usrplus.ro

Revoluția Bunei Guvernări.

Angajamentele și planul USR PLUS.

Ce ne propunem

Viziunea USR PLUS

Cele 40 de angajamente de guvernare

Planul USR PLUS pentru guvernare

România e ca o mașină cu rezervorul spart.

Acum faci plinul, peste 15 minute rezervorul e aproape gol. În stilul ăsta, nu ajungi prea departe.

Știm prea bine cine ne tot găurește rezervorul: de 30 de ani încoace, majoritățile politice din parlament creează și apără mecanismele hoției.

În ultimii patru ani, USR PLUS a demascat hoția din parlament. Dar nu e destul. Vrem să facem mai mult de atât.

Ajută-ne să o stopăm—ca să obținem astfel resursele necesare pentru a moderniza educația și sănătatea.

O Românie fără hoție nu e o fantezie.

Hoția s-a umflat pentru că a fost sprijinită politic. Deci tot politic poate fi distrusă. Hai s-o distrugem împreună.

USR +plus

Planul USR PLUS pentru o revoluție a bunei guvernări

VIZIUNE

România traversează o criză sanitară gravă accentuată de haos administrativ, de impostură politică și de hoția generalizată care ne-a mâncat resursele necesare modernizării țării.

Vechile partide au eșuat. După 31 de ani nu mai avem așteptări de la ele. Progresul e prea lent cu ele la cârmă. Au distrus încrederea românilor în stat și în politică.

Nu mai avem răbdare. Nu le mai suportăm minciunile și incompetența. Și nu mai merge cu petice și improvizații. Avem nevoie de o schimbare radicală a modului în care se guvernează România.

Avem nevoie de o **Revoluție a Bunei Guvernări**.

Viziunea noastră este să construim, în sfârșit, o Românie fără hoție. Fără sinecuri și fără privilegii pentru aleși. Fără imunități și fără pensii speciale. Fără atentate la păduri și la mediul înconjurător.

O Românie administrată cu competență și cinste. O Românie dreaptă, modernă și dezvoltată. Bine conectată la Uniunea Europeană, dar având un loc și o identitate bine definite în cadrul ei. O Românie care să învețe, alături de cetățenii ei, să se reinventeze după un moment de criză fără precedent pentru generația noastră.

Fundația pe care vom construi este garantarea unei justiții libere și independente. De aceea, una dintre primele măsuri de guvernare va fi corectarea legilor PSD antijustiție și întărirea reglementărilor din Codul Penal.

VIZIUNE

Avem resurse, dar înainte de toate trebuie să eliminăm hoția. Eliminarea corupției e singura cale pentru refacerea școlilor și spitalelor. E calea către servicii publice decente. E trambulina pentru relansarea economică post-criză. Putem aduce bani europeni care să fie investiți cu cap—nu furați, ca până acum.

USR PLUS e singura forță politică capabilă să facă asta. Suntem cei care ne luptăm de ani buni pentru o România cinstită și pentru competență în funcția publică. Suntem singurii care putem să curățăm statul de corupție—nu am fost complici la hoțiile din ultimii 30 de ani, deci nu avem nimic de pierdut.

Acesta e momentul nostru. Și ne-am pregătit pentru el cu un plan de guvernare care va schimba România, rapid, în bine.

Ne luăm, începând de azi, 40 de angajamente pe care le putem pune în practică imediat ce ajungem la Guvernare. Propunem și un plan de guvernare detaliat pentru fiecare domeniu care contează în viețile noastre.

E un plan cu măsuri gândite de sute de experți din partidele noastre, dar și din societatea civilă. Pentru că noi credem într-o guvernare deschisă, în care ne vom consulta mereu cu actorii relevanți din societate: antreprenori, sindicate, ONG-uri și lideri comunitari.

Vom avea o țară în care fiecare dintre noi va avea o viață de calitate doar dacă o vom construi cu cetățeni activi și responsabili, cu comunități deschise și solidare. Dar, pentru asta, avem întâi nevoie de un stat responsabil, care să asigure cadrul și sprijinul necesar pentru construirea unei Românii prospere.

Acesta este planul USR PLUS.

Aplicându-l, „O Românie fără hoție" va deveni o realitate—și nu doar un slogan.

Nu mai avem timp de pierdut. Și vom trece la treabă imediat ce primim încrederea voastră.

40 de angajamente la guvernare

1 Fără penali în funcții publice

Interzicerea ocupării de funcții publice alese pentru persoanele condamnate penal care nu s-au reabilitat.

2 Fără pensii speciale

Eliminarea pensiilor speciale și calcularea tuturor pensiilor după același sistem. Egalitatea românilor în fața pensiei înseamnă la contribuție egală, pensie egală.

3 Să nu mori cu dreptatea în mână

Vindecarea justiției prin corectarea legilor Justiției, desființarea Secției Speciale, repornirea activității DNA. Mai mult, justiție funcțională pentru cetățeni prin măsuri clare care vor face ca aceștia să primească soluții rapide și echitabile pentru dosarele lor.

O Românie fără hoție

PAGINILE 12-23

4 300 de parlamentari, primari în 2 tururi și reforma electorală

Schimbarea modului în care sunt ocupate funcțiile publice prin: limitarea numărului de parlamentari la 300, alegerea primarilor în două tururi, creșterea reprezentării românilor din diaspora, vot prin corespondență și vot electronic, liste deschise de candidați.

USR +plus

Un stat reformat

PAGINILE 24-34

5 Transparență totală

Publicarea online și accesul cetățenilor la toate cheltuielile publice, contractele de achiziții publice și la toate informațiile relevante privind instituțiile statului, de la Guvern până la primării.

6 Primării mai puține și mai eficiente

Reducerea numărului de primării prin comasare voluntară, în vederea creșterii calității serviciilor publice furnizate locuitorilor.

Reforma administrativă va viza și gestionarea eficientă a zonei metropolitane din jurul orașelor cu peste 100.000 de locuitori.

7 Fără mii de agenții

Desființarea sau reorganizarea agențiilor, autorităților și instituțiilor care deși sunt finanțate cu bani publici sau beneficiază de privilegii de la stat, nu sunt în mod real în serviciul cetățeanului, ci doar sinecuri pentru oameni conectați politic. În plus, obligativitatea ca acestea să raporteze public indicatorii de performanță, numărul de beneficiari și bugetul cheltuit.

8 Cetățenie digitală

Crearea infrastructurii necesare pentru ca cetățenii să nu mai plimbe hârtii între instituții, ci informațiile să circule electronic, sigur, rapid și ușor de urmărit. Construirea „autostrăzilor digitale" între instituțiile statului care au baze de date, astfel încât acestea să comunice eficient între ele.

9 Fond de 1 miliard de euro pentru o infrastructură sanitară modernă

Modernizarea spitalelor, construirea de spitale noi și a unei infrastructuri sanitare moderne, prin investirea a 1 miliard de euro în următorii patru ani.

Sănătate cu prioritate

PAGINILE 35-49

10 Stimulente pentru a ne menține sănătoși

Îmbunătățirea stării de sănătate a românilor prin măsuri precum: medici de familie în toate comunele și asistenți medicali în toate satele din țară până în 2024, dublarea performanței programelor naționale de prevenție, recompensarea persoanelor care duc un stil de viață sănătos și introducerea educației pentru sănătate în școli.

11 Dreptul de a alege în sănătate

Încurajarea concurenței în sistemul de sănătate astfel încât toți românii să aibă dreptul de a alege în ceea ce privește serviciile și asigurările de sănătate și să beneficieze de sprijinul financiar al statului prin care să poată face efectiv această alegere.

12 Acces garantat la medicamente esențiale

Garantarea accesului românilor, în regim 100% compensat, la medicamentele esențiale de pe lista Organizației Mondiale a Sănătății.

13 Siguranța pacientului pe primul loc

Creșterea calității actului medical și a siguranței pacientului prin măsuri care asigură profesionalizarea continuă. Crearea primului Program Național de Îmbunătățire a Calității Actului Medical prin care vor fi recompensate educațional și financiar echipele medicale care își îmbunătățesc rezultatele, precum și spitalele care implementează proiecte concrete de creștere a siguranței actului medical și a experienței pacientului.

14 Medic și pacient, la un click distanță

Constituirea unui Fond Național de Inovație în Sănătate prin care să fie stimulată dezvoltarea de soluții digitalizate și de telemedicină prin care să debirocratizăm practica medicală și să apropiem medicul de pacient.

Educație ca la carte

PAGINILE 50-61

15 Fără politică la școală

Depolitizarea învățământului românesc și așezarea copilului în centrul sistemului. Desființarea inspectoratelor școlare și transformarea directorilor de școli în manageri performanți, aleși prin concurs.

16 Dreptul de a alege în educație

Să poți alege școala la care merge copilul tău, din mai multe opțiuni bune. Deciziile în școlile publice să fie luate nu de minister și primărie, ci de consiliul de administrație al școlii. Regândirea materiilor și stabilirea unui curriculum național simplificat, completat de unul suplimentar ales de elev sau de școală. Un proces mai ușor de înființare și funcționare a grădinițelor, școlilor și liceelor private.

17 Școala de la 8 la 5, masă caldă și școală după școală

Creșterea calității învățământului prin reorganizarea programului elevilor. Astfel, în intervalul 8:00–17:00, elevii participă la orele de studiu dimineața, la prânz au parte de o masă caldă, iar după-amiază se pot implica în activități opționale (teme, activități sportive, cluburi de interes etc.)

18 Sprijin pentru școala online

Organizarea și dezvoltarea a 8 Centre Regionale pentru Suport în Educație Online, care să ofere școlilor sprijin în desfășurarea orelor online; de la conectarea la internet de mare viteză și achiziția de echipamente până la formarea de competențe digitale pentru cadrele didactice.

Economia pe care țara o merită

PAGINILE 62-83

19 Antreprenoriat fără birocrație

Reducerea birocrației impuse de stat pentru întreprinderi. Continuăm procesul de debirocratizare prin analiza permanentă a poverii administrative pe mediul de afaceri și reducerea cerințelor inutile.

20 Bani europeni investiți în industrii ale viitorului

Dezvoltarea României prin investiții în industrii strategice la nivel european și în avantaje competitive la nivel local: tehnologie verde, digital, eco turism, industrii creative.

21 Zero taxe pe salariul minim

Reducere impozitării muncii prin scutirea de taxe și impozite a 2.230 de lei din salariul brut (echivalentul salariului minim pe economie). Aplicarea taxelor și impozitelor să se facă doar pe suma care depășește salariul minim pe economie.

22 Clasa de mijloc la sate: susținerea fermierilor mici și mijlocii

Creșterea competitivității și a performanței economice a fermierilor mici și mijlocii prin acces la: know-how, forme asociative și centre de colectare cu servicii integrate („food hubs") și la canale de vânzare variate.

23 Acces la finanțare pentru antreprenori

Facilitarea accesului la informații și la finanțare pentru antreprenori, oportunități în funcție de stadiul afacerii și diversificarea surselor de finanțare.

24 Lider european în îngrijirea vârstnicilor

Revigorarea Institutului Ana Aslan și crearea unei rețele naționale la standarde europene pentru asistență medicală geriatrică, cercetare și gerontologie socială, îngrijire geriatrică și paliativă.

25 Gazele din Marea Neagră contribuie la pensiile românilor prin investiții

Demararea proiectului strategic de exploatare a gazelor naturale din Marea Neagră și folosirea veniturilor obținute pentru a investi, prin fondurile de pensii administrate privat (Pilon II), în beneficiul românilor.

USR +plus

26 Drumul spre acasă pentru românii din diaspora

Facilitarea reîntoarcerii în țară a românilor din diaspora care își doresc să revină. Programe de asistență clar țintite pentru informare, întoarcere, acomodare și încurajarea antreprenoriatului în țară.

Și natură, și infrastructură

PAGINILE 87-97

27 Autostrăzi pe bune, nu pe hârtie

O nouă abordare în implementarea marilor proiecte de infrastructură cu: finanțare adecvată, un calcul realist al costurilor, restructurarea companiei naționale de autostrăzi, angajarea de profesioniști și stabilirea unor priorități clare.

28 Fără gunoaie în natură

Reducerea cantităților de ambalaje care în loc să fie reciclate ajung să polueze mediul, prin introducerea unui sistem național de returnare voluntară a ambalajelor: lăsăm garanție, ducem ambalajele înapoi și recuperăm garanția. Un parteneriat real și reciproc avantajos între stat și cetățeni.

29 Împădurim România și combatem tăierile ilegale prin DNA-ul Pădurilor

Creșterea treptată a capacității de împădurire prin atragerea de fonduri europene, fonduri private și alocări bugetare. Atingerea unui ritm de împădurire anual care să facă posibilă acoperirea cu păduri a aproximativ 40% din suprafața terestră a României, până în 2050.

Înființarea unei Direcții de Investigare a Infracțiunilor de Mediu, instituție autonomă, organizată pe modelul DNA și DIICOT.

Lupta cu sărăcia

PAGINILE 98-116

30 Programele naționale „Fiecare copil la grădiniță” și „Școală pentru toți”

Creșterea numărului de copii din medii sărace care merg la grădiniță, prin dezvoltarea și extinderea programului „Fiecare Copil în Grădiniță”. Reducerea abandonului școlar prin extinderea programului „Școală pentru Toți”, de la 500 la 1.200 de școli vulnerabile.

31 Combaterea sărăciei energetice

Implementarea de proiecte și programe finanțate cu fonduri europene, care să asigure accesul tuturor românilor la energie.

32 Protecție socială și muncă legală în domeniul serviciilor

Crearea unui cadru legal simplificat în domeniul serviciilor, prin acordarea unei forme simplificate de plată (vouchere) pentru lucrătorii sezonieri, zilieri, personalul de menaj și îngrijire. Aceste categorii vor dobândi beneficii sociale (pensie, asigurare de sănătate) și în același timp se va lărgi baza de colectare a contribuțiilor și impozitelor.

33 Flexmuncă

Introducerea contractelor de muncă multi-flexibile, care permit angajatorilor și angajaților să decidă individual condițiile în care un angajat își desfășoară activitatea. Soluții precum munca de la distanță (telemuncă), adaptarea programului de lucru de 8 ore, comprimarea săptămânii de muncă, măsurarea rezultatelor cu indicatori de obiectiv și nu normare pe ore, job-sharing, alegerea zilelor libere, beneficii flexibile.

34 Un loc de muncă: cea mai bună protecție socială (VMI)

Implementarea legii Venitului Minim de Incluziune care stimulează căutarea locurilor de muncă pentru că persoanele care primesc asistență socială nu mai trebuie să aleagă între un loc de muncă și păstrarea ajutorului social.

35 CRESC—Corpul Român de Solidaritate și Cooperare

Crearea unui sistem integrat de servicii pentru: oamenii care doresc să se implice în activități cu impact în comunitate, organizații care lucrează cu aceștia și comunitățile beneficiare. Inițiativă a Corpului Român de Solidaritate și Cooperare (CRESC).

Calitate a vieții

PAGINILE 117-128

36 Internet pentru toți

Asigurarea accesului tuturor românilor la internet de mare viteză și alfabetizare digitală, nevoi devenite esențiale în orice aspect al vieții, inclusiv sănătate educație și muncă.

37 Un viitor pentru cultura independentă

Ajutor de stat pentru operatorii culturali din sectorul independent-privat, în condițiile suspendării activității acestora pe termen nedefinit. Sprijin pentru relansarea producției culturale în condițiile revenirii treptate a publicului la evenimentele cu prezență fizică.

38 Aducem sportul înapoi în școală

Educație pentru și prin sport prin creșterea rolului formativ-educațional al sportului în școală. Regândirea orelor de educație fizică și încurajarea competițiilor școlare.

39 Sate cu arhitectură tradițională protejată și pusă în valoare

Sprijin financiar pentru cei care cumpără case părăsite la țară pentru a le restaura și pune în valoare, fie pentru locuit, fie pentru a le introduce în circuitul turistic, mai ales în zone rurale recunoscute pentru tradiția arhitecturală specifică.

40 Democrație și presă liberă în Republica Moldova

Crearea unui Fond pentru Democrație în Republica Moldova care să sprijine dezvoltarea societății civile și a presei libere.

O Românie fără hoție

Fără penali în funcții publice

Interzicerea ocupării de funcții publice alese pentru persoanele condamnate penal care nu s-au reabilitat.

Justificarea problemei

„Fără penali în funcții publice" are la bază o inițiativă cetățenească ce are ca scop interzicerea ca cetățenii condamnați definitiv să mai ocupe funcții publice în instituțiile de stat. Cei mai importanți oameni politici din instituțiile care conduc în prezent România sunt puși sub învinuire pentru fapte de corupție, de aceea considerăm că este necesară o curățenie în politica românească.

1

UTILE

http://cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=17842

https://farapenaliinfunctiipublice.ro/

Categoria

Igienă	Evoluție	Revoluție

Corupția stă la baza problemelor pe care România le are în cele mai importante domenii: sănătate, educație și dezvoltarea infrastructurii.

Țara noastră are cel mai slab sistem de sănătate din Uniunea Europeană. Lipsa medicilor și a medicamentelor, corupția managementului și infrastructura șubredă plasează România pe primul loc în UE la mortalitatea în spitale. Nici în privința educației nu stăm mai bine, peste 40% dintre elevii români de gimnaziu sunt analfabeți funcțional, ceea ce ne duce tot pe primul loc în UE. România conduce și clasamentul țărilor cu cei mai puțini kilometri de autostradă construiți.

Din cauza corupției, doi din cinci români trăiesc în sărăcie sau la un pas să ajungă în această situație, județele cele mai sărace din țară sunt și cele conduse de baronii locali ai PSD: Teleorman, Buzău, Vaslui. Fără penali în funcții publice ar însemna ca cei care au condus România în ultimii 30 de ani să se apropie mai greu de funcțiile publice.

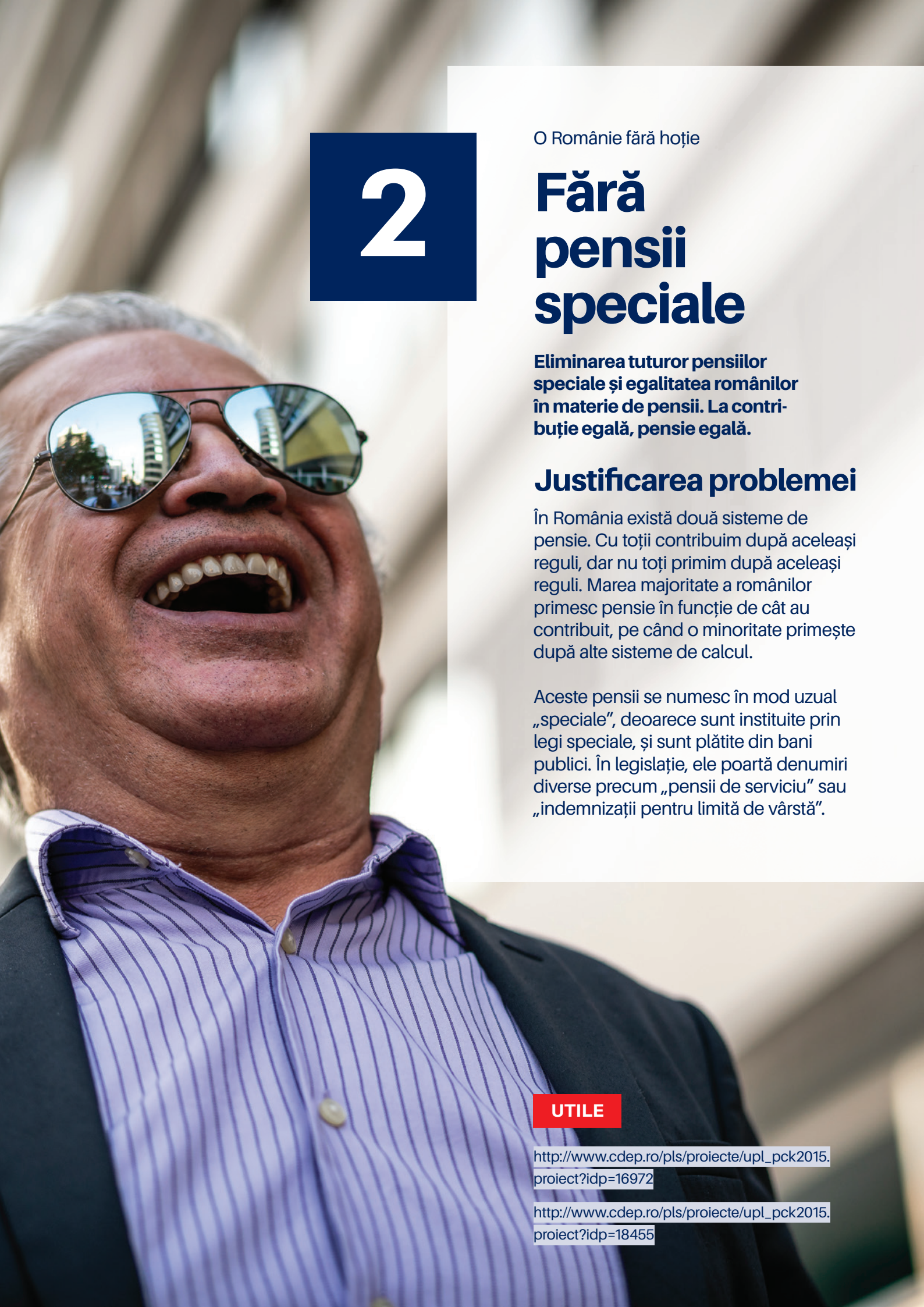
MĂSURA CONCRETĂ

Introducerea unui nou articol în Constituție care prevede că: „Nu pot fi aleși în organele administrației publice locale, în Camera Deputaților, în Senat și în funcția de Președinte al României cetățenii condamnați definitiv la pedepse privative de libertate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării".

Este imperios ca legislația care guvernează condițiile de accedere la o funcție sau demnitate publică să fie coerentă, predictibilă și unitară, aplicabilă tuturor reprezentanților puterilor statului. Astfel, persoanele care urmează să ocupe o funcție ce implică exercițiul autorității puterii de stat vor trebui să îndeplinească anumite cerințe de integritate, legalitate și corectitudine, menite să consolideze încrederea cetățenilor în autoritățile publice și să preîntâmpine derapajele de la principiile democrației prin drept.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Parlamentul României

2

O Românie fără hoție

Fără pensii speciale

Eliminarea tuturor pensiilor speciale și egalitatea românilor în materie de pensii. La contribuție egală, pensie egală.

Justificarea problemei

În România există două sisteme de pensie. Cu toții contribuim după aceleași reguli, dar nu toți primim după aceleași reguli. Marea majoritate a românilor primesc pensie în funcție de cât au contribuit, pe când o minoritate primește după alte sisteme de calcul.

Aceste pensii se numesc în mod uzual „speciale", deoarece sunt instituite prin legi speciale, și sunt plătite din bani publici. În legislație, ele poartă denumiri diverse precum „pensii de serviciu" sau „indemnizații pentru limită de vârstă".

UTILE

http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=16972

http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=18455

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

În 2020, România va cheltui peste zece miliarde de lei doar cu pensiile speciale. Deși vechea clasă politică afirmă că își dorește desființarea acestor pensii, ele au tot crescut și s-au adăugat noi categorii de pensionari speciali.
Între 2016 și 2019, suma totală cheltuită de statul român pe pensii speciale a crescut cu 57%!

Acest sistem de pensii rezervat celor pe care Statul a vrut să-i privilegieze este injust, inechitabil și nejustificat de scump. De aceea, USR a inițiat primul proiect de lege din România de desființare a pensiilor speciale. La scurt timp, au apărut și proiecte ale altor partide, dar care nu acopereau toate pensiile speciale. După o luptă legislativă grea împotriva acestora, Parlamentul a decis contopirea proiectului USR de desființare a pensiilor speciale cu proiectul altui partid (scris în mod neconstituțional). Ulterior, USR a inițiat un proiect de impozitare cu 90% a pensiilor speciale, acesta fiind momentan blocat în Parlament.

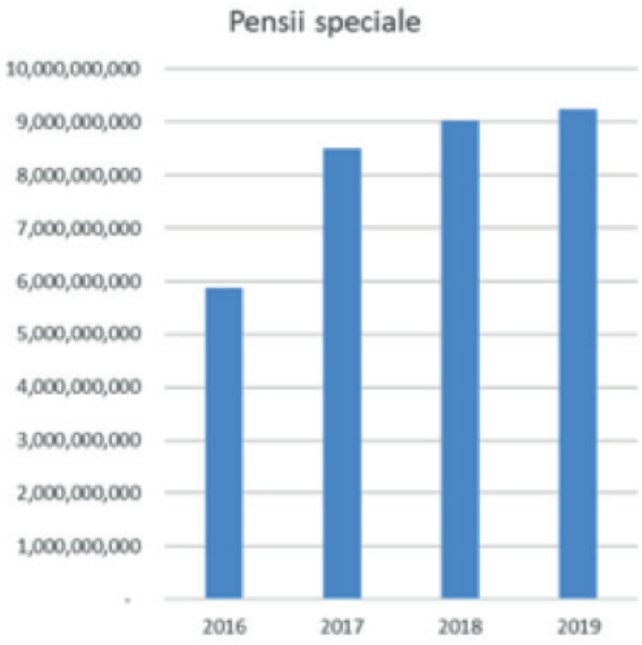
MĂSURA CONCRETĂ

Eliminarea tuturor pensiilor speciale și recalcularea lor, în cazul categoriilor profesionale (exemplu: militari) care nu au avut contribuții, pe baza unei contribuții implicite la veniturile pe care le-au avut de la Stat.

În cazul în care unele nu se pot elimina, se va aplica impozitarea cu 90% a tuturor pensiilor speciale peste pragul de cinci pensii minime cumulate.

Cel mai bun lucru de făcut ar fi desființarea definitivă a tuturor pensiilor speciale pentru toate categoriile de pensionari speciali. Aceștia ar pierde numai pensia specială, nu și pe cea contributivă. Toți românii ar fi egali în fața Statului și ar primi pensia după aceleași reguli. Pentru militarii, pentru care nu s-au calculat și perceput contribuții, pensia ar fi calculată exact la fel precum o pensie contributivă, pe baza soldelor și sporurilor pe care le-au primit de la Statul român.

Vom căuta căile constituționale de implementare.

IMPACT BUGETAR

Impact pozitiv

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministere, agenții, autorități:
Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor Publice

3

O Românie fără hoție

Să nu mori cu dreptatea în mână

Vindecarea justiției prin corectarea legilor sale, desființarea Secției Speciale, repornirea activității DNA. Mai mult, justiție funcțională pentru cetățeni prin măsuri clare care vor face ca aceștia să primească soluții rapide și echitabile pentru dosarele lor.

Justificarea problemei

Timp de 3 ani Justiția din România a fost sub un continuu asediu. Este clar că primul pas pe care îl vom face odată ajunși în Parlament este să reconstruim tot ce a fost distrus. Corectarea legilor Justiției, desființarea Secției Speciale, repornirea activității DNA. Toate sunt măsuri imediate pentru a readuce Justiția acolo unde era înainte de tăvălugul PSD.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Însă ne dorim să mergem și mai departe. Asumăm că justiția este un serviciu public. Dincolo de misiunea lor esențială de a face dreptate, instanțele trebuie să se asigure că cetățenii vor primi o soluție rapidă și echitabilă, fără să aștepte ani la rând răspunsuri în cele mai simple dosare. În acest moment, procesele durează și mai mulți ani, începând cu o lungă perioadă de citare a părților, continuând cu termene stabilite, de obicei, o dată pe lună și finalizându-se cu amânări repetate ale pronunțării hotărârii și redactarea acesteia pe parcursul mai multor luni.

Poate cea mai importantă cauză a acestei situații de fapt este supraîncărcarea instanțelor și a judecătorilor: aproximativ 4.000 de judecători trebuie să soluționeze anual peste două milioane de dosare. Implicit, se poate spune că fiecare judecător soluționează aproximativ 500 de dosare pe an. O astfel de încărcare duce nu doar la termene inacceptabil de lungi, ci poate afecta chiar temeinicia soluțiilor. Cauza principală este generată de numărul foarte mic de magistrați care intră anual în sistemul de justiție, în timp ce ieșirea din sistem a fost încurajată în ultimii ani prin măsuri precum pensionarea la vârste mult prea reduse. Spre exemplu, după ultimul examen anual de titularizare în magistratură, au fost repartizați pe posturi 196 de noi magistrați, deși la ultima evaluare în sistem erau peste 670 de posturi libere.

La prelungirea judecării litigiilor contribuie, de asemenea, sistemul mult prea complicat de calculare și achitare a taxelor judiciare (mai multe termene ale procesului sunt adesea pierdute doar pentru stabilirea cuantumului taxei de timbru).

MĂSURI CONCRETE

Desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție.
În contextul în care au existat doar cazuri izolate de corupție în rândul judecătorilor și procurorilor, înființarea unei structuri specializate, având o competență care se raportează la calitatea persoanelor și nu la natura faptelor, este nejustificată și lezează prestigiul profesiei de magistrat, prin inducerea ideii că fenomenul criminalității ar fi larg răspândit în această categorie profesională. Un astfel de corp reprezintă de asemenea un mijloc de intimidare a magistraților și un mod de izolare a acestora în raport cu cetățenii obișnuiți. USR PLUS se opune întru totul existenței unei astfel de structuri și consideră că trebuie să fie repuse în vigoare dispozițiile anterioare privind competența de investigare a infracțiunilor săvârșite de către magistrați.

Întărirea DNA și DIICOT.
Luarea unor atribuții ale DNA referitoare la corupția din justiție, precum și o serie de decizii CCR neurmate de adaptarea adecvată a legislației au condus la o încetinire a activității DNA. Este necesară o refacere a competențelor DNA cu privire la corupția din justiție. De asemenea, este necesară asigurarea suportului logistic și uman pentru ambele instituții: mijloace tehnice

pentru interceptări, suplimentarea schemei de personal (ofițeri de poliție, procurori, personal auxiliar). Avem în vedere și asigurarea cadrului unei bune și eficiente colaborări cu instituția procurorului european.

Reevaluarea modificărilor aduse Codului penal și Codului de procedură penală.
Perioada 2017–2019 a presupus modificarea normelor penale și de procedură penală după bunul plac al politicienilor ce făceau parte din majoritatea parlamentară, astfel încât să fie soluționate favorabil dosarele ce îi priveau în mod direct. De la redefinirea unor infracțiuni, așa cum este cazul abuzului în serviciu, sau dezincriminarea altora, așa cum s-a întâmplat cu neglijența în serviciu, și până la limitarea mijloacelor organelor de urmărire penală, prin eliminarea posibilității folosirii unor categorii de probe în cadrul procesului penal, dispozițiile adoptate de PSD-ALDE au avut natura de a îngreuna și chiar de a face imposibilă identificarea și pedepsirea unui număr semnificativ de infractori. Soluția este reanalizarea tuturor acestor dispoziții, pe baza unor dezbateri transparente și deschise publicului, astfel încât activitatea de combatere a infracționalității să devină din nou una eficientă. Ne angajăm să inițiem astfel de dezbateri alături de profesioniști ai justiției penale și să revizuim rapid modificările aduse legislației penale de către PSD-ALDE.

Informatizare.
Perioada pandemiei a obligat instanțele să devină mai deschise către utilizarea mijloacelor electronice de comunicare. Această abordare trebuie continuată. Comunicarea actelor procesuale trebuie să poată fi realizată online, toate dosarele trebuie să devină integral accesibile de la distanță, iar părțile să poată încărca pe o platformă electronică actele aferente litigiului. Măsura va genera o scurtare semnificativă a termenelor, evitându-se disputele privind corecta citare sau comunicare a actelor. Să ne gândim doar că cele mai întâlnite cauze de amânare privesc citarea greșită sau necesitatea de a lua la cunoștință actele depuse prea târziu la dosar. Astfel de cauze vor dispărea odată cu implementarea măsurii propuse, ducând la scurtarea semnificativă a duratei judecății.

Transmiterea online a ședințelor de judecată.
La momentul actual, orice persoană are acces în sala de judecată, însă numai în limita locurilor din sală. Dacă ne dorim să transparentizăm cu adevărat actul de judecată, este necesar ca ședințele să poată fi urmărite de orice persoană interesată. Sălile de judecată sunt deja dotate cu aparatură precum microfoane și camere video, nu există niciun motiv pentru a fi în continuare forțați să urmărim posturile de știri pentru a afla ce se întâmplă în marile dosare. Cu un efort minim din partea autorităților, toți cetățenii vor putea urmări în direct orice proces public.

Mai mulți judecători.
Un număr mai mare de absolvenți ai Institutului Național al Magistraturii trebuie să intre în sistemul judiciar în fiecare an. Calitatea viitorilor magistrați nu este dată de un examen mult prea dificil la admitere, ci de buna pregătire primită în cadrul Institutului Național al Magistraturii. Simultan, vom elimina sistemul pensionărilor anticipate din Justiție. Chiar dacă magistrații sunt subiectul diferitelor limitări și restricții, acest lucru nu trebuie să fie compensat printr-o pensionare anticipată.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Achitarea simplificată a taxei judiciare de timbru, prin înființarea de puncte de plată la sediile tuturor instanțelor, astfel încât să nu mai fie necesare drumuri suplimentare la bancă sau la administrația finanțelor locale. Susținem, de asemenea, lansarea unei platforme online și a unei aplicații pentru telefoanele mobile, care să elimine inclusiv necesitatea depunerii la dosar a chitanței doveditoare.

Restructurarea circumscripțiilor judecătoriilor în funcție de volumul de muncă existent. La acest moment, în România există judecătorii cu peste 80 de judecători, precum cele din orașele foarte mari, și judecătorii cu până la trei judecători, în special în mediul rural. O astfel de organizare presupune o distribuire ineficientă a costurilor administrative și a resursei umane, dar și o distribuire inechitabilă a volumului de muncă. Restructurarea circumscripțiilor judecătoriilor va permite ca mai multe instanțe mici, lipsite de activitate, să poată fi eliminate, iar judecătorii activi în cadrul acestora să își desfășoare în continuare activitatea în cadrul instanțelor subdimensionate ca personal.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Parlamentul / Guvernul / Ministerul Justiției

Mecanisme alternative de soluționare a litigiilor.
Ne propunem să încurajăm utilizarea medierii și arbitrajului, fără ca ele să devină obligatorii. Apelul la mediere sau arbitraj poate conduce la degrevarea instanțelor ordinare și poate genera, în același timp, rezultate mai rapide pentru justițiabili. Pentru a înlătura reticența justițiabililor de a apela la astfel de mecanisme, cauzată în primul rând de costurile ridicate, Statul român poate lua în calcul susținerea unei părți a cheltuielilor specifice arbitrajului, precum și facilitarea soluționării pe calea arbitrajului a unui număr cât mai mare de litigii, nu doar a celor comerciale. Vindecarea justiției prin corectarea legilor Justiției, desființarea Secției Speciale, repornirea activității DNA. Mai mult, justiție funcțională pentru cetățeni prin măsuri clare care vor face ca aceștia să primească soluții rapide și echitabile pentru dosarele lor.

4

O Românie fără hoție

300 de parlamentari, primari în 2 tururi și reforma electorală

Schimbarea modului în care sunt ocupate funcțiile publice prin: limitarea numărului de parlamentari la 300, alegerea primarilor în două tururi, creșterea reprezentării românilor din diaspora, vot prin corespondență și vot electronic, liste deschise de candidați.

Justificarea problemei

Dreptul de vot este legătura esențială dintre un cetățean și un stat democratic. Totuși, la momentul actual, exercitarea acestui drept este îngreunată în România prin reglementări menite să păstreze la putere aceleași forțe politice. Prea mulți aleși și prea puțini cetățeni care au acces la vot înseamnă o limitare a democrației. USR PLUS își asumă implementarea unor soluții de mult existente în alte state ale Uniunii Europene sau în SUA, astfel încât România să devină o țară a cetățenilor, și nu a politicienilor.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURI CONCRETE

300 de parlamentari.
Românii au decis în mod constituțional, prin referendum, necesitatea limitării numărului de parlamentari la 300. Scăderea numărului de parlamentari nu presupune o mai slabă reprezentare a cetățenilor, ci, dimpotrivă, forțarea partidelor să trimită în Parlament cei mai competenți membri, renunțând la punerea pe locuri eligibile a unor candidați doar ca răsplată pentru activitatea din partid, urmând ca aceștia să ocupe un fotoliu cald pentru următorii patru ani.

Primari aleși în două tururi.
Actualul sistem, în care este ales primar cel care obține cele mai multe voturi, chiar dacă nu și o majoritate a acestora, favorizează vechile partide, care și-au creat un electorat dependent de ele prin poziții în administrația locală. Mai mult, nu putem considera că un edil este reprezentativ când, în fapt, mai puțin de 20% din populația unei localități îl votează. Avem nevoie de revenirea la organizarea în două tururi a alegerilor, astfel încât să ne asigurăm că o majoritate a votanților a optat pentru primarul care îi va conduce.

Creșterea numărului de reprezentanți aleși în Diaspora.
Deși este estimat că aproape patru milioane de români locuiesc în afara granițelor țării, Diaspora are cel mai mic număr de reprezentanți în Parlamentul României. Așa cum ne bazăm pe ei pentru banii pe care adesea îi trimit acasă, trebuie să le asigurăm și o bună reprezentare în deciziile luate în țară.

Extinderea votului prin corespondență.
În prezent, doar românii din Diaspora pot vota prin corespondență. Alte țări, inclusiv SUA, au acceptat de mai mult timp votul prin corespondență, exercitat cu mai multe săptămâni înaintea datei alegerilor. Să ne gândim doar la impactul pe care românii din Diaspora sau cei care locuiesc în marile centre urbane l-ar fi putut avea trimițând din timp votul lor în localitățile din care provin.

Vot electronic.
Chiar dacă la acest moment este dificilă identificarea unor sisteme informatice complet sigure pentru administrarea unui proces atât de important precum cel de vot, suntem obligați să facem acest pas cu hotărâre. Alte state din cadrul Uniunii Europene și-au asumat votul electronic, iar România, cunoscută pentru IT-iștii săi ingenioși, trebuie să facă același lucru.

Liste deschise.
Atunci când votăm în alegerile locale, parlamentare sau europarlamentare, suntem forțați să aprobăm lista propusă de către partidul preferat, fără să putem indica și candidatul care ar trebui să fie ales cu prioritate. Propunem ca fiecare votant să poată realiza propria ierarhie a candidaților în interiorul listei partidului pe care îl susține, generând competiție și în interiorul partidelor, nu doar între partide.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Parlamentul României

5

O Românie fără hoție

Transparență totală

Publicarea online și accesul cetățenilor la toate cheltuielile publice, contractele de achiziții publice și la toate informațiile relevante privind instituțiile statului, de la Guvern până la primării.

Justificarea problemei

Instituțiile care compun Statul român sunt extrem de opace. Informațiile se dau greu și, în general, în formate inaccesibile. Acesta este un climat în care diverse grupuri infracționale și-au putut crea ușor rețele de furt generalizat al banului public, pentru că au știut că, în afară de verificările pasagere ale Curții de Conturi, nu îi va deranja nimeni. Lucrul acesta trebuie să se schimbe.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

În 2016, România a lansat cea mai amplă platformă de transparență bugetară în care să se poată vedea absolut toate cheltuielile fiecărei instituții a statului: transparenta-bugetara.gov.ro.

În februarie 2020, pe baza datelor din acea platformă, echipa Open Budget și USR București au lansat o platformă prin care toate cheltuielile fiecărei primării din București (cea generală și cele șase primării de sector) să poată fi urmărite ușor: bucuresti.openbudget.ro.

Transparența permite tuturor cetățenilor să afle cum funcționează Statul și dacă banii pe care statul li-i ia sunt furați, risipiți sau, dimpotrivă, cheltuiți eficient.

MĂSURA CONCRETĂ

Punem online toate contractele de achiziții publice.
Niciun ban nu o să poată fi plătit până când nu este înregistrat transparent într-o platformă online. Niciun contract cu Statul nu va fi în vigoare până nu apare transparent pe site-ul instituției publice.

De asemenea, facem un registru online pe site-ul fiecărei instituții în care toate cererile pe legea 544/2001 privind liberul acces la informații publice să fie făcute publice, împreună cu răspunsurile care li s-au dat. În felul acesta, vom preveni răspunsurile abuzive. De asemenea, dacă informațiile solicitate există deja în format electronic, instituțiile Statului vor trebui să le furnizeze în acel format. USR a depus deja un proiect de lege în acest sens, PL-x 529/2020, care a trecut în unanimitate de Senat, dar care este în prezent blocat la Comisia de Cultură a Camerei Deputaților.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Fiecare Minister, Agenție, Primărie.

SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Transparența sporită va avea patru principale efecte pozitive:

- va descuraja aranjamentele obscure care încă domină instituțiile publice din România;
- va încuraja implicarea socială prin accesul facil la informații;
- va descuraja refuzurile abuzive ale autorităților de a prezenta informații;
- va descuraja funcționarii și politicienii să facă anumite aranjamente despre care s-ar putea afla informații mult mai ușor.

6

O Românie fără hoție

Primării mai puține și mai eficiente

Reducerea numărului de primării prin comasare voluntară, în vederea creșterii calității serviciilor publice furnizate locuitorilor. Reforma administrativă va viza și gestionarea eficientă a zonei metropolitane din jurul orașelor cu peste 100.000 de locuitori.

Justificarea problemei

România se confruntă cu una dintre cele mai fragmentate administrații locale de la nivelul UE, ceea ce conduce la ineficiență și lipsa capacității reale (administrative și financiare) de a furniza servicii publice de calitate. Foarte puține autorități locale din mediul rural reușesc să-și acopere cheltuielile de funcționare din veniturile proprii (taxe și impozite locale), iar noul sistem de salarizare a funcționarilor publici din administrația locală a înrăutățit și mai mult situația.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Cheltuielile de funcționare mari nu sunt compensate de o calitate corespunzătoare a serviciilor furnizate; în mediul rural, tipurile și calitatea acestora sunt mult, mult mai reduse decât în mediul urban, fie că vorbim de servicii comunale esențiale (apă potabilă și canalizare, colectarea deșeurilor), de transport public, locuire, servicii sociale sau spații de recreere.

Totodată, avem o uriașă problemă cu lipsa unor mecanisme legale și instituționale de administrare a zonelor metropolitane: zona de 20–50 km din jurul marilor orașe. Existența unui număr mare de administrații locale autonome cu funcții identice cu cele ale orașului din vecinătate, dificultatea funcționării mecanismelor de cooperare intermunicipală fac ca dezvoltarea economică, urbanistică și teritorială să fie haotică, iar integrarea și coordonarea serviciilor publice esențiale să fie dificilă sau chiar imposibilă.

MĂSURA CONCRETĂ

Reforma teritorială prin comasare voluntară are la bază voința liber exprimată a comunităților locale de a fuziona, un sistem legal și instituțional facil pentru a realiza acest lucru și un sistem de stimulente pentru a încuraja comasarea. În detaliu, toate acestea presupun realizarea unui model de consolidare teritorială voluntară—criterii, metodologie și proceduri, cadrul legal adecvat; punerea la punct a unui model de alocare a responsabilităților/funcțiilor în noua situație de după consolidarea teritorială; instituirea unui sistem de stimulente și a unui model de alocare a resurselor financiare, predictibil, transparent și stabil, în funcție de responsabilități, de dezvoltarea economică locală și de nevoi.

Criteriile esențiale pentru comasarea teritorială la nivelul 1 al administrației publice locale (localități) pot fi:

- Populația și densitatea acesteia
- Distanțele—diametrul maxim al noilor unități administrativ-teritoriale
- Rețeaua de drumuri și transport;
- Situarea geografică;
- Capacitatea fiscală și administrativă;
- Dezvoltarea economică și dotările social-edilitare.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Criteriile de comasare teritorială la nivelul 2 al administrației publice locale (județe) pot fi:

- Fluxurile economice și de transport;
- Situarea geografică și distanțele față de centrul administrativ al noului județ comasat;
- Tradițiile cultural-istorice.

Mecanismul instituțional de comasare va presupune fie decizii ale consiliilor locale ale unităților administrativ-teritoriale implicate, fie inițiative cetățenești urmate de decizii ale consiliilor locale sau de referendumuri locale.

Sistemul de stimulente va avea trei componente principale:

- Avantaje ale noilor unități administrativ-teritoriale comasate voluntar în criteriile de eligibilitate și de evaluare pentru fondurile europene la care au acces.
- Avantaje ale noilor unități administrativ-teritoriale comasate voluntar în criteriile de eligibilitate și de evaluare pentru programele naționale de investiții la care au acces.
- Un transfer bugetar necondiționat special, pe o durată de trei-cinci ani, calculat crescător în funcție de numărul de locuitori ai noului UAT comasat voluntar.

Va exista și un termen-limită pentru comasarea voluntară, după care se va trece la un proces de comasare normativă. Termenul-limită ar putea fi sfârșitul anului 2026.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Ministerul Finanțelor Publice

7

O Românie fără hoție

Fără mii de agenții

Desființarea sau reorganizarea agențiilor, autorităților și instituțiilor care, deși sunt finanțate cu bani publici sau beneficiază de privilegii de la stat, nu sunt în mod real în serviciul cetățeanului, ci doar sinecuri pentru oameni conectați politic. În plus, obligativitatea ca acestea să raporteze public indicatorii de performanță, numărul de beneficiari și bugetul cheltuit.

Justificarea problemei

Statul român are 13.751 de ordonatori de credite. Agenții, instituții, autorități care își desfășoară toate activitatea având un mare punct în comun, faptul că sunt finanțate din banii noștri luați din taxe și impozite.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Multe dintre bugetele acestor agenții au explodat în ultimii ani, preponderent în zona cheltuielilor de personal. Multe își desfășoară activitatea fără niciun fel de control serios asupra cheltuirii banilor publici, fără niciun criteriu de eficiență sau performanță și fără să le fie pusă vreodată la îndoială rațiunea de a exista. Odată ce apar, ele pur și simplu își continuă existența.

MĂSURA CONCRETĂ

Auditarea tuturor agențiilor finanțate de Statul român sau autofinanțate, dar care beneficiază de monopoluri/privilegii de stat, în vederea desființării sau reorganizării celor care nu fac decât să cheltuiască banii contribuabililor și care nu-și justifică existența.

Obligativitatea raportării publice a indicatorilor de performanță, a numărului de beneficiari și impactul asupra acestora, și a fiecărui leu cheltuit.

Desființarea sau reorganizarea lor se va face pe baza auditului intern și a unei evaluări de la beneficiarii direcți și de la cei afectați de activitatea autorității.

Dintre acestea, am reperat deja câteva:

- Academia de Științe ale Securității Naționale
- Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului

INSTITUȚII RESPONSABILE

Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Finanțelor Publice

SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Reducerea semnificativă a cheltuielilor publice și posibilitatea de a redirecționa acele fonduri către alte proiecte viabile.

Un stat care nu se mai împrăștie în mii de agenții, ci care devine mai concentrat pe îndeplinirea sarcinilor sale.

O Românie fără hoție

8 Cetățenie digitală

Crearea infrastructurii necesare pentru ca cetățenii să nu mai plimbe hârtii între instituții, ci informațiile să circule electronic, sigur, rapid și ușor de urmărit. Construirea „autostrăzilor digitale" între instituțiile statului care au baze de date, astfel încât acestea să comunice eficient între ele.

Justificarea problemei

În acest moment, interacțiunea cetățenilor cu instituțiile Statului este specifică secolului XX: cozi peste cozi, hârtii peste hârtii, ștampile peste ștampile (chiar dacă ștampilele au fost, teoretic, eliminate din perspectivă legală). Din punct de vedere digital, România se află pe penultimul loc (27) din Uniunea Europeană, depășind doar Bulgaria vecină.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Problema nu este faptul că România nu a demarat digitalizarea Statului. Într-un fel, faptul că a demarat-o e rău: începutul a fost prost, haotic și contraproductiv. E mai greu de reparat decât de luat de la zero. Dar știm cum o vom face.

În teorie, România oferă diverse metode pentru a completa formularele online. Există servicii precum Punctul de Contact Unic Electronic, Ghiseul.ro, Spațiul Privat Virtual, servicii electronice la diverse primării (Cluj, Oradea, Sectorul 3). În practică, rata de folosire a acestor instrumente este foarte mică, din mai multe motive:

- Chiar dacă unele instituții emit documente electronice, alte instituții nu le acceptă sau nu știu să le utilizeze. De exemplu, degeaba emite Primăria Sectorului 3 certificat de urbanism electronic, dacă Ministerul Culturii nu acceptă acest format de certificat de urbanism și îl cere „pe hârtie".

Deși am instituit prin OUG, în 2016, obligația instituțiilor de a accepta documente electronice emise de alte instituții, practica se păstrează (multe reglementări în materie rămân ignorate și situația va continua până când vom construi infrastructura reală de „autostrăzi" digitale între instituții).

- Doar 10% dintre formularele pe care le pot completa cetățenii au date precompletate. Majoritatea covârșitoare a formularelor puse la dispoziție de statul român sunt făcute pentru a fi ușor de înțeles pentru funcționari, nu pentru cetățeni.
- Diverse instituții au diverse baze de date care nu comunică între ele. Avem, practic, de-a face cu adevărate „cetăți informaționale". Și în loc ca aceste cetăți să comunice între ele rapid, electronic, Statul român obligă cetățenii s-o facă ei pe curierii de hârtii între aceste instituții.

MĂSURI CONCRETE

Digitalizarea României are nevoie de măsuri pe mai multe planuri

- Transformarea Punctului de Contact Unic Electronic (PCUE) în interfața reală de comunicare dintre cetățean și Statul român. Orice document depus în PCUE să aibă valoare legală și să intre pe circuitul documentelor legale pentru toate instituțiile.
- Simplificarea și clarificarea formularelor pentru utilizatori (echipă de UX—user experience). Formularele diverselor instituții înrolate în PCUE vor fi regândite astfel încât să fie intuitive și ușor de înțeles de către cetățeni. Cetățenia digitală trebuie să fie și una incluzivă, care să permită accesul oricărui cetățean, chiar și al celor puțin familiarizați cu tehnologia.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURI CONCRETE

- Construirea autostrăzilor digitale ale României, între instituțiile deținătoare de baze de date, astfel încât acestea să comunice eficient între ele.
- Niciun ban public nu va fi cheltuit pentru softuri care nu prevăd și interconectarea la rețeaua de autostrăzi digitale.
- Cetățeanul va putea delega Statului obținerea documentelor necesare unei cereri, dacă acele documente se află la alte instituții publice.
- Orice soft dezvoltat din bani publici care prevede autentificarea cetățenilor va permite și autentificarea prin intermediul cărții electronice de identitate.

SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Fiecare instituție va trebui să-și schimbe fluxurile interne de lucru, astfel încât să acomodeze lucrul cu documente electronice.

- Crearea unui departament în cadrul Autorității pentru Digitalizarea României responsabil cu crearea de interfețe intuitive.
- Crearea la nivel guvernamental a unei echipe responsabile cu implementarea, rând pe rând, a autostrăzilor digitale între instituțiile publice.

IMPACT BUGETAR

Cartea de identitate electronică: cca 300 de milioane de euro, pe parcursul a zece ani (15 euro/carte de identitate/cetățean)

Echipă pentru interfețe intuitive: 240.000–500.000 euro/an

Echipă interconectare instituții (autostrăzi digitale): 1 milion de euro/an

INSTITUȚII RESPONSABILE

Guvernul României / Autoritatea pentru Digitalizarea României / MAI, MFP, MFE, Cancelaria Prim-Ministrului

9

O Românie fără hoție

Fond de 1 miliard de euro pentru o infrastructură sanitară modernă

Modernizarea spitalelor, construcția de spitale noi și a unei infrastructuri sanitare moderne, prin investirea a 1 miliard de euro următorii patru ani.

Justificarea problemei

Sistemul public de sănătate este subfinanțat, are o proastă guvernanță, cu infrastructură inadecvată, cu clădiri vechi și insalubre, cu circuite improprii, care au autorizații de funcționare temporare și planuri de conformare perpetue.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

În afara marilor centre universitare, dotarea este precară, personalul insuficient, materialele sanitare puține și de slabă calitate. Totodată, operarea infrastructurii spitalicești nu permite susținerea costurilor de mentenanță și de întreținere. Prin acest fond se va asigura inclusiv cofinanțarea pentru spitalele regionale pentru care avem finanțare europeană, dar pentru care lucrările nu au fost demarate.

MĂSURI CONCRETE

Finalizarea celor trei spitale regionale (Cluj, Iași, Craiova) a căror pregătire alături de Banca Europeană de Investiții a fost demarată în 2016.

Pregătirea construcției de spitale regionale în București, Brașov și alte centre universitare.

Asigurarea standardelor minime în toate spitalele României prin inventarierea urgentă a unităților medicale care funcționează în condiții insalubre sau care pun în pericol siguranța cetățenilor și demararea procedurilor de achiziții pentru renovarea lor.

Modernizarea spitalelor județene pentru a asigura condiții optime actului medical și pentru a asigura accesul cetățenilor la servicii de sănătate la ei în județ.

Construcția de centre comunitare și asigurarea dotării minime a cabinetelor medicilor de familii.

Înființarea unui centru de permanență în imediata vecinătate a Unităților de Primiri Urgențe, astfel încât timpii de așteptare la UPU să scadă semnificativ.

Redesenarea, renovarea și dotarea infrastructurii de tratament a marilor arși în toată țara.

Infrastructură dedicată prevenirii și îngrijirii infecțiilor nosocomiale—compartimente de boli infecțioase, laboratoare de microbiologie.

Încurajarea dezvoltării centrelor de excelență și cercetare medicală pe lângă universitățile și facultățile de medicină.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

SURSA DE FINANȚARE

Bugetul de Stat, Fonduri europene (FEDR, FSE+), fonduri private

Viitorul Program Operațional Sănătate:

Axa Prioritară 1 „Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major": Infrastructură și dotări: Spitalele regionale de urgență Iași, Cluj, Craiova—etapa a II-a; alte spitale, alte infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major.

Axa Prioritară 2 „Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu": Infrastructură și dotări: Cabinetele medicilor de familie; Centrele și compartimentele unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară; infrastructura publică în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică; unitățile sanitare și alte structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu

Axa Prioritară 5 „Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical": Cercetare și inovare prin implementarea de soluții cu relevanță publică (ex: atragerea de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității CDI; crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont Europa; constituirea/promovarea de clustere)

Programe dedicate cercetării și/sau utilizării clinice. Ex: producție de plasmă sau derivate, producție de vaccinuri (dezvoltarea infrastructurii, modernizarea, reluarea producției de vaccin și dezvoltarea de noi produse farmaceutice în Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară "Cantacuzino")

Cercetare în domeniul bolilor netransmisibile (ex. combaterea cancerului)

Realizarea unei infrastructuri de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii.

Facilitatea de Redresare și Reziliență (Next Generation EU), alocare indicativă pentru România 35 de miliarde de euro: Pilonul „Coeziune socială".

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății, Ministerul Fondurilor Europene, Banca Mondială, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

10

O Românie fără hoție

Stimulente pentru a ne menține sănătoși

Îmbunătățirea stării de sănătate a românilor prin măsuri precum: medici de familie în toate comunele și asistenți medicali în toate satele din țară până în 2024, dublarea performanței programelor naționale de prevenție, recompensarea persoanelor care duc un stil de viață sănătos și introducerea educației pentru sănătate în școli.

Justificarea problemei

Factorii socio-economici și cei de mediu influențează semnificativ starea de sănătate a populației. Pentru a avea o populație sănătoasă, România va trebui să adopte principiul de guvernanță europeană „health in all policies".

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Prevenția trebuie să devină o componentă strategică a sistemului public de sănătate; de asemenea, este esențială dezvoltarea medicinei de familie și optimizarea rolului acesteia în „gate-keeping" și creșterea calității vieții în orașe.

MĂSURI CONCRETE

„Sănătatea populației în toate politicile"— Constituirea unui Grup Interministerial care va cuprinde specialiști ce vor evalua impactul asupra sănătății cetățenilor și asupra sănătății publice a politicilor din alte domenii: educație, mediu, economie, transporturi etc, în vederea instituirii principiului „Sănătatea populației în toate politicile".

Lege a Prevenției care să structureze o nouă arhitectură a responsabilității infrastructurii instituționale, să dimensioneze resursa umană și financiară pentru Planurile Naționale de Control Integrat al bolilor cardiovasculare și oncologice—principalele contributoare la mortalitatea și morbiditatea din România.

Organizarea de caravane medicale în zonele fără infrastructură medicală ori acordare de vouchere de transport pentru bolnavii nevoiași sunt alte măsuri care vor îmbunătăți accesul pacienților la serviciile medicale.

Vouchere de transport pentru ca pacienții cronici nevoiași să ajungă la tratament

Vouchere de transport pentru consultațiile anuale prevăzute în pachetul asigurărilor medicale sau monitorizarea gravidelor și a bolnavilor cronici cu anumite patologii.

Un asistent medical, asistent medical comunitar sau un mediator sanitar în fiecare comună din România.

O nouă strategie națională de diagnosticare și tratament a diabetului de tip 2, având în vedere că rata de diagnostic în România este de maximum 50%. Propunem oferirea de bonusuri materializate în servicii medicale gratuite tuturor persoanelor obeze și diabeticilor și ce își îmbunătățesc indicatorii de severitate (scăderea greutății, controlarea indicelui glicemic, scăderea tensiunii arteriale etc)

Prevenția prin screening și depistare precoce, monitorizarea și managementul integrat al bolilor netransmisibile.

Deblocarea legii vaccinării. Vom lua decizii pe bază de dovezi asigurând funcționarea Comitetului Național de Vaccinologie.

Elaborarea, finanțarea, implementarea programelor profilactice pentru copii pentru toate ariile terapeutice, prin rețeaua de medicină școlară sau prin cabinetele de medicină. Un rol important îl va avea dezvoltarea cabinetelor medicale școlare.

Educație pentru sănătate—materie obligatorie în școală la care copiii vor învăța să acorde primul ajutor, despre educația nutrițională și reproductivă, despre riscurile consumului de alcool și droguri etc.

Planuri clare de prevenție a infecțiilor nosocomiale și de utilizare judicioasă a antibioticelor în spitale și centrele rezidențiale.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Descurajarea automedicației. Consumul de medicamente, în special de antibiotice, trebuie să fie supravegheat de specialiști și realizat pe bază de prescripție, ghiduri și instruire.

Dezvoltarea serviciilor de prevenție, de intervenție timpurie și de suport pentru persoanele cu afecțiuni mintale—centre de zi, prim ajutor psihologic, integrare pe piața muncii.

Finanțarea corespunzătoare a medicinei de familie, cu minimum 8% din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate și creșterea progresivă a rolului său, astfel încât numărul internărilor evitabile să scadă prin monitorizarea și dispensarizarea adecvată a bolilor cronice și măsuri preventive eficiente.

Servicii pentru mama și copilul: asigurarea accesului universal la îngrijire antenatală bazată pe prevenția și detecția complicațiilor materne și fetale ale sarcinii începând din primul trimestru; continuarea îngrijirilor în concordanță cu riscurile identificate, acces universal la îngrijire la naștere și neonatală la standarde actuale, atât pentru gravidele/nou născuții fără probleme de sănătate, cât și pentru cei cu patologii complexe.

Ombudsman în sănătate—crearea unui organism independent care să investigheze diferitele tipuri de administrare defectuoasă, de abuzuri sau de discriminare din sistemul de sănătate.

Monitorizarea factorilor care afectează sănătatea în orașe (poluare, acces la spații verzi) alături de Garda de Mediu și construirea unor mecanisme de intervenție prin Direcțiile Publice de Sănătate în colaborare cu aceasta.

Impact bugetar asupra Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate

SURSA DE FINANȚARE

Surse nerambursabile de finanțare:

Viitorul Program Operațional Sănătate (alocare indicativă circa 4 miliarde de euro):

Axa Prioritară 4 „Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii”

- Implementarea de programe de screening populațional/diagnosticare și tratament al stadiilor incipiente (ex. tuberculoză, testare genetică, oncologie, hepatite, HIV SIDA, screening metabolic, screeningul factorilor de risc comuni ai bolilor cronice)
- Implementarea de programe de diagnosticare precoce și tratament (ex. cancer pulmonar, cancer prostată, cancere ginecologice, cancere ale capului și gâtului, testare genetică)
- Măsuri de diagnosticare precoce și/sau tratament prenatal/neonatal/postneonatal
- Implementare de programe de schimbare a stilului de viață și aplicarea de politici de încurajare a unei vieți sănătoase, inclusiv implementarea de măsuri de prevenție
- Implementarea de programe/măsuri destinate controlului infecțiilor asociate actului medical
- Măsuri destinate creșterii eficacității serviciilor de laborator

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății, Ministerul Educației Naționale

O Românie fără hoție

11 Dreptul de a alege în sănătate

Încurajarea concurenței în sistemul de sănătate astfel încât toți românii să aibă dreptul de a alege în ceea ce privește serviciile și asigurările de sănătate și să beneficieze de sprijinul financiar al statului prin care să poată face efectiv această alegere.

Justificarea problemei

Nici pacienții, nici asigurații nu sunt în centrul actualului sistem de sănătate. Mulți trebuie să plătească de două ori pentru a primi serviciile de care au nevoie. O dată oficial, prin contribuția la asigurările sociale de sănătate. Și încă o dată prin plățile neoficiale, pentru a acoperi toate lipsurile din spitale.

Categoria

Igienă | **Evoluție** | Revoluție

Lucrurile au ajuns până într-acolo încât numim cu lejeritate șpaga „plată informală" și urmărim cu maxim interes mercurialul din teroarea de a nu fi privat de tratamente sau intervenții care pot fi vitale pentru noi sau pentru cei apropiați. Nu vom ignora realitatea aceasta, cunoscută atât de bine de mulți români.

În prezent, 10% din orice ban câștigăm se duce la stat pentru sistemul de sănătate. Un angajat cu salariu minim plătește în fiecare lună 223 lei pentru sănătate. Dar atunci când vine vorba să primească servicii, banii aceia nu se mai văd nicăieri. Ba mai mult, e un fenomen bine cunoscut faptul că spitalele publice cer bolnavului și familiei să vină cu bani de acasă pentru materiale și medicamente. Iar asta e cazul în care asiguratul nu aude că s-a atins „plafonul" și este rugat să revină luna viitoare și să încerce din nou. Ce alt asigurator ne mai ia bani pentru asigurare lunar, dar când vine vorba să plătească ne spune că nu mai există plafon? Niciunul.

Cheltuielile statului român cu sănătatea au crescut în ultimii 13 ani de 3,5 ori. O creștere semnificativă ca urmare a căreia ne-am fi așteptat la o calitate mai bună a actului medical. Nu am avut parte de asta. Scandaluri precum Hexipharma, cazul Colectiv și chiar pandemia de Coronavirus ne-au arătat starea deplorabilă a sistemului de sănătate.

MĂSURI CONCRETE

Sistemul de sănătate trebuie să pună pacientul în centrul sistemului. Iar acel pacient trebuie să aibă cât mai multe opțiuni de tratament. Niciun român nu mai trebuie să fie nevoit să facă plăți „informale" sau să cumpere materiale în spitale pentru buna desfășurare a actului medical. Avem nevoie de mai mulți bani, dar și să fie mai bine cheltuiți. De aceea propunem încurajarea dezvoltării sistemului de asigurări private de sănătate. Românii plătesc sume importante de bani în sistem, trebuie să aibă dreptul să direcționeze o parte din ele către un asigurator pe care și-l aleg, pe modelul Pilonului 2 de pensii.

Fără concurență nu există calitate. Monopolul de stat s-a dovedit un eșec. CNAS nu a fost capabil să combată fraudele, ci dimpotrivă, le-a concentrat. Mai mult, nu a reușit nici să remunereze corect operațiuni medicale, punând în dificultate furnizorii de servicii medicale și încurajând decontările fictive prin sistemul DRG. Pentru a combate toate acestea, vom acționa în două planuri. Primul referitor la funcționarea în sine a CNAS, care trebuie depolitizat, profesionalizat și condus mai bine. Al doilea referitor la piața asigurărilor de sănătate, unde vom permite românilor să aibă mai multe opțiuni prin deschiderea la concurență.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURI CONCRETE

De asemenea, vom garanta posibilitatea fiecărui român de a putea alege opțiunea dorită pe modelul Pilonului 2 și 3 de pensii.

Astfel, pacientul chiar va fi în centrul sistemului de sănătate, pentru că va avea dreptul de a alege, ceea ce nu are în prezent. Având dreptul de a alege, va putea selecta servicii mai bune, asigurări de sănătate mai bune și va putea evalua în mod real—cu banii și alegerea lui—calitatea serviciilor oferite.

Statul își menține rolul de reglementator, finanțator și chiar ofertant de servicii de asigurare prin CNAS. Adăugăm, însă, componenta de drept de a alege în sistem.

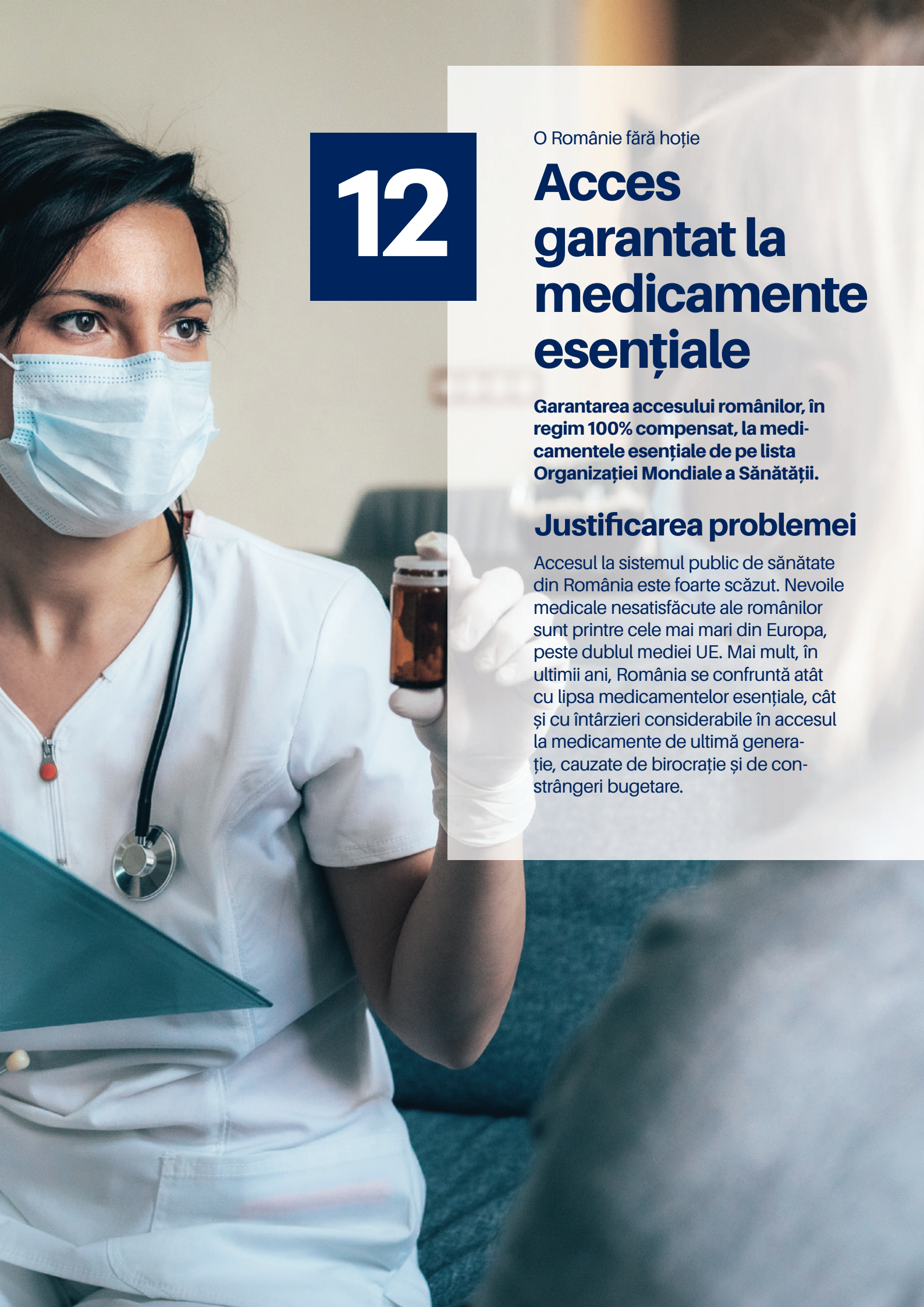
INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății

SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Dreptul românilor de a alege va deschide sistemul concurenței, care va încuraja apariția de noi furnizori de servicii medicale și creșterea calității acestora.

De asemenea, deschiderea aceasta va permite atragerea de fonduri suplimentare în sistemul de sănătate.

12

O Românie fără hoție

Acces garantat la medicamente esențiale

Garantarea accesului românilor, în regim 100% compensat, la medicamentele esențiale de pe lista Organizației Mondiale a Sănătății.

Justificarea problemei

Accesul la sistemul public de sănătate din România este foarte scăzut. Nevoile medicale nesatisfăcute ale românilor sunt printre cele mai mari din Europa, peste dublul mediei UE. Mai mult, în ultimii ani, România se confruntă atât cu lipsa medicamentelor esențiale, cât și cu întârzieri considerabile în accesul la medicamente de ultimă generație, cauzate de birocrație și de constrângeri bugetare.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Accesul la medicamente inovative este în continuare limitat, introducerea de molecule noi în lista medicamentelor compensate fiind imprevizibilă, cu o întârziere semnificativ mai mare comparativ cu alte țări ale Uniunii Europene.

MĂSURI CONCRETE

Întocmirea listei medicamentelor esențiale care să fie prezente permanent, fără nicio discontinuitate.

Actualizarea site-ului www.medicamentelipsa.ro

Revizuirea politicii de preț a medicamentelor astfel încât să se asigure disponibilitatea continuă a medicamentelor de bază pentru pacienți

Asigurarea de urgență a disponibilității tuturor medicamentelor esențiale și a celor fără înlocuitor prin reintroducerea în legislație a Listei Medicamentelor Esențiale a Organizației Mondiale a Sănătății, limitarea exportului paralel și a practicilor din sistem care duc la lipsa medicamentelor din spitale și farmacii

Reluarea achizițiilor centralizate pentru medicamente la nivel național pentru asigurarea calității medicamentelor și a eficienței utilizării banului public.

Revizuirea criteriilor de includere a medicamentelor în sistemul de asigurări sociale de sănătate pentru a asigura disponibilitate rapidă și în condiții de sustenabilitate bugetară.

Ghidare—înființarea unor birouri/call center-uri cu personal medical specializat dedicat pacienților care necesită o atenție medicală complexă, pluri-disciplinară (navigator oncologic, navigator TBC, navigator cardio-vascular)

Responsabilizarea ca „procurator de medicamente" a mediatorilor sanitari și a asistenților medicali comunitari din Centrele de Asistență Medico-Socială, astfel încât persoanele vârstnice sau nedeplasabile din zona rurală să aibă acces la medicamentele de care au nevoie.

SURSA DE FINANȚARE

Buget de Stat—FNUASS, Fonduri Europene, fonduri private

Surse nerambursabile de finanțare:

Viitorul Program Operațional Incluziune și Demnitate Socială:

Axa prioritară 1 „Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității":

- Servicii sociale, de ocupare și de sănătate, combaterea abandonului școlar, incluziune
- Infrastructură socială

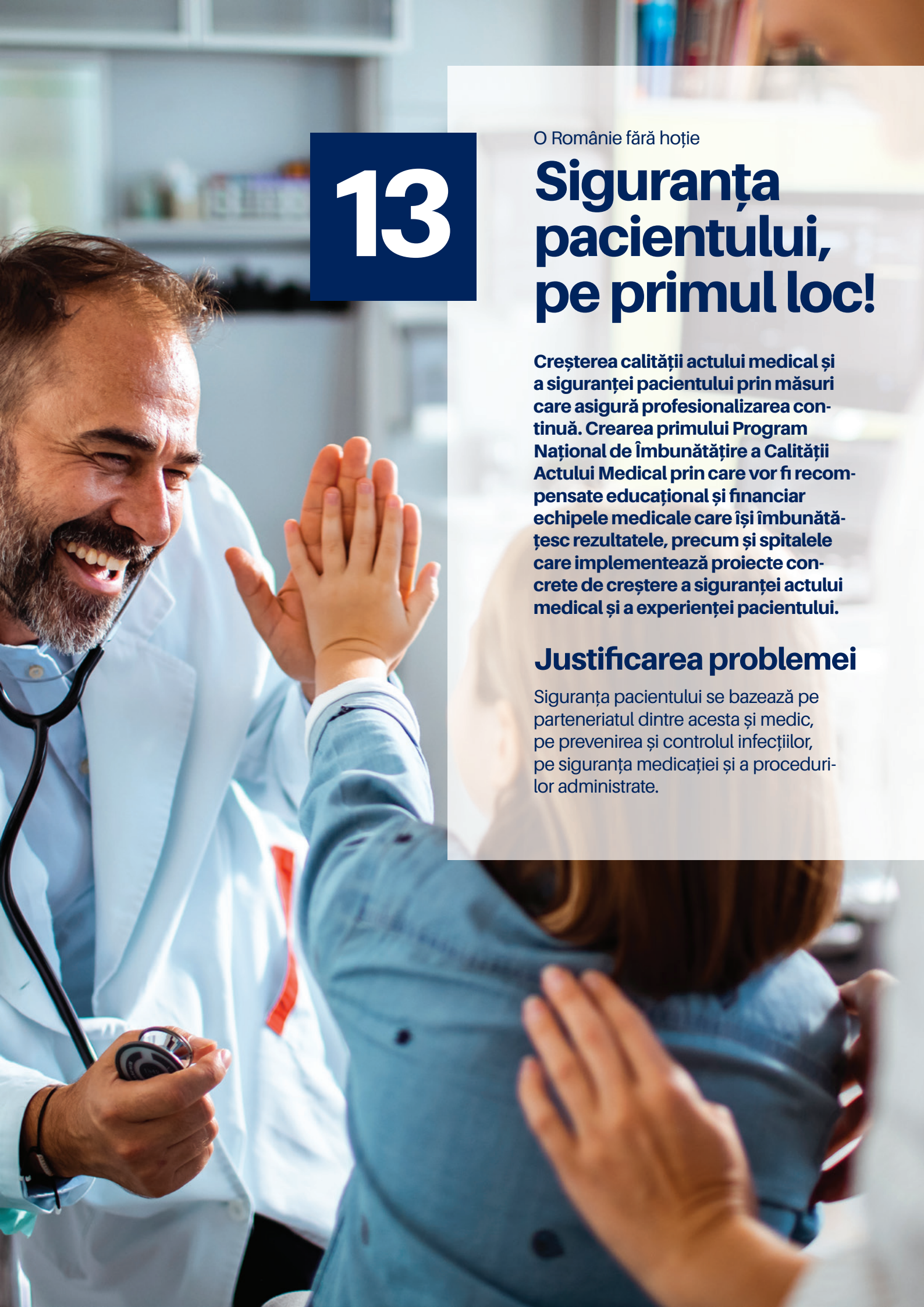
Viitorul Program Operațional Sănătate:

Axa Prioritară 2 „Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu":

- Infrastructură și dotări: Cabinetele medicilor de familie; Centrele și compartimentele unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară; infrastructura publică în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică.
- Facilitatea de Redresare și Reziliență (Next Generation EU), alocare indicativă pentru România 35 miliarde euro: Pilonul „Coeziune socială"; Pilonul „Garanția pentru copii".

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății, Ministerul Fondurilor Europene, CNAS, Consiliile Județene, ONG medicale

13

O Românie fără hoție

Siguranța pacientului, pe primul loc!

Creșterea calității actului medical și a siguranței pacientului prin măsuri care asigură profesionalizarea continuă. Crearea primului Program Național de Îmbunătățire a Calității Actului Medical prin care vor fi recompensate educațional și financiar echipele medicale care își îmbunătățesc rezultatele, precum și spitalele care implementează proiecte concrete de creștere a siguranței actului medical și a experienței pacientului.

Justificarea problemei

Siguranța pacientului se bazează pe parteneriatul dintre acesta și medic, pe prevenirea și controlul infecțiilor, pe siguranța medicației și a procedurilor administrate.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Absența personalului dedicat îmbunătățirii și siguranței actului medical menține o cultură organizațională spitalicească înțepenită în stagnare, nu în evoluție. Deficitul cronic de personal medical specializat (infecționiști, epidemiologi, microbiologi) pune piedici semnificative în gestionarea eficientă infecțiilor asociate asistenței medicale, iar utilizarea excesivă de antibiotice și prevalența mai multor tulpini de bacterii rezistente la medicamente pun România în zona roșie.

Corpul profesional medical trebuie să fie partener în procesul de reformare a sistemului sanitar din România pentru a sparge ierarhiile nelegitime, a diminua corupția și a institui un management profesionist și performant. Sistemul de indicatori de performanță medicală și financiară a spitalelor—managementul resurselor umane, utilizarea eficientă a serviciilor, performanța economico-financiară, indicatori de calitate, siguranța pacientului și satisfacția pacientului, transparența cheltuielilor—trebuie să reprezinte criteriul după care se face evaluarea managementului spitalicesc și nu cel subiectiv, de apartenență la grupuri de interese. Implementarea de mecanisme moderne de transparentizare, supraveghere și eliminare a practicilor corupte din domeniile achizițiilor, a autorizațiilor și a actului medical vor contribui de asemenea la un sistem medical sănătos, în slujba pacientului.

Modelele de bună practică medicală, integritate și profesionalism, dedicare și empatie trebuie replicate și trebuie să devină normative pentru sistemul de sănătate din România.

Profesionalizarea continuă a corpului medical prin crearea unui fond național pentru educație medicală continuă și accesul gratuit la revistele de specialitate din domeniul său pentru a fi la curent cu cele mai noi rezultate ale cercetării sunt doar câteva măsuri care pot motiva medicii să nu mai plece în afara țării pentru a profesa, alături de alte schimbări precum creșterea accesului la investigații și mijloace terapeutice, eliminarea birocrației ori asigurarea personalului suficient.

Reformarea, depolitizarea și profesionalizarea Autorităților Competente din sistem este necesară, astfel încât reprezentarea breslei și reglementarea profesiei să fie făcute onest, în interesul practicianului și al pacientului.

De asemenea, sistemul de hemovigilență și trasabilitate a sângelui și componentelor derivate, de la donare la transfuzie reprezintă, conform unui audit organizat de Comisia Europeană, solicitat de Ministerul Sănătății în 2016, „o amenințare gravă la adresa sănătății publice". Riscurile unor erori fatale sunt inacceptabil de mari. Echipamentele sunt depășite și insuficiente pentru gestionarea eficientă a colectării, testării și prelucrării sângelui. Sistemul Transfuzional din România trebuie reorganizat.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURI CONCRETE

- **Combaterea infecțiilor nosocomiale**—crearea unei infrastructuri adecvate care să permită izolarea pacienților infectați, planuri clare de prevenire și protocoale de utilizare judicioasă a antibioticelor, compensarea deficitului de personal medical specializat—infecționiști, epidemiologi, microbiologi—, raportarea corectă de către fiecare spital al numărului de infectări, finanțarea distinctă pentru decontarea îngrijirii pacienților diagnosticați și raportați cu infecții nosocomiale cu scopul stimulării raportării.
- **Management profesionist în Sănătate**—manageri de spitale angajați prin concurs corecte, având obiective clare de calitate și investiții, evaluați riguros în baza indicatorilor de performanță
- **Transparentizarea cheltuielilor tuturor entităților publice de sănătate**: transparentizarea CNAS e un pas înainte către diminuarea fraudei din Sănătate. Vom continua cu măsuri specifice, țintite, care să crească transparentizarea cheltuielilor.
- **Zero toleranță pentru corupție și neglijență** care pot pune viața pacienților în pericol
- **Creșterea pedepselor pentru orice act de corupție** în domeniul sănătății
- **Depolitizarea și (re)profesionalizarea instituțiilor din sănătate** (ANMDMR, CNAS, Departamentul pentru Politica Medicamentului din Ministerul Sănătății, Inspecția Sanitară etc.)
- **Întărirea instituției avertizorului de integritate**—suport juridic și protecție extinsă pentru cei care semnalează nelegalitatea, corupția sau încălcarea regulilor epidemiologice sau de igienă în spitale.
- **Feedback-ul pacienților**—obligativitatea pentru fiecare manager de spital de a facilita folosirea mecanismului electronic de feedback al pacienților și integrarea acestuia în evaluările profesionale periodice.
- **Coordonarea activităților de formare**, dezvoltarea carierei, stabilirea necesarului pentru toate categoriile de personal medical vor fi făcute de Centrul Național de Resurse Umane în Sănătate, în subordinea Ministerului Sănătății, în colaborare cu Colegiile și Ordinele Profesionale din sănătate și instituțiile academice medicale. Vom avea astfel un Catalog Național al Profesioniștilor din Sănătate care va sta la baza fundamentării necesarului de formare de profesioniști.
- **Campanie pentru păstrarea în țară a medicilor performanți** și atragerea specialiștilor români ce activează în alte țări.
- **Asigurarea formării unui număr adecvat de categorii de personal medical**, cu preponderență pentru acele specialități care înregistrează un deficit: medici infecționiști, specialiști anestezie-terapie intensivă, epidemiologi și alte specialități care înregistrează deficit.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURI CONCRETE

- **Reformarea și eficientizarea** sistemului de admitere în rezidențiat
- **Crearea unui fond național pentru educație medicală continuă**. Finanțarea unei conferințe pe an per specialitate de la bugetul de stat sau din alte surse de finanțare (fonduri europene, programe etc).
- **Ghiduri de bună practică pentru a uniformiza practica medicală** și pentru a o face mai puțin vulnerabilă la malpraxis precum și înființarea unui Monitor Oficial Medical unde vor fi publicate toate ghidurile și protocoalele medicale, ordinele de ministru și reglementările care privesc sistemul medical pentru ca standardele de bună practică să fie aplicate adecvat și predictibil în toate spitalele din România.
- **Reformarea rezidențiatului** în ceea ce privește admiterea, pregătirea și obținerea calificărilor de specialist. Cifra de școlarizare pentru rezidențiat trebuie să țină cont de profilul de patologie actual și viitor al României.
- **Reorganizarea sistemului transfuzional din România**. Asigurarea unui stoc continuu și adecvat de sânge și a unui necesar suficient de imunoglobuline și alte medicamente derivate din plasmă prin reorganizarea și reformarea sistemului național de transfuzie.
- **Asigurarea calității actului medical prin:**
  - Introducerea la nivelul fiecărui spital a unui set de indicatori de urmărire a calității actului medical și de raportare a rezultatelor. Recompensarea financiară și prin pachete educaționale a echipelor medicale care ating nivelul optim al acestor indicatori. Recompensarea financiară a spitalelor care fac dovada existenței practice a unor programe de îmbunătățire a calității actului medical.
  - Ghiduri de bună practică pentru a uniformiza practica medicală și pentru a o face mai puțin vulnerabilă la malpraxis
  - Întărirea independenței profesiilor medicale prin definirea clară a actului medical, a limitelor de competență și a responsabilităților pentru fiecare profesie medicală pentru a preveni exercitarea abuzivă a oricărei dintre profesiile medicale.
  - Posibilitatea reconversiei specialității medicale pentru medic în cazul în care uzura fizică și psihică în specialitățile solicitante nu mai permite exercitarea activității în specialitatea inițială
  - Ameliorarea relaționării corpului medical cu pacientul—prin introducerea în metodologia de concurs pentru accesul în sistemul public de sănătate a evaluării capacității de a comunica empatic și deontologic cu pacientul și aparținătorii acestuia.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

SURSA DE FINANȚARE

Program Operațional multifond Sănătate, conform documentului de fundamentare aflat în consultare publică, capitolul Prevenirea și controlul infecțiilor nosocomiale.

Totodată, măsurile de prevenire și de îngrijire a pacienților cu IAAM se pot finanța de la bugetul de stat, din bugetul Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate și din orice alte surse, potrivit legii. Pentru asigurarea fondurilor necesare aplicării prezentei legi Ministerul Finanțelor Publice, la propunerea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, poate introduce modificările ce decurg din aplicarea prevederilor prezentei legi în structura bugetului de stat și a bugetului Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

Surse nerambursabile de finanțare:

Viitorul Program Operațional Sănătate:

Axa Prioritară 4 „Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii”:

- Sistemul național de transfuzii, inclusiv infrastructura de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei
- Implementarea de programe/măsuri destinate controlului infecțiilor asociate actului medical

Axa Prioritară 7 „Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament”:

- Măsuri de formare/specializare—utilizare echipamente medicale inovative
- Utilizare de metode moderne de investigație, intervenție și tratament
- Dezvoltarea de programe/module specifice la nivelul universităților de medicină, care să permită perfecționarea sau reconversia profesională
- Susținerea parteneriatelor dintre furnizorii de formare (de la nivelul învățământului terțiar) și instituțiile din domeniul medical, pentru dezvoltarea unor programe de formare continuă în domeniul medical și zonele conexe (competențe digitale, specializare inteligentă etc.)

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Educației și Cercetării, Comitetul Național pentru Prevenirea și Limitarea Infecțiilor Asociate Asistenței Medicale, Institutul Național de Sănătate Publică, Direcțiile de Sănătate Publică Județene și a municipiului București

O Românie fără hoție

Medic și pacient, la un click distanță

Constituirea unui Fond Național de Inovație în Sănătate prin care să fie stimulată dezvoltarea de soluții digitalizate și de telemedicină prin care să debirocratizăm practica medicală și să apropiem medicul de pacient.

14

Justificarea problemei

Este nevoie de dezvoltarea unui sistem informatic integrat în sistemul de sănătate publică ca suport pentru sistemul informațional, care să permită interoperabilitatea aplicațiilor informatice existente și viitoare, pe baza unei arhitecturi integratoare, în vederea utilizării eficiente a informațiilor în elaborarea politicilor de sănătate și managementul sistemului.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURI CONCRETE

- **Dezvoltarea și implementarea serviciilor e-health / telemedicină,** mai ales în mediul rural unde există penurie de medici, consultările la distanță pot fi încurajate pentru a trece peste obstacolul distanțelor lungi, dar și în cazul pandemiilor când accesul la servicii medicale uzuale este limitat. Măsura este susținută de angajamentul de acoperire cu acces la internet de mare viteză a 96% din România.
- **Digitalizarea și integrarea sistemului,** programările online și calendare personalizate de dispensarizare atât pentru componenta de prevenție cât și pentru cea de supraveghere a patologiei cronice.
- **Operaționalizarea și utilizarea Dosarului Electronic al Pacientului** care va cuprinde toate datele de sănătate, accesibil pacientului și medicului curant, instrument standardizat care va conține istoricul medical complet—alergii, imunizări, diagnostice, investigații efectuate, tratamente urmate.
- **Realizarea Registrelor Naționale Suverane de Boli.** Registrele de boală reprezintă o formă standardizată de colectare de date epidemiologice, despre tipul, stadiul, tratamentul cazurilor precum și despre profilul pacientului. Registrele sunt esențiale pentru ghidarea măsurilor de prevenție, screening și control al bolilor.

SURSA DE FINANȚARE

Buget de Stat—FNUASS, Fonduri Europene,

Surse nerambursabile de finanțare:

Viitorul Program Operațional Sănătate:

Axa Prioritară 6 „Digitalizarea sistemului medical”:

- Redimensionarea și standardizarea sistemului informatic al CNAS
- Observatorul național pentru date în sănătate
- Dezvoltarea integrată a unor soluții de e-sănătate, cu anvergură națională, care să încorporeze standarde de interoperabilitate, pentru sarcini și funcțiuni comune în sectorul sanitar, în special în domeniile vizate de operațiunile de importanță strategică
- Facilitatea de Redresare și Rezilienta (Next Generation EU), alocare indicativă pentru România—35 miliarde euro: Pilonul „Coeziune socială”; Pilonul „Reziliență instituțională”; Pilonul „Digitalizare”.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Sănătății,
Ministerul Fondurilor Europene, CNAS

O Românie fără hoție

Fără politică în școală

Depolitizarea învățământul românesc și așezarea copilului în centrul sistemului. Desființarea inspectoratelor școlare și transformarea directorilor de școli în manageri performanți, aleși prin concurs.

Justificarea problemei

Inspectoratele școlare sunt una dintre principalele surse de influență politică în sistemul de educație și una dintre cele mai mari frâne în calea modernizării învățământului, prin cenzura aproape totală a autonomiei școlare, sub toate aspectele ei: catedre, norme, personal, numiri de directori, alocări de fonduri etc. Vom depolitiza învățământul preuniversitar românesc și vom repune copilul în centrul sistemului.

15

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Această măsură nu poate fi aplicată în afara profesionalizării managementului școlar, prin care să asigurăm funcționarea armonioasă și eficientă a comunităților școlare. De asemenea, măsura nu va fi aplicată în perioada de pandemie COVID-19 (ce implică numeroase schimbări de organizare la nivel național și județean). Însă perioada de pandemie va fi prielnică pentru analiza și detalierea planurilor de tranziție de după desființarea inspectoratelor, precum și pentru pilotarea descentralizării în mai multe categorii de școli, înainte de scalarea la nivel național a transformării propuse.

Profesionalizarea managementului școlar trebuie să fie o prioritate a sistemului, care determină, într-o bună măsură, calitatea actului educațional, mai ales din perspectiva descentralizării reale a învățământului. Managerul sau directorul școlii trebuie să devină acea persoană echipată cu un set complex de competențe în management organizațional, recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, managementul timpului, managementul resurselor financiare și logistice, comunicare organizațională și relațională, managementul conflictelor și nu numai.

MĂSURI CONCRETE

Atribuțiile de ordin administrativ ale inspectoratelor școlare vor fi transferate către consiliile de administrație ale școlilor.

Atribuțiile ce țin acum de inspecția școlară (Art. 3 din Regulamentul de organizare și funcționare a inspectoratelor școlare) vor fi efectuate la nivelul școlii, prin mecanisme obiective de audit. Este necesară o schimbare de paradigmă în ceea ce privește activitatea de inspecție școlară, care, în prezent, este o activitate exclusiv administrativă, preponderent sancționatorie și un instrument de control (inclusiv politic) al cadrelor didactice. Aceasta nu se bazează pe observarea riguroasă și constructivă a climatului școlar. Alianța USR PLUS propune modelul auditului școlar orientat spre îndrumarea activităților didactice și dezvoltarea cognitivă, socială, personală și interpersonală a elevilor. Sprijinul suplimentar către școlile care nu au suficiente competențe locale pentru a putea gestiona atribuțiile suplimentare va fi furnizat de Ministerul Educației și Cercetării și de Centrele Regionale de Sprijin în Educația Online (vezi angajamentul #29).

Ocuparea pozițiilor de manageri școlari profesioniști în unitățile școlare va fi organizată după susținerea examenului de intrare în carieră. Managerii școlari vor susține un interviu cu Consiliul de Administrație al unității de învățământ unde au vizat ocuparea postului vacant. În acest proces, candidații la postul de manager vor prezenta un program de management. Consiliul de Administrație va organiza concursul și va confirma numirea în post a managerului școlar.

Se va face o distincție clară între funcția de management al școlii și cea didactică, iar directorii și profesori aflați în aceste poziții de management, la care au ajuns prin concurs, vor avea posibilitatea de a alege doar una dintre funcții.

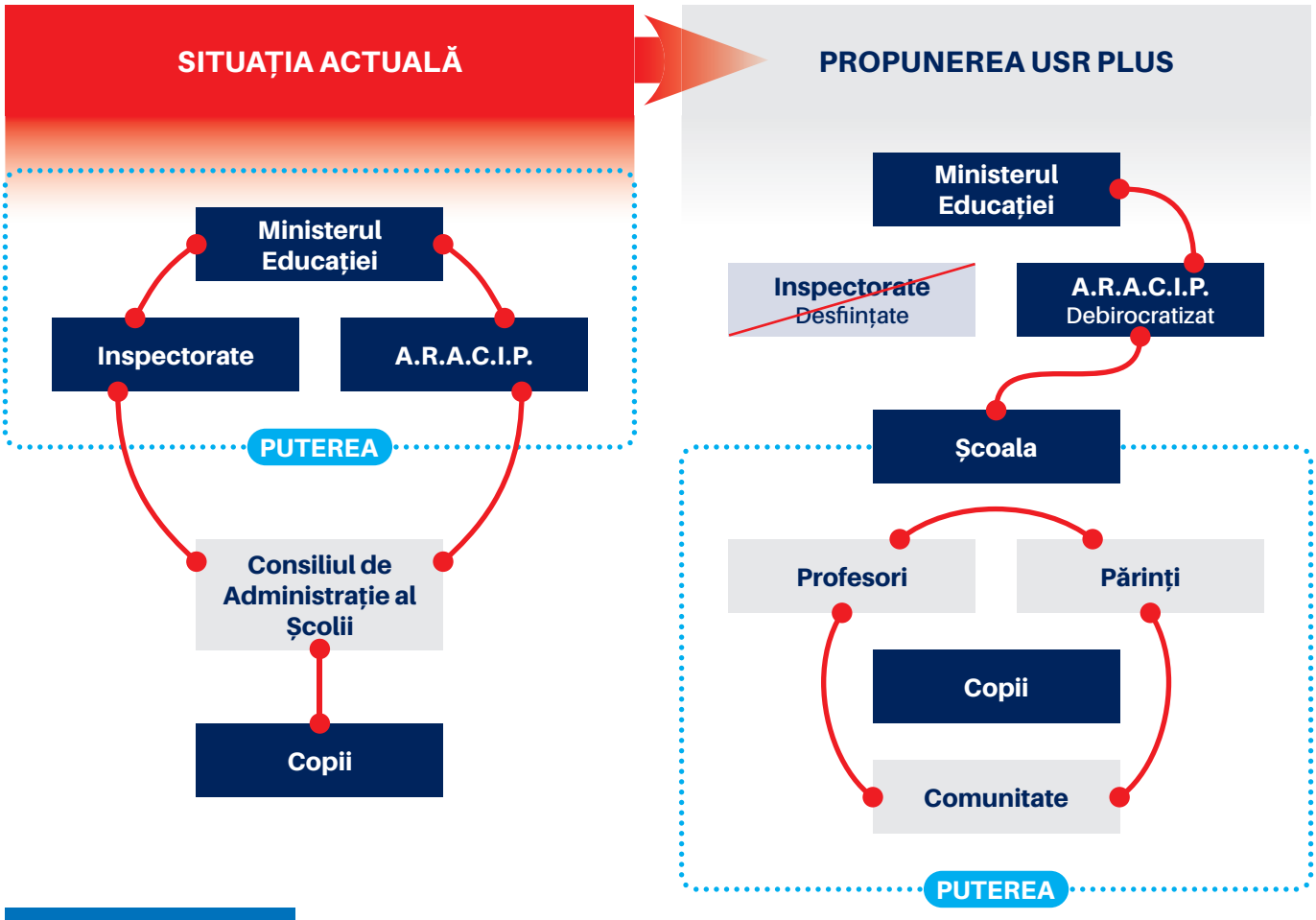
Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Punem un accent deosebit pe recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, din perspectiva faptului că fiecare manager școlar va avea responsabilitatea organizării concursurilor de selecție a cadrelor didactice, la nivelul instituției de învățământ.

Managerul școlar va putea asigura și managementul unor sisteme de școli. Aceasta este situația școlilor mici din mediul rural, care își pot eficientiza costurile prin „împărțirea" aceluiași manager școlar, sau orice altă asociere de școli care dorește să beneficieze de managementul performant al unui manager școlar (ex. mai multe unități școlare mici comasate într-o clădire modernizată, accesibilă—consorții școlare rurale).

Autonomia și depolitizarea școlii sunt două elemente centrale care vor guverna și procesul de recrutare și selecție a managerului școlar, ce va fi realizat de către Consiliul de Administrație al unității.

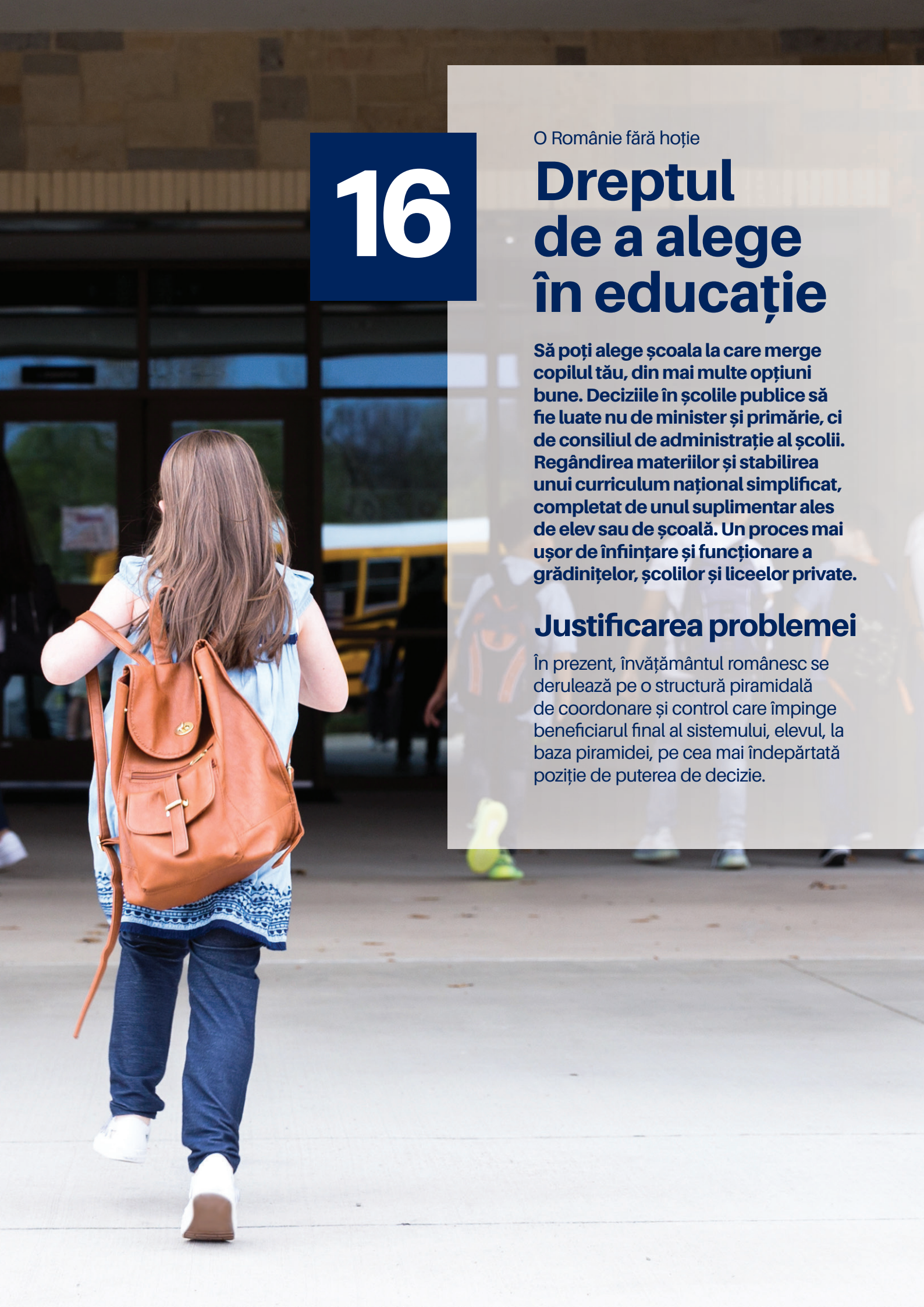

IMPACT BUGETAR

Măsura se face cu încadrarea în cheltuielile actuale cu educația.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Educației Naționale, ARACIP

16

O Românie fără hoție

Dreptul de a alege în educație

Să poți alege școala la care merge copilul tău, din mai multe opțiuni bune. Deciziile în școlile publice să fie luate nu de minister și primărie, ci de consiliul de administrație al școlii. Regândirea materiilor și stabilirea unui curriculum național simplificat, completat de unul suplimentar ales de elev sau de școală. Un proces mai ușor de înființare și funcționare a grădinițelor, școlilor și liceelor private.

Justificarea problemei

În prezent, învățământul românesc se derulează pe o structură piramidală de coordonare și control care împinge beneficiarul final al sistemului, elevul, la baza piramidei, pe cea mai îndepărtată poziție de puterea de decizie.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Această construcție a dus la apariția și proliferarea unui sistem extrem de stufos și birocratic, care consumă resurse și împiedică sistemul să se autoregleze și să se adapteze la schimbările tehnologice, sociale și de mediu din ce în ce mai rapide. Este un sistem piramidal bazat pe frică, frică ce se multiplică pe măsură ce coborâm la baza piramidei, producând în final, cei mai nemotivați și mai dezinteresați elevi din țările participante la evaluarea PISA (2012).

Nevoia de schimbare în sistemul de educație din România este acută. Sistemul românesc de învățământ rămâne înghețat în propriile rutine, insensibil parcă la schimbarea societății în general și a pieței muncii în special. Acesta și-a arătat în mod sistematic, ineficiența și lipsa de consistență și relevanță, cu prilejul diverselor testări internaționale, dar și prin rata îngrijorătoare a părăsirii timpurii a școlii (16,4% în 2018).

În ultimii 12 ani, bugetul educației a crescut de la 13,8 miliarde lei la 29,2 miliarde lei în 2018. O creștere cu 112%, mai mult de dublu. În condițiile în care populația școlară în aceeași perioadă s-a diminuat cu 18%, de la 4,3 milioane la 3,5 milioane. Dacă ne uitam la finanțarea aceasta raportată la elev/student vedem o creștere cu 160% a finanțării.

Cu toate acestea, rezultatele acestor creșteri de finanțare în educație nu au fost deloc la înălțime. România a înregistrat chiar regrese la indicatori internaționali relevanți pentru educație. Este clar că trebuie să acționăm și asupra eficienței banilor cheltuiți. Mai multe fonduri alocate ineficient sau care cad pradă corupției nu vor ajuta.

MĂSURI CONCRETE

Sistemul de educație, în orice stat, trebuie să fie un organism viu, într-o continuă căutare și adaptare. Eficiența și capacitatea de autoreglare a sistemului de educație sunt date de calitatea cadrelor didactice, de o formare inteligentă inițială și continuă a acestora.

Dar tocmai actorii principali ai educației, copiii, profesorii, părinții, comunitățile sunt cei mai departe de decizia care le afectează viața și viitorul. Schimbarea sistemului de decizie în educație este, mai mult decât oricând, o necesitate în reafirmarea sistemului de învățământ în România.

Românii vor avea dreptul de a alege în educație prin:

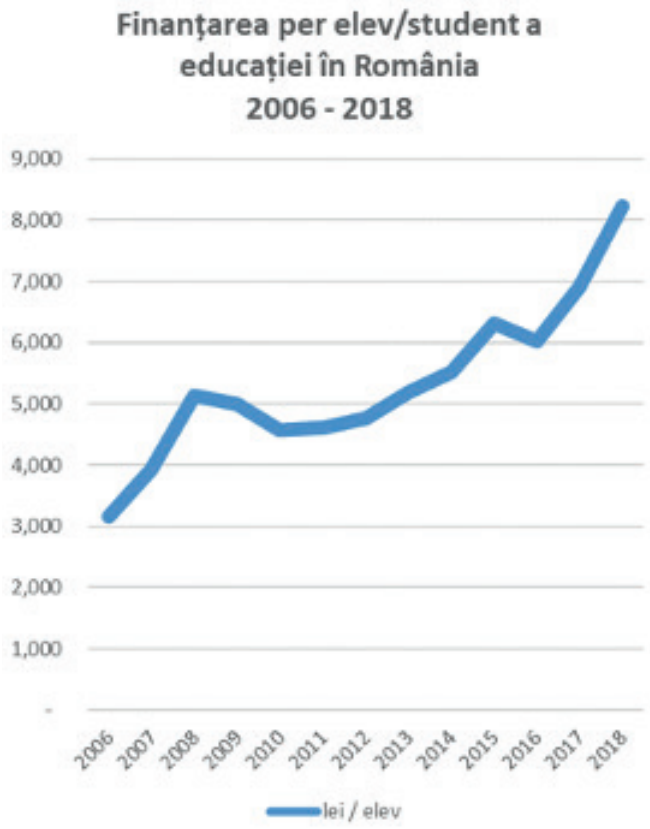
- Mutarea centrului de decizie de la nivelul politic (minister și primărie) la nivelul consiliului de administrație al școlii, pentru școlile publice.
- Debirocratizarea și flexibilizarea procesului de înființare și funcționare a grădinițelor, școlilor și liceelor private.
- Debirocratizarea ARACIP.
- Desființarea inspectoratelor școlare.
- Regândirea materiilor și a încărcării acestora. Un curriculum național simplificat completat de un curriculum suplimentar la decizia elevului sau școlii.
- Trecerea terenurilor și clădirilor care găzduiesc unități de educație timpurie,

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

de învățământ preșcolar, școli primare, gimnaziale și liceale, inclusiv celelalte niveluri de învățământ din cadrul acestora, înființate de stat, care fac parte din domeniul public local, în administrarea instituțiilor de învățământ enumerate anterior. Astfel, vom elimina situațiile de lipsă a investițiilor sau investiții discreționare și condiționate politic.

- Fiecare părinte va putea alege școala cea mai bună pentru copilul său și va avea la dispoziție aceeași sumă pe care o poate direcționa către o școala publică sau privată pe care o alege. Noi propunem 3 trepte de finanțare. Una standard, una pentru elevi din zone de educație prioritare (mai ales din mediul rural sau din urban dezavantajat definite ca Bazine de Risc Socio-educațional—BRSE) și alta pentru elevi cu cerințe educaționale speciale.
- Flexibilizarea sistemului va permite școlilor integrarea mai concretă cu viața comunității din care fac parte acestea. Motivația pentru școală a cunoscut în România un declin dramatic: doar 2% dintre copiii români sunt puternic motivați de ce se întâmplă la școală. Dincolo de aceste două procente începe indiferența. Vizăm adaptarea unor programe de educație la nevoile elevilor, încă din învățământul secundar inferior (clasele V-X) cu rolul de a prezenta copiilor opțiunile de carieră din comunitatea lor și nu numai. Acestea pot fi inclusiv programe de dezvoltare de competențe antreprenoriale și financiare. Aceste instrumente au făcut parte dintr-o soluție eficientă testată în Portugalia, care a avut cea mai spectaculoasă scădere a procentului de eșec școlar și părăsire timpurie a școlii din Europa, de 24,6% în 10 ani.
- Acordarea unor atribuții sporite la nivelul fiecărei școli îi va permite acesteia, prin cadrele sale didactice, să adapteze și metodele de învățare, nu doar curriculumul, la nevoile copilului. De aceea, este important ca școlile să-și poată adapta cât mai bine procedurile și metodologiile astfel încât să ofere cea mai bună experiență de învățare pentru copii, atât prin prisma eficacității metodei (dacă elevul a învățat sau nu), cât și prin prisma satisfacției copilului în procesul de învățare.

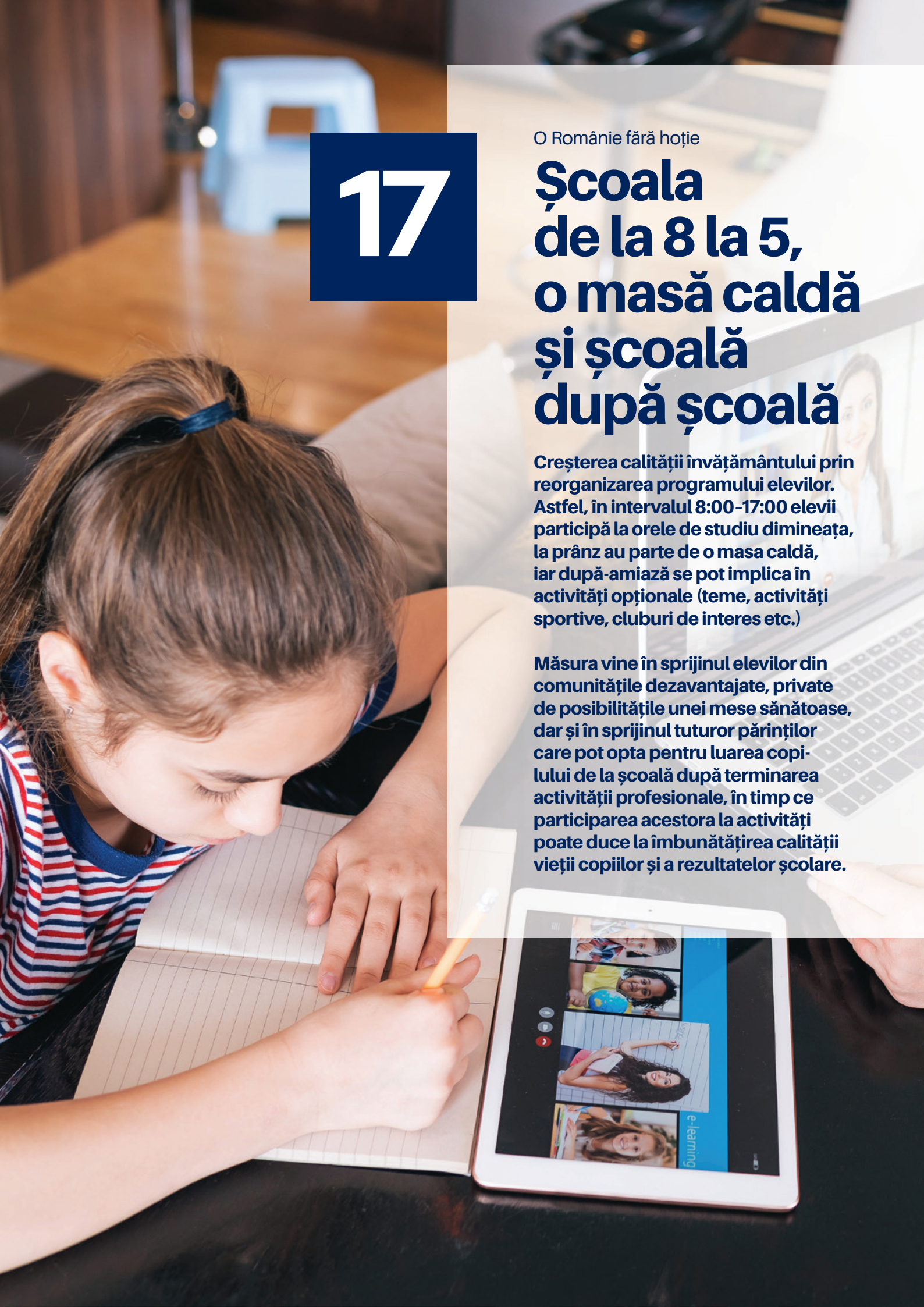

IMPACT BUGETAR

Măsura se face cu încadrarea în cheltuielile actuale cu educația.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Educației

17

O Românie fără hoție

Școala de la 8 la 5, o masă caldă și școală după școală

Creșterea calității învățământului prin reorganizarea programului elevilor. Astfel, în intervalul 8:00-17:00 elevii participă la orele de studiu dimineața, la prânz au parte de o masa caldă, iar după-amiază se pot implica în activități opționale (teme, activități sportive, cluburi de interes etc.)

Măsura vine în sprijinul elevilor din comunitățile dezavantajate, private de posibilitățile unei mese sănătoase, dar și în sprijinul tuturor părinților care pot opta pentru luarea copilului de la școală după terminarea activității profesionale, în timp ce participarea acestora la activități poate duce la îmbunătățirea calității vieții copiilor și a rezultatelor școlare.

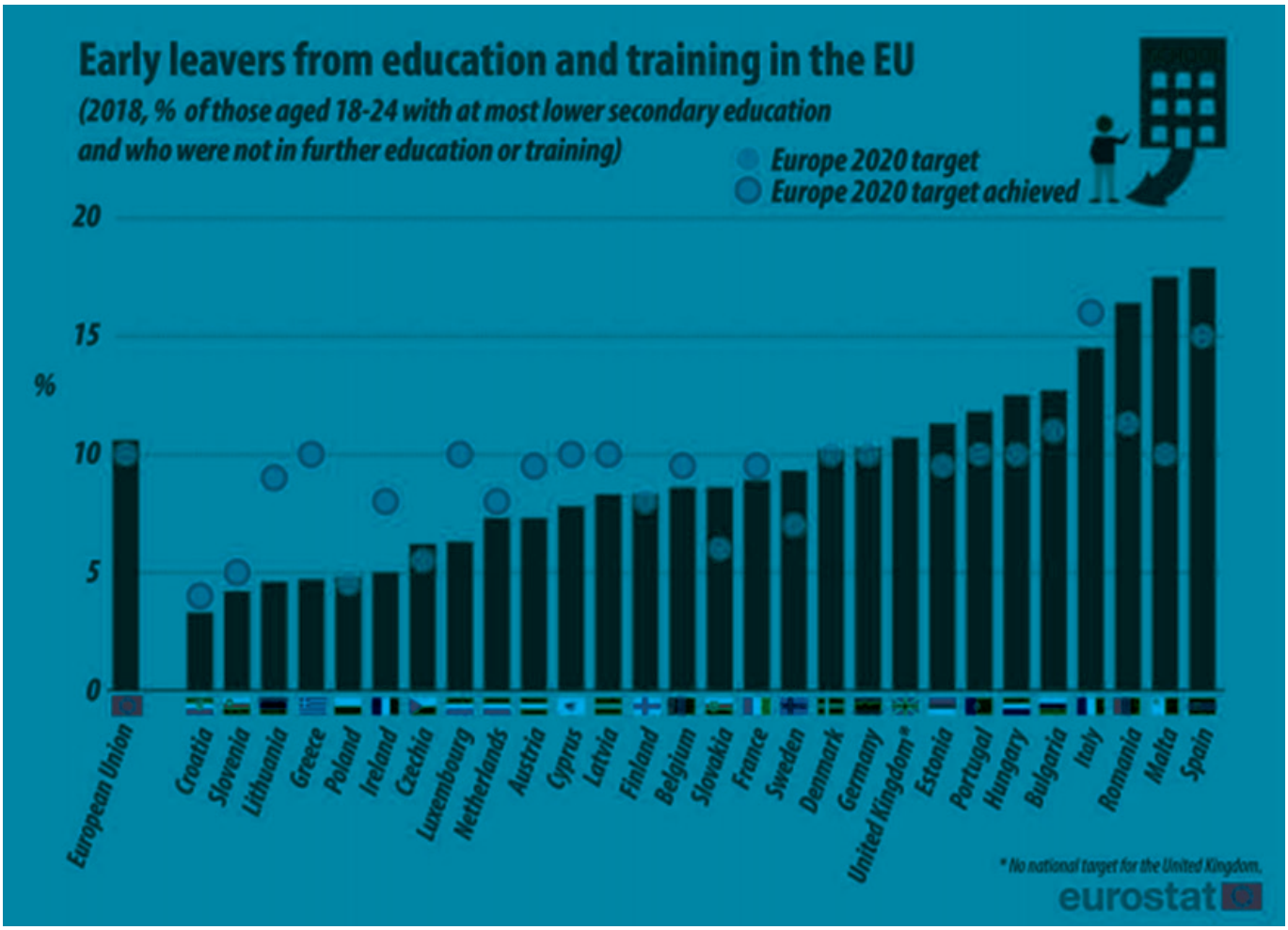
Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

România continuă să înregistreze rate foarte mari ale abandonului școlar (rata de părăsire timpurie a școlii), în condițiile în care există o legătură clară între abandonul școlar și șomaj, excluziune socială și sărăcie. De la un vârf de 19,3% în 2010, România a înregistrat o evoluție oscilantă până la o rată de 16,4% în 2018. Astfel, abandonul școlar rămâne o provocare pentru societatea românească, în condițiile în care înregistrăm vârfuri mult mai înalte în zonele rurale (25,4% în 2018) și în rândul copiilor romi (77% în 2018).

Măsura propusă ajută la prevenirea și diminuarea fenomenului de excluziune socială manifestat în sistemul educațional prin abandon școlar și contribuie la creșterea calității învățământului (prin crearea unor premise pentru creșterea rezultatelor școlare). Concomitent, măsura sprijină familiile monoparentale sau cele care au probleme în asigurarea monitorizării activității zilnice a copiilor în intervalul 14:00–17:00.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Măsura propusă este construită pe mai mulți piloni cheie:

- În perioada desfășurării activității didactice, preșcolarilor și elevilor din toate unitățile de învățământ preuniversitar de stat li se acordă, cu titlu gratuit, un suport alimentar, constând într-un pachet alimentar sau într-o masă caldă pe zi, în limita unei valori zilnice de 10 lei/beneficiar, inclusiv taxa pe valoarea adăugată. Valoarea zilnică va fi indexată cu indicele inflației (în perioada afectată de pandemie, acordarea suportului va fi gestionată diferit, conform normelor de sănătate în vigoare); eliminarea barierelor birocratice pentru funcționarea programului în parteneriat cu furnizori locale pentru suport alimentar.
- Extinderea programelor de tip „școală după școală" pentru toate școlile din mediul rural sau urban care funcționează într-un singur schimb (pachetul de activități pentru accelerarea învățării și performanță, pachetul de activități de sprijin și pachetul de pregătire pentru viață—prevăzute în normele de organizare)—prin utilizarea de fonduri locale și fonduri europene atrase.
- Identificarea necesarului pentru extinderea infrastructurii școlare pentru toate școlile din România care funcționează în mai multe schimburi (circa 1.500 de școli cu personalitate juridică—din care 600 figurează în mediul rural și aproximativ 900 în mediul urban). Inițierea unui master-plan național pentru construcția de infrastructură școlară suplimentară sau pentru închirierea pe termen lung a unor spații potrivite pentru activități didactice, cu viziunea de a respecta Legea Educației Naționale 1/2011 privitoare la numărul maxim de elevi în clase, și de a organiza învățământul tuturor școlilor într-un singur schimb.

IMPACT BUGETAR

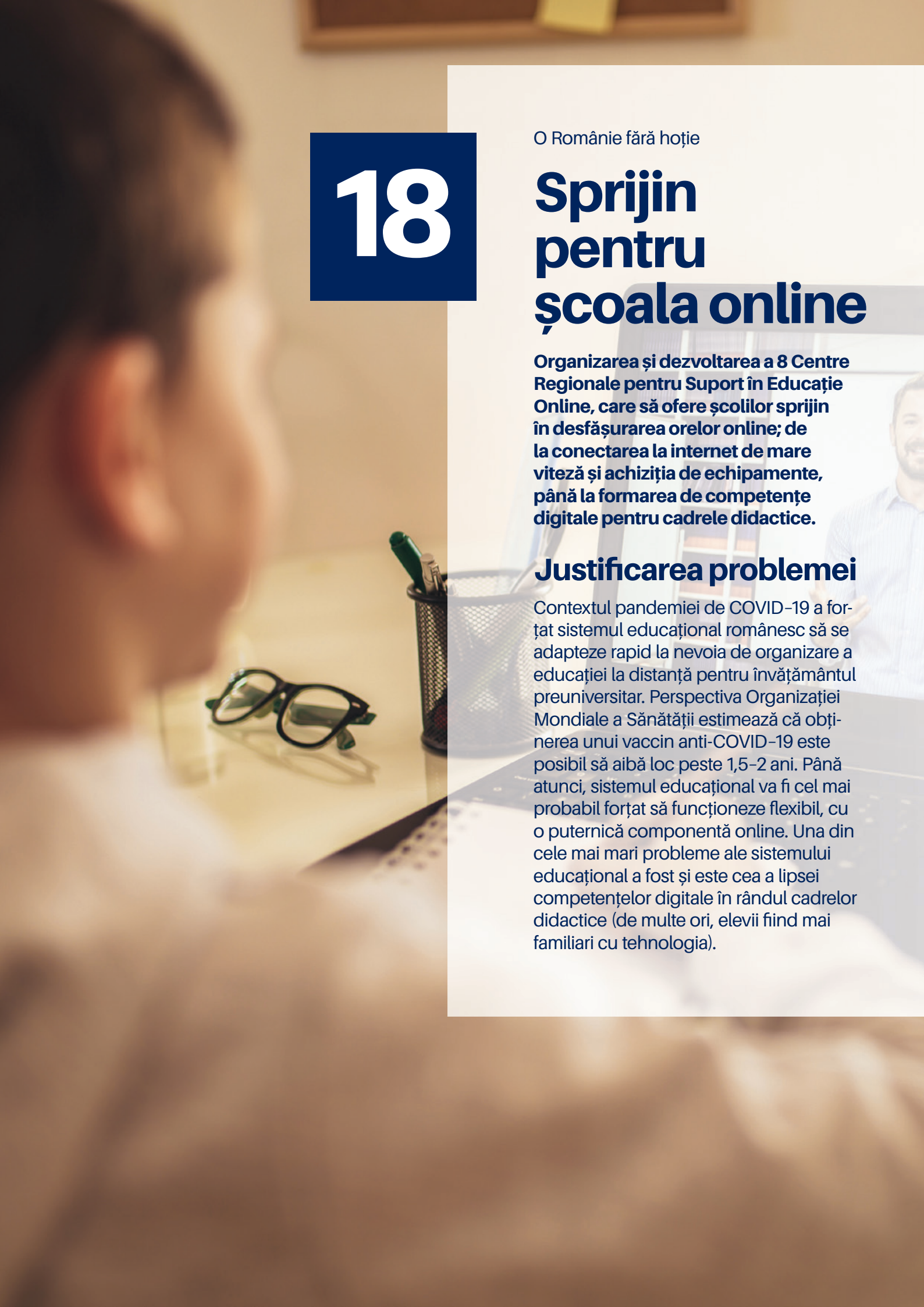
Măsura are un impact bugetar estimat de 3,05 miliarde lei în anul 2020 pentru pilonul de „masă caldă în școli", nu are impact bugetar pentru pilonul „școală după școală", în cazul atragerii de fonduri europene, și nu are un impact financiar pentru finalizarea master-planului de construcție de infrastructură școlară. Construcția de infrastructură școlară are costuri separate ce vor fi evidențiate distinct.

SURSA DE FINANȚARE

Unităților administrativ-teritoriale de care aparțin unitățile de învățământ le vor fi acordate sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru bugetele locale.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Secretariatul general al Guvernului, Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Educației.

18

O Românie fără hoție

Sprijin pentru școala online

Organizarea și dezvoltarea a 8 Centre Regionale pentru Suport în Educație Online, care să ofere școlilor sprijin în desfășurarea orelor online; de la conectarea la internet de mare viteză și achiziția de echipamente, până la formarea de competențe digitale pentru cadrele didactice.

Justificarea problemei

Contextul pandemiei de COVID-19 a forțat sistemul educațional românesc să se adapteze rapid la nevoia de organizare a educației la distanță pentru învățământul preuniversitar. Perspectiva Organizației Mondiale a Sănătății estimează că obținerea unui vaccin anti-COVID-19 este posibil să aibă loc peste 1,5-2 ani. Până atunci, sistemul educațional va fi cel mai probabil forțat să funcționeze flexibil, cu o puternică componentă online. Una din cele mai mari probleme ale sistemului educațional a fost și este cea a lipsei competențelor digitale în rândul cadrelor didactice (de multe ori, elevii fiind mai familiari cu tehnologia).

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

În acest moment, în afara structurii clasice de funcționare ierarhică de sus în jos—Minister, Inspectorate, unități școlare—și cu puținul sprijin oferit (fie de către Casa Corpului Didactic din fiecare județ, din partea unor universități partenere sau prin participarea la programul EDUCRED), cadrele didactice sunt lipsite de programe de instruire și formare de competențe digitale și competențe pedagogice online. De asemenea, pe fondul unei penurii de specialiști IT și administratori de rețele, unitățile școlare au de suferit.

În acest context atipic de pandemie, dar și pentru a asigura procesul de tranziție de la învățarea în clasă la învățarea prin intermediul echipamentelor tehnologice, este necesară crearea unor echipe dedicate responsabile de asigurarea tranziției educației din România la noul mod de organizare și predare online.

MĂSURA CONCRETĂ

Demararea unui program național finanțat prin fonduri europene de inițiere (cu durată de patru ani), recrutarea de personal specializat și gestionarea a opt Centre Regionale de Suport în Educația Online—CR-SEO (cu acoperire teritorială a regiunilor de dezvoltare ale României), care să furnizeze pentru toate unitățile școlare din zonă servicii de:

- analiză de nevoi tehnologice ale unităților școlare;
- sprijin în achiziționarea de tehnologie în baza programelor naționale sau europene;
- sprijin în instalarea și darea în folosință a tehnologiei achiziționate;
- furnizarea de programe de dezvoltare competențe digitale pentru cadrele didactice;
- suplinirea predării online a orelor de Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) pentru colectivele școlare care nu beneficiază de cadre didactice specializate.

Din punct de vedere administrativ, cele opt Centre Regionale vor raporta către Ministerul Educației și Cercetării și vor interacționa digital, dar și

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

fizic, cu toate unitățile școlare de pe raza regiunii pe care o deservesc. În funcție de nevoile fiecărei unități școlare, aceste centre vor putea apela la furnizori specializați care să gestioneze problemele tehnice de conectivitate și funcționare, în dialog cu administratorii IT locali.

Centrele vor pune la dispoziție, în timp real, situația tuturor școlilor din regiune din punct de vedere al calității conexiunii la internet, al tehnologiei disponibile în școală /clase și în posesia elevilor, precum și lista problemelor asociate în curs de rezolvare, funcționând ca un pol profesionist de furnizare de servicii (trasabilitate digitală pentru solicitări, reclamații, probleme rezolvate).

Dincolo de rezolvarea regională a problemelor tehnice, aceste centre vor avea responsabilitatea dezvoltării de competențe digitale în rândul cadrelor didactice—oferind programe de pregătire, mentorat și suport pentru cadrele didactice care au nevoie de acoperirea unor carențe de pregătire în utilizarea tehnologiei și, de asemenea, vor furniza experimental, la nivelul regiunii, cursuri de TIC (prin profesori specializați), pentru clasele de elevi care nu au postul de profesor specializat acoperit la nivel de școală.

Cheltuielile pentru funcționarea acestor centre vor fi acoperite din fonduri europene, printr-un proiect de patru ani, implementat de către Ministerul Educației și Cercetării.

IMPACT BUGETAR

Fondurile necesare pentru înființare și funcționare pentru primii patru ani vor fi acoperite din fondurile europene.

19

O Românie fără hoție

Antreprenoriat fără birocrație

Reducerea birocrației impusă de stat pentru întreprinderi. Continuăm procesul de debirocratizare prin analiza permanentă a poverii administrative pe mediul de afaceri și reducerea cerințelor inutile.

Starea de fapt și argumentarea măsurii

Statul descurajează antreprenorii români printr-o birocrație excesivă. De la înființarea unei firme până la desfășurarea activității în sine, legislația românească este extrem de stufoasă și are cerințe de multe ori aberante.

UTILE

http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.

https://www.usr.ro/2020/04/23/usr-taie-birocratia-proiectul-usr-care-faciliteaza-infiintarea-firmelor-adoptat-de-parlament/proiect?idp=18455

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Astfel, România este pe locul 55 în lumea în ceea ce privește ușurința de a face business, după țări precum Maroc, Kazahstan, Cipru sau Polonia. Suntem pe locul 91 în ceea ce privește greutatea de a deschide o întreprindere, după țări precum India, Togo sau Coasta de Fildeș. Și mai rău stăm la capitolele obținerea de permise de construire (locul 147) sau deschiderea unei linii de electricitate (locul 157) unde chiar ne batem pentru coada clasamentului.

Sunt multe întreprinderi care ajung să aștepte până la 9–12 luni pentru a putea deschide o afacere. Asta, după multe drumuri la stat și birocrație. Mai trist, foarte mulți dintre cei care pornesc în aventura de a face afaceri se lasă păgubași și astfel România pierde potențial economic și locuri de muncă.

Descurajarea producției face ca România să exporte materie primă și să importe produse finite. De aceea, este mai mult decât necesar acest proces de debirocratizare. Birocrație care îi afectează predominant pe întreprinzătorii micii și mijlocii, care îi pot face față mai greu. Legile de multe ori nu fac diferența între micii și marii producători și îi supun pe toți aceleiași birocrații. Asta omoară din fașă idei valoroase de afaceri care ar putea apărea în România.

Mai multe legi pentru debirocratizare, inițiate de grupul parlamentar deocamdată USR, au trecut deja de Parlament. Am tăiat astfel multe hârtii inutile cerute la înființarea unei firme, precum și limitări precum cea de a fi acționar unic într-o singură societate comercială.

MĂSURI CONCRETE

- Eliminarea acordului vecinilor la înființarea unei firme într-un sediu în care nu se desfășoară activitate.—**Obiectiv atins prin legea 102/2020**
- Eliminarea interdicției de a avea mai mult de un singur SRL cu asociat unic.—**Obiectiv atins prin legea 102/2020**
- Eliminarea hârtiilor redundante necesare pentru înregistrarea firmelor sau pentru activitatea lor.—**Obiectiv atins parțial prin legea 102/2020 și parțial prin proiectul PL-x 599/2020, care se află la promulgare.**
- Eliminarea hârtiilor anuale de confirmare a beneficiarilor reali când nu intervine nicio schimbare sau când asociații sunt exclusiv persoane fizice.—**Obiectiv atins prin legea 108/2020**
- Digitalizarea completă a procesului de înființare a firmelor.
- Reînființarea comisiei de tăiat hârtii.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Eliminând povara birocratică, economia României se poate dezvolta sănătos, având la bază o mulțime de întreprinderi mici și mijlocii. În Germania, acel strat de întreprinderi se numește Mittelstand și el reprezintă forța economiei germane.

Înlesnind antreprenoriatul, vom avea o prosperitate reală, nu creată prin inflație monetară și vom crea locuri de muncă bine plătite în România.

În perspectiva relansării economiei post-coronavirus, debirocratizarea începerii unei afaceri și a interacțiunii mediului de business cu Statul este cheia pentru a putea încuraja dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii, competiția crescută pe piață și inovarea.

Ease of doing business:
https://www.doingbusiness.org/en/rankings

IMPACT BUGETAR

Impactul bugetar este pozitiv—încurajează antreprenoriatul și activitatea fiscală a întreprinderilor.

SURSA DE FINANȚARE

Nu este cazul, măsura are impact pozitiv.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Justiției

20

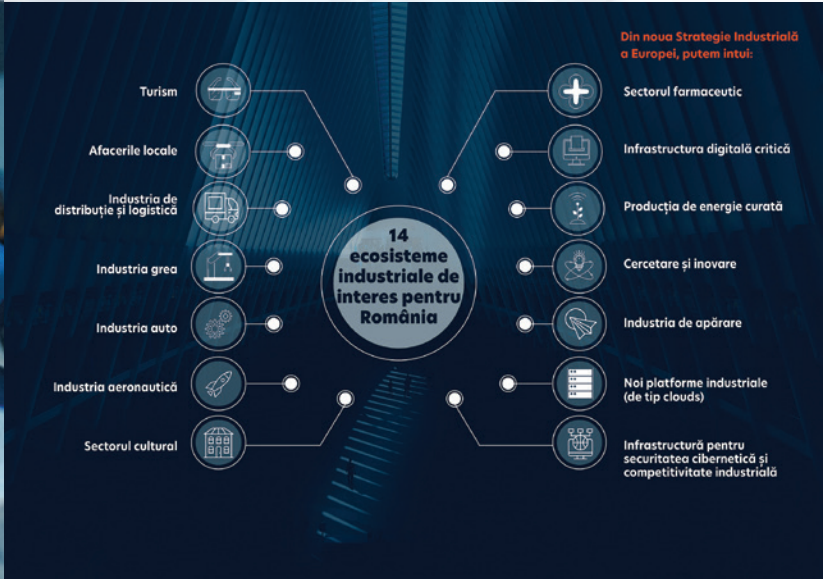
O Românie fără hoție

Bani europeni investiți în industrii ale viitorului

Dezvoltarea României prin investiții în industrii strategice la nivel european și în avantaje competitive la nivel local: tehnologie verde, digital, ecoturism, industrii creative.

Justificarea problemei

La nivel european, se află în plină adoptare Noua Strategie de Politică Industrială, care exprimă ambiția UE de a fi competitivă pe piața globală. Strategia este centrată pe 14 ecosisteme industriale paneuropene și pe ideea de a investi masiv în consolidarea și dezvoltarea lanțurilor valorice cheie. Acestea vor permite reducerea dependenței de materiile prime importate din afara Uniunii Europene. În același timp, tot la nivel european au fost deja setate două priorități cheie, transformarea verde și cea digitală, menite să reconfigureze transversal întreaga industrie a UE.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Pactul Ecologic și Noua Agendă Digitală devin parte integrată a pachetului de redresare (Recovery Plan) pe care UE mizează pentru viitor. Pentru România, contextul european oferă o oportunitate excelentă pentru dezvoltare industrială și locală, existând posibilitatea reală de mobilizare a unor investiții semnificative în noile domenii cheie ce se prefigurează. Ambițiosul program al Uniunii Europene de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030, precum și previziunile de creștere a cererii de energie electrică în Europa vor determina o cerere în creștere de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.

Printre sectoarele cu mare potențial de creștere pentru Europa și pentru România sunt producția de baterii, subansamble și componente pentru autovehicule electrice, turbine pentru eoliene, panouri fotovoltaice și termice, materiale pentru izolarea locuințelor, contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc. Asta înseamnă că locurile de muncă în sectoarele tradiționale vor suferi transformări. Ultimul raport al Agenției Internaționale a Energiei Regenerabile ne arată că UE, deși Europa este continentul cu cel mai mare angajament pentru reducerea emisiilor cu efect de seră, are doar 1,2 milioane de job-uri în sectorul energiei regenerabile. Cele mai multe sunt în Germania (în jur de 25%), iar România apare în statistici mai ales în ceea ce privește job-urile din producția de biocombustibili. Prin comparație, Asia are peste 60% dintre job-urile în sectorul energiei regenerabile. Europa este net importatoare a principalelor materii prime specifice industriei verzi. Ne referim aici la aluminiu, litiu, siliciu, cupru etc. Reciclarea poate ajuta la îmbunătățirea disponibilității materialelor prin generarea așa-numitelor materiale secundare, crescând astfel securitatea aprovizionării.

MĂSURI CONCRETE

Ne propunem reindustrializarea României și atragerea proactivă de investiții strategice în domeniile cheie ale viitorului și crearea unei rețele de hub-uri industriale și de inovare în următoarele domenii:

- tehnologii noi de producție și stocare a energiei curate (hidrogen, fotovoltaice, eoliene, baterii etc.);
- industria producătoare de componente și subansamble pentru mașini electrice;
- noi tehnologii digitale și de comunicații;
- materiale noi și dezvoltarea economiei circulare.

Hub-urile industriale conectate la ecosistemele industriale europene vor fi în zona marilor orașe universitare, cum ar fi Timișoara, București, Brașov, Cluj sau Iași. De asemenea, fostele zone miniere sau zone industriale afectate de tranziția către o economie cu emisii reduse de CO2, precum Gorjul și Hunedoara, Vâlcea sau Argeșul, pot reprezenta poli importanți în noile industrii ale viitorului. Resursa umană pregătită și competențele tehnice pot fi adaptate și valorificate în cadrul firmelor private care vor investi în noile industrii.

Sprijinul public va proveni din fonduri europene și va viza susținerea inițiativelor și investițiilor private, atât prin atragerea de firme strategice

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURI CONCRETE

de mari dimensiuni, prin consolidarea lanțurilor valorice preponderent formate din IMM-uri și încurajarea dezvoltării de start-up-uri inovative.

Abordarea va fi integrată, vizând: capacități de cercetare-dezvoltare; infrastructura pentru producție de componente și asamblare de produs finit; dezvoltarea de aplicații software și de comunicații aferente; servicii de instalare și întreținere; activități de export; capacități de reciclare.

Complementar, ne propunem dezvoltarea industriei și a activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent. Pentru aceasta, vom sprijini, pe de o parte, ecoturismul și managementul adecvat al destinațiilor de turism și, pe de altă parte, industriile culturale și creative, ca sectoare importante pentru dezvoltarea locală.

IMPACT BUGETAR

Măsurile propuse vor fi finanțate din fonduri europene, impactul bugetar fiind limitat la cofinanțarea națională necesară pe anumite programe de sprijin. Pentru perioada 2021–2024, vom mobiliza 2 miliarde de euro granturi și împrumuturi de la nivel european, cu o cofinanțare de cca. 100 milioane de euro din fonduri naționale.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Economiei

SURSA DE FINANȚARE

Fonduri europene din cadrul CFM 2021–2027—cu precădere Politica de Coeziune.

Fonduri europene din cadrul NextGenerationEU—atât din Fondul pentru Tranziție Justă, cât și, mai ales, din Mecanismul pentru Redresare și Reziliență.

21

O Românie fără hoție

Zero taxe pe salariul minim

Reducere impozitării muncii prin scutirea de taxe și impozite a 2.230 de lei din salariul brut (echivalentul salariului minim pe economie). Aplicarea taxelor și impozitelor să se facă doar pe suma care depășește salariul minim pe economie.

Justificarea problemei

Statul român descurajează munca în România. Povara fiscală pe muncă este foarte ridicată pe salariile mici. Din salariul unui român, Statul ia 10% impozit pe venit, 25% CAS și 10% CASS. În cazul unui salariu minim, după ce luăm în considerare și deducerile personale, statul ajunge să ia 41% din salariu. Iar asta nu este tot. Chiar și după aceste taxe, când ne cheltuim salariul, Statul ne mai ia TVA, 19%, și accize incluse în prețul produselor pe care le cumpărăm. În total, Statul ajunge să ne ia peste jumătate din munca noastră.

UTILE

https://zerotaxe.ro/

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Astfel, România este:

- Pe locul 1 în Europa la impozitarea muncii pe salariul minim.
- Pe locul 3 la rata de inactivitate în Uniunea Europeană.
- Pe locul 4 la rata de participare la forța de muncă în Uniunea Europeană.
- Pe locul 1 la sărăcia în muncă.

Taxarea aberantă a muncii ne gonește de pe piața muncii sau din țară și chiar ne ține în sărăcie.

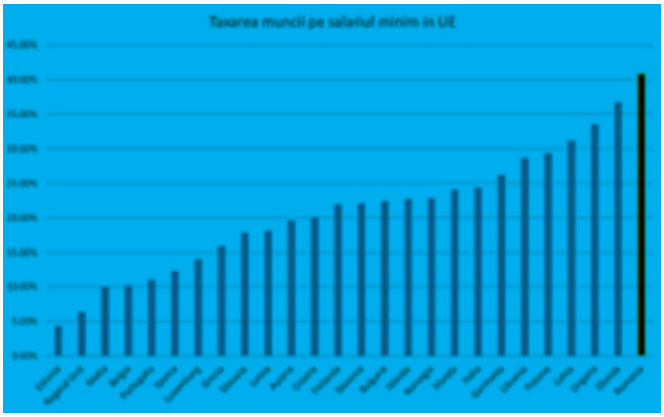

Fig.1: Taxarea muncii pe salariul minim în UE

Fig.2: Sărăcia în muncă în UE

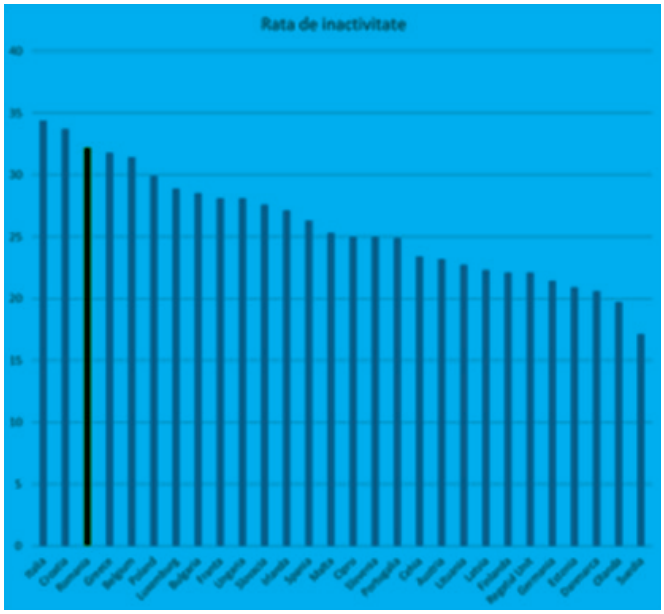

Fig3: Rata de inactivitate în UE

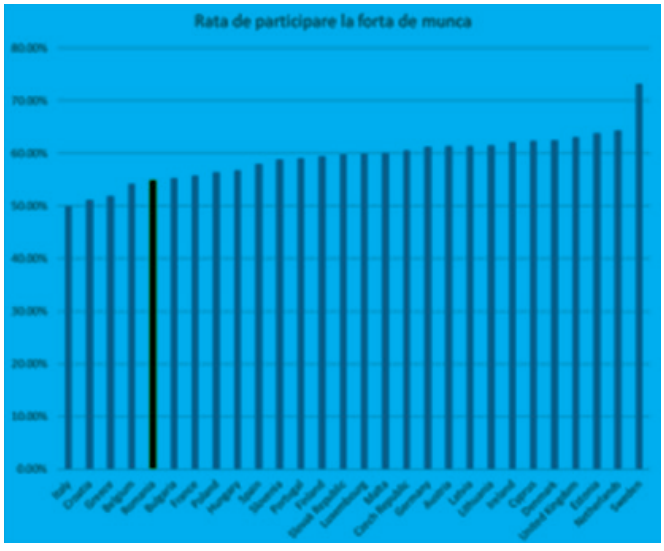

Fig.4: Rata de participare la forța de muncă în UE

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

Zero taxe pe salariul minim înseamnă reducere impozitării muncii prin scutirea primilor 2.230 de lei din salariu (echivalentul unui salariu minim) și aplicarea taxelor și impozitelor doar pe partea din salariu care depășește salariul minim. Unitățile administrativ-teritoriale care se finanțează din impozitul pe venit vor avea finanțare din TVA în raport cu populația lor.

Zero taxe pe salariul minim:

- Încurajează activarea în piața muncii, pentru că face munca mai bine plătită
- Reduce lipsa de forță de muncă cu care se confruntă economia României, pentru că încurajează muncă.
- Reduce sărăcia în muncă, pentru că-i lasă fiecărui român mai mulți bani din munca lui.
- Reduce numărul românilor care pleacă să-și caute un loc de muncă peste hotare, pentru că crește salariile nete din România.
- Crește numărul locurilor de muncă bine plătite din România.
- Scade discrepanțele între regiunile României.
- Reduce diferența dintre salariile mari și cele mici.

IMPACT BUGETAR

Estimare a impactului bugetar: între 25 și 30 de miliarde de lei

SURSA DE FINANȚARE

Oprirea creșterii cheltuielilor Statului, PNDL, iar impactul poate fi etapizat

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Finanțelor Publice

22

O Românie fără hoție

Clasa de mijloc la sate: susținerea fermierilor mici și mijlocii

Creșterea competitivității și a performanței economice a fermierilor mici și mijlocii prin acces la: know-how, forme asociative și centre de colectare cu servicii integrate („food hubs”) și la canale de vânzare variate.

Justificarea problemei

Agricultura românească are o structură atipică pentru o țară europeană: cu câteva mii de ferme foarte mari și câteva milioane de gospodării țărănești foarte mici. România trebuie să adopte ca obiectiv strategic dezvoltarea segmentului de ferme mici și mijlocii, care pot rezista pe piață și ridica satul românesc, prin dezvoltarea clasei de mijloc în mediul rural. Politicile statului român nu încurajează acest segment. Lipsiți de informații dedicate segmentului, ușor accesibile și clare, fermierii mici și medii sunt deseori lipsiți de chiar instrumentele care îi pot ajuta să devină mai performanți și mai profitabili.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Pandemia de COVID-19 a agravat problema, lovind cel mai dur exact agricultorii de mijloc, dependenți de vânzările în piețe. A revelat o dată în plus nevoia unei mai bune organizări a lanțului de aprovizionare, mai ales în sectoarele cu valoare adăugată înaltă—legume, fructe, lapte, miere.

Obiectivul „clasa de mijloc la sate" a fost asumat de Guvernul tehnocrat din 2016 și, ulterior, de USR în programul politic din 2016, având ca măsură adiacentă și instrumentul Grupurilor Locale de Acțiune (https://www.usr.ro/10-prioritati/#satul-romanesc). Platforma electorală a Alianței USR-PLUS de la alegerile europarlamentare include, de asemenea, acțiuni la nivel european pentru creșterea finanțării din fonduri europene a acestui instrument.

Problema cea mai mare a agricultorilor mijlocii din România este accesul la piețele din orașe (dominate de supermarketuri, unde este nevoie de cantități constante și la calitate standardizată). Pentru a putea vinde acolo, agricultorii mijlocii au nevoie să se asocieze. Adiacent, asociațiile pot gestiona centre de colectare cu asistență integrată—food hub. Un food hub nu este doar un depozit, este un centru care furnizează de la ambalare la marketing, distribuție etc.

Acestea sunt cele două obiective la care se angajează USR PLUS: politici publice care să dezvolte rapid și masiv asocierile; și food hub-urile, extinzând în politici naționale experiențe-pilot dezvoltate de mediul privat, care au funcționat.

Gradul de asociere a fermierilor rămâne mic comparativ cu media europeană, iar foarte multe funcționează doar pe hârtie, fiind construite artificial, ca urmare a unor stimulente prin scheme de fonduri europene prost concepute. În 2018, la ONRC erau înregistrate 1.425 de cooperative agricole, conform Legii 566/2004. Dintre acestea, doar 621 erau active (depuseră bilanț) și doar 230 aveau o cifră de afaceri peste 1.000 euro. Totodată, principalul obiectiv al multor asociații și cooperative românești este de a cumpăra inputuri ieftine și de a vinde producția la prețuri cât mai mari.

În același timp, în ultimii ani s-au dezvoltat modele funcționale de asociativitate pentru fermele mici și mijlocii funcționale: cooperativele și food hub-urile—centre de colectare, prelucrare, conservare și distribuție a produselor locale, care oferă și asistență tehnică micilor fermieri în alte aspecte vitale ale afacerii lor—marketing, managementul exploatației, obținerea de certificări etc.

Din 2017, în România se desfășoară un program pilot de succes, prin care au fost construite cinci astfel de food hub-uri în cinci zone ale țării. Lecțiile despre constituire, funcționare, capitalizare sunt importante și trebuie preluate în gândirea unei scheme dedicate din fonduri europene.

Pentru a funcționa cu adevărat, asociațiile și food hub-urile au nevoie de capital de încredere (organizare comunitară) și capital de start, exact ce trebuie să le ofere intervenția publică—precedentele tentative de stimulare cu fonduri europene au eșuat pentru că interveneau prea târziu, după intrarea pe piață. De asemenea, Grupurile de Acțiune Locală trebuie să capete punctaje suplimentare în strategiile de dezvoltare locală pentru acțiuni de acest tip (un început a fost făcut în 2016, trebuie continuat și crescut suplimentar punctajul în ponderea alocării banilor gestionați de GAL-uri).

GAL-urile, asociațiile și cooperativele trebuie stimulate (iar sprijinul acordat să fie condiționat de îndeplinirea acestor criterii) să aducă către membrii lor expertiză specializată (know-how), să contribuie activ la îmbunătățirea activității membrilor și la dezvoltarea sustenabilă a operațiunilor acestora.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Propunem ca viitorul Plan Național Strategic (urmașul Programului Național de Dezvoltare Rurală actual) să includă trei măsuri dedicate: populația lor.

- O măsură de sprijinire a formării de asociații agricole. Din experiența proiectelor pilot derulate de Fundația Româno-Americană, este nevoie de muncă în comunitate preliminară pentru a constitui asociații funcționale. Reguli corecte, management profesionist—aceste lucruri nu vin natural, e nevoie de investiții în formare, care trebuie să fie eligibile din fonduri europene.
- O măsură de investiții dedicată exclusiv acestor forme asociative, după ce reușesc să se organizeze funcțional—cooperative agricole, food hub-uri etc. (există mai multe forme legale de asociere, cooperativele fiind cele mai comune, iar măsura acoperă toate formele legale).
- Dezvoltarea și implementarea unei strategii de implicare în mod activ a companiilor mari din agricultură în susținerea acestui segment de piață, prin măsuri de tipul facilităților fiscale pentru participarea la un fond de investiții dedicat fermierilor mici și mijlocii care să ofere granturi mici și medii pentru utilaje, sere sau solarii, unități de procesare etc.

Din punct de vedere strategic, măsura va pregăti fermierii mici și mijlocii să poată gestiona o majorare a fluxului financiar și o dezvoltare semnificativă a activității, datorată creșterii vânzărilor. Ulterior, aceștia vor putea accesa cu mai mult succes o varietate de surse de finanțare și le vor putea administra mult mai eficient.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

UTILE

Programul „Clasa de mijloc la sate" dezvoltat de cabinetul consilierului de stat Cristian Ghinea în 2016:

https://gov.ro/ro/stiri/vizita-premierului-dacian-ciolo-in-judetul-alba-la-lansarea-pachetului-de-politici-quot-clasa-de-mijloc-la-sate-quot

Dezvoltarea rurală prin GAL ca instrument predilect a fost unul dintre cele zece proiecte de guvernare promovate de USR în 2016: https://www.usr.ro/10-prioritati/#satul-romanesc

Materiale care detaliază conceptul și proiectele pilot dezvoltate în România

Raport CRPE „Cum asigurăm securitatea alimentară a României pe timp de pandemie. Rolul fermelor mici și mijlocii", Alexandra Toderiță, Ruxandra Popescu, aprilie 2020

http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2020/04/CRPE_Policy-Brief-44.pdf

Raport CRPE „Rolul food hub-urilor regionale în sprijinirea micilor fermieri în SUA", Alexandra Toderiță, mai 2014

http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2014/05/Raport-food-hubs-FINAL.pdf

Raport CRPE „Crearea și dezvoltarea cooperativelor agricole—Evaluarea modelului testat în programul Dezvoltare rurală prin antreprenoriat și asociere", decembrie 2018

http://www.crpe.ro/crearea-si-dezvoltarea-cooperativelor-agricole/

Raport CRPE „O măsură inovatoare pentru finanțarea asocierii în agricultură: facilitare și asistență individualizată. Propunere pentru PDR 2014-2020", Alexandra Toderiță, Cristian Ghinea, octombrie 2013

http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2013/10/Propunere-CRPE-masura-asistenta-asociere-PDR-2014-20202.pdf

IMPACT BUGETAR

Estimare a impactului bugetar: Conform modelului programului-pilot „Dezvoltare rurală prin antreprenoriat și asociere", o cooperativă funcțională se dezvoltă prin asistență individualizată derulată pe o perioadă de doi-trei ani și costă min. 100.000 de euro + cheltuieli de investiții.

Conform programului-pilot de food hub-uri, dezvoltarea unei astfel de entități costă aproximativ 300.000 USD (fără investiții) și durează cinci ani.

Așadar, o măsură care și-ar propune înființarea prin PNS 2021-2027 a 400 de cooperative sustenabile și a 40 food hub-uri în toată țara ar necesita o alocare de minimum 52 milioane de euro.

O măsură de investiții dedicată cooperativelor (existente și în formare) ar necesita o alocare de minimum 10 milioane de euro.

SURSA DE FINANȚARE

Planul Național Strategic 2021-2027

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

O Românie fără hoție

23

Acces la finanțare pentru antreprenori

Facilitarea accesului la informații și la finanțare pentru antreprenori, oportunități în funcție de stadiul afacerii și diversificarea surselor de finanțare.

Justificarea problemei

Mediul românesc de afaceri este marcat de un grad de intermediere financiară extrem de redus, de cca. 26%, ceea ce plasează România pe ultimul loc în Uniunea Europeană (cu o medie de 83%) și mult în urma altor țări din Europa Centrală și de Est (ex: Polonia 52%). Antreprenorii români se finanțează din surse interne, preponderent prin reinvestirea profitului și apelând la credit comercial. Doar 15% din firmele din România sunt bancabile, restul fiind pe pierdere sau cu capitaluri negative. În condițiile pandemiei COVID-19, problemele de lichiditate ale IMM-urilor s-au agravat, mai ales în contextul unei diversități reduse de alternative de finanțare non-bancare. Sprijinul public pentru accesul la finanțare al antreprenorilor a fost și este incoerent, încărcat de proceduri birocratice inutile, lipsit de transparență, de predictibilitate, de eficiență și eficacitate.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Pe partea de granturi nerambursabile, programele de sprijin din bani naționali concurează cu cele din bani europeni pe obiective similare de politică publică (ex: Start-up Nation vs. Start-up Plus), alocările de resurse sunt neclare, criteriile de evaluare—ridicole pentru ceea ce contează cu adevărat în mediul antreprenorial. În plus, fiecare instituție pare să aibă propriul program, cu propriile reguli, ceea ce creează un coșmar oricărui antreprenor.

Pe partea de garanții sau instrumente financiare menite să încurajeze creditul bancar, există o combinație de resurse redundante care creează lipsă de predictibilitate și pentru bănci, și pentru antreprenori. Programul IMMInvest este o dovadă cum poți rata o reacție rapidă pe timp de criză, punând în așteptare mai bine de 20.000 de firme pentru ceva de care ar fi putut beneficia oricum și fără sprijin.

Pe zona de sprijin pentru finanțare de tip equity, în afară de două-trei fonduri de mici dimensiuni create cu sprijinul FEI, din bani europeni, nu există nicio perspectivă coerentă.

Nimic nu se mișcă pe zona de piață de capital, neexistând vreun sprijin pentru finanțări de tip ofertă publică inițială (IPO).

Sprijinul pentru finanțări alternative non-bancare, de tip crowd-funding sau business angels, este inexistent sau extrem de firav.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Ne propunem crearea unui pachet coerent și transparent de facilitare a accesului la finanțare al antreprenorilor, care să ofere oportunități în funcție de stadiul afacerii (de la idee inițială la start-up la scale-up) și care să permită diversificarea surselor.

Ne propunem punerea în comun a resurselor din bani europeni cu cele din bani naționali, întrucât nu sursa de finanțare ar trebui să conteze, ci obiectivul de politică.

Ne propunem crearea unei interfețe unice pentru antreprenori, în care să prezentăm toate oportunitățile de finanțare existente, cu un sistem de inteligență artificială/automatizare (RPA) care să permită individualizarea ofertei pentru situația particulară a fiecărui antreprenor.

Ne propunem crearea unor apeluri permanente, mai ales pentru start-up-urile inovative, care să permită finanțarea rapidă a unor proiecte valoroase, evaluate de un panel extern de antreprenori și experți independenți și nu pe baza unei grile aride.

Vom folosi banii europeni pentru diversificarea instrumentelor financiare prin garanții sau coinvestiții (matching funds) pentru sprijinirea creării și dezvoltării inițiativelor și fondurilor private, care să dezvolte ecosistemul de finanțare, incluzând fonduri de equity și capital de risc, crowd-funding business angels, sprijin pentru listarea inițială pe bursă a IMM etc.

IMPACT BUGETAR

Măsurile propuse vor fi finanțate din fonduri europene, impactul bugetar fiind limitat la cofinanțarea națională necesară pe anumite programe de sprijin.

Pentru perioada 2021-2024, vom mobiliza 2 miliarde de euro granturi și împrumuturi de la nivel european, cu o cofinanțare de cca. 100 milioane de euro fonduri naționale.

SURSA DE FINANȚARE

Fonduri europene din cadrul CFM 2021-2027—cu precădere Politica de Coeziune.

Fonduri europene din cadrul NextGenerationEU—atât din Fondul pentru Tranziție Justă, cât mai ales din Mecanismul pentru Redresare și Reziliență.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Grup de lucru comun—Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Economiei, Ministerul Fondurilor Europene

O Românie fără hoție

24

Lider european în îngrijirea vârstnicilor

Revigorarea Institutului Ana Aslan și crearea unei rețele naționale la standarde europene pentru asistență medicală geriatrică, cercetare și gerontologie socială, îngrijire geriatrică și paliativă.

Arie de intervenție: Sănătate, economie—generare de locuri de muncă, turism, cercetare-dezvoltare

Revigorarea Institutului Ana Aslan și crearea unei rețele naționale de asistență medicală geriatrică, cercetare și gerontologie socială. Transformarea României într-un lider regional european în domeniul îngrijirii geriatrice și paliative

Timeframe intervenție: Trei ani Institutul Ana Aslan / opt ani întreaga rețea națională publică și privată de geriatrie/îngrijire

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

Industria de îngrijire din România și din Europa în general, adică serviciile de îngrijire și terapie pentru afecțiuni cronice oferite îndeosebi populației vulnerabile (ex: vârstnici și persoane cu dizabilități) are o cerere potențială uriașă pe fondul schimbărilor demografice actuale (îmbătrânirea populației, creșterea numărului de persoane vârstnice cu viață activă).

Portabilitatea asigurărilor de sănătate și a pensiilor la nivel european, ce va fi stimulată puternic prin revizuirea Regulamentului 883 cu privire la Coordonarea Sistemelor de Securitate Socială, va permite României să atragă un număr consistent de clienți din vestul Europei prin dezvoltarea acestei industrii. Doar în acest mod se vor putea dezvolta servicii viabile și pentru cererea internă, care altfel este insuficientă pentru a determina o masă critică.

România ar avea astfel șansa de a atinge simultan patru obiective importante de politică publică:

- stimularea întoarcerii în țară a unui număr de până la 300.000 de specialiști în domeniul medical (doctori, asistenți medicali, asistenți personali profesioniști, infirmieri) ce activează în vestul și nordul Europei, educați în România (avantaj competitiv unic ca amploare în Europa Centrală și de Est). Conform OECD, 17% (cca. 320.000) din femeile din diaspora lucrau în domeniul sănătății, inclusiv în spitale, îngrijire la domiciliu și alte activități domestice. Peste 60.000 de români din diaspora europeană sunt doctori sau asistenți medicali.
- dezvoltarea unui sector de servicii cu valoare adăugată mare, cu impact pozitiv în PIB, buget și balanța de plăți;
- reducerea semnificativă a facturii publice de sănătate, prin îngrijirea preventivă și de mentenanță a populației interne vulnerabile;
- oferirea de servicii de îngrijire pentru persoane vulnerabile a căror viață activă este condiționată de tratarea afecțiunilor (ex: afecțiuni reumatice, boli cronice, depresie/demență etc.)

MĂSURA CONCRETĂ

- Revigorarea cercetării-inovării în geriatrie și discipline înrudite—investiție în cercetarea medicală universitară și privată de vârf și atragerea de talent și cercetători de oriunde din lume
- În România la nivelul universităților de Medicină, există deja disciplina de Geriatrie în orașe precum: București, Cluj, Iași, Târgu Mureș, Timișoara, Constanța. Tradiția de cercetare în domeniul îngrijirii balneo trebuie luată în considerare.
- Dezvoltarea brandului fanion și a metodei Ana Aslan ca ancoră a turismului medical de îngrijire
- Investiție în transformarea Institutului Ana Aslan într-un pol de excelență de terapie și inovare; reabilitarea complexului din Otopeni.
  Institutul de Gerontologie și Geriatrie a fost fondat în anul 1952 și a fost condus de Acad. Prof. Dr. Ana Aslan, având ca obiect de activitate asistența medicală geriatrică, cercetarea și gerontologia socială. În anul 1974, Institutul se extinde cu o secție clinică nouă, pe o suprafață de 33 ha, la Otopeni. Clădirile fac parte din patrimoniul arhitectural, fiind o creație a lui I. D. Berindei.[1]
  Refacerea Institutului Ana Aslan presupune reabilitarea corpurilor vechi și construirea unui corp de clădire nou, după modelul celui actual, refacerea bazinelor, a caselor din complex etc. În prezent, capacitatea este de 2.000 de cure de tratament pe an, iar în urma investiției s-ar putea ajunge la peste 10.000, fiind cel mai mare complex similar din Europa Centrală și de Est.
- Investiție în rețeaua TBRCM (deținută de Casa Națională de Pensii: hoteluri în 13 stațiuni balneo) și transformarea în Centre Regionale Ana Aslan
- Co-investiție în proiecte private în domeniu—industrie farma-cosmetică, clinici de îngrijire,turism balnear etc.
- Monitorizare-evaluare:
  - Produse proprii în industria farma-cosmetică
  - Număr de pacienți români/an tratați (metoda Ana Aslan)
  - Număr de pacienți străini veniți în România în rețeaua Ana Aslan
  - Economic—capital străin atras în România prin agenții de turism sau direct prin încheierea unor acorduri între state
  - Număr de noi locuri de muncă în toată rețeaua de geriatrie (balneo-medicală)

SURSA DE FINANȚARE

Măsurile propuse în acest angajament se pot finanța ca un pachet unitar prin fonduri europene, din cadrul Mecanismului pentru Redresare și Reziliență.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Finanțelor Publice

IMPACT BUGETAR

Buget preconizat: 500 milioane de euro

[1] sursa: ana-aslan.ro

25

O Românie fără hoție

Gazele din Marea Neagră contribuie la pensiile românilor prin investiții

Demararea proiectului strategic de exploatare a gazelor naturale din Marea Neagră și folosirea veniturilor obținute pentru a investi, prin fondurile de pensii administrate privat (Pilon II), în beneficiul românilor.

Justificarea problemei

Exploatarea perimetrelor de gaze naturale din Marea Neagră este un proiect strategic pentru România care tre-nează din 2017.

UTILE

https://www.usr.ro/files/Policy-Brief-Marea-Neagra-19.08.2019.pdf

Categoria

Igienă | **Evoluție** | Revoluție

După ce Legea Offshore a trecut de Parlament, guvernul PSD a dat Ordonanța 114/2018, care a pus un mare semn de întrebare cu privire la viabilitatea economică a proiectelor de investiții, prin plafonarea prețului gazului natural la producător. Lucrul acesta a făcut ca cele două companii care urmau să opereze aceste exploatări (OMV Petrom și ExxonMobil) să nu ia decizia finală de investiție în perimetrul Neptun Deep, cel mai mare zăcământ de gaze naturale din Marea Neagră. Între timp, ExxonMobil a efectuat un test de piață în vederea ieșirii din proiect. Astfel, demararea investiției rămâne incertă.

Din 2018 și până astăzi, prețul certificatelor de carbon a crescut, iar în ultima jumătate de an prețul cu care se vând gazele naturale a scăzut semnificativ în România și pe piețele din regiune. Toate acestea fac proiectul și mai puțin fezabil.

Industria gazelor naturale contribuie în prezent cu peste 16 miliarde de lei la bugetul de stat. Din 2013 până în septembrie 2019 (conform ultimelor date furnizate de Ministerul Finanțelor), în contul statului au intrat 8,53 miliarde de lei din redevențe petroliere, 4,92 miliarde de lei din impozite suplimentare ca urmare a dereglementării prețurilor din sectorul gazelor naturale și 2,91 miliarde din redevențe miniere, concesiuni și chirii. Pe lângă aceste sume, Statul mai încasează impozit pe profit, taxe pe salariile angajaților din sector și alte impozite specifice.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Regândirea Legii Offshore astfel încât să stimuleze investițiile în exploatarea gazelor naturale din Marea Neagră în beneficiul tuturor românilor. Folosirea fondurilor obținute din exploatare pentru investiții, prin pilonul II de pensii.

Exploatarea gazelor naturale din Marea Neagră și folosirea fondurilor obținute pentru a face investiții prin pilonul II de pensii ar duce la:

- Reducerea dependenței de gaze din import;
- Securitatea energetică a României;
- Compensarea deficitul producției onshore de gaze naturale;
- Dezvoltarea industriei de produse derivate din gaze.

Propunem ca fondurile de pensii administrate privat (Pilon II) să investească cel puțin 50% din suma provenită în produse financiare (acțiuni și obligațiuni) emise de companii care investesc în proiecte viabile din energie, cum ar fi centrale în cogenerare, infrastructură energetică, extinderea rețelelor de conducte de gaze naturale, rețele de transport inteligente pentru energia electrică (stații de reîncărcare cu gaze naturale comprimate, electromobilitate), energie regenerabilă și petrochimie (industria îngrășămintelor, a maselor plastice, a PVC-ului etc.) cu respectarea normelor de mediu europene.

Aceste investiții vor contribui la tranziția energetică către o economie mai puțin bazată pe combustibili poluanți și ar fi o sursă importantă de finanțare pentru sustenabilitatea sistemului de pensii.

De asemenea, aceste resurse ne pot ajuta să repornim economia în urma pandemiei de coronavirus, prin activitatea economică pe care o poate genera. Conform unor estimări, producția de gaze naturale din Marea Neagră ar trebui să aducă la bugetul de stat peste 20 de miliarde de euro pe toată perioada exploatării. Pe lângă acestea, impactul în PIB-ul României ar fi multiplicat de câteva ori.

Producția de gaze naturale din Marea Neagră ar diversifica sursele de aprovizionare de energie. Într-o primă etapă, ar compensa deficitul producției onshore și, treptat, ar spori disponibilitatea de gaz natural de pe piața internă.

IMPACT BUGETAR

Producția de gaze naturale din Marea Neagră ar trebui să aducă la bugetul de stat peste 20 de miliarde de euro pe toată perioada exploatării

SURSA DE FINANȚARE

Nu este cazul, măsura are impact pozitiv

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Economiei,
Ministerul Finanțelor Publice

O Românie fără hoție

Drumul spre acasă pentru românii din diaspora

Facilitarea reîntoarcerii în țară a românilor din diaspora care își doresc să revină. Programe de asistență clar țintite pentru informare, întoarcere, acomodare și încurajarea antreprenoriatului în țară.

26

Justificarea problemei

Întoarcerea românilor este o decizie personală, care depinde de mulți alți factori (piața muncii, sănătate, justiție, educație, infrastructură etc.). Dar odată decizia luată, drumul trebuie să fie ușor, procedurile clare și rapide. Realitatea momentului este că, dacă un român decide să revină, în special în alte zone decât marile centre urbane (București, Cluj sau Timișoara), nu este nici ușor și nici evident ce are de făcut și cum poate, de exemplu, să (se) reinvestească în viitorul României.

UTILE

https://stiri.plus/cum-aducem-romanii-acasa/

https://www.startupcafe.ro/fonduri-europene/fonduri-europene-2020-startup-nation-afaceri-diaspora-studenti.htm

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Problemele sunt diverse și necesită o abordare integrată și asumată. Economia mai bună și reformele în alte domenii pot crea interesul sau oportunitatea pentru revenire, dar percepția negativă a celor plecați (obișnuiți cu o Românie a anilor 2000) și lipsa de informație sau asistență deja îi descurajează pe mulți.

Confruntați cu ideea reîntoarcerii și depășind discuția despre locuri de muncă sau corupție, românii citează opacitatea sistemelor de evidență a populației și imposibilitatea de a rezolva problemele de la distanță, dar mai ales lipsa unui parcurs. „Unde încep?", „Nu pot să fac cereri online" sau „Ce fac cu diplomele sau experiența sau drepturile sociale obținute în afară?" sunt întrebări comune. Și mai problematică este situația copiilor născuți și crescuți în sisteme de educație diverse. Mulți români ar vrea să se întoarcă, dar se tem că reintegrarea școlară va fi dificilă pentru copiii lor.

Nu ajută nici discriminarea în creștere care se manifestă în România față de cei plecați.

Cele mai multe probleme nu sunt insurmontabile, răspunsurile existând deja în practici lansate de guvernul Cioloș în 2016 (Comisia de Tăiat Hârtii), în reforma legislativă sau într-o reformă administrativă a serviciilor consulare.

MĂSURA CONCRETĂ

Crearea și promovarea unui Portal unic pentru Drumul spre Casă, anexă la eConsulat, care să ofere de la A la Z un parcurs de reîntoarcere: schimbarea actelor sau reînnoirea lor (de identitate, domiciliul fiscal), dacă este nevoie, de la distanță sau prin cerere online, informații despre piața muncii și oportunități de investiții în fiecare județ/regiune (integrând date de la ANOFM și Ministerul Muncii, dar și cu ajutorul unei noi generații de programe Diaspora Start-Up), detalii despre toate cele necesare pentru reintegrarea familiei în viața normală (sănătate, educație, inclusiv asigurarea recunoașterii diplomelor, certificatelor vocaționale sau altor dovezi de parcurs de educație obținute în afară), coordonarea cu sistemele de securitate socială din UE și state terțe pentru a asigura continuitatea drepturilor sociale obținute, informații despre alte detalii logistice sau administrative (reînmatricularea mașinii, înființarea unei companii etc.).

Un funcționar consular local în toate consulatele românești din regiuni cu prezență mare de români, cel puțin 37 în Europa și 9 în America de Nord, care să ofere aceste informații și să ofere asistență în intermedierea cu administrația din țară pentru toate informațiile de mai sus.

Simplificarea obținerii de acte de stare civilă de la distanță, online.

Campanie de informare și promovare a reîntoarcerii în Diaspora.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

Amendarea legii 62/2019 privind serviciile consulare și a legislației privind evidența populației (OUG 97/2005), pentru a simplifica parcursul obținerii de noi acte și crearea cadrului online.

Reforma și aplicarea legii 86/2016 care să susțină centre comunitare românești din Diaspora menite, printre altele, să creeze relații cu România și să faciliteze și încurajeze revenirea în țară.

O nouă generație de programe Diaspora StartUp/ StartUp Nation, Diaspora se Întoarce, care să ofere cofinanțare prin fonduri europene tuturor celor care se întorc și investesc în România, cu condiții mai avantajoase pentru cei care investesc în domenii cheie (digital, industria de sănătate sau îngrijire etc.), în regiuni defavorizate sau care creează locuri de muncă pentru persoane vulnerabile.

Resurse de educație în limba română pentru părinți, disponibile pe Portalul Unic, pentru cei care vor să-și poată pregăti din timp reinserția sau inserția copiilor în sistemul educațional din România.

IMPACT BUGETAR

Nou personal consular—cca. 420.000 euro/an; Fonduri pentru Diaspora se Întoarce—minimum 6.500.000 euro/an (vechiul program finanțat din POCU a avut un buget de 30.000.000 euro pentru șase ani); Portal online, campanie de informare în mediul online și offline românesc din Diaspora—cca. 250.000 euro/an; impact pozitiv prin întoarcerea resursei umane, a tinerilor, dar și a capitalului acumulat în afara țării. La o estimare de minimum 30.000 de români care se întorc anual și investesc fiecare, sub o formă sau alta, începând de la 10.000 euro în economia României pe an (cumpără bunuri, imobile, plătesc taxe etc.), avem în față o sumă de 300.000.000 euro/an. La aceasta se adaugă un puternic impact psiho-social pentru familiile reîntregite, de sănătate mentală, dar și un impact exponențial pentru reîntoarcerea specialiștilor formați sau calificați în afara țării.

INSTITUȚII RESPONSABILE

MAE, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale, Ministerul Fondurilor Europene, MAI, Ministerul Educației) Parlamentul României, ICR

27

O Românie fără hoție

Autostrăzi pe bune, nu pe hârtie

O nouă abordare în implementarea marilor proiecte de infrastructură cu: finanțare adecvată, un calcul realist al costurilor, restructurarea companiei naționale de autostrăzi, angajarea de profesioniști și stabilirea unor priorități clare.

Justificarea problemei

La peste 100 de ani de la Marea Unire, România este departe de a avea o autostradă care să treacă Munții Carpați. Media de kilometri de autostradă construiți după Revoluție este de 24 km/an. Iar în ultimii 5 ani, media este de 28 km/an. În acest ritm, vom rămâne din ce în ce mai în urmă față de Europa și vom fi condamnați la subdezvoltare. Avem nevoie de un salt, de o schimbare fundamentală a felului cum gestionăm infrastructura mare de transport.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Multă vorbărie, carioci colorate și hărți utopice—asta a livrat clasa politică veche. Sub politicieni, aceiași birocrați protejați politic, veșnic în funcție, indiferent de guvernare, care nu răspund niciodată pentru ratările tuturor proiectelor.

Politicienii sunt doar incompetenți și caută imagine, problema mai gravă este sistemul de sub ei. Pe acela îl vom schimba.

Au devenit o regulă proiectele pregătite prost, cu studii și analize tehnice făcute pe genunchi, cu licitații interminabile, blocate apoi într-un hățiș legislativ, lipsite de avize sau autorizații și supuse unei fugi cronice de responsabilitate.

Finanțarea este greoaie, limitativă și impredictibilă. Toate aceste neajunsuri ne-au arătat din nou și din nou cum autostrăzile României se construiesc cu țârâita, cu amânări după amânări. Plătim cu toții mult prea mulți bani, timp și nervi pentru o rețea de transport învechită, neperformantă și criminală.

MĂSURA CONCRETĂ

1. Finanțarea adecvată a infrastructurii de transport: un program pe 10 ani

Un salt de dezvoltare a rețelei de autostrăzi vine cu un necesar de finanțare semnificativ. Până acum, pentru că implementarea proiectelor a mers prost, nu s-a văzut nevoia de bani. Statul nu a fost în stare să cheltuiască nici fondurile europene aflate la dispoziția sa.

Această stare de lucruri se va schimba semnificativ în următorii ani, odată cu măsurile de reformă și cu programul amplu de construcție de autostrăzi transcarpatice. În prezent, investițiile anuale în dezvoltarea rețelei rutiere naționale (construcție de autostrăzi și drumuri naționale) se situează cam la 0,5 miliarde de euro. Estimăm ca nevoia de finanțare să crească exponențial: ~1,3 miliarde de euro în 2021, ~2,4 miliarde de euro în 2022, ~5 miliarde de euro în 2023, ~7–10 miliarde de euro în 2024.

Este evident că un astfel de necesar de finanțare nu poate fi acoperit din alocări făcute ca până acum, așa că propunem:

- Contractarea de fonduri din Planul de Redresare („Recovery Fund”)
- Creșterea alocării pentru autostrăzi din fondurile structurale 2021–2027 prin renegocieri bazate pe nevoile României. Circuitul financiar actual va fi schimbat pentru a nu mai bloca alocări în proiecte cu risc de eșec, ci pentru a finanța fluid proiectele mature.
- Contractarea de împrumuturi de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BERD, Banca Mondială) și din parteneriatul cu U.S. EXIMBANK
- Creșterea semnificativă a fondurilor din bugetul de stat—de la 0,15 miliarde de euro în prezent la 1 miliard de la finalul perioadei de guvernare

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

2. Reformă structurală. Profesionalism în gestionarea infrastructurii de transport

Instituțiile care se ocupă de drumuri și căi ferate în România, Ministerul Transporturilor și companiile subordonate, au eșuat dramatic în misiunea lor, iar lipsa de competență a acestora a ajuns de notorietate. Un program transformațional pentru infrastructura de transport a României, în valoare de zeci de miliarde de lei, nu poate fi gestionat decât cu profesionalism, continuitate și responsabilitate.

Încrederea între mediul public și mediul privat (ingineri, proiectanți, constructori) este esențială pentru implementarea acestui program ambițios. Statul trebuie să fie un partener predictibil, corect și implicat în ceea ce ține de el, iar mediul privat trebuie să vină cu eficiență, expertiză și inovație în acest parteneriat pentru transformarea infrastructurii românești. Statul externalizează serviciile și lucrările unde mediul privat e mai eficient, dar în același timp în partea publică gestionarea infrastructurii trebuie să devină un centru de excelență cu oameni plătiți pe măsura muncii pe care o fac.

Guvernul USR PLUS va operaționaliza Compania Națională de Investiții Rutiere (CNIR), înființată în anul 2016 și lăsată de izbeliște în ultimii ani. Vom solicita selectarea managementului companiei în mod transparent și competitiv. Vom vota includerea în Consiliul de Transparență a reprezentanților societății civile.

CNIR va fi operaționalizată cu asistența tehnică a experților Băncii Europene de Investiții și a experților celei mai de succes companii similare din Europa, cum ar fi ASFiNAG din Austria. CNIR va forma o echipă de elită, un loc unde orice inginer, proiectant sau manager de proiect va fi mândru să lucreze la un proiect transformațional pentru România: conectarea provinciilor istorice prin căi rapide de transport rutier.

Procedurile pentru realizarea exproprierilor, obținerea avizelor și autorizațiilor nu mai pot continua în aceeași logică a funcționarilor care plimbă hârtiile din stânga în dreapta în căutarea unei ștampile. Hățișul legislativ și sutele de pagini inutile de hârtie care blochează proiectele cu anii trebuie eliminate.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

3. Priorități stabile. Conectarea provinciilor istorice. „Nimeni nu e lăsat în urmă”

Prea mult timp autostrăzile s-au prioritizat după locul de unde e ministrul sau cine e mai puternic la el în partid. Moldova a fost lăsată în urmă și infrastructura de acolo e prioritate absolută pentru noi. Proiectele au fost începute sau abandonate după raportul forțele de putere din partidele de la guvernare.

Până acum, prioritățile s-au schimbat după ministru, iar în ultimii 10 ani am avut peste 15 miniștri ai Transporturilor! Un program coerent de transformare a infrastructurii poate avea succes doar dacă are priorități stabile pe 10 ani sau mai mult.

Prioritatea absolută a construcției de infrastructură în România este conectarea provinciilor istorice cu drumuri rapide și sigure. Avem nevoie să ne legăm țara după mai bine de 100 de ani de la Unire prin drumuri moderne peste Carpați.

Rețeaua de drumuri rapide și sigure trebuie să conecteze toate zonele țării pe principiul „nimeni nu e lăsat în urmă”. În același timp, politica investițională trebuie să fie predictibilă și realistă față de resursele disponibile, prin alegerea acelor soluții tehnice care maximizează beneficiul per leu investit.

IMPACT BUGETAR

Măsura prevede acces la noi surse de finanțare externe, dar și o creștere a alocării de la bugetul de stat de 2 miliarde de euro.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Transporturilor, CNIR

28

O Românie fără hoție

Fără gunoaie în natură

Reducerea cantităților de ambalaje care în loc să fie reciclate ajung să polueze mediul, prin introducerea unui sistem național de returnare voluntară a ambalajelor: lăsăm garanție, ducem ambalajele înapoi și recuperăm garanția. Un parteneriat real și reciproc avantajos între stat și cetățeni.

Justificarea problemei

România se confruntă cu o problemă majoră de abandon a deșeurilor municipale pe spații publice (littering), de unde acestea ajung în sol sau în cursuri de apă. După estimări din 2009–2010, aproximativ 42% din deșeurile municipale abandonate erau ambalaje de băuturi din plastic, sticlă și metal.

Categoria

Igienă | **Evoluție** | Revoluție

Cel mai afectat este mediul rural, deoarece acolo rata de acoperire cu servicii de salubritate este mai mică decât în urban, iar deșeurile conțin în general mai multe ambalaje: peste 22% plastice reciclabile, față de doar 14% în urban. Un sistem de garanție ar fi deci cu atât mai util și eficient pentru mediul rural, unde și veniturile medii sunt mai mici, iar garanția ar fi mai atractivă.

Sistemul de garanție-returnare se bazează pe returnarea voluntară a ambalajelor, garantată de un stimulent financiar: o sumă-depozit achitată de consumator la cumpărarea produsului și recuperată la predarea ambalajului gol în centre de colectare. În practică, este vorba cel mai adesea de recipiente de băuturi confecționate din materiale plastice, sticlă sau metal.

Analize comparative pe țări care au introdus de curând acest sistem demonstrează că el a avut un impact major în scăderea poluării prin aruncarea necontrolată de deșeuri de ambalaje. În Cehia s-a redus cu 90% littering-ul provenit din ambalajele de băuturi acoperite de sistem; per total, aruncarea necontrolată de deșeuri a scăzut cu 30%. În cele 11 state UE care au asemenea sisteme funcționale, rata de returnare variază între 87 și 96%.

Același raport estimează că în România 300.000 tone de astfel de ambalaje n-ar mai fi aruncate în natură, ci ar fi reciclate.

În afară de impactul pozitiv asupra mediului, simulări făcute pe bază comparativă arată că sistemul ar genera în jur de 2.000–2.200 de locuri de muncă suplimentare, direct și indirect, cu salarii în jur de media pe economie. Pe lângă acestea, efecte sociale pozitive pot apărea dacă formalizăm activitatea colectorilor informali, activitate care există și în prezent, neformalizat.

MĂSURA CONCRETĂ

Sistemul garanție-returnare (DRS—deposit refund system) e o modalitate prin care diferitele părți angrenate în lanțul producător-consumator-reciclator organizează un sistem de returnare voluntară a ambalajelor, de unică folosință sau reutilizabile, prin folosirea unui stimulent financiar (garanție).

Sistemul pornește de la producător, care își trimite produsele ambalate către retailer. De acolo, acestea sunt preluate de consumator, în schimbul unei garanții pentru ambalajele produselor, iar după folosirea conținutului, ambalajele goale sunt returnate către centrele de colectare (care pot fi în cadrul aceluiași magazin, la un alt magazin sau în centre independente de colectare). Preluarea ambalajelor returnate se poate face automatizat (cu aparate specializate care recunosc și acceptă ambalajele participante în sistem) sau manual (în saci care la umplere vor fi sigilați). Mai departe, ambalajele colectate sunt transportate la centrele de numărare, de unde vor fi trimise la reciclator, care după procesare le va returna în piață sub formă de noi ambalaje.

Sistemul DRS este unul separat și va funcționa distinct față de sistemele actuale de valorificare a deșeurilor de ambalaje, din care extrage

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

întreg managementul subcategoriei de deșeuri de ambalaje returnabile. Obiectivul major este creșterea accelerată a gradului de reciclare pentru anumite materiale care se pretează a fi recuperate de la consumatorii finali, prin reținerea și apoi returnarea garanției. Acest sistem de garanție pentru ambalaje, cu implicarea și cointeresarea populației, este unica soluție realistă ce permite reducerea poluării cu deșeuri abandonate. De asemenea, reprezintă singura șansă ca România să atingă cotele de recuperare la care s-a angajat ca stat membru UE.

Acest sistem închis, după principiile economiei circulare, trebuie să fie unul național și simultan, pentru că altfel ambalajele vor migra între județe sau puncte de colectare, în căutarea garanției.

Ambalajele returnate de cetățeni reprezintă, practic, o redirecționare a unor cantități de deșeuri din fluxul municipal, deci Unitățile Administrativ Teritoriale pe raza cărora se face returnarea trebuie să fie beneficiarii datelor privind volumele de ambalaje returnate.

Date fiind complexitatea și rigorile acestui sistem, el poate funcționa doar dacă este administrat corespunzător, într-un ritm foarte rapid, conform vitezei de derulare a tranzacțiilor comerciale în timp real (ritmul de vânzare și returnare a ambalajelor). Din această perspectivă, implicarea operațională a UAT-urilor este cvasi-imposibilă; acestea pot însă, în parteneriat cu marile magazine, să fie codeținători de aparate de returnare automatizată a ambalajelor, pe raza propriei circumscripții.

În aglomerările urbane mari, vor fi instalate aparate care să preia ambalajele, în interiorul sau în imediata proximitate a supermarketurilor. O estimare recentă vorbește despre un necesar de 4.000 de aparate pentru a crea o masă critică, astfel încât locuitorii să aibă în orice moment la dispoziție unul la o distanță rezonabilă. Pentru orașele mici și mediul rural, recepția se poate face în saci sigilați primiți la magazinele sătești, într-un sistem de cointeresare a proprietarilor acestora.

IMPACT BUGETAR

Între 80 și 100 milioane de euro pentru instalarea aparatelor și costuri operaționale inițiale.

SURSA DE FINANȚARE

Proiect național inclus în procesul de pregătire a Programului Operațional Dezvoltare Durabilă (2021–2027), program operațional propus de Ministerul Fondurilor Europene.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor; Ministerul Fondurilor Europene

29

O Românie fără hoție

Împădurim România și combatem tăierile ilegale prin DNA-ul Pădurilor

Creșterea treptată a capacității de împădurire prin atragerea de fonduri europene, fonduri private și alocări bugetare. Atingerea unui ritm de împădurire anual care să facă posibilă acoperirea cu păduri a aproximativ 40% din suprafața terestră a României, până în 2050. Înființarea unei Direcții de Investigare a Infracțiunilor de Mediu, instituție autonomă, organizată pe modelul DNA și DIICOT.

UTILE

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/105/the-european-union-and-forests

https://www.usr.ro/2020/05/04/proiectul-usr-de-infiintare-a-unei-structuri-speciale-pentru-combaterea-infractiunilor-de-mediu-recomandat-de-consiliul-uniunii-europene/

https://www.usr.ro/2020/05/06/dna-ul-padurilor-aviz-favorabil-in-comisia-pentru-agricultura-si-silvicultura-si-in-comisia-pentru-aparare/

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

Comunicarea Comisiei privind Pactul Verde pentru Europa [COM(2019)0640], din decembrie 2019, identifică pădurile ca fiind unul dintre domeniile-cheie de acțiune pentru combaterea schimbărilor climatice.

Cu 29,52% suprafață împădurită (conform IFN), România este departe de media țărilor din UE (43%). Situația este foarte gravă în zona de câmpie, unde suprafața împădurită este extrem de mică (5,28 %).

În România, suprafața regenerată a scăzut constant în ultimii ani, de la 28.750 de hectare în 2015 la 24.459 de hectare în 2019. În cvasimajoritatea lor, lucrările de regenerare s-au făcut în fondul forestier național, mai puțin de 200 de hectare reprezentând împăduriri pe terenuri din afara fondului forestier (terenuri degradate, perdele forestiere).

Pentru a ajunge la o suprafață împădurită de 40% până în 2050, ar fi necesară dublarea ritmului anual de lucrări de regenerare, în mod special pe terenuri din afara fondului forestier—creșterea suprafețelor ocupate de perdele forestiere de protecție în lungul căilor de comunicație, în jurul localităților și altor obiective, în jurul și între terenurile agricole, împădurirea terenurilor degradate (aproximativ 500.000 ha).

Fondurile disponibile la ora actuală pentru lucrările de regenerare sunt insuficiente pentru a crește ritmul de împădurire în mod semnificativ, fiind necesară, de urgență, identificarea unor surse suplimentare.

Angajamentul Împădurim România înseamnă tocmai un pachet complex de măsuri (cu precădere fiscale) care să genereze resurse suplimentare pentru accelerarea ritmului de împădurire.

Investigațiile jurnalistice, studii și rapoarte oficiale, reacțiile Comisiei Europene și multiplele situații de infringement în care este implicată România vorbesc despre distrugeri de mediu uriașe și un fenomen considerabil de infracționalitate care nu se reflectă în numărul de dosare ajunse în instanță.

Calitatea aerului: în România, peste 25.000 de persoane își pierd anual viața în urma afecțiunilor generate de poluarea aerului. Trei mari orașe din România se află în situație de infringement pentru poluarea cu microparticule; România a fost recent condamnată la Curtea Europeană de Justiție pentru poluare sistematică cu PM10 și lipsa oricăror măsuri de remediere a situației.

Managementul deșeurilor: gunoiul reprezintă o afacere profitabilă. În România, ea aduce însă profit unor grupuri infracționale, perfect servite de corupția și aplicarea laxă a legislației. În România intră ilegal deșeuri pentru depozitare și incinerare, din 32 de SMID-uri sunt funcționale două, un depozit de deșeuri este construit în vârf de munte, iar închiderea gropilor neconforme ajung să se facă din bugetele locale.

Impactul de mediu: orice tip de activitate umană are un impact asupra mediului, iar cele industriale sunt cele mai toxice—industria minieră, mine în producție, dar și mine închise, care poluează de zeci de ani solul și pânza freatică, fostele fabrici comuniste și platforme industriale dezafectate. Pentru fiecare dintre obiectivele mari care necesită ecologizare s-au găsit oameni de afaceri care să le cumpere doar pentru banii europeni ce puteau fi accesați astfel.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

1. În cadrul Administrației Fondului pentru Mediu se înființează un fond special pentru împădurire, cu scopul atragerii de surse de finanțare suplimentare celor actuale pentru regenerarea pădurilor.

Crearea cadrului legal pentru utilizarea fondului: Alocarea și prioritizarea fondurilor strânse se va face pe baza unei metodologii aprobate prin Hotărâre de guvern. Această metodologie va ține cont de criterii și obiective strategice: identificarea și plantarea terenurilor degradate, extinderea perdelelor forestiere, împiedicarea deșertificării etc.

Sumele strânse vor fi utilizate pentru:

- creșterea capacității de producție a puieților forestieri;
- crearea de pepiniere noi și extinderea celor existente;
- plantări și regenerări;
- extinderea perdelelor forestiere;
- întreținerea plantațiilor până la stadiul de masiv (3–5 ani).

Alocările nu se vor limita la plantări, ci și pentru creșteri semnificative ale capacității de producție a puieților forestieri, prin crearea de pepiniere noi și extinderea celor existente. Capacitatea actuală de producere a puieților acoperă nevoile curente de regenerare artificială a suprafețelor parcurse cu exploatări forestiere și într-o foarte mică măsură pe cele de extindere a suprafețelor împădurite.

Împăduririle vor viza atât cele 135.000 ha de terenuri degradate și neproductive în proprietatea publică a Statului, cât și susținerea împăduririlor pe cele 350.000 ha de terenuri degradate și neproductive în proprietate privată.

Prioritizarea împăduririlor în județele în care suprafața fondului forestier reprezintă mai puțin de 10% din suprafața totală—Călărași, Teleorman, Brăila, Constanța, Ialomița, Galați.

Înăsprirea sancțiunilor pentru nerealizarea obligației legale de împădurire (trecerea de la contravenție la infracțiune și sancțiuni administrative).

SURSA DE FINANȚARE

Fonduri europene: Fondul European Agricol pentru Dezvoltarea Rurală (FEADR); Plăți în cadrul programului NATURA 2000 și în temeiul Directivei cadru Ape; Fondul European pentru Dezvoltare Regională; Fondul de Solidaritate; elaborarea unor eco-scheme pentru păduri, prin modificarea sistemului de subvenții pentru a încuraja împădurirea; flexibilizarea acordării subvenției din pilonul I pentru păduri și alocarea de bani din pilonul II mai mulți și mai bine folosiți pentru împădurire.

Alocări bugetare; Donații (persoane fizice și juridice)

IMPACT BUGETAR

300 milioane de euro/anual—necesar estimat pentru 25.000 ha/anual

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor; Ministerul Fondurilor Europene

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

2. Înființarea unei Direcții de Investigare a Infracțiunilor de Mediu—instituție cu independență financiară și autonomie structurală care să preia competența soluționării tuturor infracțiunilor de mediu prevăzute în Codul Penal și în legislația specifică fiecărui domeniu cu impact asupra mediului.

Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Mediu (DIIM), o structură creată pe modelul DNA și DIICOT, va funcționa cu personal specializat pe cercetarea penală în domeniul mediului și cu specialiști pe tehnică de mediu. Specializarea personalului se va face urmărind exemplele pozitive ale altor state europene și nu numai. DIIM va primi resurse adecvate și va putea colabora cu procurori și polițiști judiciari.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și de Garda de Mediu vor oferi DIIM date și informații despre orice situație care probează o infracțiune de mediu.

DIIM va soluționa toate dosarele care privesc impactul de mediu generat de persoane fizice și juridice, în special, dar fără a se limita la, domeniul silvic, calitatea aerului, apei și solului, deșeuri, minerit și procese industriale.

Infracțiunile de mediu vor fi soluționate de procurori specializați pe astfel de probleme, cu concursul agenților judiciari detașați, pe baza studiilor efectuate de specialiști tehnici pe probleme de mediu, interni. DIIM va soluționa cazurile prezentate, cu celeritate și precizie, lucrând continuu pentru identificarea și dezmembrarea rețelelor de corupție ce acționează în domeniul său de activitate, propunându-și să descurajeze orice fapte viitoare.

DIIM va prezenta anual un raport asupra activității sale, raport care va fi prezentat Parlamentului de către Ministrul Justiției.

DIIM va analiza problemele de impact de mediu așa cu rezultă ele din cazurile primite și va propune modificări legislative în domeniu.

IMPACT BUGETAR

România pierde anual echivalentul unui miliard de euro doar din cantitățile de lemn ce dispar din pădurile țării. Din perspectiva domeniilor în care ne aflăm în infringement, riscăm să plătim penalități de până la 200.000 de euro/zi pentru fiecare dintre cele 14 dosare active împotriva României (gropile de gunoi, calitatea aerului, microhidrocentrale etc.) Costurile economice, sociale și de sănătate al infracțiunilor de mediu, în ansamblul lor, este unul uriaș. Din perspectiva necesarului de resurse umane, ne dorim ca un număr cât mai mare de angajați ai DIIM să fie transferați din structuri deja existente.

SURSA DE FINANȚARE

Finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale DIIM se asigură integral de la bugetul de stat, fondurile destinate fiind evidențiate în bugetul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Administrația Fondului pentru Mediu, Ministerul Justiției, MAI, Poliția Română, Ministerul Apelor și Pădurilor, Garda de Mediu

O Românie fără hoție

30

Programele naționale „Fiecare copil la grădiniță” și „Școală pentru toți”

Creșterea numărului de copii din medii sărace care merg la grădiniță, prin dezvoltarea și extinderea programului „Fiecare Copil în Grădiniță”. Reducerea abandonului școlar prin extinderea programului „Școală pentru Toți”, de la 500 la 1.200 de școli vulnerabile.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

România este țara cu cel mai mare abandon școlar din UE. Copiii care nu merg la grădiniță și sunt neglijați pierd pași importanți din dezvoltarea cognitivă timpurie. Dar accesul copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară este încă dificil, în special pentru familiile sărace și cele din mediul rural. În rândul romilor, diferențele erau imense: doar 38% dintre copii erau înscriși la grădiniță, față de o medie generală de 88% (FRA, 2016). În același timp, rata abandonului școlar în România era de 15,3%, mult peste ținta asumată pentru 2020 (11,3%), iar fenomenul abandonului școlar timpuriu este foarte mare în zonele rurale (25,4% în 2018) și în comunitățile defavorizate (copiii romi aveau în 2015 o rată de abandon școlar de 77%).

În 2016 am operaționalizat Legea 248/2015, care stimulează copiii săraci să meargă la grădiniță, prin tichete sociale condiționate de prezența regulată. Inspirat din proiectul pilot de succes Fiecare copil la grădiniță al Asociației OvidiuRo, programul guvernamental a crescut frecvența copiilor înscriși în program (de la 65% în 2016 la 76% în 2019). Câteva zeci de mii de copii săraci au început să meargă la grădiniță sau au avut prezența satisfăcătoare, după introducerea în practică a tichetului social la nivel național. Programul este însă subminat de probleme administrative—anual, mai puțin de jumătate din cei între 73.000 și 100.000 de copii preșcolari estimați a fi eligibili s-au înscris în program. De aceea în 2019 USR a inițiat împreună cu parlamentari de la alte partide un proiect de modificare a legii—schimbarea criteriilor de eligibilitate pentru copii (creșterea pragului și eliminarea cererii părinților, urmând a fi eligibili automat copiii din familii sărace), creșterea sumei tichetelor sociale de la 50 la 100 de lei pe lună și implicarea mai mare a directorilor de școli și a primarilor în informarea și sprijinirea părinților săraci să-și înscrie copiii la grădiniță și în program. Acest proiect de lege a fost votat la insistența USR și a devenit Legea 49/2020, promulgată în aprilie 2020. De ea vor beneficia anual circa 100.000 de preșcolari. Acesta a fost pasul 3.

Tot în 2016, am lansat două programe guvernamentale de reducere a abandonului școlar: Școală pentru toți și Profesori motivați în școli defavorizate—prin care promotorii de proiect (autoritatea locală, organizații neguvernamentale și școli) puteau implementa măsuri care să stimuleze participarea școlară a copiilor din medii defavorizate (achiziția de rechizite și haine pentru copii, transport, consiliere, hrană etc.). Proiectele au fost implementate și au dovedit un potențial major de a contribui în mod efectiv la reducerea abandonului școlar și la combaterea părăsirii timpurii a școlii. Însă, ca orice proiect cu finanțare din fonduri europene, s-au lovit de probleme de sistem în implementare, monitorizare și raportare, probleme care au făcut ca măsura să rămână doar la stadiu de experiment.

Pe acest fond, angajamentul USR PLUS Fiecare copil de la grădiniță la școală statuează dreptul tuturor copiilor—inclusiv al celor provenind din medii vulnerabile cu risc ridicat de excluziune—de a urma tot ciclul educațional, de la grădiniță și până la finalizarea învățământului preuniversitar obligatoriu (cu durata de 15 ani până în 2023).

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

Angajamentul cuprinde un pachet de măsuri țintite pe fiecare etapă, respectiv:

- Elaborarea normelor de implementare pentru Legea nr. 49/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate;
- Campanii de informare a autorităților locale și părinților pentru a încuraja înscrierea copiilor la grădinițe;
- Pachetul de intervenții Școală pentru toți—dezvoltat în coordonare de ministerele de linie direct responsabile, care va contribui la: schimbări legislative, măsuri de sprijin pentru familii, investiții în calitatea educației, atragerea și păstrarea profesorilor buni în școlile defavorizate și finanțare combinată din fonduri europene (programe sistemice pentru ministere și competitive pentru școli, ONG-uri și autorități locale) și din fonduri naționale (programe de interes național), care să asigure accesul copiilor la educație în cel puțin 1.200 de școli din România (cele cu cel mai ridicat grad de risc educațional).

Schimbările preconizate sunt:

Pentru ciclul antepreșcolar:

- creșterea numărului copiilor din familii vulnerabile înscriși la grădiniță și creșterea frecvenței regulate a acestora;
- creșterea numărului copiilor săraci care merg la creșă și beneficiază de educație timpurie de calitate;
- reducerea decalajului educațional între copiii defavorizați și ceilalți copii, la începerea școlii—și, astfel, reducerea abandonului școlar timpuriu.

Ca măsură suport, pentru reducerea abandonului în maternități, vom operaționaliza măsura „kitul nou-născutului", demarată în 2016, prin fonduri din Programul european pentru asistarea persoanelor defavorizate.

Pentru ciclul primar și gimnazial:

- Crește numărul copiilor din medii defavorizate care participă în învățământul obligatoriu (crește numărul copiilor înscriși și le îmbunătățește frecvența);
- Crește retenția școlară a copiilor în situații de risc (dezvoltă cunoștințele și abilitățile copiilor și le crește interesul pentru școală, reduce decalajul educațional față de ceilalți copii și riscului ca acești copii să abandoneze școala înainte de clasa a V-a);
- Oferă programe de educație remedială (tip „Școală după Școală") sau întoarcere în sistemul de învățământ („A doua șansă"), educație extracurriculară și educație non-formală mai variate, mai bune și mai accesibile pentru copiii cu risc educațional;
- Îmbunătățește calitatea predării, a managementului școlar și a infrastructurii școlare (profesori, consilieri, mediatori școlari suficienți, spații suficiente, transport școlar, resurse educaționale) în școlile defavorizate;

Crește implicarea părinților și a comunității (autorități locale, ONG-uri, companii) în procesul de educație și de susținere a școlilor.

SURSA DE FINANȚARE

Pentru tichetele sociale pentru grădiniță: bugetul de stat (conform legii votate în 2020, la inițiativa și la cererea USR). Anvelopa bugetară prevăzută în buget nu este cheltuită, din cauza problemelor administrative curente, de aceea, impactul este zero, practic cheltuim resursele deja alocate.

Pentru cheltuielile conexe, se află în curs de dezvoltare viitoarele Programe Operaționale cu fonduri UE. Există două posibilități:

- Scenariul 1 (preferabil): Program Integrat multifond care să acopere toate liniile de cheltuieli dintr-o singură sursă (dacă rămâne structura propusă de PSD și PNL, sub Programul Operațional Incluziune Socială).
- Scenariul 2: Finanțarea diferitelor componente din Programe diferite:

Pentru rechizite: Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD)—deja implementată parțial, ca măsură propusă de Ministerul Fondurilor Europene în 2016, negociat cu Comisia Europeană. Poate fi extinsă și pentru următoarea perioadă de programare 2021-2027.

Pentru alte forme de sprijin (îmbrăcăminte și încălțăminte etc.): urmașele programelor curent POAD și/sau Programul Operațional Capital Uman + fonduri locale ale primăriilor/consiliilor județene

Pentru infrastructură: Programul Operațional Regional

- Propunem continuarea programului „Școală pentru toți" demarat în 2016 și extinderea de la circa 370 de școli (în care se desfășoară acum proiectele cu finanțare europeană) la 1.200.
- Ca măsură premergătoare, MFE și Ministerul Educației vor dezvolta catalogul școlilor (Indicele de risc socio-educațional, pe care îl actualizează periodic Asociația Human Catalyst), folosit în 2016 pentru a orienta banii spre școlile cele mai vulnerabile.
- Dacă va rămâne actualul Programul Operațional Capital Uman—varianta susținută de noi, am explicat motivele în această analiză (www.otaracaafara.eu/solutii/restart-la-pocu-in-2020-inapoi-la-problemele-reale/#ce-trebuie-s-tii—analiza-complet), programul „Școală pentru Toți" trebuie să fie prevăzut în Program de la bun început, ca axă proprie, separată. Cu indicatori proprii, ce vor fi urmăriți. Acesta va fi politica principală a Statului român de combatere a abandonului școlar.
- USR PLUS va participa la guvernare după alegerile parlamentare incluzând condiția acestui program „Școală pentru Toți" din fonduri europene.

Depinzând de momentul intrării la guvernare, vom insista să fie un singur program care să acopere toate cheltuielile, varianta optimă fiind să rămână actualul Program Operațional Capital Uman (POCU), care poate trage fonduri și din Fondul Regional European pentru cheltuielile de infrastructură.

IMPACT BUGETAR

Între 25 și 50 milioane de euro pe an (fără măsuri de infrastructură), pentru 100.000 de copii preșcolari și 100.000 de antepreșcolari din familii defavorizate.

Legea Fiecare Copil la Grădiniță (forma nouă): 20,6 milioane de euro anual pentru 100.000 de copii.

Rechizite pentru toți copiii care beneficiază de lege: două milioane de euro anual (două tranșe x 50 lei).

Îmbrăcăminte și încălțăminte: două milioane de euro anual (100 lei/copil/an).

Măsurile pentru stimularea accesului la educație antepreșcolară pot fi calculate după același algoritm.

Între 600 milioane—1,2 miliarde de euro, pentru intervenții în cele circa 1.200 de școli cu cel mai ridicat grad de risc educațional din România (două serii de proiecte de câte trei ani). Dat fiind că este un program care funcționează deja și cu succes, ar trebui ca o mare parte din fondurile europene pentru educație să meargă pe acest model.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Educației Naționale (inclusiv prin Inspectoratele Școlare Județene), Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Muncii și Justiției Sociale (inclusiv prin Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială), Ministerul Finanțelor Publice

O Românie fără hoție

31 Combaterea sărăciei energetice

Implementarea de proiecte și programe finanțate cu fonduri europene, care să asigure accesul tuturor românilor la energie.

Justificarea problemei

Accesul la energie este un drept fundamental, așa cum este accesul la educație și la sănătate. Vom urmări să implementăm proiecte și programe care să asigure accesul tuturor cetățenilor la energie. Studiile ne arată că sărăcia energetică este, pe de o parte, o problemă de accesibilitate a resurselor energetice și de lipsă a banilor pentru plata facturilor la energie, iar pe de altă parte, o problemă de acces deficitar la mijloace moderne de asigurare a confortului termic în locuință.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Provocările actuale constau în definirea deficitară a consumatorului vulnerabil și a sărăciei energetice, colectarea deficitară a datelor privind consumatorii vulnerabili și absența unui plan pentru combaterea sărăciei energetice.

Conform Raportului realizat de Centrul pentru Studiul Democrației (CSD) din 2018, intitulat „Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil. Evidențe din România și Europa":

- Numărul românilor considerați în sărăcie energetică este de până la 19%, pe când ajutoarele cu încălzirea de la bugetul central și local acoperă, în prezent, sub 5% din populație;
- De tarif social la energie electrică beneficiază circa 12% dintre români, însă peste 40% din ei nu își dimensionează corect consumurile;
- Aproximativ 460.000 de locuințe din România (7% din totalul gospodăriilor) nu au acces sau au acces informal la electricitate.

Obiective intervenție

- Abordarea sistemică a problemei reprezentate de sărăcia energetică;
- Instituirea unor criterii concrete și transparente pe baza cărora să fie sprijinite persoanele care nu au acces sau au acces limitat la alimentarea cu energie;
- Definirea unei abordări coerente și sustenabile de reducere a sărăciei energetice prin reducerea necesarului de energie în condiții de asigurare a confortului în interiorul locuinței (creșterea eficienței utilizării energiei, renovare energetică).

MĂSURA CONCRETĂ

Redefinirea noțiunii de „consumator vulnerabil" (accesul la alimentarea cu energie; factorii socio-economici și demografici) de o maniera integrată și introducerea celei de „sărăcie energetică" (cheltuielile cu energia în raport cu posibilitățile financiare; facturile mari; eficiența energetică scăzută a locuințelor) în așa fel încât acestea să reflecte complexitatea acestor situații.

Vom aborda rezolvarea problemelor de acces la energie atât la nivel ministerial (Ministerul Muncii, Economiei/Energiei și Ministerul Dezvoltării), cât și în strânsă legătură cu autoritățile publice locale și cu alți actori relevanți cu expertiză din societatea civilă. Printre măsurile pe care le considerăm necesare pentru rezolvarea problemelor care țin de consumatorul vulnerabil și combaterea sărăciei energetice, enumerăm:

- Regândirea sistemului, prin acordarea de ajutoare financiare diferențiate pentru energie stabilite în funcție de un punctaj care să cuprindă, printre altele, un anumit prag de kWh consumați anual, venitul familial disponibil, localizarea geografică sau gradul de incluziune socială;
- Realizarea unui inventar actualizat al locuințelor neelectrificate (în colaborare inclusiv cu ONG-urile implicate în proiecte sociale, în special în mediul rural); clasificarea motivelor pentru care respectivele locuințe nu au acces la electricitate (lipsa accesului fizic la rețea; lipsa mijloacelor financiare individuale pentru racordarea la rețea; probleme de natura juridică; lipsa instalației electrice interioare locuinței);

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

- Redefinirea tarifului social și a mecanismului de aplicare a acestuia, astfel încât consumul peste plafon să nu îi mai taxeze în mod prohibitiv pe consumatorii vulnerabili;
- Reducerea fiscalității pe muncă (de exemplu, „zero taxe pe salariul minim") cu rolul de a crește veniturile populației, inclusiv a celor aflați în sărăcie energetică;
- Continuarea programelor de reabilitarea termică a locuințelor și încurajarea implementării pe scară largă a contorizării inteligente, care permite consumatorilor să-și dozeze și adapteze consumul în funcție de buget;
- Acordarea de facilități fiscale mediului privat pentru implicarea acestuia în dezvoltarea de microrețele energetice în zone neelectrificate;
- Sistem de vouchere pentru conectarea la energie electrică atât pentru continuarea programului existent privind instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice, cât și pentru conectarea la rețeaua de distribuție publică, unde soluția este posibilă și mai rentabilă pentru consumatorii vulnerabili.

Monitorizare-evaluare

- Numărul de locuințe/gospodării conectate pentru prima dată la rețeaua de electricitate sau la surse regenerabile individuale.
- Număr de locuințe/gospodării care au fost renovate energetic pentru eficientizarea consumului și a valorii facturilor anuale pentru energia consumată.
- Indicatorii urmează a fi raportați anual.

IMPACT BUGETAR

Electrificarea locuințelor izolate (soluții off-grid care utilizează surse regenerabile de energie). Buget estimat: 400 milioane euro

Vouchere pentru racordarea la rețeaua electrică pentru familiile aflate în sărăcie energetică, în situațiile unde acestea se justifică. Buget estimat: 200 milioane EUR

Renovare energetică a locuințelor individuale ale familiilor lovite de sărăcia energetică Buget estimat: 400 milioane euro.

SURSA DE FINANȚARE

Surse europene de finanțare (de exemplu, Facilitatea pentru Recuperare și Reziliență— granturi nerambursabile sau credite în condiții avantajoase luate de către Comisia Europeană în numele statelor membre, cu scadența în 2058) facilități fiscale acordate firmelor private implicate în mod direct în acest demers.

O Românie fără hoție

32

Protecție socială și muncă legală în domeniul serviciilor

Crearea unui cadru legal simplificat în domeniul serviciilor, prin acordarea unei forme simplificate de plată (vouchere) pentru lucrătorii sezonieri, zilierii, personalul de menaj și îngrijire. Aceste categorii vor dobândi beneficii sociale (pensie, asigurare de sănătate) și în același timp se va lărgi baza de colectare a contribuțiilor și impozitelor.

Justificarea problemei

În România încă muncesc la „negru" un număr semnificativ de oameni. Aceștia lucrează în diverse domenii: agricultură, prestații casnice, construcții, servicii, în funcție de localitate.

UTILE

http://www.ioe-emp.org/fileadmin/ioe_documents/publications/Policy%20Areas/future_of_Work/EN/_2015-12-04__New_Forms_of_Employment_Eurofound.pdf

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

În mediul rural, prevalentă este munca la negru în agricultură, cu caracter ocazional, sezonier, precum și munca în orașele învecinate, în construcții sau servicii.

În orașe, munca la negru este mai ales în domeniul serviciilor și al construcțiilor.

Motivația muncii la negru este dată de mai mulți factori, printre care dificultatea de a se înrola într-o formă legală de muncă și nivelul taxării muncii.

În cazurile despre care vorbim, fiind vorba de muncă ocazională sau de servicii la domiciliu, forma legală ar fi cea de PFA. Însă înființarea și gestionarea unui PFA sunt prea complicate și costisitoare pentru o persoană de regulă cu nivel redus de pregătire (opt clase). Așa că este mult mai simplu ca persoana să muncească la negru.

Toți cei care muncesc la „negru", cu toate că muncesc de regulă 40 ore/săptămână sau chiar mai mult, nu beneficiază de drepturi sociale și de asigurări de sănătate decât prin grija Statului. Nu este rară situația ca o persoană care a muncit 30–35 de ani să beneficieze, la vârsta de pensionare, doar de ajutor social.

Una dintre motivațiile importante de a refuza munca ocazională/sezonieră legală este frica de a pierde ajutorul social. De regulă, „angajatul" dorește să muncească la negru pentru a nu pierde ajutoarele sociale.

Există deja un precedent legat de munca zilierilor: veniturile astfel obținute nu se iau în calcul la stabilirea cuantumului ajutorului social.

Dispoziții legale asemănătoare există în Franța și Belgia, unde sistemul de tichete de servicii (Ticket Services) este larg răspândit.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Măsura propune înființarea unei forme simplificate de plată a prestațiilor cu caracter de serviciu casnic și a prestațiilor cu caracter ocazional sau sezonier, care să confere un grad de protecție socială, precum și asigurare de sănătate.

Tichetul de muncă este o formă particulară de retribuire a muncii casnice prestate. În loc de bani, prestatorul primește „tichete de muncă", care sunt bonuri de valoare. Acestea pot fi preschimbabile în bani la direcțiile fiscale locale.

Odată cu preschimbarea în bani, se reține CAS, CASS și impozit pe venit, pentru și în numele prestatorului.

În acest fel, se creează un sistem simplu de administrat de reglementare, taxare și asigurare socială a acestor persoane.

Crearea unui mecanism extrem de simplu de retribuire legală a activităților casnice creează premisa ca prestatorii să înțeleagă și să aprecieze valoarea asigurărilor sociale și de sănătate.

IMPACT BUGETAR

Plecăm de la premisa că introducem o formă simplă de legalizare a muncii la negru, deci impactul bugetar este unul pozitiv, se vor formaliza venituri existente. Presupunem că sunt în jur de 500.000 persoane care muncesc în aceste forme de muncă, timp de șase luni pe an: 12 ore/zi, 150 de zile/sezon, ceea ce înseamnă taxe, contribuții, impozite și veniturile suplimentare colectate.

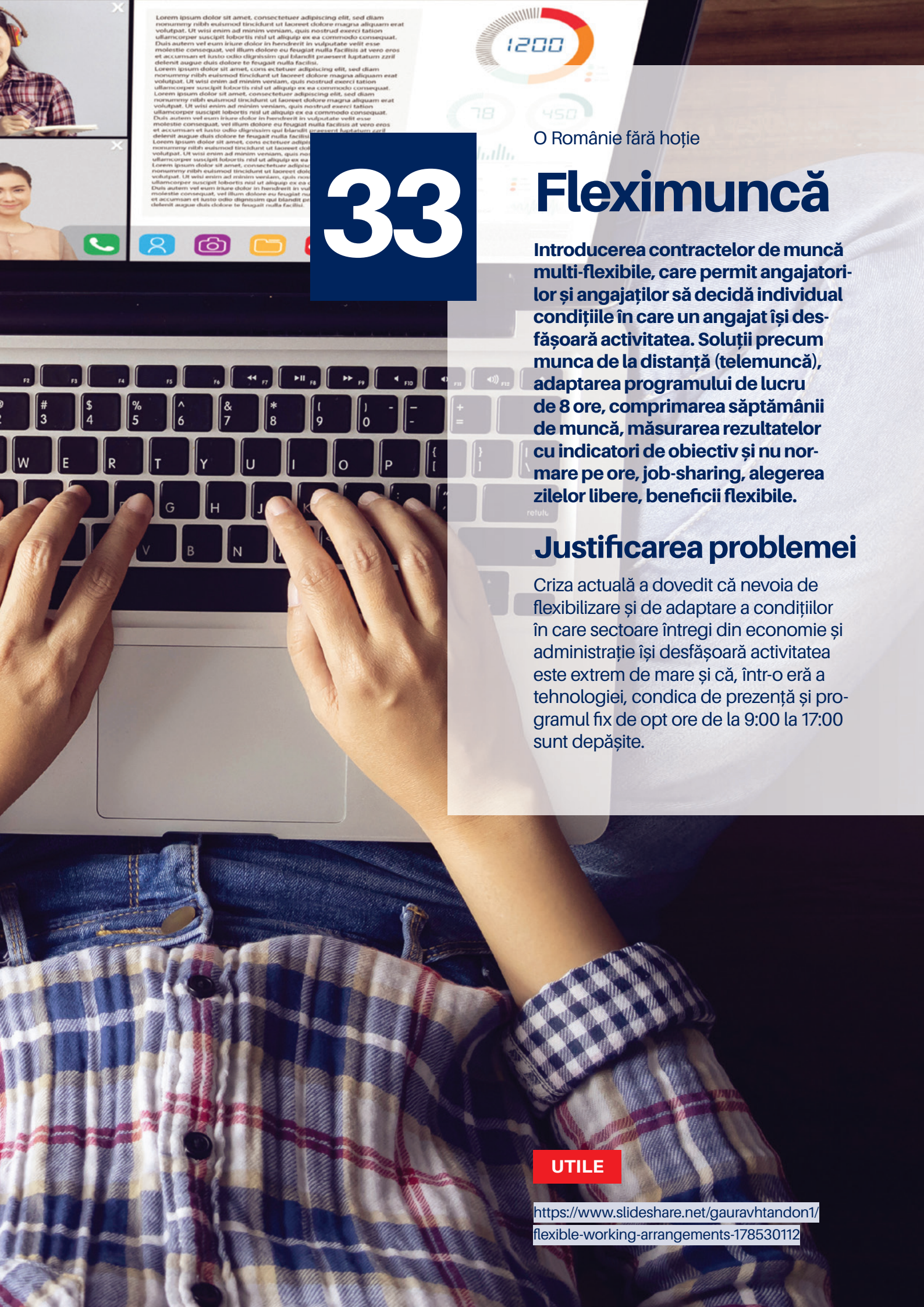
Pentru sectoarele care folosesc intens munca nereglementată, se vor crea oportunități de finanțare din fonduri europene; în agricultură, fermierii eligibili pentru măsuri de investiții vor putea aplica și pentru formalizarea contractelor și să-și deducă costurile cu aceste vouchere din proiectele europene. Sursa: PNDR 2021–2027

Pentru alte sectoare sensibile (ex: lucrători casnici), cheltuielile cu vouchere vor fi eligibile în proiecte în urmașele POCU (Programul Operațional Capital Uman—structura fondurilor europene viitoare este în curs de decizie).

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministrul Muncii, Ministerul Agriculturii, Ministerul Fondurilor Europene

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

O Românie fără hoție

33

Fleximuncă

Introducerea contractelor de muncă multi-flexibile, care permit angajatorilor și angajaților să decidă individual condițiile în care un angajat își desfășoară activitatea. Soluții precum munca de la distanță (telemuncă), adaptarea programului de lucru de 8 ore, comprimarea săptămânii de muncă, măsurarea rezultatelor cu indicatori de obiectiv și nu normare pe ore, job-sharing, alegerea zilelor libere, beneficii flexibile.

Justificarea problemei

Criza actuală a dovedit că nevoia de flexibilizare și de adaptare a condițiilor în care sectoare întregi din economie și administrație își desfășoară activitatea este extrem de mare și că, într-o eră a tehnologiei, condica de prezență și programul fix de opt ore de la 9:00 la 17:00 sunt depășite.

UTILE

https://www.slideshare.net/gauravhtandon1/flexible-working-arrangements-178530112

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Conceptul de fleximuncă înseamnă posibilitatea ca angajatorii și angajații să decidă în mod individualizat asupra condițiilor în care un angajat își poate desfășura activitatea—care se poate face la distanță, într-un alt interval orar decât cel consacrat programului de lucru de opt ore, cu o normare/abordare diferită pentru măsurarea rezultatelor muncii, cuantificabilă prin obiective realizate și nu neapărat prin ore-muncă, prin împărțirea activității pentru o poziție între doi angajați (job-sharing), flexibilizarea spațiilor de lucru prin rotație etc.

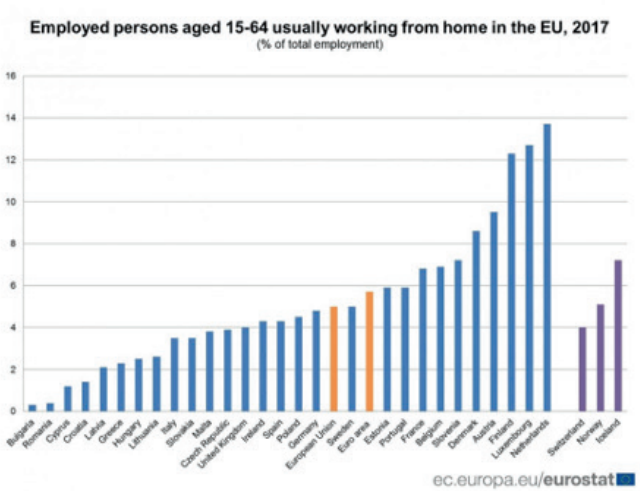
MĂSURA CONCRETĂ

Modificarea Codului Muncii prin introducerea contractelor individuale de muncă multi-flexibile, opționale pentru angajatori.

Avantajele existenței unui contract de muncă flexibil sunt multiple la nivel social și economic:

- loializarea angajaților;
- costuri reduse (și pentru angajat, și pentru angajator);
- mai multă autonomie a angajaților asupra managementului timpului, care determină și o productivitate crescută și o mai mare creativitate a muncii;
- asigurarea unui echilibru între carieră și viața personală;
- păstrarea în câmpul muncii pentru mai mult timp a angajaților;
- reducerea șomajului;

Singura măsură de muncă flexibilă reglementată în prezent în România este telemunca (Legea nr. 81/2018), dar care este destul de puțin utilizată în prezent (România și Bulgaria sunt statele cu cele mai puține persoane angajate care lucrează de acasă).

- contribuie în mod efectiv la tranziția spre o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

În statele unde există asemenea măsuri implementate (de exemplu, Marea Britanie), cifrele indică beneficii nete ale contractelor de muncă flexibile: cel mai des invocat avantaj este acela al unei mai bune gestionări a echilibrului viață privată—viață profesională; 75% dintre angajați ar opta pentru păstrarea actualului loc de muncă dacă un alt angajator nu ar oferi aceeași flexibilitate; 68% dintre persoanele neocupate și-ar căuta un loc de muncă în condiții de angajamente flexibile; un calcul estimativ arată că angajații alocă un număr suplimentar de 6,5 ore de muncă productivă/săptămână. Se estimează că aceste măsuri generează o creștere a economiei Marii Britanii cu 78,5 miliarde de lire sterline anual.

SURSA DE FINANȚARE

Măsura nu necesită alocare de resurse din bugetul public

IMPACT BUGETAR

Impact pozitiv

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Muncii, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă și agențiile județene de ocupare a forței de muncă

34

O Românie fără hoție

Un loc de muncă, cea mai bună protecție socială

Implementarea legii Venitului Minim de Incluziune care stimulează căutarea locurilor de muncă pentru că persoanele care primesc asistență socială nu mai trebuie să aleagă între un loc de munca și păstrarea ajutorului social.

Asistența socială din România este o capcană pe care Statul o întinde oamenilor săraci: îți dăm puțini bani, dar dacă încerci să muncești, pierzi orice plasă de siguranță. Practic, Statul le cere să nu cumva să muncească, căci, dacă încearcă, își pun în pericol siguranța imediată.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Ajutoarele sociale sunt mici ca sumă și foarte prost gândite. Venitul Minim Garantat este în medie 264 lei/familie. Familiile cu copii primesc și alocația de susținere a familiei, 165 lei/familie în medie. În același timp, descurajează căutarea unui loc de muncă prin faptul că întreg ajutorul pentru familie se pierde în momentul în care un adult se angajează. Acest sistem social învechit și cu rezultate perverse trebuia să fie înlocuit cu Venitul Minim de Incluziune—un sistem modern care îi încurajează pe cei care primesc asistență socială să lucreze. Legea VMI a fost adoptată în 2016 la inițiativa Guvernului tehnocrat, dar implementarea ei este amânată prin OUG în fiecare an. Aceasta este o rușine națională.
Un guvern cu participarea USR PLUS va pune în aplicare legea imediat, punerea la punct a sistemului informatic va fi prioritatea zero. Criza COVID-19 a lovit oamenii săraci în mod deosebit și tot mai mulți vor pica în plasa sistemului, care îi va descuraja apoi să caute să se angajeze. Ca partid de centru-dreapta modern, USR PLUS propune politici anti-sărăcie concrete, menite să-i activeze social pe cei dezavantajați social. Locul de muncă e cea mai bună politică socială și vom reduce barierele care opresc căutarea locurilor de muncă. Reducerea de impozit pe salariul minim—#zerotaxe—va avea un efect spectaculos în a face mai atractivă salarizarea chiar la nivelul cel mai redus.

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

În acest moment, în România sunt trei beneficii sociale principale (venitul minim garantat, alocația pentru susținerea familiei și ajutorul de încălzire), care se suprapun parțial pentru unele familii, sunt calculate după formule diferite și implică trei dosare diferite pe care le depun beneficiarii. Actuala lege a venitului minim garantat descurajează munca, pentru că retrage ajutorul social persoanelor care se angajează, chiar dacă salariul lor este foarte mic. În plus, salariile mici sunt impozitate mult (cel mai mult din UE). Deci, oamenii săraci (sărăcia e corelată cu educația, prin urmare, și cu posibilitatea de a găsi doar joburi cu venituri reduse) trebuie să aleagă dramatic între un salariu mic impozitat mult și un ajutor social modest, dar cert. Această alegere nu trebuie să fie una dramatică. Este o practică modernă în multe țări de a lăsa posibilitatea trecerii treptate din asistență spre job, dar Statul român, condus de vechea clasă politică, a rămas în alt secol când vine vorba despre politici de intervenție; deși toți politicienii vechi vorbesc despre sărăcie, nu au fost în stare să ia această măsură de modernizare.

Banca Mondială a propus încă din 2014 guvernului României schimbarea acestui sistem, prin intermediul Venitului minim de incluziune (VMI)—ca parte a Strategiei naționale de incluziune socială și reducerea sărăciei. Legea VMI a fost finalizată la insistențele Guvernului tehnocrat în 2016, adoptată de Parlament și promulgată în 2016 (Legea nr. 196/2016). EA ÎNSĂ NU E APLICATĂ, din cauză că Ministerul Muncii încă nu are sistemul informatic necesar,ultimul termen fiind prelungit până la 1 aprilie 2021.

VMI unifică cele trei beneficii și are mai multe mecanisme de reducere a sărăciei:

Eficientizează sistemul de asistență socială și țintește beneficiile către cei cu adevărat săraci—oamenii care au nevoie vor depune un singur set de documente (li se impunea să facă

Categoria

Igienă | **Evoluție** | Revoluție

cereri separate, cu aceleași documente, pentru fiecare ajutor în parte, chiar dacă, într-un procent mare, familiile beneficiare sunt aceleași), iar asistenții sociali le vor prelucra o singură dată, într-un soft unic. Guvernul va avea un mecanism precis pentru identificarea celor mai săraci români, printr-o bază de date comună și o analiză clară a veniturilor acestora, și îi va putea ajuta mai eficace.

Le permite beneficiarilor de VMI să muncească cu acte în regulă—ba chiar îi încurajează să o facă—50% din veniturile realizate legal sunt scoase din stabilirea pragului de venit al familiei, iar beneficiarii sunt obligați să se înscrie în evidența agențiilor teritoriale de muncă (care trebuie să îi ajute să se angajeze) și pierd ajutorul dacă refuză ofertele de muncă primite.

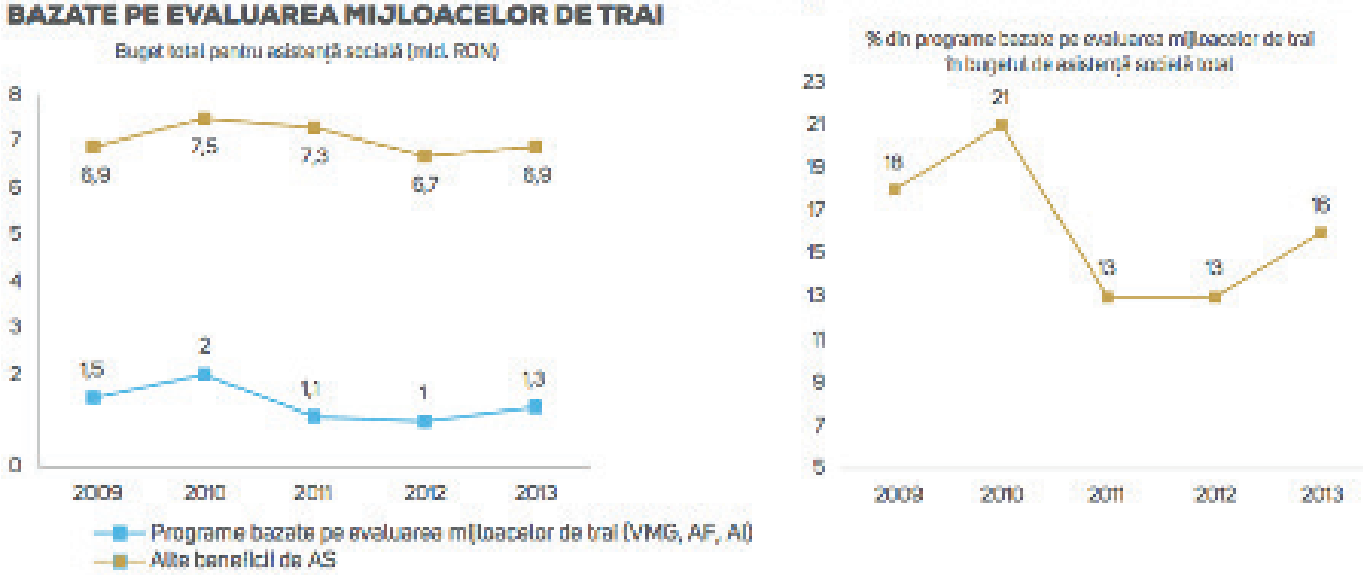
Decizia de acordare se mută la Agențiile Județene pentru Plăți și Inspecție Socială—acum, deciziile privind aceste ajutoare sunt luate de primari (prin serviciul de asistență socială). Avantaje: centralizare mai bună a datelor, monitorizare mai strictă și reducere a riscului ca beneficiarii să depindă de bunăvoința primarilor.

De fapt, vechii politicieni nu doresc schimbarea sistemului care îi ține pe oameni în sărăcie și dependenți de ei, contra voturi.

MĂSURI CONCRETE

USR PLUS propune (1) accelerarea implementării legii VMI, (2) dezvoltarea acesteia prin includerea altor beneficii relevante—până ajungem la un mod simplu și unitar de a acorda toate modalitățile de sprijin pentru persoanele defavorizate, și (3) monitorizarea constantă a modului în care se aplică legea (analiză de impact și propuneri de îmbunătățiri în timp real), pentru a ne asigura că produce rezultatele scontate:

FIGURA 3: BUGETUL TOTAL PENTRU ASISTENȚA SOCIALA ȘI PROCENTUL ALOCAT PROGRAMELOR BAZATE PE EVALUAREA MIJLOACELOR DE TRAI

Sursa: Calcule realizate de Banca Mondială folosind date administrative pentru venitul minim garantat, alocația pentru susținerea familiei, ajutorul pentru încălzirea locuinței, alocația de stat pentru copii, indemnizația și stimulentul pentru creșterea copilului, bursele școlare și indemnizațiile pentru persoanele cu dizabilități.

Categoria

Igienă | **Evoluție** | Revoluție

TABEL 9: Evoluția probabilă a sărăciei relative după implementarea programului VMI

Politica implementată	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stare de fapt	22,6	23,1	22,8	22,5	22,4	22,6	22,5	22,6	22,8
A. Creștere bugetară					18,1	17,8	17,9	18,7	18,7
A+B1. Scutire de impozitul pe venit în VMI care face ca 7 procente din ANCED să se încadreze în muncă					17,0	16,6	17,1	17,8	17,9
A+B2. Scutire de impozitul pe venit în VMI care face ca 17 procente din ANCED să se încadreze în muncă					15,7	15,3	16,1	16,4	16,6

Sursa: Estimările Băncii Mondiale care folosesc date din EU SILC 2012.
Notă: ANCED = Adulți care nu sunt angajați, nu sunt înscriși în sistemul de învățământ sau formare profesională și nu au o dizabilitate.

MĂSURI CONCRETE

- sprijin mai eficient pentru persoanele defavorizate prin intervenții unitare și monitorizare mai bună a eficacității acestora, efort și cheltuieli mai mici și pentru beneficiari
- creșterea numărului persoanelor vulnerabile care lucrează legal
- reducerea poverii administrative asupra sistemului de asistență socială și a cheltuielilor inutile ale statului
- pe termen lung, reducerea sărăciei.

IMPACT BUGETAR

2,8 miliarde de lei, pentru un milion de familii (patru milioane de persoane)—pentru reducerea sărăciei cu 4–5%. Dar VMI va ajuta familiile sărace mai bine și mai țintit. Premisa este că vor intra în zona muncii formale și vor contribui la sistemele de asigurări, scăzând presiunea pe ele. Calculul bugetar nu include aceste efecte benefice de runda a doua. Estimăm că VMI poate fi o politică ce își recuperează costurile bugetare în câțiva ani, asta, pe lângă efectul de reducere a sărăciei. Pe de altă parte, se reduc cheltuielile administrative (estimate la 280 milioane de lei—20% din bugetul total al celor trei programe). VMI e estimat să reducă aceste cheltuieli la 10% din costul beneficiilor acordate.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, autoritățile publice locale.

Pentru mai multe detalii: În 2014, Banca Mondială estima că implementarea VMI, cu un buget suplimentat față de cel al actualelor beneficii sociale acordate, ar avea o acuratețe de 80% în țintirea celor mai sărace persoane (față de nivelul actual al ajutoarelor sociale, de 60%) și că „va avea un impact major asupra reducerii sărăciei—presupunând o creștere economică moderată, sărăcia relativă va scădea cu aproximativ 4,4%, de la 22,84% în 2014 la 18,1% în 2016". Per total, Banca Mondială estima că VMI va reduce rata sărăciei de la 17,2% în absența programului la 11,4%, după introducerea VMI. De asemenea, Banca Mondială estima că măsurile de stimulare a angajării, cuprinse în VMI, „vor conduce la angajarea unui procent situat între 7% și 17% dintre persoanele sărace în vârstă de muncă care în prezent nu sunt nici angajate, nici cuprinse într-o formă de învățământ sau instruire și nu au o dizabilitate" și că aceste măsuri vor avea efecte în proporție de 70% asupra persoanelor din cea mai săracă chintilă.

35

O Românie fără hoție

CRESC— Corpul Român de Solidaritate și Cooperare

Crearea unui sistem integrat de servicii pentru: oamenii care doresc să se implice în activități cu impact în comunitate, organizații care lucrează cu aceștia și comunitățile beneficiare. Inițiativă a Corpului Român de Solidaritate și Cooperare (CRESC).

Durată intervenție: 2021-2024

CRESC dezvoltă un ecosistem de solidaritate care oferă servicii comunitare integrate. Cei trei piloni care stau la baza activităților lui de solidaritate sunt cetățenii care devin implicați (în special tinerii care își împlinesc aspirații și capătă competențe, dar și vârstnici care au ocazia să contribuie activ), organizații care au ocazia să se dezvolte strategic și comunitățile care beneficiază de serviciile acestora, dar îi și sprijină, creând un cerc virtuos.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

JUSTIFICAREA PROBLEMEI

De ce

În prezent există o lipsă de coordonare între prioritățile de politică publică în domeniul social, activitățile de tineret și acțiunile de voluntariat stimulate cu precădere de societatea civilă. Personalul angajat în domeniul asistenței sociale este insuficient, având în vedere că unu din trei români trăiește în sărăcie, iar lucrătorii de tineret angajați sunt de ordinul zecilor la o populație tânără de aproape cinci milioane de cetățeni români.

Pe timpul pandemiei, solidaritatea manifestată de voluntari și organizații neguvernamentale din toate colțurile țării și diaspora a fost extraordinară, având un aport crucial la depășirea situației pe timpul stării de urgență. A fost un efort uriaș care a dus la multe redundanțe și resurse consumate ineficient. A fost un efort onest care merită susținut în continuare, însă coordonat mai țintit către tineri și comunități, sprijinind organizațiile să aibă un impact cât mai mare prin activitățile lor.

Ce

La nivel european există Corpul European de Solidaritate, dedicat în special tinerilor care desfășoară activități în comunitate pentru a oferi sprijin la fața locului, sub coordonarea organizațiilor care lucrează cu tineri și sprijiniți de personal specializat.

În România, CRESC, sau Corpul Român de Solidaritate și Cooperare, vine în completarea programului european, prin crearea unui ecosistem integrat de servicii pentru tineri și organizații care lucrează cu aceștia, dar și pentru adulți și vârstnici care doresc să se implice în activități cu impact în comunitate. Totodată, acest ecosistem suplinește lipsa de susținere coordonată a sectorului de tineret din România.

MĂSURA CONCRETĂ

Pentru a avea efecte pe termen lung, nu este suficient să abordăm punctual nevoile actorilor din sector. Măsurile de intervenție vizate sunt interconectate pentru a se potența reciproc și a crea sinergii pe trei planuri:

- euCRESC: mecanism de finanțare pentru proiecte dedicate tinerilor, adulților și vârstnicilor pentru a desfășura activități relevante în comunitate, pe de o parte. Totodată, pentru tineri reprezintă o bună oportunitate să-și dezvolte competențe personale și profesionale care le vor permite să-și îndeplinească aspirațiile și să le crească gradul de autonomie, pe de alta. Tipurile de activități vizate de aceste proiecte sunt: voluntariat, includere și justiție socială, democrație și participarea în viața comunității, creativitate și inovație, mediu sau prima experiență profesională etc.
- orCRESC: instrument de suport pentru creșterea eficienței managementului și bunei guvernanțe a organizațiilor din societatea civilă și a celor care lucrează cu tinerii, în vederea dezvoltării capacității organizaționale a acestora pentru a avea

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

impact pe termen lung în comunitățile pe care le deservesc. Tipurile de activități vizate sunt: formare, mentorat și coaching pentru dezvoltare strategică (inclusiv pentru autorități locale, în vederea dezvoltării și implementării de strategii de tineret), crearea și dezvoltarea unui corp de profesioniști în lucrul cu tinerii și voluntarii adulți (manageri, animatori, facilitatori, formatori, consilieri, psihologi, asistenți sociali, mentori sau coach etc), cooperare interorganizațională pentru schimb de bune practici, dezvoltarea de metode și proceduri pentru managementul resurselor umane, cercetare, advocacy, atragere de resurse materiale și umane, dezvoltarea de curriculum pentru activități de tineret, oportunități de angajare a profesioniștilor pentru creșterea stabilității organizaționale etc.

- comCRESC: instrument de suport pentru a echipa comunitățile cu infrastructura necesară desfășurării activităților de mai sus, având în vedere că aceasta se desfășoare cele mai multe ori în spații improvizate și este veriga lipsă pentru a le permite atât tinerilor și adulților, cât și organizațiilor să-și atingă potențialul.

Pentru a asigura o implementare corectă, dar și eficientă se vor folosi bunele practici existente în modul de gestionare a unor programe similare, precum Corpul European de Solidaritate sau Erasmus+ în România, finanțate tot din fonduri europene și supuse aceluiași Regulament Financiar European. Acestea conțin mecanisme de finanțare simplificate care sunt mai apropiate de nevoile organizațiilor și cetățenilor, având și meritul de a fi deja acreditate de către Comisia Europeană, ceea ce ar fluidiza și permite debutul activităților CRESC mult mai repede.

Cine

Beneficiarii programului vor fi organizații non-guvernamentale sau publice care lucrează direct cu tinerii și voluntarii adulți și vârstnici, dar și grupuri informale de tineri sau grupuri de inițiativă cetățenească, pentru proiecte mici.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Programul poate fi gestionat prin una din următoarele opțiuni:

- preluat de către Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (care gestionează Corpul European de Solidaritate sau Erasmus+ în România), preluând rapid procedurile de implementare deja existente;
- desemnarea unui operator de program din cadrul societății civile, prin organizarea unui concurs public (similar cu procesul folosit în cadrul Granturilor SEE);

Coordonarea va implica un grup de lucru cu participarea ministerelor de resort pe domeniile de asistență socială, ocupare, educație, sănătate, cultură, tineret și sport etc.

SURSA DE FINANȚARE

Mecanismul pentru Redresare și Reziliență—buget estimativ 100 milioane de euro/patru ani

Bugetul va fi alocat cu o progresie aritmetică, pentru a asigura absorbția fondurilor cu impact maxim, după cum urmează: 10/20/30/40 milioane de euro pentru primul/al doilea/al treilea, respectiv al patrulea an, cu o distribuție orientativă după cum urmează: minimum 50% pentru finanțarea de proiecte de tineret prin euCRESC, minimum 15% pentru dezvoltarea capacității organizaționale prin orCRESC, minimum 20% pentru dezvoltarea infrastructurii și maximum 7% pentru cheltuieli operaționale.

O Românie fără hoție

Internet pentru toți

Asigurarea accesului tuturor românilor la internet de mare viteză și alfabetizare digitală, nevoi devenite esențiale în orice aspect al vieții, inclusiv sănătate, educație și muncă.

Justificarea problemei

Lucrurile esențiale—educație, muncă—depind acum parțial de accesul la internet și de competențele digitale. Schimbarea produsă de pandemie e aici să rămână cu noi, doar a venit mai repede și mai abrupt. Pe măsură ce va crește digitalizarea și automatizarea serviciilor publice, și relația cu statul va mai facilă, iar ea se va muta tot mai mult pe internet.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

Avem aproape un milion de români din peste 350.000 de gospodării în zone albe NGN (New Generation Networks, cu viteze de 30mps sau mai mari), conform datelor ANCOM. Liniile de finanțare din rural disponibile până acum nu au fost utilizate la potențialul lor.

MĂSURA CONCRETĂ

Sănătatea

Asigurarea accesului la servicii de sănătate este considerat în întreaga lume un drept fundamental al individului și constituie o condiție de bază pentru îmbunătățirea sănătății populației.

În mediul rural, accesul dificil la servicii de sănătate, calitatea mai scăzută a acestora și problemele socio-economice cu care se confruntă familiile cele mai vulnerabile sunt surse de inechitate care pun în pericol potențialul de dezvoltare al copiilor. De aici, și indicatorii de malnutriție, mortalitate și morbiditate disproporționat de mari în mediul rural.

Raportul „Human Capital Index", dat publicității pe 16 septembrie de către Banca Mondială, spune că un copil din România poate atinge, la vârsta adultă, doar 58% din potențialul de productivitate al unui adult educat și sănătos, nivel mai scăzut decât media pentru țările din regiunea Europa și Asia Centrală.

Pe de altă parte, România este pe primul loc în Uniunea Europeană la mortalitatea în rândul copiilor, ea fiind de două ori mai mare decât media UE, potrivit unui Raport privind respectarea drepturilor copilului în România (Salvați Copii România, Avocatul Poporului, 2019). În România, rata mortalității în 2017 a fost de 61,69 la 100.000 de copii și adolescenți, în timp ce media Uniunii Europene a fost de 31,60. Analiza factorilor favorizanți, realizată de Institutul Național de Sănătate Publică, arată că o parte dintre aceste decese ar fi putut fi evitate printr-o mai bună monitorizare prenatală, care ar fi permis atât intervenții în sarcină, cât și direcționarea sarcinilor cu complexitate mare către unități echipate corespunzător.

O altă constantă este clivajul rural/urban: rata mortalității infantile în mediul rural (7,9) este mult mai mare decât de cea din mediul urban (5,3). Decalajul urban–rural înseamnă că diferența dintre șansele copiilor din mediul rural la supraviețuire față de cei din mediul urban s-a mărit în general în perioada 1990–2018.

Accesul la informații prin telefonie sau internet și la servicii de telemedicină, precum și educația digitală în mediul rural, pot reduce din acest clivaj între rural și urban, facilitând accesul la servicii de sănătate.

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

Educația

Abandonul școlar: La nivelul anului școlar 2017–2018, rata abandonului școlar la nivel național în învățământul primar și gimnazial era de 1,7% (aprox. 30.000 de elevi). Mediul rural se confruntă cu un număr considerabil mai mare de copii care abandonează școala, cu un procent de 2,2% în 2015, față de cel urban cu 1,5% în același an. În anul școlar 2016–2017, învățământul primar și gimnazial a înregistrat o rată a abandonului de 1,1% în urban și de 2,3% în rural. Fără acces la internet la o calitate care să poată acoperi și gospodăriile cu mai mulții de vârstă școlară cu ore simultan, acest decalaj va crește și mecanismele de a-l recupera vor scădea.

Implementarea catalogului digital și a unor sisteme de alertare și identificare timpurie a abandonului școlar pot contribui la dezvoltarea unor programe de intervenție adecvate și aplicate în timp util.

Obiective intervenție

- Ambiția noastră este ca oricine, oriunde în România, să aibă acces la internet de mare viteză și, odată cu asta, acces la oportunitățile de viitor
- Acoperirea peste 96% cu internet NGN a populației din România.
- Generalizarea și facilitarea accesului la servicii de telemedicină în mediul rural, acordând prioritate comunităților vulnerabile și celor aflate la distanțe mari față de spitalele județene.
- Generalizarea și facilitarea accesului la învățământul online în mediul rural și la resurse educaționale deschise, atât în contextul crizei sanitare actuale, cât și având în vedere penuria de cadre didactice din mediul rural, fapt ce contribuie decisiv la abandonul școlar.
- Facilitarea dezvoltării competențelor digitale în rândul populației din zone vulnerabile.
- Facilitarea accesului sigur la internet și servicii publice.

Direcții de acțiune:

- Lansarea în dezbatere a definirii internetului ca serviciu de interes economic general (SIEG):
- Conform Consiliului Concurenței, SIEG-urile sunt servicii cu caracter economic, a căror furnizare poate fi considerată ca ținând de interesul general, de exemplu, furnizarea de bază, accesibilă public, de energie, de telecomunicații, de servicii poștale, de transport, de apă și de servicii de eliminare a deșeurilor. Revine, în principal, statelor membre definirea a ceea ce ele consideră ca serviciu de interes economic general, în funcție de caracteristicile specifice ale activităților avute în vedere. Lansarea într-o

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

largă dezbatere a conceptului, punând în balanță obligațiile de furnizare și de calitate constantă cu impactul asupra liberei concurențe și a presiunii generate asupra prețului.

- Instituirea unor mecanisme tehnico-economice pentru extinderea rețelelor de internet în mediul rural—Program Național dedicat:
- Prioritizarea să fie făcută pornind de la comunitățile vulnerabile din punctul de vedere al accesului la serviciile medicale și de educație.
- Sprijin național pentru fiecare localitate astfel încât în măcar un loc public, dotat și cu prize, să fie acces gratuit la Wifi, astfel încât cei care nu își permit accesul acasă să se poată conecta acolo. Această măsură este și parte din programul cadru de priorități USR-PLUS pentru dezvoltarea locală.
- Configurarea soluțiilor optime, de la regiune la regiune, pentru gestionarea acestui nou serviciu de interes economic general,din punct de vedere legislativ și al reglementării.
- În paralel:
  - Program Național de extindere a telemedicinei în mediul rural, cu toate componentele esențiale—„Sănătate pentru toți”:
  - Interfață operativă pacient-sistem medical. Instrument pentru îngrijirea persoanelor din mediul rural sau aflate în zone greu accesibile și, de asemenea, a celor greu deplasabile, cu nevoi speciale.
  - Sistemul trebuie să ofere: teleconsultație (asistență medicală de la distanță); servicii pentru prevenție și monitorizare (inclusiv pentru gravide și nou-născuți); monitorizarea pacienților care suferă de boli cronice și necesită supravegherea unui specialist indisponibil local; orientarea bolnavului către cel mai indicat loc de tratament; îngrijire medicală și refacere.
- Program Național „Școala mai aproape” (învățământ online în mediul rural):
- **Obiectiv:** Reducerea decalajelor rural-urban în procesul de educație.
- **Obiectiv specific:** Integrarea în actul didactic a noilor tehnologii digitale pentru facilitarea instruirii la distanță, cu cadre didactice calificate, a elevilor din mediul rural (în special din ruralul marginalizat).
- **Beneficiarii direcți:** elevii din mediul rural.
- **Beneficiarii indirecți:** comunitățile rurale; societatea românească în general.
- **Principalele avantaje:** Apariția noilor tehnologii oferă un nou avantaj comunităților marginalizate, prin funcția lor de a asigura conectarea indiferent de distanțele fizice. Dacă toate condițiile fizice exterioare fac ca școala, în calitatea ei de soluție pentru viitorul copiilor, să se îndepărteze

Categoria

Igienă	Evoluție	**Revoluție**

MĂSURA CONCRETĂ

de aceștia, ea poate fi readusă aproape prin utilizarea noilor tehnologii digitale ca sursă de intermediere între elev și un act didactic de calitate.

Adoptarea unor soluții de învățământ la distanță poate constitui o soluție eficientă în special pentru ciclul gimnazial, unde ponderea elevilor din rural constrânși să facă naveta crește semnificativ față de ciclul primar, iar deficitul de cadre didactice calificate se răsfrânge cel mai puternic asupra calității actului de învățare.

Cadrele didactice calificate, nefiind constrânse astfel la relocare pentru exercitarea actului didactic, pot fi mobilizate în sistemul școlar rural și pot contribui la creșterea nivelului performanței școlare.

Eliminarea navetismului școlar poate conduce la o reducere a riscului de părăsire timpurie a școlii și la un contact mai facil și mai eficient al elevilor și a familiilor acestora cu școala.

Efectuarea stagiului școlar în propria comunitate contribuie la creșterea atașamentului copilului pentru localitatea de proveniență, a integrării lui sociale în mediul de apartenență, reducând astfel tentația soluției migraționiste și susținând eforturile localităților rurale de a păstra resursa umană tânără.

Socializarea în mediul tehnologiilor online, a soluțiilor la distanță, poate deschide copilului perspectiva către forme de integrare pe piața muncii prin telemuncă, generând reflexul aducerii prin tehnologie a soluțiilor în comunitatea de apartenență, nu prin părăsirea acesteia, frânând astfel perpetuarea soluțiilor de realizare personală și profesională prin relocare și migrație.

SURSA DE FINANȚARE

Depunerea unui/unor proiect(e) integrat(e) care să combine toate sursele posibile de finanțare (în special cele nerambursabile):

Facilitatea de Redresare și Reziliență (Next Generation EU): Proiect integrat pe Pilonii Transformare Digitală, Coeziune Socială, Garanția pentru Copii;

Viitorul Program Operațional Regional, Axa Prioritara 7—„Digitalizare în educație”;

Viitorul Program Operațional Sănătate, Axa Prioritară 6—„Digitalizarea sistemului medical”;

InvestEU: Axa 4—Dezvoltarea infrastructurii de conectivitate digitală pentru creșterea accesului și a calității, în special în zonele rurale și periferice.

37

O Românie fără hoție

Un viitor pentru cultura independentă

Ajutor de stat pentru operatorii culturali din sectorul independent-privat, în condițiile suspendării activității acestora pe termen nedefinit. Sprijin pentru relansarea producției culturale în condițiile revenirii treptate a publicului la evenimentele cu prezență fizică.

Justificarea problemei

Efectul negativ major al pandemiei asupra domeniului cultural este evident cu atât mai mult în România, unde dependența de evenimentele cu participare fizică e majoră, utilizarea noilor tehnologii—a digitalului în primul rând—în oferta culturală e precară, iar sectorul independent-privat e lipsit de un cadru de sustenabilitate și e puternic condiționat economic de coexistența cu sectorul public în orașele cu potențial de consum.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Acest efect este unul pe termen mediu și lung, iar lipsa unei intervenții directe în supraviețuirea sectorului independent-privat riscă să conducă la un colaps generalizat al ofertei culturale și al accesului la produse culturale, dar și pierderea câștigurilor sociale ale culturii, mai ales în comunitățile mic-urbane și rurale, unde sectorul cultural public este oricum absent.

Scăderea activității în sectorul non-public este evaluată la peste 60%, iar impactul asupra forței de muncă, a serviciilor de suport, a eficienței economice a operatorilor privați este major, cu consecințe și asupra economiilor locale și a vieții comunităților (evenimentele culturale derulate în comunități mici contribuie direct la bunăstarea acestora, prin infuzii de fonduri private, externe bugetelor locale, prin creșterea potențialului turistic, prin intervenție socială sau aport educațional).

Reluarea activității acestui sector e direct dependentă de regândirea producției și de adaptarea la condiții de acces la cultură și de consum cultural într-un context puternic distorsionat de pandemie.

MĂSURA CONCRETĂ

Sprijinul acordat sectorului cultural vizează două componente, una cu caracter compensatoriu și o alta, de relansare a producției.

Intervenția privește, pe de o parte, o schemă de ajutor de stat menită să compenseze pierderile provocate de condițiile prelungite de protecție sanitară și să asigure păstrarea în circuit a spațiilor culturale (costuri legate de chirie și utilități, compensare pentru întreruperea activității raportată la capacitatea de public a sălilor) și a locurilor de muncă aferente, adresată administratorilor de astfel de spații (teatre, cinematografe, galerii, centre culturale). Același tip de finanțare va acoperi parțial (în condițiile intensității maxime permise pentru ajutorul de stat) pierderile din evenimente anulate, tranziția către digital a producției culturale și creșterea capacității tehnologice a organizațiilor, inclusiv dezvoltarea de platforme de distribuție digitală cu accesibilitate crescută.

Ținând cont de organizarea juridico-fiscală a sectorului, cu o parte semnificativă dintre operatori înregistrați ca ONG-uri fără activitate economică, o parte a sprijinului va fi acordată prin scheme de minimis (cu intensitate maximă de 90% și în limita financiară a cumulului de minimis de 200.000 euro pe o durată de trei ani fiscali), destinate producției culturale și creșterii sustenabilității organizaționale, cu implementare de doi ani. Schemele de minimis vor fi calibrate, ca eligibilitate a costurilor, pentru nevoile specifice ale sectorului cultural și subdomeniilor lui, o prioritate reprezentând-o dezvoltarea componentei de educație prin cultură și extinderea ofertei culturale în afara marilor orașe (inclusiv prin streaming online sau transmisiuni radio–TV).

O parte din finanțarea necesară va proveni din mecanismul UE de relansare și reziliență, iar o altă parte, de la bugetul de stat, derularea procedurilor urmând practica deja existentă pentru schemele de minimis adresate în prezent sectorului cultural.

IMPACT BUGETAR

50 milioane de lei

INSTITUȚII RESPONSABILE

Unitatea de Management al Proiectului (UMP) a Ministerului Culturii; Ministerul Fondurilor Europene

38

O Românie fără hoție

Aducem sportul înapoi în școală

Educație pentru și prin sport prin creșterea rolului formativ-educațional al sportului în școală. Regândirea orelor de educație fizică și încurajarea competițiilor școlare.

Justificarea problemei

Din păcate, interesul românilor pentru sport este foarte scăzut, așa că ne-am propus să schimbăm această stare de fapt. Suntem conștienți că este mai dificil și mai costisitor să modificăm atitudini și comportamente deja formate, așa că trebuie să intervenim cât mai din timp, adică începând de la școală. Acolo începe, de regulă, relația viitorului adult cu sportul și mișcarea, prin urmare este foarte important ca primul contact cu sportul să fie pozitiv și să se mențină așa pe durata întregului ciclu școlar.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

În acest sens, politicile USR-PLUS vor viza reforma orei de educație fizică (1), cea a sistemului competițional sportiv școlar (2) și stimularea inițiativelor asociațiilor sportive școlare (3).

MĂSURA CONCRETĂ

- Reforma orei de educație fizică se va baza pe modificarea conținutului ei astfel încât să fie asigurat un echilibru între dimensiunea competitivă și cea recreațională. Totodată, vizăm și recomandarea de introducere a minimum trei ore de educație fizică pe săptămână de la grădiniță până la liceu, decizie care se va lua individualizat, la nivel de școală. Practic, ne propunem să aducem mai multă educație fizică pentru mai multe categorii de copii (preșcolari și școlari). Astfel, ameliorăm nu numai calitatea educației fizice, dar și accesul la ea.
- Sistemul competițional școlar, pe de altă parte, trebuie extins pentru a oferi o miză de participare unui număr cât mai mare de elevi. Pentru început, ne propunem finanțarea la scară mai largă a competițiilor tradiționale ale sistemului școlar, Olimpiada Națională a Sportului Școlar (ONSȘ) și Olimpiada Gimnaziilor (OG). Vom suplimenta bugetul actual pentru a ajunge la 1,5 milioane de lei anual. Apoi vom înființa o competiție școlară nouă care se va adresa copiilor ce nu sunt legitimați deja la cluburi și care tind să fie, de regulă, selectați la ONSȘ și OG. Ea va fi de asemenea bugetată cu 1,5 milioane de lei anual.
- Totodată, vom pilota un proiect prin care Direcțiile Județene de Tineret și Sport vor putea finanța mici proiecte depuse de unități de învățământ (prin asociații sportive școlare), care vizează creșterea atractivității educației fizice și a sportului în școli. Practic, prin aceasta schemă de granturi mici, școlile se vor putea dota cu echipament sportiv pentru copii și profesori, vor putea organiza competiții școlare, vor putea acoperi costuri de transport la competiții etc.

Pachetul de măsuri își propune ca la finalul unui ciclu de patru ani de implementare, numărul de copii și juniori înscriși la cluburile sportive să crească de la 190.000, în prezent, la 500.000, respectiv ca cel puțin 75% din populația școlară să fi participat anual la cel puțin o competiție sportivă școlară cu acoperire națională.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Instituțiile responsabile pentru implementarea acestor măsuri vor fi Ministerul Educației și Cercetării (MEC) și Ministerul Tineretului și Sportului (MTS). Un aport important îl va avea și o unitate în interiorul MEC, pe care ne propunem să o înființăm pentru a coordona întreaga rețea de cluburi și asociații sportive școlare și care va colabora îndeaproape cu MTS. În prezent, această coordonare lipsește.

IMPACT BUGETAR

3 milioane de lei

SURSA DE FINANȚARE

Bugetul de stat

39

O Românie fără hoție

Sate cu arhitectură tradițională protejată și pusă în valoare

Sprijin financiar pentru cei care cumpără case părăsite la țară pentru a le restaura și pune în valoare, fie pentru locuit, fie pentru a le introduce în circuitul turistic, mai ales în zone rurale recunoscute pentru tradiția arhitecturală specifică.

Justificarea problemei

În mediul rural românesc, calitatea peisajului construit a avut de suferit mult în ultimii ani. Imaginea satelor noastre s-a degradat treptat din cauza proastei administrări, a lipsei resurselor necesare și a unor standarde minime de calitate în construcții, precum și din cauza depopulării sau îmbătrânirii populației.

UTILE

https://www.oar.archi/despre-oar/ghidurile-de-arhitectura-pentru-incadrarea-in-specificul-local-din-mediul-rural

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

Această situație este cu atât mai gravă în zonele cu potențial turistic deosebit și valoare identitară importantă, acolo unde conduce la risipirea unor oportunități importante pentru dezvoltarea României.

Satele noastre încep să-și piardă acea imagine care, în mod tradițional, conferă valoare culturală localităților, garantează calitatea vieții și bunăstare în comunitate și prezintă atractivitate pentru vizitatori. Multe case sunt abandonate și se distrug treptat pe măsura trecerii timpului. Altele sunt renovate doar parțial sau nesatisfăcător, în lipsa resurselor financiare, a mâinii de lucru specializate, precum și a unor standarde minime care să garanteze reabilitarea de calitate.

În acest context, este necesară o acțiune fermă care să atingă următoarele aspecte:

1. **Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor:** prin folosirea materialelor și tehnicilor tradiționale, precum și integrarea celor moderne și performante, fără a distruge valorile culturale;

2. **Dezvoltarea satelor din perspectivă turistică:** prin crearea unei coerențe la nivelul aspectului arhitectural, adăugând valoare culturală care să atragă potențiali turiști;

3. **Protejarea resurselor locale:** prin punerea în valoare a patrimoniului și conservarea lui și oferirea de asistență de specialitate privind standardele unei restaurări de calitate;

4. **Prevenirea depopulării satelor:** pe termen lung, crearea de noi oportunități (turistice și comerciale) care să motiveze oamenii să rămână sau care pune premisele atragerii de oameni noi de la oraș care vor să investească în mediul rural.

În acest context, este necesară o acțiune fermă pentru îmbunătățirea locuirii în satele românești, prin atingerea obiectivelor de mai sus și, ulterior, contribuirea la o strategie coerentă pentru ruralul românesc.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

MĂSURA CONCRETĂ

Măsura se referă la clădirile de locuit din mediul rural, în satele aparținătoare comunelor și localităților urbane din România, inclusiv, aflate în proprietate privată și situate în zone de importanță turistică și cu densitate mare de clădiri cu valoare culturală, precum Maramureșul, Munții Apuseni, Delta Dunării, Bucovina și Oltenia, Ținutul Secuiesc sau zona săsească din sudul Transilvaniei. Programul-pilot se desfășoară de-a lungul unui ciclu anual și presupune:

1. Asigurarea unei **etape de formare** a potențialilor beneficiari cu privire la standardele de calitate pe care trebuie să le urmărească proiectele vizate prin cererile de finanțare;

2. O **etapă de selecție** și finanțare a proiectelor eligibile;

3. **Etapa de implementare** pe parcursul căreia se asigură monitorizarea lucrărilor cu ajutorul profesioniștilor în domeniul reabilitării patrimoniului construit, proveniți din profesiile și mediul academic de specialitate, precum și cei furnizați de ONG-urile cu activitate în domeniu.

Calendarul proiectului-pilot:

- septembrie–octombrie 2021: formare;
- noiembrie–decembrie 2021: deschiderea sesiunii de finanțare;
- ianuarie–februarie 2022: evaluarea proiectelor;
- martie 2022: semnarea contractelor și eliberarea primei tranșe de finanțare (50% din valoarea totală a proiectului);
- martie–octombrie 2022: implementarea proiectelor și monitorizarea lucrărilor pentru întocmirea unui raport în vederea eliberării celei de-a doua tranșă de finanțare (25% din valoarea totală a proiectului);
- noiembrie 2022: încheierea lucrărilor, depunerea decontului și elaborarea raportului privind calitatea produsului final în vederea eliberării tranșei finale de finanțare (25% din valoarea totală a proiectului).

În funcție de reușita proiectului-pilot, ciclul poate fi reluat cu o nouă etapă de finanțare începând cu septembrie–octombrie 2022. Anual, se previzionează două sesiuni de formare (martie-aprilie; septembrie-octombrie) și o etapă de finanțare (martie-octombrie).

IMPACT BUGETAR

Alocare de aproximativ 10 milioane de euro pentru:

- formarea beneficiarilor și monitorizarea implementării proiectului—2,5 milioane de euro;
- măsură de sprijin—7,5 milioane de euro, astfel:
  - 300 de granturi anuale în valoare de 25.000 de euro fiecare;
  - cofinanțarea beneficiarului de minimum 10% și valoarea totală a proiectului depus spre finanțare de maximum 35.000 de euro.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Culturii, Ministerul Educației și Cercetării.

Programul este asigurat în baza unui protocol de colaborare între MADR, MC și MEC, cu concursul departamentelor pentru patrimoniu din cadrul ministerelor, al Institutului Național al Patrimoniului, al deconcentratelor și al universităților de profil (domeniul arhitecturii, construcțiilor și el protejării patrimoniului cultural).

40

O Românie fără hoție

Democrație și presă liberă în Republica Moldova

Crearea unui Fond pentru Democrație în Republica Moldova care să sprijine dezvoltarea societății civile și a presei libere.

Justificarea problemei

Sprijinirea parcursului european al Republicii Moldova nu poate fi eficientă în absența unui efort susținut și coerent pentru democratizarea țării. Evoluțiile recente din Republica Moldova arată că transformarea democratică a țării rămâne neterminată. Și chiar și atunci când au fost realizați pași importanți pe calea reformelor, nu s-a ajuns la stadiul ireversibilității.

Categoria

Igienă	**Evoluție**	Revoluție

În Indexul Freedom House Nations in Transit 2020, Republica Moldova obține un scor de 35/100 pentru democrație și 4,25/7 la capitolul societății civile. Deși foarte dinamică, societatea civilă moldovenească se confruntă în continuare cu probleme sistemice,
cu diminuarea spațiului ei de acțiune și, mai ales, cu atacuri constante din partea actorilor politici.

În ceea ce privește libertatea presei, Republica Moldova este departe de a avea o mass-media liberă de influențe politice și o informare corectă a publicului, iar concentrarea în continuare a piețelor de mass-media și publicitate în mâinile actorilor politici este un subiect constant de îngrijorare. De exemplu, două companii controlează aproximativ 80% din piața anunțurilor publicitare și ambele sunt apropiate de politicieni cu orientare pro-rusă. Controlul oligarhic asupra canalelor media majore și reglementarea politizată contribuie și la diviziuni în interiorul acestui sector.

Presa pluralistă și independentă, oferind informații exacte și de calitate, este un element indispensabil atât pentru democratizarea țării, cât și pentru succesul oricărei strategii anticorupție în Republica Moldova. Ea joacă totodată un rol important în combaterea fenomenului larg răspândit al dezinformării și al știrilor false. Pentru a face față dezinformării și propagandei rusești, atât din surse interne cât și din surse externe, sprijinirea presei locale este necesară.

MĂSURA CONCRETĂ

Crearea unui Fond pentru democrație în Republica Moldova va permite canalizarea sprijinului pentru societatea civilă și pentru mass media și o utilizare transparentă și coerentă a resurselor pentru susținerea integrării europene. Aceste fond va permite totodată și cofinanțarea proiectelor realizate de către Uniunea Europeană și alți parteneri internaționali în direcția consolidării democrației, susținerii societății civile și a presei libere, contribuind inclusiv la combaterea propagandei și a dezinformării.

INSTITUȚII RESPONSABILE

Parlamentul României, Ministerul Afacerilor Externe

CUPRINS

131 Reformă Constituțională și Justiție

151 Administrația Publică / Reforma Statului

165 Sănătate

206 Educație

234 Economie și Antreprenoriat

256 Politica Fiscal-Bugetară

268 Social

290 Digitalizare

301 Transporturi și Infrastructură

312 Mediu

328 Energie

340 Agricultură

353 Turism

362 Afaceri Europene

369 Politica Externă

385 Apărare

397 Diaspora

407 Cultură

421 Sport și Mișcare

436 Tineret

Reformă Constituțională și Justiție

CONTEXT

În ultimii aproape 20 de ani au avut loc mai multe tentative de revizuire a Constituției, dar niciuna nu a reușit să genereze un acord la nivelul societății pentru a fi dusă la bun sfârșit. Numeroasele crize constituționale din ultimii ani evidențiază însă necesitatea stringentă a rearanjării raporturilor dintre cele mai importante instituții ale statului, a competențelor acestora, precum și a întăririi principiilor de funcționare ale statului român. Ne angajăm să inițiem și să insistăm asupra dezbaterii privind revizuirea Constituției, atrăgând în jurul proiectului nostru un consens.

Statul de drept este unul dintre principiile fundamentale ale oricărei democrații funcționale, bazate pe separația puterilor statului în: legislativă, executivă și judecătorească. În spiritul acestei realități incontestabile, promovăm o justiție independentă, eficientă și accesibilă, care să apere drepturile fundamentale ale persoanelor, interesele generale ale societății și democrația prin drept.

Perioada 2017–2019 a presupus un atac fără precedent la adresa independenței Justiției, încercându-se readucerea sistemului judiciar la starea anterioară aderării la Uniunea Europeană. Modificările aduse Legilor Justiției, Codului penal și Codului de procedură penală au inversat sensul progreselor în ceea ce privește independența instituțiilor judiciare și lupta împotriva corupției la nivel înalt, redeschizând totodată dezbaterile cu partenerii europeni asupra unor probleme considerate ca fiind rezolvate.

Din păcate, nici după plecarea de la guvernare a PSD nu a avut loc o corectare a modificărilor realizate, astfel încât astăzi suntem în aceeași situație. USR PLUS își asumă drept principală misiune întărirea rolului Justiției de putere independentă în stat, prin reglarea mecanismului de echilibru între puteri, prin eliminarea mijloacelor de presiune asupra Justiției dinspre politic și prin asigurarea resurselor necesare.

În mod egal, USR PLUS își asumă îmbunătățirea calității Justiției ca serviciu public, garantând o justiție accesibilă, imparțială și eficientă pentru toți cetățenii. Avem nevoie de măsuri care să reducă termene de soluționare a litigiilor și să asigure un acces cât mai facil la actul de justiție. Dorim redefinirea hărții judiciare, examinarea competențelor instanțelor pentru reechilibrarea volumului de dosare, informatizarea actului de justiției și promovarea mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor pentru degrevarea instanțelor și reducerea termenelor de soluționare.

Cum acest lucru a fost în mod constant ignorat în ultimii ani, USR PLUS va asigura armonizarea legislației privind organizarea și funcționarea Justiției cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum și cu recomandările formulate în cadrul mecanismelor europene (MCV, GRECO și Comisia de la Veneția). Modificările privind legislația penală vor avea ca obiectiv asigurarea siguranței cetățeanului și combaterea eficientă a infracționalității, inclusiv prin mijloace de prevenție.

Justiția trebuie să ocupe un loc central în programul următorului Guvern, deoarece stagnarea și regresele ultimilor ani reclamă o reformă profundă, care să răspundă atât necesității de optimizare a activității tuturor entităților implicate, ce nu mai poate fi amânată, cât și urgenței de garantare a independenței sistemului judiciar și de relansare a luptei anticorupție, până în punctul în care alinierea la standardele europene va deveni ireversibilă.

PRIORITATEA 1

Reforma constituțională

MĂSURI

1. **Fără penali în funcții publice**

   Am obținut peste un milion de semnături pentru restrângerea temporară a dreptului de a fi ales în funcții publice al persoanelor condamnate la pedepse privative de libertate pentru săvârșirea cu intenție a unor infracțiuni, până la intervenirea reabilitării, amnistiei postcondamnatorii sau dezincriminării faptei. Ne angajăm ferm să punem acest proiect în aplicare.

2. **Avocatul Poporului**

   Instituția Avocatului Poporului necesită o reformă de la baze. Drept urmare, propunem:

   a) Numirea în ședință reunită a Camerei Deputaților și Senatului cu o majoritate calificată de două treimi din numărul parlamentarilor în funcție, deoarece necesitatea întrunirii unui consens mai larg reprezintă o garanție importantă de independență și imparțialitate, care ar spori totodată autoritatea și legitimitatea Avocatului Poporului.

   b) Mandat unic de șapte ani care să nu poată fi prelungit sau reînnoit, pentru eliminarea interesului de a fi reconfirmat în funcție după expirarea mandatului, care este susceptibil să influențeze activitatea Avocatului Poporului.

   c) Condițiile de eligibilitate să fie experiența în domeniul apărării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, buna reputație personală și profesională, neapartenența politică prezentă sau anterioară. Nu se justifică reglementarea actuală, care impune îndeplinirea aceloraşi condiții ca judecătorii Curții Constituționale.

   d) Revocarea în ședință reunită a Camerei Deputaților și Senatului cu o majoritate calificată de minimum două treimi din numărul parlamentarilor în funcție, pentru motive de strictă interpretare și aplicare, precum incapacitatea de îndeplinire a atribuțiilor funcției sau săvârșirea de acte care contravin criteriilor de eligibilitate.

   e) Statuarea competențelor principale. Avocatul Poporului trebuie abilitat să apere drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice și să prevină sau să combată proasta

MĂSURI

administrare la toate nivelurile, să desfășoare investigații pentru care să primească acces la anumite documente care nu sunt publice, să adreseze recomandări și interpelări instituțiilor și autorităților publice, să sesizeze Curtea Constituțională împotriva prevederilor normative care-i afectează domeniile de competență, să sesizeze instanțele de drept comun etc.

3. **Reducerea numărului parlamentarilor la maximum 200 de deputați și 100 de senatori**

Reducerea numărului de parlamentari la maximum 300 ar reprezenta o punere în operă a voinței poporului român, astfel cum a fost exprimată prin referendumul național din 22 noiembrie 2009, când peste 50% dintre cetățenii cu drept de vot s-au prezentat la urne și au răspuns afirmativ în proporție de peste 72% la această întrebare. În pofida caracterului consultativ al acelui referendum, Curtea Constituțională a stabilit că rezultatul votului popular nu poate fi ignorat, în sensul că Parlamentul trebuie să-l pună în aplicare mai devreme sau mai târziu, iar până atunci este ținut să nu adopte acte normative în sens contrar, spre exemplu unele prin care ar majora numărul parlamentarilor.

4. **Instituirea unui sistem diferențiat de alegere a camerelor Parlamentului**

În România, toate parlamentele bicamerale anterioare anului 1990 s-au remarcat prin sistemul diferit de alegere a Camerei Deputaților și Senatului, care erau votate de colegii diferite, creându-se astfel premisele existenței unor configurații politice semnificativ distincte între cele două Camere. Într-un stat unitar, menținerea unui parlament bicameral nu este justificată decât dacă fiecare Cameră reprezintă interese diferite, iar acest lucru presupune moduri de desemnare distincte. Pentru obținerea acestui rezultat, Camera Deputaților ar putea fi aleasă într-o singură circumscripție națională, după modelul alegerilor europarlamentare, iar Senatul ar putea fi ales în mai multe circumscripții regionale, după modelul alegerilor parlamentare actuale, în care circumscripțiile sunt însă județene. Consacrarea la nivel constituțional a scrutinului de listă ar preveni riscul introducerii pe cale legislativă a unui sistem de vot uninominal de tipul „first past the post", care instituie de fapt dominația categorică a două partide, deoarece celelalte obțin mandate prea puține pentru a prezenta relevanță.

5. **Interzicerea votului parlamentarilor-miniștri la învestirea și demiterea guvernului**

Pentru ca actuala compatibilitate consacrată la nivel constituțional între funcțiile de deputat sau senator și membru al guvernului să nu se constituie într-o încălcare a principiului separației puterilor în stat și într-un conflict de interese, este necesar ca parlamentarii care sunt propuși pentru funcția de ministru sau care sunt deja miniștri să nu poată vota asupra învestiturii și moțiunii de cenzură privind guvernul din care fac parte.

6. **Relaxarea condițiilor de exercitare a dreptului cetățenilor la inițiativă legislativă**

În timp ce numărul minim actual de semnături necesare este comparabil cu cele reglementate în alte state europene, condiția repartiției teritoriale a susținătorilor apare ca nejustificată, fiind practic un mijloc de a descuraja cât mai mult posibil realizarea unor asemenea demersuri care sunt absolut firești într-o democrație reală. Nu există niciun motiv pertinent pentru care 100.000 de cetățeni dintr-o singură unitate administrativ-teritorială să nu poată supune la vot în Parlament o propunere legislativă.

MĂSURI

7. Eliminarea imunității parlamentarilor și miniștrilor

În mod constant, parlamentarii au abuzat de prevederile constituționale pentru a împiedica luarea unor măsuri preventive împotriva propriilor colegi sau chiar pentru a bloca începerea urmăririi penale împotriva membrilor guvernului. Parlamentarii nu pot fi „judecători" ai propriilor colegi, în timp ce restului cetățenilor i se aplică dispozițiile Codului de Procedură Penală. Considerăm că imunitatea parlamentarilor și a miniștrilor trebuie să fie eliminată, asigurând aplicarea egală a legislației penale, indiferent de demnitatea deținută. Singura formă de imunitate ce poate fi acceptată este cea specifică oricărei democrații constituționale, respectiv imunitatea pentru voturile sau opiniile politice exprimate.

8. Modificarea procedurii de demitere a Președintelui României

În prezent, se poate afirma că Parlamentul dispune de posibilitatea suspendării din funcție a Președintelui inclusiv din motive strict politice, având în vedere că avizul prin care CCR stabilește dacă acesta din urmă a încălcat sau nu Constituția are doar o valoare consultativă. Așadar, chiar dacă CCR emite un aviz negativ, legislativul îl poate suspenda pe șeful statului de oricâte ori cu obligația organizării unui referendum național în termen de 30 de zile, la care cetățenii sunt chemați să aleagă între demitere și continuarea mandatului. Mai mult decât atât, indiferent de opțiunea alegătorilor, adică inclusiv dacă aceștia votează majoritar pentru repunerea în funcție, Parlamentul nu suportă nicio consecință derivată din poziționarea antagonică în raport cu poporul român, relevată de rezultatul referendumului. Această situație este cel puțin bizară, având în vedere că Președintele este ales tot prin vot universal, adeseori obținând o susținere numerică chiar mai mare decât majoritatea parlamentară care dispune suspendarea sa. Prin urmare, propunem dizolvarea Parlamentului în situația în care avizul consultativ al CCR ar fi negativ, dar procedura ar fi continuată în pofida acestuia, iar referendumul ar eșua fie prin neîntrunirea condițiilor de cvorum, fie printr-un vot majoritar negativ.

9. Acordarea dreptului de inițiativă legislativă Președintelui României

În prezent, dreptul de inițiativă legislativă aparține Guvernului, deputaților, senatorilor și unui număr de minimum 100.000 de cetățeni cu drept de vot, în cazul legilor organice și ordinare, respectiv Președintelui României la propunerea Guvernului, cel puțin unei pătrimi din numărul deputaților sau al senatorilor în funcție și unui număr de minimum 500.000 de cetățeni cu drept de vot, în cazul legilor constituționale. Dacă Președintelui i-ar fi permis să sesizeze Parlamentul cu propuneri legislative, acesta ar dobândi un statut similar prim-ministrului sub acest aspect, ceea ce nu ar constitui o încălcare a principiului separației puterilor în stat, ci o manifestare firească a caracterului bicefal al executivului, precum și o recunoaștere implicită a caracterului semiprezidențial al republicii, care decurge din însuși modul de alegere a șefului statului.

10. Eliminarea restricțiilor participării Președintelui României la ședințele Guvernului

În prezent, Președintele poate lua parte doar la ședințele Guvernului în care se dezbat probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații. În condițiile în care șeful statului nu poate bloca adoptarea de acte normative prin simpla prezență la întrunirile executivului, limitările actuale apar ca nejustificate. Oportunitatea participării,

MĂSURI

determinată în funcție de proiectele aflate pe ordinea de zi, poate rămâne la latitudinea Președintelui, eventual cu obligația de motivare.

11. Restrângerea atribuțiilor Președintelui interimar al României

În prezent, singurele atribuții care nu pot fi exercitate de Președintele interimar (n.r. Președintele Senatului sau Președintele Camerei Deputaților) sunt adresarea de mesaje către Parlament, dizolvarea Parlamentului și declanșarea referendumului național, ceea ce încurajează majoritatea parlamentară să-l suspende din funcție pe președintele ales, astfel încât înlocuitorul să poată debloca anumite proceduri în perioada de 30 de zile a interimatului.

12. Simplificarea procedurii de dizolvare a Parlamentului

Actualele prevederi constituționale presupun o procedură extrem de greoaie pentru dizolvarea Parlamentului, motiv pentru care aceasta nu a fost niciodată folosită în cele aproape trei decenii de la adoptarea Constituției, în ciuda apariției mai multor crize politice ce și-ar fi găsit soluționarea prin revenirea la urne. Prin urmare, propunem ca Președintele României să poată dizolva Parlamentul în cazul în care acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și după respingerea a cel puțin unei singure solicitări de învestitură.

13. Clarificarea distribuirii atribuțiilor Președintelui și Guvernului în raport cu Uniunea Europeană

În prezent, România este reprezentată în procesul decizional uzual de la nivel european de către membrii Guvernului, prin participarea acestora în cadrul Consiliului. În schimb, România este reprezentată în cadrul Consiliului European, instituția responsabilă pentru decizii strategice la nivelul Uniunii, de către Președintele României, acesta putând avea poziții chiar contrare celor ale Guvernului. Similar, Guvernul României poate lua poziții esențiale pentru România în raport cu Uniunea Europeană (așa cum este cazul propunerilor pentru funcția de comisar), fără consultarea Președintelui. Propunem, prin urmare, instituirea la nivel constituțional a unei proceduri obligatorii de consultare între Președinte și Guvern în ceea ce privește reprezentarea României în cadrul Uniunii Europene.

14. Includerea în Constituție a modului de alegere a parlamentarilor și autorităților administrației publice locale

Ultimii ani au presupus o variație continuă a modului de desemnare a celor două camere ale Parlamentului (de la vot uninominal la vot proporțional), a primarilor (de la vot uninominal în două tururi la vot uninominal într-un singur tur) și a președinților de Consilii Județene (de la vot indirect în cadrul consiliului județean la vot uninominal direct, în unul sau două tururi). Considerăm că legea fundamentală trebuie să includă un set minim de prevederi referitoare la desemnarea în aceste funcții, de natură să asigure stabilitatea sistemului politic din România. Prin introducerea în Constituție a votului proporțional pe listă pentru Parlament și a sistemului în două tururi de scrutin la alegerea primarilor și președinților de consilii județene, s-ar elimina riscul modificărilor frecvente ale sistemului electoral prin simple legi organice, modificări ce se pot realiza condiții mult mai simple față de revizuirea Legii fundamentale.

MĂSURI

15. Limitarea procedurii angajării răspunderii Guvernului asupra proiectelor de lege la maximum una per sesiune parlamentară

Dincolo de numeroasele sale lacune și neclarități, Constituția conține inclusiv unele prevederi care contravin principiului separației puterilor în stat, modelul instituțional care împiedică acapararea tuturor prerogativelor statale de către o persoană sau un grup restrâns de persoane. Cu toate că la revizuirea din anul 2003 s-a adăugat un alineat care proclamă explicit acest principiu, Legea fundamentală permite totuși Guvernului, autoritatea executivă, să adopte acte cu putere de lege în nu mai puțin de trei modalități. Una dintre acestea este angajarea răspunderii, care permite Guvernului să forțeze adoptarea implicită a unui proiect de lege în trei zile de la data transmiterii acestuia către Parlament, fără dezbatere, amendamente și vot, cu condiția ca în acest răstimp executivul să nu fie demis prin adoptarea unei moțiuni de cenzură.

Considerăm că există însă unele situații în care rapiditatea adoptării unor proiecte de lege complexe este esențială din motive de interes național, astfel că limitarea utilizării acestei modalități la maximum una per sesiune parlamentară reprezintă o soluție de compromis între necesitatea prevenirii abuzurilor și oportunitatea existenței unui asemenea mecanism legislativ.

16. Limitarea domeniilor care pot fi reglementate prin ordonanță de urgență

Ordonanțele de urgență au fost gândite de către legiuitorul constituant drept instrument de reglementare în situații excepționale. În schimb, majoritatea guvernelor au ajuns să folosească acest instrument pentru a evita calea constituțională a susținerii unor proiecte de lege în fața Parlamentului. În prezent, ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică. Pentru asigurarea unui echilibru între necesitatea păstrării unei proceduri de reglementare rapidă a situațiilor deosebite și dezideratul prevenirii manifestărilor nedemocratice ale Guvernului, domeniul de reglementare al ordonanțelor de urgență ar putea fi restrâns astfel încât să nu se intersecteze cu cel al legilor organice, după modelul ordonanțelor simple.

17. Includerea parlamentarilor printre entitățile care pot ataca ordonanțele de guvern la Curtea Constituțională anterior adoptării legii de aprobare

În prezent, singura instituție abilitată să sesizeze CCR privind neconstituționalitatea ordonanțelor Guvernului este Avocatul Poporului, însă această atribuție este exercitată foarte rar, din cauza lipsei garanțiilor de profesionalism, independență și imparțialitate ale persoanelor numite în funcția respectivă. În privința legilor, persoanele care pot sesiza CCR sunt mai numeroase incluzându-i, pe lângă Avocatul Poporului, pe Președintele României, președinții Camerelor Parlamentului, Guvernul, Înalta Curte de Casație și Justiție și un număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori. În timp ce acordarea acestei competențe tuturor entităților menționate anterior ar deturna fără îndoială ordonanța de urgență de la scopul pentru care a fost instituită de legiuitorul constituant originar, includerea parlamentarilor ar reprezenta o măsură pe deplin justificată de imperativul asigurării controlului legislativului asupra executivului, cu atât mai mult cu cât ar deschide calea opoziției să uzeze de acest resort legitim al sesizării Curții Constituționale.

MĂSURI

18. Instituirea unei limite de două mandate consecutive pentru primari și președinții de consilii județene

În paralel cu revenirea la sistemul de vot în două tururi de scrutin, propunem limitarea la două a numărului de mandate consecutive ale Primarului și Președintelui de Consiliu Județean, pentru descurajarea acaparării puterii executive de către o singură persoană sau partid politic și implicit pentru combaterea apariției așa-numiților „baroni locali" care rămân la conducerea unităților administrativ-teritoriale timp de zeci de ani.

19. Consacrarea în Constituție a funcției de Președinte al Consiliului Județean

Președintele consiliului județean prezintă o importanță deosebită în arhitectura administrației publice locale, ocupând o funcție executivă care îi conferă la nivel de județ atribuții similare celor pe care primarul le are la nivel de localitate.. Totuși, această demnitate publică nu este reglementată prin Constituție, ci doar prin Codul administrativ, fapt ce poate duce la o instabilitate crescută a reglementărilor. În schimb, consacrarea funcției și a principalelor atribuții în Constituție ar duce la o stabilitate instituțională sporită, evitând riscul modificărilor după voința majorităților conjuncturale.

20. Instituirea regiunilor ca noi unități administrativ-teritoriale în locul județelor

Noile regiuni ar urma să fie delimitate și reglementate prin lege organică. Printre beneficiile regionalizării se numără următoarele:

a) **Descentralizare reală**. Regiunile ar dispune de bugete mult mai mari, primind atât fondurile corespunzătoare regiunii, cat și cele aferente județelor și administrațiilor publice locale, adică aproximativ 90% din bugetul central. Deciziile și acțiunile s-ar concentra mai mult la nivel local, iar influența centrului ar fi mult diminuată.

b) **Scăderea birocrației**. Măsura ar conduce la reducerea numărului funcționarilor publici, mai ales a celor din ministere. Dacă cea mai mare parte a deciziilor s-ar lua la nivel regional, s-ar renunța la o mare parte din funcționarii de la centru, dar și la cei de la nivel județean sau local.

c) **Creșterea ratei de absorbție a fondurilor europene**. Proiectele majore vizând infrastructura ar putea fi demarate și finalizate mult mai repede, iar rata șomajului ar scădea în mod semnificativ.

d) **Reducerea decalajelor de dezvoltare între regiuni.** În acest sens, antreprenorii dintr-o anumită regiune ar putea primi o serie de facilități economice, precum ajutoarele de stat regionale.

21. Eliminarea autorității ministrului Justiției asupra procurorilor

Guvernarea PSD din 2017-2019 a permis să observăm încercările repetate ale miniștrilor Justiției de a-și subordona activitatea procurorilor, ajungându-se la momentul simbolic în care Președintele României a fost obligat de către Curtea Constituțională să demită procurorul-șef al DNA doar ca urmare a solicitării ministrului. Astfel de situații au fost dur criticate de către Comisia de la Veneția, GRECO sau Comisia Europeană, iar soluția pentru prevenirea lor este eliminarea temeiului constituțional folosit de diferiți miniștri pentru a-și justifica intervențiile în activitatea procurorilor, respectiv dispozițiile art. 132 al Constituției, potrivit cărora „Procurorii își desfășoară activitatea (...) sub autoritatea ministrului justiției".

MĂSURI

22. Introducerea în Constituție a procedurii de numire și revocare din funcție a Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Procurorului General al României

Întrucât aceste proceduri au suferit numeroase modificări de-a lungul timpului, dictate de interesele politice ale momentului, este necesară o consacrare, fie ea și generalistă, la nivelul Legii fundamentale, astfel încât rolul central să revină CSM.

23. Modificarea condițiilor de eligibilitate pentru numirea în funcția de judecător al Curții Constituționale

Numirea în funcția de judecător la CCR a ajuns să reprezinte pentru mulți oameni politici, în special parlamentari, o încheiere confortabilă a carierei, indiferent de competențele reale ale acestora. Efectul direct este politizarea CCR, în detrimentul creșterii calității actului de control al constituționalității. Pentru depolitizarea CCR, dar și pentru a asigura reprofesionalizarea instituției, propunem introducerea condiției ca persoana nominalizată să nu fi făcut parte dintr-o organizație politică pentru cel puțin nouă ani anterior desemnării.

24. Modificarea schemei de numire în funcție a judecătorilor Curții Constituționale

În majoritatea statelor occidentale dezvoltate, membrii instanței de contencios constituțional sunt numiți de factorii politici așa cum se întâmplă și în România însă mecanismele de acolo asigură într-o mai bună măsură existența așa-numitelor „checks & balances" care sunt esențiale pentru garantarea imparțialității soluțiilor pronunțate. Tendințele membrilor CCR de a soluționa anumite sesizări în favoarea actorului politic care i-a desemnat pot și trebuie să fie diminuate prin asigurarea unei parități între judecătorii propuși de puterile executivă, legislativă și judecătorească. Drept urmare, susținem ca Președintele, Parlamentul și Consiliul Superior al Magistraturii să numească fiecare câte o treime din judecătorii CCR.

25. Limitarea atribuției Curții Constituționale privind soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice

Dacă în primii ani de după 2003, când această atribuție a fost introdusă în premieră prin revizuirea Constituției, se considera conflict numai situația în care o autoritate exercita o atribuție aparținând alteia și situația în care o autoritate își declina o atribuție proprie în favoarea alteia, în ultimii ani CCR a calificat astfel aproape toate disputele politice cu care a fost sesizată și le-a soluționat conform intereselor coaliției aflate la guvernare. De altfel, în anul 2011, însăși CCR a propus introducerea acestei limitări în Constituție, cu ocazia analizării unui proiect de revizuire, motivând că în caz contrar subzistă riscul antrenării instituției în viața politică, temere pe care istoria recentă a confirmat-o pe deplin.

26. Înlocuirea numerelor minime de 50 de deputați sau 25 de senatori necesare pentru sesizarea Curții Constituționale cu un număr unic de 50 de parlamentari

Actuala condiție, care reflectă în termeni relativi raportul dintre numărul deputaților și cel al senatorilor, s-a dovedit a fi un obstacol exagerat în calea partidelor de opoziție, deoarece acestea nu au putut apela la parlamentarii din ambele camere, fiind ținute să opteze dacă sesizează CCR cu sprijinul deputaților sau al senatorilor. Fără a relaxa excesiv condiția de admisibilitate, acest amendament ar permite ca mai multe acte normative să fie supuse controlului de constituționalitate și remediate anterior intrării în vigoare.

MĂSURI

27. Eliminarea dreptului Parlamentului de a conferi Curții Constituționale atribuții suplimentare prin lege organică

În prezent, Parlamentul este liber să acorde CCR orice alte competențe în plus față de cele prevăzute în Constituție. Spre exemplu, atribuția CCR de a verifica constituționalitatea hotărârilor plenului Parlamentului și ale fiecăreia dintre camere derivă numai din legea de organizare și funcționare, nefiind consacrată la nivelul legii fundamentale. Prin acest amendament ar fi eliminat riscul ca o majoritate parlamentară inferioară celei necesare pentru revizuirea Constituției, să confere CCR noi puteri în virtutea căror aceasta să intervină în viața politică sau, dimpotrivă, să retragă puterile acesteia. În același timp, integrarea în Constituție a unora dintre atribuțiile suplimentare care au fost acordate CCR prin lege până acum ar reprezenta o măsură benefică.

28. Limitarea numărului de mandate al Președintelui Curții Constituționale și introducerea obligației publicării opiniilor separate și concurente în Monitorul Oficial

Având în vedere rolul deosebit de important ocupat de CCR în cadrul statului român, precum și necesitatea ca această instituție să funcționeze în condiții de independență și imparțialitate, este de preferat ca rolul președintelui CCR să fie mai degrabă simbolic, de reprezentare a instituției în raport cu terții, iar perioada în care un judecător constituțional ocupă această funcție să fie cât mai redusă.

PRIORITATEA 2

Garantarea independenței Justiției

MĂSURI

1. Desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție

În pofida criticilor constante din partea organismelor internaționale, legislația din domeniul justiției prevede la acest moment existența Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, cunoscută drept Secția Specială, cuprinzând procurori competenți să judece orice tip de infracțiuni săvârșite de către magistrați, de la o vătămare din culpă în cadrul unui accident auto și până la infracțiuni de corupție. În contextul în care au existat doar cazuri izolate de corupție în rândul judecătorilor și procurorilor, înființarea unei structuri specializate, având o competență care se raportează la calitatea persoanelor și nu la natura faptelor, este nejustificată și lezează prestigiul profesiei de magistrat, prin inducerea ideii că fenomenul criminalității ar fi larg răspândit în această categorie profesională. Un astfel de corp reprezintă de asemenea un mijloc de intimidare a magistraților și un mod de izolare a acestora în raport cu cetățenii obișnuiți. Urmărirea penală a unui caz de furt trebuie să se desfășoare la fel, indiferent dacă suspectul este un magistrat sau orice alt cetățean. Un alt risc major este acela că această secție specială, ale

MĂSURI

cărei acte nu pot fi cenzurate de Procurorul General cu toate că funcționează în cadrul Ministerului Public, poate prelua de la Direcția Națională Anticorupție orice dosar de corupție la nivel înalt în care este cercetat cel puțin un magistrat. Nu în ultimul rând, activitatea desfășurată până în prezent n-a făcut decât să alimenteze suspiciunile privind exercitarea unor presiuni politice asupra judecătorilor și procurorilor, de natură să le afecteze independența.

USR PLUS se opune întru totul existenței unei astfel de structuri și consideră că trebuie să fie repuse în vigoare dispozițiile anterioare privind competența de investigare a infracțiunilor săvârșite de către magistrați.

2. Înființarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Mediu

Având în vedere faptul că Parchetul General s-a dovedit ineficient în lupta împotriva infracțiunilor de mediu, avem în vederea înființarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Mediu ca o structură în cadrul Parchetului General care să investigheze acest tip de infracțiuni.

3. Asigurarea independenței instituționale a Inspecției Judiciare

Prin reorganizarea Inspecției Judiciare, inspectorul-șef a dobândit în mod nejustificat o serie de competențe discreționare. Pe lângă faptul că a devenit ordonator principal de credite și unic titular al acțiunii disciplinare, acesta desemnează inspectorul-șef adjunct și directorii de direcții, controlând astfel selecția inspectorilor judiciari, conduce și organizează activitatea instituției, aprobă regulamentul conținând normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție, iar procedura prin care poate fi revocat din funcție a fost îngreunată considerabil. Aceste măsuri impietează asupra imparțialității inspectorilor judiciari și a profesionalismului activității Inspecției Judiciare, cu consecința punerii în pericol a independenței Justiției.

Propunem un mecanism de numire și un set de reguli care să garanteze independența și imparțialitatea inspectorilor judiciari.

4. Reforma modului de desemnare a conducerilor Parchetului General, DNA și DIICOT

Interferența politică, în mod special din partea ministrului justiției, în procesul de desemnare a conducerii principalelor structuri de parchet din România a dus în ultimii ani la numeroase dispute, de la acuzarea procurorilor că acționează exclusiv împotriva politicienilor dintr-o anumită tabără și până la demiterea șefilor de parchete înainte de expirarea mandatelor acestora. USR PLUS propune desemnarea conducerilor Parchetului General, Direcției Naționale Anticorupție și a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism în mod independent față de factorul politic, ministrul justiției făcând propunerea în urma selectării candidatului pe baza unui concurs jurizat de o comisie cuprinzând magistrați și cadre didactice universitare din domeniul dreptului. Validarea rezultatelor concursului se va realiza prin aviz conform al CSM, iar numirea în funcție va reveni Președintelui. Demiterea conducerii acestor structuri va fi bazată pe o procedură similară, ce poate fi inițiată și de către secția de procurori a CSM.

5. Reforma Consiliului Superior al Magistraturii

Potrivit reglementărilor actuale, CSM este un organ reprezentativ al instanțelor, iar nu al magistraților. Spre exemplu, cei 114 judecători din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt reprezentați de doi membri

MĂSURI

ai CSM, în timp ce peste 2.500 de judecători din cadrul judecătoriilor din întreaga țară sunt reprezentați, de asemenea, de doar doi membri ai CSM. Propunem ca judecătorii și procurorii desemnați de instanțe și parchete să candideze pentru ocuparea unei poziții în Consiliul Superior al Magistraturii să desfășoare o campanie electorală, pe durata căreia fiecare curte de apel să organizeze câte o dezbatere de prezentare a candidaților, în prezența magistraților și transmisă prin mijloace audiovizuale, iar vizitele efectuate în acest scop să fie asimilate deplasărilor în interes de serviciu, astfel încât candidații să beneficieze de diurnă pentru acoperirea costurilor de cazare, transport și masă. Aceste măsuri vor încuraja participarea la alegeri și vor permite alegătorilor să-i cunoască mai bine pe candidați, sporind totodată reprezentativitatea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii. Având în vedere participarea redusă a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii la ședințele convocate în regim de urgență, introducerea posibilității de prezentare și votare prin intermediul tehnologiilor moderne de telecomunicație va permite adoptarea deciziilor într-un cadru mai larg, consolidând reprezentativitatea acestora.

6. **Eliminarea restricției libertății de exprimare a magistraților privind activitatea celorlalte puteri ale statului**

   Pe de o parte, în virtutea imparțialității care trebuie să caracterizeze sistemul judiciar, atât judecătorilor cât și procurorilor le revine o obligație de reținere, precum și interdicția de a desfășura unele activități considerate a fi incompatibile cu funcția de magistrat. Pe de altă parte, conform standardelor internaționale din domeniul drepturilor omului, inclusiv magistraților trebuie să le fie recunoscută și garantată o anumită libertate de exprimare, care nu poate fi restrânsă până la interzicerea comentariilor privind funcționarea adecvată a justiției, indiferent dacă acestea au implicații politice sau nu. USR PLUS se angajează să elimine orice limitări actuale ale libertății de exprimare a magistraților și să înlăture riscul aplicării unor sancțiuni disciplinare.

7. **Limitarea angajării răspunderii materiale a magistraților pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare la situațiile când reaua credință ori grava neglijență a fost stabilită de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, conform procedurii disciplinare, prin hotărâre rămasă definitivă**

   În prezent, dacă statul este obligat prin hotărâre judecătorească definitivă la repararea unui prejudiciu cauzat printr-o eroare judiciară, Ministerul Finanțelor Publice poate exercita acțiunea în regres împotriva magistratului în baza unui raport consultativ al Inspecției Judiciare, precum și a propriei evaluări. Având în vedere că exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență constituie abatere disciplinară, iar aceasta se constată de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii conform unei proceduri specifice, nu se justifică menținerea în paralel a unei alte proceduri cu scop similar. Totodată, implicarea Inspecției Judiciare și dreptul de apreciere al Ministerului Finanțelor Publice creează premisele exercitării unor presiuni politice asupra judecătorilor și procurorilor, de natură să le afecteze independența.

8. **Eliminarea schemei de pensionare anticipată a magistraților și revenirea la completurile de apel formate din doi judecători**

   La data de 1 ianuarie 2021 urmează să intre în vigoare prevederi legale care vor permite judecătorilor, procurorilor, magistraților asistenți de la Curtea Constituțională și Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și personalului asimilat acestora, să se pensioneze la împlinirea vârstei de 60 de ani

MĂSURI

sau chiar mai devreme, dacă au o vechime de cel puțin 25 de ani, ori cuprinsă între 20 și 25 de ani, cu aplicarea unor reduceri minimale. Aceste măsuri adoptate fără niciun studiu de impact riscă să cauzeze o reducere severă a efectivului magistraților, în special a celor mai experimentați dintre aceștia, ce activează la instanțele și parchetele superioare. În coroborare cu prevederile legale privind majorarea perioadelor de pregătire și stagiatură anterioare intrării în magistratură, care vor conduce la sistarea admiterilor în profesie timp de patru ani, precum și a celor privind judecarea cererilor de apel în completuri de trei judecători, este evident că eficiența, calitatea și independența actului de justiție ar fi grav afectate, prin reducerea drastică a personalului disponibil în sistemul de Justiție.

USR PLUS consideră necesară eliminarea dispozițiilor legale privind pensionarea anticipată a magistraților, prelungirea nenecesară a studiilor în cadrul Institutului Național al Magistraturii, precum și revenirea la completurile de apel de doi judecători.

9. Stagiul de pregătire la Institutului Național al Magistraturii

Pregătirea viitorilor magistrați nu trebuie să includă stagii de pregătire în cadrul cabinetelor notariale, societăților de avocatură, penitenciarelor sau instituțiilor publice, așa cum prevede legislația actuală, ci ar trebui să se focalizeze asupra profesiilor de judecător și procuror. De aceea, vom pune accentul pe pregătirea practică a auditorilor de justiție efectuată pe lângă magistrații mai experimentați.

De asemenea, este necesar ca juriștii care urmează calea pentru a deveni magistrat să opteze din timp pentru cariera de judecător sau cea de procuror, urmând programe de studii și practică diferite.

10. Transferul gestiunii bugetului instanțelor și parchetelor de la Ministerul Justiției și Ministerul Public către curțile de apel și parchetele de pe lângă curțile de apel

Pentru sporirea independenței sistemului judiciar față de guvern și o mai bună administrare a Justiției, bazată pe descentralizare, propunem ca președinții curților de apel și procurorii-șefi ai parchetelor de pe lângă curțile de apel să devină ordonatori principali de credite și să preia în gestiune bugetele instanțelor și parchetelor din subordine.

11. Un sistem de pensii echitabil

Jurisprudența internă și internațională a consacrat profesia de magistrat printre acelea care încorporează dreptul legitim de a beneficia de pensie de serviciu, înțeleasă ca un surplus la pensia contributivă primită în baza legii, fără legătură cu stagiul de cotizare efectuat de-a lungul carierei. Pensia de serviciu nu este însă un scop în sine, ci doar un mijloc prin care se poate ajunge, dacă este necesar, la acest deziderat. Motivele din spatele acestui obiectiv sunt numeroase. S-a arătat că profesia de magistrat presupune numeroase restricții, care previn într-o bună măsură posibilitatea obținerii unor surse suplimentare de venit și implicit a unei pensii îndestulătoare. S-a mai reținut că este un loc de muncă stresant, care provoacă uzură intelectuală și psihică, contribuind totodată la scăderea speranței de viață. S-a demonstrat de asemenea conexiunea dintre remunerație și independență, considerându-se că un magistrat care urmează să încaseze o pensie mai redusă decât indemnizația este mai susceptibil să comită fapte de corupție. Problema nu este așadar pensia de serviciu în sine, cât modul deficitar în care aceasta este reglementată în prezent, sens în care propunem următoarele măsuri: (i)

MĂSURI

eliminarea prevederilor care acordă pensie de serviciu unor persoane care au exercitat alte funcții sau profesii juridice decât aceea de magistrat, inclusiv ca efect al asimilării vechimii în magistratură cu vechimea dobândită în exercitarea altor activități; (ii) eliminarea prevederilor care permit obținerea unei pensii semnificativ superioare ultimei indemnizații; (iii) eliminarea din categoria beneficiarilor pensiei de serviciu a personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, având în vedere lipsa unei justificări obiective de acordare a acestui drept; (iv) eliminarea prevederilor care permit magistraților să beneficieze de locuința de serviciu ulterior pensionării.

12. Transpunerea corectă și integrală a tuturor directivelor europene din domeniul Justiției

Deși Uniunea Europeană a dezvoltat o legislație din ce în ce mai complexă în domeniul Justiției, România nu a reușit până la acest moment o transpunere corectă a unora dintre cele mai importante directive în domenii precum cel al criminalității transfrontaliere, al mandatului european de arestare, al spălării banilor, al finanțării terorismului sau care au drept scop unificarea procedurilor penale din statele membre, precum cele din privind protecția minorilor în cadrul diferitelor etape judiciare. România trebuie să dea dovadă că asigură standardele impuse la nivel unitar în domeniul penal și judiciar, iar prioritatea este reprezentată de corecta transpunere a legislației europene deja existente.

Câteva repere cu privire la Directivele ce vizează combaterea spălării de bani:

- Dezvoltarea normelor și practicilor necesare pentru folosirea eficientă a registrelor centralizate de conturi bancare (Directiva 2019/1153). Implementarea va asigura acces direct pentru organele naționale cu rol în prevenire, investigare și cercetare penală a acestor infracțiuni. Stabilirea unui potențial calendar de interconectare a acestui sistem cu celelalte state membre reprezintă o prioritate.

- Dezvoltarea unui set de norme legislative care să garanteze cooperarea dintre instituțiile naționale ce dețin informații financiare și interoperabilitatea cu instituțiile ce dețin registre (cărți funciare, registrul comerțului, registrul vehiculelor).

- Alinierea cu pachetul legislativ UE spre operaționalizarea Registrului beneficiarului real.

- Consolidarea cooperării între autoritățile fiscale, financiare, vamale, organele de cercetare penală și birourile de recuperare a activelor prin reglementarea de canale de comunicare, de schimb de informații, de expertiză și de alerte.

- Consolidarea legislației ce permite colaborarea între actorii din mediul privat ce au obligația de a raporta tranzacții, autoritățile fiscale, financiare, vamale și de investigație.

- Promovarea echipelor de investigație comune pluridisciplinare, interinstituționale și interstatale cu membrii ce provin din mediul privat și de stat pentru a facilita accesul la probe relevante pentru aplicarea legii.

Un alt capitol important îl constituie combaterea reală și eficientă a traficului de persoane și protecția victimelor.

România este printre principalele țări sursă ale victimelor traficului de persoane din Uniunea Europeană. Aproape jumătate din victimele identificate sunt minore. Cazurile

MĂSURI

de trafic cu minori sunt sever subraportate, autoritatea de aplicare a legii este nepregătită să adreseze eficient destructurarea marilor rețele sau chiar complice, de multe ori, cu traficanții.

Dimensiunea de prevenție este, de asemenea, esențială. Susținem prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor dezvoltând cadrul inițiat în acest an, precum și formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe.

Propunem, de asemenea, o coordonare foarte strânsă a eforturilor de prevenire a fenomenului traficului de persoane, în special în rândul grupurilor vulnerabile, cu ceilalți actori implicați în lupta împotriva traficului de persoane.

PRIORITATEA 3

Relansarea luptei anticorupție

MĂSURI

1. **Întărirea DNA**

   Luarea unor atribuții DNA referitoare la corupția din justiție, o serie de decizii CCR neurmate de adaptarea adecvată a legislației au condus la o încetinire a activității DNA. Este necesară o refacere a competențelor DNA cu privire la corupția din justiție. De asemenea, este necesară asigurarea suportului logistic și uman: mijloace tehnice pentru interceptări, suplimentarea schemei de personal (ofițeri de poliție, procurori, personal auxiliar). Avem în vedere și asigurarea cadrului unei bune și eficiente colaborări cu instituția procurorului european.

2. **Transparentizarea instituțiilor și autorităților publice**

   Propunem publicarea integrală pe internet a documentelor aferente achizițiilor publice, a hotărârilor autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a actelor privind activitatea persoanelor juridice aflate în subordinea acestora, cu excepția celor care sunt secrete, potrivit legii.

3. **Prevenirea și depistarea conflictelor de interese și incompatibilităților**

   Începând din anul 2017, Agenția Națională de Integritate utilizează Sistemul PREVENT pentru prevenirea conflictelor de interese la atribuirea contractelor de achiziție publică, care sunt detectate și pot fi înlăturate fără afectarea procedurilor inițiate prin Sistemul Electronic de Achiziții Publice. Întrucât acest mecanism și-a dovedit eficiența în activitățile de prevenire, propunem implementarea unei soluții tehnice similare în activitățile de remediere, pentru semnalarea rapidă a declarațiilor false, a

MĂSURI

intereselor disimulate și a averilor nejustificate, inclusiv prin utilizarea inteligenței artificiale.

4. **Sancționarea conflictelor de interese și incompatibilităților**

   Rapoartele de evaluare prin care Agenția Națională de Integritate constată existența unor conflicte de interese sau incompatibilități, inclusiv cele rămase definitive după eșecul contestării în justiție, nu conduc întotdeauna la aplicarea sancțiunilor legale de către instituțiile și autoritățile publice competente. Pentru remedierea acestei situații, propunem sporirea atribuțiilor Agenției Naționale de Integritate astfel încât să poată determina entitățile responsabile să dispună măsurile corespunzătoare într-un termen rezonabil.

5. **Protejarea avertizorilor de integritate**

   Legislația actuală nu conferă garanții suficiente pentru persoanele care raportează amenințări la adresa interesului public sau prejudicii aduse interesului public, ori divulgă informații legate de acestea, în contextul relației lor de muncă. Pentru a încuraja activitatea de semnalare a încălcării legii sau a normelor deontologice și profesionale în cadrul autorităților și instituțiilor publice, propunem implementarea cu prioritate a Directivei privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii Europene, care protejează avertizorii de integritate împotriva oricăror forme de represalii și stabilește canale sigure de raportare, atât în interiorul organizațiilor, cât și către autoritățile publice. Aceste standarde trebuie extinse astfel încât să-i protejeze inclusiv pe avertizorii de integritate care raportează încălcări ale dreptului autohton.

6. **Accelerarea recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiuni**

   Agenția Națională pentru Administrarea Bunurilor Indisponibilizate a devenit operațională și a înregistrat anumite progrese în ceea ce privește dezvoltarea unui sistem național integrat de monitorizare a măsurilor luate de autorități în fiecare etapă a procesului de recuperare a bunurilor. Pentru a-și dezvolta și diversifica activitățile în continuare rămân necesare majorarea bugetului, suplimentarea personalului și desfășurarea unor programe intensive de formare profesională, măsuri pe care le propunem și pentru Direcția Executări Silite Cazuri Speciale din cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

PRIORITATEA 4

Politică penală coerentă și echitabilă

MĂSURI

1. **Reevaluarea modificărilor aduse Codului penal și Codului de procedură penală, transpunerea directivelor Uniunii Europene, a deciziilor Curții Constituționale și a recomandărilor Comisiei de la Veneția**

MĂSURI

Perioada 2017–2019 a presupus modificarea normelor penale și de procedură penală după bunul plac al politicienilor ce făceau parte din majoritatea parlamentară, astfel încât să fie soluționate favorabil dosarele ce îi priveau în mod direct. De la redefinirea unor infracțiuni, așa cum este cazul abuzului în serviciu, sau dezincriminarea altora, așa cum s-a întâmplat cu neglijența în serviciu, și până la limitarea mijloacelor organelor de urmărire penală, prin eliminarea posibilității folosirii unor categorii de probe în cadrul procesului penal, dispozițiile adoptate de PSD-ALDE au avut natura de a îngreuna și chiar de a face imposibilă identificarea și pedepsirea unui număr semnificativ de infractori. Soluția este reanalizarea tuturor acestor dispoziții, pe baza unor dezbateri transparente și deschise publicului, astfel încât activitatea de combatere a infracționalității să devină din nou una eficientă. Ne angajăm să inițiem astfel de dezbateri alături de profesioniști ai justiției penale și să revizuim rapid modificările aduse legislației penale de către PSD-ALDE.

2. Legislație penală și penitenciară conectată la realitate

Într-un stat de drept, politica penală și penitenciară trebuie adaptată periodic, astfel încât să corespundă evoluției caracteristicilor fenomenului infracțional din societate, iar nu intereselor vremelnice ale politicienilor. Între anii 2017 și 2020, în subordinea Ministerului Justiției a funcționat Institutul Român de Criminologie, având ca rol principal realizarea de analize, rapoarte și prognoze privind cauzele și evoluția criminalității din România. Considerăm necesară și oportună înființarea unei structuri specializate, autonome, la adăpost de influența factorilor politici, alcătuite din experți criminologi care să asigure fundamentarea pe baze științifice a legislației din acest domeniu.

3. Înăsprirea condițiilor de liberare condiționată

Având în vedere interesul major al protecției societății față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, este necesară reformularea condițiilor de acordare a liberării condiționate în sensul îngreunării acestora. O condiție esențială pentru stabilirea liberării condiționate este cea a recuperării integrale a prejudiciului cauzat prin infracțiune anterior liberării condiționate.

4. Dezvoltarea sistemului penitenciar în conformitate cu standardele europene

România a fost în mod repetat condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru condițiile din penitenciarele din întreaga țară, astfel de condamnări ducând la plata unor sume considerabile ca despăgubiri. Principala soluție pentru a evita în viitor astfel de condamnări este recondiționarea penitenciarelor astfel încât să fie asigurate standardele minimale impuse de către organizații internaționale. Ministerul Justiției trebuie să își asume direcționarea identificarea și direcționarea unor resurse suficiente către acest obiectiv. Susținem renovarea, modernizarea și extinderea unor centre de detenție existente, schimbarea destinației unor imobile aflate în proprietatea statului și construirea unor penitenciare noi, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale angajaților, pregătirea persoanelor condamnate pentru reintegrarea în societate, consolidarea sistemului de probațiune și altele, cu finanțare provenind din accesarea de fonduri europene și din recuperarea prejudiciilor cauzate prin săvârșirea de infracțiuni.

5. Punerea la dispoziția parchetelor și organelor de cercetare penală a unei infrastructuri performante pentru obținerea de probe

MĂSURI

Depistarea și combaterea criminalității moderne, în special a infracțiunilor economice, informatice și de corupție, necesită utilizarea unor mijloace tehnice avansate, de care în prezent dispun doar serviciile de informații. Pentru a evita orice suspiciune de implicare a serviciilor de informații în activitățile de urmărire penală, asigurând totodată eficacitatea cercetărilor, propunem înființarea unor direcții specializate de poliție, aflate în subordinea exclusivă a procurorilor, dotate cu aparatură adecvată.

PRIORITATEA 5

Justiție eficientă, profesionistă și transparentă

MĂSURI

1. **Asigurarea accesului gratuit al publicului la legislația națională și europeană**

   Având în vedere dinamica legislativă și volumul actual de acte normative, prezumția cunoașterii legii rămâne iluzorie în practică dacă cetățenii necesită abonamente la soft-uri legislative pentru a rămâne la curent cu cele mai recente evoluții din acest domeniu. Publicarea actelor normative ale statului român este un serviciu public care trebuie să devină accesibil tuturor persoanelor interesate, sens în care propunem ca cel puțin partea I și partea a II-a ale Monitorului Oficial, precum și formele actualizate la zi ale tuturor legilor, ordonanțelor simple, ordonanțelor de urgență și hotărârilor Guvernului, să poată fi obținute online și gratuit prin intermediul unui portal administrat de Ministerul Justiției.

2. **Simplificarea achitării taxelor judiciare de timbru**

   Pentru ca liberul acces la justiție să nu sufere nici cea mai neînsemnată îngrădire, considerăm că plata taxelor judiciare de timbru trebuie să fie simplă pentru toți cetățenii, indiferent dacă preferă să o facă la ghișeu sau prin internet. În acest sens, propunem înființarea de puncte de plată la sediile tuturor instanțelor judecătorești, precum și lansarea unei platforme online și a unei aplicații pentru telefoanele mobile, care să elimine inclusiv necesitatea depunerii la dosar a chitanței doveditoare.

3. **Informatizarea sistemului de justiție**

   Tehnologia modernă permite părților să acceseze dosarele cauzelor prin internet și să efectueze diverse operațiuni care anterior necesitau deplasarea la sediile instanțelor judecătorești, cu multiple beneficii pentru cetățeni și sistemul judiciar, după cum s-a constatat la curțile de apel, tribunalele și judecătoriile în care a fost implementat proiectul Dosar Electronic. Sistemul de justiție poate să devină un exemplu de bune practici în materie de digitalizare, prin acceptarea semnăturilor, sigiliilor și documentelor electronice,

MĂSURI

conform Regulamentului UE nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă.

Drept consecință, USR PLUS propune continuarea procesului de informatizare a sistemului de justiție și oferirea către cetățeni a unui acces cât mai facil la dosarele în care sunt parte, prin crearea unor dosare electronice unde vor putea fi încărcate toate documentele aferente litigiului. Părțile vor avea în același timp opțiunea de a realiza online acte procesuale. De asemenea, propunem transmiterea video online a ședințelor publice, măsură ce ar permite transparentizarea actului de justiție și sporirea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar.

4. **Restructurarea circumscripțiilor judecătoriilor**

În momentul actual, în România funcționează peste 180 de judecătorii, stabilite prin lege. Totuși, gradul de încărcare a acestora variază semnificativ. Implicit și numărul judecătorilor variază, de la aproape 80 de judecători în cadrul judecătoriilor sectoarelor municipiului București și până la trei judecători în cazul unora dintre judecătoriile din mediul rural. O astfel de organizare presupune o distribuire ineficientă a costurilor administrative, precum și o distribuire inechitabilă a volumului de muncă. Drept consecință, propunem realizarea unei restructurări a sistemului de instanțe din România, care să asigure deopotrivă accesibilitatea la actul de justiție, promptitudinea îndeplinirii acestuia și eficiența utilizării resurselor administrative limitate.

5. **Mecanisme alternative de soluționare a litigiilor**

Una dintre principalele probleme ale sistemului judiciar din România este supraîncărcarea instanțelor cu un număr de dosare superior capacității de soluționare. Drept consecință, este necesară identificarea unor mijloace alternative de soluționare a litigiilor civile sau comerciale. USR PLUS își propune încurajarea și recunoașterea mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor, așa cum este cazul medierii sau al arbitrajului, fără ca ele să devină obligatorii.

6. **Transparentizarea procedurii de repartizare aleatorie a dosarelor**

Propunem ca intervenția factorului uman în cadrul procedurii de repartizare aleatorie a dosarelor între completurile de judecată să fie redusă substanțial, iar documentele care atestă modul cum s-a procedat să fie publicate în format electronic și cu semnătură digitală într-o secțiune specială a portalului instanțelor judecătorești.

7. **Accesarea jurisprudenței naționale relevante prin intermediul unui program informatic performant**

În spiritul transparenței actului de justiție și pentru facilitarea uniformizării practicii instanțelor judecătorești, susținem publicarea în extenso a hotărârilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în limitele stabilite prin Regulamentul General privind Protecția Datelor, precum și integrarea acestora într-o bază de date digitală, inclusiv sub formă de rezumat, organizată astfel încât judecătorii să poată consulta în mod eficient jurisprudența din orice domeniu.

8. **Sistematizarea și stabilizarea legislației naționale**

Parlamentele și guvernele din ultimele decenii au adoptat un număr imens de legi, ordonanțe și hotărâri, care au cauzat instalarea fenomenului cunoscut sub

MĂSURI

denumirea de inflație normativă. Din această cauză, la care se adaugă amendamentele repetate, chiar și judecarea unor litigii simple necesită studierea multor acte normative și a evoluției lor în timp, ceea ce afectează celeritatea actului de justiție și sporește riscul pronunțării unor soluții greșite. Pentru soluționarea acestei probleme, propunem reducerea numărului actelor normative existente prin inițierea unui efort de codificare, în funcție de ramurile de drept reglementate, cu sprijinul Consiliului Legislativ.

9. Redimensionarea personalului din sistemul judiciar

În considerarea deficiențelor cauzate de insuficiența angajaților, propunem optimizarea distribuirii personalului auxiliar la nivelul instanțelor judecătorești și al parchetelor pe baza unor analize privind nevoile reale de resurse umane ale acestor instituții. Totodată, susținem derularea unor programe de pregătire și perfecționare a grefierilor, care să le permită să preia o parte din atribuțiile administrative care în prezent le revin judecătorilor.

10. Relaxarea condițiilor de acordare a ajutorului public judiciar în materie civilă

Pragurile de venit net lunar pe membru de familie în funcție de care se determină dreptul la decontarea totală sau parțială a cheltuielilor de judecată, stabilite ca sume fixe în anul 2011, s-au devalorizat din cauza inflației, motiv pentru care numărul persoanelor eligibile a scăzut constant. Propunem reevaluarea acestor praguri valorice și definirea lor ca procent din salariul minim brut pe economie, astfel încât lipsurile financiare ale justițiabililor să nu se constituie într-o îngrădire a liberului acces la justiție, iar criteriile de eligibilitate să rămână actuale pe termen lung.

11. Trecerea poliției judiciare în subordinea parchetelor

O justiție eficientă în domeniul penal presupune colaborarea foarte bună dintre procuror și polițist, fără niciun fel de imixtiuni. Polițistul trebuie să aibă o singură linie de subordonare, și anume subordonarea față de procuror, nu și față de șefii săi ierarhici din poliție. De aceea, vom promova trecerea poliției judiciare în subordinea exclusivă a parchetelor, inclusiv din punct de vedere administrativ.

Administrația Publică / Reforma Statului

CONTEXT

Cadrul legislativ determinat de legislația primară și secundară este inconsistent ca structură și de slabă calitate din cauza transpunerii politicilor într-un număr uriaș de acte normative, cu prevederi neclare, excepții și derogări, care distrug predictibilitatea regulilor, și a utilizării excesive a ordonanțelor de urgență, care induc instabilitate legislativă. Politicile publice sunt realizate în mod discreționar, personalizat și fragmentat, cu ignorarea resurselor bugetare, fără evaluări ex-ante obiective, studii de impact sau un cadru de măsurare a performanței în raport cu resursele utilizate.

Resursele umane din administrația publică nu sunt recrutate, promovate și evaluate pe bază de merit. Procesul de recrutare este puternic clientelizat pe baza nepotismului, a loialității politice și a memorizării legislației. Pentru ocuparea posturilor se folosește în mod excesiv transferul, pentru a ocoli ocuparea prin concurs. Tendința este de a scoate din sistemul unitar al funcției publice personalul care lucrează în administrația publică locală pentru a-l subordona mai ușor primarilor și președinților de CJ. Promovarea personalului se face ad-hoc și nu pe baza unui sistem de evaluare cu efecte directe asupra carierei, inclusiv demitere. Formarea continuă este limitată și axată aproape exclusiv pe actualizarea cunoștințelor de legislație. ANFP—structura centralizată de management al resurselor umane—are un mandat instituțional neclar.

România oferă servicii publice de slabă calitate raportată la costurile în timp și bani plătite de cetățeni și antreprenori. Administrația publică este preponderent reactivă la nevoile cetățenilor și mediului de afaceri, transparența și responsabilitatea în gestionarea resurselor publice sunt deficitare. România se confruntă cu o administrație publică locală fragmentată, ineficientă, cu o fiscalitate locală neconsolidată în lipsa stimulentelor, iar finanțarea este politizată, discreționară și netransparentă, în special cea locală, de la bugetul de stat (ex: PNDL 2), și fără elemente minimale de asigurare a performanței, care conduc la: risipa resurselor publice naționale pe proiecte de investiții locale ineficiente; oportunități și tentații pentru deturnarea de fonduri publice în buzunare private și de partid; evitarea accesării fondurilor europene. Sub guvernările anterioare au avut loc deprofesionalizarea și politizarea administrației publice, fenomen care a condus la o scădere continuă a calității serviciilor prestate în slujba cetățenilor și la lipsa de încredere și respect a societății față de organele abilitate să asigure ordinea și siguranța publică.

VIZIUNE

O guvernare care asigură condițiile pentru dezvoltarea sustenabilă a României, cu o administrație publică integră și competentă, care:

a) gestionează cu eficiență și echitabil servicii publice de calitate, prin

• **profesionalizare și stabilitate** susținute de un sistem meritocratic de management a resurselor umane/a funcției publice,

• **simplificare și raționalizare** a procedurilor și a modului de funcționare în interacțiunea cu cetățenii și mediul de afaceri,

• **predictibilitate și coordonare** a actelor de guvernare (politici publice, programare bugetară, cadru legal), rezultate din cooperarea inter-sectorială și planificarea anuală și multianuală, claritatea mandatelor și a funcțiilor instituțiilor publice

b) câștigă respectul și încrederea cetățenilor, prin

• **integritate și onestitate** în gestionarea resurselor publice în interes general și onorarea promisiunilor

• **transparență și responsabilitate** în luarea deciziilor, utilizarea resurselor publice și asumarea rezultatelor activităților

• **accesibilitate și deschidere** pentru consultarea și participarea cetățenilor, a tuturor factorilor interesați din societatea civilă și din sectorul privat, în luarea deciziilor și elaborarea/implementarea politicilor publice

Principiile pe care se sprijină programul de guvernare USR PLUS în acest domeniu sunt principiile spațiului administrativ european:

Stat de Drept—administrația publică trebuie să-și îndeplinească responsabilitățile exclusiv în concordanță cu legea. Autoritățile publice decid și acționează urmând principiile și regulile generale aplicate imparțial oricărei persoane care intră în aria lor de acțiune.

Fiabilitate/Încredere și Predictibilitate—aceste două principii se referă la un set de concepte care împreună formează un cadru general. Este vorba de: competență legală—administrația publică poate acționa numai acolo unde are competența legală; autonomie decizională—administrația publică are, conform mandatului legal, un anumit grad libertate/discreție în luarea deciziilor ce-i revin; proporționalitate—acțiunea administrativă trebuie să fie strict proporțională cu scopul stabilit de lege, fără să limiteze cetățenii mai mult decât este strict necesar pentru a îndeplini acest scop; dreptatea procedurală—prin care se asigură aplicarea corectă și imparțială

a legii, concomitent cu respectarea demnității umane a fiecărei persoane; promptitudine în decizii; profesionalism și integritate profesională în cazul funcționarilor publici.

Deschidere și Transparență—administrația publică este nu numai deschisă observației, analizei și controlului din exterior, dar și acționează într-o manieră care permit și facilitează toate acestea.

Responsabilitate—orice instituție administrativă este datoare să explice și să justifice acțiunile sale altei autorități publice, legislative sau judiciare.

Eficiență și Eficacitate—aceste două principii se referă la obținerea de rezultate maxime cu un volum dat de resurse, iar aceste rezultate sunt corespunzătoare scopurilor stabilite și contribuie direct și nemijlocit la îndeplinirea acestora.

PRIORITATEA 1

Îmbunătățirea cadrului instituțional, legislativ și de politici publice la nivelul administrației centrale. Ne dorim o administrație publică centrală integră, competentă și eficace, a cărei activitate este ghidată de reguli unitare, coerente și simplificate, care reușește să ofere:

Predictibilitate și coordonare eficientă a actelor de guvernare, rezultate din cooperarea inter-sectorială și planificarea anuală și multianuală, prin claritatea mandatelor și a funcțiilor instituțiilor publice;

Accesibilitate și deschidere pentru consultarea și participarea cetățenilor, a factorilor interesați din societatea civilă și din sectorul privat, în elaborarea și implementarea politicilor publice.

OBIECTIV

Restructurarea Administrației Centrale/ Guvernului și îmbunătățirea cadrului de fundamentare, formulare și implementare a politicilor publice. Actuala structură a guvernului și în general a administrație centrale este stufoasă, neclară, cu un număr excesiv de mare de instituții centrale (minister, agenții, autorități de reglementare) ale căror roluri sunt nedefinite, vagi și se suprapun de cele mai multe ori. Este nevoie urgent de o administrație centrală cu structuri clare și stabile, cu roluri și mandate clarificate și care evită suprapunerile și care reușește să coopereze eficient atât pe verticală (ministere—instituții centrale—instituții deconcentrate), cât mai ales pe orizontală printr-o cooperare inter-sectorială eficientă.

MĂSURI

1. Clarificarea mandatelor și structurii ministerelor, agențiilor de implementare, autorităților de reglementare, companiilor publice (centrale, locale)—este foarte importantă separarea clară a rolului de fundamentare a politicilor publice (ministere) de rolul de implementare a acestora (agenții) și de rolul de reglementare a pieței (autorități de reglementare). Introducerea treptată a unui sistem de evaluare a performanței instituționale și a personalului în funcție de mandatele și obiectivele stabilite pentru fiecare minister/agenție/autoritate.

2. Restructurarea guvernului, pe baza mandatelor clare stabilite, astfel încât structura acestuia să fie flexibilă, să permită integrarea inter-sectorială a politicilor publice, în condițiile unei optimizări a structurii de personal.

3. Fundamentarea structurii organizaționale interne și de personal pe baza mandatelor și obiectivelor stabilite anterior. Structură fixă a statului de funcții publice în instituțiile publice determinată pe baza mandatului și structurii organizatorice—caracteristicile postului sunt determinate de nevoia instituției publice și nu de evoluția vechimii sau a studiilor ocupantului dintr-un moment sau altul. Se garantează astfel îmbinarea interesului public (reflectat prin mandatul și obiectivele instituției) cu predictibilitate carierei profesionale a unui funcționar public.

4. Datorită caracterului puternic orizontal și a nevoii de coordonare de la cel mai înalt nivel: transferul întregului departament de Administrație Publică, împreună cu ANFP și INA, de la MDRAP la SGG/CPM, în subordinea directă a PM. Crearea unei structurii de coordonare a acestuia cu CIO—modelul poate fi cel francez: un Secretariat pentru Modernizarea Administrației Publice. Cel mai important factor este recunoașterea rolului central al acestei funcții, prin amplasarea la Centrul Guvernului (SGG/CPM)

5. Îmbunătățirea funcționării unor instituții centrale existente, esențiale pentru atingerea obiectivului stabilit:

   a) Agenția Națională a Funcționarilor Publici:

   - Consolidarea rolului și a independenței ANFP în managementul funcției publice nu numai centrale, ci și locale
   - Creșterea capacității instituționale a ANFP pentru a fi capabilă de un management modern al resurselor umane din Funcția Publică
   - Întărirea aplicării criteriilor de integritate în managementul funcției publice

   b) Secretariatul General al Guvernului și Cancelaria prim-ministrului:

   - Consolidarea rolului de coordonator și de gardian (gatekeeper) al CIO (Chief Information Officer) la nivelul SGG sau a Cancelariei PM
   - Implementarea și consolidarea rolului de gardian al SGG/CPM în ceea ce privește calitatea evaluării preliminare a impactului politicilor publice și legislației (Guvern sau inițiative parlamentare)
   - Consolidarea rolului de coordonare a politicilor/activităților diferitelor ministere la nivelul SGG/CPM împreună cu consilierii de stat ai PM și Ministerul Finanțelor Publice sau alte ministere de coordonare (MFE, de exemplu).

   c) Consiliul Legislativ:

   - Consolidarea independenței și profesionalismului Consiliului Legislativ—condiții mai dure din punct de vedere profesional privind accesul, proceduri de selecție care să asigure atât independența, cât și profesionalismul—modelul actual de la Consiliul Concurenței

MĂSURI

- Creșterea eficacității instrumentelor Consiliului Legislativ în ceea ce privește calitatea legislației—transformarea actualului aviz consultativ în aviz obligatoriu, indiferent de cine propune acte normative (Guvern sau Parlament)

- Creșterea rolului Consiliului Legislativ în ceea ce privește promovarea de ordonanțe simple și de urgență

d) Consiliul Fiscal

- Un rol mai activ în guvernare pentru Consiliul Fiscal—opiniile și recomandările Consiliului să fie făcute publice, iar nerespectarea recomandărilor să fie explicată și să aibă urmări

- Creșterea eficacității instrumentelor Consiliului Fiscal în ceea ce privește influențarea guvernanței bugetar-fiscale

- Consolidarea independenței și profesionalismului Consiliului Fiscal

6. Crearea unei structuri de guvernanță de tip „consiliu" (de ex: Consiliul Funcției Publice), ca o structură independentă cu următoarele funcții principale în ceea ce privește politicile publice și propunerile legislative din domeniul funcției publice și resurselor umane din administrația publică:

- Evaluarea îndeplinirii obiectivelor și țintelor asumate în domeniu și avizarea politicilor publice și a propunerilor legislative cu impact asupra acestuia;

- Avizarea strategiilor privind funcția publică și resursele umane din administrația publică, respectiv a strategiilor de formare a personalului care lucrează în administrația publică;

- Elaborarea și prezentare anuală de rapoarte pe teme legate de principalele evoluții ale domeniului și incidența acestora, constatată sau estimată, asupra evoluțiilor socio-economice la nivel național;

- Implementarea unui mecanism de avertizare timpurie cu privire la impactul unor inițiative legislative sau administrative asupra scopului esențial de a avea o funcție publică profesionistă, neafectată de decizii politice arbitrare și care acționează în condiții de stabilitate, transparență și predictibilitate.

- Obs: Această ultimă prevedere apare în Strategia de Dezvoltare a Funcției Publice adoptată în 2016 și care reprezintă condiționalitate ex-ante pentru Partnership Agreement 2014–2020.

7. Introducerea unui sistem de analiză a impactului (inclusiv a metodologiei privind RIA a Băncii Mondiale), în funcție de complexitatea politicilor publice/actelor normative, atât pentru inițiativele legislative ale guvernului, cât și pentru cele ale parlamentarilor. Implementarea de proiecte pilot.

8. Introducerea în procedurile parlamentare privind propunerea, discutarea și aprobarea de inițiative legislative proprii, a unor standarde de calitate identice cu inițiativele guvernului și obligația efectuării analizelor de impact. Schimbarea radicală a procedurilor parlamentare pentru a asigura calitatea substanțială (evidence-based) și formală a legislației, transparența și consultarea publică, precum și predictibilitatea, stabilitatea și proporționalitatea.

9. Stabilirea „gardianului" în ceea ce privește respectarea formală și calitativă a procedurilor privind calitatea politicilor publice (inclusiv evaluarea preliminară a impactului, monitorizarea implementării și evaluarea finală a impactului) și a legislației—vezi rolul SGG/CPM, rolul Consiliului Fiscal și rolul Consiliului Legislativ.

MĂSURI

10. Bugetare multianuală bazată pe indicatori de performanță și programe, toate acestea în regim de totală transparență.

11. Analizarea celor mai vulnerabile la corupție activități/domenii ale diverselor instituții publice și identificarea posibilităților de limitare a monopolului și de creare a unor piețe competitive prin externalizare, și în același timp găsirea unor mecanisme de responsabilizare, transparență și limitare a discreției în procesul de luare a deciziilor (planificare urbană, servicii publice, realizare infrastructură etc.).

12. Îmbunătățirea sistemului național de colectare a datelor (inclusiv fiscale de nivel local) și interconectarea bazelor de date.

13. Consolidarea și aplicarea pe fond, nu numai formal, a mecanismele de informare, consultare și participare publică:

- Publicarea datelor obligatorii conform legii 544/2001 (ex: managementul financiar (buget planificat, buget executat), realizarea investițiilor, structura organizatorică, salarii, declarații de venit etc. pe formate deschise și standardizate.
- Publicarea obligatorie online a organigramei și statului de funcții, cu toate pozițiile ocupate și vacante, pentru orice instituție publică din România.
- Extinderea practicii de auditare externă de performanță a instituțiilor publice—reforma Curții de Conturi. Publicarea rapoartelor anuale de performanță și de audit extern.
- Publicarea listei proprietăților aflate în domeniul public sau privat, la nivel central sau local.
- Accesul facil la toate legile și normele legale în vigoare
- Campanii de informare a cetățenilor despre cum ar trebui să funcționeze administrația publică și cum ar trebui să se comporte în relație cu aceasta, prin programe de educație civică privind principalele instrumente juridice pe care le au cetățenii în raport cu administrația (Legea nr. 52/2003), Legea nr. 544/2001, funcționarea unui consiliului local etc., monitorizarea achizițiilor publice, parcursul unui proiect de act normativ—inclusiv proiect de HCL)
- Continuarea și extinderea proiectului RUTI (Registrul Unic al Transparenței Intereselor)
- Extinderea aplicării standardelor și procedurilor uniforme/unice de organizare a consultărilor publice: desfășurare și utilizare/prezentare a rezultatelor, indiferent de inițiatorul politicii/legislației/proiectelor (autorități centrale/locale sau parlament)
- Creșterea timpului alocat consultărilor publice și detalierea procedurilor de dezbatere publică prealabilă deciziilor legate de planificarea urbana, proiecte de investiții (funcție de valoare și impact), servicii publice esențiale (educație, sănătate, apă, canalizare, încălzire, colectarea și depozitarea deșeurilor menajare)
- Introducerea unui sistem de feedback din partea cetățenilor, încurajarea participării la consultări publice prin sisteme IT/e-government pentru transmiterea sesizărilor/propunerilor și posibilitatea dezbaterii lor. Crearea unui mecanism (de preferat online) prin care să poată fi urmărit traseul propunerilor depuse (poate cu indicativul „acceptat”, „respins” etc.

PRIORITATEA 2

Managementul Resurselor Umane. Ne dorim o funcție publică integră și competentă, care reușește să gestioneze cu eficiență și echitabil servicii publice de calitate, prin profesionalizare și stabilitate, susținute de un sistem meritocratic de management al resurselor umane.

OBIECTIV

Păstrarea caracterului unitar al funcției publice la nivel central și lor. Schimbarea fundamentală a sistemului de recrutare, promovare, mobilitate, motivare și evaluare a performanței în funcția publică. Îmbunătățirea sistemului de instruire și învățare continuă pentru funcția publică în concordanță cu nevoile actuale ale administrației publice.

MĂSURI

1. Recrutare, angajare

- Implementarea consecventă și cu bună credință a Strategiei de Dezvoltare a Funcției Publice, condiție ex-ante a Partnership Agreement 2014–2020 (în acest sens a fost aprobată de serviciile Comisiei UE)
- Reguli comune, unitare și transparente de recrutare și selecție la nivel local și nivel central (există o singură funcție publică)
- Recrutare și selecție pe bază de merit, și în mod transparent, prin organizarea de concursuri la nivel național, separarea verificării competențelor generale de cele specifice, eliminarea excepțiilor/derogărilor de la regulile și procedurile de recrutare, promovare, evaluare
- Procesul de recrutare și selecție va fi orientat mai degrabă spre rezolvarea de probleme concrete și pe experiența relevantă și mai puțin pe cunoașterea legislației. Vor fi utilizate proceduri de recrutare standardizate

2. Evaluare, recompensare

- Îmbunătățirea sistemului de evaluare a performanțelor și, pentru funcțiile de management de nivel mediu și superior, conectarea rezultatelor evaluării cu salarizarea. Introducerea unui sistem de măsurare a performanței (KPI) cu evaluări periodice care să țină seama de KPI și care să includă și un mecanisme de evaluare (peer-review sau 360°). Acest sistem trebuie să se bazeze pe sistemul de planificare strategică și bugetare pe bază de performanță pe care SGG încearcă să dezvolte în prezent (program cu Banca Mondială). Trecerea la o bugetare multianuală, strict încadrată de constrângeri bugetare tari și structurată pe bază de performanță este o condiție-cheie.

MĂSURI

- Grile de salarizare unitare pentru personalul de execuție și de conducere medie (middle management). Pentru pozițiile de conducere superioară (top management) componenta variabilă bazată pe performanță va fi semnificativă.

- Standardizarea/uniformizarea procedurilor de avansare și evaluare a diferitelor categorii de personal (mai ales când e vorba de detașări sau personal contractual). Ocuparea pozițiilor de conducere se va face într-un sistem mixt, care să asigure pe de-o parte predictibilitatea carierei în funcția publică și pe de altă parte un nivel suficient de deschidere către exterior care să permită atragerea persoanelor competente. Implementarea unui mecanism real și eficient de mobilitate a funcționarilor publici aflați în poziții de top-management (inclusiv înalții funcționari publici), inclusiv de mandate limitate (două mandate de câte trei ani, cu evaluare detaliată între ele).

- Introducerea de studii, anchete și indicatori privind satisfacția cetățenilor (la ieșirea din instituție sau la folosirea website-ului) și folosirea datelor obținute pentru a evalua performanțele instituției și personalului

- Implementarea unui mecanism real și eficient de mobilitate a funcționarilor publici aflați în poziții de top-management (inclusiv înalții funcționari publici)

3. Învățare continuă

- Implementarea consecventă și cu bună credință a Strategiei de Formare în Administrația Publică, condiție ex-ante a Partnership Agreement 2014–2020 (în acest sens a fost aprobată de serviciile Comisiei UE)

- Crearea unui sistem care motivează funcționarii publici pentru a-și îmbunătăți continuu cunoștințele și aptitudinile

- Crearea unui sistem performant de pregătire postuniversitară în managementul public în general și specific în managementul serviciilor publice esențiale: sănătate, educație, servicii sociale

- Programe de educație etică și dezvoltare personală, programe de leadership și programe privind managementul serviciilor publice echitabile și de calitate, programe pentru sensibilizarea la problemele de gen, grupuri vulnerabile etc.

- Programe de instruire pentru persoanele alese în poziții de demnitate publică.

4. Atribuții, responsabilități

- Extinderea răspunderii manageriale a ordonatorului de credit al unei instituții publice privind atingerea unor indicatori de performanță și respectarea legalității

- Considerarea problemele de integritate ca probleme de management (conform fostei strategii naționale anticorupție)—dacă apare un caz de conflict de interese, de nedeclarare a averilor sau de trafic de influență, managerul ar trebui obligat să analizeze procesele administrative care au lăsat loc pentru abateri și să le reformeze. Asta contribuie și la prevenție.

- Instituirea unui mecanism de comunicare între funcționari și decidenții politici

- În unitățile administrativ-teritoriale mici unde nu există persoane specializate pentru anumite acțiuni (de exemplu în comisiile de achiziții sau eliberare autorizații de construire) introducerea unui sistem de cooperare și rotație/detașare pe proiecte/necesități concrete

5. Integritate în funcția publică

- Interzicerea accesului la funcția publică de orice nivel (inclusiv Parlament sau

MĂSURI

primărie) a persoanelor ce au încălcat legea (mai ales a celor care au săvârșit acte de corupție)

- Clarificarea sistemului de incompatibilități și aplicarea sa strictă (de ex: eliminarea conflictului de interese prin abținerea de a fi implicat în acele decizii care pot genera acest conflict)
- Îmbunătățirea și aplicarea consecventă a codului etic al funcționarilor publici, inclusiv a mecanismelor de sancționare. Elaborarea și aplicarea codurilor de etică și integritate pentru oficialii aleși, la nivel central și local
- Elaborarea de ghiduri de integritate privind interacțiunea cu cetățenii și companiile, pentru funcționari (pentru a standardiza și a elimina tratamentele preferențiale sau chiar acuzațiile de corupție, dar și pentru a da încredere funcționarilor că știu ce au de făcut și pot acționa în baza unui document aplicabil tuturor fără teamă că vor fi acuzați de favoritism, trafic de influență etc.)
- Minimalizarea interacțiunilor în persoană și introducerea de module electronice ori-unde este posibil

PRIORITATEA 3

Serviciile publice. Ne dorim servicii publice de cea mai bună calitate, la nivelul unei țări membre a Uniunii Europene, accesibile tuturor cetățenilor și care să economisească la maximum timpul și banii cetățenilor și ai companiilor.

OBIECTIVE

Gestionarea cu eficiență și în mod echitabil a unor servicii publice de calitate, prin debirocratizare, simplificare și raționalizare a procedurilor și a modului de funcționare în interacțiunea cu cetățenii și mediul de afaceri;

Crearea infrastructurii necesare care să asigure inovarea continuă a serviciilor publice, prin adaptarea acestora la nevoile și cerințele cetățenilor.

MĂSURI

1. Digitalizarea, simplificarea și debirocratizarea serviciilor publice din administrație și automatizarea a cât mai multor procese și interacțiuni, prin utilizarea celor mai noi tehnologii TIC de administrare a datelor. Introducerea de proceduri administrative corelate strict cu sistem de e-government. Creșterea accesibilității serviciilor publice

MĂSURI

online. Introducerea „domiciliului" și „identității" electronice pentru fiecare cetățean.

2. Crearea infrastructurii naționale de registre administrative în administrația publică: crearea și administrarea de identificatori unici, implementarea de arhitecturi TIC standardizate, realizarea și extinderea interoperabilității dintre acestea, sistematizarea și simplificarea fluxurilor de date, de interogare și a procedurilor de raportare.

3. Realizarea de sisteme informatice unitare la nivel local, care să permită interoperabilitatea sistemelor diverselor UAT-uri cu nivelul central; realizarea raportărilor Open Data conform specificațiilor unitare la nivel național.

4. Cadastrarea proprietăților statului; implementarea generalizată, la nivelul UAT, al instituțiilor publice și al operatorilor de servicii de interes economic general a instrumentelor digitale de identificare, inventariere, evaluare și stocare de tip GIS;

5. Extinderea tipurilor de informații publice publicate „din principiu" pe formate deschise și standardizate conform Legii 544/2001; continuarea și extinderea proiectului RUTI (Registrul Unic al Transparenței Intereselor);

6. Crearea de platforme TIC colaborative ce permit implicarea constructivă a cetățenilor și a altor actori privați în probleme de interes public, pentru a îmbunătăți arhitectura și implementarea politicilor, distribuirea bunurilor și serviciilor publice.

7. Generalizarea accesului publicului la datele din Sistemul electronic de raportare a situațiilor financiare din sectorul public pentru toți ordonatorii de credit.

8. Standardizarea site-urilor ministerelor și autorităților publice (pentru a găsi informațiile de interes public în același loc, indiferent de instituție)

9. Limitarea drastică a numărului companiilor publice la servicii publice esențiale—Servicii Economice de Interes General

10. Generalizarea regulilor de guvernanță corporativă la toate companiile publice naționale și locale. O persoană va putea face parte dintr-un singur CA al unei companii publice, naționale sau locale.

11. Completarea legislației privind achizițiile publice pentru faza de realizare și recepție, în special a investițiilor publice (nu numai pentru faza de contractare), adaptându-se regulile proiectelor finanțate din bugetul UE.

12. Implementarea în SEAP a unui sistem de rating referitor atât la vânzători/furnizori, cât și la cumpărători/autorități contractante.

13. Crearea de economii de scară acolo unde e posibil prin extinderea achizițiilor publice centralizate. Externalizarea anumitor servicii ce țin de managementul activelor fixe (clădiri, terenuri) aflate în domeniul public sau privat al administrației publice centrale.

14. Revizuirea structurii instituționale a sistemului de achiziții publice pentru a crește eficiența acestuia și a reduce timpul de desfășurare a unui proces complet de achiziție publică.

PRIORITATEA 4

Administrația Publică Locală. Ne dorim o reformă profundă a administrației publice locale, care să continue procesul de descentralizare și care să furnizeze servicii publice și dezvoltare conform nevoilor specifice ale diferitelor comunități.

OBIECTIV

O administrație publică locală integră și competentă, care să acționeze pe baza principiilor subsidiarității, solidarității și cooperării teritoriale, care să câștige respectul și încrederea cetățenilor prin onestitate și transparență în gestionarea resurselor publice în interes comunitar, prin servicii publice de calitate, onorarea promisiunilor și asumarea rezultatelor activităților.

MĂSURI

1. Reforma teritorială, care să înceapă cu un proces coerent de consolidare teritorială voluntară a administrației publice locale la nivelul întâi, cât și abordarea unitară a problemei zonelor metropolitane din jurul orașelor cu peste 150.000/200.000 locuitori, în special Municipiul București. Totodată se poate defini un model de consolidare și la nivelul județelor, astfel încât să nu mai fie nevoie de reforme constituționale și în același timp să consolidăm dezvoltarea economică, socială și a infrastructurii de nivel regional. Reforma teritorială presupune realizarea: a unui model de consolidare teritorială—criterii, metodologie și proceduri; a unui model de alocare a responsabilităților/funcțiilor în noua situație de după consolidarea teritorială; și a unui model de alocare a resurselor financiare, predictibil, transparent și stabil în funcție de responsabilități, de dezvoltarea economică locală și de nevoi. În final România trebuie să aibă un număr semnificativ mai mic de unități administrativ teritoriale de nivel 1, dar mult mai puternice, care să dispună de suficiente resurse umane și financiare pentru a furniza servicii publice de calitate și accesibile tuturor cetățenilor, indiferent că este vorba de mediul rural sau urban. Reforma teritorială voluntară va permite în același timp realizarea de economii substanțiale în ceea ce privește cheltuielile de funcționare, cheltuielile cu bunuri și servicii ale autorităților locale. Criteriile pentru comasare teritorială la nivelul I al administrației publice locale (localități) pot fi:

   - Populația și densitatea acesteia
   - Distanțe—diametrul maxim al noilor unități administrativ-teritoriale
   - Rețea drumuri și transport;
   - Situare geografică;
   - Capacitate fiscală și administrativă;
   - Dezvoltare economică și dotări social edilitare

MĂSURI

Criterii de comasare teritorială la nivelul 2 al administrației publice locale (județe) pot fi:

- Fluxuri economice și de transport;
- Situare geografică și distanțe față de centrul administrativ al noului județ comasat;
- Tradiții cultural-istorice.

2. Introducerea unui sistem de alocare a resurselor la nivel local predictibil, transparent și stabil, care să evite politizarea și abuzul bunului plac și care să stimuleze și dezvoltarea locală și a bazei de impozitare. Acest lucru presupune:

- Consolidarea componentei de venituri proprii a bugetelor locale, prin stabilizarea numărului și tipurilor de impozite și taxe locale și a altor venituri fiscale și nefiscale; lărgirea bazei fiscale specifice taxelor și impozitelor locale; revizuirea actualei metodologii de calculare a impozitului pe proprietatea imobiliară a persoanelor fizice astfel încât să fie simplă, dar și mult mai echitabilă;
- Stabilitatea și predictibilitatea sistemului de transferuri interguvernamentale. Componentele de bază ale acestuia vor rămâne impozitul pe venit partajat și transferurile de echilibrare. Sistemul de partajare a impozitului pe venit va trebui să fie stabil, predictibil, să stimuleze dezvoltarea economică locală și să țină cont în același timp de decalajele de dezvoltare dintre diferitele regiuni ale țării și dintre urban și rural, permițând astfel echilibrarea resurselor alocate administrației locale. Transferurile de echilibrare trebuie să fie alocate transparent și predictibil, exclusiv pe bază de formulă—este nevoie de un sistem care să asigure resurse suficiente tuturor comunităților, care să încurajeze cooperarea intercomunală și eventual comasarea voluntară a micilor comunități rurale și care să nu se substituie efortului fiscal local;
- Transferurile condiționate trebuie să finanțeze numai serviciile publice care sunt furnizate împreună de administrația centrală și locală, iar formulele de alocare trebuie să țină cont de costurile reale pentru asigurarea unei calități corespunzătoare și de numărul de beneficiari;
- Implementarea reală și efectivă a unui sistem de bugetare multianuală pe bază de performanță. Instituirea unui sistem de indicatori de monitorizare și evaluare a performanței administrației publice locale.

3. Programele de investiții dedicate administrației locale finanțate de la bugetul de stat vor evita suprapunerea cu programele europene și vor fi alocate pe baza unor criterii de eligibilitate și calitate similare cu acestea. Totodată, se va acorda prioritate absolută utilizării fondurilor europene;

4. Furnizarea în comun sau externalizarea anumitor servicii ce țin de: planificare teritorială, management bugetar-financiar, managementul activelor fixe (clădiri, terenuri) aflate în domeniul public sau privat, mai ales pentru administrațiile locale din mediul rural;

5. Susținerea politicilor, instrumentelor și proiectelor de prevenire a corupției în administrația locală;

6. Realizarea strategiilor de dezvoltare locală integrată și sustenabilă, în mod participativ, cu implicarea instituțiilor publice, a ONG-urilor, cetățenilor, mediului privat. Implicarea cetățenilor în diverse aspecte, de ex: în elaborarea bugetului local, identificarea de priorități în dezvoltarea locală, în a cultiva și menține onestitatea în gestionarea resurselor publice;

MĂSURI

7. Aplicarea regulilor guvernanței corporative companiilor publice locale (v. Ordonanța 109/2016).

8. Raționalizarea procedurilor administrative ca pas prealabil informatizării, prin analizarea procedurilor derulate la nivelul unor UAT-uri și lansarea de propuneri concrete de simplificare. Procedurile administrative introduse la nivel local de către consiliile locale trebuie să fie compatibile cu sistemul de e-government al administrației centrale. Extinderea și generalizarea utilizării de date deschise la nivel local.

9. Realizarea de sisteme informatice unitare la nivel local, care să permită interoperabilitatea sistemelor diverselor UAT-uri și comunicarea cu nivelul central.

10. Stimularea realizării strategiilor de dezvoltare locală integrată și sustenabilă, în mod participativ, cu implicarea instituțiilor publice, a ONG-urilor, cetățenilor, mediului privat.

11. Încurajarea oricăror mecanisme și sisteme de creștere a participării publice la luarea deciziilor: implicarea cetățenilor în elaborarea bugetului local, identificarea de priorități în dezvoltarea locală, în a cultiva și menține onestitatea în gestionarea resurselor publice; oferirea de posibilități online, simple și facile, prin care cetățenii să poată participa la luarea unor decizii importante.

Sănătate

CONTEXT

România are cea mai mare mortalitate evitabilă prin prevenție sau din cauze tratabile din Uniunea Europeană. Unul din două decese în România este prematur și evitabil. Acest fapt se datorează și performanței foarte slabe a sistemului de sănătate. Astfel, boli care ar putea fi depistate mai repede, tratate mai eficient, chiar prevenite în totalitate, conduc la deces sau dizabilitate. Aproape un sfert din viața românilor este împovărată de prezența bolii, iar speranța de viață la naștere este cu șase ani sub media Uniunii.

Sistemul public de sănătate este subfinanțat, are o proastă guvernanță, este fragmentat, cu accesibilitate redusă, „deșertificat" chiar pe alocuri, cu infrastructură inadecvată, cu clădiri vechi, unele insalubre, cu circuite improprii, care au autorizații de funcționare temporare și planuri de conformare perpetue. Dotarea este precară, personalul insuficient, materialele sanitare puține și de slabă calitate. Această stare de fapt este consecința firească a faptului că în centrul sistemului de sănătate nu a stat niciodată pacientul ci administratorul.

O altă tară structurală a sistemului este raportul dintre medicina de spital și cea pre-spitalicească—medicina primară și ambulatoriile de specialitate, net în favoarea celei dintâi, atât ca finanțare și adresabilitate cât și ca preocupare a decidenților. România finanțează cu peste 42% din bugetul sănătății medicina de spital aceasta fiind caracteristică unui sistem antichizat în care versantul curativ-intervențional al medicinei—spitalul—servește și ca tampon pentru deficiențele asistenței sociale. Ponderea medie de finanțare a medicinei de spital în UE este de 29%.

În acest moment, operarea infrastructurii spitalicești este sever bulversată de un cadru legal rigid, o finanțare defectuoasă și un management neperformant, lipsit de obiective clare legate de calitate și investiții.

În acest ecosistem, orice spital nou construit și integrat nu va putea fi susținut ca și costuri mentenanță și întreținere a infrastructurii, chiar și fără să vorbim de costul consumabilelor în cazul echipamentelor performante de ultimă generație.

În acest moment, operarea infrastructurii spitalicești este sever bulversată de un cadru legal rigid, o finanțare defectuoasă și un management neperformant, lipsit de obiective clare legate de calitate și investiții.

Rezultatele nete ale sistemului sunt limitate. România are una dintre cele mai mici supraviețuiri ale pacientului cu cancer. Accesul la terapia trombolitică în accidentul vascular

CONTEXT

sau la proceduri intervenționale (coronarografie și stentare, implantare percutană a valvei aortice, dispozitive de cardiostimulare și resincronizare cardiacă) în boala ischemică coronariană conduc la supraviețuiri modeste la 30 de zile ale infarctului de miocard și ale accidentului vascular cerebral. Managementul diabetului zaharat este inadecvat cu complicații mult prea frecvente.

Accesul la medicamente inovative este în continuare limitat, introducerea de molecule noi în lista medicamentelor compensate fiind impredictibilă, cu o inerție semnificativ mai mare comparativ cu alte țări ale Uniunii Europene.

Accesul la medicina de transplant rămâne de asemenea foarte scăzut.

Infecțiile intra-spitalicești asociate actului medical sunt frecvente, parțial raportate, ineficient combătute, fiind responsabile de peste 1500 de decese anual.

România este în zona roșie în ceea ce privește utilizarea excesivă de antibiotice și prevalența mai multor tulpini de bacterii rezistente la medicamente.

De asemenea, avem cea mai mare mortalitate infantilă din Europa—peste dublul mediei UE, în mare parte din cauza lipsei de acces la serviciile de proximitate în timpul sarcinii.

Drepturile și informarea pacientului sunt slab instrumentalizate. Accesul la propriul dosar medical, existența acestuia într-o formă electronică, standardizată, accesul la o a doua opinie, programarea online reprezintă tot atâtea neajunsuri ale sistemului public de sănătate din România.

Din păcate, povara de boală urmează, și în România, disparitățile socio-economice, sărăcia fiind corelată direct cu boala și speranța de viață. Asta cu toate că sănătatea este mai degrabă un drept fundamental decât obiectul unei tranzacții economice. De asemenea, îmbătrânirea populației și emigrarea economică determină o creștere a poverii sistemului de sănătate în condițiile scăderii sustenabilității prin contribuții dinspre populația activă.

VIZIUNE

Sănătatea reprezintă un drept fundamental (art. 34 din Constituția României) și nu un privilegiu. Demnitatea, respectul reciproc medic-pacient, dar și accesul la servicii medicale de calitate sunt elemente esențiale ale oricărui sistem medical modern.

Doar 20-30% din starea de sănătate a populației depinde de sistemul de sănătate. Astfel, sunt foarte importante multe măsuri conexe, subsumate principiului „Sănătate prin toate politicile publice" (health în all policies), principiu constitutiv al tratatelor UE și al Cartei Europene a drepturilor fundamentale. Factorii socio-economici și factorii de mediu influențează semnificativ, la rândul lor, starea de sănătate a populației.

Sănătatea trebuie înțeleasă nu doar ca absența bolii sau a infirmității ci ca o stare completă de bine fizic, mental și social. Obținerea celui mai înalt standard de sănătate este unul din drepturile fundamentale ale fiecărei ființe umane, indiferent de condiția sa economică sau socială (Constituția Organizației Mondiale a Sănătății).

Reforma sistemului de sănătate din România trebuie să aibă la bază câteva principii generale, subordonate obiectivului fundamental de asigurare a unor servicii medicale de calitate, tuturor, atunci când au nevoie:

Clarificarea rolului și responsabilităților instituțiilor statului în domeniul sanitar astfel încât să crească performanța administrativă având ca geometrie generală descentralizarea sistemului. Este necesar un Cod al Sănătății care să înglobeze toate dispozițiile normative care guvernează sistemul.

- Creșterea progresivă a finanțării în paralel însă cu o mai bună gestionare a resurselor publice bugetare disponibile pentru sănătate. Este necesară creșterea progresivă a ponderii finanțării medicinei prespitalicești.
- Aplicarea principiilor sistemelor de sănătate bazate pe rezultate (Value-Based Healthcare) și responsabilizarea actorilor din domeniul sanitar.
- Adoptarea unei strategii coerente și prospective de resurse umane.
- Schimbarea percepției asupra sistemului de sănătate, dinspre „cheltuială" spre „investiție".

PRINCIPII

- **Principiul echității.**

  Acces echitabil la servicii esențiale; creșterea accesului la serviciile de sănătate necesare pentru fiecare persoană de pe teritoriul României.

- **Principiul centrării pe oameni.**

  Pacientul este nu doar beneficiarul sistemului, ci un partener care trebuie să fie reprezentat în mecanismele decizionale și să fie tratat cu respectul datorat demnității, drepturilor și responsabilităților sale. Profesionistul din domeniul medical este nu doar un furnizor de servicii, el este celălalt partener principal, care trebuie tratat cu același respect, în egală măsură.

- **Principiul deschiderii.**

  Dezvoltarea schimburilor naționale și internaționale de bune practici între furnizorii de servicii de sănătate.

- **Principiul eficacității.**

  Proiecte și programe naționale de sănătate dimensionate pe nevoile reale ale populației, cu o abordare bazată pe proceduri și procese corect monitorizate și evaluate, cu obiective măsurabile și o finanțare predictibilă multianuală.

- **Principiul performanței și calității.**

  Monitorizarea implementării serviciilor furnizate și ajustarea lor promptă în funcție de ghiduri și protocoale naționale și internaționale, astfel încât să asigure în permanență o gestiune corespunzătoare a serviciilor de sănătate oferite.

- **Principiul fundamentării deciziilor și a politicilor.**

  Promovarea medicinei bazate pe dovezi atât în practica clinică, cât și în abordarea populațională de sănătate publică.

- **Principiul sustenabilității.**

  Dezvoltarea și eficientizarea sistemului de sănătate și prevenție, în paralel cu o susținere financiară adecvată și o diversificare a surselor de finanțare.

- **Principiul proximității.**

  Gestionarea asistenței medicale cât mai aproape de persoană și comunitate.

- **Principiul prevenției.**

  Acces facil la informație medicală corectă și încurajarea adoptării unor comportamente sănătoase la nivel individual și al populației.

- **Principiul parteneriatului.**

  Abordarea integrată a tuturor actorilor relevanți care contribuie la o viața de calitate: sănătate, mediu, educație, alimentație, cercetare, sport etc.

- **Principiul comunicării și transparenței.**

  Consultarea tuturor partenerilor din sistemul de sănătate și transparentizarea deciziilor necesare pentru trasabilitatea actului medical și de sănătate publică, având ca scop optimizarea permanentă a acestuia.

PRIORITATEA 1

Reforma sistemului de sănătate pentru performanță medicală sustenabilă

OBIECTIV

Capacitate de leadership și guvernanță în sistemul de sănătate

MĂSURI

1. Constituirea unui Consiliu între principalii actori din sănătate cu scopul revizuirii cadrului legislativ, în sensul armonizării și actualizării prevederilor legale principale și secundare, având ca scop final formularea coerentă a unei noi legi a sănătății;

2. Implementarea unui plan strategic pentru adoptarea ghidurilor europene pe specialități medicale și elaborarea protocoalelor aferente pentru asigurarea unor standarde de calitate în armonie cu cele din Uniunea Europeană. Dezvoltarea unor circuite mai eficiente de interacțiune interdisciplinară; așa numitul „audit clinic" trebuie să devină o constanță în spitalele din România.

3. Redefinirea criteriilor de clasificare a prestatorilor de servicii medicale cu scopul uniformizării tipurilor actuale de clasificare, în vederea adaptării finanțării la necesarul local /regional /național de îngrijiri de sănătate.

4. Asigurarea unui sistem de auditare armonizată a actului medical, reproductibil la nivel național și aplicat nivelului îngrijirilor medicale oferite de către prestatori, centrat pe competențe, protocoale, ghiduri, proceduri și coduri de bună practică.

5. Reorganizarea funcțională a structurilor de decizie, îndrumare și execuție în domeniul sănătății și adaptarea lor la necesitățile actuale și viitoare.

6. Promovarea unui mecanism de feedback al pacienților, în vederea realizării unei evaluări a serviciilor de care au beneficiat sau a semnalării cazurilor de corupție.

7. Centralizarea și integrarea feedback-ului personalului medical, a managementului furnizorilor de servicii medicale și a partenerilor unităților medicale în vederea elaborării unor decizii fundamentate de politici publice în sănătate.

8. Transparentizarea activităților și rezultatelor folosite care stau la baza procesului decizional și la fundamentarea politicilor publice.

9. O nouă lege a malpraxisului împreună cu revizuirea și adaptarea reglementărilor privind asigurările civile de malpraxis.

10. Intrarea în Consiliile de administrație ale Spitalelor publice a reprezentanților organizațiilor pacienților, cu drept de vot.

MĂSURI

11. Eficientizarea cheltuielilor prin Programele Naționale de Sănătate. Aproape un sfert din bugetul sănătății se cheltuiește anual prin Programele Naționale de Sănătate fără să existe evidențe clare asupra impactului acestora pentru starea de sănătate a populației. Vom reforma structural conținutul și indicatorii acestor Programe, astfel încât de ele să beneficieze cu adevărat pacienții care au nevoie.

12. Depolitizarea, deparazitarea chiar a sistemului de clientela politică și interesele concurente. Profesionalizarea managementului este placa turnantă a reformei în sănătate. De asemenea, este necesară revizuirea sistemului de indicatori de performanță medicală și financiară a spitalelor.

13. Posibilitatea fiecărui asigurat de a combate fraudele cu banii Sănătății prin accesul facil la decontări (indiferent de casa de asigurare, inclusiv CNAS). Pacientul trebuie să aibă acces în orice moment, atât pe internet cât și la simpla solicitare, la informații privind toate serviciile medicale care au fost decontate în numele lui. Astfel vom combate fraudele prin care sunt decontate tratamente sau medicamente fictive în numele unor pacienți care nu le-au primit niciodată.

14. Este necesară ameliorarea asimetriei contractuale dintre CNAS/CJAS și furnizorii de servicii, în prezent contractul-cadru conținând mai degrabă clauze ce denotă poziția de forță a legiuitorului; sunt enumerate expres sancțiunile, condițiile de reziliere, încetare și suspendare a contractelor de furnizare de servicii medicale, dar nu se face nicio mențiune privitoare la condițiile de modificare a Contractului-cadru opțiunile furnizorului de servicii medicale fiind excluse. Este necesar de asemenea un cadru funcțional în care reprezentanții furnizorilor—Colegiul Medicilor, federații patronale și sindicale, asociații medicale—să negocieze cu CNAS clauze ale Contractul-Cadru.

15. De asemenea, trebuie instituit un sistem independent de monitorizare permanentă a funcționării PIAS, sistem care să fie introdus în Contractul-cadru și să devină opozabil Casei. Sunt foarte multe inadecvări de funcționare ale acestui sistem, inadecvări „deversate" abuziv ca responsabilitate, fără excepție, furnizorilor de servicii.

16. Pacientul evaluator direct al spitalelor de stat. Vom implementa la nivel național un mecanism transparent de evaluare comprehensivă a sistemului sanitar de către pacient. În felul acesta vom avea o perspectivă mai clară asupra percepției serviciilor medicale în diverse spitale. Este important ca datele obiective despre fiecare spital să fie ușor disponibile fiecărui pacient.

17. Achiziții centralizate pentru medicamente și dispozitive medicale universale precum și pentru echipamentele de înaltă performanță cu aplicarea criteriului „cea mai bună ofertă din punct de vedere economic" (Most Economically Advantageous Tender/ MEAT). Pentru a eficientiza costurile și pentru a asigura practica medicală unitară vom desfășura achiziții strategice în mod centralizat prin contracte-cadru multianuale licitate de către ministerul sănătății și Unifarm, chiar cu contractarea externalizată a elaborării caietelor de sarcini.

18. De asemenea, este necesară standardizarea echipamentelor și consumabilelor pe specialitate și tip de investigație într-o abordare de tipul „cel mai mic cost total de operare" în locul actualei abordări păguboase: „cel mai mic cost de achiziție".

OBIECTIV

Finanțare. Cu o alocare de sub 6% din PIB, la jumătatea mediei UE, sistemul public de sănătate din România este subfinanțat, iar rezultatele sunt dramatice.

Doar 39 din 100 de asigurați plătesc contribuția pentru sănătate (CASS), restul făcând parte din categorii sociale scutite de plata acestei contribuții. Astfel, medicina din România are un profil social, subvenția de la bugetul de stat pentru Fondul de Sănătate în 2018 fiind de peste 5 miliarde de lei. În consecință, trebuie găsite forme inovative de finanțare a sistemului public de sănătate.

Subfinanțarea este dublată de o proastă administrare a fondurilor la nivelul CNAS dar și la nivelul unităților medicale publice. Este de notorietate faptul că CNAS menține o structură administrativă stufoasă la nivelul fiecărui județ, cu costuri fixe uriașe, în timp ce decontează sume derizorii pentru intervenții chirurgicale complexe, sistemul fiind astfel complet dezechilibrat și lipsit de coerență, ținut în viață prin mecanisme controlate politic de tipul subvenții și alocări de la Ministerul Sănătății. Actuala organizare face dificilă evaluarea eficienței și performanței utilizării fondurilor publice.

MĂSURI

1. Creșterea progresivă a finanțării de ansamblu a sistemului de sănătate în paralel cu creșterea capacității de absorbție eficientă a fondurilor europene, dar și atragerea de investiții private în sistemul public de sănătate, pe modelul consacrat la nivel european.

2. Instituirea unui Fond Național de Modernizare a Infrastructurii din Sănătate, cu finanțare din fonduri europene, de la bugetul de stat și din fonduri private, în colaborare cu instituții financiare internaționale (Banca Mondială, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare). Acest fond va asigura inclusiv cofinanțarea pentru spitalele regionale pentru care avem finanțare europeană, dar lucrările nu au fost demarate.

3. Transparentizarea costurilor spitalelor și introducerea în deconturi a valorii salariilor și a amortizării investițiilor, întrucât dacă cetățeanul nu cunoaște costurile reale nu va conștientiza nici importanța prevenției.

4. Clarificarea acoperirii oferite de pachetul de bază

5. Evaluarea costurilor din sistem; astăzi „plata pe caz rezolvat", în așa-numitul sistem DRG este de fapt o finanțare paușală a medicinei de spital; propunem o evaluare corectă și transparentă a costurilor reale de funcționare a spitalelor din România (în parametrii corecți, cu personal suficient și materiale sanitare și dispozitive medicale adecvate) prin măsurarea de costuri reale într-un spital pilot printr-un sistem de tip QR Code și apoi diseminarea acestui sistem în sistemul sanitar din România. Vom avea astfel o imagine adevărată a costurilor reale din sistem, modelul de finanțare putând fi replicat ulterior la toate spitalele din România și vom putea actualiza tarifele la un nivel care să permită unităților medicale să opereze eficient. Vor fi actualizate Tariful pe Caz Ponderat—TCP pentru spitalizarea continuă acuți, ziua hotelieră pentru spitalizare continuă cronici, decontarea spitalizărilor de zi și a serviciilor în ambulatorul de specialitate.

6. Angrenarea bugetelor locale ale municipiilor în funcționarea spitalelor publice de interes județean sau regional. În prezent, doar 1% din bugetul sănătății provine din bugetele locale. Propunem

MĂSURI

descentralizarea fiscală a spitalelor din România, urmată de descentralizarea decizională progresivă. Această finanțare de „lanț scurt", și din bugetele locale va dinamiza autoritățile locale acestea devenind mai reactive la necesități, cetățeanul fiind la „un vot distanță" față de cei responsabili de starea spitalului lor.

7. Crearea unui pachet suplimentar de servicii medicale, distinct față de pachetul de bază, accesibil prin asigurări voluntare de sănătate—după modelul „Pilonului III"; astfel, spitalele publice sau private pot să își diversifice oferta de servicii și să acceseze fonduri suplimentare

8. De asemenea, vom face tranziția spre un sistem de raportare bazat pe Clasificarea Internațională a Bolilor (ultima variantă publicată de OMS este ICD 11), mult mai adecvat pentru un profil epidemiologic real al poverii de boală din România decât actualul DRG.

9. Ulterior, într-un sistem cu costuri reale și cheltuieli transparente, se poate renunța la monopolul CNAS prin crearea „Pilonului II" în Sănătate—o parte din contribuția de sănătate să fie administrată de Case de Asigurări administrate privat, care să contracteze concurențial servicii pentru asigurați cu furnizori de stat sau privați. Fiecare român va putea astfel să își aleagă asiguratorul și furnizorul serviciilor medicale de care are nevoie.

10. Se va urmări în mod specific raportul cost-eficientă al intervențiilor în sănătate și gestionarea mai bună a fluxului fondurilor;

11. Integrarea infrastructurii medicale private în sistemul public prin „externalizare", după modelul dializei și al altor subcomponente strategice ale necesarului de servicii medicale având un model de operare sustenabil.

OBIECTIV

Accesibilitate. Accesul la sistemul public de sănătate din România este foarte scăzut. Nevoile medicale nesatisfăcute ale românilor sunt printre cele mai mari din Europa, peste dublul mediei UE. Avem peste 700 de localități fără medic de familie multe dintre gravidele din mediul rural ajungând să nască fără niciun control medical al sarcinii. De altfel, peste 90% dintre spitale și unități medicale asimilate sunt în mediul urban. Mai mult, 25% dintre femeile din mediul rural nu au asigurare de sănătate.

Listele de așteptare pentru investigații imagistice sau analize de laborator sunt din ce în ce mai lungi.

Mai mult, doar 81% din populație este asigurată, persoanele fără asigurare de sănătate, cu acces doar la pachetul minim provenind din zona economiei informale și din zonele sociale vulnerabile.

Consecința cuantificabilă a accesului scăzut la servicii de sănătate este mortalitatea evitabilă care ajunge în România la un procent înfiorător de 50%, de departe cel mai mare din UE. Este esențial ca timpii și listele de așteptare să se reducă cu atât mai mult cu cât accesul limitat și tardiv crește în fapt cheltuielile sistemului, nu le scade.

MĂSURI

1. **Tranziția spre asistența medicală comunitară integrată** între compartimentele sistemului sanitar—sănătatea publică, asistența medicală primară și medicina de spital pentru a exista o continuitate a îngrijirii medicale în special pentru bolile cronice. Pentru acest obiectiv este esențială digitalizarea și integrarea sistemului, programările online și calendare personalizate de dispensarizare atât pentru componenta de prevenție cât și pentru cea de supraveghere a patologiei cronice.

2. **Caravane medicale pentru mediul rural**. Vom face un sistem prin care să încurajăm medicii specialiști să meargă în fiecare comună sau oraș mai mic din zonele defavorizate cel puțin o dată pe an.

3. **Asistență medicală în fiecare comună**. Dorim să existe măcar câte un asistent medical și un mediator sanitar în fiecare comună românească până în 2022.

4. **Vouchere de transport pentru pacienții cu boli cronice din mediul rural**. Managementul inadecvat al bolii cronice este una din cauzele principale ale numărului uriaș de internări evitabile și impactează negativ supraviețuirea. Pentru a crește accesul la servicii medicale, pentru a îmbunătăți controlul evoluției bolilor, este necesară facilitarea transportului în cel mai apropiat oraș cu spital, pentru consultațiile anuale prevăzute în pachetul asigurărilor medicale sau monitorizarea gravidelor și a bolnavilor cronici cu anumite patologii.

5. **Încurajarea telemedicinei**. Vom încuraja folosirea noilor tehnologii ale comunicației pentru a îmbunătăți relația între pacient și medic. Mai ales în mediul rural, unde există penurie de medici, consultările la distanță pot fi încurajate pentru a trece peste obstacolul distanțelor lungi.

6. **Informatizarea accesului la serviciile de sănătate de stat**. Toate programările trebuie să poată fi făcute online pentru medicina ambulatorie și investigațiile paraclinice, lucru care ar ajuta și la comprimarea listelor de așteptare.

7. **Dosarului Electronic de Sănătate accesibil pacientului și medicului curant**, instrument standardizat care va conține istoricul medical complet—alergii, imunizări, diagnostice, investigații efectuate, tratamente urmate;

8. **Realizarea Registrelor Naționale Suverane de Boli**. Registrele de boală reprezintă o formă standardizată de colectare de date epidemiologice, despre tipul, stadiul, tratamentul cazurilor precum și despre profilul pacientului. Registrele sunt esențiale pentru ghidarea măsurilor de prevenție, screening și control al bolilor.

9. **Deduceri fiscale/ reducerea impozitului pe profit pentru oficinele din mediul rural izolat**; Astfel, accesul la medicamente pentru România rurală se va ameliora semnificativ.

10. **Responsabilizarea ca „procurator/facilitator medicamente" a mediatorilor sanitari și a asistenților medicali comunitari** din Centrele de Asistență Medico-Socială astfel încât persoanele vârstnice/nedeplasabile din zona rurală să aibă acces la medicamentele de care au nevoie.

11. **Program de lucru în două ture în toate spitalele județene pentru ambulatoriile de specialitate cu patologia cea mai frecventă** în Unitățile de Primiri Urgențe astfel încât urgențele de cod verde (parametri vitali stabili) sau albastru (non-urgențe) să poată fi preluate din sălile de așteptare din UPU. Astfel, vor scădea semnificativ timpii de așteptare, iar în UPU

MĂSURI

se vor concentra marile urgențe. Doar unul din patru pacienți care se prezintă în UPU se internează restul reprezentând patologii care pot fi adresate și în ambulatoriile de specialitate.

12. **Registrul profesioniștilor în medicină**—toate corpurile profesionale din România vor contribui la constituirea acestei baze de date actualizate, cu informații relevante. Acest registru va deveni un instrument util pentru pacientul român care va putea să își aleagă medicul, fizioterapeutul, stomatologul sau psihologul.

13. **Dezvoltarea unor navigatori medicali pentru pacienți**. Înființarea la nivel de UAT-uri în colaborare cu dispeceratul local de urgență a unor birouri/call center-uri cu personal medical specializat dedicat pacienților care necesită o atenție medicală complexă, pluri-disciplinară (navigator oncologic, navigator TBC, navigator cardio-vascular). Astfel pacienții vor putea beneficia de orientare în sistemul sanitar și nu vor mai fi pierduți sau în situația de a trebui ei să înțeleagă tratamente medicale complexe pentru a avea o șansă la un tratament corespunzător. Aceste birouri vor funcționa și ca punct de contact pentru sesizări de integritate/malpraxis, după modelul din Marea Britanie.

14. **Liste transparente de așteptare** pentru intervențiile ce nu pot fi efectuate imediat din cauza diverselor constrângeri.

OBIECTIV

Personalul medical. Corpul profesional medical trebuie să fie partener nu adversar și nici masă inertă asupra căreia decidenții aplică „măsuri de reformă". Breslele medicale trebuie să devină parteneri activi.

Există și zone dezumanizate în sistem, enclave mizerabile, atitudini de neacceptat; există dumnezei și ierarhii ilegitime, arii „industrializate" și corupție. Sigur că acestea vor trebui eradicate. Sistemul trebuie deparazitat. Dar acest proces nu poate fi făcut decât în parteneriat cu personalul medical. Disciplina de corp profesional este garanția unei practici medicale deontologice. Există însă și zone model de practică medicală, integritate și profesionalism, dedicare și empatie. Acestea trebuie replicate și trebuie să devină normative pentru sistemul de sănătate din România.

Una dintre principalele cauze pentru care medicii pleacă din România este și vulnerabilitatea practicii medicale. Personalul insuficient, gărzile nenumărate, accesul redus la investigații și mijloace terapeutice, birocrația excesivă sunt obstacole majore în calea unui act medical de calitate.

România dispune de 2,9 medici și 6,7 asistente medicale la 1.000 de locuitori comparativ cu media UE de 3,6 respectiv 8,5. Dincolo de cifrele nete, distribuția profesioniștilor sanitari este deficitară în afara marilor orașe.

MĂSURI

1. **Cifra de școlarizare pentru rezidențiat**—numărul de posturi și locuri scoase la concurs—va fi stabilită în funcție de normative de personal actualizate pe specialități pentru toate unitățile sanitare. Un numerus clausus corect trebuie să țină cont de profilul de patologie actual și viitor al României. Oferta de formare în domeniul sanitar

MĂSURI

trebuie calibrată în funcție de analiza prospectivă a structurii și numărului personalului din sistem și a nevoilor de îngrijire locale / regionale / naționale.

2. **Restructurarea programelor de pregătire în rezidențiat.** Vom demara modernizarea structurii modulelor de rezidențiat în conformitate cu cele din Uniunea Europeana cu înființarea unui registru electronic de competențe de tip log-book. Rezidenților li se vor certifica progresiv competențele și le vor putea fi delegate responsabilități crescânde, inclusiv în acoperirea serviciului de gardă. De asemenea, trebuie introduse în curicula de pregătire competențele uzuale din aria fiecărei specialități medicale și chirurgicale, aceste competențe urmând a fi câștigate o dată cu absolvirea rezidențiatului.

3. Acordarea dreptului de practică pentru absolvenții Universităților de medicină pentru zonele de deficit de personal din sectorul primar. Dreptul de practică este provizoriu, pentru maximum doi ani, timp în care pot susține concursuri și examene pentru post definitiv.

4. **Înființarea unei baze de date online în care rezidenții pot informa sub anonimat, asupra calității pregătirii în rezidențiat** (formulare anonimizate de evaluare de către rezident a îndrumătorului/profesorului responsabil de stagiu) disponibile pe o platformă digitală din centre de pregătire și spitale clinice. Astfel, rezidenții care aleg centrul de pregătire pot fi avizați, iar coordonatorii acestora pot avea un feedback onest asupra propriei activități. Extinderea pregătirii în rezidențiat și în unele spitale județene care se vor acredita în acest sens.

5. **Optimizarea criteriilor pentru organizarea complementară a rezidențiatului și în afara centrelor universitare**, în beneficiul sistemului de sănătate și implicit al pacientului.

6. **Crearea unui fond național pentru educație medicală continuă.** Finanțarea unei sume de bani pe an per specialitate pentru dotări materiale și participare la conferințe, bani de la bugetul de stat sau din alte surse de finanțare (fonduri europene, programe etc.)

7. **Diversificarea ofertei de formare**, conectarea la sistemele similare internaționale și revizuirea criteriilor de echivalare a studiilor medicale din străinătate.

8. **Acces liber la cunoaștere.** Fiecare doctor din România trebuie să aibă acces gratuit la revistele de specialitate din domeniul său pentru a fi la curent cu cele mai noi rezultate ale cercetării din zona lui de activitate. De aceea propunem înființarea unei biblioteci virtuale dedicată medicilor unde să se poată accesa tratate, studii și articole de specialitate.

9. **Ghiduri de bună practică pentru a uniformiza practica medicală** și pentru a o face mai puțin vulnerabilă la malpraxis. Implementarea unui plan strategic pentru adoptarea ghidurilor europene pe specialități medicale și elaborarea protocoalelor aferente pentru asigurarea unor standarde de calitate în armonie cu cele din Uniunea Europeană—acestea vor permite achiziționarea predictibilă de către spitale a medicamentelor și vor facilita achizițiile centralizate. Pentru o practică unitară în spitale este necesar editarea unui Monitor Oficial Medical unde vor fi publicate toate ghidurile și protocoalele medicale, ordinele de ministru și reglementările care privesc sistemul medical pentru ca standardele de bună practică să fie aplicate adecvat și predictibil în toate spitalele din România.

10. **Întărirea independenței profesiilor medicale.** Definirea clară a actului medical, a limitelor de competență și a responsabilităților pentru fiecare profesie medicală pentru a preveni exercitarea abuzivă

MĂSURI

a oricărei dintre profesiile medicale. De asemenea, vom defini mai clar circuitul pacientului în spital și condițiile pentru transferul său între unități medicale atunci când situația o impune.

11. **Reformarea, depolitizarea și profesionalizarea Autorităților Competente din sistem**, a structurilor de reprezentare a breslelor—cuprinse în Regulamentul IMI: CMR, CMSR, CFR, OTDR, OAMGMAMR, OBBCSSR. Incompatibilitate între funcțiile de conducere din Educație și Sănătate; maximum două mandate în oricare funcție de conducere din aceste structuri. Este esențială democratizarea acestora astfel încât reprezentarea breslei și reglementarea profesiei să fie făcute onest, în interesul practicianului și al pacientului.

12. **Eficientizarea proceselor din domeniul managementului resurselor umane**. Stabilirea de criterii de selecție și evaluare, meritocratice și nediscriminatorii, pentru accesul în funcțiile de conducere (șefi de secție, șefi de departamente etc.). Includerea unităților sanitare publice în cadrul legal aferent guvernanței corporative, pentru obținerea unui proces optimizat al selecției și evaluării managerilor și a membrilor consiliilor de administrație.

13. **Posibilitatea reconversiei specialității medicale pentru medic** în cazul în care uzura fizică și psihică în specialitățile solicitante nu mai permite exercitarea activității în specialitatea inițială.

14. **Ameliorarea relaționării corpului medical cu pacientul**. Propunem modificarea metodologiei de concurs pentru accesul în sistemul public de sănătate prin introducerea evaluării capacității de a comunica empatic și deontologic cu pacientul și aparținătorii acestuia.

15. **Asigurarea unui standard minimal obligatoriu** pentru toate unitățile spitalicești referitor la accesul în spital și la asigurarea securității personalului medical care activează în acestea;

16. **Reevaluarea și actualizarea normativului de personal pe secțiile și compartimentele din spitale**. Subnormarea înseamnă subfinanțare și practică medicală vulnerabilă, în final fiind la risc viața pacientului.

17. **Întărirea instituției avertizorului de integritate**—suport juridic și protecție extinsă pentru cei care semnalează nelegalitatea, corupția sau încălcarea regulilor epidemiologice sau de igienă în spitale.

18. **O nouă Lege a Malpraxisului** care să acopere cu adevărat interesele pacienților și ale personalului medical; o lege care să fie o garanție atât pentru pacient cât și pentru medic. Este necesară a clarificare a culpei medicale—atunci când aceasta e individuală sau din cauza dotărilor insuficiente sau a protocoalelor sau a procedurilor inadecvate. Datorită neajunsurilor actualei legi s-a ajuns la practicarea medicinei defensive—actul medical cu risc minimal pentru medic, care nu este întotdeauna în interesul legitim al pacientului. Este necesară introducerea în noua lege și a instituției medierii prejudiciare—instrument de despăgubire în cazurile de culpă medicală care să evite instanța, acolo unde este posibil. Substanța esențială pentru reclădirea relației medic-pacient este tocmai siguranța actului medical și definirea mult mai clară a malpraxisului.

- Nivelul malpraxisului corelat cu salariul mediu al medicilor. In țările UE, prețul asigurării de malpraxis reprezintă maximum 10–15% din venitul net al medicului.

MĂSURI

- Condițiile de la asigurare discutate în forma organizata instituțională. Ar fi necesar, pentru a evita politici de tip trust și de impunere a tarifelor, să se realizeze un contract cadru anual stabilit prin negocieri între asigurători, Ministerul Sănătății, organizații profesionale, asociații ale pacienților și justiție. Acesta trebuie să precizeze modul de sesizare și răspuns în cazurile de malpraxis, plafonarea daunelor ne-materiale (morale) care se pot acorda și modul de evaluare a lor, procedura de stabilirea a răspunderii în astfel de cazuri

- Precizarea scopului final al contractului medic (instituție) pacient (malpraxis bazat pe rezultat). Din punct de vedere al contractului de acordare a asistenței medicale, pacientul este în contract cu spitalul (instituția), și medicul este doar un prestator de servicii. Astfel s-ar separa în situațiile de malpraxis responsabilitatea instituțională de cea individuală.

- Definirea responsabilităților mai clar în fișa postului și în protocoale (echipa, nu individul răspunde), și acoperirea malpraxisului (parțial/total) de instituție. Lipsa unor protocoale instituționale nu este o culpă a medicului și deci decizia de eroare medicală trebuie luată exclusiv de colegiu, nu de instituții din afara specialității (mai ales cele din justiție)

- Limitarea daunelor morale la cele asigurate de poliță /stabilite prin discuții instituționale, în funcție de valoarea convenită cu asigurătorii în contractul cadru și într-o proporție corelată cu criterii care sunt obiectivabile. Așa cum în contractele de asigurare de malpraxis plafonul daunelor morale este egal maximum cu cel de daune materiale, și acordarea daunelor morale să fie corelată cu acest plafon.

OBIECTIV

Accesul la medicamente și dispozitive medicale, piața farmaceutică. Medicamentele și intervențiile medicale inovative au scăzut mortalitatea sau au crescut considerabil rata de supraviețuire. Astăzi, pacienții cu hemofilie pot trăi o viață normală, HIV este o boală cronică, iar doi din trei pacienți cu cancer supraviețuiesc la cinci ani de la diagnostic.

La nivel global sunt peste 7.000 de medicamente în faza de cercetare—dezvoltare, medicamente ce vor adresa nevoile medicale nesatisfăcute. Se studiază tehnologii medicale ce vor schimba paradigma—din tratamente simptomatice în tratamente curative, dar vor pune presiune pe bugetul public.

În ultimii ani, România se confruntă atât cu lipsa medicamentelor esențiale cât și cu întârzieri considerabile în accesul la medicamente de ultimă generație, cauzate de birocrație și de constrângeri bugetare (280 euro/cap de locuitor pentru medicamente comparativ cu 522 euro media UE) deși 27% din cheltuielile pentru sănătate sunt direcționate către produse farmaceutice și produse de uz medicinal (al treilea procent din UE după Bulgaria și Slovacia). Astfel, peste două treimi din plata directă pentru sănătate în România—cheltuielile suportate de pacient, dincolo de contribuția lunară—au fost direcționate către coplata medicamentelor.

În 2017, doar două din 10 medicamente esențiale în tratamentul bolilor non-comunicabile sunt considerate a fi fost „general disponibile".

Pe de altă parte, Casa Națională de Asigurări de Sănătate nu decontează din FNUASS decât medicamente curative, nu și preventive, acestea din urmă având potențialul de a reduce cheltuielile cu spitalizarea pe termen lung.

MĂSURI

1. Reforma politicii medicamentului astfel încât să răspundă nevoilor de sănătate și bugetare:

- Revizuirea politicii de preț a medicamentelor astfel încât să se asigure disponibilitatea continuă a medicamentelor de bază pentru pacienți; Cu o politică de preț sustenabilă se rezolvă problema exportului paralel, fără să fie nevoie de intervenții care vin în contradicție cu regulile pieței interne UE

- Actualizarea progresivă a bugetului pentru medicamente conform unui calendar predictibil de absorbție a moleculelor noi, inovative cu eficiență dovedită. Indexarea Bugetului Anual cu rata inflației

- Revizuirea criteriilor de includere a medicamentelor în sistemul de asigurări sociale de sănătate pentru a asigura disponibilitate rapidă și în condiții de sustenabilitate bugetară

- Implementarea schemelor inovative de decontare, care să asigure că lista de medicamente compensate sau gratuite este actualizată periodic și medicamentul potrivit ajunge la pacientul potrivit, iar plata se face în funcție de rezultat

- Reevaluarea criteriilor de decontare a medicamentelor în sistemul de asigurări sociale de sănătate astfel încât să se încurajeze o competiție reală pentru furnizarea de medicamente pacienților

- Implementarea unui sistem de pay-back echitabil și predictibil care să înlocuiască contribuția trimestrială plătită de producătorii și distribuitorii de medicamente (claw-back)

- Program de acces rapid la tehnologiile medicale de ultimă generație având ca exemplu sisteme din alte țări europene.

2. Includerea în rambursare a vaccinurilor pentru adulți și categorii la risc

3. Implementarea de criterii obiective și verificabile de intrare pe piață a medicamentelor și a dispozitivelor medicale (HTA—Health Technology Assessment).

4. Încurajarea, inclusiv prin instrumente fiscale a producției interne de medicamente și scăderea astfel a dependenței de piața externă. România înregistrează un deficit comercial al pieței farmaceutice de 2 miliarde de euro.

5. Întocmirea listei medicamentelor esențiale care să fie prezente permanent, fără nicio discontinuitate. Asigurarea unei rezerve de substanțe medicamentoase strategice „prea ieftine" (listate ca Denumiri Comune Internaționale), cu prețuri subvenționate, acolo unde este cazul, pentru atingerea criteriului de rentabilitate a producătorilor și furnizorilor din rețeaua de distribuție farmaceutică și împiedicarea dispariției lor din motive economice.

6. Stimularea importului paralel și limitarea exportului paralel de medicamente.

7. Acces echitabil la dispozitive medicale.

8. Ne vom implica în extinderea inițiativelor regionale (BeNeLuxAI și Declarația de la Valletta) și chiar în găsirea unui cadru pan-european de negociere comună a prețului pentru moleculele noi.

9. Încurajarea cercetării (studiilor clinice) prin reducerea birocrației impusă de Agenția Națională a Medicamentului și Dispozitivelor Medicale și comprimarea rezonabilă termenelor de avizare.

10. Gestiunea judicioasă a stocurilor de materiale și consumabile pentru situații de dezastru și pentru activitatea curentă.

OBIECTIV

Sistem de sănătate digitalizat

MĂSURI

1. Dezvoltarea unui sistem de e-sănătate pentru asigurarea accesului transparent al tuturor partenerilor din sistem, debirocratizare și asigurarea trasabilității actului medical.

2. Dezvoltarea unei platforme online pentru interconectarea sistemelor informatice folosite în sistemul de sănătate.

3. Introducerea unor instrumente digitale de suport decizional bazate pe analiza informațiilor din sistemul de sănătate pentru a identifica rapid și precis prioritățile de intervenție corectivă.

4. Debirocratizarea și digitalizarea sistemului de sănătate; e-medicina. Eliminarea poverii birocratice asupra medicilor, clinicilor și spitalelor prin implementarea proiectului de „tăiat hârtii" în sistemul sanitar.

5. Foaia de Observație Electronică—Validarea securizată a actului medical, a măsurilor de tratament sau profilaxie întreprinse, de exemplu prin coduri QR:

- Aceasta permite:

  f) Transparenta gestionarii resurselor, fie materia le, fie logistice, fie de personal

  g) Trasabilitatea masurilor de tratament, profilaxie sau de tip organizatoric—instituțional întreprinse, optimizarea costurilor

  h) Formularea unor obiective centrate pe nevoile de îngrijire sau de profilaxie, în baza analizelor culese „din teren" și nu a unor decizii adoptate „din birou"

  i) Optimizarea masurilor de îngrijire sau profilaxie necesare, adaptate la necesitățile reale

  j) Dimensionarea prospectiva a politicilor de sănătate publică

- Trebuie implementata cuantificarea activității medicale și de sănătate publică în baza măsurilor întreprinse la fiecare caz, indiferent unde aceasta activitate ar avea loc, cu confirmarea directă încrucișată a masurilor întreprinse, direct de către profesioniștii din domeniu care au prestat respectivul serviciu către respectivul beneficiar, într-o bază de date / platforma de gestionare a activității în sănătate. Activitatea trebuie doar auditată de către o structură de control al serviciului medical întreprins—cu rol de verificare a conformității, raportata la codificări diagnostice, ghiduri, protocoale și planuri de masuri formulate de către specialiști din domeniu, pe aceeași platforma.

- Acest lucru ar debirocratiza sistemul, ar motiva personalul, ar permite unificarea bazelor de date în jurul unor noțiuni concrete, ar reduce pierderile oculte de mijloace materia le și ar evita fraudarea, ar permite cuantificarea necesarului anumitor tipuri de masuri profilactice, curative sau administrative, ar facilita informarea beneficiarilor asupra serviciilor ce i s-au oferit, ar permite adaptarea supla a sistemului de sănătate la necesități prezente și ar permite dimensionarea corespunzătoare a serviciilor pentru viitor.

OBIECTIV

Cercetare științifică medicală

MĂSURI

1. Revizuirea modalității și diversificarea surselor de finanțare a cercetării medicale prin debirocratizare și introducerea unor criterii obiective, simple, de evaluare a importanței temelor;

2. Transparentizarea finanțării cercetării medicale prin crearea unui portal unic de acces al profesioniștilor din domeniu;

3. Promovarea programelor de cercetare derulate în parteneriat între universități, centre de cercetare etc.

OBIECTIV

Abordare integrativă pentru diminuarea factorilor de risc.

Mai mult de 40% din povara de boală din România, estimată în ani de viață sănătoasă pierduți și aproape jumătate dintre decese se datorează factorilor de risc comportamentali. Așadar sunt necesare măsuri comprehensive, coordonate și cost-eficiente pentru a ameliora impactul acestora asupra incidenței și prevalenței bolilor non-comunicabile—boli respiratorii cronice, diabet zaharat, patologie cardio-vasculară și cancer.

România are o proporție mare de fumători; unul din cinci români fumează—4 milioane și jumătate de persoane cu vârsta peste 15 ani, iar 115 români mor zilnic din cauza bolilor asociate fumatului, fumatul scăzând speranța de viață în medie cu 10 ani. Mai îngrijorătoare este rata adolescenților care devin fumători, prevalența fumatului pe segmentul 15-24 de ani crescând cu peste 50% din 2011. Cancerul pulmonar reprezintă cea mai frecventă cauză de deces de cauză neoplazică, rata mortalității crescând cu aproape 14% din 2000. Costurile medicale și nemedicale, directe și indirecte ale fumatului ajung la 4% din PIB.

România are cea mai mare rată standardizată a mortalității legată de consumul de alcool dintre țările membre UE—42/100.000. Consumul abuziv și dependența de alcool sunt responsabile de 70.000 de pacienți/an în sistemul public de sănătate, costurile medicale și nemedicale (economice) ale alcoolismului ridicându-se la 1% din PIB. Consumul episodic excesiv depășește cu mult media UE—35% vs 20%. Pe segmentul 20-24 de ani un sfert dintre decese sunt legate de consumul abuziv de alcool.

De altfel, Organizația Mondială a Sănătății setează ca obiectiv reducerea relativă a consumului de alcool cu 10% până în 2025; nu s-a făcut nimic în acest sens. Managementul acestei probleme de interes național este fragmentat, insuficient, cu rezultate neglijabile.

Dieta inadecvată—bogată în calorii, sare, grăsimi animale și zaharuri este una dintre cauzele mortalității cardiovasculare mari din România. În fapt, unul din două decese vasculare—fie că vorbim de infarct miocardic fie de accident vascular cerebral este legat direct și nemijlocit de dieta defectivă. De altfel, și recentul trend accentuat de creștere a ratei obezității printre

OBIECTIV

adolescenți are aceeași cauză. Pe de altă parte România are cea mai mare incidență a diabetului zaharat din Europa—11% din populația 18-65 ani, acest fapt devenind o problemă de securitate națională, iar printre cauze fiind și stilul de viață și alimentație la risc.

Factorii de mediu contribuie de asemenea la starea de sănătate generală a populației. România, cu 28.000 din cele 400.000 de decese premature datorate poluării aerului din UE, se află pe locul 3.

MĂSURI

1. Educație pentru sănătate în școli în vederea prevenirii debutului consumului de alcool/tutun; educație nutrițională și reproductivă;

2. Centre de prevenție/tratare a dependenței de consumul de alcool la nivelul fiecărui spital Județean/Regional.

3. Aplicarea chestionarelor de tip AUDIT (Alcohol Use Disorders Identification Test & Guidelines) în toate spitalele și cabinetele de medicină de familie din România, (chiar anexă la Foaia de Observație)—chestionare care identifică comportamentul de risc—consumul de risc și consumul abuziv, permițând intervenții de consiliere „scurte" din partea medicului (succes una din opt intervenții; o viață salvată la 60 de intervenții scurte)

4. Adresarea dependenței de alcool în Compartimente de Specialitate, cu protocoale de supraveghere și tratament standardizate.

5. Educație continuă a personalului pe zona adicției joacă un rol dovedit în prevenția alcoolismului.

6. Semaforizarea alimentară: implementarea sistemului de etichetare cromatică Nutri-Score (de la roșu la verde în funcție de conținutul de grăsimi saturate, sare, zaharuri libere, proteine și fibre alimentare). Astfel românii se vor putea informa facil despre impactul asupra sănătății al produselor pe care le cumpără.

7. Măsuri fundamentale pentru reducerea consumului de tutun; reducerea expunerii la orice mesaj direct sau indirect legat de tutun în rândul tinerilor în vederea reducerii comportamentului de consum; interzicerea fumatului de orice fel în locurile publice închise și astfel scăderea validării sociale a fumatului; folosirea taxelor aplicate tutunului pentru programele de sănătate și pentru campanii educaționale extensive pentru prevenirea adicției la nicotină în rândul copiilor.

8. Descurajarea automedicației. Consumul de medicamente, în special de antibiotice, trebuie să fie supravegheat de specialiști și realizat pe bază de prescripție, ghiduri și instruire. Riscurile automedicației pentru sănătatea pacientului sunt majore, dar acest fenomen este larg răspândit în România (peste 80% din pacienți își procură tratament fără prescripție medicală) și este cauzat de neîncrederea în medici, lipsa educației sanitare și publicitatea excesivă la medicamente.

9. Introducerea în normele de tehnică legislativă, pentru fiecare act normativ, pe lângă evaluarea impactului socio-economic și a unei secțiuni de ‚impact asupra sănătății publice". Astfel, cuantificarea sistematică a acestei coordonate a sănătății publice va deveni comună în procesul decizional în toate domeniile sectoriale. De altfel, „health în all policies" este un principiu de guvernanță europeană care va trebui preluat și în România. Mai mult, vom încerca să determinăm decidenții de la toate nivelurile să

MĂSURI

ajusteze aceste politici astfel încât, fără excepție, acestea să aibă un efect pozitiv, cel mult neutru asupra stării de sănătate a populației. Sistem integrat de sănătate centrat pe pacient.

OBIECTIV

Prevenirea îmbolnăvirilor.

Prevenția trebuie să devină o componentă strategică a sistemului public de sănătate și implică politici publice intersectoriale, secvențiale și coordonate. La ora actuală, România investește doar 18 euro pentru fiecare persoană, (1,7% din bugetul sănătății, media UE fiind de 3,1%) în zona prevenției. Aceste deficiențe de sistem se traduc prin a patra cea mai mare mortalitate evitabilă prin prevenție din UE—310 decese la 100.000 de locuitori.

Prevenția presupune responsabilizarea persoanei, comunității și autorităților privitor la măsuri integrate de sănătate publică. De asemenea, este necesar un calendar personalizat pentru efectuarea de controale preventive în funcție de vârstă și factori de risc. Există exemple de bune practici și politici intervenționale validate care trebuie replicate și în România.

E nevoie de o Lege a Prevenției care să structureze o nouă arhitectură a responsabilității infrastructurii instituționale, să dimensioneze resursa umană și financiară pentru Planurile Naționale de Control Integrat al bolilor cardiovasculare și oncologice—principalele contributoare la mortalitatea și morbiditatea din România.

Prevenția prin screening și depistare precoce, monitorizarea și managementul integrat al bolilor non-comunicabile este un imperativ. Prea multe cancere sunt depistate în stadii avansate, atunci când opțiunile terapeutice și pronosticul sunt limitate; unul din două cazuri de diabet zaharat nou diagnosticat are deja instalate complicațiile cronice ale bolii, iar parcursul bolii vasculare în România este interceptat de cele mai multe ori în stadiul de infarct miocardic sau accident vascular cerebral. Puți peste 50% dintre cabinetele din rețeaua medicinei primare oferă stratificarea riscului cardiovascular în practica generală curentă.

MĂSURI

1. **O populație conștientă asupra modalităților de prevenire—igienă personală și comunitară**

- Promovarea unui mod de viață sănătos din punct de vedere fizic și psihic, prin reducerea factorilor de stres și încurajarea activității fizice de la vârstă fragedă; colaborarea cu instituțiile statului din zona educației, socialului și justiției pentru identificarea măsurilor prin care se creează un mediu socio-economic sigur, propice unei vieți de calitate;
- Derularea de campanii de conștientizare asupra efectelor sedentarismului și a dependențelor de stupefiante, alcool și tutun.
- Derularea de campanii de prevenție în rândul populației vulnerabile și introducerea în curricula școlară a unor cursuri de sănătate, incluzând aspecte de igienă orală și corporală, alimentație, exercițiu fizic, sănătate mintală, prevenția accidentărilor și primul ajutor, pregătire pentru situații de urgență, educație sexuală,

MĂSURI

prevenția abuzului de substanțe, a abuzului de tehnologie.

- Deprinderea membrilor comunităților școlare și locale de a solicita un sfat medical avizat la momentul oportun (screening, semne care pot indica boli etc.)
- Conștientizarea riscurilor automedicației.
- Informarea corectă și educarea din punct de vedere medical a beneficiarilor referitoare la medicamente, suplimente alimentare, terapii etc.
- Conștientizarea costurilor îmbolnăvirii (în plan personal și socio-economic) și a importanței acțiunilor care duc la menținerea stării de sănătate.
- Prevenția bolilor cu transmitere sexuală.
- Testarea integrativă gratuită pentru bolile cu prevalență globală (TBC, HIV, Hepatită B și C), conform recomandării OMS, pentru populația vulnerabilă prin caravane dedicate. Pentru aceste boli este esențial accesul universal și gratuit la servicii medicale de screening, diagnostic precoce și tratament. Este necesară implicarea coordonată a autorităților locale și a sectorului neguvernamental.
- Screening pentru boala vasculară/calcul scor de risc cardiovascular prin servicii medicale preventive contractate cu rețeaua de medicină primară.
- Rețea națională de screening și tratament pentru retinopatia diabetică, declarată de OMS ca boală oculară prioritară. Complicația acesteia—orbirea, afectează iremediabil calitatea vieții populației active. Vom înființa o rețele naționale cu centre județene de „ Ochi Diabetic" în dotarea minimă a acestora intrând un echipament de detecție (fundus camera) și de tratament al retinopatiei (laser fotocoagulant).

2. Alimentație sănătoasă și bogată în nutrienți

- Colaborarea cu sistemul de educație pentru diseminarea cunoștințelor și informațiilor relevante referitoare la alimentație și alegerea dietei zilnice.
- Descurajarea consumului de alimente nesănătoase prin suprataxarea acestora sau indirect, prin reducerea accizelor pentru alimentele sănătoase.
- Informarea corectă a cumpărătorului cu privire la conținutul și valoarea nutrițională a produselor; adoptarea sistemului de clasificare european nutriscore și ecoscore pentru alimente.
- Colaborarea cu domenii conexe—mediu, chimie alimentară etc.—în programe naționale multidisciplinare privind cercetarea și îmbunătățirea calității alimentelor, a apei și a aerului.

3. Calitatea mediului urban și a condițiilor de locuire ca obiectiv de sănătate publică

- Colaborarea cu autoritățile de mediu pentru analiza și cercetarea corelațiilor dintre evoluția factorilor de mediu și incidența afecțiunilor, cu scopul evaluării localităților și zonelor cu potențial nociv asupra populației.

4. Sănătatea reproducerii și măsuri de asigurare a sănătății nou-născutului

- Promovarea planificării familiale.
- Asigurarea accesului universal la îngrijire antenatală bazată pe prevenția și detecția complicațiilor materne și fetale ale sarcinii începând din primul trimestru; continuarea îngrijirilor în concordanță cu riscurile identificate.

MĂSURI

- Asigurarea îngrijirii la naștere ținând cont de nevoile medicale și psiho-sociale ale mamei.
- Promovarea alăptării naturale și diseminarea cunoștințelor și informațiilor relevante referitoare la îngrijirea nou-născutului.
- Dezvoltarea facilităților de neonatologie aplicată, cu accent pe patologia complexă a nou-născutului (prematuritate, malformații etc.).

5. Vaccinare

- Deblocarea legii vaccinării. Vom lua decizii pe bază de dovezi asigurând funcționarea Comitetului Național de Vaccinologie. Vom asigura predictibilitate în achiziții asigurând stocurile necesare de vaccinuri astfel încât părinții să nu mai fie nevoiți să meargă în alte țări să cumpere și să aducă vaccinuri pentru copiii lor.
- Derularea de campanii de educare privind importanța vaccinării—cu motivare suplimentară a medicilor de familie.
- Actualizarea schemei obligatorii de vaccinare și dezvoltarea unui cadru legal pentru vaccinarea obligatorie.
- Creșterea ratei de vaccinare a copiilor prin derularea de campanii de vaccinare, cu atenție sporită pentru comunitățile vulnerabile.
- Completarea schemei de vaccinare pentru populația adultă la risc, expusă social, profesional sau prin patologii dobândite.

OBIECTIV

Menținerea stării de sănătate—Medicină primară.

Medicina de familie este subfinanțată aceasta „beneficiind" de aproximativ 6% din fondurile destinate sănătății (FNUASS) în timp ce media UE este de 12–15%. România și Bulgaria sunt singurele țari din Europa care alocă peste 50% din finanțarea sistemului de sănătate medicinei de spital; avem 500 paturi acuți/100.000 de locuitori, media UE fiind de 396/100.000. Avem sute de localități în România fără niciun fel de acces la medicina primară, vârsta medie a medicului de familie fiind de 57 de ani. Astfel, monitorizarea și dispensarizarea bolilor cronice și prevenția sunt profund deficitare. Într-adevăr, accesibilitatea sistemului de sănătate românesc este printre cele mai slabe din Europa, nevoile medicale nesatisfăcute fiind enorme. La populația peste 65 ani se efectuează 1,9 consultații/an comparativ cu media europeană de 4,1/consultații/an.

Este esențială dezvoltarea medicinei de familie ca placă turnantă a sistemului public de sănătate, optimizarea rolului de „gate-keeping" al medicinei primare (controlul ratei internărilor evitabile) și transferul poverii dinspre medicina de spital spre medicina prespitalicească, mult mai cost-eficientă.

MĂSURI

1. Rețeaua medicilor de familie

- Scăderea compartimentalizării serviciilor medicale de specialitate și favorizarea integrării în tratarea ambulatorie a comorbidităților; creșterea rolului integrator al medicinei de familie.

MĂSURI

- Revitalizarea centrelor de permanență existente și stimularea activității acestora, facilitarea dezvoltării unora noi, concomitent cu redefinirea pachetului de servicii medicale de bază.
- Integrarea navigatorilor de pacienți cu rețeaua de medicină de familie și sistemele de admisie și programări ale spitalelor și ambulatoriilor de specialitate.
- Extinderea pachetului de servicii de bază și facilitarea dezvoltării de servicii noi, cu dezvoltarea competențelor/serviciilor ce pot fi decontate în rețeaua primară.
- Integrarea centrelor de permanență într-o rețea națională în vederea eficientizării și transparentizării activității, cu transformarea lor în policlinici de proximitate—un concept nou cu adăugarea unor noi servicii: analize de tip Point Of Care, ecografie și servicii de radiologie ce pot fi folosite și prin telemedicina; acestea ar degreva camerele de gardă și vor da posibilitate de angajare a tinerilor specialiști în medicină de urgență, medicină internă, specialități chirurgicale etc. care la ora actuală nu au locuri de muncă și părăsesc România. De asemenea, împreună cu serviciul de ambulanță, ar facilita accesul rapid la intervenții în urgență. Aceste policlinici vor avea rol important în menținerea stării de sănătate și prin derulare de campanii de prevenție; în plus vor avea rol de gestionare a sănătății mintale a populației prin cabinete de psihologie și, eventual, rețeaua de policlinici de proximitate ar putea avea și un serviciu comun de psihiatrie.
- Integrarea funcțională a centrelor de permanență / policlinicilor de proximitate într-o rețea de gestionare a cazurilor, coordonată județean /regional /național, prin extensii ale dispeceratelor unice de urgență și prin rețea de navigatori
- (Dotarea și dezvoltarea capacității și competențelor Centrelor de Permanență pentru a prelua pacienții de cod alb și albastru (non-urgențe) și chiar urgențele „de cod verde" dinspre Unitățile de Primiri Urgențe; găsirea de soluții locale astfel încât să se înființeze câte un centru de permanență în imediata vecinătate a Unităților de Primiri Urgențe astfel încât timpii de așteptare la UPU să scadă semnificativ)
- Extinderea rolului medicilor de familie inclusiv cu ajutorul telemedicinei dar și prin programe de formare centrate pe dobândirea de abilități și competențe noi, cu unelte și susținere din partea sistemului de sănătate pentru facilitarea unei decizii medicale corect fundamentate și a unui tratament corespunzător în rețeaua primară.
- Realocarea în interiorul Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate (FNUASS) astfel încât medicina primară să fie finanțată corespunzător—minimum 8%; creșterea progresivă a rolului medicinei de familie astfel încât numărul internărilor evitabile să scadă prin monitorizarea și dispensarizarea adecvată a bolilor cronice și măsuri preventive eficiente.
- Creșterea autonomiei medicilor de familie în prescrierea unor medicamente sau recomandarea unor investigații prin corectarea anomaliilor din Contractul Cadru.
- Creșterea eficienței economice și a valorii medicale a serviciilor oferite de medicul de familie.
- Implicarea activă a autorităților locale în sprijinirea medicinei de familie (impozit 0 pe clădirea cabinetului, contribuția la instalarea medicului de familie și dotarea cabinetului acestuia). Chiar declararea Medicinei de Familie ca SIEG-uri—Servicii de Interes Economic General cu toate facilitățile asociate.

MĂSURI

- Reașezarea finanțării în funcție de calitate și rezultat;
- Bonus de rural izolat pentru medicii de familie care decid să își deschidă un CMI în aceste zone—bonificația capitației și a plății per serviciu.
- Direcționarea solicitărilor care nu corespund criteriilor medicale de urgență majoră spre rețeaua primară/ centrele de permanență, în vederea păstrării disponibilității resurselor avansate pentru cazurile severe sau complexe.
- Debirocratizarea și descărcarea poverii administrative a cabinetele de medicină de familie; spre exemplu, administrarea gradului de compensare la nivelul farmaciei.

2. Accesul la servicii de asistență medicală comunitară—rețea complementară medicinei de familie

- Clarificarea statutului asistenților medicali comunitari și a atribuțiilor acestora.
- Consolidarea rețelei existente de asistență comunitară cu finanțare locală prin asigurarea spațiului și a resurselor necesare, pentru o bună funcționare.
- Extinderea rețelei prin recrutarea și profesionalizarea de asistenți medicali comunitari;
- Crearea reglementărilor și mecanismelor corespunzătoare în scopul utilizării telemedicinei pentru accesul la servicii medicale al comunităților izolate.
- Dezvoltarea programelor de screening existente pentru patologiile cu risc crescut și introducerea unora noi pentru depistarea timpurie a afecțiunilor cu incidență populațională.
- Încurajarea controalelor medicale regulate prin campanii de informare, caravane medicale și facilitarea accesului la serviciile de asistență medicală primară (inclusiv vizitele la domiciliu).
- Dezvoltarea facilităților balneo-climaterice și asigurarea suportului profesional medical și auxiliar prin implicarea sistemului de sănătate în ghidarea dezvoltării de astfel de facilități.
- Servicii integrate de îngrijiri la domiciliu, sociale etc.

PRIORITATEA 2

Diagnosticarea, tratamentul și îngrijirile medicale—Specialități medicale

OBIECTIV

Servicii medicale de urgență corelate cu asistența medicală primară

MĂSURI

1. Integrarea funcțională a centrelor de permanență într-o rețea de gestionare a cazurilor, coordonată județean /regional / național, prin extensii ale dispeceratelor unice de urgență.
2. Direcționarea solicitărilor care nu corespund criteriilor medicale de urgență majoră spre rețeaua primară/ centrele de permanență, în vederea păstrării disponibilității resurselor avansate pentru cazurile severe sau complexe.

OBIECTIV

Servicii medicale de tratament secundar și recuperare

MĂSURI

1. Facilitarea și susținerea derulării serviciilor medicale în regim ambulatoriu pentru a reduce necesitatea tratării pacienților în regim de spitalizare continuă.
2. Dezvoltarea unei rețele de spitale regionale capabilă să ofere servicii medicale la standarde internaționale și adaptarea prezentei structuri a rețelei spitalicești la nevoile actuale de îngrijire.
3. Îmbunătățirea eficacității prevenirii, supravegherii și controlului infecțiilor nosocomiale (infecțiilor asociate asistenței medicale—IAAM).
4. Dezvoltarea rețelei de centre de recuperare și reabilitare.
5. Sprijinirea serviciilor de îngrijire paliativă și la domiciliu.
6. Reevaluarea și adaptarea strategiei naționale pentru sănătate mintală cu accent pe reintegrarea socială și reinserția profesională.

OBIECTIV

Medicina oncologică

România are una dintre cele mai mici supraviețuiri ale pacientului cu boală oncologică; ratele de supraviețuire, în special pentru tipurile de cancer care pot fi prevenite prin scăderea expunerii la factori de risc (cancerul pulmonar, hepatic și de stomac) sunt mult sub media europeană. Acest fapt se datorează depistării tardive, a timpilor de așteptare ai rețelei de oncologie, (inclusiv pentru investigații imagistice în vederea stadializării) și a tratamentului ineficient și tardiv. Nu avem programe populaționale de screening și depistare precoce nici măcar pentru tipurile de cancer pentru care această strategie salvează vieți: cancerul pulmonar, cancerul de sân, de col uterin și cancerul colo-rectal; cu toate că există Directivă Europeană cu recomandări specifice în acest sens, peste 100 de milioane de europeni și nord-americani fiind cuprinși în astfel de programe periodice. Costurile tratamentelor oncologice se estimează că vor crește mai mult comparativ cu costurile altor categorii de patologie și de asemenea numărul cazurilor va fi în continuă creștere.

MĂSURI

1. Acces cu prioritate pentru investigațiile de înaltă performanță de tip CT și RMN pentru pacientul oncologic (diagnostic/stadializare/monitorizarea recidivei); disjungerea acestor investigații de listele de așteptare prin contractarea separată de către CNAS a acestora cu toți furnizorii acestor servicii medicale. Pacientul oncologic trebuie să beneficieze de o „foaie de parcurs" fără hățișuri birocratice, predictibilă, astfel încât tratamentul să fie optim și la momentul oportun.

2. Dezvoltarea de programe populaționale de screening și depistare precoce oncologică cu acces universal și echitabil—cancer pulmonar, de sân, cancer de col uterin și cancer de colon. Astăzi, doar 0,2% dintre neoplazii sunt depistate prin screening de boală.

3. Creșterea capacității infrastructurii de medicină oncologică din România de a prelua și adresa cazurile noi—creșterea numărului de ambulatorii de oncologie de medici oncologi.

4. Dezvoltarea Chirurgiei Oncologice și creșterea calității tratamentului oncologic în fereastra chirurgicală. Astăzi, o mare parte a chirurgiei tumorale este făcută în secțiile de chirurgie generală. Ne dorim înființarea de departamente de chirurgie oncologică în cât mai multe spitale județene și regionale din România.

5. Înființarea Registrului Național de Oncologie, instrument de depistare a clusterelor de cancer—rate mai mari decât expectanța în arii geografice circumscrise ale anumitor tipuri de cancer legate de factori de mediu sau contaminarea industrială.

6. Programul „Camere Curate"—amenajarea de saloane cu izolare specifică pentru protejarea de infecții exogene a pacienților cu netropenie marcată și prelungită post-chimioterapie în practica hemato-oncologică.

7. Demararea unui subprogram național de testare genetică și tratament personalizat—terapie celulară—în cadrul Programului Național de Oncologie.

OBIECTIV

Sănătate mintală

Pentru dezvoltarea optimă a individului, pe tot parcursul vieții sale, sănătatea mintală este la fel de importantă ca și sănătatea fizică. Sănătatea mintală este principalul contribuitor, alături de afecțiunile musculo-scheletale, la starea precară de sănătate a populației din România (IHME 2016). Deși sănătatea mintală reprezintă o prioritate la nivel European, România nu a avut parte, până azi, de o intervenție multidisciplinară structurată care să includă un management de caz integrat, atât la nivel medical cât și la nivel psihologic, educațional sau social. Sistemele rezidențiale nespitalicești sunt rareori utilizate pentru ameliorarea sănătății mintale a pacienților. Statisticile autohtone în sănătatea mintală sunt aproape inexistente.

De asemenea, sunt necesare protocoale clare pentru reglementarea condițiilor care impun restricționarea libertății de mișcare.

MĂSURI

1. Monitorizarea afecțiunilor psihice atât la nivel național cât și la nivel regional, local și individual, prin crearea unui registru național al afecțiunilor psihice. Dezvoltarea unui sistem de audit de caz de sănătate mintală, de la diagnostic până la integrarea în comunitate.

2. Reevaluarea și îmbunătățirea funcționalității proceselor în serviciile de sănătate mintală specializate, cum ar fi cele pentru abuzul de substanțe, gerontopsihiatria, psihiatria judiciară, serviciile destinate ameliorării dizabilităților de învățare și relaționare.

3. Reevaluarea și îmbunătățirea condițiilor de spitalizare și de siguranță în unitățile ce îngrijesc persoane cu afecțiuni psihice inclusiv protocoale și ghiduri clare pentru izolare la minor și adult, pentru internarea non-voluntară și contenționarea chimică.

4. Ameliorarea abuzului de neuroleptice în Centrele de plasament—ghiduri clare de diagnostic și tratament; suplimentarea cu psihologi a schemelor de personal.

5. Sporirea importanței echipelor comunitare multidisciplinare de sănătate mintală care să realizeze un management integrat al cazului. Formarea unor echipe care să includă medici psihiatri, psihologi, medici generaliști, furnizori de servicii sociale și societăți de binefacere, având ca focus, pe lângă tratamentului inițial, prevenția recăderilor și îmbunătățirea calității vieții pacientului.

6. Elaborarea și coordonarea unor programe inter-organizaționale care să includă scheme terapeutice multi-disciplinare, centrate pe caz și grupe diagnostice. Evaluarea periodică a stadiului implementării programelor de sănătate mintală prin indicatori de performanță specifici. Evaluarea anuală a raportului cost-eficiență a programelor de sănătate mintală la nivel național și local.

7. Recompensarea colaborării la nivelul echipelor multi-disciplinare la nivel național, pentru reducerea impactului unor obstacole psihice, cum ar fi depresia perinatală.

MĂSURI

8. Încurajarea aderenței pe termen lung a pacientului la măsurile terapeutice, prin furnizarea unor informații practice despre evoluția probabilă și prognosticul obstacolului psihic sub impactul diverselor forme de tratament. Sporirea importanței negocierii cu pacientul, prin decontarea specifică a timpului petrecut în discuții în care se explică eficacitatea și efectele adverse ale diverselor terapii și se identifică varianta terapeutică optimă pentru contextului social al persoanei.

9. Acreditarea și stimularea utilizării unor sisteme rezidențiale nespitalicești, de tip locuință protejată, finanțate din fonduri locale, care să faciliteze utilizarea serviciilor de psihoterapie de grup, pentru o mai bună prevenire a recidivelor și în vederea unei cât mai bune integrări a pacienților în comunitate. Stimularea utilizării sistemelor locale de recuperare psihică va reduce tendința de dislocare forțată a pacienților departe de casă. Stimularea pe cât posibil a încadrării în muncă a pacienților cu obstacole psihice;

10. Evaluarea dinamică, prin sondaje de opinie, a nevoilor familiilor în privința evoluției serviciilor de sănătate mintală, inclusiv a nevoii de asistență specializată la domiciliu.

11. Depolitizarea, profesionalizarea și dinamizarea activității Consiliului pentru Monitorizarea Implementării Consiliul de Monitorizare a Implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, autoritate autonomă, aflată sub control parlamentar; în prezent, această instituție, care ar trebui să responsabilizeze statul social România asupra dramelor și neajunsurilor persoanelor cu dizabilități instituționalizate este captivă politic fiind în fapt un rezervor de sinecuri. Nu apare nici măcar o referință la cele 1260 de decese, adulți și copii, multe din neglijență, în raportul pe 2018 al acestei instituții. Consiliul trebuie să își urmeze menirea de îndată.

12. Tranziția dinspre tutela spre decizie asistată, dinspre decizia substituită înspre decizia asistată; întărirea capacității juridice a persoanelor cu dizabilități, conform articolului 12 al Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (Legea nr. 221 din 2010).

13. Demararea unui amplu proces de dezinstituționalizare și trecere progresivă la viața în comunitate, transformarea spitalelor de psihiatrie cronici în centre de servicii de sănătate mintală comunitare, inclusive și asigurarea serviciilor de cazare prin intermediul locuințelor protejate (minim sau maxim, în funcție de nevoile persoanelor cu probleme de sănătate mintală /dizabilități mintale);

14. Eficientizarea activității Centrului Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog din subordinea Ministerului Sănătății. Activitatea acestuia este în principal de birou, fără o cunoaștere reală a nevoilor pacienților și personalului angajat în spitalele de psihiatrie, fără a fi inițiat colectarea și analiza datelor privind internările voluntare sau nevoluntare, tipologia, cauzele deceselor survenite în spitalele de psihiatrie, monitorizarea, raportarea și îmbunătățirea Programului Național de Ergoterapie, verificarea și raportarea modului în care sunt tratați pacienții din spitalele de psihiatrie, cel puțin în cazurile grave prezentate de ONG-uri și presă. Echipa CNSMLA este formată dintr-un director și medic psihiatru, o asistentă medical, un consilier juridic și o contabilă. CNSMLA a fost înființat drept răspuns la problemele ridicate din spitale de Comisia Europeană în perioada de preaderare a României la UE.

15. Urmărirea executării hotărârilor CEDO împotriva României (cu titlu de exemplu):

MĂSURI

Parascineti c. România (2012), Centrul de Resurse Juridice în numele lui V. Câmpeanu c. României (2014). În cauza Parascineti, România avea obligația de a depune un Plan de acțiune privind reforma în psihiatrie. Serviciul de Executări al Consiliului Europei a atras atenția că așteaptă acest Plan din anul 2012 și a transmis României un ultimatum pentru martie 2020.

16. Actualizarea și aplicarea Ordinului ministrului sănătății nr 426 din 2006 privind Planul de acțiune în psihiatrie (niciodată nu a fost mediatizat și pus în aplicare, conține elemente corecte și buget în euro, realizat într-un proiect de Twining la presiunea UE înainte de aderarea României)

17. Eficientizarea activității Centrelor comunitare de sănătate mintală, realizarea parteneriatului dintre MS-MMPS (în lipsa acestuia nu putem vorbi despre un proces real de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități din centrele DGASPC și nici închiderea spitalelor de psihiatrie cronici).

OBIECTIV

Medicină transfuzională

„Reorganizarea sistemului de transfuzii sanguine este esențială pentru sănătatea publică și siguranța și bunăstarea poporului român." Aceasta este prima concluzie din Raportul Misiunii de Audit a Comisiei Europene—misiune solicitată de Ministerul Sănătății în 2016, realizată în 2017.

Spațiile sunt vechi și inadecvate pentru desfășurarea operațiunilor în condiții de siguranță. Echipamentele sunt depășite și insuficiente pentru gestionarea eficientă a colectării, testării și prelucrării sângelui. Printre cele mai severe lipsuri, se remarcă lipsa aproape totală a automatizării testării. Lipsa informatizării îngreunează sistemul de trasabilitate a sângelui și a componentelor sanguine, ceea ce reprezintă o amenințare la starea sănătății publice—din pricina probabilității ridicate a erorilor fatale.

De asemenea, se impun noi strategii de asigurare a resursei vitale—donatorul voluntar. Donarea de sânge este expresia maximă a altruismului uman. Unul din 10 pacienți care ajunge în spital are nevoie de sânge sau de produse derivate din sânge. Cu toate acestea, România se confruntă recurent cu crize majore de sânge. Intervențiile chirurgicale sunt amânate și reprogramate și în Centrele de Transfuzie se instituie Codul de Urgență—personalul își prelungește orele de program, iar donatorii frecvenți sunt contactați telefonic și invitați să doneze. Odată cu îmbătrânirea populației (scăderea natalității, emigrația) numărul persoanelor eligibile pentru donare (vârsta între 18-60 de ani) scade. Organizația Mondială a Sănătății a elaborat o Strategie—Către Donarea 100% Voluntară—în care recomandă, pe lângă standarde de calitate, consolidarea unei baze constante de donatori (OMS recomandă un obiectiv de 40 de donări de la 20-25 de donatori constanți/1000 de locuitori/an) prin crearea unei „culturi a donării".

MĂSURI

1. Îmbunătățirea și actualizarea legislației din domeniu și adaptarea acesteia pentru procesul etapizat de reorganizare (inclusiv plan de acțiuni);

MĂSURI

2. Plan de investiții pe cinci ani pentru reorganizarea Sistemului de Transfuzii Sanguine din România (care include renovarea clădirilor/relocarea și achiziția de aparatură performantă pentru colectare, procesare, testare și depozitare);

3. Reorganizarea sistemului de transfuzii în jurul unor centre regionale cu rol de platforme de colectare, prelucrare, testare, procesare și distribuție;

4. Includerea testării NAT în centrele regionale de tip platformă de testare;

5. Informatizarea „de la venă la venă" a întregului lanț de proceduri transfuzionale;

6. Extinderea la nivel național a proiectului Donorium—pentru a facilita procesul de donare (prin programarea la donare) și comunicarea dintre donatori și centrele de transfuzii sanguine (alerte în funcție de grupele de sânge necesare la momentul respectiv);

7. Creșterea capacității administrative și de management al calității la nivelul INHT, Centrelor de Transfuzii și Unităților de Transfuzii din spitale. Instruirea adecvată și permanentă a întregului personal implicat în donarea, colectarea, testarea, distribuția, depozitarea și administrarea componentelor sanguine;

8. Dezvoltarea rețelei de colectare, prelucrare și utilizare a plasmei și a produselor derivate din plasmă;

9. Creșterea numărului de donatori prin organizarea unor caravane cu rol de informare / colectare, precum și prin dezvoltarea și extinderea punctelor de recoltare în spitale;

10. Creșterea normativului de personal pentru a putea extinde programul de primire a donatorilor;

11. Promovarea tehnologiilor de avangardă ce permit diminuarea consumului de componente sanguine;

12. Introducerea specializării medicinei transfuzionale;

13. Promovarea autotransfuziei.

OBIECTIV

Medicina materno-fetală

Una din cinci sarcini sunt evaluate pentru prima dată de obstetrician în momentul nașterii. Astfel, mortalitatea maternă este de 11,4/100.000 de nașteri, peste dublul mediei UE și de trei ori mai ridicată față de Slovenia, Slovacia și Bulgaria, de peste șase ori mai mare comparativ cu Italia și Spania și de aproape 10 ori mai mare față de Austria și Polonia; dintre aceste decese trei din 10 se datorează unor boli preexistente, reflectând lipsa controalelor medicale în sarcină. Unul din patru decese se datorează avortului, rata avorturilor fiind peste dublul mediei europene. De altfel, avortul este principala metodă contraceptivă la adolescente, în România una din 10 mame fiind minoră. Înregistrăm 34 de sarcini/1.000 de adolescente—cele mai multe sarcini la minore din Uniunea Europeană, acestea fiind în mare parte sarcini cu risc.

Mortalitatea infantilă la copii sub un an este peste dublul mediei UE. Anual mor 2.000 de copii sub cinci ani în România, 70% dintre aceștia sub un an. Această situație tragică se datorează și testării insuficiente a nou-născuților pentru boli congenitale metabolice, endocrine sau cardiovasculare, incidența acestora fiind de 1/1.000 de nașteri (1/1.200 de nașteri

OBIECTIV

sunt copii cu cord malformat). Programul Național de screening neonatal acoperă doar o treime dintre nou-născuți și se testează doar două boli (fenilcetonuria și hipotiroidismul congenital). Spre comparație în SUA se face screening neonatal pentru 21 de boli, Canada și Germania peste 30, iar Ungaria 20. O altă cauză a mortalității infantile crescute este absența implementării screeningului populațional antenatal începând din primul trimestru pentru complicații materne și fetale ale sarcinii.

Există o tendință îngrijorătoare de creștere a nașterilor prin cezariană, peste 35%, în Municipiul București ajungând chiar spre 70%, în ciuda recomandărilor OMS de a menține o rată a cezarienelor de 10–15%.

De asemenea, practica alăptării naturale la nou-născut și copilul mic este profund deficitară, doar 20% dintre mame alăptându-și copii; mai mult, alăptarea exclusiv la sân a copilului până la șase luni, recomandare expresă a Organizației Mondiale a Sănătății se realizează pentru mai puțin de 15% dintre copii.

MĂSURI

1. Este necesară o Strategie națională de sănătate reproductivă care să vizeze educația, educația sexuală și relațională în școli—introducerea „Educației reproductive" ca materie curiculară o dată pe ciclul de învățământ;

2. Promovarea planificării familiale. Acordarea de competențe medicului de familie pentru prescrierea și urmărirea utilizatoarelor de metode de planificare familială

3. Prevenția bolilor cu transmitere sexuală.

4. Creșterea accesului la servicii integrate de planning/sănătatea reproducerii prin creșterea acoperirii teritoriale și acordarea de competențe și atribuții cabinetelor de planificare familială. Este nevoie și de accesul mai facil la produsele contraceptive gratuite pentru populația vulnerabilă și țintirea mai bună a acestei populații cu sprijinul asistenței medicale comunitare.

5. Încurajarea (atât în rândul pacienților, cât și a personalului medical) folosirii avortului medicamentos ca alternativă la întreruperea chirurgicală a sarcinii (chiuretaj uterin).

6. Asigurarea accesului universal la îngrijire antenatală bazată pe prevenția și detecția complicațiilor materne și fetale ale sarcinii începând din primul trimestru; continuarea îngrijirilor în concordanță cu riscurile identificate.

7. Dezvoltarea unui program de formare de formatori regionali ce se vor ocupa de pregătire suplimentara a medicilor din specialitatea de Obstetrică-Ginecologie pentru ecografie fetală/screening de trimestrul I și II pentru sindromuri genetice, malformații, complicații ale sarcinii, examinările urmând a fi decontate 100% de Casa de Asigurări / Autoritatea Locală.

8. Finanțarea în totalitate de la stat a șase–opt vizite prenatale la medic pentru orice gravidă, asigurată sau neasigurată și pachet gratuit pentru investigațiile prenatale esențiale.

9. Vom face un program național „Bun venit nou-născutului" care va oferi trusouri pentru îngrijirea nou-născuților proveniți din medii defavorizate, cu condiția ca mamele să se înscrie în programele pre și post natale de monitorizare a sănătății.

10. Asigurarea îngrijirii la naștere ținând cont de nevoile medicale și psiho-sociale ale mamei.

MĂSURI

11. Subprogram național pentru moașe și doule.

12. Dotarea cu ecocardiografe a maternităților, instruirea neonatologilor și instituirea ecocardiografiei de diagnostic al malformațiilor cardiace congenitale la toți nou-născuții și screening pentru luxația congenitală de șold.

13. Dezvoltarea facilităților de neonatologie aplicată, cu accent pe patologia complexă a nou-născutului (prematuritate, malformații etc.)

14. Creșterea numărului de teste pentru boli metabolice și endocrinologice congenitale și creșterea ariei de acoperire.

15. Promovarea alăptării naturale și diseminarea cunoștințelor și informațiilor relevante referitoare la îngrijirea nou-născutului.

16. Înființarea „băncilor" de lapte matern la care să contribuie mamele cu surplus și care să suplinească deficitul biologic al unora dintre lăuze.

OBIECTIV

Rezistența antimicrobiană—Infecții nosocomiale

România exportă antibiorezistență—bacterii multirezistente, cultivate în spitale. Astfel, avem cel mai ridicat nivel de antibiorezistență din UE pentru Stafilococcus aureus și pentru Pseudomonas aeruginosa și printre cele mai ridicate niveluri pentru Acinetobacter, Klebsiella pneumoniae, E. coli, pneumococ sau entorococi. Infecțiile nosocomiale cu aceste bacterii sunt responsabile de 25.000 de spitalizări și peste 1.500 de decese în spitalele din România. Este esențială elaborarea și implementarea cu termene și responsabili a unui Plan Național de Acțiune Împotriva Creșterii Amenințării Rezistenței Antimicrobiene.

MĂSURI

1. Prevenirea utilizării excesive și incorecte a antibioticelor în zona zootehniei. Astfel, trebuie limitată/exclusă folosirea acestora în scop preventiv sau pentru stimularea creșterii. Introducerea pe această cale a antibioticelor în ciclurile naturale din sol și apă conduce creșterea de ansamblu a rezistenței la antibiotice.

2. Stoparea poluării farmaceutice prin preluarea de către farmacii, în vederea incinerării a medicamentelor expirate de la populație. Aproximativ 1.500 de tone de medicamente expirate ajung anual la gropile de gunoi sau în sistemul de canalizare în România. Este necesară crearea unei scheme de finanțare a preluării și incinerării medicamentelor expirate pornind de la principiul responsabilității extinse a producătorului.

3. Ameliorarea măsurilor de prevenție și control al infecțiilor asociate actului medical (IAAM) în spitale. Procedurarea strictă a actului medical prin auditarea și impunerea măsurilor de igienă. Cel puțin 20% dintre IAAM pot fi prevenite astfel prin implementarea ubicuă a acestor măsuri.

4. Întărirea normelor de supraveghere, prevenire și limitare a infecțiilor asociate asistenței medicale și prin introducerea în echipele SPIAAM din spitale (Serviciul de

MĂSURI

prevenire a infecțiilor asociate asistenței medicale) și responsabilizarea conform curriculei de pregătire a medicului Igienist și a asistentului medical de Igienă și Sănătate Publică.

5. Măsuri administrative energice pentru creșterea gradului de declarare al acestora de către personalul medical, inclusiv introducerea în anexele contractelor de management ale managerilor și șefilor de secție a unui indicator cantitativ procentual de asumare a creșterii declarării spre media UE a infecțiilor asociate actului medical.

6. Ghiduri clare pentru antibioterapie în spitale și în practica medicinei primare, ghiduri reiterate constant, astfel încât să prevenim suprautilizarea acestora. 50% dintre prescrierile de antibiotice nu sunt eficiente sau justificate, iar 15% din consumul de antibiotic este fără prescripție medical.

7. Vom crește accesul la Instrumente de Diagnostic Rapid pentru a distinge infecțiile virale de cele bacteriene, direct în cabinetele medicale și astfel să limităm prescrierea de antibiotice strict acolo unde ele sunt indispensabile.

8. Accesibilizarea determinării rezistenței și antibiogramelor în medicina umană și veterinară. Este extrem de importantă limitarea antibioticelor de ultimă linie strict pentru uz uman avizat.

9. Tuberculoza multirezistentă este cauza principală de deces datorat antibiorezistenței. Este necesară intrarea în standardul de practică pneumologică a testării rezistenței la tuberculostatice pentru toți pacienții nou diagnosticați astfel încât MDR-TB (tuberculoza multirezistentă) să fie tratată adecvat chiar de la început;

10. Vom regândi sistemul de achiziție de către spitale a antibioticelor de la un sistem preț per pilulă la un sistem tip abonament; astfel, toate antibioticele de ultimă linie pentru bacterii multirezistente vor fi disponibile la momentul oportun și în cantitatea necesară.

OBIECTIV

Medicina stomatologică

Avem una dintre cele mai mari ponderi ale nevoilor medicale nesatisfăcute privitor la asistența stomatologică.

MĂSURI

1. Asigurări medicale stomatologice complementare, deductibile fiscal în paralel cu creșterea finanțării și a paletei de proceduri stomatologice acoperite de asigurarea obligatorie de sănătate

2. Creșterea accesului la servicii stomatologice de calitate: reducerea TVA redus la 9% pentru echipamentele, instrumentarul, materialele și consumabilele folosite în stomatologie;

3. Simplificarea practicii de radiologie stomatologică diagnostică: eliminarea birocrație excesive pentru instalarea și autorizarea aparaturii de radiologie în stomatologie, actualizarea tematicii pentru permisul de exercitare de nivel 2 în conformitate

MĂSURI

cu tehnologiile digitale moderne; prelungirea valabilității acestui permis de la cinci la zece ani.

4. Profesionalizarea și acoperirea legală a ariilor de practică, ex:—atestat de studii complementare pentru injectare de fillere; dorim să evităm practica în clandestinitate sau nedeontologică. Dorim act medical asumat și responsabil, indiferent de procedură.

5. Susținerea turismului medical stomatologic—Promovarea ofertelor cabinetelor de stomatologie la târgurile de profil din străinătate. Medicii stomatologi din România folosesc aceleași tehnologii, oferă aceeași calitate a actului medical dar percep onorarii mai mici decât în majoritatea statelor membre UE, astfel încât reprezintă o resursă semnificativă și insuficient promovată.

Alte măsuri esențiale—Programe Naționale

MĂSURI

1. Asigurarea finanțării pentru fiecare obiectiv din Strategia Națională privind Controlul Hepatitelor Virale și pentru tot circuitul—prevenție, testare, diagnostic, tratament antiviral, monitorizare clinico-biologică, îngrijiri auxiliare; estimările arată că România are unele dintre cele mai mari prevalențe din Europa pentru hepatitele B și C. Este esențială ralierea la efortul internațional de eradicare a hepatitelor virale ca amenințare globală până în 2030, obiective asumate de Organizația Mondială a Sănătății și de Organizația Națiunilor Unite prin documente strategice asumate și de România.

2. Adresarea „catastrofei morale" numită tuberculoză. Tuberculoza este o boală care poate fi prevenită, tratată și vindecată. Obiectivele de Dezvoltare Sustenabilă ale ONU propun scăderea mortalității prin tuberculoză cu 90% până în 2030, iar OMS are ca țintă reducerea incidenței acestei boli cu 90% până în 2035. România trebuie să se ralieze acestor obiective globale prin creșterea calității îngrijirii pacienților cu tuberculoză și prin investiții necesare în rețeaua de ftiziologie din România; screening și depistare activă a bolii în zonele sociale de „excluziune" cu finanțare din Fondul Global.

3. Program de tratament și recuperare post traumatic pentru marii arși. Dorim redesenarea, renovarea și dotarea infrastructurii de tratament a marilor arși în toată țara și, de asemenea, elaborarea protocoale și ghiduri de tratament pentru arși.

4. Finanțarea adecvată a tuturor Acțiunilor Prioritare din cadrul Programului Național Integrat al Marilor Urgențe pentru ca fiecare pacient să poată beneficia de tratamentul optim pentru situația critică a unei urgențe amenințătoare de viață. Concomitent, va fi accelerat procesul de înființare a unităților de accident vascular cerebral acut—tromboliză în fiecare Unitate de Primiri Urgențe, a compartimentelor de cardiologie intervențională și a unităților de supraveghere și tratament avansat al pacienților cardiaci critici

MĂSURI

(USTACC). De asemenea, vor fi introduși în Acțiunea Prioritară Inimă și pacienții cu infarct non-STEMI conform recomandărilor ESC. Rata mortalității cauzate de boala cardiacă ischemică este de aproape trei ori mai mare în România comparativ cu media UE, iar accidentul vascular cerebral cu 256 de decese la 100.000 de locuitori în 2016 (mult peste media UE de 80) rămâne a doua cauză de deces.

5. Inițierea unui sistem de neuroreabilitare, aceasta făcând parte integrantă din terapia de prevenție secundară a accidentului vascular cerebral.

6. Extinderea Programului Național de Îngrijiri Paliative. În România se moare barbar și nedemn. În jur de 10% dintre pacienții care au nevoie au acces la îngrijire paliativă. Propunem un program care să asigure fiecăruia alinarea suferinței în faza terminală a bolii. Prin acest program vom asigura finanțare pentru centre de paliație în fiecare spital județean și pentru îngrijire paliativă la domiciliu.

Managementul sanitar al pandemiei cauzate de virusul SARS CoV-2

Estimările pe modele internaționale prevăd o evoluție sumbră pornind de la starea de fapt de azi. O depășire a numărului total de paturi ATI raportat de România (1.744) pe 18 noiembrie, o depășire a numărului total de paturi câteva zile mai târziu, un vârf de 211 decese pe 3 decembrie (presupunând măsuri limitative azi). INSP nu oferă în raportul săptămânal predicții pe orice model, ultimul raport de supraveghere se bazează pe date raportate până la 18 octombrie.

Situația globală transmisă de INSP la data de 27 octombrie 2020 este la fel de îngrijorătoare, cu 383.256 de cazuri noi față de ziua precedentă și 3.912 decese, cu manifestarea valului doi în Europa. Diferența majoră însă între principalele state europene și România este ponderea deceselor zilnice din totalul de cazuri confirmate zilnice (chiar dacă decesele sunt rezultatul infectărilor din urmă cu 20–25 de zile, există o relevanță statistică).

Ultimele 24 de ore la 27 octombrie 2020

	Cazuri confirmate	Decese	
România medie zilnică 11–18 octombrie	3.450	58	1,68%
Franța	26.771	257	0,96%
Italia	17.007	141	0,83%
Spania	52.188	279	0,53%
Marea Britanie	20.890	102	0,49%
Belgia	15.622	73	0,47%
Germania	11.409	42	0,37%
Elveția	17.355	37	0,21%
Austria	2.512	4	0,16%

Sunt necesare măsuri de prevenire, de adaptare, de tratare și de pregătire medicală și socio-economică. Toate aceste lucruri depind de pachete de măsuri integrate și de o bună colaborare la fiecare nivel (local, județean, regional, central, european, mondial), în schimbul de bune practici, concluzii din cercetări și din rezultatul măsurilor implementate, sesizarea rapidă a tuturor problemelor și gestionarea comună a resurselor. Un exemplu în acest sens este rețeaua de medici români din străinătate care de la începutul crizei a tradus rapid ghiduri din țările unde COVID-19 a fost prezent înaintea României pentru a susține medicii de aici cu concluziile practicilor de acolo, în acord cu recomandările WHO, însă aceste procese bazate pe generozitatea unor voluntari pot fi replicate și instituțional cu resursele potrivite.

Măsurile la care facem referire se regăsesc în mai multe capitole din program. Soluții pentru sprijinul pentru școala online se regăsesc în capitolul de educație, pentru accesul la servicii publice de la distanță în cel de digitalizare și reforma administrației, în capitolul de economie se regăsesc măsurile de telemuncă și muncă flexibilă și cele care depinde de autoritățile locale în ghidurile de recomandări publicate anterior. Aici le vom prezenta detaliat pe cele care țin de sistemul de Sănătate.

EVALUARE

Situația pandemiei COVID-19 prezintă în acest moment trei categorii de probleme distincte, din perspectiva sănătății publice:

1. Manifestarea pe termen scurt a unui dezastru umanitar prin depășirea capacității reale de tratament a cazurilor grave și critice. Aplatizarea curbei exponențiale de infectare este dificilă în condițiile în care campania electorală face ca măsurile nepopulare să fie greu de decis.
2. Personalul medical insuficient în situația actuală, extenuat și cu risc crescut de îmbolnăvire și incapacitare.
3. Probleme cronice de sistem—management defectuos al spitalelor, DSP-urilor și serviciilor de ambulanță, incapacitatea de a implementa circuite separate în toate unitățile medicale, infecții nosocomiale (bacteriene și virale), absența unui proces național unitar de gestiune a focarelor de COVID-19.

OBIECTIVE

Pe termen scurt:

1. Comunicarea cu populația și obținerea complianței voluntare cu măsurile de prevenție și creșterea capacității de testare.
2. Colaborarea mai bună cu toate părțile implicate în gestionarea medicală a situației—medici de familie (inclusiv prin asociații profesionale), personalul medical din spitale. Identificarea unor alte facilități de îngrijire a pacienților (ex: Facultatea de Medicină Veterinară are stație de oxigen și personal calificabil).
3. Eficientizarea răspunsului sistemului de sănătate la numărul în creștere al îmbolnăvirilor.
4. Eficientizarea tratamentului pacienților infectați COVID-19—creșterea capacității secțiilor de terapie intensivă și un model flexibil de creștere a personalului din aceste secții.

OBIECTIVE

Pe termen mediu:

1. Pregătirea campaniei de informare a populației privind vaccinarea anti-COVID-19 și pregătirea distribuției și administrării vaccinurilor. Inițierea dezbaterii despre categoriile socio-profesionale pentru care vaccinarea va fi obligatorie și definirea opțiunilor pentru categoriile vulnerabile.

- Gestiunea epidemiologică a cazurilor de coronavirus: identificare, anchete epidemiologice izolarea celor expuși, tratament, pregătirea campaniei de vaccinare. Publicarea datelor despre focare și modul de răspândire, în regim controlat, dar extins.

- Eficientizarea tratamentului pacienților infectați COVID-19—creșterea capacității secțiilor de terapie intensivă și un model flexibil de creștere a personalului din aceste secții

- Pregătirea campaniei de informare a populației privind vaccinarea COVID-19 și pregătirea distribuției și administrării vaccinurilor. La acest moment nu este pregătită suficient și nu sunt stocuri pentru campania de vaccin antigripal.

2. Asigurarea continuității asistenței medicale pentru pacienții non-COVID-19—cu focus pe pacienții cronici.

- Numărul internărilor în primele șase luni de pandemie a scăzut cu 48% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Scăderea a fost cauzată de accesul îngreunat la servicii și tratament a bolnavilor cronici.

3. Suport pentru susținerea activităților economice, sociale, culturale, educaționale în condiții de siguranță epidemiologică.

MĂSURI

1. **Comunicarea cu populația și obținerea complianței voluntare cu măsurile de prevenție.**

- Comunicarea prin studii de caz pe focare, așa cum a fost cazul Gerota—Nelu Lupu.

- Întărirea rolului medicilor de familie și al autorităților locale, inclusiv poliție locală, în comunicarea centrată pe focar și împrejurimi.

- Stabilirea de comun acord cu medicii de familie a măsurilor necesare pentru o bună gestionare a implicării acestora și stabilirea de penalități pentru încălcarea măsurilor astfel stabilite.

- Pregătirea implicării personalului ce nu e de specialitate medicală, de exemplu Poliția Locală, pentru gestionarea cazurilor problematice.

  Stabilirea unui grup de experți la nivel național și unul la nivel de județ, pe principiu meritocratic, care să comunice permanent despre boală în general și despre situația zilnică (de exemplu, la momentul acesta oamenii nu știu că prin nas se transmite mult mai mult și trebuie să stea cu masca și pe nas; nu este general cunoscut că după 14 zile de la un test pozitiv cu stare clinică bună pacientul nu mai este infectat și nu necesită retestare).

2. **Colaborarea mai bună cu toate părțile implicate în gestionarea medicală a situației—medici de familie (inclusiv prin asociații profesionale), personalul medical din spitale, autorități locale**

MĂSURI

Principala soluție pe termen scurt rămâne prevenția și întărirea rolului medicilor de familie. Care vor să fie respectați și ajutați, așa cum sunt și ceilalți colegi în lupta cu virusul. Pentru asta ar trebui să se discute cinstit și deschis cu ei. Pentru că nimeni nu știe mai bine ca ei situația din teritoriu, ce nevoi sunt și cum să vorbească cu oamenii, cu pacienții lor.

Trebuie ca autoritățile să coboare din turnul de cristal al statisticilor și calculelor de imagine. Să îi cheme la discuție—nu doar la ordin, pe toți cei implicați.

3. Eficientizarea răspunsului sistemului de sănătate la numărul în creștere al îmbolnăvirilor

a) Depolitizarea și profesionalizarea instituțiilor care iau decizii și care comunică pe teme legate de COVID-19

- De multe ori, deciziile nepopulare, precum măsurile de închidere a școlilor sau a unităților de alimentație publică, restricțiile referitoare la adunările publice sau religioase sunt amânate datorită factorilor politici. Este imperativ ca la nivelul fiecărui județ să fie constituit un grup de lucru format din experți și actori direct implicați în managementul epidemiei la nivel local (reprezentanți ai DSP-urilor, ai spitalelor COVID-19 ai medicilor de familie, ai școlilor, ai autorității locale și județene). Grupul de lucru trebuie să aibă acces la informațiile complete referitoare la numărul de cazuri, situația locurilor din spitale, numărul de teste efectuate. Deciziile luate în cadrul acestor grupuri de lucru trebuie comunicate transparent și aplicate de către toți actorii implicați în gestiunea crizei. Grupurile de lucru se vor afla în contact direct cu un grup național de experți în sănătate publică, epidemiologi, infecționiști, managementul situațiilor de urgență și se vor consulta cu acesta.

b) Gestiunea epidemiologică a cazurilor de coronavirus: identificare, anchete epidemiologice izolarea celor expuși, tratament

- Identificarea și izolare rapidă a persoanelor infectate: creșterea capacității de testare, digitalizarea Direcțiilor de Sănătate Publică. Protejarea sporită a cetățenilor ce prezintă risc crescut de a dezvolta forme grave de boală.

- Creșterea capacității de testare. În ciuda creșterii aparente a capacității de testare, numărul de teste efectuate zilnic este insuficient. Epidemia evoluează deja de șapte luni, iar capacitatea de testare a rămas similară cu cea din urmă cu trei-patru luni, în contextul în care numărul de cazuri este într-o continuă creștere, iar transmiterea comunitară este extinsă. Pentru a putea identifica și izola rapid un caz pozitiv, este nevoie de o confirmare rapidă a infecției. Până în acest moment, medicii de familie sau medicii specialiști din ambulatorii nu au unde să trimită pacienții care corespund definiției de caz a pacientului suspect de infecție COVID-19 pentru testare gratuită. Trebuie stabilite criterii clinice clare pe baza cărora orice medic specialist sau medic de familie să poată să trimită pacientul pentru testare gratuită într-un laborator acreditat pentru testare COVID-19. Deocamdată sunt testați contracții simptomatici conform definiției de caz. Testarea extinsă a contacților unui caz confirmat trebuie făcută ordonat, în urma unor anchete epidemiologice făcute de către profesioniști. Fiecare spital Municipal și Județean trebuie dotat obligatoriu cu un laborator de detectare a infecțiilor cu SARS-CoV-2. Spitalul trebuie să aibă personal calificat, care, la nevoie,

MĂSURI

să poată asigura chiar și permanență activității. Fiecare spital trebuie să aibă planuri de contingență, prin colaborare cu unități învecinate, astfel încât să poată analiza un număr mare de cazuri, în eventualitatea apariției unor focare masive de infecție. Trebuie luată în calcul testarea prin metoda „pool testing" în cazul persoanelor ce lucrează mult timp împreună în spații închise (școli, birouri, magazine etc). Această modalitate ar genera reducerea semnificativă a costurilor și ar crește exponențial capacitatea de testare RT PCR, precum și calibrarea măsurilor de închidere sau modificare a activității, astfel încât să nu fie necesară decât izolat acolo unde există risc crescut, permițând continuarea activității acolo unde nu este prezent acest risc.

- Testarea rapidă prin detecția antigenului COVID-19 la nivelul rinofaringelui poate fi o alternativă rapidă în cazul apariției focarelor în care capacitatea RT PCR este depășită. Depistarea antigenului la persoanele simptomatice sau la cele care au fost în contact direct cu cazuri confirmate poate fi o metodă utilă de a confirma îmbolnăvirea unor pacienți, însă trebuie urmată și de teste moleculare pentru confirmare.

- Înființarea unui program național de instruire a personalului ce ar putea lucra în laboratoarele de detecție COVID-19. Există cercetători în domeniul biomedical ce sunt deja instruiți pentru folosirea acestor tehnici. Prin eliberarea de certificate de competență ar putea să lucreze imediat în laboratoarele unde este nevoie, fără să mai treacă prin toate etapele birocratice impuse de legislația actuală.

- Înființarea unui program național de compensare a costului testării pentru orice persoană ce este testată pozitiv, chiar dacă testul este făcut într-o rețea privată și decontarea facilă pentru angajatorii care asigură testarea recurentă a personalului care lucrează în spații comune, cu prioritate pentru cei care au contact cu publicul.

- Având în vedere faptul că anumite boli preexistente predispun la forme mai grave de boală (hipertensiune, diabet zaharat, obezitate, astm bronșic, insuficiență renală cronică), este necesară diagnosticarea eficientă și tratarea acestor afecțiuni. Se estimează că aproximativ jumătate dintre cazurile de diabet zaharat de tip 2 nu sunt diagnosticate și tratate corespunzător. În acest context, este necesară eficientizarea programelor naționale aflate în desfășurare. O campanie eficientă în spațiul public, cu susținere mass-media, ar putea crește nivelul de informare a populației despre riscurile crescute la care se expun în cazul în care aceste boli rămân netratate. De asemenea, vârstnicii și persoanele cu risc crescut pentru forme grave de boală ar trebui incluse prioritar în programe de prevenție și protecție (telemuncă, micșorarea numărului de persoane în birouri etc.)

c) Digitalizarea Direcțiilor de Sănătate Publică

- În acest moment, fluxul informațional dintre instituțiile implicate în gestionarea cazurilor COVID-19 este unul deficitar, centralizarea cazurilor se face de multe ori pe documente Excel care nu mai sunt verificate și informația nu poate fi urmărită în timp real, raportarea cazurilor pozitive este trimisă sub formă de buletine de analize scanate pe email. Este nevoie de crearea unei platforme, cu nivele diferențiate de acces, unde laboratoarele să poată să raporteze

MĂSURI

cazurile pozitive, spitalele să poată să raporteze cazurile internate, cazurile de pe secțiile de terapie intensivă, decesele, medicii de familie să poată să vizualizeze situația pacienților aflați pe listele proprii care au nevoie de monitorizare (fie contactați, fie cazuri pozitive asimptomatice), direcțiile de sănătate publică să aibă acces și să gestioneze centralizat raportările din teritoriu și să ia decizii în timp real. Un nivel limitat de acces ar putea fi oferit și reprezentanților Primăriilor, pentru a putea fi implicați în monitorizarea și suportul persoanelor izolate la domiciliu. De asemenea, pe lângă creșterea și eficientizarea capacității de diagnostic și tratament, digitalizarea poate organiza un registru al pacienților ce au trecut prin boală, ce ar putea fi folosit pentru solicitarea donărilor de plasma hiperimună.

- Implementarea națională a aplicației pilotate cu succes pentru o gestiune epidemiologică adecvată cu toate părțile implicate.

- Publicarea datelor despre focare și modul de răspândire, măcar în regim controlat dar extins pentru a permite implicarea cercetătorilor și voluntarilor în analiza datelor și fundamentarea propunerilor de măsuri.

- Completarea cu subsistemul de control al disponibilității naționale a paturilor de ATI și alocarea pacienților.

- Încurajarea programelor de voluntariat în sprijinul acompanierii asigurate de DSP persoanelor izolate, în parteneriat cu societatea civilă și mediul de business, cu formarea și supervizarea de rigoare și accent pe lucrul la distanță în call-centrele suport.

d) Preluarea eficientă a cazurilor simptomatice

- Procedura actuală de preluare de către spitalele COVID-19 a pacienților pozitivi este greoaie și încarcă medicii specialiști, deja suprasolicitați de activitatea de până acum cu muncă birocratică și administrativă. În plus, în lipsa unor criterii clare de prioritizare a cazurilor care necesită internare în spital, riscăm să menținem internați pacienți cu simptome ușoare și să rămână fără locuri în spitale pacienții cu forme medii și severe. Este necesar să se stabilească un set standard de investigații care să fie efectuate în unitățile de primiri urgențe (parametri clinici, biologici și imagistici) care să permită clasificarea cazurilor în funcție de riscul de agravare a bolii. Pacienții cu risc redus să nu mai trebuiască internați 24-48 de ore, ci să poată fi trimiși acasă, pentru monitorizare la domiciliu, prin medicul de familie, iar cazurile cu risc să fie internate, în unități sau pe secții care să poată să gestioneze cazul în funcție de nevoile specifice de îngrijire. Unitățile de primire a cazurilor COVID-19 trebuie să aibă în dotare echipamentele, consumabilele și reactivii necesari pentru evaluarea într-un timp scurt a stării clinice a pacientului: computer tomograf cu gardă permanentă de radiologie, laborator cu orar de funcționare de 24 de ore etc.

e) Actualizarea permanentă a ghidurilor de tratament și asigurarea stocurilor de medicamente și materiale sanitare

- În multe din spitalele din țară, pacienții sunt tratați după scheme terapeutice care conțin medicamente care nu și-au dovedit eficiența, dar care expun pacienții la riscuri de efecte secundare și încarcă sistemul asigurărilor de sănătate cu costuri greu de suportat. Este nevoie ca ghidurile terapeutice să fie actualizate în permanență, în concordanță cu recomandările rezultate din studiile internaționale, achiziția de

MĂSURI

medicamente să se facă la nivel centralizat, la prețuri negociate eficient, iar distribuirea în teritoriu să se realizeze în funcție de nevoile fiecărui spital în parte. Este vital să existe un stoc de materiale și medicamente de primă necesitate în gestiunea pacienților cu COVID-19, stoc care să poată acoperi nevoile crescute din perioadele de vârf ale epidemiei.

f) Creșterea capacității secțiilor de terapie intensivă și un model flexibil de creștere a personalului din aceste secții

- Creșterea capacității de tratare atât în secțiile speciale cât și în secțiile normale, care să poată acoperi nevoile crescute din perioadele de vârf ale epidemiei, dar cu un grad de flexibilizare care să permită realocarea resurselor spre pacienți tipici atunci când nu sunt necesare la întreaga capacitate pentru gestionarea crizei COVID-19.

- Suplimentarea efectivelor prin asigurarea procedurilor rapide speciale de angajare a absolvenților cât și a transferului rapid între unitățile medicale, inclusiv între public și privat, în baza unor analize regionale și predicții legate de evoluția cazurilor, nu doar o dată ce capacitatea este depășită și sunt cerute măsuri de pe o zi pe alta.

4. Pregătirea campaniei de informare a populației privind vaccinarea anti-COVID-19. Pregătirea distribuției și administrării vaccinurilor

România trebuie să negocieze de asemenea de pe acum cu firmele ale căror vaccinuri au ajuns în teste de fază III o potențială achiziție a vaccinului, în momentul în care acesta va primi aprobare, ținând cont de acordurile încheiate la nivel european. Trebuie să stabilim criterii clare și transparente pentru prioritizarea vaccinării persoanelor cu risc și a personalului medical care se află în linia întâi. Distribuția vaccinului și evidența persoanelor vaccinate trebuie să se realizeze eficient, iar campaniile de comunicare pentru promovarea vaccinării trebuie să fie profesioniste și cu impact. Demararea precoce a întocmirii listelor prioritare de vaccinare ar putea salva mult timp și preveni haosul provocat de un număr insuficient de doze dublat de o cerere foarte mare.

5. Asigurarea continuității asistenței medicale pentru pacienții non-COVID-19 cu focus pe pacienții cronici

Efectele pandemiei asupra accesului la servicii medicale pentru pacienții cronici sunt, cel puțin din cifrele disponibile până acum, dramatice. Astfel, numărul total de spitalizări la nivel național a fost cu 48% mai mic în perioada aprilie-august a anului 2020 comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019. A scăzut cu 80% numărul de internări pentru bolnavii HIV/SIDA, cu 67% numărul de internări pentru bolnavii de diabet și cu 46% numărul de internări pentru bolnavii oncologici. De asemenea, numărul de intervenții chirurgicale oncologice s-a redus semnificativ. De campanii de prevenție și de diagnostic precoce a afecțiunilor cronice nici nu poate fi vorba în condițiile în care o mare parte din resursele materiale și umane sunt concentrate pe asistența pacienților cu COVID-19. Crizele de aprovizionare cu multe din medicamentele esențiale persistă, iar lista cu produse care nu mai sunt disponibile în farmacii devine din ce în ce mai lungă. În aceste condiții, este foarte probabil ca bilanțul de la finalul pandemiei să ne arate că o mare parte din pierderile de vieți omenești se datorează lipsei de acces la serviciile medicale de bază.

Este nevoie de măsuri susținute care să asigure diagnosticul și tratamentul

MĂSURI

pacienților cu alte afecțiuni decât infecția cu noul coronavirus.

- Rezolvarea crizei de aprovizionare cu medicamente esențiale prin revizuirea politicii de preț a medicamentelor astfel încât să se asigure disponibilitatea continuă a medicamentelor de bază pentru pacienți.

- Încurajarea telemedicinei și operaționalizarea Dosarului Electronic de Sănătate al pacientului.

- Creșterea finanțării pentru investigații paraclinice (laborator, imagistică) în ambulator și în spitalizare de zi, în paralel cu prelungirea programului de lucru a medicilor în ambulatoriile de specialitate (două ture în ambulatorii, acolo unde este posibil); rezolvarea cazurilor în ambulatorii și spitalizare de zi permite degrevarea spitalelor și creșterea accesului la spitalizare continuă pentru patologiile grave și urgente.

Educație

VIZIUNE

Susținem o educație ce răspunde nevoilor și intereselor generațiilor actuale și viitoare, accesibilă și echitabilă pentru toți copiii și tinerii din România, indiferent de mediul social din care provin.

Ne asumăm formarea unor cetățeni europeni încrezători, competenți, implicați și responsabili, capabili să se integreze și să facă față provocărilor unei societăți dinamice, prin intermediul unei școli care cultivă spiritul creativ, cinstea și binele comun. Educația începe timpuriu, de la vârsta preșcolară, și abordează integrat toate domeniile necesare pentru bunăstarea cetățenilor societății de mâine.

În acest demers, profesorii sunt susținuți, respectați și încurajați să se perfecționeze profesional și să inoveze continuu în strânsă legătură cu digitalizarea. Valorificăm capitalul de inovare al cetățenilor români, sprijinind și promovând cercetarea și dezvoltarea prin inovație. Universitățile românești sunt relevante în spațiul academic internațional, inovând prin cercetare competitivă.

Educația de calitate pe care o susținem continuă pe tot parcursul vieții oferind adulților oportunități valoroase de calificare și recalificare pentru noile meserii create de evoluția tehnologică și socială.

PRINCIPII

- **Principiul echității, al incluziunii și al egalității de șanse;**
- **Principiul calității și al centrării în jurul elevului/ studentului;**
- **Principiul descentralizării și autonomiei;**
- **Principiul creativității și inovației;**
- **Principiul învățării continue.**

Educația și cercetarea ca motoare principale ale dezvoltării durabile, în strânsă legătură cu o societate și o economie puternică

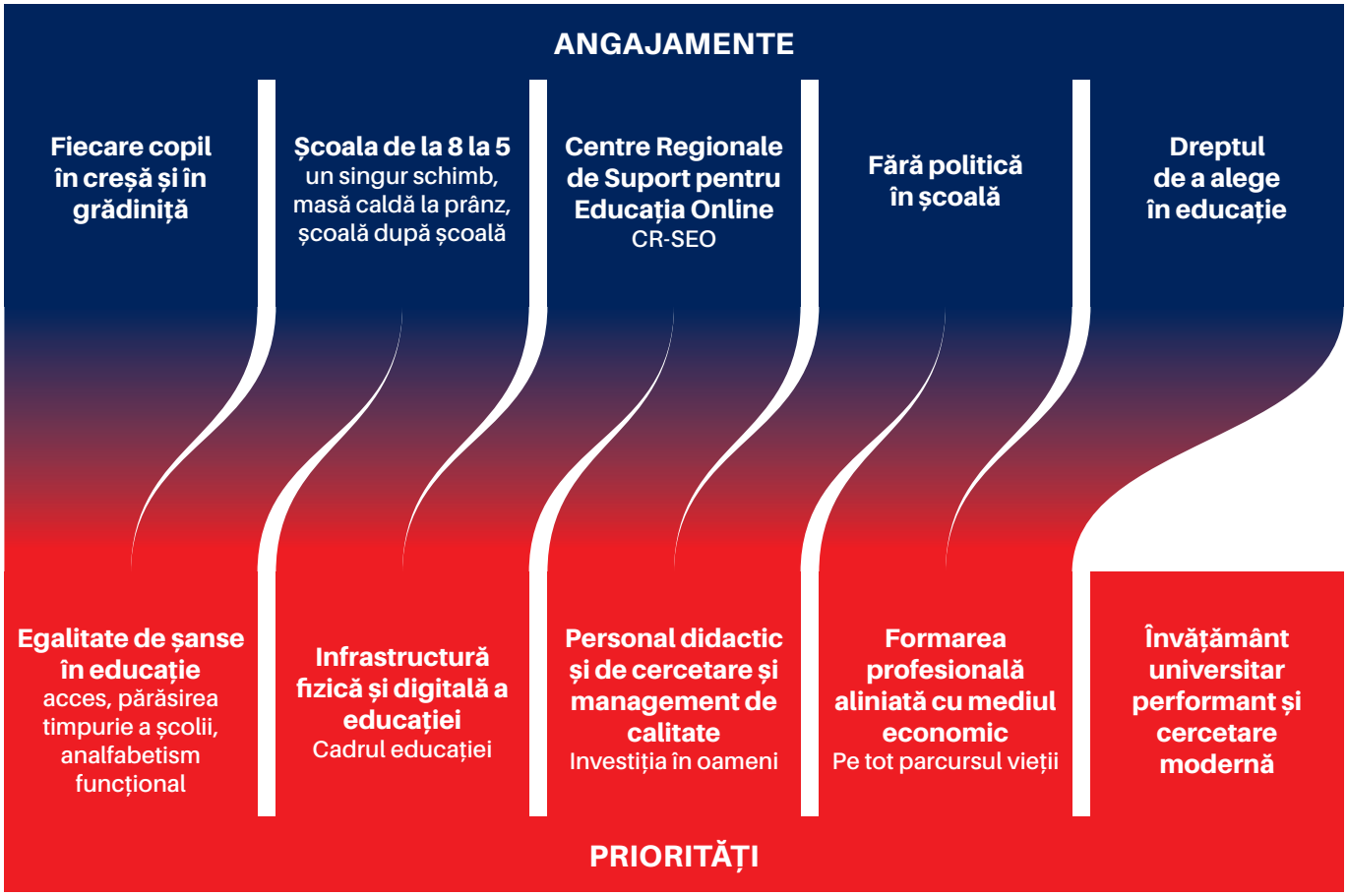

Fig. 1—Relația dintre Viziune, Angajamente și Articolele din Programul de Guvernare

PRIORITĂȚI

1. **Egalitate de șanse în educație (acces la servicii educaționale, părăsirea timpurie a școlii, analfabetism funcțional)**
2. **Infrastructura fizică și digitală a educației**
3. **Calitatea Personalului Didactic și de Cercetare și calitatea managementului din educație**
4. **Formarea profesională aliniată cu mediul economic (VET)**
5. **Învățământ universitar performant și cercetare modernă.**

Învățământul preuniversitar—Educație de calitate, echitabilă și accesibilă, pe tot parcursul vieții

MĂSURI

1. **Acces la formare inițială și continuă de calitate pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar**

   a) **Formarea inițială în cariera didactică la nivel universitar, integrată în sistemul Bologna**

- Pregătirea inițială a cadrelor didactice este elementul central al reformării sistemului de învățământ din România. Fiecare etapă de viață în dezvoltarea copilului și tânărului este importantă și necesită o pregătire temeinică a cadrelor didactice, în primul rând în practică pedagogică și psihologie. Din această perspectivă, este necesară dezvoltarea și transformarea liceelor și a modulelor pedagogice din universități, astfel încât cadrele didactice să fie absolvente de studii superioare de licență și / sau master în sistemul Bologna, indiferent de ocupația didactică aleasă (educator-puericultor, educator, învățător, profesor).

- În acest sens, USR PLUS propune, în primul rând, **evaluarea tuturor departamentelor pentru pregătirea personalului didactic (DPPD) din universități.** În urma evaluării se vor selecta, în baza unor criterii de calitate și de poziționare geografică, cele mai bune 10 departamente pentru pregătirea personalului didactic care, ulterior, vor deveni Centre Naționale pentru Pregătirea Cadrelor Didactice (CNPCD). Acestea vor fi finanțate de la bugetul de stat în vederea formării noilor generații de profesioniști în ocupații din învățământ și vor derula programe universitare de trei ani în sistemul Bologna pentru educator-puericultor, educator, învățător, profesor și masterate didactice de trei semestre pentru profesori aflați deja la catedră și pentru manageri școlari. În afara cursurilor de bază urmate de către studenți în CNPCD și în vederea specializării, studenții pot alege pachete de cursuri din cadrul altor facultăți din oricare altă universitate. În cazul în care, universitatea aleasă pentru specializare nu este aceeași cu universitatea unde studentul urmează CNPCD, se va elibera diplomă de licență comună între cele două universități.

- Sub presiunea generată de pandemia COVID-19, cât și sub presiunea continuă și din ce în ce mai rapidă a tehnologiei, pregătirea cadrelor didactice devine din ce în ce mai complexă.

- În zilele noastre, **competențele „umane”**[1] au devenit mai valoroase decât competențele profesionale pentru un singur motiv: schimbarea tehnologică se produce extrem de repede. „Creativitatea, originalitatea și inițiativa, gândirea critică, persuasiunea și negocierea se vor păstra sau își vor mări valoarea lor, la fel și atenția la detalii, rezistența, flexibilitatea și rezolvarea complexă a problemelor.”[2]

- Ca urmare, elevii au nevoie să învețe, în primul rând, să se adapteze la circumstanțele în permanentă schimbare,

1, 2 Future of Jobs Survey 2018, World Economic Forum, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf, pag. 12

MĂSURI

să interpreteze noile tendințe, să gândească sistematic și proactiv. Însă construcția acestor competențe nu poate fi făcută decât cu dascăli care sunt deschiși la învățare permanentă, care sunt sensibili la ideile noi, care au ei înșiși o gândire proactivă. Fără un efort sistematic din partea statului în construcția unui corp de cadre didactice flexibil, conștient și angajat în propriul efort de învățare, educația în România nu va reuși să ofere soluții viabile la problemele economice și sociale cu care se confruntă.

- **Competențele digitale** ale cadrelor didactice devin o necesitate. Acestea trebuie construite și permanent actualizate astfel încât să servească scopului învățării personalizate a elevilor. **Aceasta este cea de a doua axă în transformarea carierei didactice.**

- Ariile de specializare ale cadrelor didactice sunt, de asemenea, un subiect sensibil. Cunoștințele și competențele dobândite prin abordarea clasică, disciplinară, nu mai sunt capabile să ofere soluții la problemele vieții de zi cu zi. În efortul de flexibilizare și eficientizare a carierei didactice, cadrele didactice nu mai pot rămâne tributare unei discipline unice. Ca urmare, **cea de a treia axă în reconstrucția carierei didactice o constituie formarea cadrelor didactice în cel puțin două domenii de specializare.**

b) Profesionalizarea ocupației de manager școlar

- Profesionalizarea managementului școlar este o prioritate a sistemului care determină într-o bună măsură, calitatea actului educațional, mai ales din perspectiva descentralizării reale a învățământului. Managerul sau directorul școlii trebuie să devină acea persoană echipată cu un set complex de competențe în management organizațional, recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, managementul timpului, managementul resurselor financiare și logistice, comunicare organizațională și relațională, managementul conflictelor și nu numai. Se va face o distincție clară între funcția de management al școlii și cea didactică, iar directorii/profesori aflați în aceste poziții de management la care au ajuns prin concurs, **vor avea posibilitatea de a alege doar una dintre funcții.**

- Punem un accent deosebit pe recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, din perspectiva faptului că fiecare manager școlar **va avea responsabilitatea organizării concursurilor de selecție a cadrelor didactice, la nivelul instituției de învățământ.** Managerul școlar va putea asigura și managementul unor sisteme de școli. Aceasta este situația școlilor mici din mediul rural care își pot eficientiza costurile prin „împărțirea" aceluiași manager școlar sau orice altă asociere de școli care dorește să beneficieze de managementul performant al unui manager școlar (ex: mai multe unități școlare mici comasate într-o clădire modernizată, accesibilă, sau mai multe unități școlare cu management comun în clădiri distincte).

- Autonomia și depolitizarea școlii sunt două elemente centrale care vor guverna și procesul de recrutare și selecție a managerului școlar, ce va fi realizat de către Consiliul de Administrație al unității.

c) Asigurarea calității accesului în cariera didactică a celor mai bine pregătite cadre didactice, pe criterii de competență și pe demonstrarea vocației didactice

- La debutul în cariera didactică, atât cadrele didactice, cât și managerii

MĂSURI

școlari **vor susține un examen de intrare în carieră**. Responsabilitatea organizării examenului de confirmare în cariera didactică va reveni exclusiv Ministerului Educației, care va mobiliza în acest sens, experți în educație interni și internaționali. Va fi eliminat, astfel, examenul de titularizare care împiedică dezvoltarea armonioasă a carierei didactice în pas cu dezvoltarea societății pe care o deservește. Orice cadru didactic format în România sau în alt stat va avea posibilitatea de a susține examenul de intrare în carieră și de a activa în instituțiile de învățământ din România, publice sau private.

d) Dezvoltarea carierei cadrelor didactice prin asigurarea accesului la formare continuă de calitate și diversificată

- Cadrele didactice care activează deja în sistem, au nevoie permanentă de îmbunătățirea metodelor și tehnicilor, precum și de formarea de competențe noi (digitale, interpersonale, specializare pe două discipline etc.) Ca urmare, accentul nu se va mai pune pe participarea obligatorie la cursuri acreditate ca o formalitate ci participarea la **formarea continuă va deveni un proces voluntar bazat pe nevoi reale** ale profesioniștilor și instituțiilor în care activează, finanțat de către școala angajatoare și gratuit pentru cadrele didactice.

e) Sprijin autentic pentru profesioniști pe toată perioada practicării carierei didactice

- USR PLUS va susține formarea unui corp de mentori (interni și internaționali) care să sprijine cadrele didactice în dezvoltarea continuă și care să monitorizeze și să ofere feedback în introducerea la clasă a unor noi proiecte și metode. Pentru a tinde către idealul de „învățare personalizată", acest concept trebuie să își găsească locul nu numai în procesul de învățare pe care îl parcurge elevul, dar și în dezvoltarea carierei cadrului didactic. Acest instrument va fi completat de consiliere psihologică specializată ori de câte ori este nevoie.

f) Transformarea profundă a rolului profesorului din sursă de transmitere de informații, în mentor și însoțitor al copilului sau tânărului în învățare

- În clasa tradițională, profesorul este sursa primară de informații, iar elevii sunt de cele mai multe ori, primitori pasivi. Acest model de profesor, vechi de sute de ani, este încă cel mai frecvent astăzi, în școlile din România. Grație oportunităților educaționale pe care tehnologia le-a permis, în unele săli de clasă vedem astăzi cum rolul profesorului se transformă treptat în „ghidul din umbră", deoarece elevii își asumă mai multă responsabilitate pentru propria învățare folosind tehnologia pentru a aduna informații relevante. Unele școli și universități au început să re-proiecteze spațiile de învățare pentru a permite elevilor să lucreze în grupuri mici, să aibă parte de cât mai multă interacțiune și să utilizeze tehnologia ca un factor de stimulare și acces; cu alte cuvinte, să facă posibil un nou model de educație. Ca urmare, **profesorii vor avea acces pe întreaga carieră didactică la specializări și schimburi de experiență** interne și internaționale, care să-i ajute să identifice și să aplice noi metode în educație, și, totodată, să conducă la eficientizarea atingerii finalităților în educație. De asemenea, **cadrele didactice vor fi încurajate să eficientizeze și să își modifice spațiul fizic** în care organizează activitatea didactică zilnică, pe baza proiectelor inițiate.

MĂSURI

2. Educația antepreșcolară (0-3 ani)

a) Debirocratizarea și flexibilizarea procesului de înființare a serviciilor de tip creșă și uniformizarea criteriilor de funcționare pentru unitățile de tip creșă publice sau private

- În prezent, procesul de înființare a unui serviciu de tip creșă este un proces extrem de laborios și costisitor, fapt care descurajează deopotrivă, autorități publice locale și întreprinzători privați. **Flexibilizarea condițiilor și uniformizarea** lor în ambele medii, public și privat, este o măsură necesară pentru creșterea participării la programele de tip creșă. În România, doar 15,7% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 0–3 ani sunt înscriși la creșă (față de media UE: 34 %). Astfel, USR PLUS va stimula și înființarea unor forme adaptate de servicii de îngrijire și educație (creșe de întreprindere, „mame de zi").

b) Dezvoltarea sistemului tichetelor pentru creșă

- În prezent, tichetele de creșă sunt reglementate de Legea nr. 165/2018. Acestea reprezintă bilete de valoare care se acordă, la decizia angajatorului, în fiecare lună, salariaților care nu beneficiază de concediul pentru creșterea copilului în vârstă de până la doi ani (sau trei ani, în cazul copilului cu handicap) și de indemnizația aferentă. USR PLUS propune ca **toți părinții care se întorc mai devreme la muncă din concediul de creștere a copilului sau sunt în căutarea unui loc de muncă (dar nu mai mult de două luni consecutive, în acest caz) să primească tichete de creșă.** Tichetele vor fi finanțate din bugetul de stat. Măsura vine pe de o parte să sprijine și să încurajeze părinții la întoarcerea la locul de muncă, dar și să finanțeze și să stimuleze înființarea de noi creșe. De asemenea, tichetele vor putea fi folosite și în cazul sistemelor flexibile de organizare a învățământului ante-preșcolar, „mamele de zi" și creșele de întreprindere.

c) Asigurarea resurselor umane calificate necesare (educatori-puericultori) pentru operarea rapidă a creșelor

- O problemă extrem de dificilă în creșterea înscrierii ante-preșcolarilor și în funcționarea serviciilor de tip creșă este lipsa personalului calificat, dat fiind faptul că, tradițional, creșele au fost considerate aproape exclusiv instituții de îngrijire și nu de educație. În cadrul liceelor pedagogice/universităților (Centrelor Naționale pentru Pregătirea Cadrelor Didactice) va fi accelerată **crearea de programe speciale pentru recalificarea educatoarelor/educatorilor** sau învățătoarelor/învățătorilor cu studii medii sau superioare, în ocupația de educator-puericultor, pentru a acoperi nevoi urgente.

3. Educația preșcolară (3-6 ani)

a) Debirocratizarea și flexibilizarea procesului de înființare a grădinițelor și uniformizarea criteriilor de funcționare pentru grădinițele publice sau private

- Ca în cazul creșelor, înființarea unei grădinițe este un proces greoi și cronofag. Multe grădinițe funcționează mascat sub titulaturi de „centre de zi" sau „centre educaționale" pentru a evita procedurile. **Flexibilizarea și uniformizarea implementării condițiilor de înființare** constituie o prioritate în încurajarea înființării și funcționării grădinițelor operate în sistem public

MĂSURI

sau privat, cu asigurarea unor garanții minime de calitate.

b) Stimularea accesului copiilor din medii dezavantajate la grădiniță prin tichete de grădiniță diferențiate

- Potrivit unui raport al Băncii Mondiale, 77% dintre copiii din România sunt înscriși la grădiniță, dintre copii din medii dezavantajate însă, doar 37% dintre ei beneficiază de educație timpurie formală. În acest sens, părinții vor **primi tichete pentru grădiniță**, într-un sistem ce se dezvoltă pe cel actual, în sensul **diversificării valorii tichetelor în funcție de provocarea socială, economică, medicală în care se află familia.**

- Pe bază de anchete sociale, asistenții sociali din comunități vor stabili gradul de dificultate cu care se confruntă familia și vor stabili valoarea tichetului. Această abordare va avea menirea de a acoperi costurile ascunse ale educației și de a îmbunătăți nutriția de bază a familiei.

- Programele de acest tip vor putea fi finanțate prin Fondul Social European.

4. Învățământ preuniversitar obligatoriu (6-16 ani)

a) Specializarea profesorilor pentru învățământ primar pe câte un singur nivel de studiu în prin școli pilot

- Forma de organizare a învățământului primar reprezintă elementul de bază pentru performanța acestui ciclu de învățământ. E nevoie ca învățătorii să poată stăpâni mai bine metodele specifice de predare, în concordanță cu vârsta și dezvoltarea psiho-motrică a elevilor lor, iar ciclul de învățământ primar este cel mai dificil de organizat în contextul educației online. Forme noi de organizare, inclusiv forme de specializare a învățătorilor pe ani de studiu, pot fi implementate în **școli pilot** și este determinat în primul rând de contextul COVID-19 care forțează cadrele didactice să dezvolte și să piloteze la rândul lor, mult conținut digital. Potențiala concentrare pe un an de studiu accelerează testarea și îmbunătățirea metodelor, tehnicilor și instrumentelor de lucru mult mai rapid decât în ciclul de cinci ani.

b) Corelarea logică a ciclurilor de învățământ primar și secundar inferior pe structura: învățământ primar—clasele I-IV (6-10 ani); învățământ secundar inferior—clasele V-X (11-16 ani), cu piața muncii

- În România, ciclul primar (Clasele 0-4) și ciclul secundar inferior (clasele 5-8) (ISCED 1 și 2) sunt obligatorii, precum și primii doi ani de liceu (clasele 9-10), cuprinzând elevi cu vârste între șase și 16 ani (interval comun în marea majoritate a statelor Uniunii Europene). 16 ani este de asemenea, vârsta la care o persoană dobândește capacitatea de muncă, conform Codului Muncii din România. Cu toate acestea, structura sistemului de educație în România este ilogic organizată (situație comună în multe dintre statele ex-comuniste din Europa) în sensul în care debutul în muncă nu se corelează logic cu încheierea unui ciclu de educație.

- Încheierea studiilor obligatorii la mijlocul ciclului de învățământ secundar superior creează un disconfort financiar major familiilor cu venituri reduse, celor din mediu rural sau din alte zone dezavantajate, care trebuie să suplinească unele resurse ce anterior fuseseră asigurate de stat.

c) Admiterea la Liceele Teoretice sau Vocaționale, la finalul clasei a VIII-a.

MĂSURI

- Accesul la liceele teoretice / vocaționale se va face în funcție de decizia consiliilor de administrație ale acestora și de rezultatele obținute la Evaluarea Națională. Absolvenții clasei a VIII-a vor susține probe organizate de către fiecare liceu în parte, cu ajustări în funcție de specializările propuse. Specializările vor fi decise la nivelul fiecărui liceu în parte, în funcție de specificități, aspirații, tradiții și context local. Examenele vor rămâne naționale, iar responsabilitatea organizării corecte și riguroase a admiterii va fi a managerilor din fiecare liceu în parte. Elevii care nu acced la licee teoretice sau vocaționale vor continua studiile în ciclul secundar inferior, până la vârsta de 16 ani, de unde vor putea opta fie pentru continuarea studiilor la licee tehnologice/ învățământ dual cu durată de maximum doi ani și, apoi, universități tehnice, fie pentru obținerea unei calificări mai rapide în sistemul de formare a adulților.

- Elevii care nu sunt acceptați în licee teoretice/ vocaționale, dar care, din diferite cauze, consideră că o traiectorie teoretică/ vocațională este mult mai potrivită carierei lor, vor avea posibilitatea ca, ulterior, pe tot parcursul vieții, să se înscrie la un liceu teoretic/ tehnologic/ vocațional pentru obținerea unei diplome de bacalaureat.

d) Dezvoltarea și consolidarea serviciilor de consiliere și orientare școlara și profesională în învățământul secundar inferior

- Pe perioada ultimilor doi ani din învățământul secundar inferior (clasele a IX-a și a X-a), elevii își vor investiga propriile interese și aptitudini și, de asemenea, vor fi sprijiniți să cunoască piața muncii. Consilierii școlari vor iniția elevii în diverse domenii de activitate și vor organiza sesiuni de consiliere individuală și de grup. Pentru fiecare elev va fi întocmit un plan individualizat de educație și carieră, pe baza căruia elevii împreună cu părinții/ tutorii legali și consilierii școlari vor lua decizia accesării uneia sau alteia dintre traiectoriile în carieră.

- La finalul clasei a X-a, elevii care nu s-au îndreptat către licee teoretice sau vocaționale, vor putea urma licee tehnologice de doi ani, organizate în mare măsură, pe principiile învățământului dual. Pentru a putea urma ruta cea mai potrivită, școlile secundare inferioare vor organiza module de informare și consiliere pentru piața muncii, precum și vizite de studiu și stagii de practică la diverși angajatori. În paralel, pe perioada ciclului de învățământ secundar inferior, vor fi introduse cursuri de educație financiară și antreprenoriat.

e) Asigurarea egalității de șanse în învățământul preuniversitar sub aspect economic și cultural

- Vom asigura elevilor șanse egale privind accesul la o educație de calitate, în vederea finalizării învățământului general obligatoriu, acordând atenție grupurilor dezavantajate din punct de vedere social, al genului sau al apartenenței la minoritățile etnice. Vor fi gândite trasee de educație remedială și programe de asigurare a condițiilor economice care permit continuarea studiilor pentru elevii din categorii dezavantajate, vizând reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii sub valoarea țintă de 11,3% (asumat de România în Agenda Europa 2020).

- Ținând seama de specificul regional, pentru a construi o societate incluzivă, se va asigura accesul la educația în limba maternă elevilor provenind din comunitățile etnice. Vor fi inițiate, de asemenea, programe care vizează

MĂSURI

dialogul intercultural și ameliorarea competențelor lingvistice (de limbă română) ale acestor elevi, pentru o mai bună integrare profesională și socială, prin abordări didactico-pedagogice corespunzătoare acestor categorii.

5. Învățământul preuniversitar superior (14/16-18 ani)

a) Reconfirmarea calității și prestigiului educației în Liceele Teoretice și Vocaționale

- **Ruta teoretică** în învățământul secundar superior va fi organizată în licee teoretice cu o durată de patru ani (14–18 ani) și va fi organizată pe specializări, în funcție de decizia consiliului de administrație al liceului respectiv.

- **Ruta vocațională** în învățământul secundar superior va fi organizată în licee vocaționale cu o durată de patru ani (14–18 ani) și va fi organizată pe specializări, în funcție de decizia consiliului de administrație al liceului respectiv.

- Consiliul de administrație al liceului teoretic / vocațional va fi unicul responsabil de calitatea și funcționarea optimă a structurii. La finalul liceului teoretic / vocațional, **absolvenții vor putea susține Bacalaureatul / Bacalaureatul vocațional**. Acesta va fi diferențiat în funcție de profilul secției de liceu absolvite (real, uman, respectiv vocațional). De asemenea, în cazul în care absolventul unuia dintre liceele tehnologice urmate pe ruta profesională dorește să susțină Bacalaureatul / Bacalaureatul vocațional, acesta se va putea înscrie și susține probele la oricare dintre liceele alese. Orice persoană din România, indiferent de vârstă, liceu sau rută absolvită, se va putea înscrie și va putea susține probele Bacalaureatului, în orice moment al vieții ei.

b) Consolidarea importanței rutei profesionale prin adaptarea acesteia la cerințele actualei societăți a cunoașterii prin reorganizarea liceelor tehnologice

- Ruta profesională în învățământul secundar superior va fi **organizată în licee tehnologice pe o perioadă de maximum doi ani**. Ruta profesională va fi concentrată pe deprinderea competențelor și abilităților necesare unei ocupații, și se va finaliza cu un bacalaureat tehnologic, ce va permite elevilor accesul la programe universitare aplicate. În urma absolvirii liceului tehnologic, elevul va obține și un Certificat de Calificare.

c) Pachete de beneficii pentru încurajarea întreprinzătorilor în organizarea de parteneriate cu licee tehnologice

- Implicarea întreprinderilor în organizarea rutei profesionale va fi stimulată prin două instrumente: **Programul de formare al mentorilor din întreprinderi și Scheme de subvenții pentru ucenicii**. Aceste instrumente vor putea fi finanțate și din Fondul Social European.

6. Elevii supradotați

a) Statistici ale organizațiilor care se ocupă de monitorizarea fenomenului arată că România are în jur de 200.000 de copii supradotați. Doar 1% dintre ei au trecut, în ultimii ani, au trecut printr-un program educațional creat special pentru nevoile lor. Ceilalți, de cele mai multe ori, își ratează viața socială simțindu-se inadecvați și nepotriviți într-un sistem educațional care nu este construit pentru ei. Mai exact, 97% dintre ei.

b) Educația copiilor supradotați presupune programe educative speciale, uneori clase speciale, ore suplimentare,

MĂSURI

profesori special pregătiți pentru a lucra cu supradotații și alte implicații de ordin economico-financiar. Toate aceste implicații necesare educării copiilor supradotați se justifică din punct de vedere social, prin aportul pe care acești copii îl vor avea în viitor asupra societății. USR PLUS își propune să identifice elevii supradotați, pregătește reforme și programe specifice de măsuri care le sunt destinate.

c) În identificarea și educarea copilului dotat rolul cel mai important îi revine familiei, iar apoi profesorilor cu o înaltă pregătire.

d) Măsuri pe care USR PLUS le are în vedere:

- Testare gratuită pentru stabilirea supradotării în centre specializate aflate în marile centre universitare și stabilirea, împreună cu familia, a traseului educațional al copilului.

- Pregătirea profesorilor pentru descoperirea precoce a supradotării—parcurgerea unor module psihopedagogice cu durata de un semestru, gratuite. Aceste module se adresează profesorilor care doresc să lucreze cu copiii supradotați.

e) USR PLUS este interesată de excelența în educație și va transforma în politică publică nevoia de integra în procesele educaționale, sociale și economice capacitățile excepționale ale copiilor supra-dotați prin identificare timpurie a acestora și oferirea sprijinului necesar pentru punerea lor în valoare.

6. Descentralizarea reală și depolitizarea sistemului de învățământ preuniversitar și reorganizarea acestuia pe un model flexibil și orientat spre interesul central al copilului

a) Plasarea puterii de decizie în mâna actorilor principali ai educației, elevi, părinți, profesori

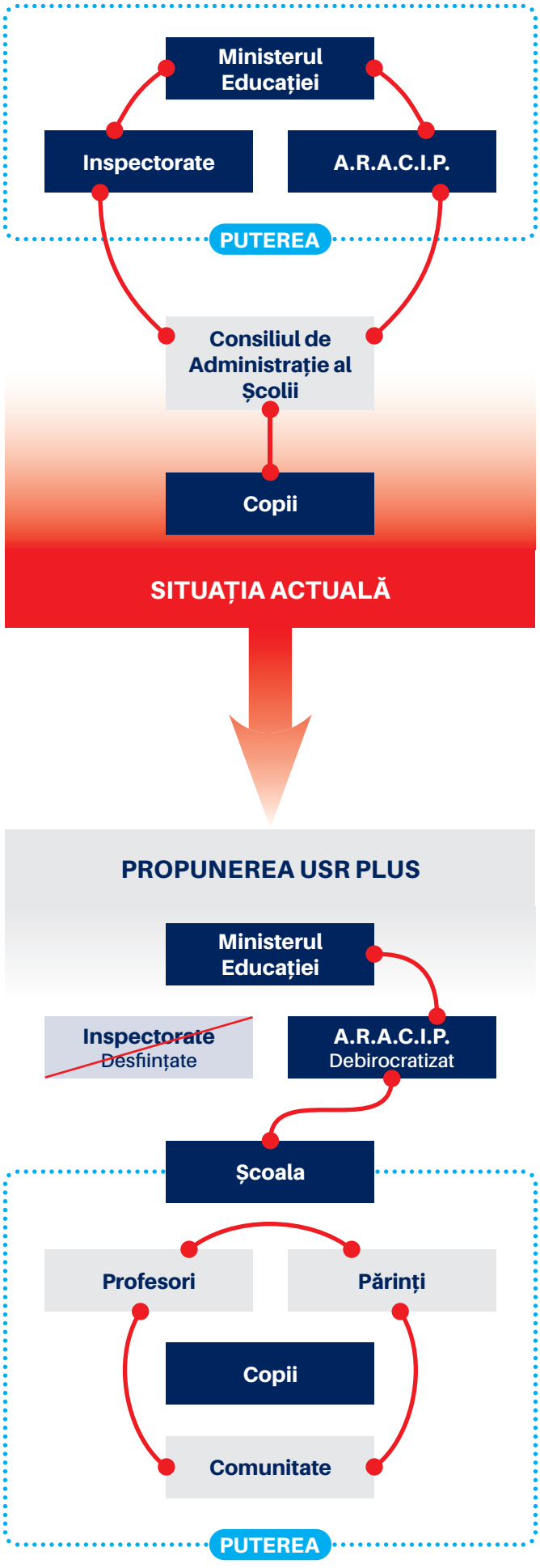
- În prezent, învățământul românesc se derulează pe o structură piramidală de coordonare și control care împinge beneficiarul final al sistemului, elevul, la baza piramidei, pe cea mai îndepărtată poziție de puterea de decizie. Este un sistem piramidal bazat pe frică, frică ce se multiplică pe măsură ce coborâm la baza piramidei, producând în final, cei mai nemotivați și mai dezinteresați elevi din țările participante (PISA 2012).

b) Diminuarea rolurilor Ministerului Educației Naționale în vederea obținerii unui organism flexibil și adaptabil la evoluția rapidă a societății pe care o deservește

- Ministerul Educației Naționale a devenit un organism supradimensionat, cu peste 7.000 de angajați în diverse structuri, și un consumator excesiv de resurse poziționat departe de competența în educație. MEN trebuie să devină un organism suplu, flexibil, sensibil la modificările rapide la care ne expune progresul tehnologic. Ca urmare, **USR PLUS propune revizuirea și diminuarea rolului excesiv al MEN**. Timpul cadrelor didactice este parazitat de sarcini administrative și de secretariat, în locul celei esențiale, de predare-învățare-evaluare.

c) Debirocratizarea ARACIP

- Activitățile de evaluare externă a calității educației, inclusiv auditul școlar și evaluarea periodică vor fi realizate de către ARACIP, prin evaluatori profesioniști. Din echipele de evaluare trebuie să facă parte și un profesor de specialitate.

- În prezent, sarcina birocratică pentru deschiderea oricăror forme de unități școlare este sufocantă. Înființarea unităților școlare trebuie ușurată, de aceea, propunem o **simplificare a procesului de autorizare și acreditare**.

d) Reorganizarea Inspectoratelor Școlare

- Aceste instituții sunt una dintre principalele surse de influență politică în sistemul de educație și una dintre cele mai mari frâne în calea modernizării învățământului, prin aproape-totala cenzură a autonomiei școlare, sub toate aspectele ei: catedre, norme, personal, numiri de directori, alocări de fonduri etc. Atribuțiile de ordin administrativ ale inspectoratelor școlare **vor fi transferate către consiliile de administrație ale școlilor.** Atribuțiile ce țin acum de inspecția școlară (Art. 3 din Regulamentul de organizare și funcționare a inspectoratelor școlare) vor fi efectuate la nivelul școlii, prin mecanisme obiective de audit. USR PLUS propune modelul auditului școlar orientat spre îndrumarea activităților didactice și dezvoltarea cognitivă, socială, personală și interpersonală a elevilor.

- Procesul de reformare a acestor structuri se va realiza în patru etape:

  i. Etapa de întărire și profesionalizare a managementului la nivel de unitate școlară.

  ii. Transferul treptat al funcțiilor inspectoratelor și mutarea acestora în special către managementul școlilor.

  iii. Înființarea la nivelul prefecturilor a unor comisii județene de monitorizare a implementării politicilor guvernamentale compuse din actorii reprezentativi ai procesului de învățământ (elevi, părinți, profesori, autorități publice locale, sindicate,

MĂSURI

mediu de afaceri, reprezentanți ai personalului nedidactic etc.).

iv. Închiderea reorganizării efective a structurilor inspectoratelor școlare județene după validarea transferului tuturor atribuțiilor.

d) Politici de salarizare

- Politica de stabilire a salariilor de bază se va face exclusiv în funcție de vechime și de mediul de lucru și va urmări să devină un factor motivator pentru cadrele didactice care aleg să-și desfășoare activitatea didactică în bazinele de risc socio-educațional (BRSE).

- Se va introduce un sistem de plăți complementare pentru munca peste program, activitate didactică pentru elevi cu CES, participare la activități extra-curriculare și activități de conducere/audit intern.

e) Bursa de merit pentru profesori

- USR PLUS își propune acordarea de **burse anuale de merit pentru profesori, menite să pună în valoare performanțele extraordinare ale cadrelor didactice** în activitatea didactică, plecând de la propunerile elevilor, părinților, colegilor, altor membri ai comunității. Bursele de merit pentru profesori vor fi acordate pe diverse categorii și vor răsplăti rezultate extraordinare, metode inedite aplicate la clasă, rezultate atipice cu copiii, programe inovatoare inițiate și derulate de bursieri, pe baza votului comunităților și a evaluării rezultatelor de către o comisie onorifică formată din personalități și din oameni dedicați educației din țară și din străinătate.

f) Consilii de administrație conduse în interesul copiilor

- USR PLUS propune schimbarea componenței CA astfel încât școlile să fie conduse mai aproape de copii și interesele lor. Componența CA trebuie să reflecte acest scop, de aceea susținem o împărțire echilibrată a reprezentării în CA. Astfel, CA vor fi compuse în proporții echilibrate, din părinți, cadre didactice și membri relevanți ai comunității. Propunem **40% reprezentanți ai cadrelor didactice, 40% reprezentanți ai părinților și ai aparținătorilor legali și 20% reprezentanți ai altor actori din comunitate**, incluzând aici un reprezentant al personalului nedidactic al școlii. La ședințele CA poate participa un reprezentant al elevilor, cu rol de observator.

- Copiii și tinerii vor fi antrenați în propriile școli prin mecanisme consultative, deși aceștia nu pot avea drept de vot până la data de 18 ani. După 18 ani, aceștia vor fi reprezentați de unul/ doi elevi, în procentul părinților. Mandatele de reprezentanți ai cadrelor didactice și ai părinților vor fi limitate la doi (și nu mai mult de patru ani consecutivi). Alegerile se organizează o dată la doi ani, prin depunerea candidaturii, în urma unui anunț public, sau când este nevoie, în cazul înlocuirii de membri. Atât cadrele didactice cât și părinții se aleg prin votul direct, secret și universal al tuturor cadrelor didactice, respectiv părinților.

g) Școlile trebuie să aibă dreptul de administrare a clădirilor și terenurilor școlare

- Trecerea terenurilor și clădirilor care găzduiesc unități de educație timpurie, de învățământ preșcolar, școli primare, gimnaziale și liceale, inclusiv celelalte niveluri de învățământ din cadrul acestora, înființate de stat, care fac parte din domeniul public local, **în administrarea instituțiilor de învățământ**

MĂSURI

enumerate anterior, este o măsură necesară pentru eliminarea situațiilor de lipsă a investițiilor sau ale celor discreționare și condiționate politic.

h) Reorganizarea Caselor Corpului Didactic

- **Școala și cadrele didactice trebuie să aibă libertatea de a alege cele mai eficiente resurse.**

- CCD-urile au în acest moment, rolul principal de a asigura formarea continuă a cadrelor didactice însă acestea sunt mai degrabă concentrate pe obținerea creditelor și nu pe dobândirea unor competențe. Ca urmare, vizăm reorganizarea acestor structuri și asigurarea accesului cadrelor didactice la cursuri de calitate și necesare în dezvoltarea carierei, gratuit, prin instituția de învățământ în care este încadrat și în concordanță cu nevoile de formare identificate de manager. Fiecare cadru didactic va avea obligația de a merge cel puțin la un curs pe an, gratuit.

i) Sistem incluziv pentru toți copiii prin servicii de consiliere și sprijin de calitate

- Sistemul actual este caracterizat de o lipsă totală de eficiență și coordonare în ceea ce privește serviciile de consiliere și orientare școlară: numărul redus al consilierilor școlari face ca activitatea acestora să fie complet irelevantă—aceștia au și normă didactică ceea ce contravine oricăror standarde internaționale și de cele mai multe ori trebui să acopere două, trei sau mai multe unități de învățământ. Logopezii din școli sunt rari și sunt obligați să lucreze ineficient în grupuri mari, iar rețeaua de profesori însoțitori pentru copii cu CES este ineficientă și aproape inexistentă. Ca urmare, este dificil de apreciat de ce furnizarea acestor tipuri de servicii are nevoie de structuri județene, regionale și naționale de coordonare.

- Instituțiile de învățământ **vor fi obligate să asigure, dar vor avea flexibilitate totală în identificarea**, angajarea sau subcontractarea unor astfel de specialiști din mediul privat sau public, în funcție de nevoile specifice ale școlilor (consiliere psiho-pedagogică, logopedie, asistență socială, profesor însoțitor etc.) Specialiștii, împreună cu părinții/ tutorii legali și cadrele didactice, vor creiona cele mai bune strategii individualizate.

- Mai mult, toate școlile vor fi responsabile pentru asigurarea elementelor de **adaptare a spațiului fizic** pentru a asigura participarea optimă a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) precum și de achiziția de instrumente de lucru pentru specialiștii angajați (ex: baterii de teste psihologice, alte materiale folosite în intervenții/ terapii).

- Specialiștii mobilizați de școli **vor evalua elevii la intrarea în fiecare ciclu de învățământ** precum și la cererea cadrelor didactice, pe parcursul anului școlar, astfel încât intervenția să fie cât mai timpurie, ajustată și eficientă.

- În ceea ce privește consilierii școlari, aceștia nu vor avea arondați mai mult de 500 de elevi, iar dacă școala are mai puțin de 500 de elevi, **aceasta va fi obligată să asigure minimum un consilier școlar în fiecare** unitate de învățământ (nu structură). Consilierii școlari vor forma la nivelul fiecărei școli, grupuri anti-bullying și vor asigura formarea continuă și evaluarea periodică a cadrelor didactice pentru un climat pozitiv în școală, fără bullying și cu respectarea demnității fiecărui copil.

MĂSURI

j) Ocuparea posturilor din învățământ prin concurs public organizat la nivelul școlii

- Toate posturile cadrelor didactice se vor ocupa prin **concurs public organizat la nivelul școlii**, iar postul obținut va fi valabil doar la nivelul școlii respective. Concursul este organizat de manager și supravegheat de către Consiliul de Administrație al școlii. Cadrele didactice potențial ocupante ale posturilor scoase la concurs de către instituțiile de învățământ sunt cele care au susținut examenul de intrare în cariera didactică și orice alte cerințe ale postului.

k) Administrare transparentă în școli

- Odată cu creșterea rolului consiliilor de administrație ale școlilor, **publicarea proceselor verbale și/sau înregistrarea ședințelor consiliilor de administrație** se va face inclusiv pe site-ul școlii sau pe orice altă platformă cu respectarea legislației privind confidențialitatea datelor personale, astfel încât elevii, părinții și orice persoană interesată să poată avea acces la informații despre deciziile luate în aceste foruri.

l) Ocuparea pozițiilor de manageri școlari în unitățile școlare după susținerea examenului de intrare în carieră

- Managerii școlari vor susține un interviu cu Consiliul de Administrație al unității de învățământ unde au vizat ocuparea postului vacant. În acest proces, candidații la postul de manager vor prezenta un program de management. **Consiliul de Administrație va organiza concursul** și va confirma numirea în post a managerului școlar.

m) Promovarea constantă a sănătății în școli

- Toate unitățile școlare din România vor avea obligația de a asigura **asistență medicală în unitățile de învățământ preuniversitar** (specialiști angajați sau subcontractați). De asemenea, vor asigura premisele necesare pentru realizarea campaniilor de vaccinare.

7. Conținuturi de învățare adaptate schimbărilor rapide cu care ne confruntăm! Profesorul, mentor și designer de educație, capabil să transforme anii de școală în ani de învățare

a) Eliminarea „manualului unic" și liberalizarea pieței manualelor

- Profesorii și școlile trebuie să poată să își adapteze programa specificului elevilor și **să decidă singuri dacă și în ce măsură au nevoie la clasă de suportul unui manual sau auxiliar, fără a fi dependenți de acestea.** Manualele actuale sunt mult prea stufoase inclusiv datorită aparatului birocratic din jurul Ministerului Educației Naționale. Ministerul aprobă manuale din ce în ce mai complicate din credința greșită că dacă manualele ar fi de mai bună calitate și copiii ar fi mai bine educați, fără să țină cont că manualul este doar un instrument, o resursă de orientare pentru dascăl și elevi.

b) Curriculum național simplificat

- Curriculumul național pentru materii de bază, trebuie să fie unul suplu și care să oglindească cele opt competențe-cheie și teme transversale europene, ce combină cunoștințe, competențe și atitudini considerate necesare pentru dezvoltarea și împlinirea personală, pentru cetățenia activă, incluziunea socială și accesul pe piața muncii. Astfel, **Curriculumul național trebuie să fie unul minimal, simplu și clar,** care să garanteze că toți copiii

MĂSURI

au un set de competențe și cunoștințe minim necesare pentru viața în societate și pentru calificarea într-o meserie. Sportul va ocupa o poziție importantă prin mărirea numărului de ore alocat în trunchiul comun.

c) Curriculumul la decizia școlii

- Curriculumul național va fi completat de către școală, prin Consiliul de administrație. **Curriculumul aflat la decizia școlii** este menit să extindă competențele și cunoștințele copiilor în concordanță cu: specificul școlii și al comunității, înclinațiile și dorințele copiilor, abilitățile de învățare ale copiilor. Prea mult timp am crezut că standardizând tot la nivelul Ministerului Educației pentru toți copiii, vom avea un învățământ de calitate. De fapt, făcând așa, nu reușim să adaptăm învățământul la nevoile fiecărui copil.

- Comunitatea școlară, reprezentată în Consiliul de administrație, **va decide asupra unei părți a materiilor de studiu** în funcție de specificul, diversitatea, perspectivele de dezvoltare ale comunităților locale. Școlile vor putea crea rețele și parteneriate pentru a dezvolta instrumente de educație adaptate nevoilor locale. Astfel va crește gradul de corelare între sistemul educațional și piața muncii.

d) Desființarea notării pentru materiile ce țin de vocație (ex: muzică, desen, sport) și introducerea de calificative

- Elevii sunt diferiți și au aptitudini vocaționale diferite. Evaluarea și notarea acestora prin intermediul notelor îi poate descuraja pe cei mai puțin talentați sau lipsiți de aptitudini în domeniul respectiv și poate afecta situația școlară generală a elevului, fără o legătură cu nivelul de competențele acumulate într-un domeniu. Notarea prin calificative ar potența mai bine interesul elevilor pentru un anumit subiect. **De aceea propunem ca școlile să poată decide să noteze strict prin calificative, și nu note, unele materii din sfera vocațională.**

8. Combaterea eficace a eșecului școlar și a părăsirii timpurii a școlii

a) Implementarea unui program integrat de combatere a eșecului școlar și a părăsirii timpurii a școlii

- Programul a fost în forme incipiente și poate fi în continuare finanțat și dezvoltat din fonduri europene (Fondul Social European). **Acesta vizează extinderea la nivel național a programului „Școală după școală”,** care va avea ca beneficiari copiii cu risc de eșec școlar sau părăsire timpurie a școlii. Este esențială asigurarea de resurse pentru ore de recuperare școlară imediat ce dificultățile au fost înregistrate de către cadrul didactic. De asemenea, cadrele didactice vor fi încurajate să identifice și să formeze grupuri de elevi cu aceleași particularități de învățare și să organizeze ore de recuperare școlară țintite și individualizate. (ex: Metoda TARL)

b) Măsuri pentru dezvoltarea și îmbunătățirea programelor de tip „a doua șansă”

- Orice copil, tânăr sau adult care a abandonat școala trebuie sprijinit în efortul de a finaliza cel puțin învățământul obligatoriu. În prezent, programele de tip „a doua șansă” sunt rare și costă mult. Școlile care doresc să demareze astfel de programe trec printr-un proces birocratic greoi. Propunem în primul rând, **debirocratizarea procesului de acreditare** a programelor de tip „a doua șansă” precum și accesarea

MĂSURI

de fonduri europene pentru acestea (Fondul Social European). Mai mult, vrem să creăm premisele **flexibilizării modului de organizare a programelor** de acest tip, inclusiv organizarea de sesiuni intensive pe perioada vacanțelor școlare sau în alte zile libere. De asemenea, când numărul de elevi dintr-o comunitate este foarte scăzut și nu justifică deplasarea unui număr mare de cadre didactice, vor putea fi organizate tabere intensive de învățare cu participanți elevi din mai multe comunități, precum și utilizarea unor medii electronice (platforme de tip e-learning, medii de comunicare etc.). Școlile implicate în programe de tip „a doua șansă" pot proveni din învățământul public sau privat. De asemenea, avem nevoie de intervenții integrate și eficiente pentru tineri în dificultate (NEET) desfășurate în colaborare cu companii și industrii.

c) Modificarea normelor privind înscrierea în scoală a copiilor a căror tutelă este acordată familiei extinse și a altor copii aflați în situații speciale

- Orice copil trebuie să aibă acces la educație oriunde pe teritoriul României, în orice condiții, în orice moment. **Copiii a căror tutelă nu este deținută de părinții biologici, ci este încredințată familiei extinse formal sau informal, nu vor mai fi refuzați** la înscrierea în școală, indiferent de cine îl înscrie sau de domiciliul copilului. De asemenea, copiii care nu au acte de identitate sau nu sunt născuți pe teritoriul României, dar își însoțesc părinții români înapoi în țară, copiii angrenați în migrație pendulară, **vor fi înscriși în registre speciale** și împreună cu autoritățile publice locale și cu sprijinul asistenților sociali, vor fi demarate procedurile pentru obținerea actelor și/sau asigurarea accesului și la alte tipuri de servicii publice, beneficii și prestații sociale. În paralel cu acest proces, copiii vor avea posibilitatea frecventării orelor de curs.

d) Asigurarea unui învățământ inclusiv în limba maternă și ameliorarea promovabilității la examenul de bacalaureat

- Elevii aparținând minorităților etnice vor avea posibilitatea de a-și continua studiile în limba maternă în învățământul preuniversitar superior. Se va avea în vedere în același timp o mai bună pregătire în disciplina Limba și literatura română, pentru a remedia competențele deficitare de limbă română, asigurând o creștere a ratei de promovare a examenului de bacalaureat, prin programe moderne de studiu al limbii. Vor fi susținute inițiativele și materialelor didactice care facilitează dialogul intercultural, eliminarea prejudecăților și a tensiunilor interetnice.

9. Finanțarea și infrastructura fizică a învățământului preuniversitar

a) Buget eficient pentru educație preuniversitară

- Ne angajăm să rezolvăm dubla problemă de finanțare a sistemului educațional: maximizăm eficiența fiecărui leu cheltuit și finanțam sistemul cât mai bine. În ultimii 12 ani, bugetul educației a crescut cu 112%, (mai mult de dublu) în condițiile în care populația școlară în aceeași perioadă s-a diminuat cu 18%. Cu toate acestea, rezultatele acestor creșteri de finanțare în educație nu se reflectă în îmbunătățirea calității, România înregistrând chiar regrese la indicatori internaționali relevanți.

- De aceea vom muta puterea de decizie asupra alocării bugetului de la nivel central și politic, **la nivelul școlii**. Școala, condusă de un consiliu de administrație

MĂSURI

apolitic format majoritar din profesori și părinți, este cea mai apta să știe care sunt nevoile cele mai presante ale copiilor și cea mai interesată să aloce cât mai eficient resursele bugetare.

- În al doilea rând, politica bugetară trebuie să prioritizeze alocarea de fonduri pentru educație. Ne propunem să acționăm și asupra acestui aspect și să ajungem în mod etapizat, **până la 6% din PIB alocat educației.**

b) Alocarea și transparența finanțării, precum și consolidarea activităților de audit a educației

- Banii publici trebuie să urmeze elevul aflat în procesul de educație, **direct la unitatea de învățământ**. Astfel, fiecare școală va trebui **să publice un raport financiar** pe website-ul propriu, în care să se vadă toate fluxurile financiare care au avut loc, concomitent cu întărirea rolului consiliilor de administrație în ceea ce privește controlul financiar al școlilor.

c) Alocarea finanțării pentru BRSE (bazine de risc socio-educațional)

- **Propunem alocarea echitabilă a resurselor, în funcție de riscul socio-educațional.** În mod excepțional față de finanțarea per elev, pentru copiii din zone cu risc socio-educațional ridicat, propunem o finanțare per elev mai mare. Riscul socio-educațional va fi măsurat prin indicele de risc socio-educațional IRSE.

d) Campusuri școlare rurale și mic urbane

- Având în vedere prioritatea principală de a asigura echitatea în educație, este imperios necesar **reorganizarea infrastructurii educaționale în mediul rural** prin asigurarea unor consorții educaționale care să aibă ca și componentă **centrală un campus modern, cu capacitate de 300-1.500** locuri. Infrastructurile existente în UAT-urile care vor forma consorțiul vor fi reabilitate și adaptate pentru a furniza servicii pentru ciclurile antepreșcolar, preșcolar și primar, copiii urmând a avea personal de specialitate, indiferent de numărul acestora, fără a implica deplasarea lor. Campusurile vor fi prevăzute cu facilități educaționale moderne, spații pentru activități de tip after school, săli și terenuri de sport, spații pentru ateliere, facilități pentru activități non-formale, bucătărie inclusiv facilități de cazare atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice. În plus campusurile vor dispune și de un parc auto pentru a asigura transportul zilnic al copiilor și excursii școlare. În structura de administrație a acestor campusuri—consorții vor fi implicate Consiliul Județean, UAT-urile de pe raza consorțiului, mediul de afaceri local și societatea civilă.

e) Reabilitarea școlilor cu risc seismic

- În România se estimează că există încă sute de unități școlare care nu au autorizație de funcționare ISU și care zilnic pun în pericol viețile copiilor care învață în acestea. **USR PLUS va facilita finanțarea prin fonduri special alocate** pentru reabilitarea și consolidarea urgentă a tuturor clădirilor care găzduiesc unități școlare și care au risc seismic ridicat.

f) Oferirea de facilități fiscale pentru investițiile făcute de părinți/firme în școală și permiterea redirecționării a 315% / 20% din impozitul pe venit/ profit și către școli

- Această măsură prevede ca părinții implicați în asociațiile de părinți să primească **facilități fiscale pentru**

MĂSURI

investițiile pe care le fac în școală. Un mecanism similar va funcționa și pentru **firmele care doresc să finanțeze investiții** în școli și care pot beneficia de deduceri fiscale pentru acest scop. Consiliile de administrație ale școlilor vor putea decide asupra destinației sumelor astfel colectate. Aceste direcționări vor putea funcționa în paralel cu soluția utilizată astăzi—aceea de redirecționare a sumelor din impozitul pe venit al persoanelor fizice sau cel pe profit al firmelor către asociațiile de părinți înființate la nivelul școlilor.

10. Realizarea unei infrastructuri performante digitale la nivelul fiecărei școli

La baza unei infrastructuri digitale stau conexiunile de mare viteză. Unul dintre primele lucruri de realizat este asigurarea unei **infrastructuri de Internet de mare viteză** la care să aibă acces fiecare entitate educațională din România, indiferent unde s-ar afla. Proiectul va construi pe seria de implementări a programelor naționale anterioare (RoNET 1-4, Internet în școala ta, WIFI Campus).

11. Organizarea și gestionarea datelor din educație

Cu ajutorul programelor de agendă digitală și prin interoperabilitatea datelor—vom construi un sistem unic de management al datelor care să solicite minimul de intrări de date din partea tuturor grupurilor țintă (elevi, părinți, profesori, directori de școală etc.) Utilizarea datelor în educație reprezintă un angajament care va presupune mai multe direcții:

- **Construirea unui sistem de Big Data și Inteligență artificială** capabil să interpreteze datele, să identifice punctele slabe din sistemul de educație și să realizeze previziuni;
- **Construirea de laboratoare virtuale accesibile online**. Fiecare cadru didactic, fiecare elev trebuie să poată avea acces la laboratoare virtuale unde să poată realiza experimente specifice, să se poată conecta în comunități profesionale sau de interese similare;
- **Granturi digitale pentru școli**. La nivel național se vor defini trei categorii de granturi (mici, medii, mari) care vor putea fi accesibile fiecărei unități școlare. Astfel, școlile vor propune un plan de digitalizare împreună cu necesarul de resurse hardware și software aferente, precum și de necesar de formare în domeniu, plan în urma căruia vor primi finanțare;
- **Standardizarea tehnologiei informației și comunicațiilor în toate sălile de clasă** (**TIC**). În sălile de clasă vor fi montate table inteligente sau alte dispozitive (camere, microfoane) cu ajutorul cărora va putea fi transmis conținutul educațional aflat pe diverse suporturi, în mod interactiv—la distanță;
- **Rețea de Centre de Suport Educație Online**—Crearea unei rețele de Centre Regionale care să sprijine unitățile școlare pentru tranziția la școala digitală prin: analiza de nevoi tehnologice a școlii, sprijin în achiziționarea de tehnologie, sprijin în instalarea tehnologiei achiziționate, furnizarea de programe de dezvoltare competențe digitale, suplinirea predării online a orelor de TIC pentru colectivele care nu beneficiază de profesori specializați;
- **Dezvoltare și administrare resurse educaționale online**—Dezvoltarea bibliotecii virtuale (prevăzute în LEN 1/ 2011), prin administrarea eficientă a celor trei surse posibile:

MĂSURI

a) construirea colaborativă de conținuturi și materiale dezvoltate în timp de cadrele didactice ca resurse deschise (fără drepturi de autor),

b) dezvoltarea de conținut digital prin furnizori specializați,

c) achiziționarea drepturilor de acces la platforme și soluții internaționale dezvoltate de consorții și organizații recunoscute.

Învățământul universitar performant

1. Mecanisme de finanțare pentru universități: de la confort instituțional și politizare la performanță și predictibilitate

Până în prezent, finanțarea universităților românești a urmărit păstrarea confortului instituțional, iar aplicarea instrumentelor financiare s-a făcut astfel încât „să mulțumească pe toată lumea". Puținele inițiative menite să finanțeze performanța universităților în diverse domenii au fost sortite eșecului (așa cum s-a întâmplat cu procesul de clasificare a universităților și ierarhizarea programelor de studii), se bazează pe date care nu sunt validate/verificate și care nu diferențiază (indicatorii de calitate din finanțarea de bază) sau sunt procese exclusiv formale și care nu generează concurență reală (finanțarea pentru dezvoltare instituțională). La nivel național, alocarea locurilor bugetate se bazează mai degrabă pe o alocare istorică coroborată cu capacitatea de presiune a universităților. Alocarea în interiorul universităților a „locurilor bugetate" se face, de multe ori, pentru a acoperi normele didactice ale profesorilor și fără analize reale privind calitatea, eficiența, angajabilitatea studenților sau satisfacția acestora privind programul de studii urmat.

Mai mult, se poate corela în multe situații volumul finanțării publice primit de universități cu apartenența academică, politică și de grup a miniștrilor care au condus Ministerul Educației.

Așa cum arată și raportul Curții de Conturi, declinul numărului de studenți nu a produs restructurări interne în universități, ci a dus la alocări financiare în afara formulelor de finanțare, adevărate ajutoare de stat acordare arbitrar unor universități.[1]

În tot acest context, România nu are ținte proprii de performanță sistemică, iar țintele impuse prin apartenența la UE sunt la distanță foarte mare.

USR propune ca finanțarea de la buget să se facă în baza semnării unui Acord de Performanță între Ministerul Educației și instituția de învățământ superior, valabil pentru o perioadă de trei ani, prin care aceasta din urmă își va asuma obiective instituționale, măsuri și ținte concrete de atins. Acestea vor fi alese dintre țintele naționale sistemice pe care România le va urmări în domeniul învățământului superior și care vor fi stabilite într-o primă etapă a acestui proces (exemple: reducerea abandonului universitar, creșterea angajabilității studenților, creșterea ponderii cadrelor didactice atrase din afara țării, a ponderii studenților mobili, creșterea valorii finanțării atrasă prin proiecte etc.). Anual, progresul universităților în atingerea țintelor asumate va fi evaluat și acolo unde nu a fost realizat se vor face ajustări financiare.

Succesul implementării acestei măsuri poate fi garantat doar printr-un sistem național precis, unitar și eficient de colectare

1 „Raport de audit al performanței, Analiza fundamentării și evoluției situației obiectivului privind creșterea procentului absolvenților de învățământ superior, în conformitate cu prevederile Strategiei Europa 2020", Curtea de Conturi a României, Pag 79

MĂSURI

de date însoțit de procese periodice de validare în teren a datelor colectate. Consiliile de administrație ale universităților vor răspunde pentru veridicitatea datele transmise, iar țintele asumate și progresul anual vor fi publice. Sistemul de colectare de date va cuprinde inclusiv date privind angajabilitatea studenților la doi ani după absolvirea unui program de studiu. Completarea și utilizarea Registrului Matricol Unic al Studenților va fi obligatorie și va reprezenta condiție de semnare a Acordului de Performanță. Nicio diplomă nu se va mai elibera fără completarea RMU.

În ceea ce privește alocarea cifrelor de școlarizare, Ministerul Educației va finanța cu prioritate domeniile de studii considerate de interes național (coeficient crescut în formula de finanțare).

Nicio alocare financiară către universități nu se va face în afara metodologiilor clare, predictibile, transparente, stabilite împreună cu reprezentanții comunităților academice. Valorile tuturor finanțărilor acordate universităților prin Ministerul Educației vor fi publicate.

2. **Încurajarea organizării de stagii de internship: echilibru între muncă și studiu**

USR PLUS va încuraja creșterea oportunităților și a calității stagiilor de practică și internship în defavoarea muncii full-time, de multe ori realizată în afara domeniului studiat care duce treptat la abandon sau scăderea interesului și a implicării academice a studenților.

3. **Acces gratuit la biblioteci și baze de date virtuale pentru comunitatea academică din România**

Accesul tuturor studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor la biblioteci și baze de date virtuale este o problemă reală generată de faptul că universitățile nu asigură constant finanțarea acestor resurse. Fără **un program național prin care Ministerul Educației să finanțeze accesul** la aceste biblioteci (în special cele deținute de universități) și baze de date pentru toate universitățile, nu se rezolvă problema.

4. **Universități românești competitive la nivel global**

Efortul universităților competitive din România de a atinge statutul de universități world-class trebuie sprijinit și încurajat. Astfel, USR PLUS propune **reluarea proceselor de ierarhizare a programelor de studiu** inclusiv a școlilor doctorale și finanțarea lor progresivă, pe criterii de performanță academică.

Deși România a aderat la ținta medie asumată la nivel internațional de a avea 20% studenți mobili, în prezent ponderea studenților care au beneficiat de o mobilitate academică este de sub 5%. Astfel, universitățile vor fi stimulate să acceseze programe tip Erasmus+ (prin introducerea de indicatori în acordurile de finanțare încheiate cu ministerul educației), iar **stagiile de mobilitate vor fi co-finanțate prin burse de mobilitate** peste bursa Erasmus plafonată la nivel internațional. Pentru studenții doctoranzi, **vor fi obligatorii și finanțate de la buget prin grantul doctoral**: un stagiu de mobilitate academică și de cercetare precum și participarea la cel puțin o conferință internațională în afara țării.

Se va încuraja atragerea de cadre didactice din afara țării și cu reputație internațională. Acestea vor putea fi **încadrate și plătite în afara grilei de salarizare** prin descentralizarea politicilor de personal în învățământul superior (modificarea cadru legislativ în acest sens).

În ceea ce privește intrarea în cariera didactică, una dintre condițiile minime de predare în universitate va fi **cunoașterea**

MĂSURI

unei limbi de circulație internațională demonstrată printr-un certificat recunoscut internațional. Această condiție se va adresa și actualelor cadre didactice care predau în programe de studiu în limbi străine.

Atragerea studenților străini trebuie să fie un obiectiv strategic al României pentru care trebuie să avem o **strategie națională de internaționalizare** a educației cu un buget aferent/finanțată corespunzător. Abordarea strategică va include definirea modului de guvernanță (inclusiv desemnarea unei instituții care să coordoneze și să implementeze strategia), buget pentru stimularea și susținerea universităților care doresc să își dezvolte politici de internaționalizare și o promovare coerentă și unitară a mediului academic românesc în afara țării. Pentru a facilita accesul studenților străini, universitățile **vor digitaliza procesele de admitere și fluxul de documente solicitate**, Ministerul Educației va descentraliza și digitaliza procesul de recunoaștere a studiilor anterioare, iar împreună cu Ministerul Afacerilor Externe va fi debirocratizat procesul de obținere a vizelor de studiu.

Pentru stimularea internaționalizării universităților se va propune modificarea și clarificarea legislației astfel încât **să permită emiterea de diplome comune și diplome duble** (double degree/ joint degree) între universități din România și universități din afara țării.

Totodată, pentru stimularea internaționalizării și atragerii de studenți internaționali dar și de forță de muncă pregătită se va propune modificarea și îmbunătățirea legislației privind angajarea absolvenților internaționali (cetățeni din țări non-UE) ai programelor de studiu.

5. Cariera didactică atractivă

Conform legii actuale, angajarea pe orice funcție în mediul academic este posibilă doar prin concurs public. În același timp, practica în comunitatea academică românească este caracterizată preponderent prin promovări/angajări din interiorul universității, iar fenomenul deschiderii de posturi „cu dedicație" este unul bine-cunoscut. În acest context, vom propune, pentru ocuparea posturilor în universități, trei tipuri de concursuri:

- **Concursuri pentru promovare în interiorul universității**: concursuri organizate exclusiv pentru promovarea în carieră a propriului personal—Tip 1;
- **Concursuri organizate pentru atragerea de personal din afara universității** la care vor participa exclusiv persoane din afara instituției—Tip 2;
- **Concursuri publice, mixte, la care poate participa oricine îndeplinește criteriile minime de ocupare a postului deschis** (atât din interiorul, cât și din exteriorul universității)—Tip 3.

Minimum 25% dintre posturi vor putea fi ocupate prin concurs Tip 2 și maximum 25% dintre posturi se vor ocupa prin concurs Tip 1.

Politicile de personal din învățământul superior au nevoie de o mai mare autonomie universitară în primul rând în salarizare pentru a atrage tineri în cariera didactică, profesioniști din afara universității dar și profesori din afara țării (în special pentru sistemul de plata cu ora). În acest sens, se va realiza un cadru legal care să permită universităților colaborarea pe perioadă determinată sau nedeterminată cu profesioniști, experți din afara universității (mediu privat sau independenți) pentru susținerea de cursuri aplicate.

În același timp, este nevoie de debirocratizare și descentralizare prin eliminarea Ministerului dintr-o serie de procese birocratice. Odată cu acordarea unei autonomii

MĂSURI

mai mari în salarizarea personalului, se vor introduce și instrumente de răspundere publică precum: publicarea de informații de interes inclusiv a **rapoartelor de evaluare a profesorilor de către studenți sau simplificarea „ieșirilor" din sistem** și introducerea în legislație a sancțiunilor pentru posibile abuzuri.

În spiritul reducerii abuzurilor de toate tipurile din universități se va introduce **funcția de Ombudsman universitar**. Acesta va activa independent de celelalte organe ale universității și va investiga și modera cazurile legate de conflicte de muncă, încălcări ale legilor și regulilor interne, discriminare, abuz de putere, situații de corupție etc.

Cadrele didactice au nevoie de trasee flexibile de carieră care să le permită să aleagă și o carieră preponderent de predare sau preponderent de cercetare fără repercusiuni asupra statutului socio-profesional sau asupra salarizării. **Ambele traiectorii trebuie să fie încurajate, evaluate și recompensate din perspectiva performanței**. În acest sens se propune dezvoltarea la nivel de universitate de planuri individuale de carieră pentru tot personalul academic precum și clarificarea criteriilor de intrare/avansare în profesie care să încurajeze și cariera exclusiv didactică.

6. **Program național destinat exclusiv finanțării laboratoarelor**

Din cauza alocării defectuoase a fondurilor publice în sistemul universitar, finanțarea dedicată modernizării laboratoarelor în care învață studenții și a asigurării funcționării acestora a fost aproape inexistentă. Vom propune crearea unui **Program Național destinat exclusiv finanțării laboratoarelor**, finanțat din fonduri europene.

Procedurile de achiziții pentru consumabile, instrumente de lucru și aparaturi din domeniul cercetării științifice sunt birocratizate excesiv, ducând la îngreunarea procesului de cercetare prin întârzieri de livrare, neconformități de calitate și depășirea curentă a pragurilor valorice pe anumite categorii foarte frecvente de consumabile.

7. **ARACIS—instituție funcțională și autonomă față de decidenții politici care să urmărească exclusiv standarde de calitate în educație**

ARACIS nu a reușit până în acest moment să fie o instituție la care societatea să se raporteze cu încredere când vine vorba despre calitatea învățământului superior. Mai degrabă, ea este văzută ca un instrument politic prin care anumite grupuri de interese exercită puterea și/sau monopol, iar deciziile sunt luate pentru a servi diverselor interese și nu în spiritul calității educației. Neîncrederea este reflectată atât asupra instituției, cât și asupra calității actului de evaluare.

În cazul proceselor de acreditare, rolul ARACIS trebuie menținut cu clarificarea posibilității universităților de a apela și la alte agenții înscrise în Registrul European așa cum prevăd asumările internaționale. În cazul evaluărilor periodice, ARACIS ar trebui să se concentreze pe evaluarea sistemelor interne de asigurare a calității în universități.

Digitalizarea proceselor de colectare, procesare și utilizare a datelor de la universități va fi un obiectiv strategic imediat care va duce la eficientizarea proceselor. Totodată, calitatea de evaluator ARACIS va fi obținută numai în urma unei sesiuni de formare, iar ARACIS își va defini procese interne de evaluare a prestației evaluatorilor.

ARACIS trebuie să își compatibilizeze procedurile cu cele aferente acordării/înscrierii calificărilor și standardelor ocupaționale.

MĂSURI

8. Eliminarea plagiatului

Studenții, indiferent de tipul programului de studiu pe care îl urmează, trebuie să urmeze **obligatoriu un curs de etică și scriere academică chiar la începerea studiilor de licență**. Aceasta va fi o condiție sine qua non pentru acreditarea programelor de studiu. Toate lucrările de licență, masterat și doctorat trebuie să fie însoțite, la depunere, de rapoarte extrase din softuri antiplagiat.

USR PLUS va susține introducerea de sancțiuni atât pentru cadrele didactice cât și pentru studenți atunci când sunt identificate lucrări/articole/cărți plagiate. Sancțiuni vor fi propuse și pentru școlile doctorale care nu utilizează instrumente de verificare și eliminare a plagiatului inclusiv ridicarea acreditării acesteia.

9. Creșterea calității procesului educațional

Programele de studiu nu vor mai fi dezvoltate în jurul unor liste de cursuri, norme și catedre. Ele trebuie să pornească exclusiv de la competențele descrise în termeni de rezultate ale învățării. Procesele de evaluare, pornind de la standardele ARACIS în fiecare domeniu, vor urmări măsura în care, studenții, la finalul unui program de studiu au dobândit rezultatele planificate ale învățării. Se vor desființa astfel listele naționale, obligatorii de cursuri specifice fiecărui domeniu de studii. Mai mult, se va dezvolta și utiliza Cadrul Național al Calificărilor și se va introduce obligativitatea actualizării acestuia de către universități pentru toate ciclurile de educație.

Pentru creșterea calității procesului educațional, studenții trebuie să beneficieze de consiliere în carieră și programe remediale. Universitățile vor putea norma profesori pentru derularea de programe remediale.

În cazul programelor de doctorat, pentru creșterea calității îndrumării în realizarea lucrărilor, se va limita numărul maxim de doctoranzi care pot fi coordonați de către un profesor.

10. Drepturi și servicii studențești

În România anului 2020 încă există cămine în care studenții trebuie să investească serios în camera de cămin pentru ca aceasta să fie locuibilă. Un program național de reabilitare a căminelor studențești este mai mult decât necesar, ținând în același timp cont de o proiecție a fluxurilor viitoare de studenți. Totodată, cazarea în căminele finanțate din surse publice se va face cu prioritate pentru studenții orfani de ambii părinți, proveniți din centre de plasament, din mediul rural sau cazurile sociale. În contextul COVID-19, prin utilizarea de fonduri europene cu cofinanțare națională, vor fi reorganizate spațiile din căminele existente astfel încât acestea să fie conforme cu normele de sănătate publică, concomitent cu identificarea de spații existente și construcția de locuri noi de cazare (cămine) pe baza nevoilor formulate de universitățile de stat.

În același timp, căminele nu trebuie să reprezinte surse de profit pentru universitate, taxele de cămin trebuie să acopere exclusiv diferența dintre cheltuielile de întreținere și subvenția de la stat.

Cantinele sunt utile atât studenților, cât și personalului didactic și reprezintă opțiuni reale pentru asigurarea accesului la surse de hrană sănătoase. De aceea, se impune limitarea adaosului comercial la maximum 10%.

Standardele igienico-sanitare specifice spațiilor de învățare, cazare și masă vor fi actualizate în parteneriat cu Ministerul Sănătății și în relație cu recomandările OMS în domeniul alimentației.

MĂSURI

În ceea ce privește serviciile sociale și administrative la care apelează studenții, este nevoie ca acestea să fie evaluate periodic inclusiv prin feedbackul studenților, iar rezultatele evaluărilor să se reflecte în salarizare. Mai mult, digitalizarea serviciilor de admitere, înscriere, înmatriculare și secretariat ar aduce beneficii majore studenților și costuri reduse suportate de studenți de aceea legislația va fi adaptată pentru a permite și facilita aceste procese.

11. Guvernanță în universitate; Eliminarea „mandatelor fără sfârșit"

Un alt aspect de ordin deontologic în reconstruirea credibilității sistemului de învățământ universitar în România este depolitizarea acestuia inclusiv prin introducerea incompatibilității între funcția sau rolul în conducerea unei universități (rector, prorector, membru în senat universitar, decan, prodecan, președinte de senat, alte funcții de conducere) și calitatea de ales sau numit într-o altă funcție publică.

De asemenea, accesul la funcțiile de conducere alese din universități trebuie să fie caracterizată de transparență și să reprezinte voința tuturor cadrelor didactice și a studenților, iar numărul mandatelor în funcții de conducere să fie limitat la maximum două (8 ani). Pentru asigurarea diferențierii structurilor executive de cele de reprezentare, directorii de departament, decanii, prodecanii, prorectorii nu vor mai putea face parte din senatul universității.

Decanul va fi ales de către toți profesorii din facultatea respectivă și de studenții din consiliul facultății, cu o pondere de 25% a votului reprezentanților studenților. Aceeași ponderare de 25% trebuie să se aplice și în cazul rectorilor pentru ca planurile manageriale să ia în considerare și nevoile studenților și să nu reprezinte exclusiv nevoile electoratului profesoral. Studenții trebuie să fie implicați în decizii la toate nivelurile universității, inclusiv în consiliile departamentelor.

Pentru funcțiile de conducere nu se vor acorda indemnizații de conducere. În schimb, cadrele didactice care vor ocupa funcții de conducere vor avea o normă parțială de predare și de tutoriat cu studenții.

12. Evaluarea și acreditarea școlilor doctorale

Evaluarea școlilor doctorale reprezintă un proces pe cât de necesar pe atât de tărăgănat, politizat și evitat datorită lipsei de viziune și asumare a tuturor actorilor implicați. Standardele de evaluare, pe domenii, a școlilor doctorale trebuie să fie înalte, competitive internațional, fără să mai permită existența unor școli slab performante care funcționează în pofida faptului că nu au dotări de calitate, profesori cu cariere internaționale sau cu publicații de calitate. Fenomenul atragerii de persoane la doctorat, inclusiv a întregului aparat tehnic din universitate, numai pentru menținerea finanțării de la buget, trebuie să înceteze! Școlile doctorale vor fi evaluate din echipe mixte de evaluatori (50% persoane din România, 50% persoane din afara țării). Conducătorii de doctorat își vor publica profilul academic pe site-ul universității. Profilul academic va cuprinde elemente relevante din cariera profesională și de cercetare inclusiv lista publicațiilor, a articolelor și a proiectelor de cercetare derulate. Numărul de doctoranzi coordonați de către un profesor trebuie să fie limitat.

În același timp, multiplele intervenții politice în legislația care reglementează acordarea și retragerea titlurilor de doctor au vulnerabilizat sistemul și au dus la scăderea încrederii în ciclul doctoral. Legislația va fi modificată pentru e permite retragerea cu ușurință a titlurilor de doctor atunci când se dovedesc încălcări ale normelor deontologice.

MĂSURI

13. Condiții echitabile de abilitare

Obținerea calității de conducător de doctorat trebuie să fie un proces echitabil în toate domeniile. Trebuie să evităm și situațiile de monopol (standarde exagerat de înalte adoptate pentru blocarea accesului) sau situații de standarde relaxate care dau dreptul oricărei persoane cu performanțe reduse în cercetare să conducă doctorate.

Cercetare, Dezvoltare și Inovare

1. Evaluarea Institutelor și Infrastructurilor de Cercetare din România

O problemă sistemică, ce cauzează irosirea unei părți greu de cuantificat din bugetul național, este lipsa unei evaluări riguroase a Institutelor Naționale de Cercetare-Dezvoltare (INCD), Institutelor Academiei Române (I-AR), a Universităților (pe partea de cercetare, inclusiv Școlile doctorale), a Instalațiilor și Obiectivelor de Interes Național (IOIN) și a Infrastructurilor de Cercetare (IC).

Este imperios necesar ca INCD-urile din subordinea MCI cât și I-AR-urile să fie evaluate de un corp de experți internaționali, iar finanțarea acestora să aibă loc conform principiului „finanțarea urmează performanța". În privința IOIN-urilor și IC-urilor acestea trebuie riguros inventariate, evaluate și ulterior finanțate în baza unei metodologii transparente și având la bază exclusiv meritul științific. Toate evaluările instituționale și ale infrastructurilor de cercetare trebuie să aibă loc cu evitarea strictă a conflictelor de interese, folosind experți independenți în domeniu și într-un mod cu totul transparent. Evaluarea institutelor și a infrastructurilor de cercetare trebuie să fie periodică.

În funcție de rezultatele evaluărilor, **se vor propune reorganizări în special a acelor structuri slab performante.**

2. Mecanisme pentru asigurarea stabilității și predictibilității în finanțarea cercetării

Finanțarea proiectelor de cercetare va fi făcută în cadrul unui mecanism multianual, fundamentat legal. Majoritatea bugetele proiectelor de cercetare desemnate câștigătoare în cadrul competițiilor naționale au fost reduse drastic și/sau reeșalonate din mers, unele chiar în momentul contractării.

Pentru a asigura o concurență corectă, competițiile pentru programele nucleu vor fi deschise pentru toate instituțiile de cercetare din România, indiferent dacă este vorba despre institute naționale sau institute din cadrul universităților.

Pentru a evita problemele actuale privind evaluarea proiectelor de cercetare din cadrul competițiilor naționale, **se vor aloca fondurile exclusiv în sistem competițional, limba de depunere a proiectelor va fi engleza, iar evaluatorii vor fi aleși pe criterii de performanță preponderent din țările membre OECD** (lăsând poarta deschisă celor naționali, atât timp cât aceștia îndeplinesc standardele impuse și nu se află în conflict de interese).

Integrarea și publicarea rezultatelor studiilor de cercetare și a bazelor de date aferente se va face pe un geoportal cu acces liber care să inventarieze și să integreze rezultatele studiilor și cercetărilor realizate

MĂSURI

din fonduri publice și benevol din cercetări private realizate în domeniul științelor mediului (Hărți tematice în format vectorial sau/și raster, baze de date—ex: https://inspire-geoportal.ec.europa.eu).

3. **Consilii Naționale funcționale și numite exclusiv pe baze meritocratice**

Propunem numirea exclusiv pe baze meritocratice a membrilor Consiliului Național Pentru Politica Științei și Tehnologiei (CNPST), din subordinea Guvernului, dar și a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (CNECSDTI) aceștia urmând a superviza elaborarea Strategiei Naționale de Cercetare–Dezvoltare (SNCD) și a Strategiei Naționale de Specializare Inteligentă (SNSI) și actualizarea ulterioară a acestora. Totodată, este importantă analiza activității și oportunității de organizare și funcționare a consiliilor din subordinea Ministerului Educației și Cercetării. Ne dorim crearea unor Regulamente de Ordine și Funcționare care să permită membrilor acestor comisii să fie protejați de ingerințe politice.

4. **Cariera în cercetare**

România se confruntă cu un fenomen accentuat de „fugă a creierelor", repatrierea acestora, împreună cu know-how-ul dobândit în afara țării, necesitând stimulente pe măsură. Propunem atragerea în special a cercetătorilor români (cercetătorii care sunt angajați de minimum trei ani cu normă întreagă într-o instituție din afara României) de valoare din diaspora prin oferirea unor stimulente financiare consistente pentru (re)integrarea în sistemul românesc de cercetare.

Pentru a face față competiției tot mai puternice din domeniul cercetării, instituțiile de cercetare (din institute și universități deopotrivă) vor putea atrage cercetători de vârf din mediul internațional, prin negocierea directă a salariilor și a condițiilor de muncă, în afara grilei de salarizare standard. Acești cercetători vor avea, ca obligații contractuale, crearea de grupuri de cercetare și de școli științifice și atragerea de fonduri prin proiecte de cercetare internaționale. Prin intermediul acestor școli științifice noi, se va asigura transferul de cunoaștere, conectarea la rețelele profesionale din lume și pregătirea cercetătorilor din România la standarde internaționale.

5. **Dezvoltarea a patru Institute de Studii Interdisciplinare Avansate (ISIA)**

USR PLUS va construi în proximitatea a patru mari orașe universitare Institute de Studii Interdisciplinare Avansate gândite ca locuri de întâlnire și colaborare în proiecte interdisciplinare prin programe doctorale și postdoctorale a cercetătorilor din domenii diverse care prin proiecte de cercetare complexe să își pună întrebări la care cu greu ar găsi răspuns doar din perspectiva unei singure discipline.

Conceptul ISIA va fi aplicat lângă marile centre universitare din București, Iași, Cluj și Timișoara și va consta în construirea de la zero a unor mari campusuri în afara aglomerărilor urbane care să cuprindă infrastructură de cercetare și logistica necesară de cazare și masă pentru studenți și profesori, precum și organizarea unor platforme industriale care să aducă mediul de afaceri în proximitatea cercetării complexe.

Colective internaționale de selecție se vor ocupa de selecția cercetătorilor precum și a coordonatorilor de programe de studii avansate doctorale și post-doctorale. Se urmărește dezvoltarea unor ecosisteme noi care să aducă cercetarea avansata aproape de mediul de afaceri.

Învățare pe tot parcursul vieții

1. Adulți activi pe piața muncii

România ocupă astfel locul doi în lume privind deficitul de personal calificat. Din pătura subțire a românilor apți de muncă, mai calificați sau mai puțin calificați, mulți pleacă din țară, apreciază patronatele. Creșterea salariilor nu a putut diminua această hemoragie. Ca urmare, intervenția în acest sector trebuie să vizeze în primul rând, potențialii lucrători fără calificare, slab calificați sau cu calificări redundante și, de asemenea, persoanele implicate în educație cu profil atipic care întâmpină probleme în adaptarea la sistemul formal de educație și formare profesională.

USR PLUS va demara un proces de transformare a agențiilor județene de ocupare și formare profesională în structuri de suport educațional și psihologic pentru adulți, care să furnizeze servicii de consiliere și sprijin în formare profesională și angajare precum și plasarea acestora în formare profesională, servicii necesare pentru atragerea persoanelor inactive pe piața muncii.

2. Educație versus calificare

Accesul la cursuri de formare profesională depinde de nivelul de studii. În prezent, aproximativ 1,8 milioane de persoane adulte aflate în afara sistemului ISCED de clasificare (care nu au participat niciodată sau nu au finalizat ISCED 0 sau ISCED 1), precum și persoanele cu nivel ISCED 0, nu mai pot accede la cursuri de formare profesională de nivel 1[1]. Mai mult, România este codașa europeană în ceea ce privește participarea adulților la învățare[2].

Programele de tip „A doua șansă" sunt greoaie și inflexibile și nu reușesc să stimuleze adulții să se întoarcă la școală pentru a atinge măcar ISCED 1.

În acest sens, **USR PLUS propune integrarea programelor de tip „A doua șansă" în sistemul dual care să permită nu numai accesul la calificări de nivel 1 al** persoanelor fără ISCED 1, în paralel cu programe intensive de dobândire de competențe de scris-citit și socotit, dar și obținerea unor venituri și alte beneficii în întreprinderile gazdă, care să îl ferească de sărăcie pe individul antrenat în învățare și formare profesională.

3. Flexibilizarea activității Autorității Naționale pentru Calificări și adaptarea acesteia la o piață a muncii dinamică

Piața trebuie să fie permanent deschisă unor noi ocupații. ANC, acum aflată în subordinea Ministerului Educației, este o instituție extrem de birocratizată care afectează negativ dinamica pieței muncii prin suprareglementare și supratașare. Ca urmare, propunem eliminarea acreditărilor în ceea ce privește programele de formare și centrele de evaluare și certificare a competențelor profesionale, precum și taxarea pentru dezvoltarea de noi standarde ocupaționale. Diplomele ANC nu au, în prezent, relevanță decât în mediul extrem de birocratizat al instituțiilor de stat care nu verifică competențe, ci hârtii. Pe piața muncii din sectorul privat, însă, competențele sunt cele solicitate și valorizate. Diplomele ANC au o relevanță scăzută și, în unele domenii de activitate, cum este IT, ele nici nu există, iar dacă există, sunt desuete. Doar înzestrarea reală a formabililor cu competențe relevante va duce la maturizarea pieței de formare profesională și de evaluare și certificare a competențelor profesionale, precum și la dezvoltarea de relații funcționale între această piață și firmele angajatoare.

1 https://lege5.ro/Gratuit/gmydinbqgm2a/ordinul-nr-5039-2126-2018-privind-aprobarea-corespondentei-dintre-nivelurile-cadrului-national-al-calificarilor-actele-de-studii-calificare-ce-se-elibereaza-tipul-de-programe-de-educatie-si-formare-pr

2 https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/volume-1-2018-education-and-training-monitor-country-analysis.pdf, pag 64

Economie
și Antreprenoriat

CONTEXT

România abundă în oportunități de dezvoltare economică neexploatate. Resursele sunt fie risipite, fie utilizate ineficient. Cele câteva oaze de competitivitate sunt mai degrabă sufocate de un climat instabil de reglementare, de neîncredere și de dificultatea accesului la factorii de producție—muncă, capital, inclusiv infrastructură. Resursele naturale se consumă haotic, mediul natural și social se degradează încet, dar sigur. Resursa umană este în declin, atât cantitativ (migrație, natalitate, morbiditate), cât și calitativ (educație/formare). Statul este ineficient, cu politici discreționare și cu un cadru legal stufos și incoerent ce frânează inițiativa antreprenorială. Am asistat în ultimii ani la un eșec evident al politicilor populiste bazate pe stimularea administrativă a salariilor și consumului. Creșterea artificială, arbitrară și inechitabilă a salariilor în sectorul controlat de stat, fără nici un criteriu de competență sau productivitate, a afectat puternic întreaga piață a muncii și au dus la adâncirea deficitului balanței comerciale prin stimularea prociclică a importurilor.

Deși am beneficiat de o creștere mondială sănătoasă, economia României suferă. Întreprinderile românești nu își mai găsesc forța de muncă necesară. Haosul legislativ și modul creativ de punere în practică a reglementărilor au dus la o incertitudine și birocrație excesivă. Diferențele de dezvoltare între regiunile României nu au făcut decât să se amplifice.

În ultimele decenii, România a reprezentat un teren fertil pentru cultivarea politicilor colectiviste păguboase și a corupției generalizate. În fiecare an, au apărut noi sinecuri plătite din bani publici și, chiar și atunci când clasa politică și-a dorit să ajute mediul antreprenorial, a făcut-o prin subvenții și scheme de ajutor de stat țintite către cei care au făcut lobby pentru ele și nu prin reduceri fiscale sau debirocratizare pentru toți românii. Astfel, diverse grupuri de interese au profitat din plin de acest climat pentru a se îmbogăți prin folosirea mijloacelor politice pe care le aveau la dispoziție. Puține reforme reale au fost implementate, iar și acelea de multe ori la presiunea instituțiilor internaționale din care România își dorea să facă parte.

România suferă în prezent de o lipsă totală de direcție în ceea ce privește modelul economic de dezvoltare. Statul intervine haotic și discreționar, creând panică și instabilitate și descurajând investițiile și antreprenorii. Piețele sunt dezechilibrate, în special cea de forță de muncă, provocând o erodare clară a competitivității.

CONTEXT

La nivel macroeconomic, deficitele gemene (bugetar și de cont curent) se adâncesc din cauza unui comportament iresponsabil al guvernanților și determină o înrăutățire continuă a perspectivei de dezvoltare, reflectată deja într-o spiralare a dobânzilor la nevoia continuă de îndatorare pentru cârpeli de moment.

La nivel sectorial, cele câteva sectoare competitive (auto, tehnologia informației, energie) suferă din cauza lipsei de infrastructură fizică, educațională sau de interconectare.

La nivel microeconomic, antreprenorii sunt în supraviețuire, iar cele câteva oaze de succes sunt doar excepții care confirmă regula, și anume că principiul „scapă cine poate" este cel pe care antreprenorii sunt nevoiți să îl adopte în fața unui stat care îi tratează inegal și disprețuitor.

Sectorul IMM, cel care ar trebui să fie baza de dezvoltare a economiei, are vulnerabilități multiple—birocrație multă, controale abuzive, reguli în perpetuă schimbare. Lucrul acesta explică de ce avem o densitate scăzută a IMM-urilor (nr. IMM/1.000 locuitori), probleme de creștere (cele mai mici rate de creștere și de supraviețuire din Europa), probleme de inovare (România pe ultimul loc din UE), probleme de formare a personalului, probleme de deschidere către piețe externe (procent infim de IMM exportatoare), probleme de acces la finanțare și capitalizare.

VIZIUNE

Politica propusă de USR PLUS are în vedere ca România să devină o țară competitivă economic la nivel regional și global prin implementarea unui model economic bazat pe antreprenoriat, deschidere la concurență, inovare și investiții din fonduri europene.

De aceea, propunem un set de soluții care să oprească exodul românilor și chiar să aducă înapoi forța de muncă tânără care a părăsit România. Avem nevoie de locuri de muncă bine plătite în România și de investiții publice în infrastructură pentru a lega regiunile istorice între ele prin autostrăzi. Vom elimina birocrația excesivă suportată de întreprinderile mici și mijlocii. Vom moderniza infrastructura energetică a României și vom încuraja investiții noi în producția de energie care să contribuie la dezvoltarea economică a României.

România are nevoie de o economie dinamică și nebirocratizată, capabilă să aducă înapoi forța de muncă care a părăsit-o și să creeze locuri de muncă bine plătite. Un alt element important al setului de măsuri pe care îl propunem, pentru reducerea dezvoltării inegale între regiuni, sunt investiții în infrastructura economică, de transport și energetică care să lege acele regiuni de restul țării și de Europa.

Antreprenoriatul este esența modelului nostru economic și este cea mai sustenabilă sursă pentru crearea de valoare în economie și societate.

O cultură antreprenorială autentică și performantă creează pentru o națiune nu doar resurse și rezultate, ci dezvoltă oameni activi, autonomi, dar care știu importanța cooperării, stimulează responsabilitatea și curajul. Bine făcută, dezvoltarea antreprenoriatului va fi principalul factor pentru oprirea migrației românilor și chiar pentru întoarcerea lor în țară.

Provocări actuale și abordare

Abordarea propusă în prezentul program politic oferă trei mari părți complementare.

- Prima parte pune accentul pe debirocratizare, simplificare, stabilitate și predictibilitate pentru antreprenoriat.
- A doua parte pune în prim plan măsurile vizând factorii de producție pentru o economie competitivă: forța de muncă, accesul la finanțare (capital) și stimularea inovării.
- A treia parte vizează investițiile din fonduri europene pentru dezvoltarea unor industrii ale viitorului.

PRIORITATEA 1

Antreprenoriat fără birocrație

O economie sănătoasă este una compusă dintr-o clasă largă de întreprinderi mici și mijlocii.

De aceea, este important să avem un mediu de afaceri prietenos, mai ales cu micii întreprinzători. Din păcate, atitudinea statului în raport cu acești investitori nu a fost niciodată una potrivită. Birocrația, impredictibilitatea și prezumția de vinovăție au împins întreprinderile în faliment, insolvență sau zone gri pe care nu și le dorește nimeni, nici statul, nici întreprinzătorul.

Ne dorim ca România să devină cea mai favorabilă țară din Uniunea Europeană pentru investiții și antreprenoriat. Asigurarea unui mediu antreprenorial sănătos care să încurajeze și să atragă investiții din toate zonele este esențială pentru a crea acea clasă de mijloc independentă economic care să nu reprezinte o potențială masă de manevră electorală ci să poată combate prin vot excesele puterii politice.

Dorim încurajarea mediului de afaceri, dar nu prin subvenții sau privilegii acordate de stat, ci prin înlăturarea obstacolelor birocratice. În condițiile în care România este codașă în toate clasamentele internaționale asupra mediului de afaceri, statul român are nu mai puțin de 10 scheme de subvenționare a antreprenoriatului pe care s-au cheltuit sute de milioane de lei în ultimii ani. Diverse grupuri de interese vor fi mereu interesate de a obține privilegii și rente din bani publici. Trebuie, însă, să rămânem fermi și să realizăm că o societate funcțională nu poate exista dacă trăim cu iluzia că putem trăi pe spatele celorlalți.

Este nevoie de simplificarea impozitării, în general. Cu cât povara fiscală va fi mai redusă și cu cât birocrația fiscală va fi mai simplă, cu atât va fi și economia mai prosperă și vor fi stimulate investițiile private și bunăstarea tuturor românilor.

Așa cum sădirea unui teren agricol presupune un sol fertil pentru cultivare, în mod similar investițiile în economie presupun un ecosistem antreprenorial fertil pentru creștere și dezvoltare.

Condițiile cadru pentru mediul antreprenorial

OBIECTIVE

- **Debirocratizare**
- **Stabilitate și predictibilitate;**
- **Costuri administrative cât mai reduse și servicii publice eficiente;**
- **Infrastructura de conectare (transport, comunicații) accesibilă;**
- **Tratament egal și respectarea legii;**
- **Asigurarea cadrului legislativ și economic în vederea dezvoltării profesiilor liberale și a activității antreprenoriale pe cont propriu (PFA).**

MĂSURI

1. Deschiderea unei întreprinderi să se poată face în întregime online—În alte țări din Uniunea europeană, înființarea unei firme durează câteva ore și se face pe internet. Sunt întreprinzători români care și-au deschis firme în alte țări cum ar fi Regatul unit sau Estonia pentru că le e mai simplu să opereze prin ele. Vom desființa birocrația înfiorătoare la deschiderea de firme noi.

2. Fără creșteri de taxe și impozite asupra sectorului privat—Nu vom introduce noi impozite, taxe sau contribuții obligatorii, nu le vom majora pe cele existente, nu vom elimina sau reduce facilități existente. Mediul de afaceri din România este considerat printre cele mai impredictibile și schimbătoare din Uniunea Europeană. Lucrul acesta a majorat puternic riscul de țară al României ceea ce a descurajat investițiile în România și a dus la salarii mai mici pentru români. Pentru a rupe acest lanț nesfârșit al surprizelor neplăcute pentru economie este nevoie de o perioadă mai lungă în care investitorii, mici și mari, să-și recapete încrederea în stabilitatea mediului fiscal din România.

3. Eliminarea regulilor care îngreunează inițiativa privată—vom face analize sectoriale a reglementărilor care descurajează unitățile de producție, industria și manufactura românească. De exemplu, regulile fiscale care stimulează firmele românești să producă în țări vecine și să importe produse finite.

4. Birocrația corelată cu talia firmei—Firmele mici nu pot suporta costuri fixe mari asociate cu birocrația excesivă. Micii comercianți și micile afaceri sunt primele victime ale obligațiilor împovărătoare. Agențiile de control nu fac față și sunt de multe ori suspectate că favorizează anumite firme în favoarea altora. Astfel, propunem ca sarcina birocratică pentru firme să fie redusă pentru firmele mici și mijlocii. Întreprinderile mici vor funcționa mai mult pe bază de declarație unică de conformitate pe proprie răspundere. Controalele trebuie depolitizate și făcute de către agențiile de resort la sesizarea de către terți și la activarea unor indicatori clari ca parte a unei metodologii de analiză de risc. În același timp agențiile de control vor continua activitățile de autorizare și verificare ale afacerilor mijlocii și mari;

MĂSURI

5. Flexibilizarea legislației muncii și a contractelor de muncă pentru adaptarea la o piață a muncii fluidă și dinamică;

6. Facilitarea intrării și ieșirii de pe piață prin clarificarea legislației și simplificarea procedurilor de înființare, respectiv de insolvență și faliment;

7. Simplificarea înființării firmelor prin introducerea unei proceduri administrative și nu judecătorești în cadrul Registrului Comerțului. În acest mod înființarea unei firme se va putea face 100% online, fără proceduri importate din secolele trecute cu grefieri și judecători care nu ajută cu nimic. Pentru securizarea informațiilor vom folosi tehnologie blockchain, iar informațiile vor fi oferite transparent, fără taxe nejustificate;

8. Dematerializarea sediului social—Adresa de corespondență a unei firme sau a unei PFA să poată fi o adresă electronică sau o adresă fizică. Eliminarea birocrației care înconjoară deschiderea și modificarea sediului social și considerarea acestuia ca adresă de corespondență;

9. Toate declarațiile fiscale să poată fi făcute în întregime online—Sisteme fiscale în care interacțiunea este 100% online se regăsesc și în alte țări ale Uniunii Europene. Nu trebuie să reinventăm roata. Trebuie doar să adoptăm ceea ce merge deja în alte părți;

10. Reactivarea „Comisiei de tăiat hârtii" ca instrument permanent de eliminare sau reducere a costurilor administrative cauzate de birocrație;

11. Aplicarea regulii „circulă hârtiile și nu oamenii", astfel încât dacă o instituție publică cere un act administrativ deja existent la o altă entitate a administrației publice, acesta să fie procurat intern în cadrul administrației publice, respectându-se toate exigențele protecției datelor cu caracter personal;

12. Fără dosare și cozi la ghișee—Toate aprobările și avizele să poată fi solicitate și obținute electronic. Dacă instituția emitentă nu are un sistem electronic dedicat în care ele să poată fi încărcate, atunci să fie implicită comunicarea prin poștă electronică;

13. Fără incertitudine fiscală—Combaterea incertitudinii fiscale prin modificarea codului de procedură fiscală astfel încât atunci când o normă fiscală este vagă, ambiguă sau neclară, ea va trebui interpretată în favoarea contribuabilului. Astfel vom stimula chiar parlamentul și administrația fiscală să își dorească norme fiscale cât mai clare.

14. Interconectarea bazelor de date publice, crearea de one-stop-shop-uri virtuale, simplificarea accesului și încurajarea folosirii semnăturii electronice, promovarea conceptului de „pașaport" administrativ;

15. Instituirea prevenției și a rolului formativ ca regulă clară de evitare a abuzurilor instituțiilor de control ale statului;

16. Fiecare instituție cu atribuții de control, dar cu deosebire ANAF va elabora și aduce la cunoștință agenților economici buletine informative lunare cu prevederile legale și tematicile de control, astfel încât întreprinzătorii să fie informați adecvat;

17. Simplificarea formulelor de calcul a obligațiilor fiscale, respectiv definirea clară și neinterpretabilă a deductibilităților fiscale, în vederea determinării corecte a bazei impozabile;

18. Combaterea fermă și nediscriminatorie a evaziunii fiscale și a muncii la negru. Cele două nu sunt doar o problemă a statului (diminuarea resurselor financiare), ci și

MĂSURI

a antreprenorilor cinstiți care trebuie să performeze într-un mediu competitiv distorsionat și lipsit de etică. După Zero taxe pe salariul minim, motivele pentru care romanii recurg la munca la negru nu vor mai fi aplicabile;

19. Punerea în practică a testului IMM în evaluarea preliminară a viitoarelor acte normative—Vom realiza un indicator privind contribuția fiecărei societăți la bugetele de stat pentru a avea o imagine globală a câștigului pe care îl are statul de pe urma IMM-urilor care nu contribuie doar impozit pe venit/profit, ci și TVA și impozite pe muncă prin activitatea economică pe care o generează.

20. Implementarea legii holdingurilor—Îndelung discutată și așteptată de oamenii de afaceri și de antreprenori, aceasta este în prezent blocată. Vom implementa această lege tocmai pentru a încuraja antreprenorii români să-și înființeze societăți tip holding în România și nu în afara țării, repatriind în acest fel capitaluri care astăzi stau în state cu legislație mai permisivă.

21. Paritate stat-cetățean/antreprenor în privința consecințelor ce decurg din neîndeplinirea obligațiilor;

22. Crearea unor mecanisme judiciare rapid și eficiente de rezolvare a cauzelor de natură comercială (inclusiv insolvență) și de executare a hotărârilor judecătorești;

23. Digitalizarea interacțiunii cu statul român—Vom aduce instituțiile statului în secolul 21 prin dezvoltarea serviciilor publice digitale și interconectarea instituțiilor statului astfel încât statul să funcționeze ca o singura instituție, pentru beneficiar. Pornim de pe ultimul loc în UE la digitalizare și va trebui nu numai să oferim modalitatea de a interacționa cu instituțiile statului prin comunicații electronice, dar și să oferim formulare pre-completate să creștem numărul de solicitări care se pot rezolva exclusiv online și să oferim mai multe tipuri de servicii digitale pentru întreprinderi.

24. Implementarea cărților electronice de identitate—Digitalizarea interacțiunii cu statul trece prin cărți de identitate electronice, interconectate cu cardul de sănătate și eliminarea altor documente care astăzi sunt necesare, de exemplu talonul de pensie.

PRIORITATEA 2

Factori de dezvoltare: locuri de muncă bine plătite și acces la capital

Din perspectiva folosirii factorilor de producție, România are două mari probleme. Pe de-o parte, nu își valorifică resursele endogene existente, în special resursa umană și cea naturală, dar și capitalul autohton. Pe de altă parte, nu optimizează funcția de producție prin know-how și inovare.

Modelul economic propus pleacă, prin urmare, de la nevoia clară de investiții atât în valorificarea factorilor de producție primari și derivați, cât și în optimizarea funcției de productivitate multifactorială.

Locuri de muncă bine plătite. Exodul românilor trebuie oprit. Forța de muncă tânără a României a plecat din țară sau își dorește să o părăsească.

Astfel, unele estimări pun la 5 milioane numărul de români din afara granițelor. În același timp, una dintre cele mai mari probleme pe care le-am identificat în rândul întreprinzătorilor români este lipsa de forță de muncă. Dorim ca acești români să se întoarcă în România, și știm că și ei își doresc acest lucru. Pentru asta nu este suficient elanul patriotic, ci este nevoie de o economie care să le ofere un salariu competitiv și perspective de viitor.

În sistemul fiscal român, impozitarea pe muncă este foarte ridicată. Dintr-un salariu, statul ia aproximativ tot atât cât încasează și salariatul care muncește. În prezent, 43% din salariu se duce la stat și 57% la salariat. Oricine muncește legal în România, indiferent de salariu pe care îl are, plătește CAS 25% și CASS 10%, după care impozit pe venit 10%, iar, pe lângă acestea, angajatorul mai are de plătit faimoasa contribuție pe care a adăugat-o guvernul de 2,25% din tot salariul brut. Această politică fiscală scumpește în mod artificial munca. Mai grav, nu permite creșterea salariilor pentru a atrage înapoi forța de muncă tânără care a părăsit România. De aceea, ne vom concentra asupra reducerii poverii fiscale asupra muncii.

Regândim modul de a ajuta antreprenoriatul prin transformarea schemelor de ajutor de stat în reduceri ale poverii fiscale pe muncă de care să beneficieze toți românii.

OBIECTIVE

- Activarea și ocuparea prin crearea de noi locuri de muncă a unui număr semnificativ din cele aproape 2 milioane de persoane inactive până în 2024.
- ZERO taxe pe salariul minim—Impozitarea muncii doar pe suma care depășește un salariu minim. România are cea mai dură impozitare a salariului minim din toată Europa. Din cauza aceasta, forța de muncă o părăsește și suntem a 3-a țară din Europa după rata de inactivitate. De aceea vom reduce impozitarea muncii preponderent pentru românii care lucrează pe salarii mici prin a institui regula că doar partea din salariu care depășește un salariu minim este impozitată.
- Facilitate fiscală pentru firmele care investesc în dezvoltarea profesională a angajaților—Firmele care investesc în formarea angajaților lor îi fac mai productivi și le pot crește salariile. Astfel, vom reduce contribuția angajatorului atunci când cresc salariile din întreprinderea sa.
- Toleranță zero pentru munca la negru și la gri.
- Asigurarea unui echilibru al condițiilor de muncă și salarizare între sectorul public și cel privat și optimizarea nivelului de personal necesar în sectorul public.
- Flexibilizarea politicilor și procedurilor legate de atragerea de talent din afara granițelor, în special din diaspora.
- Eliminarea birocrației pentru obținerea primei de instalare—Acordarea acesteia sub forma de facilitate fiscală, inclusiv la întoarcerea din străinătate. Vom încuraja, în special, mobilitatea către zonele în care se vor face lucrări de infrastructură de interes

OBIECTIVE

național. România este țara cu cea mai mică mobilitate internă a forței de muncă din UE fiind, în același timp, țara cu cea mai mare mobilitate externă din Uniune.

- Investiții în educație, calificare și recalificare, în formarea pe tot parcursul vieții, în impulsionarea învățământului profesional și tehnic (IPT) și a formei de învățământ dual în special, susținerea educației antreprenoriale și financiare.

- Reformarea Serviciului Public de Ocupare (prin concentrarea prioritară pe măsuri active de ocupare și pe consiliere, în special pentru categoriile vulnerabile (ex: tineri, persoane cu dizabilități etc.);

- Implementarea eficientă a Garanției pentru Tineret, program european dedicat reducerii șomajului în rândul tinerilor;

- Crearea de stimulente (deduceri fiscale și granturi) pentru formarea de competențe în interiorul firmelor;

- Recunoașterea automată a calificărilor obținute în alte state și în România—Accelerarea demersurilor Autorității Naționale pentru Calificări în armonizarea cu European Qualifications Framework astfel încât calificările obținute în alte state ale Uniunii Europene să fi recunoscute automat în România.

- Flexibilizarea muncii și clarificarea prevederilor cu privire la telemuncă, munca la domiciliu și a muncii cu program inegal / nenormat.

- Încurajarea femeilor să rămână conectate la piața muncii pe perioada concediului de maternitate—Foarte multe mame își iau concediu de maternitate timp de 24 de luni pentru a se ocupa de creșterea copilului. De multe ori, acestea și-ar dori să se întoarcă în câmpul muncii înainte de finalul perioadei maxime de concediu de maternitate, însă este o alegere destul de grea. Propunem introducerea posibilității ca femeile să poată lucra cu normă parțială pe timpul concediului de maternitate o perioadă de timp pe care să o poată negocia cu angajatorul.

Valorificarea superioară a capitalului—acces la finanțare, piața de capital, aderarea la euro și stabilitate economică

Mediul de afaceri românesc este marcat de un grad de intermediere financiară[1] extrem de redus, de cca. 26%, ceea ce plasează România pe ultimul loc din Uniunea Europeană (media 83%) și mult în spatele altor țări din Europa Centrală și de Est (ex: Polonia 52%). Antreprenorii români se finanțează din surse interne, preponderent prin reinvestirea profitului și apelând la credit comercial. Doar 15% din firmele din România sunt bancabile de altfel, restul fiind pe pierdere sau cu capitaluri negative. În condițiile pandemiei COVID-19, problemele de lichiditate ale IMM s-au agravat, mai ales în contextul unei diversități reduse de alternative de finanțare non-bancare. Sprijinul public pentru accesul la finanțare al antreprenorilor a fost și este incoerent, încărcat de proceduri birocratice inutile, lipsit de transparență, predictibilitate, de eficiență și eficacitate.

1 Calculată ca raport între creditul acordat sectorului privat și Produsul Intern Brut.

Pe partea de granturi nerambursabile, programele de sprijin din bani naționali concurează cu cele din bani europeni pe obiective similare de politică publică (ex: Start-up Nation vs. Start-up Plus), alocările de resurse sunt neclare, criteriile de evaluare ridicole pentru ceea ce contează cu adevărat în mediul antreprenorial. În plus, fiecare instituție pare să aibă propriul program, cu propriile reguli, ceea ce creează un coșmar oricărui antreprenor.

Pe partea de garanții sau instrumente financiare menite să încurajeze creditul bancar, există o combinație de resurse redundante care creează lipsă de predictibilitate și pentru bănci și pentru antreprenori. Programul IMMInvest este o dovadă cum poți rata o reacție rapidă pe timp de criză punând în așteptare mai bine de 20.000 de firme pentru ceva ce oricum ar fi putut beneficia oricum și fără sprijin.

Pe zona de sprijin pentru finanțare de tip equity, în afară de 2–3 fonduri de mici dimensiuni create cu sprijinul FEI din bani europeni, nu există nici o perspectivă coerentă.

Nimic nu se mișcă pe zona de piață de capital, neexistând vreun sprijin pentru finanțări de tip ofertă publică inițială (IPO).

Sprijinul pentru finanțări alternative non-bancare, de tip crowd-funding sau business angels este inexistent sau extrem de firav.

Economia României suferă din cauza lipsei de infrastructură și din cauza investițiilor publice prost făcute. În ultimii ani investițiile publice s-au prăbușit și chiar și atunci când s-au alocat fonduri pentru ele, acestea s-au concentrat pe investiții în apărare și nu investiții economice de care România are nevoie.

Ne dorim ca economia României să fie una stabilă și europeană. Astfel, ne dorim integrarea în Zona Euro cât mai rapidă și respectul tuturor politicilor economice care fac o economie sănătoasă.

OBIECTIVE

- Simplificarea schemelor de sprijin public pentru accesul la finanțare al antreprenorilor și facilitarea accesului transparent la informații, ca un ansamblu de reforme în care propunem:

  a) Crearea unui pachet coerent și transparent de facilitare a accesului la finanțare al antreprenorilor, care să ofere oportunități în funcție de stadiul afacerii (de la idee inițială, la start-up, la scale-up) și care să permită diversificarea surselor.

  b) Punerea în comun a resurselor din bani europeni cu cele din bani naționali, întrucât sursa de finanțare nu ar trebui să conteze, ci obiectivul de politică.

  c) Crearea unei interfețe unice („one-stop-shop") pentru antreprenori în care să prezentăm toate oportunitățile de finanțare existente (naționale și europene—nu doar cele de pe viitorul Cadru Financiar Multianual, ci și cele din cadrul Next Generation EU și cele cu depunere direct la Comisia Europeană), cu un sistem de inteligență artificială / RPA care să permită identificarea cu ușurință a surselor de finanțare posibile și oportune în funcție de situația particulară a fiecărui antreprenor.

  d) Folosirea sistemului bancar și a structurilor de sprijin ale afacerilor ca intermediari direcți (implementing bodies) pentru fondurile europene;

OBIECTIVE

e) Creșterea procentului de finanțare din fonduri europene dedicat beneficiarilor privați și simplificarea condițiilor de finanțare;

f) Crearea și implementarea în parteneriat cu sistemul bancar și a consultanților privați a unui mecanism semi-automatizat de evaluare rapidă a bancabilității și a punctajului preliminar pentru proiectele depuse în cadrul apelurilor lansate (cu finanțare din fonduri europene nerambursabile sau naționale), pentru simplificarea și accelerarea procesului de evaluare tehnico-financiara a aplicațiilor: beneficiarul potențial își încarcă elementele principale ale ideii de proiect într-o aplicație simulată online, și își află punctajul preliminar, dar și nivelul de bancabilitate;

g) Structurarea, în parteneriat cu sistemul bancar a unui sistem clar și transparent care să asigure acordarea de credite din partea băncilor care să acopere cota de cofinanțare cu care trebuie să vină beneficiarii de proiecte cu finanțare europeană nerambursabilă;

h) Crearea și operaționalizarea unei platforme online de servicii-suport (asistență: contabilitate, juridic, resurse umane, securitate și sănătate în munca, legislația muncii, marketing, comunicare externă etc.) destinat micilor antreprenori aflați la început de drum în mediul privat, care să permită sprijinul voluntar din partea comunității de consultanță, respectiv mentoratul din partea unor antreprenori cu experiență;

i) Crearea unei baze naționale de date cu acces deschis (open access) care să centralizeze ideile de produse/ servicii disruptive și/sau dual use (medicina, securitate—apărare—domeniul militar, energie, dezvoltare sustenabilă) care să ducă la investiții private strategice (consorții internaționale);

j) Crearea unor apeluri permanente, mai ales pentru start-up-urile inovative, care să permită finanțarea rapidă a unor proiecte valoroase, evaluate de un panel extern de antreprenori și experți independenți și nu pe baza unei grile aride.

k) Diversificarea instrumentelor financiare prin folosirea fondurilor europene pentru garanții sau co-investiții (matching funds) pentru sprijinirea creării/ dezvoltării inițiativelor/ fondurilor private care să dezvolte ecosistemul de finanțare, incluzând fonduri de equity / capital de risc, crowd-funding, business angels, sprijin pentru listarea inițială pe bursă a IMM etc.

- Dezvoltarea pieței de capital pentru atingerea unor obiective macroeconomice esențiale: alocarea eficientă a capitalului în economie; facilitarea accesului la finanțare pentru companii și distribuirea riscului; formarea capitalului autohton și accesul publicului (direct și indirect prin fonduri de pensii și investiții) la creșterea economică; atragerea de investiții externe pentru reglarea echilibrelor macroeconomice; încurajarea intermedierii financiare și a investițiilor populației.

- Alinierea cu pachetul legislativ UE al Pieței Unice de Capital și participarea activă la regândirea legislației Europene în privința utilizatorilor de servicii financiare și adoptarea unui Plan de acțiuni privind dezvoltarea pieței de capital.

- Eficientizarea și depolitizarea Autorității de Supraveghere Financiară, includerea unor condiții minime de competență profesională pentru toți angajații ASF și persoanele care lucrează în domeniu.

- Consolidarea sistemului bancar și crearea unei Bănci Naționale de Dezvoltare (National Promotional Bank) pentru folosirea resurselor Băncii Europene de Investiții în gestiunea financiară a proiectelor majore

OBIECTIVE

de investiții legate direct de convergența reală a României cu Uniunea Europeană.

- Acces ușor și transparent la achiziții publice—Modificarea legislației privind achizițiile publice pentru a ușura procedura de achiziții, cu condiția transparentizării acestora, chiar și pentru sumele sub 15.000 euro. Vom ușura accesul pe SEAP/SICAP pentru ca toți comercianții care doresc să facă afaceri cu instituțiile de stat să aibă acces facil la sistem.

PRIORITATEA 3

Bani europeni pentru industriile viitorului

La nivel european se află în plină adoptare Noua Strategie de Politică Industrială, care exprimă ambiția UE de fi competitivă la nivel global. Strategia este centrată pe 14 ecosisteme industriale paneuropene și pe ideea de a investi masiv în consolidarea și dezvoltarea lanțurilor valorice-cheie. Acestea vor permite reducerea dependenței de materiile prime importate din afara Uniunii Europene.
În același timp, tot la nivel european au fost deja setate două priorități-cheie, transformarea verde și cea digitală, care sunt menite să reconfigureze transversal întreaga industrie a UE. Pactul Ecologic și Noua Agendă Digitală devin parte integrantă a pachetului de redresare (Recovery Plan) pe care UE mizează pentru viitor.

Din noua Strategie Industrială a Europei, putem intui 14 ecosisteme industriale de interes pentru România:

1. **Turism**
2. **Afaceri locale**
3. **Industria de distribuție și logistică**
4. **Industria grea**
5. **Industria auto**
6. **Industria aeronautică**
7. **Sectorul cultural**
8. **Sectorul farmaceutic**
9. **Infrastructura digitală critică**
10. **Producția de energie curată**
11. **Cercetare și inovare**
12. **Industria de apărare**
13. **Noi platforme industriale (tip cloud)**
14. **Infrastructură pentru securitatea cibernetică și competitivitate industrială**

Pentru România, contextul european oferă o oportunitate excelentă pentru dezvoltare industrială și locală, existând posibilitatea reală de mobilizare a unor investiții semnificative în noile domenii-cheie ce se prefigurează.

Ambițiosul program al Uniunii Europene de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030, precum și previziunile de creștere a cererii de energie electrică în Europa vor determina o cerere în creștere de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.

Printre sectoarele cu mare potențial de creștere pentru Europa și pentru România sunt producția de baterii, subansamble și componente pentru autovehicule electrice, turbine pentru eoliene, panouri fotovoltaice și termice, materiale pentru izolarea locuințelor, contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc.

Asta înseamnă că locurile de muncă în sectoarele tradiționale vor suferi transformări. Ultimul raport al Agenției Internaționale a Energiei Regenerabile ne arată că UE, deși este continentul cu cel mai mare angajament pentru reducerea emisiilor cu efect de seră, are doar 1,2 milioane de job-uri în sectorul energiei regenerabile. Cele mai multe sunt în Germania (în jur de 25%), iar România apare în statistici mai ales în ceea ce privește job-urile în producția de biocombustibili. Prin comparație, Asia are peste 60% dintre job-urile în sectorul energiei regenerabile.

Europa este net importatoare a principalelor materii prime specifice industriei verzi. Ne referim aici la aluminiu, litiu, siliciu, cupru etc. Reciclarea poate ajuta la îmbunătățirea disponibilității materialelor prin generarea așa-numitelor materiale secundare, crescând astfel securitatea aprovizionării.

OBIECTIVE

Ne propunem reindustrializarea României și atragerea proactivă de investiții strategice în domeniile-cheie ale viitorului și crearea unei rețele de hub-uri industriale și de inovare în următoarele domenii:

- tehnologii noi de producție și stocare a energiei curate (hidrogen, fotovoltaice, eoliene, baterii etc.);
- industria producătoare de componente și subansamble pentru mașini electrice;
- noi tehnologii digitale și de comunicații;
- materiale noi și dezvoltarea economiei circulare.

Hub-urile industriale conectate la ecosistemele industriale europene vor fi în zona marilor orașe universitare, cum ar fi Timișoara, București, Brașov, Cluj sau Iași. De asemenea, fostele zone miniere sau zone industriale care sunt afectate de tranziția către o economie cu emisii reduse de CO2, precum Gorjul și Hunedoara, Vâlcea sau Argeșul, pot reprezenta poli importanți în noile industrii ale viitorului. Resursa umană pregătită și competențele tehnice pot fi adaptate și valorificate în cadrul firmelor private care vor investi în noile industrii.

Sprijinul public va proveni din fonduri europene și va viza susținerea inițiativelor și investițiilor private, atât prin atragerea de firme strategice de mari dimensiuni, prin consolidarea lanțurilor valorice preponderent formate din IMM și încurajarea dezvoltării de start-up-uri inovative.

Abordarea va fi integrată vizând:

- capacități de cercetare-dezvoltare;
- infrastructură pentru producție de componente și asamblare de produs finit;

OBIECTIVE

- dezvoltarea de aplicații software și de comunicații aferente;
- servicii de instalare și întreținere;
- activități de export;
- capacități de reciclare.

Complementar, ne propunem dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent. Pentru aceasta vom sprijini ecoturismul și managementul adecvat al destinațiilor de turism și industriile culturale și creative, ca sectoare importante pentru dezvoltarea locală.

Dezvoltarea sectorului dedicat producției de tehnologii verzi (bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor)

OBIECTIVE

- Dezvoltarea producției de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor;
- Dezvoltarea producției de echipamente pentru producția de energie curată și echipamente de gestiune inteligentă: panouri fotovoltaice, capacități de stocare (ex: baterii litiu-ion), contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc.;
- Creșterea numărului de companii producătoare de tehnologii verzi „Made in Romania";
- Absorbția unui volum de finanțări de 2 miliarde de Euro (500 milioane de Euro/an) în perioada 2021-2024 dedicate R&D, producției și distribuției de tehnologii verzi
- Exporturi de tehnologie verde în valoare de peste 1 miliard de Euro/an înce-pând cu 2025.

MĂSURI

1. Crearea parteneriatelor strategice cu membrii UE care dețin abilități și cunoștințe în dezvoltarea tehnologiei ecologice: de ex: Austria, Germania.
2. Susținerea platformelor digitale de brokeraj pentru a facilita prezentarea ofertei și cererii de tehnologii ecologice, alături de instituțiile de cercetare și dezvoltare (universități și institute de cercetare);
3. Lansarea unor programe de finanțare dedicate start-up-urilor din principalele sectoare producătoare de tehnologii verzi: mediu și ape curate, energie și transport curat, tehnologii pentru construcții de infrastructură și clădiri, tehnologii medicale, IT&C subordonat economiei circulare, alimentație organică.

Dezvoltarea sectorului digital

OBIECTIVE

- Trecerea de la outsourcing la produse și servicii proprii și integrarea cu restul sectoarelor economice;
- Dublarea nivelului de competențe digitale de bază până în 2028 (de la sub 30% la 60%).

MĂSURI

1. Susținerea creării și dezvoltării de Hub-uri Digitale de Inovare în conformitate cu Agenda UE 2016–2020 de digitalizare pan-europeană;
2. Încurajarea parteneriatului firmelor din sectorul IT cu sectorul educațional pentru introducerea competențelor digitale în toate ciclurile de educație inițială (începând de la grădiniță), cât și ca parte a formării profesionale continue;
3. Dezvoltarea infrastructurii ICT pentru a asigura pe tot teritoriul României accesul la Internet de mare viteză din fonduri europene.

Dezvoltarea industriei auto

OBIECTIVE

- Consolidarea poziției României în producția de componente pe lanțul valoric al industriei auto;
- Adaptarea la tranziția către un transport curat și electromobilitate.

MĂSURI

1. Atragerea de noi investitori de anvergură în domeniu;
2. Dezvoltarea de clustere auto în regiunile României cu prezență semnificativă a industriei auto și stimularea cooperării inter-clustere de tip rețea;
3. Fonduri europene pentru sprijinirea colaborării între producătorii și furnizorii din clusterele auto cu universități și alte instituții de cercetare pentru a dezvolta noi inovații care pot aduce o valoare adăugată semnificativă întregului sector.

Dezvoltarea industriilor prelucrătoare cu valoare adăugată înaltă, inclusiv a celor care folosesc gazul natural ca resursă

OBIECTIVE

- Susținerea investițiilor și dezvoltării sectoarelor industriale cu valoare adăugată înaltă;
- Valorificarea superioară a gazelor naturale în contextul noilor exploatări onshore și offshore.

MĂSURI

1. Implementarea politicilor de stimulare fiscală a mediului de afaceri pentru ca România să își sporească competitivitatea și atractivitatea investițională în ceea ce privește valorificarea superioară a gazelor naturale;
2. Dezvoltarea unor industrii precum: petrochimie, metalurgie, mase plastice, transporturi, agricultură, farmaceutice;
3. Identificarea și promovarea activităților cu o valoare adăugată mare și avansarea în lanțul valoric, mai ales prin integrarea IMM-urilor locale din industrie.

Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare

OBIECTIVE

- Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare și crearea de noi locuri de muncă în domeniu (inclusiv prin formalizarea activităților la gri și la negru de colectare);
- Reducerea amprentei de carbon a economiei;
- Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a costului acestora.

MĂSURI

1. Stimularea investițiilor în infrastructura dedicată economiei circulare, tehnologie și cercetare și dezvoltare;
2. Rezolvarea deficiențelor structurale legate de deșeuri, colectare selectivă, reciclare și reutilizare (Ordonanța 74/2018);
3. Transpunerea în totalitate a legislației UE pentru economia circulară și valorificarea deșeurilor.
4. Implementarea unui cadru legislativ și de politică publică pentru un sector dedicat economiei circulare și valorificării deșeurilor;
5. Analiză și suport pentru transpunerea în practică a modelelor de economie circulară (conform OCDE)

Dezvoltarea industriei alimentare

OBIECTIVE

- Încurajarea prelucrării superioare a materiei prime vegetale prin susținerea dezvoltării și creării de capacități de procesare autohtone în industria alimentară și conexă (ex: ambalaje);
- Dezvoltarea lanțurilor valorice în domeniul plantelor tehnice și a altor tipuri de materiale naturale rezultate din activități agricole (cum ar fi lâna) pentru dezvoltarea oportunităților în industrii țintă (mobilă, textile, construcții, auto, aeronautică etc.).
- Încurajarea procesării produselor agroalimentare primare în vederea obținerii de produse cu valoare adăugată și promovarea produselor tradiționale și a lanțurilor scurte la nivel local.

MĂSURI

1. Menținerea și îmbunătățirea mecanismelor de stimulare a investițiilor integrate în producție agricolă—procesare—distribuție;
2. Asigurarea unor mecanisme previzibile și clare de finanțare a activităților de producție agroalimentară.

Susținerea industriilor creative

OBIECTIVE

- Valorificarea creativității, a proprietății intelectuale și a patrimoniului cultural ca factor-cheie de dezvoltare economică a României.

MĂSURI

1. Dezvoltarea de clustere de industrii creative (industria de publicitate, IT, software și jocuri pe calculator, arhitectură, design și modă, muzică, artă și cultură, film și televiziune, meșteșuguri, industria de carte și editură) în vederea creșterii valorii adăugate în economia românească;
2. Stimularea industriilor creative ca factor-cheie pentru dezvoltarea locală a zonelor rămase în urmă.

Dezvoltarea (eco)turismului și industriei de ospitalitate

OBIECTIVE

- Creșterea calității și performanței managementului destinațiilor de turism din România prin încurajarea parteneriatului public-privat în vederea dezvoltării antreprenoriatului în turism;
- Creșterea notorietății destinației turistice România, ca destinație turistică de calitate pe piața internațională a turismului.

MĂSURI

1. Dezvoltarea Organizațiilor de Management ale Destinațiilor (OMD) și asigurarea cadrului legal prin care acestea pot să constituie bugete proprii din taxe specifice destinațiilor și din programe naționale de finanțare;
2. Crearea unui cadru pentru managementul participativ al destinațiilor de turism prin profesionalizarea managementului de destinație și prin parteneriat funcțional public-privat;
3. Participarea la acțiuni de marketing la nivel internațional (de exemplu târguri de turism, în baza unei concept de marketing cu o segmentare explicită pe țările emitente de turiști, astfel încât în România să crească semnificativ numărul de turiști străini;
4. Simplificarea legislativă privind spațiile de cazare de mici dimensiuni;
5. Identificarea unor nișe de turism unde România poate avea un avantaj comparativ și sprijinirea celor care au potențial dar nu sunt încă recunoscute și susținute prin politic publice în prezent (ex: turism medical, turism de conferințe, România ca hub regional de conferințe pe diverse teme, turism cultural etc.);
6. Dezvoltarea formării în domeniul industriei de turism / ospitalitate prin impulsionarea învățământului dual și formarea profesională continua de personal calificat.

Dezvoltarea industriei de îngrijire și sănătate (care industry)

OBIECTIVE

- Atragerea până în 2028 a minimum 1 milion de străini anual în calitate de clienți ai industriei de îngrijire autohtonă;
- Asigurarea accesului nediscriminatoriu la îngrijire și sănătate pentru toată populația României;
- Poziționarea României că lider european în domeniul „digital health and care".

MĂSURI

1. Folosirea resurselor financiare oferite de UE atât prin fonduri dedicate, cât și prin alte instrumente financiare transdisciplinare (cercetare, piață digitală, fonduri regionale și de coeziune, Emergency Aid Rescue (rescUE), InvestEU Fund etc.) pentru investiții în industria de îngrijire;
2. Dezvoltarea sistemului public și privat de asigurări de sănătate și îngrijire pe termen lung;
3. Definirea unor domenii punctuale în care România excelează prin prisma competențelor de care dispune țara noastră pe partea de sănătate și îngrijire pe termen lung (de exemplu, turismul medical punctual și pe termen lung);
4. Încurajarea institutelor de cercetare și a actorilor privați să investească în dezvoltarea de prototipuri inovatoare, disruptive pentru echipamente, materiale, tehnologii asistive, programe informatice în sănătate și îngrijire (inclusiv pe AAL—Active Assisted Living);
5. Dezvoltarea unei rețele naționale de geriatrie care să potențeze cercetarea-inovarea și competențele necesare pentru îngrijirea seniorilor;
6. Reatragerea în țară a personalului calificat în domeniul îngrijirii din Diaspora (peste 250.000 români).

Dezvoltarea industriei de apărare

OBIECTIVE

- Transformarea industriei de apărare a României într-un pilon al creșterii economice pe termen mediu și lung, care să răspundă, în același timp, cerințelor exprimate la nivel NATO și parteneri
- Maximizarea resurselor destinate producției autohtone de apărare, din alocarea obligatorie bugetară anuală de 2% PIB, precum și utilizarea adecvată de fonduri pentru cercetare-dezvoltare în domeniul tehnologiilor ce pot fi folosite cu scop dual (și în sectorul civil ex: securitate cibernetică).

MĂSURI

1. Valorificarea finanțărilor nerambursabile oferite de Comisia Europeană pentru transformarea industriei de apărare din România și crearea premiselor de adaptare la provocări tehnologice specifice
2. Definirea și sprijinirea unor domenii punctuale în care România poate performa, prin prisma competențelor de care dispune, în special pe partea de apărare și securitate
3. Încurajarea inovației, pentru a permite institutelor de cercetare și mediului de afaceri să dezvolte prototipuri pentru echipamente, materiale, soluții tehnice sau programe informatice conforme, de interes și pentru alte țări NATO sau participante la PESCO (Structura Permanentă de Cooperare a UE), inclusiv cu potențial de folosire dual.

Sprijin orizontal pentru inovare, internaționalizare și dezvoltarea comunităților antreprenoriale

OBIECTIVE

- Crearea de comunități, clustere, hub-uri de inovare și dezvoltare în vederea creșterii productivității firmelor, permițându-le să concureze mai eficient atât la nivel național, cât și internațional.
- Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) plecând de la cele patru mari nevoi sistemice ale mediului de afaceri din România—nevoia de a crește densitatea antreprenorială, de a crește reziliența firmelor, de a încuraja creșterea în talie a firmelor și de a încuraja crearea de valoare adăugată;
- Stimularea investițiilor directe și a exporturilor și a investițiilor românești în afara țării.

MĂSURI

1. Dezvoltarea unei cooperării între universități și alte instituții suport pentru colaborare, sectorul de afaceri și agențiile guvernamentale relevante pentru a ajuta clusterele existente să prospere și să devină din ce în ce mai sofisticate și competitive, oferind în același timp mediul favorabil pentru formarea și creșterea de noi clustere economice;
2. Crearea Hub-urilor Digitale de Inovare (HDI) în baza parteneriatelor între comunitatea de afaceri din domeniul digital cu universitățile tehnice și institutele de cercetare;
3. Dezvoltarea structurilor și infrastructurilor locale de afaceri—acceleratoare, hub-uri, spații de coworking, centre de formare, parcuri industriale, științifice etc.;
4. Dezvoltarea de rețele de socializare antreprenorială și comunități de afaceri de tip market-place;
5. Crearea zonelor de funcționale urbane (ZFU) și a zonelor de activitate economică (ZAE) la periferia localităților, unde municipalitățile alocă teren, construiesc infrastructură de cea mai bună calitate și apoi creează un ecosistem de companii care își stabilesc activitatea în acele zone;
6. Susținerea dezvoltării rețelei de Hub-uri Inovative Digitale (DIH) ca parte a Agendei Digitale la nivel European, susținerea educației antreprenoriale și financiare;
7. Dezvoltarea antreprenoriatului rural și susținerea dezvoltării rețelelor de comunități antreprenoriale rurale & food hubs prin servicii support dedicate (consiliere, finanțare etc.)
8. Tranziția de la măsuri tradiționale de promovare (exemplu: târguri și expoziții) la crearea de capete de pod în țări destinație și la crearea de parteneriate (match-making) țintite pe priorități sectoriale strategice pentru dezvoltarea economiei românești în context internațional;
9. Reformarea diplomației economice pentru a susține cu adevărat și în mod eficient internaționalizarea companiilor românești;

MĂSURI

10. Identificarea acelor exemple pozitive (bright spots) în care companii românești au reușit să penetreze cu succes piețe externe și ale căror exemplu poate fi replicat;

11. Reformarea Invest România, în calitate de Agenție Națională pentru Export și Investiții, ca one stop shop pentru potențialii investitori străini și autohtoni: sprijin, consultanță specializată, promovarea oportunităților de investiții pentru investitori;

12. Crearea de competențe la nivelul autorităților publice locale pentru promovarea oportunităților de investiții locale.

Politica Fiscal-Bugetară

CONTEXT

Politica fiscal-bugetară din ultimii ani a avut un puternic caracter prociclic, amplificând fluctuațiile ciclului economic[1] și contribuind la acumularea unor dezechilibre macroeconomice interne și externe: inflație, cost ridicat al finanțării, deprecierea monedei naționale și adâncirea balanței comerciale.

Prin adoptarea unei politici prociclice, guvernele care s-au succedat în perioada 2017–2019 au creat un modelul de creștere economică nesustenabil, bazat aproape în întregime pe un consum stimulat artificial[2]. Un asemenea model economic a asigurat ritmuri ridicate de creștere economică (7,1% în 2017), evoluție similară cu perioada de „boom" ce a precedat criza economică din 2008. Pe cale de consecință, atunci când a avut loc inevitabila diminuare a stimulilor fiscali (începând cu 2018), ritmul de creștere economică s-a redus rapid.

În prezent, România este o țară a contrastelor și a dezechilibrelor macroeconomice (deficite gemene: bugetar și de cont curent). Pe de-o parte, avem:

- O explozie a cheltuielilor publice de la an la an. În 2017, cheltuielile statului au crescut cu 14% (+33,9 miliarde de lei). În 2018, cheltuielile statului au crescut din nou cu 16,8% (+46,3 miliarde de lei). Iar în 2019, cheltuielile statului au crescut din nou cu 14,7% (+47,3 miliarde de lei).
- Una dintre cele mai mari corecții economică din UE ca urmare a crizei generate de COVID–19 (de la +4,1% în 2019, la o valoare prognozată de -6% în 2020, adică o modificare de 10,1 pp).
- Cel mai mare deficit bugetar din UE fără impactul crizei generate de COVID–19 (-4,3% în anul 2019).
- Veniturile totale exprimate ca raport în PIB au crescut de la 29,4% în 2016 la 30,9% în 2019. Situația poate fi îmbunătățită prin corelarea măsurilor privind veniturile și cheltuielile publice, cumulat cu eficientizarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) pentru combaterea evaziuni fiscale mari care se menține la cote alarmante (gap-ul de TVA[3] era în 2018 de 6,6 miliarde de euro).
- Cheltuielile publice rigide (salarii și cheltuieli sociale—în principal pensii) care ocupă peste 81%[4] din veniturile certe. Asta se traduce în resursele bugetare

1 Creșteri economice mai mari în faza de expansiune și recesiuni mai ample în faza de recesiune contracție.

2 Scăderi nesustenabile de taxe și creșteri ale cheltuielilor publice.

3 Diferența dintre ce ar trebui să se colecteze din TVA (fără cote reduse și evaziune) și ceea ce se colectează efectiv.

4 Valori aferente lunii decembrie 2019, cifrele se bazează pe metodologia cash.

CONTEXT

minime rămase pentru a acoperi necesarul de investiții în infrastructură, sănătate, educație etc.

- Costurile cu finanțarea datoriei publice se mențin ridicate, în contextul înrăutățirii perspectivelor ratingului suveran.
- Presiuni tot mai mari asupra sistemului național de pensii, care riscă să devină complet nesustenabil în contextul ultimelor majorări aplicabile în perioada următoare.
- Disparități regionale care continuă să se accentueze.

Pe de altă parte:

- Rata inflației era de 2,45% în septembrie 2019, adică în intervalul variație stabilit de BNR (±1pp față de valoare de 2,5%).
- Șomajul este în creștere față de minimul istoric din 2019, însă valoarea de 5,3% din luna august 2020 se menține cu mult sub valoarea înregistrată în criza economică din 2020, în condițiile în care pandemia generată de COVID-19 a afectat puternic toate sectoarele economice.
- Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 70,4%[1], cu 0,4 pp peste ținta națională de 70% stabilită în contextul Strategiei Europa 2020.
- România abundă de oportunități de dezvoltare economică neexploatate, însă resursele sunt fie risipite, fie utilizate ineficient.

1 În T2 2020.

VIZIUNE

USR PLUS are în vedere crearea unui sistem al finanțelor publice sustenabil, transparent, respectuos față de contribuabil și care susține o economie performantă.

Finanțele publice vor asigura macrostabilitatea financiar-bugetară și mobilizarea de resurse financiare suficiente pentru furnizarea principalelor servicii publice la un nivel calitativ corespunzător.

PRINCIPII

- **Principiul stabilității.**

  Politica fiscal-bugetară trebuie condusă într-un mod care să asigure predictibilitatea acesteia pe termen mediu.

- **Principiul responsabilității fiscale.**

  Politica fiscal-bugetară trebuie condusă în mod prudent, iar resursele și obligațiile bugetare, precum și riscurile fiscale, trebuie gestionate într-o manieră care să asigure sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung.

- **Principiul transparenței.**

  Politica fiscal-bugetară trebuie să fie clară, stabilă și predictibilă. Orice modificare a politicii fiscale trebuie să fie făcută pe bază de analiză de impact, cu consultare publică și permițând o perioadă de ajustare înaintea adoptării.

- **Principiul stimulării și dezvoltării sustenabile.**

  Politica fiscal-bugetară trebuie să asigure un cadru favorabil, stabil și predictibil pentru mediul economic, astfel încât să susțină o creștere economică constantă, semnificativă și care nu generează dezechilibre și deficite pe termen mediu și lung.

- **Principiul echității.**

  Politica fiscal-bugetară va fi fundamentată și implementată luând în calcul impactul financiar potențial asupra generațiilor viitoare, precum și impactul asupra dezvoltării economice pe termen mediu și lung. Politica fiscal-bugetară trebuie să asigure acces și oportunitate la o viață de calitate pentru toate categoriile sociale.

- **Principiul eficienței.**

  Politica fiscal-bugetară va avea la bază utilizarea eficientă a unor resurse financiare publice limitate, va fi definită pe baza eficienței economice, iar deciziile de alocare a investițiilor publice, indiferent de sursa de finanțare, se vor baza exclusiv pe evaluarea impactului economico-social și de mediu.

Provocări actuale

- **Locuri de muncă bine plătite.**
- **Reforma ANAF către o instituție eficienta și transparenta, care va reduce la maximum cheltuielile de conformare ale contribuabililor, atât persoane fizice, cât și persoane juridice și careva maximiza colectarea veniturilor bugetare.**
- **Revenirea bugetului pe o traiectorie de echilibru și stabilitate, în conformitate cu prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere și cu angajamentele asumate de România ca Obiective pe Termen Mediu (OTM).**
- **Aderarea la Zona Euro.**
- **Creșterea gradului de independență financiară a cetățenilor.**
- **Dezvoltarea pieței de capital și încurajarea listării la bursă a companiilor.**

PRIORITATEA 1

Locuri de muncă bine plătite: zero taxe pe salariul minim

Forța de muncă tânără a României a plecat din țară sau își dorește să o părăsească, în special datorită salariilor mici. Unele estimări pun la 5 milioane numărul de români din afara granițelor. În același timp, una dintre cele mai mari probleme pe care le-am identificat în rândul întreprinzătorilor români este lipsa de forță de muncă. Dorim ca acești români să se întoarcă în România și știm că și ei își doresc acest lucru. Pentru asta nu este suficient elanul patriotic, ci este nevoie de o economie care să le ofere un salariu competitiv și perspective de viitor.

În sistemul fiscal român, impozitarea pe muncă este foarte ridicată. Dintr-un salariu, statul ia aproximativ tot atât cât încasează și salariatul care muncește. În prezent, 43% din salariu se duce la stat și 57% la salariat. Oricine muncește legal în România, indiferent de salariu pe care îl are, plătește CAS 25% și CASS 10%, după care impozit pe venit 10%, iar, pe lângă acestea, angajatorul mai are de plătit faimoasa contribuție pe care a adăugat-o guvernul de 2,25% din tot salariul brut. Această politică fiscală scumpește în mod artificial munca. Mai grav, nu permite creșterea salariilor pentru a atrage înapoi forța de muncă tânără care a părăsit România. De aceea, ne vom concentra asupra reducerii poverii fiscale asupra muncii.

Suntem campioni în Europa la impozitarea muncii pe salariul minim. De aceea mulți români au ajuns să fie goniți din propria lor țară, fiind stimulați să muncească mai degrabă în alte țări.

Portretul economic al României este unul sumbru și paradoxal. Pe de o parte România se confruntă cu o lipsă majoră de forță de muncă. Pe de altă parte, românii pleacă să muncească în alte țări în număr record, și foarte mulți dintre cei care rămân nu muncesc. România are a 3-a cea mai mare rată de inactivitate din Uniunea Europeană.

Impozitarea dură a muncii nu are impact numai economic, ci și social. Familii despărțite și părinți forțați să muncească departe de copiii lor. Cei mai afectați sunt cei din mediul rural și din zonele cele mai sărace.

Toate acestea se întâmplă din cauza impozitării penalizatoare a muncii. Când n-au știut ce să facă, politicienii au cheltuit mereu mai mulți bani. Că doar n-au cheltuit din banii lor, ci au cheltuit din banii contribuabililor. Spirala este una în care mai întâi cresc cheltuielile, după care inevitabil vine deficitul și apoi, vin să ne spună că nu au cum să-l acopere decât prin noi creșteri de taxe și impozite. După care cresc taxele, acoperă deficitul și începe o nouă rundă de creștere de cheltuieli.

Creșterea salariului minim până acum s-a făcut din rațiuni fiscale. Atunci când crește salariul minim, cresc încasările din impozite. Așa am ajuns să fim în alt top rușinos al Europei, cel al sărăciei în muncă. România aici ocupă locul 1 în toată Uniunea Europeană. Taxarea aberantă a muncii descurajează munca, ne gonește din țară și ne ține în sărăcie. Toate astea în condițiile în care economia are nevoie disperată de forță de muncă.

OBIECTIVE

1. Încurajarea muncii în România.
2. Reducerea semnificativă a sărăciei în muncă.
3. Reducerea inactivității.
4. Reducerea plecării românilor în alte țări pentru muncă.
5. Reîntoarcerea românilor să muncească în România.
6. Creșterea celor mai mici salarii.
7. Reducerea discrepanțelor salariale.

DIRECȚII

România are cea mai dură impozitarea a salariului minim din toată Europa. Din cauza aceasta, forța de muncă o părăsește și suntem a 3-a țară din Europa după rata de inactivitate. De aceea vom reduce impozitarea muncii, în primul rând pentru românii care lucrează pe salarii mici, prin instituirea unei reguli graduale prin care partea din salariu care depășește un salariu minim este impozitată.

Astfel, regândim modului de sprijin pentru antreprenoriat prin transformarea schemelor de ajutor de stat în reduceri ale poverii fiscale pe muncă de care să beneficieze toți românii.

PRIORITATEA 2

Reforma ANAF

Orice planuri de modernizare a țării trebuie să aibă o sursă de finanțare. Colectarea eficientă a taxelor, scăderea economiei subterane și creșterea conformării voluntare sunt de o importanță crucială în contextul dat.

Mai mult, în condițiile în care digitalizarea a schimbat fundamental modul în care întreprinderile își desfășoară activitatea și generează venit, România a rămas în urmă la capitolul digitalizare și nu numai. Astfel, nu numai că o

serie de declarații fiscale se pot depune doar în format de hârtie și sunt redundante (prin prisma faptului că s-ar putea obține ușor de către autoritățile statului acele informații din alte declarații deja depuse), însăși adaptarea sistemului fiscal din România la realitățile actuale se face cu întârzieri mari.

În ceea ce privește conformarea voluntară, contribuabilii sunt mai degrabă descurajați decât stimulați să se conformeze de bună voie. De la complexitatea inutilă a anumitor declarații fiscale (cum ar fi declarația unică ce trebuie depusă de persoanele fizice și care necesită, în cazuri mai complexe, asistența unui profesionist și a unui magician), la complexitatea sistemului de conturi în care trebuie făcute plățile de impozite și taxe, de la legislația neclară și în permanență schimbare, la un serviciu de asistența contribuabililor care nu poate răspunde la nevoia acestora, de la un site al ANAF depășit și la birocrație excesivă, de la lipsa de transparență legislativă la percepția că oricât încerci, sigur o inspecție fiscală îți va calcula diferențe de impozite nedatorate, toate aceste aspecte demotivează contribuabilii de bună credință să își plătească partea lor de taxe.

OBIECTIVE

1. Debirocratizarea în relația cu organul fiscal
2. Eficientizarea aparatului fiscal
3. Stimularea conformării voluntare

DIRECȚII

Debirocratizare prin:

1. Eliminarea declarațiilor fiscale care nu sunt necesare.
2. Automatizări astfel încât să fie evitată depunerea de declarații fiscale. Spre exemplu, dacă autoritatea fiscală are informații că un contribuabil se află într-o anumită situație din declarațiile depuse deja de acesta, schimbările în vectorul fiscal să fie operate automat, fără a mai fi nevoie ca acel contribuabil să depună o declarație prin care să solicite modificarea în vectorul fiscal, modificare ce este oricum obligatorie, nu opțională.
3. Simplificarea declarațiilor fiscale.
4. Comunicarea automată între bazele de date ale autorităților astfel încât să fie evitate depunerile de declarații despre același eveniment la mai multe autorități.
5. Posibilitatea de a depune toate declarațiile fiscale online.
6. Legături cu mediul de afaceri pentru identificarea rapidă a neclarităților din legislație și găsirea cu celeritate a unor soluții.
7. Simplificarea plăților care se fac către autorități.
8. Eficientizarea aparatului fiscal prin:
9. Dezvoltarea unei aplicații informatice de evidență a impozitelor și taxelor datorate de contribuabili și să permită o transparență mai mare în ceea ce privește obligațiile de plată.

Eficientizarea aplicațiilor informatice folosite de ANAF.

1. Construcția unui nou site care să fie util și să permită găsirea informațiilor relevante

DIRECȚII

contribuabililor și care să integreze instrumente de comunicare digitală între contribuabili și ANAF.

2. Înființarea unei baze de date în care să fie disponibile rapoartele de inspecție fiscală împreună cu soluțiile date în urma contestațiilor depuse precum și cu soluțiile instanțelor de judecată.

3. Eficientizarea contestațiilor pe cale administrativă. Astfel, un sistem de contestații pe cale administrativă mai eficient va duce la scăderea costurile generate de pierderile suportate de ANAF în multe dintre procesele pe care le pierde definitiv și în care face apel până epuizează toate căile de apel

4. Dezvoltarea unui instrument de analiză pe bază de risc a contribuabililor pentru a identifica cazurile de neconformare mai rapid și pentru a putea interveni fie prin oferirea de asistență contribuabilului fie prin sancționarea sa, după caz.

5. Creșterea competențelor profesionale a funcționarilor publici angajați ANAF și pregătirea lor pentru era digitală.

Stimularea conformării voluntare prin:

1. Dezvoltarea serviciului de asistenta contribuabil astfel încât să sprijine contribuabilii în conformarea voluntară.

2. Publicarea de ghiduri și materiale informative în sprijinul contribuabililor.

3. Modificarea legislației astfel încât să fie oferită posibilitatea contribuabililor să se conformeze, apoi să se aplice sancțiuni.

4. Introducerea în legislație de bonusuri acordate persoanelor fizice care aleg să facă plăți anticipate de impozit.

5. Introducerea în legislație de bonusuri acordate contribuabililor care în urma inspecțiilor fiscale nu au diferențe de impozite și contribuții calculate.

6. Prezentarea de către ANAF a unor situații frecvente în care aplicarea legislației se face eronat de către contribuabili și oferirea variantei corecte pentru a-i ajuta să se conformeze, nu pentru a-i sancționa cinci ani mai târziu.

7. În anumite cazuri, când tratamentele utilizate de contribuabili se dovedesc greșite, dar și legislația și lipsa de reacție a ANAF a dus la utilizarea largă a acestora și pentru o lungă perioadă de timp, oferirea posibilității de a se conforma, fără suportarea de accesorii.

8. Traducerea principalelor informații în două sau trei limbi de circulație internațională.

9. Traducerea în limba română a ghidurilor OECD menționate în codul fiscal.

10. Derularea unor campanii publice de informare pentru a crește conformarea voluntară.

11. Venirea rapidă cu soluții și campanii de informare în cazul apariției unor situații noi.

PRIORITATEA 3

Revenirea bugetului pe o traiectorie de echilibru și stabilitate

O politică fiscală anticiclică asigură eficiența strategiei macroeconomice, contribuind la generarea unei creșteri economice sustenabile și la o reducere a extremelor ciclului economic (en: boom and bust—creșteri economice mai mari în faza de expansiune și recesiuni mai ample în faza de recesiune contracție).

Creșterea economică sustenabilă presupune rate de creștere care pot fi menținute pe un orizont larg de timp, fără a crea probleme pentru generațiile viitoare (ex: menținerea trendului de creștere a datoriei publice sau epuizarea resurselor naturale). În prezent, costul finanțării datoriei publice este mare comparativ cu țările similare (en: peer-countries) deoarece programele economice de pana acum au fost lipsite de viziune și viitor. Astfel, încrederea cetățenilor, a mediului de afaceri și a investitorilor în autoritățile și economia românească au avut de suferit.

Pentru a genera o creșterea economică sustenabilă și incluzivă, statul român trebuie să sprijine stimularea producției, dar și să ofere servicii publice de calitate. În acest sens, este nevoie de o reașezare a structurii bugetului pentru a se putea atinge gradual țintele de alocare pentru sectoarele prioritare: educație, sănătate, investiții și cercetare-dezvoltare și inovare tehnologică.

OBIECTIVE

1. **Corelarea eficientă a politicilor fiscale cu ciclul economic și respectarea principiilor și regulilor asumate de România în relația cu Uniunea Europeană.**

   Pentru a preveni ignorarea principiilor și regulilor asumate de România în relația cu Uniunea Europeană de către clasa politică este nevoie de o transpunere a Compactului Fiscal în Constituția României.

2. **Asigurarea unui buget public care să respecte țintele de investiții și de alocări pentru educație, sănătate și infrastructură.**

   În lipsa unui spațiu fiscal cert, alocările bugetare rămân la stadiul unor deziderate. Crearea acestui spațiu fiscal se poate realiza prin extinderea și generalizarea analizelor de cheltuieli publice de tip „spending review" împreună cu introducerea unei forme simplificate, dar efective, de buget pe bază de performanță.

3. **Eliminarea pensiilor speciale**

   Reducerea pensiilor speciale pentru politicieni, angajații Parlamentului, primari, judecătorii și angajații Curții Constituționale, Avocatul Poporului, precum și pentru celelalte categorii de bugetari cu excepția: militarilor, polițiștilor și magistraților. În cazul acestora din urmă, pensia specială se plafonează la valoarea ultimului salariu brut (fără sporuri). În 2018 cea mai mare pensie specială în plată a fost de 56.800 de lei pe lună. Pe baza contribuțiilor, însă, această pensie ar fi fost de 3.600 de lei.

PRIORITATEA 4

Aderarea la Zona Euro

Zona Euro nu este doar o uniune monetară, ci și una politică. Destinul european al României trebuie continuat și reafirmat. Integrarea în Zona Euro face parte din obligațiile României asumate prin tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

În 2016, România ar fi satisfăcut toate criteriile economice dacă leul ar fi fost în Mecanismul de Rată de Schimb și mai trebuia doar să armonizeze legislația cu cea europeană. La raportul din 2018 mai satisfacem un singur criteriu economic, cel al finanțelor publice care va fi probabil încălcat la finalul acestui an.

OBIECTIV

Re-îndeplinirea criteriilor de la Maastricht și parcurgerea pașilor finali pentru aderarea cât mai rapidă la Zona Euro.

Stabilirea unui termen realist de aderare a României la Zona Euro, cu atingerea și păstrarea pe cel puțin doi ani a criteriilor economice și monetare de convergență, este doar un prim pas. România trebuie să mențină cel puțin doi ani criteriilor economice și monetare de convergență.

Totodată, asigurarea sustenabilității trecerii României la Zona Euro trebuie realizată prin reducerea decalajelor de dezvoltare între regiunile României și impulsionarea convergenței reale.

PRIORITATEA 5

Creșterea gradului de independență financiară a cetățenilor

USR PLUS își dorește ca cetățenii României să fie cetățeni independenți financiar, cetățeni care:

- sunt proprietari pe propria pensie, bazată pe salariul și contribuția fiecăruia, în plus față de pensia de stat.
- au propriile afaceri sau investiții, încurajate de guvern prin asigurarea infrastructurii necesare și prin menținerea unui mediu de afaceri prietenos și corect.
- nu depind de guvern pentru un trai decent.
- nu pot fi păcăliți să voteze politicieni corupți pentru că li se promit câțiva lei în plus la salariu sau la pensie.

OBIECTIVE

1. **Dezvoltarea sistemului de pensii bazat pe contribuția individuală, unde contul de pensie este proprietatea privata a beneficiarului.**

- Alocarea unei părți mai mari din contribuție către conturile individuale de pensie ale celor 7 milioane de contribuitori.
- Dezvoltarea pieței de capital astfel încât fondurile de pensii dar și investitorii individuali să poată beneficia de creșterea economiei românești.

  Construirea infrastructurii necesare prin parteneriate public-private (PPP) și prin gestionarea corecta a activelor și companiilor statului.

- Reforma legislației și administrației parteneriatelor public private.
- Reguli și soluții de utilizare a activelor statului.
- Administrarea eficientă a companiilor aflate în subordinea administrației centrale și locale.

  Introducem educația financiară în școli, pentru a pregăti noile generații să devină independente din punct de vedere financiar.

PRIORITATEA 6

Dezvoltarea pieței de capital și încurajarea listării la bursă a companiilor.

Piața de capital din România are șansa să valorifice principalul rol în economie, acel de finanțare pentru companiile românești. În prezent dimensiunea pieței ca pondere în PIB este sub 15%, mult sub media europeană de peste 50%, în timp ce numărul investitorilor individuali a coborât constant în ultimii cinci ani. Cu o birocrație excesivă, atât investitorii, cât și companiile au numeroase piedici pentru a angrena resurse semnificative prin bursă. Deși mai multe companii de stat și private s-au listat la Bursa de Valori București în ultimii cinci ani, acestea nu au utilizat piața pentru a finanța proiecte, ci preponderent pentru a asigura un exit acționarilor actuali.

Piața de capital din România a fost recent inclusă în indicele FTSE Secondary Emerging Markets, însă nu întrunește criteriile cantitative pentru o reclasificare la MSCI, cel mai mare furnizor de indici global. Creșterea dimensiunii pieței de capital din România ar atrage fonduri de se află în categoria piețelor de frontieră, deși a făcut progrese, în principal din cauza valorilor de tranzacționare reduse.

În timp ce în Europa se discută de Uniunea Piețelor de Capital, românii încă nu economisesc pentru pensie, și zeci de miliarde de euro din depozitele populației ar putea fi angrenate în finanțarea economiei reale.

OBIECTIVE

1. **Dublarea ponderii capitalizării bursiere în PIB.**
2. **Simplificarea procedurilor fiscale pentru investitorii locali și străini.**
3. **Listarea unor companii de stat.**
4. **Încurajarea emisiunilor de obligațiuni de stat pentru companiile deja listate.**

Social

CONTEXT

Corupția și incompetența unora dintre cei care s-au aflat la conducerea statului în ultimii 30 de ani au furat din resursele colective administrate prin stat, afectându-ne pe toți, dar mai ales pe cei mai vulnerabili dintre cetățeni.

În România anului 2020 avem comunități încă rupte de lume, fără drum asfaltat sau apă curentă, o treime din populație trăiește la limita sărăciei, iar rata de sărăcie în rândul persoanelor angajate este cea mai mare din UE, dublă față de media europeană. Măsura-fanion a USR PLUS #ZeroTaxe pe salariul minim va adresa direct sărăcia persoanelor angajate—măsura este detaliată la alte capitole din acest program. Aici vom acoperi măsurile sociale antisărăcie ca atare.

România se confruntă cu un declin demografic major, cauzat de fenomenul migrației externe și de scăderea accelerată a natalității în ultimii 30 de ani, cu efecte negative asupra pieței muncii. Cu toate astea, peste 1 milion de adulți se află în afara pieței oficiale de muncă, fie din cauza lipsei calificării în domeniile în care există cerere, fie din cauza subdezvoltării economice a zonelor în care au reședința. O bună parte dintre ei sunt femei casnice care în lipsa unor servicii de îngrijire a bătrânilor sau copiilor nu au alternative.

Gradul de sărăcie relativă a crescut. Conform datelor statistice, în 2018, 38,8% din populația României era expusă riscului de sărăcie și excluziune socială.

Copiii sunt printre cei mai afectați de această situație. Un sfert dintre copiii României nu au minimul necesar pentru a crește în condiții corespunzătoare, iar unul din zece copii din mediul rural se culcă flămând. Un sfert dintre copiii de la sate (și trei sferturi dintre copiii romi) abandonează școala, iar circa 40% din absolvenții de gimnaziu care analfabeți funcțional. Mai puțin de 7% dintre copiii aflați în sistemul de protecție sunt adoptabili. Alți 100.000 de copii sunt lipsiți de unul sau ambii părinți, pentru că părintele/părinții nu se mai află în țară.

România încă nu reușește să ajute cu adevărat persoanele vulnerabile din comunități rurale, marginalizate, sărace. Sistemul național de asistență socială aruncă greutatea serviciilor sociale asupra primăriilor, dar multe primării din mediul rural nu au asistenți sociali calificați și nu oferă servicii (consiliere, cantine, centre de zi etc.), iar angajații din domeniul asistenței sociale, educație și sănătate sunt puțini (dacă există din toate cele trei domenii) și lucrează separat, fără un management de caz adecvat. Problemele oamenilor vulnerabili rămân

CONTEXT

astfel nerezolvate, iar ei continuă să trăiască cu acces minimal la educație, servicii socio-medicale și locuire decentă.

Inegalitatea de șanse este o provocare, în special în zonele rurale. Aspectul cel mai îngrijorător este că, deși aceste cifre sunt publice, statul român nu are o evidență individualizată a celor aflați în nevoie. Diferite instituții, la nivel central sau local, au informații fragmentare și nu există o abordare integrată și evaluări corecte pentru o intervenție coerentă.

Există în România persoane care nu-și pot atinge deplinul potențial și care au acces limitat sau rămân excluse complet din viața societății. Sunt cetățenii pe care, ignorându-i sau ținându-i captivi într-un sistem de asistență socială bazat strict pe transfer social pasiv, fără eforturi susținute de a-i scoate din situația de vulnerabilitate și excluziune socială, statul îi pierde.

Pe lângă problema sărăciei, România se confruntă cu fenomene cum sunt violența domestică, alcoolismul, consumul de droguri, față de care instituțiile publice nu au o abordare coerentă care să vizeze în primul rând prevenția.

VIZIUNE

Un stat responsabil este unul care știe să aibă grijă de cei mai vulnerabili dintre cetățenii săi.

USR PLUS consideră că un sistem de protecție socială bazat strict pe transferul de beneficii în bani este ineficient și contribuie la perpetuarea sărăciei și a stigmatizării persoanelor aflate în situații vulnerabile. Este nevoie de ambele tipuri de intervenție pentru a fi eficienți în combaterea sărăciei și excluziunii sociale.

USR PLUS propune un nou sistem de protecție socială, bazat pe politici anti-sărăcie integrate, care să aibă drept priorități:

1. Intervenții țintite spre cei mai săraci dintre români, spre cei care riscă să rămână în afara sistemului social.
2. Activarea persoanelor aflate în situații vulnerabile prin facilitarea integrării lor în câmpul muncii și viața socială, concentrarea intervenției pe potențialul lor de împlinire, nu doar pe nevoia de supraviețuire;
3. Asigurarea unui nivel de trai decent pentru toți copiii României și ruperea cercului vicios care perpetuează sărăcia de la o generație la alta;
4. Schimbarea radicală a abordării după care operează sistemele publice de educație și protecție socială, cu prioritizarea prevenției în locul corecției și intervenție doar în situație de urgență.

PRINCIPII

- **Principiul intervențiilor centrate pe potențialul de împlinire**, nu doar pe nevoia de supraviețuire. Vom urmări conectarea grupurilor vulnerabile la oportunități de a genera valoare și a fi parte din comunitate, asigurând sprijin pentru a diminua, depăși sau gestiona vulnerabilitățile;
- **Principiul prevenției**. Prevenirea are un impact mai mare cu resurse mai puține decât corecția și intervenția doar în caz de urgență;
- **Principiul implicării beneficiarilor**. Cetățenii și comunitatea sunt beneficiarii intervențiilor, iar aceste intervenții trebuie create cu aportul perspectivei lor, evaluate și ajustate în funcție de evaluarea lor și de analiza de impact;
- **Principiul abordării integrate și interdisciplinare**. Cele șapte domenii-cheie de intervenție (educație, sănătate, asistență socială, ocupare, locuire, cultură, sport și viață activă) trebuie tratate în mod integrat, în funcție de fiecare caz, atât în sesizarea timpurie a riscurilor, cât și în colaborarea pentru combaterea vulnerabilităților multiple și eliminarea piedicilor din calea accesului la oportunități.

OBIECTIVE

Reformarea sistemului de asistență socială

Sistemul de asistență socială din România este printre cele mai ineficiente din UE. În plus, el produce nedreptăți, pentru că, pe de o parte, nu îi ajuta pe cei mai săraci (fiind prea birocratic, prea inflexibil și fără servicii sociale conexe—consiliere, planuri de intervenție pe familie, sprijin concret prin centre de diferite tipuri), iar, pe de altă parte, redistribuie social către prea mulți (fiecare ajutor social are propria metodologie, iar unele se extind la categorii foarte largi din populație).

Există planuri de remediere gândite în timpul precedentei crize economice cu donatorii internaționali și Uniunea Europeană, dar blocate în implementare din cauza lipsei de voință politică. Cel mai notabil dintre ele este legea Venitului Minim de Incluziune, care prevede că este necesar un singur demers pentru a beneficia de cele trei plăți sociale principale (venitul minim garantat, alocația pentru susținerea familiei și ajutorul pentru încălzirea locuinței) și oferă stimulente pentru incluziune pe piața muncii. Deși adoptată de Parlament, legea nu este aplicată.

Politicile anti-sărăcie pe care le propunem provin din această direcție, cu măsuri orientate spre cei mai săraci, prin două tipuri de intervenții simultane:

1. Investiții pe termen lung în oamenii defavorizați, care să vizeze educația și activarea pe piața muncii, asigurându-le însă o plasă de siguranță ca să se poată concentra asupra acestor două lucruri (condiții minime de locuire și sănătate, sprijin social pentru accesarea serviciilor de bază);

2. Reformarea serviciilor publice, cu focus pe pregătirea, atragerea și menținerea în sistemul/serviciul public de asistență socială a oamenilor competenți și motivați să livreze serviciile respective, țintit pentru cei în cele mai grave situații de vulnerabilitate.

Direcțiile propuse includ:

a) măsuri la nivel național,

b) măsuri pentru comunități, în special în cazul comunităților marginalizate compacte cu grupuri mari de persoane în situații de risc, și

c) măsuri personalizate pentru fiecare tip de grup țintă vulnerabil și nevoile sale specifice—copii, vârstnici, persoane cu dizabilități, persoane fără adăpost, persoane în situații critice de viață (victime ale violenței domestice, ale calamităților, persoane dependente de droguri sau alcool) etc.

Ideea este de a ajuta autoritățile locale, școlile și ONG-urile să facă proiecte care să răspundă cel mai bine nevoilor locale, dându-le în același timp instrumentele și resursele financiare și umane necesare, prin modificări de sistem privind politicile ministerelor de linie și modul de funcționare a direcțiilor și instituțiilor lor județene.

OBIECTIVE

Abordarea integrată și recunoașterea importanței strategice a incluziunii sociale

1. Înființarea unui Centru național de inovare socială—care să studieze soluțiile dezvoltate de organizațiile non-guvernamentale, grupurile civice, autoritățile publice locale și să recomande propuneri de replicare a acestor programe la nivel regional și național. Centrul va pune la dispoziția acestor organizații indicatori actuali ai problemelor, istoricul soluțiilor testate, inventarul măsurilor existente și va media, după caz, accesul la instituții publice pentru proiectele evaluate cu potențial strategic;

2. Transparentizarea indicatorilor de progres și de calitate pentru serviciile sociale. Respectarea, acolo unde e posibil, a opțiunii beneficiarului (a serviciului ales);

3. Susținerea pieței serviciilor sociale—asigurarea unei implementări eficiente în fiecare județ a mecanismelor de achiziții publice pentru serviciile sociale;

4. Formarea personalului din sistemul de asistență socială în managementul de caz. Formarea viitorilor absolvenți de asistență socială prin organizarea unor stagii de practică în cadrul unor echipe interdisciplinare (social, medical, educație, ocupare). Realizarea unor programe subvenționate de psihoterapie pentru asistenții sociali și facilitarea accesului la programe de auto-îngrijire și sesiuni de formare continuă;

5. Înființarea Direcției pentru familie și a Direcției pentru persoane vârstnice în cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale;

6. Reformarea instituțiilor cu drept de control în domeniul social de la nivel central și local și transparentizarea indicatorilor de performanță. Crearea unui mecanism de alerte de risc dinspre cetățeni;

7. Reactivarea Consiliului Interministerial pentru Afaceri Sociale, Sănătate și Protecția Consumatorului și a Pachetului Antisărăcie și pentru Prosperitate sub coordonarea Secretariatului General al Guvernului;

8. Monitorizarea și actualizarea anuală a Atlasului Zonelor Rurale/ Urbane Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România și a Strategiilor de incluziune socială de la nivel județean;

9. Revizuirea rolului, raportului dintre instituții și accesul acestora la resurse pentru ca acesta să funcționeze în interesul beneficiarilor. Asigurarea abordărilor unitare și a schimbului de bune practici între județe.

Acces și protecție pentru beneficiarii vulnerabili ai sistemelor publice de suport (social, educație, sănătate)

1. Responsabilizarea instituțiilor față de beneficiari;

2. Justificarea motivată în scris către beneficiari a refuzurilor de acces la servicii publice;

OBIECTIVE

3. Asigurarea afișării într-un loc vizibil, în toate instituțiile publice, a datelor de contact (telefon și poșta electronică) pentru depunerea contestațiilor sau reclamațiilor;

4. Înființarea Oficiului de protecție a cetățeanului unde se vor putea semnala, de exemplu, refuzul de acces la servicii sociale publice sau solicitarea de informații privind serviciile sociale publice;

5. Introducerea programului Primul Laptop, pentru tinerii din sistemul de protecție specială.

6. Întărirea capacității instituționale a Agențiilor pentru Plăți și Inspecție Socială și asigurarea disponibilității de personal pe teren pentru acordarea de consiliere și monitorizare a beneficiarilor. Luarea de măsuri pentru a permiterea organizațiilor neguvernamentale acreditate să viziteze centrele unde sunt persoane ce execută măsuri privative de libertate;

7. Formarea continuă a asistenților sociali și a personalului din DGASPC-uri pe teme precum asistența centrată pe traumă, management de caz, managementul serviciilor sociale și supervizarea profesională în servicii sociale. Accesul acestora la programe de îngrijire de sine și prevenire a traumei vicariante, precum și acces la servicii specializate de terapie, la cerere.

Activarea/ocuparea persoanelor vulnerabile

Un loc de muncă este cel mai bun ajutor social—cum bine a spus Ronald Reagan. Vom urmări conectarea grupurilor vulnerabile la oportunități de a genera valoare și a fi parte din comunitate, asigurându-le sprijin pentru a diminua, depăși sau gestiona vulnerabilitățile. Asigurarea unui venit propriu pentru un trai decent și a unui mediu sigur de viață oferă șanse ridicate pentru ieșirea din starea de vulnerabilitate.

Aplicarea Venitului Minim de Incluziune (VMI)

Susținere financiară de bază cu scopul de a ieși treptat din starea de sărăcie. Conform propunerii Băncii Mondiale, VMI ar acoperi circa 75% din familiile din chintila săracă, care au câștiguri salariale sau agricole insuficiente pentru a asigura un trai decent. O mare parte a acestor familii nu se califică la beneficii de asistență socială în prezent, dar vor fi eligibile prin VMI. Venitul acestor familii ar crește cu circa 25% în urma implementării VMI, plus creșterile datorate posibilității de a face trecerea de la statutul de beneficiar de asistență socială la cel de angajat.

1. Vouchere pentru muncitorii zilieri—Un sistem de plată pentru muncă, non-birocratic, pentru zilieri și lucrători casnici, precum și pentru bonele certificate.

OBIECTIVE

2. Dezvoltare economică a zonelor defavorizate

- Încurajarea formelor de economie socială, întreprinderi de inserție, antreprenoriat, cooperative, microcreditare.
- Demararea unui Program de Interes Național care să asigure conectarea comunităților vulnerabile cu orașele apropiate, în vederea creșterii accesului la locuri de muncă, la transport public, la informații etc.
- Finanțarea dedicată proiectelor ce vizează comunitățile înscrise în Atlasul zonelor marginalizate sau categorii vulnerabile, precum și prioritizarea lor în programe și proiecte de finanțare nerambursabilă care au impact asupra acestor comunități sau categorii sociale.
- Acordarea de facilități fiscale și împrumuturi fără dobândă pentru persoanele juridice care deschid unități cu peste 50 de angajați în comunități vulnerabile;
- Realizarea unui Sistem Național de Profesioniști care să preia rolul de facilitatori comunitari și să contribuie alături de administrația publică locală la scoaterea comunităților din sărăcie, precum și asigurarea de programe de formare a acestora;
- Facilitarea accesului la microcredite pentru angajare cu garanție, pe baza contractului de muncă, chiar și în prima lună, și dobândă subvenționată de stat.

Garanția pentru un viitor mai bun al copiilor României

Cea mai importantă resursă a unei națiuni sunt oamenii, iar cel mai mare potențial pentru viitorul acesteia îl constituie copiii și tinerii săi. Copiii reprezintă 20% din populația României, partea cea mai importantă pentru viitorul societății, dar și partea cea mai fragilă a ei. Copiii sunt categoria socială cea mai expusă la neajunsurile comunităților din care fac parte. Patru din zece copii sunt afectați de sărăcie și peste 100.000 dintre ei au cel puțin unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate, dar inspectoratele școlare estimează că numărul acestor copii ar putea fi triplu. În fiecare an, un sfert de generație renunță la școală, iar aproape jumătate dintre cei care rămân în școală nu pot conecta informațiile de acolo cu viața reală.

Obiectivul nostru este asigurarea unui nivel de trai decent pentru toți copiii României și ruperea cercului vicios care perpetuează sărăcia de la o generație la alta. Demnitatea copiilor și șansa lor la un viitor împlinit, precum și sustenabilitatea sistemelor noastre de asigurări sociale pentru fiecare generație depind de capacitatea de a crea chiar de azi cadrul favorabil în care copiii să poată crește armonios și să învețe bine.

Propunem să declarăm șansa la siguranță și la un viitor împlinit prioritatea zero a următorilor 10 ani, printr-o extinsă coaliție națională pentru viitorul copiilor, formată din responsabili guvernamentali și politici, instituții de educație, din reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, ai asociațiilor de părinți și de copii. Este vorba despre o acțiune asumată și coordonată de guvern, printr-un program integrat de interes național, care să intervină pentru garantarea șansei la un viitor mai bun tuturor

OBIECTIVE

copiilor din România. Pentru ca această șansă la un viitor mai bun să poată fi asigurată, este nevoie de un set minimal de măsuri:

1. Acces gratuit la educație și acoperirea directă sau indirectă a costurilor asociate educației (rechizite, haine), acolo unde familiile au dificultăți financiare.

2. Continuarea și extinderea programului „Școală pentru toți" prin finanțare europeană (de la 190 de milioane de euro pentru 500 de școli cele mai sărace—program lansat în 2016 de către Ministerul Fondurilor Europene, la un miliard de euro și extinderea listei la 1.200 de școli). Acest program combină măsuri socio-educaționale destinate copiilor, familiilor, profesorilor și școlilor din zone cu risc educațional crescut, care: (1) înlătură obstacolele care îi împiedică pe copii să meargă la grădiniță sau la școală, prin măsuri combinate de sprijin socio-educațional pentru fiecare categorie de vârstă și (2) transformă sistemul de educație într-unul incluziv și de calitate, în așa fel încât copiii să se simtă bineveniți la școală și să poată să învețe—prin investiții în profesori, în directori și în școli, prin îmbunătățirea serviciilor educaționale și prin implicarea familiei și comunității.

3. Acces gratuit și la timp la sănătate și măsuri de prevenire.

   Îngrijire antenatală începând din primul trimestru de sarcină, vaccinare, profilaxie. Pentru primele 1.000 de zile de viață ale copilului, vom asigura monitorizarea la domiciliu, kitul pentru nou-născuți și un program eficient de nutriție adecvată a mamelor însărcinate și a bebelușilor.

Educație pentru sănătate și igienă pentru copii și părinți, planificare familială și educație sexuală

1. Acces la nutriție adecvată

   Asigurarea unei nutriții adecvate din sarcină la maturitate, prin acoperirea nevoilor de bază, acolo unde familia nu poate face asta, prin programul național de vitamine și nutriție adecvată pentru mamele însărcinate; mese, preferabil calde, în școli și suport pentru nutriția care însoțește tratamentul medical al copiilor (în special formele de cancer, recuperare postoperatorie, diabet).

2. Acces la condiții decente de locuire pentru familiile cu copii;

3. Întoarcerea și păstrarea în școală a celor care aveau nevoie de suport să continue.

   Țintim includerea în sistemul educațional a 70% dintre copiii lăsați/aflați în afara lui în primii patru ani și 95% până în 2030, prin eliminarea barierelor de acces și de continuare, în special prin intervenții de servicii integrate și metodologia managementului de caz, în parteneriat cu comunitatea, dar și fonduri dedicate pentru rechizite și haine. E necesară sprijinirea acestora pentru performanță în interiorul sistemului și mecanisme de alertă în prevenirea abandonului școlar, cu elemente speciale de intervenție pentru mame adolescente, copii din familii cu migrație de muncă, minorități, copii din sistemul de privațiune de libertate, copii cu CES (cerințe educaționale speciale).

OBIECTIVE

4. Acces la protecție împotriva violenței și a abuzurilor fizice și psihice asupra copiilor și tinerilor. Realizarea unei rețele naționale de centre de primiri urgențe și de consiliere pentru copii și tineri. Odată cu implementarea sistemelor de monitorizare a aplicării ordinelor de protecție, vom promova și judecarea cu celeritate a cazurilor de violență domestică ce implică copii și tineri;

5. Introducerea în sistemul formal de învățământ și a centrelor rezidențiale a unor ore de educație despre drepturile și obligațiile copiilor și modalitățile de semnalare a încălcării lor;

6. Crearea Registrului local și național al copiilor în situații de risc

7. Acest instrument e vital pentru identificarea la timp a fiecărui copil în situație de risc și va conține recomandări personalizate de intervenție. Va fi finalizat în primii doi ani și actualizat anual. E vital să cunoaștem situația fiecărui copil în situație de risc și nevoile lui sociale, educaționale, de sănătate și siguranță. Acesta trebuie monitorizat local și național, iar alertele de risc și intervenție vor veni de la fiecare profesionist în contact cu copilul: asistent social, medic de familie, educator.

8. Extinderea responsabilităților de protecție a copiilor și asigurarea resurselor locale și județene prin intermediul Serviciilor Publice de Asistență Socială (SPAS) și Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC);

9. Normarea în scris a oricărui refuz de acces la educație, sănătate sau alte servicii publice pentru copii și alertarea automată a serviciilor de consiliere pentru părinți, precum și monitorizarea acestor cazuri de o instituție superioară (de exemplu, Avocatul Copilului);

10. Garantarea decontării navetei și aplicarea de sancțiuni pentru întârzieri mai mari de două luni la plata decontului și la plata burselor școlare;

11. Dezvoltarea de centre comunitare educaționale și de tineret, garantarea accesului gratuit în biblioteci sau cămine culturale și asigurarea de personal pregătit să faciliteze autonomia în învățare și să ghideze tinerii să găsească resursele educaționale sau informaționale care le lipsesc precum și pentru a lua decizii legate de viață sau de carieră;

12. Dezvoltarea rețelei de cantine școlare și, după caz, a sălilor de masă cu furnizori de hrană autorizați. Asigurarea gratuității meselor tuturor copiilor din Registrul de evidență a elevilor din grupul de risc și ai căror familii au venituri scăzute. Subvenționarea cantinelor pentru a avea prețuri reduse pentru toți ceilalți copii urmând modelul alocației de hrană la grădiniță;

13. Dezvoltarea de programe de asistență și sprijin dedicate părinților singuri sau bunicilor care îngrijesc copii, inclusiv centre respiro și tabere sociale gratuite;

14. Monitorizarea crescută a proceselor de adopție și simplificarea procedurilor, precum și conectarea familiilor care iau în considerare adopția la comunități de părinți adoptivi. Monitorizarea prezenței părinților naturali în viața copiilor din sistemul de protecție specială și intervenția în interesul superior al copilului, în fiecare caz (conform măsurilor de reformare a sistemului adopțiilor, detaliate în continuare);

15. Înființarea unor centre de tip respiro pentru copiii cu dizabilități grave și severe în vederea sprijinirii familiilor ai căror copii nu pot urma forme de școlarizare.

OBIECTIVE

Reformarea sistemului adopțiilor

Programul care vizează reformarea sistemului adopțiilor constituie o parte integrantă a Garanției pentru un viitor mai bun al copiilor României. În acest domeniu, vom pune accent pe simplificarea procedurilor de adopție, un deziderat general, validat în urma tuturor întâlnirilor la care au participat reprezentanți ai tuturor părților implicate în proces, alături de monitorizarea crescută a proceselor de adopție, menită să diminueze, pe cât posibil, timpul petrecut de orice copil în sistemul de protecție specială și, mai ales, în lipsa unui cadru familial propice unei dezvoltări firești și sănătoase.

De asemenea, programul are în vedere conectarea familiilor care iau în considerare adopția la comunități de părinți adoptatori. În acest fel nu doar ar fi promovată o mai bună cultură a adopției, care lipsește în prezent în România, ci ar și facilita integrarea mai rapidă a copiilor adoptați, proaspeții părinți adoptatori putând beneficia de informațiile deja deținute de cei care au trecut deja prin experiențe similare.

Un alt punct specific privind adopția este monitorizarea prezenței părinților naturali în viața copiilor din sistemul de protecție specială și intervenția în interesul superior al copilului, în fiecare caz.

Printre măsurile având ca finalitate reformarea sistemului adopțiilor, prioritare vor fi:

1. **Simplificarea și debirocratizarea procesului adopțiilor** și elaborarea unor propuneri de modificare punctuală a Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, printr-un proiect legislativ care să fie supus dezbaterii parlamentare. Simplificarea va viza atât procedura adopției interne, cât și a celei internaționale. Obiectivul urmărit ar fi, în acest caz, scurtarea perioadei de la intrarea copilului în sistem și până la declararea acestuia ca fiind adoptabil, precum și a perioadei dintre manifestarea intenției de adopție și încuviințarea efectivă a adopției;

2. Continuarea planului de **închidere a centrelor rezidențiale mari**, cu accent pe eficientizarea procesului prin dezvoltarea de alternative mai prietenoase cu copiii aflați în sistem, cum ar fi serviciile de sprijin în comunitate, asigurarea numărului necesar de asistenți maternali profesioniști și investiții pentru construirea caselor de tip familial;

3. Introducerea unui **sistem centralizat, transparent și eficient de urmărire a îndeplinire atribuțiilor de către managerii de caz**, pentru a impune, în mod prompt, toate demersurile necesare pentru stabilirea corectă, în interesul superior al copilului, a finalității planului individualizat de protecție pentru fiecare copil aflat în sistemul de protecție specială: integrare în familia firească sau adopție. În prezent, deși legea prevede anumite termene, în practică, respectarea acestora nu este strict urmărită, ceea ce face ca o bună parte din copii să fie lipsiți de prezența unei familii permanente în viața lor pe perioade îndelungate de timp, ei ajungând astfel greu adoptabili sau chiar rămânând neadoptabili până la vârsta majoratului, fără a exista însă motive justificate;

4. Crearea unor **programe coordonate instituțional** care să permită interacțiunea directă între familiile adoptatoare și orice persoane care sunt interesate de adopție. Acestea pot implica derularea unor campanii de informare, cu scopul de a promova pe scară largă, atât în mediul urban, cât și în cel rural, o mai bună cultură a adopției (nu doar în rândul cuplurilor hipofertile, cum se întâmplă preponderent în prezent) și de a veni, proactiv, în sprijinul

OBIECTIVE

tuturor celor care manifestă deschidere către adopție. Campaniile vor încuraja, de asemenea, adopția copiilor cu vârste peste șapte ani sau a copiilor cu probleme de sănătate din sistemul de protecție specială, în spiritul oferirii de șanse egale. Măsura presupune și întâlniri regulate, organizate la nivelul fiecărei DGASPC, ale unor grupuri mixte (familii adoptatoare și persoane interesate de adopție), moderate de psihologi specializați și asistenți sociali cu experiență în lucrul cu copiii adoptați și cu familiile adoptatoare;

5. **Măsuri generale pentru susținerea financiară a familiilor adoptatoare**, în vederea facilitării adopției și în rândul familiilor cu mai puține posibilități materiale, în spiritul egalității de șanse. Acestea includ, spre exemplu, introducerea unei indemnizații similare celei oferite pentru concediul de creștere copil, același cuantum urmând a fi însă oferit pe o perioadă de cel puțin un an, indiferent de vârsta copiilor adoptați, în condiții asemănătoare cu cele de care beneficiază în prezent părinții biologici, pentru a nu genera o situație discriminatorie sau implementarea unor sisteme de suport pentru lucrătorii casnici pe termen limitat în perioada postadopție;

6. Pentru a permite investiții direcționate în mod specific către educația și sănătatea copiilor în perioada pre adopție, introducerea unor **măsuri de suport financiar specifice pentru asistenții maternali și familiile de plasament** (ex: alocații, vouchere) care să prevină acumularea de decalaje de dezvoltare/educaționale și cronicizarea anumitor probleme de sănătate ale copiilor aflați în îngrijirea acestora;

7. În corelație cu măsurile de sănătate pentru familiile defavorizate, susținerea din bugetul de stat a unor **sesiuni individuale regulate de terapie** (consiliere psihologică, logopedie, kinetoterapie etc.), în perioada pre adopție și postadopție și monitorizarea efectuării acestora în urma recomandărilor specifice și individualizate ale medicilor de familie/medicilor specialiști;

8. **Programe de formare a asistenților maternali**, pentru a asigura o îngrijire competentă a copiilor aflați în sistemul de protecție specială în perioada pre adopție;

9. **Revizuirea sistemului de contractare și parteneriat, precum și a standardelor de cost pentru operatorii privați** care oferă servicii sociale destinate copiilor aflați în sistemul de protecție specială.

Stoparea declinului demografic

1. Extinderea rețelei de creșe în orașele cu deficit de număr de locuri și formarea continuă a personalului calificat din creșe;

2. Extinderea alocației de hrană acordate în mod gratuit copiilor din grădinițe și la școli;

3. Extinderea programului de grădiniță în mediul rural, la cerere, pentru a asigura posibilitatea părinților să lucreze;

4. Asigurarea unei protecții adecvate la locul de muncă pentru mame, în vederea combaterii discriminării și asigurării aplicării legislației. Înființarea unei direcții specializate și a unui număr de alertă dedicat în cadrul departamentului de Inspecție a Muncii din cadrul Ministerului Muncii;

5. Acordarea de facilități pentru angajatorii care construiesc și asigură personal la

OBIECTIVE

locul de muncă pentru creșe, grădinițe și centre de tip școală după școală;

6. Planificarea etapizată și graduală a egalizării vârstei de pensionare între femei și bărbați, în contextul angajamentelor internaționale;

7. Derogări fiscale individuale în familii aflate în risc de sărăcie pentru copii sau părinți în întreținere, acolo unde nu există servicii publice accesibile;

8. Elaborarea unui Program Național de Locuire pentru cuplurile tinere;

9. Vouchere pentru femeile însărcinate, care să le asigure accesul la vitamine, hrana necesară fătului, gratuitate la transport în comun pe durata sarcinii în baza unei adeverințe medicale, monitorizarea efectuării setului de analize gratuite, vizite de consiliere la domiciliu de la asistenți medicali comunitari/ medic pediatru, în primele luni de viață ale copilului;

10. Crearea unui cadru legal pentru încurajarea implicării pensionarilor în îngrijirea copiilor, cu o normă parțială de muncă, ca sprijin pentru părinții care muncesc, pentru a compensa lipsa programelor de tip școală după școală sau a grădinițelor cu program prelungit din cadrul firmelor.

Servicii de bază pentru familie

Propunem un set de servicii de bază care să aibă drept focus familiile aflate în situație vulnerabilă și care vor răspunde problemelor cu care acestea se confruntă prin politici de locuire, sănătate, sociale, de formare și ocupare, abordate integrat, sub umbrela managementului de caz. Un asistent social calificat care împreună cu asistentul medical comunitar/ mediatorul sanitar și cu mediatorul/consilierul școlar decid un plan de măsuri pentru fiecare familie vulnerabilă, cu intervenții pentru fiecare membru al familiei care are nevoie de ajutor. Multe dintre aceste aspecte sunt strâns legate, iar lipsa accesului la unul dintre ele poate bloca accesul la celelalte.

Serviciile sociale presupun, în funcție de nevoi, informare, consiliere, educare, asistență specializată și/sau sprijin pentru accesarea altor servicii. Ele trebuie incluse într-un plan coerent, cu obiective care să vizeze toată familia.

De asemenea, vizăm recunoașterea drepturilor persoanelor care trăiesc într-o uniune consensuală prin proiect de lege.

Locuire

Locuirea este o nevoie umană de bază și influențează în mod esențial accesul la toate celelalte servicii. Majoritatea oamenilor în sărăcie severă din România trăiesc în condiții extrem de precare, pe care nici definiția de locuire „improprie” din lege nu le surprinde. Un pas urgent pentru satisfacerea acestei nevoi este identificarea de soluții pentru cazurile în care nu sunt îndeplinite condițiile de mai jos:

OBIECTIVE

1. **Elemente-cheie de locuire (pasul 1):**

- Rezistența casei (Construcție alcătuită din una sau mai multe camere de locuit, cu dependințele, dotările și utilitățile necesare, care satisface cerințele de locuit ale unei persoane sau familii).

- Necesități de bază care țin de locuință—mâncare, somn, igienă (toți membrii familiei să aibă unde să doarmă, să nu doarmă pe pământ; să existe acces la apă și la toaletă; spațiu pentru gătit și depozitarea alimentelor)

- Condiții minime necesare pentru a merge la școală sau la serviciu (să existe spații adecvate pentru îngrijirea corporală, spălarea și depozitarea hainelor, lumină electrică și un loc cât de mic pentru studiu)

2. **Acte de proprietate (pasul 2):**

Deținerea casei și terenului sau siguranța folosirii acestora. Sunt foarte mulți oameni în sărăcie severă în România care locuiesc în cocioabe pentru care nu au acte de proprietate. Conform legii, cei care locuiesc în case care nu îndeplinesc un standard minim (fundație), nu pot obține acte de identitate la adresa respectivă. Alții locuiesc în așezări informale. Fără acte pe casă nu pot fi accesate utilitățile (curent, apă, gaz), fără acte pe teren nu se poate construi legal.

Măsurile în privința politicii de locuire sunt adaptate în funcție de mediul de rezidență.

a) Asigurarea securității locuirii în fața hazardurilor naturale și antropice, atât prin consolidarea imobilelor cu risc seismic, cât și în ceea ce privește consolidările legate de riscurile de inundații;

b) Realizarea de parteneriate public-privat extinse pentru a sprijini consolidarea clădirilor improprii, pentru construcția de locuințe sociale și asigurarea respectării principiilor de protecție a beneficiarilor în cazul relocărilor, evacuărilor și debranșărilor (de exemplu, suspendarea lor în sezonul rece trebuie să ducă la obligația unui plan de asistență socială pre-evacuare);

- Monitorizarea de la nivel central a aplicării Legii 151/2019 privind așezările informale

Legea privind așezările informale, co-inițiată de USR în urma colaborării cu ONG-uri specializate, oferă autorităților administrației publice locale instrumentele pentru a interveni integrat, împreună cu serviciile de asistență socială, pentru eliminarea cauzelor ce determină sărăcia și excluziunea socială, printre care și condițiile precare de locuire și lipsa accesului la servicii publice de orice fel.

În sprijinul implementării acestei legi, stimularea și sprijinirea primăriilor din mediul rural să facă proiecte integrate de locuire pentru cei mai săraci, în special în comunele unde sunt așezări informale sau comunități cu zone de locuire precară. Aceste proiecte conțin o serie de măsuri diverse, de la reglementarea situației cu actele pe terenuri și case, formare de bază pentru ca oamenii să învețe să-și repare/consolideze/construiască o casă cât de cât stabilă, sprijin cu materialele necesare, campanii de igienizare a cartierelor/satelor/zonelor afectate—atât la nivel de comunitate, cât și în locuințe (în parteneriat cu DSP), amplasarea de pubele, educație ecologică, investiții în toalete în curte pentru cei care nu au/băi publice, infrastructură de acces, conectarea la rețelele de utilități (ce nu poate fi făcută de către primăriile respective decât dacă aceste așezări sunt reglementate), în așa fel încât UAT-urile să facă investițiile necesare ca să le asigure acestor persoane condiții minime de trai și de igienă etc.

OBIECTIVE

- Revizuirea Legii Locuinței 114/1996 pentru a stabili un cadru legal coerent, prin care statul se implică în sprijinirea locuirii sau a accesului la locuire.
- Reformarea Agenției Naționale pentru Locuințe (ANL) pentru o mai bună gestionare a resurselor și prevenirea risipirii banului public.
- Asigurarea transparenței și corectitudinii în utilizarea locuințelor sociale existente în proprietate publică—Sistemul după care sunt alocate locuințele sociale trebuie să fie echitabil, transparent și corect. Alocarea locuințelor sociale trebuie să se facă prin introducerea unor criterii care să nu îi descalifice pe cei mai vulnerabili de la dreptul de a beneficia de o locuință socială. De asemenea, deciziile privind repartizarea locuințelor sociale trebuie să aibă la bază evaluări și anchete sociale judicioase.
- Integrarea serviciilor de locuire cu cele de asistență socială și de formare—Proiectele în care oamenii care locuiau în locuințe improvizate au fost mutați în locuințe sociale fără consiliere și sprijin specializat în paralel nu au funcționat. Modelele de succes, cum ar fi Germania, combină formele de ajutor pentru locuire cu programe de asistență socială și acces la educație.
- Acces în siguranță la încălzire (sobe etc.) și la electricitate (sau surse alternative de energie)
- Aplicarea de programe de tipul „Prima lumină", care își propune instituirea unui sistem de vouchere dedicate familiilor ale căror locuințe nu au fost racordate niciodată la rețeaua electrică și care nu își permit să acopere cheltuielile de conectare, sau „Mediatorul energetic", testat deja prin proiecte pilot în zona Ferentari de către compania Enel.
- Reformarea programului de locuințe pentru tineri, cu accent prioritar pe accesul la locuințe în condițiile relocării cu locul de muncă și pe dimensiunea socială;
- Continuarea programul Prima Cameră demarat în 2016, care subvenționează din bani publici chiria primilor doi ani pentru tinerii ieșiți din sistemul de plasament, în vederea integrării pe piața muncii și sprijinirea lor pentru o viață independentă;
- Realizarea unui program național de încurajare a participării persoanelor vârstnice în/ la viața socială, cum ar fi, de exemplu, prin încurajarea persoanelor vârstnice să preia voluntar în spațiu, tineri ce au nevoie de o locuință temporară (studii, loc de muncă temporar;
- Continuarea programului Prima Casă, dar pe baza unei analize adecvate din perspectivă socială și demografică.

Sănătate pentru familii defavorizate

1. Acces real la medicii de familie, în special în rural, și însoțire la medici specialiști
2. Asistenți medicali comunitari și/sau mediatori sanitari, care să aibă pregătire, mentorat, instrumente de lucru pentru acești profesioniști, ca parte a echipelor integrate sau singuri, acolo unde nu există, alt actor angajat.
3. Educație pentru sănătate și igienă pentru copii și părinți, planificare familială și

OBIECTIVE

educație sexuală, creșterea și alăptarea copilului mic etc.

4. Implicare reală a Direcțiilor de Sănătate Publică în serviciile de sănătate publică (vaccinări, recunoaștere și prevenire/ tratare epidemii, monitorizare și sprijin real pentru asistenții medicali comunitari, sancțiuni pentru medicii de familie care nu-și respectă obligațiile).

5. Caravane medicale la sate, care să asigure acces la un control medical de specialitate pentru locuitorii din mediul rural, în special din zonele izolate.

Promovarea îmbătrânirii active

1. Asigurarea sustenabilității sistemului de pensii;

2. Asigurarea și încurajarea intrării și menținerii în câmpul muncii a categoriilor vulnerabile;

3. Asigurarea unui cadru de muncă flexibil care să permită păstrarea angajaților vârstnici, acolo unde e necesar, în câmpul muncii, cu forme adecvate de taxare și asigurare socială și de sănătate;

4. Crearea unui cadru predictibil de mărire a punctului de pensie;

5. Menținere pilonilor de pensie II și III și respectarea angajamentelor de creștere a procentului de contribuție alocat lor;

6. Introducerea și încurajarea formelor flexibile de muncă pentru a preveni evaziunea fiscală;

7. Dezvoltarea de programe de implicarea a pensionarilor în comunitate prin activități de voluntariat sau petrecere a timpului liber;

8. Recunoașterea rolului seniorilor și a valorii sociale pe care o pot aduce în comunitate, precum și competențele acestora.

Reducerea distanței sociale dintre generații și dintre persoanele cu categorii de venituri diferite

1. Realizarea unor demersuri pentru coagularea spiritului de comunitate, solidaritate și de înțelegere a diversității;

2. Includerea competențelor de empatie și incluziune în sistemul formal de educație, precum și sprijinirea de programe de învățare nonformală care să dezvolte aceste competențe;

3. Dezvoltarea de programe vitale pentru reducerea distanței sociale precum: participarea tuturor categoriilor sociale la viața comunității, întâlnirea dintre persoane atât

OBIECTIVE

din generații diferite, cât și din categorii sociale diferite, participarea tuturor categoriilor sociale la evenimente culturale și manifestări publice și sportive;

4. Includerea în manualele de istorie a unor aspecte legate de încălcarea de-a lungul timpului a drepturilor fundamentale ale omului, în cazul minorităților, precum și efectele lor asupra comunității;

5. Luarea unor măsuri pentru asigurarea accesului copiilor din familii defavorizate la activități extrașcolare (de exemplu, identificarea unor posibile surse de finanțare alternative celor publice);

6. Luarea unor măsuri pentru a diminua separarea dintre copiii din categorii sociale diferite (de exemplu, asigurarea cu acces gratuit a unor spații adecvate și suficiente ca număr pentru sport și socializare);

7. Analizarea teritorială a grupurilor discriminate și realizarea unei strategii de prevenire a segregării sociale a acestora la nivel local.

Sprijin pentru persoanele cu dizabilități

Nu există societate sănătoasă și solidară fără grija pentru persoanele cu dizabilități. De aceea, integrarea la școală, în muncă și în comunitate a copiilor și persoanelor adulte cu dizabilități este primul dintre obiectivele USR PLUS. Vom lua toate măsurile care se impun pentru creșterea calității vieții acestor persoane și pentru respectarea deplină a demnității și integrității lor fizice și psihice.

- Integrarea la școală, în muncă și în comunitate a copiilor și persoanelor adulte cu dizabilități

- Acordarea de facilități fiscale pentru întreprinderi sociale de inserție și furnizorilor de consiliere specializată;

- Asigurarea pregătirii, consilierii și asistenței pentru aparținători din centrele de tip respiro, precum și monitorizarea modului în care aceștia asigură o îngrijire potrivită, combat și previn izolarea beneficiarilor de comunitate;

- Accesibilizarea mijloacelor de transport în comun, a trotuarelor, a instituțiilor publice și a clădirilor rezidențiale fără lift.

În acest moment, ANPIS dispune amenzi pentru lipsa accesibilizării spațiilor și imobilelor publice, dar acestea nu sunt urmate efectiv și de măsuri de accesibilizare din partea autorităților care au această obligație. Este nevoie de control și remedierea cauzelor ce duc la lipsa accesibilizării pentru ca acestea să se conformeze.

- Luarea unor măsuri pentru creșterea calității vieții acestui segment de populație, cum ar fi: o mai bună integrare socială prin încurajarea participării la viața comunității și accesibilizare;

- Revizuirea legislației privind unitățile protejate în urma unui proces amplu de consultare cu societatea civilă, pentru a crește efectiv autonomia persoanelor cu dizabilități și gradul de angajare în rândul acestor persoane. Asigurarea accesului micilor producători din categoria unităților protejate la piețe și piețe cu vad turistic.

- Monitorizarea, raportarea și respectarea obligațiilor instituțiilor ca angajator și triplarea cazurilor în care se respectă norma prevăzută de lege (1/50)

OBIECTIVE

Combaterea violenței domestice și sprijin pentru victime

Respectul drepturilor omului presupune existența unui sprijin eficient pentru victimele violenței domestice dar și măsuri de prevenire a apariției fenomenului. Violența domestică este o formă a violenței de gen, expresie a discriminării la care sunt supuse femeile. Vrem ca România să își respecte angajamentele luate prin semnarea Convenției de la Istanbul.

În 2019, au avut loc aproximativ 25.000 de cazuri de loviri sau alte violențe în familie, majoritatea agresorilor fiind bărbați (91%) și victimele fiind majoritar femei (70%).

În ciuda modificărilor legislative recente care instituie noi obligații pentru a asigura protecția victimelor violenței domestice, lucrurile nu s-au schimbat fundamental în ceea ce privește situația acestora. Încă este nevoie de servicii specializate pentru victime, de formare specializată pentru profesioniștii din domeniu și de o lege care să permită monitorizarea electronică a agresorului în cazul în care victima a obținut un ordin de protecție.

Servicii sociale specializate

În 2020, aceste servicii sociale nu acoperă toate regiunile țării, iar accesul este încă limitat. În mai mult de o treime din județele României funcționează doar unul sau două astfel de servicii, de obicei localizate în municipiul de reședință. Numărul serviciilor sociale este următorul:

- 22 de centre de primire în regim de urgență;
- 10 de centre de recuperare;
- 13 locuințe protejate;
- 17 centre de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;
- Două centre de informare și sensibilizare a populației;
- Două centre de asistență destinate agresorilor.

La acestea se mai adaugă cele 42 de adăposturi cu servicii specializate din cadrul proiectului Venus, însă fiecare dintre acestea are o capacitate de maximum șase locuri.

Este nevoie în continuare de înființarea și susținerea funcționării, acolo unde există, a centrelor de primiri în regim de urgență pentru cazurile de violență domestică la nivelul fiecărui județ și posibilitatea primirii de beneficiari indiferent de județul de apartenență. E vital să existe o rețea națională de centre de primire în regim de urgență, Crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;

- Formarea asistenților sociali, a polițiștilor și magistraților în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, a egalității de gen și de șanse, mai ales cu scopul prevenirii victimizării secundare;
- Realizarea unor programe de consiliere și suport psihologic pentru agresori, pentru a preveni recidiva;
- Sprijinirea rețelelor de suport pentru victimele violenței domestice și a programelor de sprijin a independenței acestora;
- Introducerea unui ajutor pe termen determinat (4–6 luni), pentru victimele violentei domestice, care, dincolo de intervenția de urgență, nu au întotdeauna mijloacele financiare pentru a-și asigura un spațiu de locuit, loc de muncă sau calificare profesională, pentru a le da răgazul să

OBIECTIVE

își îmbunătățească situația economic și financiar;

- Pedepsirea și descurajarea încălcării ordinelor de protecție. În România, statisticile privind siguranța femeilor victime ale violenței domestice sunt sumbre. Femeile ajung să plătească cu viața pentru ineficiența unui sistem care eșuează să le protejeze. Încălcarea ordinelor de protecție este infracțiune, însă prea puține dintre ele ajung în instanță sau să fie pedepsite conform legii. Prea multe femei sunt ucise de către agresorii lor, în ciuda existenței ordinelor de protecție.

Până în 2018 Ministerul Justiției nici nu culegea date despre procesele în care figura infracțiunea încălcării ordinelor de protecție. În urma interpelărilor adresate de parlamentari USR, Ministerul Justiției a actualizat baza de date ECRIS cu procesele din instanțele românești în funcție de infracțiuni și astfel am obținut date din 2019. Din aproape 3.000 de ordine de protecție definitive emise în 2019, o treime au fost încălcate, situația fiind similară în 2018. Cu alte cuvinte, 1000 de infracțiuni anual care ar trebui să se regăsească pe rolul instanțelor. Numai că în 2018, au existat doar 19 procese în care s-a judecat încălcarea ordinelor de protecție cu 0 soluționări, iar în 2019 au existat 83 (inclusiv cele 19 din 2018). Dintre acestea, 33 de procese au fost soluționate, 14 condamnări definitive, din care executare în regim de detenție 6, suspendare executare 6, amânare executare

- Monitorizarea electronică a respectării măsurilor dispuse prin ordinul de protecție.

Protecție pentru victimele traficului de persoane

România este printre principalele țări sursă ale victimelor traficului de persoane din Uniunea Europeană. Aproape jumătate din victimele identificate sunt minore. Momentan, statul este deficitar pe partea de servicii de asistență și protecție pentru acest grup vulnerabil. Vom asigura de o bună coordonare cu structurile de combatere pentru a livra servicii de protecție centrate pe nevoile victimelor și informate de experiența supraviețuitorilor.

1. Asigurarea unor adăposturi specializate pentru victimele traficului de persoane, atât pentru adulți cât și minori, în parteneriat cu organizațiile specializate.

2. Prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor dezvoltând cadrul inițiat în acest an.

3. Formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe.

4. Colectarea în timp real de statistici din sistemul de protecție legate de cazurile de exploatare.

5. Integrarea victimelor în societate prin programe adaptate nevoilor și provocărilor date de trecutul de exploatare și abuz.

6. Coordonarea eforturilor de prevenire a fenomenului traficului de persoane, în special în rândul grupurilor vulnerabile, cu ceilalți actori implicați în lupta împotriva traficului de persoane.

7. Transmiterea în timp real a depășirii unui număr de absențe (din SIIR) către asistența socială, acolo unde sunt identificați factori de risc, pentru monitorizarea preventivă a cazurilor.

ANEXĂ

Surse nerambursabile de finanțare proiecte, angajamente, măsuri program guvernare social

SĂNĂTATE

Viitorul Program Operațional Sănătate

Axa Prioritară 2—Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu

Axa Prioritară 4—Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii:

- Investiții prioritare în infrastructură
- Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice
- Dotarea și/sau modernizarea infrastructurii publice a centrelor unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară, a centrelor în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică;
- Îmbunătățirea accesibilității și eficacității asistenței medicale primare și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară

EDUCAȚIE

Viitoarele Programe Operaționale Regionale

Axa Prioritară 6: O regiune educată

Obiectivul Specific: Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii:

- Construire / reabilitare / modernizare / extindere / echipare infrastructură pentru nivel antepreșcolar și preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar
- Construire / reabilitare / modernizare / dotare centre de educație și formare profesională / învățământ dual, inclusiv pentru accesibilitatea elevilor cu dizabilități (sistem de educație incluzivă)

ANEXĂ

SOCIAL

Viitorul Program Operațional Incluziune și Demnitate Socială (alocare indicativă: 3,46 miliarde de euro)

Axa prioritară 1: Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității

- Servicii sociale, de ocupare și de sănătate, combaterea abandonului școlar, incluziune
- Infrastructură socială.

Axa prioritară 2: Protejarea dreptului la demnitate socială

- Construcția de locuințe sociale.

Axa prioritară 3: Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale

- Sprijin diagnoză socială și identificare nevoi pentru autorități locale din 2.000 de comunități marginalizate;
- Servicii comunitare integrate în 2.000 de comunități rurale;
- Sprijin pentru 100 de autorități locale în vederea reglementării așezărilor informale;
- Sprijin locuire pentru victmele calamităților;
- Pregătirea asistenților sociali care lucrează în comunități rurale.

Axa prioritară 4: Reducerea disparităților dintre copiii la risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii

- Înființarea de centre pentru copii și adolescenți cu tulburări de comportament;
- Sprijinirea tinerilor în proces de dezinstituționalizare (consiliere, orientare, monitorizare, decontare chirie);
- Finanțarea de centre de zi și dezvoltarea de servicii specializate pe copii, pentru menținerea copilului în familie;
- Sprijinirea familiilor monoparentale în vederea îmbunătățirii angajabilității și autonomiei părintelui singur;
- Facilitarea accesului copiilor săraci în tabere de creație/sport;
- Pregătirea specialiștilor care lucrează cu copiii și tinerii.

Axa prioritară 5: Servicii de suport pentru persoane vârstnice

- Măsura privind promovarea îmbătrânirii active include acțiuni de voluntariat care permit schimburile inter-generaționale, precum și acțiuni care contribuie la menținerea stării de sănătate a persoanelor vârstnice;
- Servicii îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice cu venituri reduse din mediul urban;
- Dezvoltarea unei infrastructuri de locuire de tip „sate pentru seniori” pentru vârstnicii aflați în situație de excluziune locativa
- Pregătirea specialiștilor care lucrează cu vârstnicii.

ANEXĂ

Axa prioritară 6: Sprijin pentru persoanele cu dizabilități

- Măsuri destinate oferirii de suport pentru încadrarea și menținerea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități;
- Măsuri pentru asigurarea drepturilor persoanelor cu capacitate restrânsă de exercițiu;
- Reabilitare copiilor cu dizabilități prin terapii;
- Achiziționarea tehnologiilor asistive: aparate mobilitate, softuri de citire pentru nevăzători etc.;
- Înființarea de centre de zi și locuințe protejate pentru persoanele cu dizabilități;
- Înființarea de centre respiro pentru copiii cu dizabilități;
- Pregătirea specialiștilor care lucrează cu persoanele cu dizabilități
- Sprijin pentru formarea Asistenților Personali Profesioniști.

Axa prioritară 7: Servicii sociale și de suport acordate altor grupuri vulnerabile

- Sprijin pentru victimele violenței domestice și ale traficului de persoane;
- Sprijin pentru persoanele dependente de alcool și droguri;
- Sprijin pentru persoanele fără adăpost
- Pregătirea specialiștilor care lucrează cu victime ale violenței, cu cei dependenți de alcool.

Axa prioritară 8: Ajutorarea persoanelor defavorizate

- Vouchere pentru achiziție de alimente sau pentru masa caldă/cantine;
- Vouchere pentru puericultură, pachet sprijin școlar.

Digitalizare, Inovare și Tehnologii Noi

CONTEXT

România are șansa istorică de a se dezvolta prin adoptarea accelerată a tehnologiei în mediul public, prin oferirea cadrului și stimularea adopției instrumentelor digitale, a automatizării și a investițiilor în tehnologie în cel privat.

România dezvoltării durabile trebuie să fie produsul cooperării active dintre un stat facilitator și cetățeanul responsabil, implicat activ în procesul de guvernare, și deschis către utilizarea tehnologiilor digitale. Această cooperare se consolidează pe un model de contract social, bazat pe principiile unei societăți deschise, care garantează cetățeanului accesul în timp real la informații de calitate, și care îl implică în mod direct în procesul decizional. Din tranziția către o societate a viitorului, competitivă, ce creează bunăstare, face parte un ecosistem antreprenorial efervescent ce presupune regândirea sistemului educației formale, prinsă în tipare conservatoare și cu o tradiție STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) necultivată. Racordarea la standarde și bune practici europene și internaționale, și colaborările dincolo de granițe devin măsura succesului în orice inițiativă ce presupune infrastructură digitală, interoperabilitate și o Piață Digitală Unică.

România poate juca un rol major ca parte din economia digitală europeană și trebuie să își alinieze reglementările și legislația la cea europeană, urmărind în același timp atingerea obiectivelor proprii pentru acest sector. Un model de guvernanță digitală simplificat și dinamic, care stimulează competitivitatea și transparența în cheltuirea banului public este piatra de temelie a unei administrații eficiente. Proiectul nostru de țară va reflecta în viața de zi cu zi a cetățeanului beneficiile pe care lumea de mâine ni le-a făcut deja accesibile prin tehnologie. O guvernare ce respectă cetățenii are datoria de a aduce aceste beneficii prin proiecte inteligente atât în urbanul cât și ruralul din România.

VIZIUNE

Credem că viitorul societății, al democrației și al guvernării este digital. România are toate ingredientele necesare pentru a fi în avangarda europeană și globală în această eră a transformărilor tehnologice.

Tehnologia facilitează interacțiunea dintre cetățean și stat, punându-l pe acesta în centrul politicilor sale, oferind oportunități noi de implicare civică, politică și socială inaccesibile până acum. Statul poate deveni cu adevărat deschis, transparent în administrarea bunului public și facilitator, atât prin oferirea serviciilor în mod eficient, cât și prin crearea cadrului pentru ca noile oportunități pentru inovații disruptive să se nască și dezvolte în România.

Global, economia și societatea vor fi afectate de transformările tehnologice, iar țările care nu își stabilesc drept prioritate integrarea transversală a tehnologiei la toate nivelurile economiei și societății, totodată sprijinind și finanțând inovația digitală, nu doar vor pierde oportunități, ci vor avea de suferit. Digitalizarea și inovarea prin tehnologie are potențialul să devină principalul motor de creștere economică sustenabilă și de reducere a faliilor și dezechilibrelor economice și sociale: între urban și rural, între diaspora și România prin politici incluzive și vizionare. Ne dorim o Românie care să participe la competiția globală și să devină un lider în acest domeniu în care are atât un potențial atât de important.

PRINCIPII

1. **Punerea în centru a beneficiarului/ utilizatorului în dezvoltarea serviciilor digitale „digital prin design”** principiu și bună practică în ce implică proiectarea tuturor proceselor și fluxurilor în mediul digital respectând nevoile utilizatorului acelui serviciu.

2. **Principiul „o singură dată” (once-only principle)**—principiu de e-guvernanță referitor la un sistem integrat de baze de date care permite ca solicitarea datelor de la cetățeni / entități să se facă o singură dată, pe baza unui set de standarde, cu respectarea GDPR.

3. **Respectarea principiilor echității, accesului și egalității** în politicile digitale: dezvoltarea de politici pentru toți cetățenii și cu un spectru larg, atât pentru viitor și noile generații, cât și pentru cei vulnerabili și fără acces la noile tehnologii.

4. **Principiul echilibrului** dintre stimularea inovării și încurajarea competiției în mediul digital.

5. **Principiul dezvoltării prin inovație și cercetare**: investiții în cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare digitală în sectoarele-cheie: sănătate, educație, agricultură, mediu și infrastructură.

OBIECTIVE

Obiectivele generale de urmărit pentru realizarea viziunii sunt următoarele:

1. Crearea unui set coerent de politici, măsuri și procese de guvernare digitală, inovare și noi tehnologii.
2. Reorganizarea și dezvoltarea tuturor serviciilor publice prin: digitalizare, eficientizare și transparentizare.
3. Creșterea conectivității la internet fix și mobil la nivel național și dezvoltarea infrastructurii pentru tehnologia 5G.
4. Reformarea sistemului de învățământ prin accelerarea dezvoltării componentei digitale pentru toate disciplinele de învățământ, domeniile și specializările.
5. Dezvoltarea unui cadru legislativ complet specific domeniului Inovație, Cercetare și Dezvoltare tehnologică în conformitate cu legislația și recomandările europene.
6. Promovarea și susținerea companiilor naționale private cu caracter tehnologic în vederea internaționalizării lor.
7. România în primele 20 de țări europene în clasamentul DESI, pe oricare dintre componentele sale, începând cu 2021.
8. Creșterea economiei digitale cu potențialul de a atinge 20% din PIB până în 2025.

Digitalizarea administrației

PROVOCĂRI

Ineficiența procedurilor impuse populației și mediului de afaceri afectează în mod nemijlocit productivitatea. Principalele provocări în fața digitalizării administrației sunt: fragmentarea decizională și tehnologică; absența unei culturi a colaborării interinstituționale; rezistența la schimbare; resursa umană neprofesionalizată. Dincolo de eficientizare, digitalizarea serviciului public și a administrației ar transmite un semnal puternic la nivel local și internațional privind hotărârea decidenților politici de a trece într-o eră a transparenței și a luptei împotriva corupției—una dintre principalele bariere pentru transformarea digitală; ne referim în primul rând la contracte capcană deja semnate în administrație, contracte (de prestări servicii, creare de soft și echipament), care nu pot fi desfăcute fară un litigiu și cu cost pentru buget. Deși am instituit prin OUG în 2016 obligația instituțiilor de a accepta documente electronice emise de alte instituții, practicile noi de multe ori reglementate sunt încă neadoptate sau rămân ignorate și situația va continua până nu construim infrastructura reală de „autostrăzi" digitale între instituții).

OBIECTIVE

1. Tranziția de la o administrație împovărată de birocrație și netransparentă la una digitalizată, deschisă.
2. Eficientizarea instituțiilor și structurilor responsabile de digitalizare și situarea acestora în mijlocul unui sistem colaborativ, deschis și onest.

OBIECTIVE

3. Simplificarea și eficientizarea interacțiunii dintre administrația publică și cetățeni, și dintre administrația publică și mediul privat.
4. Gestiunea profesionistă a activelor digitale.

MĂSURI

1. Servicii de guvernare electronică

Vom dezvolta noi servicii de guvernare electronică pornind de la nevoile reale ale cetățenilor români de pretutindeni, construite în jurul și pentru utilizatorul obișnuit, adaptate contextului, accesibile tuturor și inclusive, care asigură protecția datelor personale și a vieții private.

Reducerea la minimum a numărului de documente necesare oricărui mecanism tranzacțional, favorizarea și încurajarea folosirii versiunii digitale a documentelor de orice tip.

Transformarea Punctului de Contact Unic Electronic (PCUE) în interfața reală de comunicare dintre cetățean și statul român. Orice document depus în PCUE va avea valoare legală și va intra pe circuitul documentelor legale pentru toate instituțiile

Simplificarea și regândirea interfețelor pentru utilizatori (UX, „digital by design") astfel încât să fie intuitive și ușor de înțeles de către cetățeni.

2. Eficientizarea instituțiilor

- Vom eficientiza structurile statului responsabile de digitalizare (MCSI, CIO, ADR, CTE/CTS, CERT), clarificând rolurile executive și de reglementare ale acestora și asigurând o dezvoltare digitală sustenabilă și aliniată unei viziuni strategice, cu accent pe eficiența în folosirea banului public, simplificare administrativă și acces cât mai larg la participarea în achiziții publice.
- Inventarierea activelor digitale ale statului și reorientarea sistemelor informatice neutilizate sau depreciate, eliminând risipa și dezvoltând guvernarea electronică într-un mod sistematic și structurat care evită suprapuneri de funcționalități (principiul „distribuire și refolosire"—„share and reuse") și competiția între instituții în oferta de servicii către cetățean.
- Vom promova interoperabilitatea dintre sistemele informatice existente prin crearea unor „autostrăzi informaționale" între instituții. Ne dorim să nu alterăm individualitatea funcțională a sistemelor informatice sectoriale dar, în același timp, să asigurăm accesul la date imediat de la o instituție la alta, în vederea asigurării principiului „o singură dată" (once-only principle). Pentru a rezolva aceste probleme este necesară conectarea diverselor aplicații publice prin intermediul unor punți tehnologice.
- Vom identifica posibilități privind extinderea rolului operatorului de Cloud Guvernamental prin diversificarea serviciilor oferite către administrație într-o abordare hibridă IaaS-PaaS (Infrastructură ca Serviciu—Platformă ca Serviciu).
- Implementarea de proiecte pentru digitalizarea sistemului de sănătate și pentru consolidarea capacității de gestionare a crizei sanitare COVID-19, care să permită, printre altele, procesarea automată a volumelor mari de date medicale, prelucrarea informațiilor din chestionare și fișe de pacienți, triajul pacienților, monitorizarea stării de sănătate a pacienților și a foștilor pacienți infectați și tratați de COVID-19.

MĂSURI

- Crearea de oportunități de finanțare pentru implementarea și utilizarea tehnologiilor bazate pe inteligență artificială (AI) și automatizarea proceselor asistată de roboți (RPA) la nivelul administrației publice centrale și locale pentru optimizarea calculelor fiscale, achiziții publice, efectuarea de verificări antifraudă sau procesarea diverselor cereri din partea cetățenilor, procesarea de autorizații, raportarea incidentelor sau administrarea contractelor, în domeniul sănătății educației (ex: pentru gestionarea admiterilor și înscrierilor, managementul finanțelor studenților, gestionarea bazelor de date pentru studenți), sau în domenii care țin de activitatea poliției (ex: pentru procesarea amenzilor, raportarea de informații și infracțiuni).

- Dezvoltarea, implementarea și finanțarea strategiei naționale de automatizare, robotică și inteligență artificială, menționată la art. 5 litera a) punctul 2 din Hotărârea Guvernului nr. 89/2020 privind organizarea și funcționarea Autorității pentru Digitalizarea României, pentru susținerea, creșterea economiei și a productivității la nivel național

- Vom organiza dezbateri ample în societate prin care să identificăm și să popularizăm beneficiile tranziției către un sistem de identitate electronică, care să faciliteze autentificarea de tip Single Sign-On, care va asigura și oferi garanția identității persoanelor, implementat folosind tehnologii și standarde existente adoptat cu succes în state avansate după regulile și modulele puse la dispoziție de Comisia Europeană și, totodată, să asigurăm protecția datelor personale și controlul care să asigure autentificarea, în condiții de siguranță, atât a persoanelor fizice, cât și a persoanelor juridice. Sistemul va asigura și garanția identității persoanelor respectând GDPR (Regulamentul de protecție a datelor cu caracter personal).

- Vom actualiza cadrul legal pentru a putea implementa un sistem modern de identitate electronică (conform Regulamentul 910/2014 al CE), de interacțiune legală electronică între cetățean și stat și între mediul de afaceri și stat, și de arhivare electronică. Documentele electronice au valoare legală, dar de cele mai multe ori au nevoie de semnătură. Deși Regulamentul European 910/2014 spune că semnătura digitală calificată este echivalentă cu semnătura olografă, o semnătură digitală calificată are un cost semnificativ (40 de euro) și prea puțini cetățeni sau funcționari dețin o astfel de semnătură. De aceea, vom dezvolta cadrul legal privind identitatea electronică, inclusiv în baza noii legi privind cărțile de identitate electronice (162/2020), pentru a simplifica interacțiunea cetățenilor cu statul și a reduce birocrația.

- Vom stabili linii directoare și principii pentru parteneriate cu operatorii de telefonie mobilă pentru a oferi cetățenilor posibilitatea de a beneficia de identitate electronică încorporată în dispozitivele mobile, facilitând astfel și mai mult tranzacțiile bazate pe identitatea electronică.

3. Reforma administrației și inovație în administrație

- Reluarea și dezvoltarea programului GovITHub și a altor programe similare la centrul Guvernului, în același spirit de democrație participativă, transparență și deschidere ca atunci când a fost implementat pentru prima dată. Vom crea programe similare în alte instituții ale statului, asigurând un flux de forță de muncă înalt calificată în serviciul public.

4. Date deschise, securitatea datelor și democrație participativă

- Vom publica cât mai multe seturi de date acumulate de către statul român implementând legislația europeană adoptată în

MĂSURI

domeniu, consolidând platforma națională de date deschise și încurajând astfel atât supravegherea activității administrative din partea societății civile, cât și democrația participativă și inovarea în sectorul public.

- Vom acorda o atenție deosebită diplomației digitale, respectiv poziției pe care România o deține în gestionarea transferurilor internaționale de date și hub-urilor de internet, a implicării României în organisme europene de politici privind protecția datelor și comerț digital transfrontalier.
- Vom păstra echilibrul între date deschise și interoperabilitate, pe de-o parte, și garanția de confidențialitate pe care statul o oferă proprietarilor de date, pe de altă parte. Aceasta presupune adoptarea continuă a noilor standarde tehnice de criptare și autentificare, precum și actualizarea permanentă a cadrului legal (GDPR, ePrivacy).
- Vom consolida CERT-RO, atât prin atragerea și formarea de specialiști de vârf în securitate cibernetică, cât și prin dotarea cu cele mai performante tehnologii la nivel global.

Educație digitală, decalaj digital și incluziune

PROVOCĂRI

Reformarea sistemului de educație trebuie abordată acordând prioritate cerințelor lumii digitale moderne care să pregătească generațiile tinere pentru locurile de muncă ale viitorului și să compenseze absența competențelor digitale de bază și de specialitate. Clivaje socioeconomice greu de depășit, creșterea decalajelor odată cu revoluția digitală, în special dificilă în mediile defavorizate și marginalizate necesită programe derulate la intersecția mai multor actori sociali și economici în coordonarea instituțiilor publice. Nu în ultimul rând, necesitatea creșterii numărului de profesori și specialiști în tehnologia informației și care utilizează tehnologia în procesul de învățare au nevoie de măsuri imediate.

OBIECTIVE

1. Creșterea numărului specialiștilor IT absolvenți de învățământ superior în intervalul de referință 2021–2026, precum și creșterea semnificativă a ariilor și domeniilor acoperite.
2. Creșterea competențelor digitale și a accesului la informație și conectivitate pentru întreaga populație.
3. Politici publice și măsuri pentru incluziune socială și pentru reducerea faliilor între diversele categorii de populație.

MĂSURI

1. **Reforma programei școlare**

   Dezvoltarea unei programe școlare care să permită pregătirea la nivel funcțional a noilor generații pentru era digitală, indiferent de materie și specializarea ulterioară și pregătirea profesorilor pentru utilizarea tehnologiei în procesul de predare.

   Creșterea numărului de domenii cu componentă digitală, a specializărilor și a numărului de locuri alocate în cadrul universităților adaptând astfel într-un mod dinamic mediul universitar la cerințele societății actuale și a mediului de business unde componenta digitală este esențială.

2. **Programe naționale informale cu tematici digitale**

- Crearea și/sau sprijinirea organizațiilor implicate în desfășurarea de programe naționale, de școli de vară, ateliere cu tematici digitale pentru toți elevii de la școala primară la liceeni unde se încurajează activitățile extrașcolare și proiectele personale utilizând noile tehnologii digitale în tandem cu un program de acces la hub-uri de tehnologie private și platforme de e-learning.
- Implementarea unui program de burse internaționale de studiu în vederea încurajării performanței, expunerii la mediul internațional și familiarizării elevilor cu ultimele tehnologii și metode de lucru din Europa și SUA, creând astfel posibilitatea unei baze de selecție a viitorului leadership cu competențe digitale avansate în cadrul societății românești.

3. **Dezvoltarea competențelor digitale pentru toți cetățenii**

- Vom susține prin beneficii fiscale sau granturi directe companiile și organizațiile care fie dezvoltă competențe digitale de bază, fie derulează programe de reconversie profesională pentru persoane defavorizate și vom dezvolta, în consultare permanentă cu industria, programe de formare sau reconversie profesională conform necesităților pieței.
- Vom dezvolta programe de pregătire în competențe digitale de bază pentru persoanele ajunse la vârsta de pensionare, programe de continuă integrare a pensionarilor în economie prin tehnologie, și programe de asistență de viață cu ajutorul tehnologiei (digitally assisted living) pentru persoanele vârstnice.

Economie digitală și digitalizarea industriei

PROVOCĂRI

Transformarea economiei și a industriilor prin digitalizare are un impact puternic asupra proceselor de producție și a forței de muncă, competențelor viitorului, a competitivității industriilor și a capacității unui stat de a inova și susține industriile-cheie. României îi lipsește cadrul de atragere și dezvoltare a investițiilor în tehnologii de vârf precum și o cultură antreprenorială care să creeze un ecosistem de inovație, inclusiv prin reducerea birocrației și modele de sprijin ce promovează inițiative cu risc ridicat.

OBIECTIVE

1. Reducerea barierelor birocratice actuale și crearea unui ecosistem în care antreprenoriatul, afacerile private și cetățenii să poată profita la maxim de oportunitățile tehnologiei și să contribuie în mod real la dezvoltarea societății digitale.

2. Dezvoltarea industriilor cu potențial înalt de digitalizare—industria auto, industria de apărare, textilă, manufacturieră și agricultură.

3. Atragerea investițiilor de capital în tehnologie care să faciliteze tranziția digitală și adoptarea tehnologiilor de ultimă generație pentru mediul de afaceri și industrie.

4. Întărirea pieței forței de muncă și revitalizarea zonelor unde ocuparea forței de muncă este problematică, capitalizând avantajele celei de-a patra revoluții industriale.

MĂSURI

1. **Digitalizarea industriei:**

- Vom sprijini Industria 4.0 prin elaborarea unui cadru legislativ prietenos și predictibil cu investițiile de capital în tehnologie.

- Vom promova schimbul de informații, înființând o platformă națională pentru industria 4.0, care să susțină industriile cu potențial înalt de digitalizare și vom conecta această platformă la rețeaua europeană.

- În colaborare cu industria și mediul academic, vom crea centre de expertiză (huburi) de inovație digitală în fiecare regiune din România, în coerență cu obiectivele europene și conectate la rețeaua europeană de huburi de inovație digitală, pentru dinamizarea și fluidizarea inovării în industrie.

- Aceste centre de expertiză vor oferi IMM-urilor și start-up-urilor facilități și echipament pentru testarea ideilor, prototipurilor, algoritmilor, pentru produse inovatoare și bazate pe tehnologii noi în industrii-cheie.

- De asemenea, vor oferi IMM-urilor și start-up-urilor expertiză tehnică, consiliere în privința accesului la finanțări și facilitarea parteneriatelor europene și a legăturii cu industria.

- Vom încuraja crearea unei nișe de inovare, de testare a producției de software și de componente digitale pentru automobile—având în vedere atât faptul că tehnologia digitală reprezintă o pondere din ce în ce mai mare din preț, cât și faptul că industria auto are o contribuție importantă la produsul intern brut al României.

- Vom crea un fond tehnologic agricol care să susțină dezvoltarea agriculturii prin inovație tehnologică, alături de o regiune agricolă complet digitalizată prin măsuri specifice care să permită testarea și pilotarea soluțiilor digitale în agricultură.

2. **Dezvoltarea antreprenoriatului:**

- Vom profita de oportunitățile oferite din bugetul european pentru dezvoltarea antreprenoriatului: InvestEU, VentureEU și inițiativele pentru inovare europeană.

- Vom milita pentru o politică activă în atragerea Capitalului de Risc din surse externe și pentru implicarea antreprenorilor români în relații de parteneriat direct cu companii de Capital de risc (venture capital).

- Vom încuraja cultura antreprenorială națională în domeniul digital și vom contribui activ la dezvoltarea ei prin înființarea unor

MĂSURI

companii cu Capital de Risc. Aceste companii vor activa în mod independent conform proceselor de guvernanță Venture Capital la nivel internațional și vor permite încurajarea și dezvoltarea în mod real a start-up-urilor cu capital inițial majoritar românesc.

- Vom susține inițiative și proiecte care ajuta la dezvoltarea economiei bazate pe împărțirea bunurilor (sharing economy), încurajând antreprenoriatul românesc în această direcție.
- Platformă unică de interconectare a antreprenorilor cu prestatorii de servicii—organismele statului au acces instant la baza de date, responsabilizează antreprenorul în îndeplinirea cerințelor legale, reduce evaziunea fiscală, crește gradul de colectare a creanțelor și elimină drumurile la instituțiile publice și necesitatea „plimbatului hârtiilor".

Inovație, cercetare și dezvoltare

PROVOCĂRI

Este esențial să orientăm învățământul din domeniul digital către limitele tehnologiei, către inteligență artificială, RPA, blockchain, biotehnologie și aplicații cuantice întrucât aceste noi exigențe vor da naștere noilor generații de creatori de servicii și produse cu valoare adăugată mare. Pentru aceasta avem nevoie de reinventarea modului în care sunt promovate inovarea, cercetarea și dezvoltarea: reguli de finanțare a cercetării și dezvoltării fundamentale și aplicate, de stimulare a transferului tehnologic, reglementări sectoriale specifice pentru dezvoltarea procesului de inovare.

OBIECTIVE

1. Măsuri și reglementări cu rolul de a genera, stimula și facilita inovarea axate pe promovarea competenței, finanțare, investiții și infrastructură.
2. Creștere economică prin crearea de valoare adăugată, produse și servicii made în Romania.
3. O comunitate vibrantă de oameni de știință, din tehnologie, antreprenori care pot asigura fluxul informației și cunoașterii în acest ecosistem va determina formarea și dezvoltarea infrastructurii forței de muncă în aceste sectoare.

MĂSURI

1. **Finanțarea prioritară a cercetării și dezvoltării**

- Suport financiar guvernamental sub forma reducerii de taxe, a finanțării publice majoritare pentru educație și cercetare fundamentală dar și promovarea modelelor de colaborare între industrie și stat.

- Promovarea comercializării rezultatelor ce provin din R&D, protejarea proprietății intelectuale, a antreprenoriatului tehnologic în conformitate cu cadrul european și suport pentru start-up-uri, mici companii și clustere.

2. **Crearea de clustere și colaborări după modele de succes de tip multi-actor**

- Adoptarea unei legislații pentru crearea de zone libere industriale (de exemplu, după modelul Israel—Silicon Wadi), zone stimulate fiscal și protejate prin reguli de guvernanță corporativă, unde marii producători de tehnologie să poată dezvolta centre de Cercetare & Dezvoltare și facilități de producție?

- Stimularea multiplicării transferurilor tehnologice de la universități către firme, prin înființarea de centre de transfer tehnologic în universități, după modelul de succes al altor state.

- Reduceri impozit pe profit—reducere de 70% a impozitului pe profitul din valorificarea brevetelor

- Reduceri de 50% din costul salariilor cercetătorilor și 30%–50% din costul celorlalte cheltuieli cu R&D deductibile direct din impozitul pe profit

- Legislație privitoare la Proprietatea Intelectuală (PI) care va stabili un standard minimal simplificat pentru formele de proprietate intelectuală și va asigura mecanisme de colaborare și control cu organizațiile internaționale.

- Vom facilita cercetarea și dezvoltarea în zona de tehnologii emergente (inteligență artificială, blockchain, securitate cibernetică, big data) prin sprijinirea directă și indirectă a activității de cercetare-dezvoltare fundamentală și aplicată în universități, și susținerea firmelor care folosesc sau dezvoltă patente, brevete și invenții, stimulând totodată colaborările internaționale.

Transporturi și Infrastructură

VIZIUNE

România are nevoie de un salt de dezvoltare în infrastructura de transport. 2021-2030 trebuie să devină decada magică a infrastructurii pe care țările din Occident au avut-o acum 50 de ani.

Dezvoltarea economică a României depinde în mod fundamental de infrastructura de transport pe care aceasta se poate baza. România are cea mai slab dezvoltată infrastructură de transport din UE. Investițiile străine care ar putea ridica nivelul de trai din România ne ocolesc și pierdem oportunități pe măsură ce întârziem la acest capitol. Avem nevoie de autostrăzi, căi ferate, conexiuni intermodale și, mai ales, de conectarea regiunilor istorice pentru a reduce decalajele de dezvoltare între regiuni.

Nu mai putem face lucrurile ca până acum. Sunt prea multe oportunități pierdute, prea multe cicluri investiționale ratate, prea multe straturi de incompetență, prostie și hoție în sistemul politizat care a gestionat infrastructura. Nu avem nici măcar opțiunea să facem „doar un pic mai bine". Dacă ne mișcăm cam ca până acum, dar „ceva mai decent", nu vom ajunge vreodată să închidem decalajul față de UE pe infrastructură.

România are nevoie de un salt de dezvoltare în infrastructură, de o decadă magică, transformațională. Acei zece ani pe care istoria îi va consemna ca cei în care România și-a făcut autostrăzi. După atâtea promisiuni, pare imposibil de crezut că mai putem. Dar putem. Țările din Occident au făcut acest salt în anii `60 plecând de la situații economice grele și devastarea războiului. Putem și noi, dacă facem o schimbare radicală a modului cum gestionăm autostrăzile, căile ferate și celelalte moduri de transport.

Avem nevoie în primul rând de bani. Fără un salt de finanțare nu se poate un salt de dezvoltare. Avem o oportunitate uriașă cu fondurile europene și în special cu Recovery Fund. Dar avem și o vulnerabilitate mare pentru că Europa de Vest și-a făcut deja infrastructură așa că prioritățile sunt altele. Trebuie să ne jucăm bine cartea la Bruxelles. Dacă nu vom putea din cauza regulilor să folosim din aceste zeci de miliarde decât o părticică pentru autostrăzi, o oportunitate enormă va fi ratată. Un decalaj istoric al României se va adânci.

Banii nu sunt însă suficienți. Dacă ai bani, dar nu ai oamenii care să știe să-i investească inteligent, banii vor rămâne necheltuiți și autostrăzile nu vor apărea. Pentru proiecte de miliarde e nevoie de manageri care să știe să gestioneze proiecte de miliarde. Nu mai merge ca până acum. E nevoie de reformă structurală. Regulile învechite ale unui sistem de stat care protejează incompetența și securizează idiocrația și hoția „pe funcție", trebuie flexibilizate. Eficiență de tip privat trebuie adusă în sistem. Nicio țară care a făcut salturi, nu le-a făcut legată de șireturi.

Ne trebuie așadar bani, oameni competenți și încă ceva: un plan coerent executat strategic pe 10 ani, nu pe un an, cât umblă un ministru prin fața camerelor până vine următorul. Prioritățile trebuie să rămână stabile și să fie prioritățile reale de dezvoltare ale României. Nu autostrăzi pe unde vrea un baron, nu investiții de tip „elefant alb" și, mai ales, nu schimbări permanente de direcție. Proiectele începute trebuie să aibă continuitate și să nu mai depindă de bunul plac al unor politicieni.

OBIECTIVE

Finanțarea adecvată a infrastructurii de transport: un program pe 10 ani

Alocările bugetare pentru investiții s-au prăbușit în ultimii ani. Pentru investiții în rețeaua națională de autostrăzi și drumuri naționale alocarea anuală este de aprox. 0,05% PIB de la bugetul de stat. Pentru reparații capitale și întreținerea căilor ferate, alocarea este de sub 0,01% PIB. Sunt sume infime raportate la nevoi. Cu alocări mici și inconstante, direcționate schimbător după culoarea politică, nu putem avea decât cârpeli și cioturi de rețea.

Obiectivul de alocare bugetară pentru Transporturi trebuie să fie de cel puțin 2% din PIB anual în medie pe următorii 10 ani. Numai așa putem face un salt de dezvoltare al rețelei de transport românești.

Acest obiectiv nu poate fi atins fără o proporție semnificativă din finanțare care să vină din fonduri europene, fie că vorbim de cele structurale, dar mai ales de cele din Planul de Redresare (“Recovery Fund”). La Bruxelles trebuie să convingem că prioritatea absoluta pentru România este infrastructura. Cotele de alocare trebuie să permită finanțarea închiderii decalajului de dezvoltare a infrastructurii.

Reformă structurală. Profesionalism în gestionarea infrastructurii de transport

Instituțiile care se ocupă de drumuri și căi ferate în România, Ministerul Transporturilor și companiile subordonate, au eșuat dramatic în misiunea lor, iar lipsa de competență a acestora a ajuns de notorietate. Un program transformațional pentru infrastructura de transport a României, în valoare de zeci de miliarde de lei, nu poate fi gestionat decât cu profesionalism, continuitate și responsabilitate.

Este nevoie de reformă profundă în mecanismele de gestiune ale marilor proiecte de infrastructură. Oamenii competenți trebuie recrutați și lăsați să își facă meseria. Încrederea între mediul public și mediul privat (ingineri, proiectanți, constructori) este esențială pentru implementarea acestui program ambițios.

Statul trebuie să fie un partener predictibil, corect și implicat în ceea ce ține de el, iar mediul privat trebuie să vină cu eficiență, expertiză și inovație în acest parteneriat pentru transformarea infrastructurii românești. Statul externalizează serviciile și lucrările unde mediul privat e mai eficient, dar în același timp în partea publică gestionarea infrastructurii trebuie să devină un centru de excelență cu oameni plătiți pe măsura muncii pe care o fac.

MĂSURI

1. **Atragerea de profesioniști în managementul investițiilor și al administrării infrastructurii.**

   a) Concursuri pe bune

   b) Remunerație flexibilă în acord cu importanța muncii prestate și cu atingerea obiectivelor. Salarizarea pentru manageri de elită competitivă cu piața liberă.

   c) Atragerea specialiștilor români care lucrează în străinătate (“repatrierea”) în implementarea unor proiecte majore de miliarde de euro

   d) Garantarea unui mediu profesionist de lucru, cu independență față de factorul politic și grupuri de interese/presiune

2. **Import de cunoștințe (“know-how”) în proiecte mari de infrastructură.**

   a) Parteneriate cu instituții publice care gestionează infrastructură în alte state membre UE pentru asistență tehnică

   b) Cooptarea experților instituțiilor financiare internaționale în cadrul proiectelor

3. **Licitații rapide și corecte.**

   a) Modele profesioniste de caiete de sarcini specializate pentru pregătire/execuție diverse tipuri de proiecte; contracte cu clauze echilibrate; flux financiar constant pentru contractele de servicii, nu o singură plată la final

   b) Echipe dedicate în CNAIR/CFR/Metrorex/ARF/etc. care să se ocupe de gestionarea licitațiilor pe tot parcursul lor

   c) Reducerea întârzierilor provocate de contestații. Propunem corectarea legislației astfel încât contestațiile să nu mai blocheze în mod indefinit proiectele de infrastructură. Proiectele trebuie să meargă mai departe după prima decizie. În cazul recursului, se acordă doar daune.

   d) Complete specializate de judecată pentru contestațiile aferente marilor proiecte de infrastructură

4. **Pregătirea din timp și de calitate a proiectelor.**

   a) Obligația autorităților contractante să aibă proiectele tehnice ale lucrărilor pregătite din timp. Avem o permanentă criză de proiecte mature.

   b) Planificarea licitațiilor în ordinea corectă și din timp (supervizare, exproprieri, verificare proiect, execuție lucrări).

5. **Debirocratizare și eficientizare**

   a) Comunicarea digitală intra- și inter-instituțională pentru simplificarea și eficientizarea procedurilor de lucru din cadrul instituțiilor publice (proiecte de HG de exproprieri, indicatori tehnico-economici, scoatere din fond forestier etc.)

   b) Echipe inter-instituționale dedicate care să se ocupe de derularea și avizarea procedurilor de mediu, avizare relocărilor de utilități, scoaterea terenurilor din fond forestier

   c) Certificarea constructorilor corespunzătoare experienței, capacității, lucrărilor finalizate pentru reducerea consistentă a timpului de evaluare a ofertelor d. Modernizarea standardelor și normativelor de proiectare de infrastructură în România

6. **Dezvoltare de resurse umane pentru viitor**

MĂSURI

a) Revigorarea și modernizarea specializărilor relevante pentru transport și mobilitate existente în facultățile de profil, cu integrarea preocupării pentru mediu și cu accent pe inovare / cercetare

b) Asigurarea resursei umane calificate necesare în realizarea și întreținerea infrastructurii de transporturi, a celei tehnico-edilitare și de mobilitate urbană

c) Dezvoltarea de mecanisme pentru a atrage elevi și studenți în acest sector, care se confruntă cu un deficit mare de forță de muncă calificată

d) Înființarea de școli profesionale pentru calificările necesare în construcția, întreținerea infrastructurii de transport și îmbunătățirea programei în învățământul mediu legat de industria auto, feroviară, aeriană și navală

e) Programe de schimb de experiență/parteneriat cu instituții de învățământ superior de profil din alte state membre UE

Infrastructură rutieră: autostrăzi, drumuri expres și naționale. Nimeni nu e lăsat în urmă

Prioritatea absolută a construcției de infrastructură în România este conectarea provinciilor istorice cu drumuri rapide și sigure.

Trebuie legată Transilvania de Muntenia și finalizat coridorul european Nădlac–Constanța prin proiectele A1 Sibiu–Pitești și A0 Autostrada de Centură a Bucureștiului. Moldova este defavorizată prin lipsa de infrastructură modernă și trebuie conectată de Transilvania prin autostrada A8 Iași-Tg. Mureș și de Muntenia prin autostrada A7 Siret–A3–București.

Rețeaua de drumuri rapide și sigure trebuie să conecteze toate zonele țării pe principiul „nimeni nu e lăsat în urmă". În același timp, politica investițională trebuie să fie predictibilă și realistă față de resursele disponibile, prin alegerea acelor soluții tehnice care maximizează beneficiul.

Finanțarea europeană este esențială, precum și prioritizarea proiectelor din Master Plan și a coridoarelor trans-europene de transport care străbat România, spre exemplu: A3 Ploiești–Brașov, A6 Lugoj–Caransebeș-Turnu Severin-Craiova, A3 Transilvania Cluj–Oradea–Vama Borș, A13 Sibiu–Brașov–Bacău, drumurile exprese Pitești–Craiova, Arad–Oradea, Măcin–Constanța–Vama Veche, legăturile cu Republica Moldova, Serbia, Ucraina și Bulgaria.

MĂSURI

1. Operaționalizarea companiei CNIR, specializată în mari investiții rutiere. Reluarea contractelor de asistență tehnică cu experți externi (ex: din Austria). CNIR se va ocupa exclusiv de implementarea proiectelor de autostrăzi și drumuri expres. Va fi o companie care va angaja numai profesioniști ai domeniului care vor contracta și monitoriza proiectarea, supervizarea și lucrările de construcție de infrastructură rutieră nouă.

MĂSURI

2. Compania de drumuri actuală, CNAIR, gestionează peste 16.000 de km de drumuri naționale. Vom pune accentul pe regionalizarea activității companiei. Fiecare regională va avea responsabilități mult mai mari în privința drumurilor naționale din zona ei de acțiune. Vom face parteneriate între CNAIR și autoritățile locale/județene pentru preluarea proiectelor de tipul centurilor rutiere, drumurilor de legătură la rețeaua primară, finanțarea fiind asigurată în continuare din fonduri europene și bugetare.

3. **Eliminarea blocajelor în derularea proiectelor prin corecta lor pregătire, astfel:**

   a) Simultan cu aprobarea unei investiții (de ex: autostradă, drum expres, variantă de ocolire) în Guvern se emite și hotărârea de expropriere a terenului aferent. Culoarul de expropriere va fi astfel rezervat pentru proiect și vom evita situațiile aberante în care constructorul nu poate intra în teren la ani de zile de la aprobarea investiției sau când pe terenul prevăzut pentru drum s-au ridicat alte construcții.

   b) Proceduri cu termene asumate între compania de drumuri și deținătorii de utilități (rețele electrice, de gaz, apă/canal, telecomunicații) privind relocarea utilităților de pe traseul viitoarelor drumuri; realizarea relocărilor de către deținători care știu cel mai bine rețeaua, prestatorii specializați și procedurile de lucru urmând ca plata serviciilor să fie decontată de către CNAIR

   c) Licitarea lucrărilor pe baza unor proiecte tehnic temeinic și profesionist elaborat pentru CNAIR de firme de proiectare, în locul proiectării trecute în sarcina constructorului (renunțarea pe cât posibil la contracte de tip proiectare+execuție, în special pe baza unor studii foarte vechi).

4. **Creșterea siguranței rutiere și reducerea victimelor accidentelor rutiere este o prioritate națională.** Măsuri pe care le propunem:

   a) Program național de eliminare a intersecțiilor la nivel periculoase, fie cu alte drumuri, fie cu căi ferate.

   b) Program național de soluționare a „punctelor negre" (unde au loc accidente frecvente) de pe rețeaua de DN-uri.

   c) Separarea cu parapete a sensurilor de circulație acolo unde drumul are două benzi pe sens. Lărgirea punctuală a drumurilor naționale la 2x2 pe sectoarele pe care este posibil (quick wins), în afara localităților.

   d) Concentrare a resurselor pe construirea de variante ocolitoare. Drumurile naționale aglomerate trebuie scoase din localități.

   e) Adaptarea drumurilor existente la normele de siguranță europene (modificarea configurației rutiere, asigurarea semnalizării)

   f) Introducerea de programe de educație rutieră în școli în vederea educării copiilor și a tinerilor pentru a se comporta responsabil în trafic.

5. **Venituri ale CNAIR pentru întreținere**

   a) Desființarea taxelor de trecere a podurilor dunărene de la Fetești, Vadu Oii și Giurgiu. Accesul pe infrastructura națională se plătește o singură dată prin rovinietă, nu prin multiple taxe oportuniste.

   b) Generare de venituri proprii prin concesionarea spațiilor de servicii de pe autostrăzi unde se pot construi hoteluri, restaurante, magazine, parcări TIR-uri etc.

OBIECTIVE

Modernizarea căilor ferate. Infrastructură pusă la punct. Trenuri moderne. Finanțare adecvată.

Viteza medie comercială a trenurilor a ajuns la minime istorice, 44 km/h la pasageri și 16 km/h la marfă, în timp ce aproape 75% din rețeaua de căi ferate este scadentă la reparații capitale.

Politica investițională trebuie reorientată de la reconstrucții-mamut care au costuri uriașe, durate de implementare de ordinul zecilor de ani și beneficii limitate (calea ferată rezultată nu este de mare viteză) către proiectele de reparație capitală care să readucă rețeaua la parametrii constructivi și să elimine sutele de limitări de viteză. Construcțiile noi trebuie gândite pentru beneficiu maxim per capital investit.

Trebuie să readucem călătorii pe calea ferată prin trenuri care sunt moderne, curate și la timp. În zona marilor orașe, trenurile metropolitane sunt o alternativă viabilă la sutele de mii de mașini din trafic.

MĂSURI

1. **Priorități investiționale**

   a) Investiții pe toată rețeaua nu doar pe un singur coridor. Este esențial să eliminăm miile de limitări de viteză prin proiecte de reparație capitală (RK) care readuc liniile la parametrii constructivi.

   b) Soluțiile trebuie gândite astfel încât să aducă cele mai mari beneficii per leu investit. Demolarea întregii căi ferate vechi și reconstrucția totală nu este întotdeauna soluția optimă. Avem proiecte în care am investit miliarde, durează zeci de ani și, la final, timpii de parcurs câștigați față de anii `80 sunt de ordinul zecilor de minute doar.

   c) Utilizarea fondurilor europene pentru investiții pe întreaga rețea principală: magistralele București—Craiova—Timișoara—Arad, Ploiești—Suceava, Brașov—Sibiu—Vințu de Jos, Teiuș—Cluj sau Mărășești—Iași, precum și a conectorilor la acestea.

   d) Închiderea verigilor-lipsă din rețea: electrificarea liniei Cluj—Oradea—Episcopia Bihor, electrificarea liniei Baia Mare—Satu Mare—Oradea—Arad, electrificarea și redeschiderea liniei București—Giurgiu—Ruse, electrificarea liniei Tecuci-Iași, modernizarea centralizărilor și a sistemelor de semnalizare.

2. **Oprim subfinanțarea căii ferate și folosim fonduri europene**

   a) Alocăm fonduri pentru reparația și reînnoirea căii ferate, bazat pe contracte multi-anuale între Ministerul Transporturilor și gestionarii de infrastructură. Nu se mai poate continua cu alocări pentru reparații și investiții la nivelul unui drum comunal în termeni de bani/ km/an, o politică care ne-a dus la dezastrul actual.

   b) Un mix de fonduri naționale, europene și regionale/locale pentru investiții în calea ferată. Spre exemplu pentru rețele suburbane (Brașov, Constanța, Cluj,

MĂSURI

Timișoara, Ploiești, Iași, Suceava) sau conexiuni la aeroporturi (București, Cluj, Brașov, Constanța, Târgu Mureș, Sibiu)

3. **Reorganizarea și creșterea capacității proprii a CFR**

   a) Cumpărarea de utilaje pentru reparații, reînnoiri și investiții „in-house"

   b) Reintegrarea verticală a sucursalelor și societăților (SIMC, Electrificare, Telecomunicații) care se ocupă cu infrastructura într-un singur holding

   c) Fonduri pentru formare și angajare de muncitori și ingineri/tehnicieni; reorganizarea și reducerea personalului TESA

4. **Pachet de servicii care să atragă călătorii și trenuri noi, moderne**

   a) Frecvențele bune și legăturile bune sunt esențiale pentru creșterea numărului de călători.

   b) Folosim fondurile europene pentru a cumpăra trenuri noi, moderne și adecvate cererii de transport, prin Autoritatea pentru Reformă Feroviară.

   c) Integrăm sistemul de transport feroviar cu cel rutier. Un sistem de bilete și mers al trenurilor care să asigure transferuri între operatori și vânzări integrate de bilete.

   d) Investiții în trenuri de noapte de lungă distanță în România (folosind fonduri de mediu)

5. **Rute feroviare metropolitane.** Parteneriat între CFR și autoritățile locale pentru implementarea unor servicii metropolitane care să scoată miile de mașini ce stau azi în ambuteiaje interminabile în marile aglomerări urbane și să îi atragă spre acest mijloc de transport ecologic, rapid, de mare capacitate.

6. **Stimularea transportului de marfă pe calea ferată prin:**

   a) Investiții în terminale multimodale

   b) Investiții în accesele și racordurile esențiale pentru marfă, care azi sunt profund limitate (ex: acces port Constanța)

Infrastructură aeroportuară modernă și interconectată cu rețelele rutiere și feroviare.

Transportul aerian este un motor puternic al creșterii economice, al ocupării forței de muncă, al comerțului și al mobilității în Uniunea Europeană. Acesta joacă un rol fundamental în economia Uniunii Europene și îi consolidează poziția de lider mondial.

În România, infrastructura aeroportuară necesită modernizare și dezvoltare pentru preluarea volumelor de trafic în creștere.

Pandemia COVID-19 a stopat pentru moment această creștere, ceea ce pe de-o parte ne dă o fereastră de răgaz pentru această dezvoltare (spre exemplu, înainte de pandemie, terminalul existent la Aeroportul Otopeni se apropia de limitele sale). Pe de altă parte, pandemia a declanșat o criză fără precedent în domeniul aviației și este nevoie de un plan consistent de redresare a sectorului.

MĂSURI

1. Construirea noului terminal al aeroportului Otopeni și refacerea pistelor, și construirea noilor căi de rulare și a platforme de parcare aeronave. Avem nevoie de terminalul 2 deoarece traficul de pasageri (înainte de pandemie) este la limita maximă a terminalului actual. Planul de dezvoltare trebuie să includă interconectarea coerentă cu rețeaua de autostrăzi și căi ferate (drum expres de legătură și legătură pe calea ferată, dublă și electrificată).

2. Modernizarea infrastructurii aeroportuare la principalele aeroporturi din țară, dintre care Timișoara și Constanța sunt în responsabilitatea Ministerului Transporturilor.

3. Compania TAROM a acumulat pierderi de peste 1,5 miliarde de lei în ultimii 10 ani. Este de notorietate ineficiența economică a companiei, chiar în condiții bune de piață, când alte companii internaționale făceau profituri semnificative. Pe termen scurt e nevoie de redresarea și restructurarea companiei, mai ales în contextul pierderi de venituri din cauza pandemiei. Pe termen mediu-lung, soluția este privatizarea companiei.

4. Modernizare tehnologică a proceselor de management al traficului aerian, prin implementarea proiectelor SESAR la nivelul ROMATSA.

5. Sprijinirea și încurajarea domeniului aviației generale în România. Avem un potențial mare și o piață subdezvoltată din cauza barierelor tarifare și de segmentare a spațiului aerian.

Transport naval eficient. Porturi maritime și fluviale decăpușate. Lanțuri logistice multimodale.

România trebuie să își valorifice poziția geografică. Având acces și la Marea Neagră și la Dunăre, România își poate maximiza circuitele comerciale la care are acces dacă gestionează bine acest avantaj geografic.

Portul Constanța este căpușat de varii grupuri de interese. Participarea minoritară a Fondului Proprietatea a scos la iveală numeroase sifonări de fonduri. Portul Constanța trebuie să redevină competitiv și să atragă mărfurile care în prezent ocolesc România și Marea Neagră.

Pentru atingerea potențialului real al transportului naval este necesară creșterea performanței lanțurilor logistice multimodale.

MĂSURI

1. Unificarea companiilor cu atribuții similare. Astfel dorim fuziunea Portului Constanța cu Compania Națională care gestionează Canalul Dunăre Marea Neagră. Domeniul foarte integrat de activitate face ca aceste companii să funcționeze mai eficient ca un tot unitar.

2. Listarea pe bursă a portului Constanța. Listarea pe bursă permite un acționariat activ care să fie atent la acțiunile conducerii și să descurajeze corupția și furturile. De asemenea, listarea ar da un profil public mai proeminent portului Constanța și i-ar permite finanțarea din mai multe surse.

MĂSURI

3. Îmbunătățirea condițiilor de navigare prin dragarea Dunării astfel încât să asigurăm navigabilitate 365 de zile pe an. Pentru acest obiectiv este nevoie de colaborare internațională între România, Bulgaria și Serbia.

4. Fuziunea companiilor existente care au în responsabilitatea Dunărea și porturile ei. Hățișul birocratic între companii de stat cu atribuții foarte similare este mare. Propunem o viziune integrată a acestor companii ceea ce va conduce la deblocarea unor proiecte și la înlesnirea comerțului pe Dunăre. Propunem fuziunea între Administrația Porturile Dunărene Maritime (APDM), Administrația Fluvială a Dunării de Jos (AFDJ), Administrația Fluvială a Dunării Maritime (AFDM).

5. Dorim încurajarea parteneriatului public privat pentru relansarea activităților în porturile dunărene și pentru crearea facilă de puncte de acostare pentru încurajarea turismului fluvial.

6. Porturi intermodale la Giurgiu și Galați. Propunem dezvoltarea legăturilor între infrastructura navală, feroviară și rutieră în porturile de la Giurgiu și din Galați.

Dezvoltarea accelerată a rețelei de metrou cu magistrale care au cerere mare de transport. Metroul eliberează traficul insuportabil de la suprafață.

Dezvoltarea rețelei de metrou este cea mai bună cale de a scoate oamenii din traficul de suprafață care aglomerează Capitala. S-a bătut enorm pasul pe loc în ultimii 15 ani, deși au fost fonduri europene generoase la dispoziție.

Concentrarea ca proiect mare de viitor pe un singur proiect, cu beneficii limitate, metroul M6 către aeroportul Otopeni a blocat planurile de dezvoltare ale celorlalte magistrale din Capitală care ar avea cerere de transport mult mai mare și ar fi cu adevărat rentabile ca investiții. De altfel, Comisia Europeană a refuzat finanțarea magistralei M6 dincolo de complexul comercial Băneasa.

MĂSURI

1. Finalizarea magistralei M5 care ar trebui să traverseze Bucureștiul de la vest la est, din Drumul Taberei până în Pantelimon. Cu șase ani întârziere, au fost finalizate lucrările doar la primul tronson (primii 5 km din cei 15 km ai magistralei): Dr. Taberei–Eroilor. Lucrările pentru continuarea magistralei pe sectorul Eroilor–Universitate–Ianculu–Pantelimon trebuie urgentate, deocamdată nu este contractată nici măcar elaborarea proiectului tehnic. Abia când axa est-vest va fi completă, efectul pozitiv asupra mobilității urbane va fi pe deplin realizat.

2. Continuarea spre sudul orașului a liniei de metrou M4 Străulești–Gara de Nord pe relația Gara de Nord–Izvor–Gara Filare–Eroii Revoluției.

MĂSURI

3. Extinderea magistralei M2 cu câte două stații la fiecare capăt, în nord de la Pipera și în sud de la Berceni.

4. Pregătirea metroului diagonal M7 Rahova–Unirii–Obor–Colentina și a semi-inelului sudic M8 Crângași–Dristor.

5. Sprijinirea proiectului de metrou de la Cluj-Napoca dacă acesta se dovedește fezabil.

Mediu

CONTEXT

Criza climatică este provocarea secolului nostru. Cercetătorii din toată lumea au ajuns la consensul că activitățile umane pe Pământ au provocat o schimbare climatică ireversibilă. România nu este ocolită de această criză climatică, iar efectele acesteia au fost agravate de o clasă politică care a ignorat problema mediului prea mult timp.

Din acest motiv, însă și din calitatea sa de stat membru al unei Uniuni Europene foarte ambițioase din punct de vedere al combaterii schimbărilor climatice, România trebuie să-și administreze performant mediul și resursele naturale, în care trebuie să investim atât pentru sănătatea cetățenilor, cât și pentru că sunt insuficient valorificate în comparație cu potențialul lor. Politicienii au vorbit adesea despre această bogăție naturală, dar s-a făcut prea puțin pentru a ne asigura că nu va fi risipită și că reușim să fructificăm întreaga ei valoare. Sunt încă multe făcut în această direcție.

În ceea ce privește dezvoltarea economică, știm că marea majoritate a activităților umane presupun consum de resurse și costuri societale, manifestate prin poluare a aerului, apei și solului. De aceea, din perspectiva mediului și a sănătății populației, în eforturile concrete de combatere a poluării, este imperativă obligația tuturor actorilor economici de a respecta trei principii esențiale:

- poluatorul plătește;
- ierarhia măsurilor prioritare de gestionarea deșeurilor;
- circularizarea economiei, concretizată în maximizarea valorii adăugate a resurselor materiale și activități concertate pentru eficientizarea energetică și utilizarea energiei verzi.

Într-o exprimare mai succintă, este vorba despre dezvoltare durabilă, responsabilă față de impactul asupra populației actuale și asupra generațiilor viitoare.

USR PLUS își propune, așadar, să repoziționeze strategic mediul și resursele naturale în politica României, căutând modalități de a valorifica toate avantajele ecologice, sociale și economice pe care acestea le pot aduce. În egală măsură, USR PLUS este și va fi promotorul ideilor de protejare a mediului și de utilizare rațională a resurselor naturale, regenerabile sau neregenerabile, în spiritul solidarității între generații.

Vrem o Românie bogată și diversă din punct de vedere ecologic, modernă, plăcută și funcțională din punct de vedere urbanistic, rațională și solidară din punct de vedere al resurselor naturale.

PRIORITĂȚI

1. **Eficientizarea și transparentizarea sistemului de control al aplicării reglementărilor de mediu**

   Întărirea controlului aplicării reglementărilor prin publicarea tuturor autorizațiilor de mediu, profesionalizarea instituțiilor juridice și a poliției, înăsprirea sancțiunilor pentru contravențiile și infracțiunile de mediu, informare publică continuă asupra controalelor de mediu efectuate și a rezultatelor lor.

2. **Conservarea biodiversității și creșterea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră**

   Asigurarea unui management eficient și eficace al ariilor protejate, perpetuarea silviculturii bazate pe regenerare naturală și promovarea tipurilor naturale fundamentale de pădure, programe de împădurire în interiorul și în afara fondului forestier național și stoparea tăierilor ilegale din păduri.

3. **Eficientizarea, transparentizarea și profesionalizarea administrării pădurilor**

   Introducerea prevalenței obligațiilor de rezultat în administrarea pădurilor, restructurarea administrației silvice de stat, implementarea unui sistem transparent pentru monitorizarea stării pădurilor, implementarea unui sistem eficient de evaluare, autorizare și punere pe piață a lemnului.

4. **Îmbunătățirea calității mediului urban și rural și introducerea instrumentelor de informare în timp real a cetățenilor**

   Îmbunătățirea sistemului național de monitorizare a calității aerului pe toate componentele acestuia (trafic rutier, industrie, fond urban etc.), a sistemului de monitorizare a calității apelor, a eficienței energetice a localităților. Monitorizarea continuă și publică a calității factorilor de mediu, precum și îmbunătățirea calității documentelor referitoare la starea mediului și a serviciilor de interes general realizate de către autoritățile competente.

5. **Revizuirea și accelerarea aplicării Planului Național de Gestionare a Deșeurilor**

   Punerea în acord a Planului Național de Gestionare a Deșeurilor cu țintele asumate ca obligații europene, cu datele la zi din UAT-uri privind performanțele și nevoile de investiții suplimentare, cu avansul tehnologic al domeniului în ceea ce privește logistica și valorificarea deșeurilor și cu așteptările cetățenilor.

6. **Circularizarea economiei și maximizarea avantajelor financiare aduse de investițiile responsabile în conformitate cu Pactul Ecologic European**

   Inventarierea și activarea explicită a parteneriatelor de tip simbioză industrială, activarea politicilor sectoriale de eliminare a risipei de resurse și a dependenței de combustibili fosili, agregarea politicilor interdisciplinare pentru adoptarea și extinderea politicilor de reducere și adaptare la schimbările climatice în domeniile prioritare (energie, construcții, mobilitate, biodiversitate).

7. **Introducerea explicită a problematicii de mediu în curricula școlară și a schimbărilor climatice în învățământul tehnic**

   Acțiunile concertate pentru combaterea schimbărilor climatice și pentru adaptarea la acestea au devenit o necesitate. Încă din faza de proiectare, orice produs, serviciu, investiție, politică publică sau analiză economică ori socială trebuie să țină seama, pentru a fi finanțabilă și implementabilă, de impactul de mediu și contribuția asupra emisiilor de gaze cu efect de seră. A devenit, așadar, importantă formarea deprinderii de a evalua orice activitate și din perspectiva amprentei de mediu.

PRIORITATEA 1

Păduri

OBIECTIV

Eliminarea fenomenului tăierilor ilegale și transparentizarea pieței lemnului

MĂSURI

1. Lansarea DNA-ului Pădurilor. Profesionalizarea instituțiilor juridice și a poliției pentru a reduce infracțiunile de mediu și pentru a crește eficacitatea actului de justiție.

2. Sistem complet de urmărire a masei lemnoase. Implementarea integrală a normelor EUTR privind trasabilitatea masei lemnoase, respectiv optimizarea sistemului informatic SUMAL și a instrumentelor conexe acestuia. Adaptarea sistemului SUMAL la nevoile și realitățile sectorului forestier.

3. Siguranță pentru paznicii pădurilor. Eliminarea riscurilor pentru personalul silvic aflat în misiune de pază. Restructurarea activității de pază a pădurilor aflate sub administrație silvică de stat prin asumarea sa instituțională de către ocolul silvic și aplicarea unor metode bazate pe hărți de risc actualizate permanent, planuri de patrulare auditate periodic și utilizarea de tehnologii moderne pentru supraveghere și intervenție.

4. Returnarea TVA-ului pentru lemnul de foc către cumpărătorul final cu dublu scop: de a motiva persoanele fizice să cumpere lemn ce provine din tăieri legale și de a crea un instrument de identificare a nevoilor reale de lemn de foc ale populației prin colectarea datelor de consum.

5. Mai multă energie alternativă și regenerabilă, mai puține tăieri de păduri. Reducerea presiunii pe păduri prin încurajarea tranziției către surse alternative de energie și surse de energie regenerabilă cu randamente superioare (peleți).

6. Eliminarea furtului de lemn prin metoda evaluării greșite. Tranziția către o comercializare transparentă și controlabilă a lemnului exploatat prin depozite constituite ca puncte de intrare pe piață. Adaptarea cadrului de organizare a exploatării forestiere la noile condițiile de comercializare a lemnului (prestare de servicii cu contracte pe suprafețe mari și perioade de 3-5 ani).

OBIECTIV

Creșterea suprafeței acoperite cu vegetație forestieră

MĂSURI

1. Împădurim România. Declanșarea unui program multianual de împădurire a terenurilor degradate care sunt optime pentru vegetația forestieră. Crearea unui fond de împădurire, identificarea terenurilor și cartarea lor stațională, pregătirea pepinierelor și a materialului săditor, derularea de campanii anuale de împădurire.

2. Protecția drumurilor publice. Creșterea suprafețelor ocupate de perdele forestiere de protecție.

3. Realizarea de culoare verzi. Sprijinirea proprietarilor de terenuri agricole în menținerea arborilor seculari și în folosirea arborilor și arbuștilor pentru crearea unor benzi de vegetație forestieră pe cursurile de ape permanente sau temporare, talveguri, drumuri de exploatație agricolă etc.

4. Actualizarea fondului forestier. Aplicarea prevederilor legale pentru includerea în fondul forestier a pădurilor formate pe cale naturală după 1990.

OBIECTIV

Politică forestieră transparentă și bazată pe date

MĂSURI

1. Transparentizarea stării pădurilor. Instituirea unui sistem public de indicatori ai stării pădurilor care să prezinte public situația curentă a unor parametri relevanți și inteligibili pentru publicul larg, cu actualizarea continuă a informațiilor.

2. Transparentizarea reglementărilor de mediu. Publicarea tuturor actelor de reglementare emise de autoritățile pentru protecția mediului (avize, acorduri, autorizații, autorizații integrate).

3. Transparența și predictibilitatea procesului legislativ. Transparentizarea obiectivelor strategice vizate de legislația subsecventă Codului Silvic prin publicarea obiectivelor vizate de reglementările emise de guvern și monitorizarea efectelor acestora prin indicatori specifici, accesibili public.

4. Transparentizarea controalelor de mediu. Informare publică continuă asupra controalelor de mediu efectuate și a rezultatelor acestora.

5. Strategie forestieră bazată pe date reale. Asigurarea autonomiei Inventarului Forestier Național ca instrument de audit al politicii forestiere și finanțarea corespunzătoare a ciclurilor de inventariere.

MĂSURI

6. Transparentizarea planificării tăierilor de păduri. Transparentizarea datelor amenajistice ale fondului forestier de stat și ale planurilor de management al ariilor protejate prin publicarea datelor pe un portal dedicat informării publice.

OBIECTIV

Profesionalizarea administrației silvice

MĂSURI

1. Reforma Romsilva. Restructurarea Regiei Naționale a Pădurilor prin separarea administrației silvice de activitățile de comercializare a masei lemnoase. Crearea unui cadru instituțional pentru practicarea etică a meseriei de silvicultor, ferită de pericolele corupției și influențelor politice.

2. Modificarea Statutului Personalului Silvic. Introducerea unor criterii de performanță reală și de etică profesională. Promovarea principiilor meritocrației în rândul personalului silvic prin recompensarea rezultatelor meritorii.

3. Calificarea forței de muncă din sectorul silvic. Revitalizarea meseriilor din domeniul silvic și forestier prin înființarea de școli tehnice și/sau profesionale și reformarea celor existente pentru asigurarea forței de muncă necesare sectorului. Adaptarea cunoștințelor teoretice și practice, dar și a calificărilor, la realitățile tehnologice actuale.

PRIORITATEA 2

Arii naturale protejate și biodiversitate

OBIECTIV

Un sistem de management al ariilor protejate participativ și performant

MĂSURI

1. Mărirea suprafețelor protejate. Elaborarea unui plan național de aliniere la obiectivele stabilite prin Green Deal prin identificarea ecosistemelor și zonelor care pot intra

MĂSURI

sub protecție (30% din suprafața națională până în 2030).

2. Management performant al ariilor protejate. Realizarea unui sistem de management al ariilor protejate care să permită implicarea activă a factorilor interesați. Revenirea la sistemul de delegare a administrării ariilor protejate și utilizarea unor criterii transparente de selecție și evaluare a administratorilor.

3. Finanțarea managementului ariilor protejate. Asigurarea unei bugetări corespunzătoare pentru managementul ariilor protejate în sensul asigurării continuității finanțării activităților operaționale.

4. Finalizarea Catalogului Pădurilor Virgine. Asigurarea protecției acestora, prin actualizarea corespunzătoare a amenajamentelor silvice.

5. Rezolvarea problemelor legate de delimitarea ariilor protejate. Revizuirea limitelor INSPIRE, cu accent pe includerea tuturor suprafețelor relevante din punct de vedere al biodiversității, dar neincluse în actualele limite propuse.

6. Compensații pentru proprietarii de terenuri în arii protejate unde le este limitat dreptul de uzufruct, pentru a încuraja conformarea voluntară.

OBIECTIV

Conservarea biodiversității ca element strategic pentru calitatea vieții

MĂSURI

1. Management modern al habitatelor. Realizarea unui sistem integrat de management al habitatelor și speciilor, inclusiv desemnarea de coridoare ecologice, construcția de ecoducte, inventarieri ale populațiilor de specii importante utilizând metode genetice și includerea măsurilor de conservare în managementul resurselor.

2. Reguli de conservare a biodiversității. Definirea serviciilor ecosistemice de bază ca reguli minimale obligatoriu de respectat pentru toți deținătorii de fond forestier, prin parametri ușor de evaluat și de îndeplinit.

3. Măsuri integrate de reducere a conflictelor om–carnivore mari.

4. Despăgubiri. Simplificarea procedurii de acordare de despăgubiri pentru pagube produse de speciile de faună aflate sub protecția legii, cu scopul de a reduce opoziția populației locale față de protejarea acestora.

5. Înființarea de rezervații și sanctuare. Derularea unui program de înființare de sanctuare pentru specii importante sau rare.

PRIORITATEA 3

Managementul deșeurilor și economie circulară

OBIECTIV

Fără gunoaie în natură

MĂSURI

1. Introducerea garanției pentru ambalaje. Colectarea și reciclarea ambalajelor de PET, aluminiu și sticlă în proporție de minimum 80%, prin implementarea sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje.

2. Stop mafiei gunoaielor. Introducerea „Inspectorului Gunoaielor" și a trasabilității circuitului deșeurilor pe întregul lanț.

3. Educare și standardizare la nivel local. Asistarea administrațiilor locale pentru definirea, adoptarea și monitorizarea de politici de reducere a generării de deșeuri, de stimulare a colectării tarifelor, de îmbunătățire și eficientizare a dotărilor logistice și a programelor de informare și conștientizare a cetățenilor.

4. Depozite de gunoi conforme. Monitorizarea continuă, transparentă, a depozitelor de deșeuri pentru respectarea condițiilor de calitate a deșeurilor acceptate pentru eliminarea prin depozitare (compoziție, proveniență, măsurare și documentare corespunzătoare).

5. Fără moloz în natură. Stabilirea mecanismului de finanțare și a responsabilităților privind deșeurile din construcții și demolări, astfel încât România să-și îndeplinească obiectivele asumate în calitatea sa de stat membru al UE.

6. Materie primă, nu deșeu. Reglementarea strictă a criteriilor tehnice care stau la baza recunoașterii încetării statutului de deșeu a deșeurilor de plastic, sticlă, metal, lemn, astfel încât acestea să redevină valoroase din punct de vedere economic, într-un circuit de „buclă închisă" conform principiilor economiei circulare.

7. Creșterea capacităților de reciclare. Sprijinirea prin măsuri administrative, inclusiv de natură fiscală și de atragere de finanțări publice și private pentru extinderea capabilității de valorificare (reciclare, compostare, digestie anaeroba) a României pentru toate categoriile și cantitățile de deșeuri proprii.

OBIECTIV

România—un stat european

MĂSURI

1. Fără gropi de gunoi neconforme. Finalizarea închiderii și securizării depozitelor neconforme, rezolvarea cazurilor de infringement.

2. Armonizarea cu legislația europeană de mediu. Transpunerea și localizarea tuturor reglementărilor europene privind economia circulară și schimbările climatice, atât a celor decurgând din Pactul Ecologic European cât și a celor restante, cu prioritate a celor care dezvoltă capacitate de monitorizare și intervenție a societății în ansamblul ei (directiva INSPIRE, de promovare a instrumentelor de decizie bazate pe date deschise).

OBIECTIV

Cetățeni responsabili față de mediu și societate

MĂSURI

1. Educație în domeniul mediului. Derularea de programe de educație în scopul conștientizării nevoii de protejare a mediului prin reducerea risipei de orice fel, managementul corect al deșeurilor și a altor potențiali factori de poluare.

2. Colectare separată. Generalizarea colectării separate a deșeurilor de la domiciliu.

3. Plătești cât arunci. Implementarea sistemului de tarifare diferențiată a salubrității (“pay as you throw”) la nivel național.

4. Măsuri concrete de prevenire a generării deșeurilor.

5. Mai puține deșeuri la groapă. Reducerea cu minimum 50% a cantităților de deșeuri municipale eliminate prin depozitare.

6. Transparentizarea datelor de mediu. Afișarea datelor din Sistemul Integrat de Mediu, administrat de Agenția Națională de Mediu, pe site-ul ANPM și al Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, privind calitatea aerului, cantitățile de deșeuri generate și a celor reciclate, inspecțiile derulate de Garda Națională de Mediu și de Administrația Fondului de Mediu, inclusiv a rezultatelor acestora și a măsurilor dispuse pentru conformare.

OBIECTIV

O economie circulară funcțională

MĂSURI

1. Prelungirea ciclului de viață al produselor (refolosire, reparare, durate mai lungi de garanție).

2. Strategie națională pentru reciclare. Elaborarea unei strategii naționale de reciclare care să includă și dezvoltarea pieței de materii prime provenite din reciclare.

3. Inovare în economie circulară. Programe de finanțare pentru proiecte inovative în domeniul deșeurilor.

4. Materie primă reciclată. Alinierea obligațiilor naționale de includere în produsele noi a unei ponderi în creștere de materii prime secundare provenite din reciclare, la reglementările europene și la angajamentele voluntare asumate de industrie la nivel internațional.

5. Administrație publică „verde". Generalizarea utilizării energiei regenerabile (eoliană, solară, din biomasă) și a soluțiilor eficiente energetic (mobilitate, iluminat, eficientizare a clădirilor) pentru administrațiile orașelor mici și a localităților rurale.

PRIORITATEA 4

Calitatea aerului, apei și a solului

OBIECTIV

Îmbunătățirea și monitorizarea transparentă a calității aerului în mediul urban și rural

MĂSURI

1. Monitorizare transparentă a calității aerului. Optimizarea, extinderea și transparentizarea suplimentară a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului, atât pentru aglomerările urbane, cât și pentru sursele de poluare din activități economice.

MĂSURI

2. Legea mirosurilor. Legislație și norme metodologice de prevenire și de rezolvare a problemelor privind poluarea olfactivă.

3. Retehnologizarea poluatorilor. Susținere financiară pentru retehnologizarea poluatorilor și pentru cercetare în domeniu.

4. Poluatorul plătește. Aplicarea principiului „poluatorul plătește" pentru autovehicule și pentru alte surse de poluare.

5. O nouă abordare cu privire la monitorizarea poluanților atmosferici. La ora actuală, poluatorii sunt responsabili să își măsoare singuri nivelul poluanților eliberați în atmosferă și să determine impactul acestora. Avem nevoie de o obiectivizare a acestor măsurători, prin măsurători transparente și cu un rol sporit al Agențiilor pentru Protecția Mediului în acest proces.

OBIECTIV

Îmbunătățirea și monitorizarea transparentă a calității apei și a solului

MĂSURI

1. Transparentizarea calității apei. Dezvoltarea portalului calitateapa.ro și a rețelei naționale de monitorizare a calității apei. Reglementarea unui sistem coerent de verificare a calității apelor, bazat pe principiile enunțate de directivele europene din domeniu.

2. Stop furtului din râuri. Protejarea albiilor râurilor prin implementarea „Inspectorului Balastierelor" și combaterea furtului de material mineral.

3. Prevenirea inundațiilor. Actualizarea strategiei naționale de combatere a inundațiilor adaptată noului context al schimbărilor climatice și asigurarea prioritații implementării acestor măsuri în zonele de risc.

4. Realizarea unei strategii naționale coerente pentru ape uzate. Creșterea gradului de dezvoltare a rețelelor de canalizare și de ape uzate.

5. Catalogul Râurilor Sălbatice. Inventarierea și protejarea râurilor sălbatice, precum și reecologizarea celor afectate de MHC-uri.

6. Prevenirea secetei. Stocarea apei din perioadele cu exces de umiditate în vederea utilizării în perioadele secetoase, prin creșterea capacității de retenție a apei în sol, lărgirea zonelor inundabile ale râurilor și/sau realizarea de acumulări/poldere temporare, restaurarea galeriilor de luncă și a brațelor moarte/zonelor umede, precum și regândirea sistemelor de desecare din zonele de câmpie.

7. Apă de calitate la robinet. Creșterea calității și încurajarea consumului de apă potabilă din rețeaua publică, atât prin îmbunătățirea infrastructurii de tratare și de distribuție, cât și prin educarea și informarea publicului.

8. Management durabil al solurilor. Strategie specifică pentru managementul durabil

MĂSURI

al solurilor și realizarea unei baze de date digitale privind situația zonelor contaminate la nivel național și inventarierea zonelor în care există un risc de eroziune, de scădere a conținutului de materie organice, de tasare, de salinizare sau de alunecare de teren

9. Cartarea digitală a solurilor (Digital soil mapping). Bugetarea unor proiecte de cercetare care au ca scop generarea unor noi hărți cu proprietăți și caracteristice ale solurilor din România la o rezoluție înaltă prin integrarea și modelarea bazelor de date care au informații despre soluri (ICPA, IFN)

10. Educație în managementul solului. Crearea unui ghid de bune practici integrat pentru un management sustenabil al terenurilor, în scopul protecției și conservării solului (eroziune, poluarea cu nitrați, declin în materie organică, contaminare, scăderea biodiversității, salinizarea, acoperirea cu materiale impermeabile, inundații și alunecări de teren etc.)

PRIORITATEA 5

Așezări umane

OBIECTIV

Reducerea poluării urbane

MĂSURI

1. Transport public eficient. Sprijinirea dezvoltării sistemelor de transport urban și metropolitan durabile, interconectate la rețeaua regională și națională.

2. Trenuri metropolitane. Revitalizarea și dezvoltarea transportului feroviar metropolitan.

3. Transport public „verde". Sprijinirea programelor de implementare a transportului public „verde".

4. Programe pentru reducerea poluării. Dezvoltare de politici naționale pentru gestionarea și reducerea poluării fonice și a aerului în așezările umane, inclusiv prin finanțarea unor programe în acest sens din fonduri UE sau din Fondul de Mediu.

5. Parcuri noi. Program național de înființare de parcuri și de infrastructură verde, prioritar în orașele cu probleme de poluare și cu deficit de spații verzi.

6. Rețele de piste de biciclete. Realizarea de piste de biciclete, atât în interiorul localităților, cât și între localitățile apropiate.

MĂSURI

7. Transport electric. Acordarea de facilități fiscale pentru achiziția mijloacelor de transport electrice, inclusiv pentru transport public.
8. Rețea de alimentare pentru autovehicule electrice. Crearea unui program și a unei strategii naționale de dezvoltare a rețelei de alimentare pentru mijloacele de transport electrice.

OBIECTIV

Cetățeni informați corect și complet cu privire la calitatea mediului urban și rural

MĂSURI

Digitalizare și transparentizare. Realizarea bazelor de date GIS la nivel urban și rural care să conțină seturi de date spațiale conforme prevederilor Directivei CE INSPIRE, astfel încât să fie accesibile publicului informațiile referitoare la mediu. Asigurarea serviciilor de accesare seturilor de date spațiale (vizualizare și descărcare).

OBIECTIV

Îmbunătățirea eficienței energetice a localităților

MĂSURI

1. Modernizarea sistemelor de termoficare. Adaptarea și eficientizarea sistemelor energetice și de termoficare, în sensul scăderii amprentei de carbon și al reducerii dependenței de combustibilii fosili.
2. Eficiența energetică a clădirilor. Îmbunătățirea nivelului de eficiență energetică în clădirile publice și sprijinirea proprietarilor privați pentru implementarea de astfel de programe.
3. Performanță energetică. Generalizarea parteneriatelor de tipul Contractelor de Performanță Energetică, între UAT-uri, furnizori de soluții tehnice și instituții finanțatoare, în domeniul iluminatului public, al mobilității urbane și periurbane, a eficientizării energetice a clădirilor publice, a eficientizării energetice a clădirilor de locuit.
4. Cartiere verzi. Creșterea suprafeței spațiilor verzi urbane (acoperișuri verzi, insule verzi, livezi urbane, «păduri urbane») pentru scăderea disconfortului asociat insulelor de căldură urbană, cât și combaterea poluării urbane.

OBIECTIV

Îmbunătățirea managementului animalelor fără stăpân

MĂSURI

1. Transparentizarea serviciilor prestate de firmele de ecarisaj și a situației din adăposturi.
2. Încurajarea sterilizării animalelor.
3. Dezvoltarea unui cadru legislativ național privind animalele fără stăpân pentru un management corect al acestora.
4. Revizuirea legislației pentru combaterea cruzimii împotriva animalelor.

PRIORITATEA 6

Managementul resurselor naturale

OBIECTIV

Viață de calitate și dezvoltare durabilă în zonele defavorizate din cadrul perimetrelor de explorare/ exploatare a resurselor

MĂSURI

1. Ecologizarea siturilor contaminate. Accelerarea procesului de închidere și de ecologizare a siturilor contaminate.
2. Tranziție justă. Elaborarea unei strategii naționale de reconversie profesională în bazinele miniere. Promovarea politicilor durabile de reducere a dependenței financiare din exploatarea resurselor prin facilitarea accesului la fondurile europene de justiție socială din cadrul pactului de tranziție ecologică.

MĂSURI

3. Fond de dezvoltare. Crearea unui fond de dezvoltare a zonelor defavorizate din perimetrele de exploatare, finanțat din taxe și/sau redevențe rezultate din exploatare.

4. Elaborarea de reglementări prin care profitul din exploatarea resurselor naturale neregenerabile să fie păstrat cât mai aproape de sursă.

5. Responsabilitate socială. Revizuirea reglementărilor referitoare la investițiile corporative de responsabilitate socială din etapele de explorare/exploatare pentru a facilita sprijinirea comunităților afectate.

6. Lansarea platformei „Roșia Montană" și transformarea localității într-un model de dezvoltare sustenabilă bazată pe valorificarea patrimoniului cultural și natural și pe implicare civică.

OBIECTIV

Exploatare a resurselor neregenerabile în acord cu angajamentele la nivel european și principiul solidarității între generații

MĂSURI

1. Adaptarea exploatării hidrocarburilor și a resurselor neenergetice în vederea conformării la strategia UE 2030.

2. Aplicarea principiului solidarității între generații cu privire la exploatarea resurselor naturale neregenerabile.

3. Interzicerea utilizării cianurilor în minerit.

PRIORITATEA 7

Schimbări climatice

OBIECTIV

România, o țară care combate și se adaptează la schimbările climatice

MĂSURI

4. Educație cu privire la schimbările climatice. Derularea unui program național de conștientizare asupra efectelor schimbărilor climatice și a măsurilor de combatere a acestora.

5. Constituirea de urgență a grupurilor bi—și multidisciplinare de lucru pentru elaborarea și adoptarea reglementărilor restante sau de care depinde atragerea fondurilor publice și private necesare pentru investiții destinate tranziției spre o economie circulară, cu emisii scăzute de carbon și o contribuție pozitivă asupra nivelului de trai, în conformitate cu principiile conținute în Pactul Ecologic

6. Strategie națională. Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale de Combatere a Schimbărilor Climatice, bazată pe ecosisteme având ca țintă reducerea emisiilor de carbon cu 60% până în 2030 și pe măsurători transparente a principalelor surse de generare a gazelor cu efect de seră.

7. Auditarea modului actual de monitorizare a schimbării folosinței terenurilor Land Use, Land-Use Change and Forestry (LULUCF) cu scopul asigurării calității și conformității acestei raportări naționale.

8. „Înverzirea" sistemului de achiziții publice central și local.

Energie

CONTEXT

Sistemul energetic este esențial pentru funcționarea întregii economii naționale și influențează, decisiv, viața noastră de zi cu zi. Următorii ani vor fi plini de provocări pentru economiile statelor europene, inclusiv a României.

Reconfigurarea sistemului energetic și a industriilor intensive pentru implementarea de noi tehnologii, care să diminueze consumul de energie și emisiile de carbon din atmosferă, presupune investiții majore.

Toate aceste provocări vin pe fondul unor eforturi uriașe, care trebuie făcute pentru a așeza România pe drumul unei dezvoltări durabile, pentru a atinge țintele Acordului de la Paris privind schimbările climatice. Pachetul Energie Curată pentru Toți Europenii stabilește, la rândul său, un set de obiective clare. De asemenea, Pactul Ecologic European trasează o foaie de parcurs care are ca obiective principale neutralitatea emisiilor de carbon până în 2050, utilizarea eficientă și durabilă a resurselor naturale în limita capacității de autoreglare a mediului și tranziția spre energie curată, în special prin folosirea energiei verzi, a noilor tehnologii de producere a energiei și a combustibililor alternativi cu emisii scăzute (hidrogen, biometan, biocombustibili, gaz de sinteză).

Perspectivele pentru anul 2030 ale țintelor UE pentru energia regenerabilă și pentru eficiența energetică au fost fixate la 32% respectiv cel puțin 32,5%—cu o eventuală revizuire în creștere în 2023. În plus, gradul de interconectare regională al pieței de energie electrică trebuie să ajungă la 15%. Toate aceste măsuri trebuie să conducă spre o reducere a emisiilor de dioxid de carbon cu 40% față de nivelul înregistrat în anul 1990, pentru ca UE să atingă neutralitatea emisiilor de carbon până în anul 2050.

Țintele stabilite la nivel european presupun modificări fundamentale ale sistemului energetic. De aceea, este necesar să asigurăm o tranziție justă spre energia curată, fără a pune în pericol sustenabilitatea economică și securitatea aprovizionării cu energie.

Pe plan național, politicile care influențează buna funcționare a sistemului energetic trebuie să fie adaptate la modul în care secto-

rul energetic va fi reconfigurat în următorii 30 de ani. Acest lucru trebuie să asigure traversarea cu succes a perioadei de tranziție, pentru a-i proteja pe consumatorii vulnerabili, care vor resimți șocul schimbărilor, dar și pe cei ale căror locuri de muncă vor fi afectate.

Pe termen mediu și lung, România trebuie să depășească mai multe obstacole în reformarea sistemului energetic național, în principal din cauza capacităților învechite de producție, de transport și de distribuție, în contextul în care o parte importantă dintre ele se apropie de epuizarea duratei de funcționare sau sunt afectate de evoluția crescătoare a prețului certificatelor EU ETS.

Astăzi, starea precară a rețelelor de transport și de distribuție este reflectată cel mai bine de statisticile Comisiei Europene. Consumatorii din România suferă, anual, de pe urma întreruperilor în alimentarea cu curent electric, totalizând o medie de 563 de minute, cea mai ridicată cifră din Uniunea Europeană! Riscuri similare, care generează îngrijorare, se întâlnesc și în cazul furnizării agentului termic și a apei calde.

Pierderile din sistem, caracterul netransparent al fixării prețului la energie electrică, termică și gaze naturale și gradul scăzut de eficiență energetică a locuințelor fac ca o parte importantă din populația României să cheltuiască pe consumul de energie în medie peste 15% din salariu, în condițiile în care media europeană este de 8.6%.

Politizarea excesivă și decapitalizarea companiilor de stat în lipsa investițiilor au făcut ca sistemul energetic național să devină rigid și neperformant, mai ales în anumite sub-sectoare de producție. România se confruntă cu probleme multiple în sectorul energetic: infrastructura învechită și necesarul investițional ridicat pentru modernizare (aproape 23 de miliarde de euro până în 2030, conform Planului Național Integrat pentru Energie și Schimbări Climatice—PNIESC), utilizarea sub potențialul disponibil a surselor de energie regenerabila (solar, eolian, geotermal, biomasă, biogaz), interes scăzut pentru noi investiții în energia din surse regenerabile. Sunt necesare investiții în rețeaua de distribuție și în mentenanța instalațiilor. Trebuie încurajată dezvoltarea coordonată în zona operatorilor de distribuție, iar acordarea de dividende din profitul realizat de companiile energetice de stat să se facă în funcție de necesarul de investiții al acestora. În caz contrar, Guvernul va afecta grav capacitatea companiilor de stat de a se moderniza.

Niciuna dintre guvernările care s-au perindat în ultimii ani nu a găsit răspunsul la problematica socială determinată de închiderea producției de cărbune sau de prăbușirea sistemului de încălzire centralizată. România a pierdut două treimi din Sistemele de Alimentare Centralizată cu Energie Termică (SACET) în ultimele trei decenii, din cauza unei combinații toxice între corupție, delăsare și management dezastruos. Astăzi au mai rămas 47 de orașe cu astfel de sisteme, multe dintre ele necesitând investiții semnificative în modernizare. Producția de apă caldă și energie termică este dependentă de combustibili fosili poluanți, iar utilizarea energiei cu emisii scăzute de carbon este neglijabilă. Pierderile de agent termic din rețelele de transport și distribuție reprezintă o mare problemă.

Sectorul clădirilor necesită o atenție aparte, fiind un mare consumator de energie (40% din consumul final de energie la nivelul UE). Consumul de resurse foarte mare din România, comparativ cu alte țări, duce la costuri ridicate și afectează calitatea vieții. Clădirile de locuit din România construite înainte de 1989 au o performanță energetică scăzută. Risipa energetică reprezintă o problemă majoră în spațiile administrației publice și clădirile educaționale, școlile fiind printre cei mai mari consumatori de energie.

Contextul este dat și de un nivel ridicat de sărăcie și de sărăcie energetică. Definirea neclară a consumatorilor vulnerabili, colectarea deficitară a datelor despre aceștia și utilizarea ineficientă a mecanismelor de sprijin care există în prezent sunt aspecte care complică situația. Toate acestea descurajează investițiile în extinderea rețelelor de gaze și energie electrică și împiedică inclusiv trecerea la o piață cu adevărat liberă a energiei electrice și a gazelor naturale. Aceste probleme sunt agravate de lipsa de cunoștințe de specialitate la nivelul administrației de stat și locale, management lipsit de competență, și sufocat de nepotism politic și profund corupt în zona de stat.

Statul român are o prezență extrem de crescută în sectorul energetic. El este cel care elaborează și decide politicile publice, este arbitrul pieței, deținător de active și este și investitor. Deși, în teorie, acesta ar fi putut să gestioneze sectorul într-o manieră judicioasă, experiențele din ultimii 30 de ani ne-au arătat contrariul. Toate aceste elemente sunt semne că este necesară o schimbare de paradigmă.

Pornind din acest punct și ținând cont de angajamentul României pentru o tranziție către o energie curată, avem șansa de a construi un sistem energetic punând consumatorul, buna guvernanță a companiilor, investițiile private și publice și securitatea energetică în centrul politicilor noastre. Costul tranziției energetice pentru consumatorul casnic și cel industrial trebuie să fie rezonabil și să se bazeze pe criterii de eficiență economică și pe menținerea unui mix energetic diversificat, bazat pe exploatarea rațională a resurselor energetice indigene.

Politicile energetice pe care le propunem se vor baza pe 3 piloni:

- **Tranziția de la energia bazată pe resurse poluante la o energie curată** prin stimularea realizării de noi capacități de producție bazate pe tehnologii moderne;
- **Acordarea unui loc central consumatorilor și prosumatorilor de energie**, combaterii sărăciei energetice, creșterii eficienței energetice, introducerii sistemelor moderne și eficiente de încălzire a locuințelor, electro-mobilității și digitalizării;
- **Dezvoltarea unei piețe competitive de energie**, stimularea investițiilor publice și private în sistemul energetic, precum și listarea la bursă a companiilor de stat din energie, acolo unde este cazul.

OBIECTIV

Viziunea noastră în domeniul energiei ține cont de transformările sistemice prin care trece acest sector. USR PLUS înțelege atât dimensiunea provocărilor, cât și eforturile și investițiile uriașe necesare pentru a pregăti România să parcurgă cu succes această tranzi-

ție energetică. Răspunsul nostru la provocările care ne așteaptă este unul prompt și bazat pe măsuri cât se poate de concrete. Vom utiliza instrumente de politici publice ce vor avea ca scop asigurarea de servicii de calitate la prețuri accesibile pentru consumatorul final.

Astfel, obiectivele noastre vor fi:

1. Neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon în alimentarea cu energie până în 2050;

2. Protecția reală a consumatorului vulnerabil și reducerea semnificativă a gradului de sărăcie energetică;

3. Crearea unui mediu de reglementare competitiv, transparent și predictibil, bazat pe consultare publică de substanță, care să constituie fundamentul piețelor libere și competitive de energie; de asemenea, înscrierea României în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie va reprezenta, pentru USR PLUS, un obiectiv.

4. Stimularea investițiilor în domeniu având ca scop decarbonarea și eficiența energetică pe tot lanțul valoric (producție—transport—consum) și în toate sectoarele conexe (industrie, transport, clădiri) precum și accelerarea procesului de digitalizare a rețelelor de energie;

5. Formarea prețului energiei în mod transparent și nediscriminatoriu.

MĂSURI

1. **Susținerea tranziției către energia curată.**

   Furnizarea de energie necesită un sistem energetic sigur, competitiv și capabil să valorifice toate sursele de energie. Diversitatea tehnologică impune luarea în considerare a tuturor resurselor.

   Vom respecta standardele și normele UE legate de energia regenerabilă, eficiența energetică și protecția mediului, în special reducerea gazelor cu efect de seră și vom urmări creșterea rezilienței societății românești în fața provocărilor viitoare.

   Susținem dubla deducere a investițiilor în filtre și echipamente de reducere a poluării în procesele industriale și de producere a energiei. Orice investiție care reduce emisiile de gaze cu efect de seră și impactul asupra mediului va fi încurajată.

   Sustenabilitatea economică, neutralitatea tehnologică, energia curată, eficiența energetică, securitatea aprovizionării și tranziția justă vor fi cele șase filtre care vor sta la baza strategiei noastre.

   Pentru realizarea acestei măsuri și atingerea obiectivelor climatice în intervalul 2030–2050, considerăm că este necesară asigurarea unui aport considerabil de electricitate cu emisii scăzute de carbon dintr-un mix diversificat (surse regenerabile, nuclear, biomasă, gaz natural și de sinteză, hidrogen).

2. **Atingerea unei ținte ambițioase pentru energia regenerabilă.**

   Sistemul actual de tranzacționare de certificate verzi, cu modificările neinspirate de legislație, au dus la descurajarea investițiilor în domeniu. Ne dorim să crească ponderea de energie din surse regenerabile pentru a ne apropia de ținta de 32% pentru anul 2030 stabilită la nivelul Uniunii Europene. Pentru a atinge aceasta țintă, vom susține următoarele măsuri:

- Eliminarea barierelor legislative din cadrul înțelegerilor comerciale de tip Power Purchase Agreement, astfel încât să fie evitate blocajele generate de încheierea contractelor bilaterale între companii, pentru a permite dezvoltarea de noi proiecte de energie din surse regenerabile;

- Crearea unui cadru care să faciliteze absorbția de fonduri europene pentru realizarea investițiilor în sectorul producerii de energie eoliană onshore și offshore (dacă este fezabil);

- Încurajarea tranziției către energia bazată pe biomasă sustenabilă în zonele rurale și în urbanul mic pentru a diminua utilizarea masei lemnoase (în condițiile în care peste 30% din populația României folosește încălzirea cu lemne). Aceasta poate fi obținută din deșeuri organice din agricultură și zootehnie, precum și din folosirea deșeurilor menajere și industriale.

3. Cadru adecvat pentru hidrogen și combustibilii alternativi.

Hidrogenul poate deveni o resursă alternativă, cu emisii scăzute de carbon, pentru încălzire, răcire, energie electrică, electromobilitate și aplicații industriale.

Între hidrogenul verde, obținut prin electroliză, și resursele regenerabile sunt o serie de sinergii ce pot aduce valoare adăugată în procesul de producere a energiei. De asemenea, hidrogenul albastru, obținut din gaz natural, prin captarea carbonului pentru utilizare sau stocare poate reprezenta o alternativă de viitor pentru industria internă de gaze naturale. Pentru a pregăti economia României pentru valorificarea acestor oportunități, vom promova următoarele măsuri:

- Participarea la inițiativele europene de încurajare a dezvoltării tehnologiilor pe bază de hidrogen, pentru a atinge pragul de competitivitate economică și de utilizare la scară largă, cu o contribuție esențială la securitatea energetică;

- Susținem atragerea investițiilor în soluțiile tehnologice moderne care au atins un grad de maturitate și care au fost suficient testate pentru a funcționa în condiții de eficiență economică;

- Susținem dezvoltarea infrastructurii de transport curat pentru stații de reîncărcare electrice și combustibili alternativi, potrivit legislației europene—CNG, LNG, biocarburanți și hidrogen (pe termen mediu și lung)—prin includerea în schemele existente de sprijin, prin măsuri administrative, simplificare birocratică, stimulente fiscale și încurajarea unor programe de cercetare-dezvoltare.

  Vom acorda o atenție deosebită dezvoltării acestor noi tehnologii ținând cont de standardele de protecție a mediului și de standardele de competitivitate economică.

4. Energia nucleară, parte a soluției pentru o energie curată.

Securitatea energetică în noul context european presupune promovarea investițiilor în capacități noi de producție a energiei electrice, cu emisii reduse de carbon. Considerăm că energia nucleară reprezintă un element important pentru securitatea energetică a României și este parte din soluția pentru îndeplinirea țintelor europene pentru atingerea neutralității climatice.

Retehnologizarea Unității 1 a Societății Naționale „Nuclearelectrica" în vederea prelungirii cu încă un ciclu de viață a acestei unități este vitală în următorii ani. De asemenea, susținem menținerea ciclului nuclear integrat în România, în condiții de eficiență economică și cu respectarea celor mai înalte standarde profesionale din industrie. Concomitent, vom promova dezvoltarea de noi soluții pentru depozitarea intermediară și pe termen lung a deșeurilor radioactive.

Vom crea un cadru coerent pentru realizarea noilor investiții de la Cernavodă cu parteneri strategici euroatlantici ai României, în condiții de eficiență economică și la prețuri competitive pentru consumatorii finali. Planurile de construcție a Unităților 3 și 4 pot asigura un aport de electricitate fără emisii de carbon și o cotă importantă de energie curată în producția de energie electrică a României.

5. **Asigurarea unei tranziții juste pentru zonele carbonifere.**

Propunem ca zonele carbonifere aflate în tranziție să devină zone economice speciale, timp de 10 ani, pentru a încuraja dezvoltarea de societăți comerciale cu activități economice diversificate.

Astfel, propunem o serie de facilități fiscale pentru firmele care au puncte de lucru și angajați în zonele Valea Jiului și Gorj, precum scutirea de la plata impozitului pe profit, deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal, în proporție de 50%, a cheltuielilor eligibile pentru aceste activități pentru a încuraja investițiile în mijloace fixe performante, amortizarea accelerată pentru investițiile în cercetare-dezvoltare, recuperarea pierderilor fiscale în 10 ani consecutivi, în loc de 7.

Noile investiții private vor sprijini transformarea locurilor de muncă în aceste zone miniere, unde există o prevalență ridicată de competențe tehnice, care pot fi adaptate pentru industriile viitorului. Sectoarele cu mare potențial de creștere în Europa și în România sunt: producția de baterii, subansamble și componente pentru autovehicule electrice, turbine pentru eoliene, panouri solare termice, panouri fotovoltaice, pompe de căldură, module termice automatizate, contoare inteligente pentru utilități, materiale de construcție și de izolare a locuințelor etc.

Vom crea cadrul necesar pentru ca mediul privat care își dorește să investească în aceste regiuni să beneficieze, pe lângă facilitățile fiscale enumerate mai sus, și de finanțare suplimentară prin fonduri europene: Fondul pentru Tranziție Justă și alte mecanisme dedicate tranziției energetice către o economie curată (Facilitatea pentru Redresare și Reziliență, sursele din Pactul Ecologic European, InvestEU).

De asemenea, vom milita la nivel local pentru susținerea proiectelor de infrastructură utilitară critică și de transport cu fonduri europene, astfel încât aceste regiuni să devină un mediu atractiv investițional și să fie conectate cu restul țării.

Crearea unei economii locale bazată pe producție va acționa ca o măsură de protecție socială în cazul trecerii către o economie curată a regiunilor monoindustriale, construite în jurul marilor exploatări de cărbune.

6. **Combaterea sărăciei energetice.**

Accesul la energie este un drept fundamental, așa cum este accesul la educație și la sănătate. Vom urmări să implementăm proiecte și programe care să asigure accesul tuturor cetățenilor la energie. Studiile ne arată că sărăcia energetică este, pe de-o parte, o problemă de accesibilitate a resurselor energetice și suportabilitate a facturilor la energie și, pe de altă parte, o problemă de acces deficitar la mijloace moderne de asigurare a confortului termic în locuință.

Vom redefini noțiunea de „consumator vulnerabil". Susținem extinderea definiției pentru a acoperi factori structurali și de acces, comportamentul comercial și designul de piață. Cadrul actual de reglementare prin tariful social este învechit și nu răspunde nevoilor existente în rândul consumatorilor vulnerabili.

Definirea consumatorului vulnerabil este o problemă complexă pe care o vom aborda atât la nivel ministerial (Ministerul Muncii, Economiei/Energiei, și Ministerul Dezvoltării), cât și în strânsă legătură cu autoritățile publice locale pentru rezolvarea problemelor de acces la energie și cu alți actori relevanți cu expertiză din societatea civilă. Printre măsurile pe care le considerăm necesare pentru rezolvarea problemelor care țin de consumatorul vulnerabil și combaterea sărăciei energetice, enumerăm:

- Regândirea sistemului prin acordarea de ajutoare financiare diferențiate pentru energie stabilite în funcție de un punctaj care să cuprindă, printre altele, un anumit prag de kWh consumați anual, venitul familial disponibil, localizarea geografică sau gradul de incluziune socială;

- Implementarea măsurii fiscale „zero taxe pe salariul minim" cu rolul de a crește veniturile populației, inclusiv a celor aflați în sărăcie energetică;

- Redefinirea tarifului social și a mecanismului de aplicare a acestuia, astfel încât consumul peste plafon să nu îi mai taxeze în mod prohibitiv pe consumatorii vulnerabili;

- Continuarea programelor de reabilitarea termică a locuințelor și încurajarea implementării pe scară largă a contorizării inteligente, care permite consumatorilor să își dozeze și adapteze consumul în funcție de buget;

- Acordarea de facilități fiscale mediului privat pentru implicarea acestuia în dezvoltarea de micro-rețele energetice în zone neelectrificate;

- Sistem de vouchere pentru conectarea la energie electrică atât pentru continuarea programului existent privind instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice, cât și pentru conectarea la rețeaua de distribuție publică, unde soluția este posibilă și mai rentabilă pentru consumatorii vulnerabili.

7. **Simplificarea și stimularea conectării la rețelele de gaze naturale și energie electrică.**

Promovăm dezvoltarea rețelei de gaze pentru locuințele din mediul urban mic și rural, mai ales în contextul noilor descoperiri de zăcăminte de gaze naturale onshore și offshore. Acest lucru poate fi realizat prin acordarea de facilități fiscale operatorilor de distribuție pentru a accelera conectarea la rețelele de gaze, cât și prin accesarea de fonduri europene sau prin sursele de finanțare la nivel național.

În paralel, poate fi implementată schema de sprijin pentru consumatorii vulnerabili care nu pot face față costurilor, astfel încât gazele exploatate în România să ajungă în casele cât mai multor consumatori români. De asemenea, vom susține debirocratizarea și simplificarea procedurii de racordare la rețeaua de curent electric, pentru reducerea timpului de conectare.

Ne propunem să conectăm locuințele izolate la electricitate, fie prin acces la rețea, fie prin soluții individuale bazate pe energie curată. Acest lucru vizează localitățile și gospodăriile care sunt în imposibilitatea de a suporta singure costul racordării la rețea sau pe cel al instalării de soluții individuale.

Comparatorul de tarife implementat de ANRE ar trebui să fie de tip open-source, cu baze de date publice, puse la dispoziția oricărui site sau companie care vrea să dezvolte un serviciu de profil. Utilizatorii ar putea să se aboneze la serviciile dezvoltate pentru a fi la curent cu evoluția prețurilor și tarifelor.

8. **Implementarea programelor de eficiență energetică.**

   Pentru a atinge ținta de 32.5% propusă de instituțiile UE la nivelul statelor membre pentru anul 2030, vom accelera programele naționale de renovare energetică aprofundată a clădirilor publice și a celor rezidențiale cu fonduri europene. Acestea presupun anveloparea termică, introducerea contoarelor inteligente pentru utilități, înlocuirea instalațiilor interioare de apă caldă și căldură (acolo unde este posibil, pe principiul configurării pe orizontala a instalațiilor, cumulata cu contorizarea individuala a consumului de apă caldă și căldură la nivel de apartament), asigurarea ventilării cu recuperarea căldurii, integrarea celor mai eficiente surse de căldură și a celor regenerabile, precum și digitalizarea.

   Susținem modificarea legislației astfel încât să accelerăm instalarea contoarelor inteligente, care este o precondiție tehnică pentru digitalizarea și dezvoltarea rețelelor inteligente și a măsurilor de management a consumului de energie. De asemenea, vom stimula integrarea soluțiilor cu amprentă minimă de carbon în domeniul construcțiilor.

   Vom susține un cadru legal și de reglementare funcțional pentru încurajarea companiilor de tip ESCO (Energy Service Companies) și a contractelor de performanță energetică ESPC (Energy Savings Performance Contracts) pentru clădirile publice, în așa fel încât bugetele autorităților respective să nu fie sub presiune.

   Finanțarea programelor de eficiență energetică se va face prin programe naționale constituite din banii obținuți din vânzarea certificatelor de carbon, prin fonduri europene (Cadrul Financiar Multianual al UE pentru 2021–2027, Facilitatea de Redresare și Reziliență, mecanismele aferente Pactului Ecologic European, InvestEU), precum și prin stimularea investițiilor private (ale companiilor și, respectiv, ale ocupanților clădirilor rezidențiale). Eficiența energetică rămâne un obiectiv major de îndeplinit în sectorul clădirilor, transporturilor și al producției industriale.

9. **Investiții în generarea de energie termică pe bază de resurse cu emisii scăzute și noi tehnologii.**

   Considerăm că nu există o unică opțiune care să rezolve problemele producției și distribuției de energie termică. De aceea, vom crea un cadru legislativ pentru investiții într-un mix diversificat de resurse cu emisii scăzute și în noi tehnologii nepoluante care să asigure un flux continuu de energie termică și confort în locuințe. Acest cadru le va permite comunităților să aleagă soluția optimă, eficientă din punct de vedere tehnic, economic, social și cu impact scăzut asupra mediului înconjurător. Marile orașe și zonele lor metropolitane vor putea astfel îndeplini obiectivul privind reducerea emisiilor de carbon până în 2050. Printre măsurile vizate, enumerăm următoarele:

   - Modernizarea legislației privind gestiunea serviciului public de termoficare, bazată pe contract de rezultat (de ex: modernizarea rețelei și a punctelor termice) și indicatori de performanță clar exprimați, transparenți și ușor de monitorizat de către autoritățile publice locale. Toate centralele de producție existente trebuie să se conformeze la standardele de mediu setate de Uniunea Europeană;

   - Încurajarea dezvoltării de centrale termice în cogenerare de înaltă eficiență, acolo unde este fezabil din punct de vedere tehnic, și finalizarea noii scheme de sprijin pentru producători (bonusul

de cogenerare post-2023). Vom încuraja atât administrațiile locale și județele, cât și investitorii privați să participe la astfel de investiții;

- Sprijinirea retehnologizării sau înlocuirea termocentralelor și CET-urilor ineficiente pe bază de cărbune pentru a permite funcționarea lor pe bază de gaze naturale sau implementarea de noi soluții bazate pe surse nepoluante de producere a energiei termice;

- Elaborarea unui pachet de măsuri pentru stimularea producției de căldură din surse regenerabile (energia geotermală, energia solară, energia reziduală recuperată) și din valorificarea energetică a deșeurilor ce nu pot fi reciclate.

Acest tip de proiecte pot beneficia de finanțare prin: Cadrul Financiar Multianual al UE pentru 2021-2027, Facilitatea de Redresare și Reziliență, sursele aferente Pactului Ecologic European, InvestEU, Mecanismul 10d și alte mecanisme bazate pe veniturile care se obțin din colectarea plăților certificatelor de carbon.

10. Integrarea prosumatorilor și modernizarea rețelelor de energie electrică.

Odată cu extinderea producției de energie regenerabilă și creșterea numărului de prosumatori, Sistemul Energetic Național trebuie să integreze producția intermitentă din surse regenerabile. O contribuție importantă o vor avea măsurile de management al consumului de energie și de agregare a energiei injectate în rețea de către prosumatori.

Vom încuraja investițiile pentru întărirea și extinderea rețelelor de distribuție și de transport de energie electrică a liniilor de înaltă, medie și joasă tensiune pentru a gestiona fluctuațiile de putere și de frecvență din sistem atât la nivelul infrastructurii fizice cât și celei digitale.

De-asemenea, sunt necesare stimularea programelor operatorilor de stat și privați de înlocuire a stâlpilor liniilor electrice aeriene, a transformatoarelor și rețelelor de distribuție, ținând cont de dezvoltarea urbană și rurală și dimensionarea acestora la realitățile din teren cu finanțare europeană.

11. Sprijinirea industriei de componente pentru autovehicule electrice și electromobilitate.

România s-a remarcat ca un pol important în industria de subansamble și componente pentru autovehicule. Susținem dezvoltarea pe mai departe a acestor industrii și transformarea României într-un pol regional pentru producția de baterii, subansamble și componente pentru autovehicule electrice prin stimulente de atragere a acestor tipuri de firme în România.

Ne dorim să încurajăm diverși actori economici din județe precum Argeș, Gorj, Vâlcea etc.—companii private și centre de cercetare cu expertiză în sectorul energetic—să participe la inițiative europene de interes pentru România, precum Bateriilor, pentru a transforma țara noastră într-un pol de inovare și de producție în aceste domenii.

Vrem ca România să fie parte din inițiativa europeană materiilor prime rare. Strategiile naționale și europene arată că România are resurse potențiale de materii prime rare care pot fi valorificate în industriile viitorului. Astfel, vom face toate demersurile pentru:

- Crearea unui cadru concurențial și stabil, în care investitorii să își dorească să mobilizeze resursele;

- Susținerea actorilor relevanți pentru ca aceștia să fie parte din inițiativele de la nivel european în vederea valorificării materiilor prime rare în mod durabil.

12. Încurajarea competiției și pieței libere.

Susținem trecerea de la prețuri reglementate administrativ la prețuri dereglementate pentru a asigura tarife la energie care să oglindească raportul preț/calitate. Considerăm că mecanismele de tranzacționare pe bursă a energiei vor asigura lichiditate, diversificare, concurență și transparența pieței de energie. De asemenea, vom asigura cadrul legislativ pentru a permite apariția de noi platforme centralizate de tranzacționare a energiei electrice și gaze naturale.

13. Conectarea infrastructurii românești la piețele din regiune.

Dezvoltarea interconexiunilor cu flux bidirecțional cu țările vecine, în special cu Republica Moldova, și a infrastructurii de transport la nivel regional, precum conducta BRUA, reprezintă o șansă pentru a avea acces la alte piețe, la alte surse de atragere de capital și know-how.

Dezvoltarea interconexiunilor bidirecționale cu toate țările vecine va transforma România într-un culoar care va contribui la securitatea energetică a Europei de est, diminuând vulnerabilitatea regională la oprirea neprogramată a fluxului de gaze rusești prin Ucraina.

Companiile-cheie din sectorul energetic vor fi stimulate să investească în proiecte din regiune, așa cum a procedat Transgaz în Republica Moldova. Conectarea la piețele regionale va asigura accesul la surse diversificate de gaze naturale și de energie electrică, ceea ce va fi în beneficiul consumatorului final și a securității energetice.

Procesul de cuplare la piața de energie intra-zilnică trebuie să continue, iar România trebuie să intensifice demersurile pentru cuplarea la piețele de energie electrică pentru ziua următoare (PZU) din țările Europei Centrale și de Est.

Creșterea nivelului de interconectare a României la minim 15% până în 2030. Continuarea procesului de creștere a gradului de interconexiune, până la eliminarea totală a congestiilor, favorizând realizarea condițiilor de cuplare ale piețelor și funcționarea normală a acestora.

Finalizarea unor proiecte de investiții ale Transelectrica aflate în faze incipiente de proiectare și avizare, cum ar fi punerea în funcțiune a liniei de 400 kV Suceava—Gădălin—Bălți, proiect care va conduce și la întregirea inelului de 400 kV al Rețelei Electrice de Transport din România.

Continuarea Parteneriatului Strategic România-SUA în domeniul energiei, a cărui expresie concretă o reprezintă atât prezența unor companii americane de prestigiu pe piața din România, cât și procesul de consultare continuă între cele două părți pe subiecte ce țin de subiectul securității energetice regionale și cooperarea energetică transatlantică.

14. Sistem modern de guvernanță în sectorul energetic și listarea la bursă a companiilor de stat.

Un astfel de sistem trebuie să se bazeze pe conceptul de neutralitate tehnologică în ceea ce privește investițiile.

Vom acționa asupra depolitizării și independenței autorităților de reglementare și a companiilor de stat, asupra simplificării circuitului birocratic, în sensul transparentizării și al digitalizării, pentru a avea o guvernanță corporativă și competență la toate nivelurile.

Ne dorim un cadru legislativ și de reglementare transparent, stabil și coerent. În acest context, instituțiile de reglementare vor dezvolta un dialog de substanță cu părțile interesate, scopul fiind de a stimula investițiile care să se reflecte în prețuri competitive pentru consumatorul final.

Listarea la bursă, acolo unde este fezabil, a companiilor din sectorul energetic se va face pentru a crește gradul de transparență al actului managerial, pentru ca investițiile să fie bazate pe principii de eficiență economică și neutralitate tehnologică.

15. **Investiții în infrastructura energetică de transport.**

Încurajarea operatorilor de sistem, Transgaz și Transelectrica, să investească profiturile obținute din operare pentru digitalizarea, mentenanța, extinderea și modernizarea rețelelor, inclusiv a celor magistrale pe teritoriul României, pentru a aduce resursele energetice mai aproape de cetățenii care astăzi nu au acces.

Aceste investiții în tot sistemul de transport sunt necesare atât pentru accelerarea electro-mobilității și a flexibilizării sistemului prin integrarea prosumatorilor și a micro-rețelelor inteligente, cât și pentru susținerea unei economii digitale.

16. **Creșterea producției interne de gaz și reducerea dependenței de importurile de gaze rusești.**

România are un rol important de jucat pe piața energetică europeană și poate să contribuie la securitatea energetică în regiune. Asigurarea unui cadru fiscal stabil și predictibil pentru exploatarea rezervelor onshore și offshore nou-descoperite va asigura o cantitate de gaze naturale suficientă pentru acoperirea cererii interne, dar și pentru a menține un preț accesibil.

Totodată, dezvoltarea sistemului național de transport de gaze naturale și a interconectărilor va contribui la capacitatea de diversificare a surselor de import.

17. **Folosirea banilor din gazele offshore pentru investiții în proiecte care să susțină tranziția energetică prin pilonul 2.**

Propunem ca fondurile care revin statului român din exploatarea gazelor offshore să fie împărțite românilor în cote egale și virate în contul lor de pensie din Pilonul 2, conform reglementărilor ASF. Românii în activitate, care nu contribuie la Pilonul 2 de pensii, vor avea un cont în Pilonul 2 special pentru aceste venituri.

Fondurile de Pilon 2 vor fi obligate să investească cel puțin 50% din suma provenită în produse financiare (acțiuni și obligațiuni) emise de companii care investesc în proiecte viabile din energie, cum ar fi centrale în cogenerare, infrastructură energetică, extinderea rețelelor de conducte de gaze naturale, rețele de transport inteligente pentru energia electrică (stații de reîncărcare cu gaze naturale comprimate, electromobilitate), energie regenerabilă și petrochimie (industria îngrășămintelor, a maselor plastice, a PVC-ului etc.)

Agricultură

CONTEXT

România deține 7,2% din terenul agricol, 3,7% din efectivele de animale și furnizează 3,3% din valoarea producției standard din Uniunea Europeană. Țara noastră are 33% din totalul fermelor din Uniunea Europeană în care lucrează 17% din forța de muncă agricolă a UE, iar 69% din fermele de subzistență ale UE (cele care utilizează mai mult de 50% din producție pentru consumul propriu) sunt tot în România.

În agricultura românească persistă problemele structurale și tipologia unei agriculturi polarizate: o agricultură la scară mică (subzistență și semi-subzistență), care se practică în exploatații foarte mici și mici, neconectate la piață, și o agricultură modernă și performantă, care se practică în ferme mari, comerciale. Avem de fapt două agriculturi într-o singură țară, cu probleme și cu soluții foarte diferite. Dar, mai ales, trebuie să ne străduim să dezvoltăm segmentul de mijloc, fermele comerciale de familie care pot asigura un trai decent oamenilor care aleg să muncească, să investească și să se profesionalizeze în zona agricolă.

Gradul redus de organizare, asociere și cooperare între fermieri, în special cei mici și mijlocii contribuie la persistența problemelor structurale, alături de lipsa cadastrului și de amânarea „sine die” a rezolvării problemelor legate de retrocedările funciare.

Structura producției agricole din România este dezechilibrată, fiind orientată către producția vegetală, în timp ce sectorul animal și sectorul procesării, care produc mărfuri cu valoare adăugată mare, au suferit un declin puternic de-a lungul ultimelor trei decenii, nereușind să se redreseze și să înceapă să reechilibreze balanța comercială, nici măcar după aderarea la Uniunea Europeană. Pe de o parte din cauza unui sprijin mai redus primit în cadrul Politicii Agricole Comune (PAC) și, pe de altă parte, în urma creșterii prețurilor la furaje. De asemenea, sprijinul direct legat de suprafață a perpetuat aceste vicii structurale, în lipsa altor măsuri conexe și a orientat producția agricolă spre produse cu valoare adăugată scăzută, lăsând loc la importurilor masive de produse procesate cu valoarea adăugată mare, fenomen care persistă deja de peste 20 de ani. Fluctuația producțiilor agricole și volatilitatea prețurilor sunt și o consecință a acestei structuri dezechilibrate, orientate spre produse vegetale, a căror productivitate este direct influențată direct de condițiile meteo.

Apartenența la UE a adus agriculturii românești o creștere semnificativă a competitivității, dar nu la nivelul așteptat. Nivelul încă scăzut al competitivității este cauzat pe de-o parte de menținerea unei structuri a fermelor disproporționate, defavorabile sectorului și, pe de altă parte, de excesul de forță de muncă din agricultură în mare

CONTEXT

parte necalificată. O altă cauză care a influențat negativ competitivitatea sectorului agroalimentar românesc este tranziția greoaie spre un comerț liber și lipsa exercițiului în arta vânzărilor, mai ales în rândul producătorilor mici, astfel că locul în piață a fost rapid ocupat de marii retaileri, producătorii români având nevoie încă de un proces de învățare și de ocupare a locului potrivit pe piață.

Zona rurală se confruntă cu un grad ridicat de depopulare, cu un proces accelerat de îmbătrânire a populației (una din trei persoane active din mediul rural are peste 50 de ani), precum și cu o migrație masivă spre urban și străinătate. În paralel, în mediul rural accesul la teren agricol este limitat (problemă cuplată și cu o lipsă a finanțărilor dedicate) astfel încât este dificil pentru un tânăr să demareze o afacere în agricultură, ceea ce duce la o scădere a atractivității mediului rural. Forța de muncă din mediul rural este inadecvată sau slab educată și deprofesionalizată. Șomajul în rândul populației tinere din rural (15-24 de ani) este peste nivelul național, ajungând la 20,6%. Aceasta impune o reformă profundă a sistemului educațional, mai ales a celui tehnic, dar și corelarea și conectarea cu cerințele pieței forței de muncă, și politici prin care să se atragă populația care a migrat la muncă sau cea care, datorită noilor condiții create de pandemie, dorește să se întoarcă la sat. Astfel, acest capital uman ar putea deveni motorul dezvoltării rurale în viitor, însă doar dacă condițiile din mediul rural se îmbunătățesc

În mediul rural, „clasa de mijloc" este încă firavă și dezvoltarea ei este obiectivul central al viziunii noastre de dezvoltare rurală. Clasa de mijloc la sate—acesta era numele pachetului de politici dezvoltat de guvernul tehnocrat în 2016—care să se compună din fermieri medii sau ferme de tip familial și antreprenori non-agricoli, deserviți de servicii și infrastructură de bază, prin care satul românesc să intre în modernitate și să atragă investiții și tineri. Și să se apropie treptat de condițiile oferite de mediul urban în ceea ce privește infrastructura și serviciile. Dezvoltarea clasei de mijloc în rural este un proces care trebuie accelerat și încurajat, altfel dezvoltarea sa naturală nu face față fenomenelor demografice de sens contrat (depopulare, îmbătrânire). Politicile statului român, mai degrabă, au inhibat dezvoltarea ei în loc să o ajute. Un impact major l-a avut incoerența politicilor de susținere din ultimele decenii, care a dat agriculturii de mijloc șanse minime de supraviețuire, iar politicile prociclice și incoerente au condus la o evoluție economică și demografică sub așteptări și nu au condus la o minimă bunăstare.

VIZIUNE

Ne propunem să transformăm lipsurile de astăzi ale satelor românești într-un avantaj socioeconomic, prin dezvoltarea durabilă a mediului rural și prin încurajarea și sprijinirea dezvoltării unei clase de mijloc la sate.

Ne dorim ca România să își poată asigura securitatea alimentară și să fie un jucător important în comerțul agroalimentar european și internațional, prin dezvoltarea sectorului agricol în mod durabil și competitiv, capabil să exporte produse cu valoare adăugată înaltă în condițiile provocărilor la nivel global.

Ne dorim să avem grijă de resursele naturale și contracarăm efectele schimbărilor climatice printr-o agricultură orientată spre noi tehnologii și digitalizare iar realitatea prin care trecem ne demonstrează că trebuie luate măsuri urgente în acest sens. Conectarea cercetării agricole autohtone cu cercetarea din domeniile conexe și măsurile de conștientizare a agricultorilor cu privire la riscurile legate de efectele schimbărilor climatice trebuie să devină prioritare.

Consolidarea comunităților rurale și eradicarea sărăciei reprezintă un pilon important al viziunii noastre pentru spațiul rural. Chintesența politicii noastre sunt oamenii și nevoile lor, iar obiectivele și direcțiile de acțiune converg spre acest deziderat. Ne propunem să schimbăm realitatea oglindită astăzi în statistici, care arată că gradul de sărăcie este foarte mare, inclusiv în rândul celor care produc hrana, respectiv în mediul rural. Mediul rural poate asigura bunăstare și condiții de viață apropiate cu cele din mediul urban (inclusiv prin încurajarea dezvoltării „satelor inteligente") și în continuă convergență cu condițiile din ruralul statelor membre UE.

Ne dorim să asigurăm un nivel ridicat de coerență a politicilor din agricultură, mediu și dezvoltare rurală prin valorificarea inteligentă și durabilă a terenurilor agricole, a forței de muncă și a capitalului și prin inovare. Administrația va fi suplă și profesionalizată, conectată digital.

Ne dorim ca alegerea dintre urban și rural să nu mai fie una dramatică. Ne dorim grădini urbane care să valorifice spațiile publice abandonate în orașe, în formule de grădini temporare unde orășenii să simtă că pot avea contact cu natura și cu mâncarea produsă de ei. Ne dorim ca, mai ales în criza COVID-19 care schimbă locurile de muncă în favoarea muncii online, să atragem tineri creativi în mediul rural și de aceea furnizarea de servicii online (internet de mare viteză în sine, dar și educație și e-sănătate) trebuie să fie idei de schimbare a paradigmei satului care rămâne necesarmente în urmă.

Creșterea gradului de informare și reglementarea flexibilă și orientată spre rezultate a consultanței agricole este o direcție de bază la care ne angajăm. Consultanța agricolă trebuie construită pe trei paliere funcționale concomitent, anume:

- Consultanță prin camerele agricole;
- Consultanță privată prin experți autorizați;
- Consultanță privată prin firme de mana-

gement agricol—aplicabilă în cazul marilor exploatații care vor să cesioneze managementul în baza unor obiective prestabilite;

Coexistența acestor trei forme duce la o concurență reală și benefică în obținerea de rezultate. O transparență și un sistem de evaluare a lor de către fermierii clienți va încuraja această concurență, de aceea ne angajăm să implementăm un sistem de ținere de evidenței / acreditare a consultanților acreditați care să permită urmărirea și evaluarea activității acestora.

Valorificarea potențialului uman și natural

1. **Creșterea forței comerciale a producătorilor este corelată cu creșterea ofertei de produse locale și cu valoare adăugată**

- Măsuri de sprijin țintite, adaptate tipologiei fermelor și dimensiunii acestora care să încurajeze dezvoltarea de ferme medii, economic viabile pe termen lung, în funcție de condițiile socio economice și pedo-climatice din fiecare zonă. Sprijinul oferit ar trebui să cuprindă atât facilități fiscale cât și transfer de know-how.

- Stimularea asocierii, a constituirii grupurilor de producători și cooperativelor agricole, creșterea forței de negociere a fermierilor pe lanțul alimentar.

- Crearea condițiilor de vânzare directă către consumator prin piețe locale (la nivelul fiecărei comune sau în bazinele horticole), piețe volante și a comerțului online.

- Stimularea Investițiilor în spații moderne de depozitare și prelucrare a producției agricole prin fonduri europene și facilități fiscale pentru fermierii care investesc în spații moderne de depozitare și prelucrare a producției agricole.

- Revizuirea legislației și adaptarea acesteia pentru a înlesni colaborarea cu autoritățile locale pentru crearea condițiilor de vânzare directă în piețe, piețe volante (legislație fiscală, siguranță alimentară, sprijin din partea consiliilor locale), inclusiv pentru reducerea evaziunii fiscale în agricultură.

- Promovarea politicilor de calitate și a produselor locale cu o înaltă valoare de piață (scheme de calitate la nivel național, scheme europene de calitate), precum și stimularea, unde există potențial, a agriculturii ecologice și creșterea notorietății produselor locale.

- Oferirea unor beneficii fiscale pentru aderarea la scheme de certificare voluntare menite să crească competitivitatea producătorilor agricoli (ex: deducerea din impozit a costurilor cu certificarea GAP sau aderarea la o alta schemă de certificare cum sunt cele pentru produsele cu indicație geografică protejată).

- Educație alimentară și promovarea consumului de produse locale, în parteneriate public privat.

- Măsuri pentru reducerea costurilor de producție și extinderea taxării inverse; promovarea modelului de transport partajat pentru marfă în vederea optimizării costurilor de transport.

- Program de încurajare și sprijinire a tinerilor, și nu numai, care să investească în lanțuri scurte de aprovizionare prin care să comercializeze produsele locale.

- Beneficii fiscale pe o durată fixă de la înființare pentru persoanele juridice nou-înființate de către tineri cu domeniu de activitate în producție agricolă sau procesare și comerț cu produse agricole.

- Programe pentru cooperative agricole prin care să sprijinim dezvoltarea și consolidarea acestor organizații prin finanțarea nerambursabilă a cheltuielilor cu salariile pentru marketing și comercializare. De asemenea, a cheltuielilor cu cercetarea specifică tipului de producție a membrilor și în arealul de activitate a membrilor.

2. Creșterea competitivității sectorului agricol și alimentar la nivel european

- Revizuirea reglementărilor naționale cu privire la accesul pe piața europeană a produselor de origine animală din producția micilor fermieri.

- Stimularea inovației digitale și a agriculturii de precizie.

- Regenerarea și valorificarea resurselor genetice locale.

- Stimularea produselor cu valoare adăugată mare prin dezvoltarea integrată a producției locale și de procesare prin revizuirea politicilor actuale de sprijin (sprijin cuplat, ajutoare de minimis, ajutoare de stat).

- Plafonarea subvențiilor în cazul fermelor de dimensiuni peste un anumit prag și limitarea acestora în funcție de un calendar de sustenabilitate. În paralel, redirecționarea fondurilor astfel disponibile către exploatațiile nou înființate.

- Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene și de la bugetul de stat.

- Continuarea investițiilor în agricultură și industrie alimentară prin fonduri europene și naționale (prin PAC).

- Creșterea ponderii produselor cu valoare adăugată mare în comerțul de produse agro alimentare pe piața europeană și mondială.

- Creșterea notorietății produselor alimentare locale și protejarea mărcilor.

- Reforma Agenției pentru plăți și intervenții în agricultură și al Direcțiilor agricole județene. Reașezarea lor pe principii de transparență și eficiență atât în implementarea proiectelor de care sunt responsabile cât și în relația cu producătorii pe care îi deservesc.

- Armonizarea legislației privind taxele pentru produsele accizabile. În prezent, din cauza hățișului legislativ România încurajează exportul de materie primă și importă de produse finite. Este cazul cidrului, care produs în România este accizat. Dar, dacă este produs în altă țară și importat, nu mai include nicio acciză. Prin urmare producătorul român este încurajat să-și producția în afara României.

- Revigorarea exportului și redresarea balanței comerciale din exportul cu produse românești pe piața europeană și mondială, alimentare cu valoare adăugată mare.

3. Diminuarea decalajelor de dezvoltare dintre urban și rural și sprijinirea zonelor cu constrângeri naturale și economice

- Diversificarea activităților economice prin programe de investiții în sectorul non-agricol și în servicii.

- Programe integrate pentru diminuarea sărăciei din spațiul rural.

- Identificarea de posibilități de finanțare sub forma compensării pierderilor de venit pentru activitățile desfășurate în zona montană, Delta Dunării, foste zone miniere, zone vulnerabile, situri arheologice.

- Facilități pentru colectării produselor agroalimentare din zonele greu accesibile.
- Aplicarea directivei europene privind stațiile de compostare județene care să poată furniza îngrășământ de bună calitate la prețuri accesibile.
- Organizarea de grădini urbane pe terenurile abandonate sau neglijate din orașe.
- Atragerea la sate a tinerilor care pot munci de acasă (telemuncă).

Fond funciar și conservarea patrimoniului natural

1. Valorificarea strategică a terenurilor agricole

- Recunoașterea valorii terenului agricol ca parte a patrimoniului natural, social și cultural și ca sursă de dezvoltare pentru comunitățile locale; Concretizarea acestui demers prin introducerea unei legislații europene care să ofere mai multă subsidiaritate statelor membre în ceea ce privește reglementarea la nivel național a tranzacțiilor cu terenuri agricole.
- Realizarea unei baze de date digitale cu tranzacțiile de terenuri agricole, precum și prospectarea corelării acesteia cu alte baze de date prin care se poate face o trasabilitate a dinamicii tranzacțiilor.
- Reglementări naționale privind accesul nediscriminatoriu la terenurile agricole, inclusiv printr-o lege a arendei, precum și finalizarea retrocedărilor.
- Finalizarea cadastrului național și utilizarea sistematică a datelor pentru elaborarea strategiei naționale pentru utilizarea durabilă a terenurilor și a resurselor naturale.
- Revizuirea legislației naționale în acord cu dinamica legislației europene, pentru încetinirea procesului de acaparare a terenurilor.
- Accesul nediscriminatoriu la terenuri agricole.
- Corelarea politicii funciare cu politica de orientare a structurii exploatațiilor agricole.
- Explorarea posibilității aplicării procedurilor legale de transfer al terenurilor pentru toate tranzacțiile (inclusiv în cazul transferului acțiunilor persoanelor juridice care au în proprietate terenuri agricole, dar și în cazul executării silite a datoriilor pentru care a fost pus gaj terenul agricol).
- Descurajarea acaparării terenurilor agricole, și stoparea speculei cu terenuri agricole prin oferirea unor facilități de achiziție/folosință pentru membrii comunităților locale.
- Crearea unei strategii pentru îmbunătățirea accesului la teren agricol pentru tineri și a tranziției fermelor către fermieri tineri cu scopul întineririi populației din mediul rural și din agricultură.
- Crearea premiselor pentru implementarea politicilor publice privind securitatea alimentară, prezervarea resurselor naturale și preîntâmpinarea efectelor schimbărilor climatice.
- Crearea unei strategii naționale și a unui plan de acțiune pentru implementarea măsurilor de agricultură sustenabilă și/sau ecologică, în acord cu noua politică agricolă comună.

Îmbunătățiri funciare și combaterea schimbărilor climatice

1. **Reformarea instituțiilor din domeniul îmbunătățirilor funciare**

- Revizuirea, modificarea și completarea legislației privind organizarea și funcționare Agenției Naționale de îmbunătățiri Funciare și a Societății Naționale de Îmbunătățiri Funciare.
- Revizuirea legislației și a statutului Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare.
- Revizuirea politicii de sprijin a sectorului de îmbunătățiri funciare și combaterea efectelor schimbărilor climatice.

2. **Managementul resurselor de apă**

- Utilizarea rațională pentru agricultură a resurselor de apă supraterane și conservarea resursei de apă subterană.
- Modernizarea sistemelor de irigații existente și dezvoltarea de noi sisteme de irigații, prin sisteme gravitaționale și prin sisteme moderne care să utilizeze energii alternative, stocarea resurselor de apă sub formă de bazine de apă pe pământ sau lacuri artificiale.
- Continuarea modernizării sistemului de irigații prin fonduri europene.
- Prioritizarea și raționalizarea investițiilor publice pentru prezervarea resurselor de apă și maximizarea beneficiului social pe termen lung.
- Reducerea consumurilor de energie electrică pentru irigații prin utilizare de tehnologii inovative.

3. **Adaptarea și reducerea impactului schimbărilor climatice, contribuție la reducerea emisiilor GES.**

- Creșterea gradului de utilizare a energiei durabile în agricultură prin producția de energie din surse regenerabile care provine din agricultură și din sectorul forestier, energie eoliană și solară în corelare cu strategia energetică națională.
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură, în special din sectorul creșterii animalelor.
- Îmbunătățirea sechestrării carbonului prin sporirea cantității de carbon organic din sol. !Măsuri de împădurire a terenurilor (creșterea suprafeței sprijinite pentru împădurire) printr-un Program național. Acestea ajută la menținerea biodiversității, umidității solului și la împiedicarea apariției alunecărilor de teren în zonele de deal sau muntoase. Chiar dacă astfel de programe există sub diverse forme, nu au fost operaționale și fondurile nu au fost accesate. Propunem un program mai bine gândit și mai simplu de accesat din fonduri europene.
- Simplificarea angajamentelor privind mediul și clima și a regulilor și sistemelor de control ale acestora (eco-condiționalitate, codul de bune practici, înverzire), în acord cu evoluția PAC post 2020.
- Reguli și sisteme de control pentru înverzire și eco-condiționalitate simplificate și adaptate la specificul național, care să încurajeze în mod real fermierii să adopte practici agricole durabile. !Implementarea angajamentelor asumate conform tratatelor și acordurilor privind schimbările climatice, la care statul român este semnatar.

- Implementarea unor măsuri de conștientizare a producătorilor și consumatorilor cu privire la necesitatea reducerii impactului activităților economice asupra mediului și schimbărilor climatice.

- Dezvoltarea de tehnologii moderne pentru valorificarea producției secundare, provenite din activitatea agroalimentară, în vederea producerii de materie primă pentru alte activități economice (energie termică, construcții, industria producerii de îmbrăcăminte și marochinărie).

Pregătirea profesională și adaptarea la cerințele pieței muncii

1. **Reintroducerea învățământului profesional și adaptarea la nevoile reale ale pieței**

- Reintroducerea învățământului profesional pentru diferite meserii (agricultură, horticultură, pomicultură, zootehnie, mecanica utilajelor agricole etc.) și asigurarea practicii în ferme. ! Sprijinirea creării fermelor demonstrative și deschise pentru practică (ferme pedagogice), pentru agroturism activ, pentru vizite, prin programul „Școala Altfel", ca mijloc de comunicare și cunoaștere a satului și ca punte de legătură între urban și rural, între tineri din medii socio culturale diferite.

- Crearea unei rețelei naționale de ferme pentru efectuarea practicii prin parteneriat între Ministerul Agriculturii, Ministerul Educației și fermieri.

- Inițierea de centre comunitare de educație la nivel local care să asigure servicii de educație formală, non-formală și informală pentru adulți, inclusiv introducerea sistemului de certificare a cunoștințelor dobândite informal.

- Sprijin pentru investiții specifice prin pilonul II al PAC și prin programe finanțate din fonduri structurale pentru îmbunătățirea curriculumului, pregătirea cadrelor didactice, sprijin pentru cheltuielile salariale aferente persoanelor care fac activitate pedagogică și tutoriat în ferme.

- Înființarea unor Centre Regionale de Excelență pentru pregătirea profesională agricolă după modelul „firmelor de exercițiu" pentru pregătirea tinerilor de vârstă școlară, prin schimbarea paradigmei privind învățământul profesional agricol, respectiv pregătirea tânărului pentru a deveni fermier în propria fermă și nu doar personal pregătit profesional pentru a deveni salariat într-o fermă. Pe scurt, un centru de excelență ar trebui să pună la dispoziția elevului logistica, baza materială și programa școlară adecvate pregătirii profesionale, spațiu de locuire etc., astfel încât la absolvire, tânărul să fie capabil să se integreze rapid din toate punctele de vedere: profesional, să înțeleagă contextul socioeconomic și administrativ, inclusiv contextul european și mondial. Scopul, pe termen lung, al înființării acestor centre de pregătire profesională agricolă ar fi să

pregătim fermieri capabili sa-și dezvolte inteligent propria fermă, dar să fie capabil să se implice și în politici de dezvoltare a spațiului rural. Pentru facilitarea accesului la terenuri agricole necesare câmpurilor experimentale și pentru efectuarea practicii agricole, aceste centre ar putea fi înființate pe lângă instituțiile de cercetare agricolă sau chiar prin reorganizarea unor stațiuni de cercetare-dezvoltare.

- Retehnologizarea școlilor cu profil agroalimentar.

- Vouchere pentru învățământului profesional agricol. Din cauza migrației forței de muncă spre țări din Vest, România a ajuns să nu mai aibă oameni calificați în agricultură. Propunem acordarea de vouchere pentru persoanele în șomaj cronic din mediu rural cu care să poată achiziționa cursuri de specializare pentru meseriile agricole și meserii conexe (mecanici agricoli sau servicii specifice agriculturii). Astfel, forța de muncă din mediu rural care nu este integrată pe piața muncii va avea o șansă să devină activă pe un salariu mai bun.

2. Întinerirea satului

- Consacrarea legislativă a statutului agricultorului, integrat în comunitatea rurală locală și a mediului în care trăiește.

- Creșterea procentului de tinerilor implicați în agricultură prin menținerea și creșterea actualului sprijin financiar prin PAC (până la 100.000 euro).

- Mobilitatea urban-rural: crearea unei infrastructuri (fiscală, rutieră, tehnică) pentru tinerii care vor să locuiască și să lucreze în sate câteva luni pe an, inclusiv a unui birou/rețele de sprijin/call center de sprijin pentru cei care doresc să se mute în mediul rural.

- Programe dedicate de sprijinire și atragere a tinerilor în vederea instalării în agricultură prin facilitarea accesului la terenuri agricole, pregătire profesională și resurse materiale (programe de finanțare nerambursabile sub formă de granturi pentru solarii, utilaje etc.).

Securitate alimentară și siguranța alimentului

1. Fermele de familie—sursa de hrană de calitate și mediu natural curat

- Valorificarea potențialului neexploatat a peste un milion de ferme și gospodării mici și mijlocii care pot oferi hrană sănătoasă și de calitate prin cooperare cu furnizori de servicii, precum: turism, agro- și ecoturism, cicloturism, cantine, programul în școli, tabere pentru copii, precum alte posibilități cum ar fi cazare temporară pentru cei care doresc să se retragă și lucreze o perioadă la sat.

- Susținerea fermei mici și a fermei de familie prin fonduri europene și naționale. Reașezarea și redistribuirea sprijinului prin plăți directe pentru a stimula creșterea fermelor

medii, în vederea diminuării polarizării structurale a fermelor, utilizând eficient instrumentarul noii PAC

- Reglementarea lanțului scurt de aprovizionare și stimularea proiectelor care încurajează formarea lanțurilor scurte de aprovizionare.
- Facilitarea și eficientizarea procesului de autorizare și înregistrare a microunităților de procesare a producției primare (crearea de puncte de colectare în sate, mici unități locale de procesare), puncte gastronomice locale, abatoare mobile cât și pentru producătorii primari care doresc să își diversifice activitatea.
- Stimularea activităților de procesare prin facilități fiscale pentru procesarea materiilor prime de proveniență locală.
- Elaborarea și implementarea unor programe de informare și conștientizare a consumatorilor privind impactul alimentației și a unui mediu înconjurător curat asupra sănătății. ! Realizarea programelor de educare și formare în profesii tradiționale și a celor inovatoare care să vizeze îmbinarea inteligentă a practicilor tradiționale și a noilor abordări din domeniu. ! Programe de sprijin pentru tinerii absolvenți pentru a integra și adapta la cerințele pieței muncii.

2. Creșterea siguranței alimentare a consumatorilor

- Evaluarea politicilor de siguranță alimentară pentru a încuraja producția agroalimentară specifică (pentru producători mici, medii și mari), inclusiv regândirea relației fermierilor cu Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor.
- Promovarea unei noi legi fitosanitare și reformarea Autorității Naționale Fitosanitare.
- Reglementarea trasabilității pentru produsele autohtone și de import.
- Reorganizarea și restructurarea activității sanitar-veterinare, regândirea siguranței alimentare și a activității fitosanitare.
- Actualizarea standardelor de produs pentru produsele agricole primare.
- Facilitarea implementării măsurilor de siguranță alimentară la nivelul producătorilor primari prin adaptarea standardelor existente la cerințele fermelor mici și medii, împreună cu elaborarea unor ghiduri specifice fiecărui domeniu.
- Crearea de laboratoare regionale acreditate pentru controlul produselor agroalimentare.
- Crearea unui sistem de transfer al rezultatelor cercetării din domeniul alimentației către procesatorii din domeniul agroalimentar.
- Adaptarea legislației sanitar-veterinare la cerințele încadrării în specificul arhitectural local pentru amenajarea punctelor de deservire alimentară în zone turistice și nu numai.
- Implicarea televiziunii publice în procesul de informare și educare a populației cu privire la,riscurile de îmbolnăvire datorată produselor de alimentare nesănătoase.
- Măsuri pentru implementarea legislației privind calitatea produselor alimentare, sprijin pentru implementarea sistemelor de management al calității și întărirea controlului de către instituțiile statului cu atribuții în acest sens.

Cercetare-dezvoltare, inovare și transfer de cunoștințe în agricultură

1. **Reorganizarea și dezvoltarea eficientă a consultanței, consilierii și transferului de cunoștințe (educație) adaptate nevoilor fermierilor.**

- Sprijinirea transferului tehnologic și reformarea consultanței, consilierii și extensiei agricole (potrivită fiecărui tip de fermă).
- Modificarea Legii Camerelor agricole și susținerea constituirii și funcționării acestora pe alte principii și anume: recunoașterea statului de instituție de interes public național, reprezentativitate și alegeri democratice, sprijin financiar multianual și perfecționarea corpului de experți.
- Reformarea cercetării agricole autohtone pentru dezvoltarea de soluții potrivite pentru fermieri, bazate pe parteneriate pentru inovare de soiuri și rase adaptate condițiilor agropedoclimatice din România.

2. **Reorganizare și restructurarea unităților de cercetare-dezvoltare în agricultură**

- Modificarea și completarea legislației aferente organizării și funcționării unităților de cercetare-dezvoltare în agricultură în concordanță cu nevoile fermierilor și evoluția cu specificitatea spațiului rural.
- Măsuri pentru sprijinirea unităților de cercetare-dezvoltare în vederea conectării la rețeaua europeană de cercetare în domeniu.
- Elaborarea unui program de cercetare pentru adaptarea sistemei de utilaje și instalații agricole la nevoile de mecanizare și tehnologizare specifice fermelor mici și mijlocii.

Antreprenoriat și infrastructură

1. **Sprijinirea antreprenoriatului agricol**

- Programul „RABLA” pentru utilaje agricole.
- Reîntinerirea parcului de utilaje va duce la randamente mai bune în agricultură. De asemenea, creșterea cererii pentru astfel de utilaje înseamnă și investiții în fabrici și unități de service pentru acestea în România.
- Stimularea dezvoltării activităților turistice, culturale, gastronomice etc.
- Valorificarea cunoștințele acumulate și a capitalul dobândit de către tinerii care lucrează în străinătate prin sprijinirea înființării unei afaceri locale.

2. **Diversificarea activităților**

- Diversificarea activităților economice prin programe de investiții în sectorul non-agricol și în servicii.
- Creșterea calității vieții la sate prin pachete de servicii sociale: asistență medicală

(acces la medicamente, dispensare), educație de calitate (inclusiv online, biblioteci și centre culturale), servicii mobile asigurate de echipe integrate de asistenți sociali, asistenți medicali comunitari, consilieri școlari, consilieri de ocupare etc. acționând pe baza metodei managementului de caz, cu o mapare în timp real a problemelor comunităților rurale și a planurilor de servicii de remediere.

- Accent pe finanțarea proiectelor integrate la nivel local și pe filiera de produse agroalimentare;

3. **Dezvoltare locală prin implicarea comunităților locale.**

- Încurajarea dezvoltării Grupurilor de Acțiune Locală, pe tot teritoriul țării, ca instrument predilect de implementare pentru programele de dezvoltare locală, prin consolidarea capacității lor de decizie și administrare și prin creșterea alocărilor din fonduri europene și de la bugetul de stat destinate proiectelor de dimensiuni mici și medii adaptate la nevoile locale.

Reforma administrației

- Reducerea birocrației pentru accesarea sprijinului prin PAC. Pe lângă cerințele birocratice europene, statul român adaugă și el altele. Lucrul acesta face sarcina celor care aplică pentru fonduri europene mult mai grea și îi pune să parcurgă o birocrație suplimentară inutilă. Fermierii onești își pierd încrederea în posibilitatea reală de a accesa fonduri europene. Vom susține reducerea birocrației și atât la nivel european cât și național, fiind implicați activ în noile propuneri de reformare a PAC.

- Continuarea și accelerarea procesului de digitalizare a interacțiunii fermierilor cu toate instituțiile statului. Pentru toate instituțiile statului care nu au o platformă IT dedicată interacțiunii cu antreprenorii, se va putea folosi implicit comunicarea prin poștă electronică, nefiind necesară prezența fizică.

Turism

CONTEXT

La nivel global, în 2019, turismul a generat o contribuție de 10.3% în PIB mondial și 330 milioane locuri de muncă (1 din 10 locuri de muncă), fiind caracterizat printr-o dinamică superioară, respectiv o creștere de 3.5% față de rata medie de creștere economică a economiilor lumii de 2.5%.[1]

În fapt, sectorul călătoriilor a reprezentat un factor de accelerare a economiei mondiale ani la rând.

La nivelul țării noastre, datele statistice disponibile pentru anul 2019 reflectă o contribuție a sectorului de 5.9% în PIB național și 537.7 mii locuri de muncă (6.3% din populația ocupată). Ca un neajuns și totodată un indiciu al unor politici slabe de dezvoltare, afacerile din turism au înregistrat o creștere de 1.3%, rată inferioară celei de creștere economică reală la nivelul întregii economii.[2]

În prezent, ca efect al pandemiei COVID-19, turismul este unul din cele mai afectate sectoare la nivel global și național. Anul 2020, a adus o presiune uriașă pe acest sector în România, cu efecte ce se resimt deja și vor fi vizibile și în anii următori. Totuși, România mizează tocmai pe turism ca ramură cu potențial de dezvoltare economico-socială. În acest context, turismul românesc are nevoie de o relansare și un salt calitativ pentru a răspunde la problemele acumulate și neadresate din ultimele trei decenii.

Lipsa acută a unei viziuni de țară. Sunt necesare identificarea și integrarea destinațiile regionale și locale în destinația națională România, la nivel de marketing, precum și în privința asigurării accesibilității, iar dezvoltarea regională turistică să fie bazată pe valoarea de unicitate a fiecărei zone. Lipsa de viziune se face simțită în acțiunile de marketing, în special pe piețele europene, unde România participă cu concepte învechite și cu o imagine generală neconcludentă, fără a reuși să comunice profesionist specificul țării bazat pe oferta fiecărei destinații. Din păcate, destinațiile turistice încă duc lipsă de politici de dezvoltare bazate pe valorile de unicitate care să crească performanța fiecărei destinații și să ofere o complementaritate cu celelalte destinații partenere. Mai mult, dezvoltarea turistică este de multe ori haotică, fără o coordonare cu planificarea urbanistică, cu o deteriorare iremediabilă a specificului local arhitectural și natural și cu pierderea valorilor patrimoniale și peisagistice la nivelul destinațiilor turistice.

Totodată, nu există planuri de interconectare a destinațiilor turistice, îngreunându-se excesiv mobilitatea turiștilor și traficul rutier. La nivel de destinații, nu există planuri de mobilitate care să facă destinațiile mai atractive, iar acest lucru afectează negativ calitatea vizitei și durata de sejur.

1, 2 WTTC, Romania—2020 Annual Research—Key Highlights

Lipsa profesionalizării managementului destinațiilor turistice și a abordării integrate pe niveluri de management, corespunzător destinațiilor locale, regionale și naționale. Cu toate că în ultimii ani au avut loc multe dezbateri și chiar au fost elaborate inițiative legislative pentru crearea de organizații de management al destinațiilor turistice (OMD), suntem în situația ilară în care o mare parte a industriei turistice dorește crearea unui cadru participativ și susținut de profesionalizare a OMD-urilor, iar factorii decidenți au avut abordări în contradicție cu reprezentanții industriei.

Abordarea bazată excesiv pe politici de reglementare și control asupra sectorului privat din turism. Sectorul turismului funcționează sub incidența unei serii de acte normative speciale, dar și generale, ceea ce introduce, pe lângă reglementările din turism, reglementări suplimentare din alte domenii precum: securitate alimentară, igienă, muncă și protecția muncii, transport etc. Astfel, normele de aplicare sunt caracterizate adesea de formalism birocratic, fără să aibă o dimensiune practică, adaptată sectorului turistic. Realizarea unei activități turistice în conformitate cu toate normele de aplicare ale legislației cu incidență în turism devine un act extrem de complex și dificil, ceea ce determină și derularea multor activități turistice fără a fi declarate oficial.

Lipsa forței calificate de muncă în sectorul turismului și discrepanța între oferta sistemului de învățământ și nevoile pieței. Există un dezechilibru structural al cererii și ofertei de competențe în turism. Industria turistică are mare nevoie de forță de muncă specifică diverselor meserii și profesii din turism, în absența unei politici de stimulare a calificării și specializării profesionale, precum și de atragere de forță de muncă către acest sector atât din România, cât și din străinătate. Lipsa unui sistem educațional dual, a școlilor profesionale, a programelor de formare profesională pentru adulți în profesii specifice turismului, dar și inerția ridicată a mediului universitar față de imperativul adaptării la nevoile reale ale sectorului duc la adâncirea problemei penuriei de forță de muncă calificată și totodată la creșterea numărului de licențiați în turism care nu se regăsesc ulterior în sectorul turistic. Nu în ultimul rând, protecția socială a forței de muncă din turism este deficitară și trebuie ameliorată.

Lipsa monitorizării reale a fenomenului turistic în România. Demersurile destinate cunoașterii dimensiunii și caracteristicilor fenomenului turistic din România sunt lacunare, insuficiente și nu sunt luate în considerare de decidenții politici, astfel că măsurile care se adoptă nu reprezintă urmarea logică a analizelor de impact și a oportunităților reale. În consecință, aceste măsuri poartă amprenta diletantismului și a hotărârilor luate ad-hoc. Lipsește un plan de monitorizare anual care să colecteze date reale și să analizeze fenomenul turistic la nivel de destinații și la nivel național, inclusiv prin prisma satisfacției/experienței vizitatorilor.

Incapacitatea de a lua în considerare impactul schimbărilor climatice și nevoia de durabilitate și conservare a naturii în procesul planificării dezvoltării turistice din România. Astfel, se continuă propunerile de investiții anacronice, care nu țin cont de dimensiunea reală a fluctuațiilor de temperatură și precipitații, în corelare cu localizarea geografică (de exemplu, propunerile de domenii schiabile), nu țin cont de existența unor arii naturale protejate sau de eficientizarea folosirii resurselor de apă și energie. Aceste propuneri se regăsesc în planurile naționale și locale de dezvoltare și chiar se demarează faze de construcții, generând situații conflictuale, dar și proiecte neviabile economic, incapabile să facă față unei concurențe reale pe plan internațional.

VIZIUNE

Turismul va reprezenta unul dintre sectoarele economice puternice ale României, care va aduce în următorii 10 ani o contribuție de 10% din PIB și va implica 10% din forța activă de muncă. El va proiecta o imagine clară, definită pe valorile naturale și culturale ce vor fi comunicate sub imaginea generală a României de destinație „verde", prin intermediul ofertei destinațiilor regionale și locale.

PRINCIPII

1. Principiul integrării.

Strategia de dezvoltare a turismului și măsurile de creare a oportunităților de recreere trebuie să fie integrate în strategia generală de dezvoltare economică, socială și culturală a României; mai mult, turismul este un factor integrator între domenii multiple (cultură, antreprenoriat, administrație publică locală, mediu, infrastructură, transport, educație, sănătate etc.), pentru realizarea unei politici de dezvoltare locală, regională și națională durabilă și coerentă.

2. Principiul coordonării.

Strategia națională și strategiile regionale și locale de dezvoltare sustenabilă a turismului trebuie să fie elaborate și implementate într-un mod coordonat, ținând cont de specificul și prioritățile locale, cu integrarea priorităților naționale.

3. Principiul parteneriatului.

Oferirea de oportunități egale de implicare a părților interesate în dezvoltarea și managementul turismului la nivel local, regional și național, prin susținerea unor structuri democratice, participative și transparente la fiecare nivel, în care să se poată regăsi autoritățile publice, sectorul privat (angajatori și angajați), alături de alți parteneri interesați.

4. Principiul monitorizării continue.

Turismul este unul dintre cele mai dinamice sectoare economice la nivel mondial. Este nevoie de o înțelegere rapidă atât a tendințelor internaționale, cât și a profilului și performanței destinațiilor și serviciilor turistice din România. Este nevoie de monitorizarea condițiilor, a performanței și a impactului turismului, pentru obținerea de informații pertinente și actuale în vederea managementului coerent și adaptiv al destinațiilor turistice la toate nivelurile.

5. Principiul calității experienței turistice.

Turismul este prin definiție domeniul care se bazează exclusiv pe experiența fiecărui vizitator. Este necesară o orientare către turist în toată politica de abordare a dezvoltării turismului, precum și în sectoarele aferente.

6. Principiul echității, democratizării accesului la resursele de recreere și calității vieții.

Turismul și întreg sectorul de recreere trebuie să ofere oportunități de experiențe și activități unei palete cât mai largi de utilizatori, de la copii la seniori, ținând cont și de diversele tipuri de persoane cu nevoi speciale și oferind un spectru larg de experiențe de recreere; totodată, accesul localnicilor, dar și al tuturor persoanelor doritoare de recreere să fie deschis către resursele naturale de recreere (de

exemplu, lacuri, păduri), în condițiile unui comportament responsabil social și față de natură; turismul, ca parte integrantă a sectorului de recreere, contribuie substanțial la creșterea calității vieții pentru locuitorii României.

7. **Principiul responsabilității sociale și față de mediul natural și sociocultural (principiul durabilității) și adaptarea la schimbările climatice.**

În condițiile în care protecția mediului și a biodiversității devine prioritate la nivel mondial, turismul se poziționează ca un promotor activ al implementării principiilor dezvoltării durabile în politicile de dezvoltare locală, regională și națională, precum și ca un beneficiar de prim rang al acestora. Totodată, responsabilitatea socială față de resursele umane și fizice locale va fi una dintre prioritățile dezvoltării destinațiilor turistice. Schimbările climatice vor fi luate și ele în calcul în planurile strategice de dezvoltare. Astfel, prin dezvoltarea unei politici coerente și implementarea de măsuri concrete, România poate să se poziționeze ca una dintre destinațiile europene de turism „verde". Totodată, prin crearea de oportunități de turism în aer liber și de reconectare la natură, vor crește calitatea vieții și respectul cetățenilor pentru mediul natural și sociocultural, făcând din România o țară plăcută.

8. **Principiul digitalizării.**

Prin utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor se poate îmbunătăți semnificativ accesibilitatea destinațiilor și a serviciilor crescând atractivitatea și gradul de valorificare a potențialului turistic, dar și capacitatea de management a acestora (ex: sisteme de orientare și rezervare; sisteme de management al traficului pentru optimizare a rutelor, realizate printr-o abordare intermodală digitalizată; sisteme de monitorizare a locurilor de parcare la nivel de destinație etc.)

Obiective și măsuri

Obiectivul general este de a valorifica potențialul important pe care îl are industria turismului în susținerea unei dezvoltări durabile a economiei naționale, cu impact benefic social și cultural și cu un aport valutar substanțial pentru economia națională prin atragerea de turiști străini.

1. **Conceperea unei viziuni de țară care să identifice și să integreze destinația națională România cu destinațiile regionale și locale la nivel de marketing, accesibilitate și dezvoltare regională turistică bazată pe valoarea de unicitate a fiecărei zone**

   Destinația România va fi compusă din destinații regionale, care, la rândul lor, vor fi compuse din destinații locale, coordonate de organizații de management al destinațiilor, care să includă echipe profesioniste cu personal specializat și să-și desfășoare activitatea în baza unor bugete multianuale adecvate planurilor proprii de acțiuni și responsabilităților în domeniul turismului preluate de la administrațiile publice locale sau de la autoritatea națională în turism. • Actualizarea Master Planului pentru turismul național al României (MP), în cadrul căruia să se definească destinațiile, în contextul actual, pe trei niveluri: local, regional și național;

   • Operaționalizarea Master Planului cu obiective strategice pe regiuni și implementarea structurilor de management ale fiecărei destinații, la nivel regional și național. MP va fi un document flexibil și dinamic, cu posibilitatea de aducere la zi în fiecare an și va fi rezultatul analizei resurselor și capacității locale efectuate de structurile de management al destinațiilor turistice;

- Realizarea unui program de asistență coordonat la nivel național pentru implementarea structurilor de management al fiecărei destinații la nivel local și regional, bazat pe valorile de unicitate, în scopul creșterii performanței fiecărei destinații și al asigurării complementarității cu celelalte destinații partenere;

- Realizarea de planuri de interconectare a destinațiilor turistice, cât și de conectare a hub urilor turistice cu restul destinațiilor, prin elaborarea și implementarea lor de către ministerele partenere de resort (Ministerul Transporturilor, Ministerul Dezvoltării);

- Realizarea unui program de finanțare a destinațiilor, bazat pe prioritățile naționale în domeniul turismului și pe planurile strategice la nivel de OMD-uri. Sursele acestui program de finanțare vor fi constituite din fondurile structurale, fonduri guvernamentale și aport al părților interesate din cadrul fiecărei destinații turistice. Autoritățile publice responsabile pentru negocierea următoarei perioade de finanțare pe fonduri structurale și ulterior în derularea lor trebuie să considere turismul ca prioritate și ca o industrie transversală care poate fi finanțată prin câteva linii de finanțare din partea UE și nu doar pe cele specifice de infrastructură sau promovare.

2. Asigurarea unui management performant al destinațiilor turistice la nivel local, regional și național.

- Crearea de organizații de management al destinațiilor (OMD), ca structuri asociative reale, cu membri cu drepturi egale, inclusiv la nivel național bazate pe parteneriat public-privat;

- Profesionalizarea structurilor de management din cadrul OMD și crearea unui cadru adecvat pentru desfășurarea unei activități multianuale bazate pe mecanisme financiare clare, predictibile și pe planuri de acțiune anuale agreate de partenerii din cadrul OMD.

- Realizarea OMD-ului național care să conceapă și să deruleze politica de marketing în turism a României pe piețele externe. Acest OMD va fi structurat pe un parteneriat public privat care include autoritatea centrală pentru turism, alături de alte ministere interesate, mediul asociativ la nivel național, cât și companii relevante la nivel național (ex: Tarom).

3. Realizarea unei politici de reglementare adecvate domeniului de turism

- Schimbarea abordării politicii de control al activităților turistice, prin includerea în proceduri a unor etape prealabile de consiliere a agenților economici din sectorul turismului și de prevenire prin aplicarea sancțiunii avertismentului;

- Realizarea de fișe unice de control care să transparentizeze și să simplifice procedura de control pe domenii precum: securitatea alimentară, igiena, protecția și securitatea muncii, transport etc.;

- În urma unei largi consultări cu mediul privat și cu administrația publică centrală, se va realiza și implementa un program de translatare a unei părți a activității de control al calității serviciilor turistice către organizațiile de management al destinațiilor turistice de la nivel regional și local, în colaborare cu asociațiile profesionale relevante la nivel național, autoritatea națională în domeniul turismului urmând să păstreze atribuții privind elaborarea procedurilor de control, de verificare a legalității condițiilor de funcționare a agenților economici din domeniul turismului și de efectuare a acțiunilor de interes major prevăzute în planul anual de control;

- Regândirea sistemului de clasificare pentru spații de cazare, orientat către calitate și armonizarea lui cu practicile

europene privind normele de autorizare și standardizare;

- Adaptarea cadrului legislativ pentru unitățile de cazare de mici dimensiuni cu privire la servirea mesei, precum și reglementarea și popularizarea conceptului de punct de gastronomie locală prin folosirea de produse proprii și locale, inclusiv în cazul pensiunilor de mici dimensiuni și a micilor restaurante;
- Descurajarea printr-un cadru legal ferm a activităților turistice realizate ilegal.

4. Profesionalizare în turism prin calificare, perfecționare și instrumente de stimulare (de tip „incentive").

- Realizarea unui plan de formare profesională în meserii și profesii specifice turismului la toate nivelurile educaționale:
  - sistem dual (15–18 ani): 50% teorie, 50% practică;
  - școli de pregătire profesională continuă pentru adulți;
  - universități de științe aplicate în sistem dual sau cu un semestru de practică;
  - integrarea programelor de internship în curriculum universitar.
- Realizarea unui program de atragere a forței de muncă din diaspora, de tip Repatriot Turism, în meserii și profesii specifice turismului, prin care:
  - să se creeze o bursă online a locurilor de muncă din turism accesibilă tuturor românilor, inclusiv celor din țară;
  - să fie sprijiniți, inclusiv financiar, în constituirea de microîntreprinderi turistice;
  - să se organizeze târguri și întâlniri în comunitățile din diaspora, dedicate atragerii forței de muncă și potențialului antreprenorial în turism.
- Atragerea forței de muncă din alte țări prin:
  - urgentarea procedurii de acordare a vizei;
  - eliminarea pragului de salarizare;
  - mărirea contingentului de lucrători străini acceptați de România.
- Program de stimulente sau scheme de ajutor de stat pentru angajatori, în vederea menținerii personalului angajat în perioadele de extrasezon și pentru investiții în calificarea/perfecționarea/specializarea personalului;
- Program național de calificare și perfecționare pentru managerii de destinații și pentru celelalte categorii de profesii din sfera turismului;
- Creșterea calității în sistemul de servicii din România prin dezvoltarea Școlii de Ospitalitate cu unul dintre programe axat pe creșterea calității primirii turistice—„Reînvățarea zâmbetului". Sprijinirea înființării unor școli-pilot în toate domeniile turistice importante din România (balneo, munte, litoral, urban etc.).
- Crearea la nivel de universități a unor Centre de competență în turism prin intermediul cărora să se deruleze continuu un parteneriat activ între medul academic și cel de afaceri pentru adaptarea ofertei educaționale sub aspectele programelor de studii desfășurate, planurilor de învățământ și fișelor de disciplină.

5. Ridicarea nivelului de politici sectoriale în turism bazat pe monitorizări reale.

- Crearea unui Observator turistic (recomandat în cadrul Institutului Național de Cercetare și Dezvoltare în Turism). Observatorul

turistic își va desfășura activitatea în baza unui Plan național de monitorizare turistică, ce va conține:

- colectare de informații relevante la nivel de destinații prin intermediul OMD urilor, prin asistarea și operaționalizarea planurilor de monitorizare ale fiecărei destinații;
- monitorizarea tendințelor la nivel european și global;
- analizarea datelor colectate și asistarea OMD-urilor locale și regionale și a OMD-ului național pentru definirea setului anual de politici de marketing; o realizarea unei analize anuale a situației actuale și a tendințelor din turismul românesc și cel internațional și integrarea ei în planul strategic de lucru al Organizației Naționale de Management al Destinațiilor Turistice.

- Implementarea la nivel de destinații a unui program de monitorizare a fenomenului turistic, în baza unor studii elaborate prin colectarea și interpretarea datelor statistice;
- Încurajarea persoanelor fizice și juridice care prestează servicii turistice să obțină autorizația de funcționare și sancționarea platformelor de rezervări online care acceptă să promoveze oferta turistică a agenților neautorizați.

6. Integrarea în planificarea dezvoltării destinațiilor turistice a impactului schimbărilor climatice și a principiilor de turism durabil.

- Planificarea strategică pentru dezvoltarea destinațiilor turistice mai puțin dependente de schimbările climatice;
- Planificarea pe termen lung pentru stațiuni și destinații montane verzi de patru sezoane ce iau în considerare schimbările climatice (de exemplu, lipsa constanței temperaturilor negative și a stratului de zăpadă pe timpul iernii);
- Crearea unui program la nivel național pentru finanțarea destinațiilor care se califică în categoria destinațiilor durabile (în urma unor evaluări independente și conform unui set de criterii internațional recunoscut pentru destinații de turism durabil);
- Reanalizarea și ajustarea Master Planului de investiții în turism, în acord cu conceptele de dezvoltare promovate de destinații prin intermediul OMD-urilor și asigurarea cadrului pentru parteneriate public-private.

7. Consolidarea brandului de țară prin poziționarea României ca destinație de turism „verde" (durabil).

- Selectarea unor destinații cu potențial de succes din domeniile turism de sănătate, ecoturism, turism cultural urban și rural, turism montan și de litoral și sprijinirea lor printr-un program dedicat pentru a dobândi caracteristicile reale de turism durabil, astfel încât să aibă un rol esențial în definirea brandului de țară și să devină vârful de lance al turismului românesc
- Susținerea realizării unei infrastructuri la nivel național de piste pentru biciclete, cu o prioritate de conectare la rețeaua europeană EuroVelo de trasee de bicicletă.

8. Dezvoltarea destinațiilor turistice inteligente—„smart destinations"

- Selectarea destinațiilor cu potențial de dezvoltare pe modelul orașului inteligent (smart city[3]) și corelarea și integrarea măsurilor smart ce includ managementul orașului cu măsurile de la nivel de destinație turistică.
- Realizarea de pachete de măsuri de finanțare pentru administrația publică și sectorul privat: orașe inteligente, destinații

3 Un oraș inteligent sau smart city este un concept de dezvoltare urbană care integrează tehnologii și sisteme pentru a administra în mod eficient și securizat resursele unui oraș, în vederea îmbunătățirii calității vieții cetățenilor, dezvoltării comunității și protejării mediului.

turistice inteligente ce pot suplimenta măsurile pentru orașe, cu măsuri dedicate turismului pe direcții ce țin de accesibilitate, servicii turistice și servicii auxiliare inteligente, atracții inteligente, monitorizare fluxuri turiști etc.

- Realizarea de pachete de măsuri de finanțare dedicate OMD-urilor pentru a utiliza tehnologia informației și comunicațiilor și incorporarea acesteia în produsul turistic, cu scopul final de personalizare a produselor turistice prin luarea în considerare a preferințelor fiecărui vizitator și oferirea în timp real de activități și servicii relevante intereselor lui.

RELANSARE POST-CRIZĂ

Extinderea programului de vouchere de vacanță începând din 2021, prin următoarele măsuri:

- Vouchere educaționale care vor fi date către școli pentru a stimula activitățile extrașcolare cu ieșire din clasa de studiu și vizitarea diverselor atracții (muzee, arii naturale protejate, situri arheologice, participarea la spectacole etc.) sau/și participarea la activități organizate cu caracter sportiv (drumeție, cursuri de schi, cicloturism etc.) cu utilizarea unor servicii turistice inclusiv cazare. Voucherele educaționale sunt bonuri de valoare care se acordă elevilor prin intermediul școlilor, în regim de turism intern, pentru acoperirea unor cheltuieli ocazionate de efectuarea unor excursii sau vacanțe cu scop educațional.
- Vouchere de sănătate pentru pensionari ca alternativă la vechea formă de alocare prin casa de pensii a pachetelor de servicii turistice pentru tratament.
- Reanalizarea sistemului de acordare a voucherelor de vacanță pentru a mări eficiența.

Afaceri Europene

CONTEXT

Deși este, după Brexit, al șaselea cel mai mare stat al UE din punct de vedere al mărimii populației, România este încă un membru periferic al Uniunii, nefiind parte din cele mai evoluate forme de integrare, adică Zona Euro și Spațiul Schengen.

La peste 13 ani de la aderare, România nu a reușit să-și formeze un profil de stat membru activ și implicat, capabil să își definească prioritățile la nivel european și să le poată pune în aplicare. Țara noastră a avut în majoritatea perioadei de după aderare o abordare mai degrabă reactivă, tipică unui stat candidat, cu o participare activă redusă în ceea ce privește definirea politicilor europene, precum și implementarea lor. De asemenea, politicile și pozițiile României în cadrul Uniunii Europene au fost construite pe baze ad-hoc și de multe ori în contratimp, lipsindu-le coerența și viziunea strategică, demonstrând de multe ori o abordare superficială. Totodată, modul de relaționare cu celelalte state membre ale UE a urmat tactica alianțelor conjuncturale, care nu au putut conduce la o afirmare clară, solidă și eficientă a unei viziuni și poziționări a României în cadrul Uniunii Europene.

Cauza acestei încremeniri în proiectul european a ținut de inabilitatea vechii clase politice de a face trecerea calitativă de la aderare la integrare și de incapacitatea de a gândi un proiect pentru România care să se articuleze apoi cu un proiect al României în Uniunea Europeană. Astfel, România a adoptat acquis-ul administrativ-legislativ european, iar societatea românească este într-o majoritate pro-europeană, însă capacitatea statului român de a performa în politicile europene este în continuare scăzută, inclusiv pe fondul existenței unor semne de întrebare privind angajamentul profund față de valorile europene al unora dintre partidele politice vechi.

Această abordare a politicilor europene este, de altfel, expresia lipsei unei viziuni interne cu privire la obiectivele pe termen mediu și lung ale României. De aceea, o viziune coerentă a României în UE trebuie să înceapă prin clarificarea internă a felului în care România își vede viitorul ca țară și, implicit, ca stat membru al Uniunii.

Reînnoirea reprezentării României în Parlamentul European prin activitatea și pozițiile de influență și prestigiu obținute de USR PLUS sunt un prim pas în direcția creșterii calitative a profilului european al României, însă acesta trebuie dublat de un proces similar la nivel național.

VIZIUNE

Ne dorim o Românie performantă la nivel european, o Românie care, pe de-o parte, să contribuie activ la aprofundarea construcției europene, iar pe de altă parte să reușească să valorifice oportunitățile existente la nivel european, în beneficiul cetățenilor români.

Ne dorim o Românie a cărei politică europeană să fie coerentă cu viziunea de dezvoltare a țării, o Românie care să se profileze și să devină un lider la nivel regional și european în domenii strategice și cu potențial de diferențiator pentru țara noastră: industriile creative, IT&C, turismul și agricultura ecologică, precum și un actor important pentru consolidarea rolului de liant al relațiilor euroatlantice.

Ne dorim o Românie capabilă să profite de șansa relansării economice post-COVID-19 și care să fructifice oportunitatea transformărilor sistemice în domeniul digital și ecologic pentru a face un salt calitativ în ceea ce privește modelul economic, infrastructura și serviciile publice.

OBIECTIVE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

1. **O Uniune Europeană mai eficientă și mai apropiată de cetățeni**

   Considerăm că este esențială prezervarea Uniunii Europene și a proiectelor majore de integrare cu forța de reper (piața unică cu cele patru libertăți, Zona Euro, Schengen, politica agricolă comună, politica de coeziune) și continuarea integrării într-un mod pragmatic, în raport cu așteptările cetățenilor și ale societății în ansamblul său, în acord cu valorile europene fundamentale: democrația, statul de drept, solidaritatea, coeziunea, libertatea, respectarea demnității umane și a drepturilor omului.

- Sprijinim organizarea unei Conferințe privind viitorul Europei, care să dezbată și să cristalizeze un nou consens politic la nivelul statelor membre și al societății europene, în special în următoarele aspecte:
  - Reconfigurarea competențelor UE în sensul stabilirii politicilor în care adâncirea integrării europene este benefică, dar și a politicilor care necesită doar o simplă coordonare la nivel european, substanța lor fiind rezervată palierelor național sau regional, în acord cu principiul subsidiarității;
  - Reforma cadrului instituțional european și a proceselor de alegere în funcțiile de conducere, astfel încât instituțiile europene să fie mai democratice, mai reprezentative și mai eficiente, servind în primul rând cetățenii europeni;
  - Introducerea de mecanisme de participare directă a cetățenilor în procesul decizional european;
  - Introducerea de mecanisme pentru evitarea dublului discurs, unul la nivel național, altul în procesul decizional la nivel european, care afectează credibilitatea Uniunii Europene și îi slăbește legitimitatea.
- Credem în formate cât mai inclusive de integrare pentru evitarea creării de falii între grupuri de state europene. În acest sens, susținem că modelele de integrare cu geometrii variabile pot funcționa doar acolo unde nu există altă soluție, cu menținerea deschiderii permanente față de

statele membre care doresc să ia parte la aceste potențiale geometrii de integrare variabile.

- Susținem un proces de integrare europeană care încurajează și protejează diversitatea de culturi și identități.

2. România în inima Europei

Vrem ca România să fie un stat membru activ și implicat în toate deciziile Uniunii și ne propunem ca obiective în acest sens:

- Integrarea reală a României în Uniunea Europeană, în special prin accederea la formele de integrare cele mai evoluate—Schengen și Zona Euro; considerăm că România își poate atinge cel mai bine atât obiectivul politic de integrare în nucleul central al UE, cât și obiectivul de dezvoltare economică prin aderarea la Zona Euro, aceasta fiind nucleul de facto al Uniunii.

- Recuperarea pe termen mediu a decalajelor de dezvoltare a României față de celelalte state membre astfel încât să ajungă până în anul 2030 la media de dezvoltare a UE; în acest sens, ne propunem creșterea capacității României de a atrage și a investi în mod eficient fondurile disponibile prin intermediul Cadrului Financiar Multianual 2021–2027 și prin planul de relansare economică post-COVID–19, de asemenea, ne propunem ca România să fructifice oportunitatea transformărilor sistemice în domeniul digital și ecologic pentru a face un salt calitativ în ceea ce privește modelul economic, infrastructura și serviciile publice.

- Evoluția României de la o abordare reactivă față de agenda UE la una proactivă, orientată către propunerea activă de obiective și soluții în jurul cărora să fie în măsură de a construi majorități.

- Plasarea României alături de statele membre care inovează, găsesc soluții proactive și constructive și susțin integrarea europeană.

- Considerăm că România trebuie să se profileze ca lider la nivel regional și în UE în domenii în care are un potențial avantaj comparativ precum: industriile creative, industria IT&C, agricultura ecologică și turismul ecologic, precum și rolul de liant al relațiilor euro-atlantice.

- Ne propunem ca România să profite de apartenența la Uniunea Europeană și în special de pachetul de relansare post-COVID–19 pentru a trece de la modelul economic actual, bazat pe exploatare de materii prime, un model puțin competitiv la nivel mondial, la un model economic bazat pe creativitate și inovație care să producă mai multă valoare adăugată și bunăstare pentru cetățeni.

3. Sistemul de guvernanță a afacerilor europene

Pentru ca politicile europene ale României să fie mai eficiente, coerente și consistente cu politicile naționale, este nevoie de reformarea guvernanței afacerilor europene. Plecând de la principiul potrivit căruia politicile europene sunt politici interne, care necesită o coordonare coerentă ce se poate realiza cel mai eficient de la centrul guvernului, credem că este necesară reformarea guvernanței afacerilor europene prin următoarele direcții de acțiune:

- Înființarea unui rol de coordonare strategică a afacerilor europene în cadrul Cancelariei Guvernului, cu corespondenți și arhitectură instituțională corespunzătoare în toate ministerele.

- Dezvoltarea unui corp de specialiști în domeniul politicilor europene la toate nivelurile administrației publice.

- Instituirea unui mecanism de consultări trimestriale între prim-ministru, ministrul Afacerilor Europene, eurodeputații români, comisiile de afaceri europene ale Parlamentului și președintele României—pentru dezbaterile strategice.

- Instituirea unui discurs anual al prim-ministrului în fața Parlamentului în care va fi prezentat un Program anual de priorități ale Guvernului în afacerile europene care va fi dezbătut cu societatea civilă, cu europarlamentarii români și cu toți actorii instituționali interesați.

4. Priorități sectoriale de politici europene

Prioritățile României în domeniul politicilor europene sunt derivate din cele asumate în fiecare dintre domeniile de politică internă care își găsesc corespondent la nivel european. Respectând principiul asumat că politica europeană trebuie să fie bazată pe obiectivele interne ale României, prioritățile sectoriale din acest capitol sunt derivate din prioritățile asumate în celelalte domenii din acest program politic și completate de acestea, priorități care sunt traduse în sfera afacerilor europene după cum urmează:

a) Justiție:

- Îndeplinirea de către România a obiectivelor asumate prin Mecanismul de Cooperare și Verificare (MCV) și, implicit, finalizarea acestuia;

- Adoptarea la nivel european a unui mecanism orizontal de monitorizare a derapajelor față de statul de drept, aplicabil în toate statele membre ale Uniunii Europene;

- Întărirea legislației europene anticorupție și a legislației care combate crima organizată, terorismul și infracționalitatea transfrontalieră.

b) Economie și fiscalitate:

- Aderarea la Zona Euro: stabilirea și asumarea unui termen realist de aderare a României la Zona Euro—anul 2026, prin atingerea și păstrarea pe cel puțin doi ani (2024–2026) a criteriilor economice și monetare de convergență, respectarea criteriilor legislative de aderare, garantarea independenței BNR și asigurarea sustenabilității trecerii României la Zona Euro, prin reducerea decalajelor de dezvoltare între regiunile României și impulsionarea convergenței reale.

- Revenirea bugetului pe o traiectorie de echilibru și stabilitate, în conformitate cu prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere și cu angajamentele asumate de România ca Obiective pe Termen Mediu (OTM).

- Respectarea principiilor și regulilor asumate de România în relația cu UE în ceea ce privește disciplina și responsabilitatea fiscal-bugetară. Pentru a preveni ignorarea acestor reguli și principii, în special nevoia de responsabilitate fiscal-bugetară, este nevoie de o transpunere a Compactului Fiscal în Constituția României.

- Sprijinirea internaționalizării firmelor românești prin facilitarea accesului în special la piața europeană.

c) Politici sociale:

- Dezvoltarea Pilonului european al drepturilor sociale prin accentuarea nevoii de egalitate de șanse și acces pe piața europeană a muncii pentru toți cetățenii europeni;

- Introducerea de măsuri sprijinite prin fonduri europene pentru activarea pe piața muncii a persoanelor neocupate, reducerea abandonului școlar și pentru sprijinirea antreprenoriatului social, toate gândite ca instrumente de combatere a sărăciei extreme;

- Susținerea unei mai bune coordonări la nivel european a sistemelor naționale de securitate socială.

d) Agricultură și dezvoltare rurală:

- Susținerea unei Politici Agricole Comune puternice, orientată către dezvoltarea agriculturii mici și mijlocii. Politica agricolă europeană trebuie să sprijine activ crearea în satele românești a unei clase de mijloc, să avantajeze lanțurile scurte de aprovizionare între producătorii agricoli și consumatori, să încurajeze dezvoltarea fermelor de familie și asocierea fermierilor;

- Promovarea unei viziuni europene care să valorifice terenurile agricole ca parte a patrimoniului social și natural local.

e) Digital și industrii creative:

- Profilarea României în cadrul Uniunii Europene ca un stat membru cu potențial, influență și rezultate în domeniul digital;

- Facilitarea la nivel european a cercetării și dezvoltării în zonele de tehnologii emergente (inteligență artificială, blockchain, securitate cibernetică, big data) prin sprijinirea directă și indirectă a activității de cercetare-dezvoltare fundamentală și aplicată în universități și susținerea firmelor care folosesc sau dezvoltă patente, brevete și invenții, stimulând totodată colaborările internaționale, cu scopul de a transforma Uniunea Europeană într-un actor de primă mână în domeniul digital.

f) Transporturi și infrastructură:

- Interconectarea României la rețelele europene de infrastructură rutieră, feroviară, aeriană, energetică și digitală.

- Extinderea programului JASPERS pentru infrastructură cu scopul de a oferi sprijin tehnic european pentru marile proiecte de infrastructură necesare României.

- Finanțarea din fonduri europene a proiectelor din Masterplanul general de transporturi adoptat de Guvernul Cioloș în 2016.

g) Sănătate:

- Suplimentarea de fonduri europene pentru construirea de spitale în România și pentru modernizarea accelerată a spitalelor deja existente.

- Introducerea și extinderea standardelor comune de calitate a serviciilor medicale la nivelul întregii Uniuni Europene, precum și standarde comune în calitatea managementului spitalelor.

- Extinderea directivei serviciilor medicale transfrontaliere pentru ca românii să beneficieze de servicii medicale care nu sunt disponibile în țară.

- Garantarea, inclusiv prin legislația europeană, a accesului la medicamente, în special a medicamentelor esențiale.

h) Educație și cultură:

- Vrem o implicare mai puternică a Uniunii Europene în sectorul educației prin introducerea de standarde de calitate comune în educație, suplimentarea fondurilor europene disponibile în acest sector, întărirea și suplimentarea programelor de mobilitate.

- Crearea unui cadru european de evaluare periodică cu metode și conținuturi de evaluare aliniate la testele PISA.

- Asigurarea introducerii, în toate statele membre, în învățământul primar și gimnazial, de conținut educațional axat pe cultura și istoria europeană.

- Promovarea culturii românești ca parte integrantă a identității culturale europene.

i) Mediu:

- Reflectarea intereselor României în obiectivele Pactului Verde European, astfel încât protejarea mediului și a biodiversității să fie complementară cu dezvoltarea economică.
- Preocupare accentuată pentru alinierea la legislația europeană pe care România s-a angajat să o implementeze.
- Obținerea de sprijin european pentru obiective de protejare a unor ecosisteme valoroase, obiective ce vor presupune costuri mai mari și un impact socio-economic sporit la nivelul unor comunități. Ne dorim introducerea noțiunii de compensare între statele UE pentru eforturile de conservare a valorilor naturale ce asigură servicii de mediu unice în Europa.

j) Politică externă:

- Ne propunem să aducem o contribuție de substanță în privința fiecărui subiect discutat la masa negocierilor europene și o mai bună sincronizare cu agenda europeană, prin ameliorarea cooperării directe cu statele membre ale UE.
- Ne propunem ca România să își extindă contribuția la aplicarea Strategiei Globale a UE, inclusiv prin misiunile noastre diplomatice care își vor ameliora sincronizarea cu acțiunea celorlalte state membre, sub coordonarea Delegațiilor UE.
- Vom include drepturile omului și valorile pe care se întemeiază Uniunea Europeană în configurarea oricărei opțiuni de politică externă a țării.
- Vom încuraja participarea experților electorali și a diplomaților noștri la misiuni UE de observare a alegerilor.
- Vom consolida rolul jucat în parcursul european al vecinilor, cu precădere al Republicii Moldova.
- Vom fi o voce care susține procesul de extindere a Uniunii Europene.
- Vom realiza o strategie de participare a României la politica de ajutor pentru dezvoltare a UE.
- Vom promova atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale ONU pe plan intern și extern.

k) Diaspora:

- Promovarea mobilității muncitorilor și companiilor românești în UE și protejarea drepturilor lor.
- Facilitarea transferului de drepturi sociale între statele membre, în special pentru repatrierea în România.
- Utilizarea de resurse și facilități UE pentru a stimula mediul asociativ românesc din diaspora, educația în limba română și promovarea culturii și tradițiilor românești.

Politica Externă

CONTEXT

România a aderat la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) în 2004 și la Uniunea Europeană (UE) în 2007, acestea fiind obiectivele cele mai importante atinse de țara noastră în ultimii 30 de ani. Iar diplomația românească a avut o contribuție esențială în realizarea acestor proiecte de țară majore.

Suntem conștienți că astăzi acționăm într-o lume multipolară, interconectată și globalizată, ce traversează o perioadă de incertitudine ridicată, și că atât condiția noastră de stat membru al UE și NATO, cât și contextul particular al poziționării noastre în Sud-Estul Europei ne obligă la o acțiune de politică externă coerentă, curajoasă și predictibilă.

De asemenea, politica externă a României trebuie să fie pregătită să răspundă în mod adecvat unor noi provocări, cele mai importante fiind emergența și consolidarea unor noi poli de putere, reconfigurarea comerțului internațional, erodarea respectului față de dreptul internațional, schimbările climatice, migrația și modificările demografice, revoluția digitală.

VIZIUNE

Principalii piloni ai politicii externe a României sunt:

1. **Parteneriatul strategic cu Statele Unite ale Americii;**

2. **Apartenența la Uniunea Europeană;**

3. **Apartenența la NATO.**

România trebuie să devină un pol de referință în regiune și un partener mai credibil și mai activ pe plan internațional în primul rând sporindu-și influența în cadrul NATO și al UE. Menținând o necesară continuitate în liniile sale generale, redinamizarea acțiunii externe a României se va face pornind de la ancorarea într-un set clar de valori, precum consolidarea democrației și promovarea drepturilor omului, cultivând predictibilitatea și asumând obiective cu un contur clar.

Diplomația este unul dintre domeniile care pot contribui în mod semnificativ la consolidarea reputației României în plan internațional, pentru a transforma țara noastră într-un pol de stabilitate și furnizor regional de securitate, cu un impact pozitiv asupra creșterii prosperității și securității naționale.

Pentru a îmbunătăți modul de fundamentare a deciziilor de politică externă, e nevoie de ameliorarea modului în care au loc recrutarea și managementul carierei corpului diplomatic și consular, regândirea taliei misiunilor diplomatice, însoțite de sporirea și eficientizarea folosirii resurselor administrative și financiare.

- **Punerea politicii externe în slujba dezvoltării economice și sociale;**

- **Consolidarea și diversificarea conținutului parteneriatelor strategice cu marile democrații.**

- **Sporirea rolului jucat în mecanismele de decizie și de acțiune externă europeană.**

- **Acțiuni robuste în domenii precum intervenția umanitară și asistență pentru dezvoltare, prin promovare economică, științifică și culturală în relațiile bilaterale.**

- **Protejarea eficientă a drepturilor și intereselor cetățenilor români la nivel internațional.**

- **Consolidarea rolului jucat în parcursul european al vecinilor, cu precădere al Republicii Moldova.**

- **Crearea unui mecanism de susținere a diplomaților români pentru a candida cu succes la poziții de reprezentare și management în instituții europene și internaționale.**

OBIECTIVE SPECIFICE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

1. Participare substanțială la elaborarea politicii externe a UE

Politica noastră externă trebuie modelată pe un calapod european. Pentru aceasta, este nevoie să fie abandonată orice paradigmă ceaușistă, care a supraviețuit inerțial, într-o anumită măsură, și după 1989.

- România va deveni un actor credibil în politica externă a Uniunii Europene dacă aduce o contribuție de substanță în privința fiecărui subiect discutat la masa negocierilor europene. Acest lucru înseamnă eforturi consistente de poziționare, printr-o capacitate sporită de analiză, inclusiv pe teme care nu intră în sfera preocupărilor tradiționale ale politicii noastre externe sau care nu sunt legate de interese politice și geostrategice imediate.

- Sincronizarea mai bună cu agenda europeană poate fi realizată doar prin ameliorarea cooperării directe cu statele membre ale UE, atât cu cele șase fondatoare, cât și cu cele intrate în Uniune până în 1995, apoi în valurile ulterioare, din 2004, 2007 și 2013.

- Aplicarea imediată a acestei noi abordări va îngădui României să-și extindă contribuția la aplicarea Strategiei Globale a UE, la o acțiune externă mai coerentă a Europei în această sferă, precum și la realizarea potențialului de acțiune colectivă a statelor membre, pentru a asigura securitatea Europei și a cetățenilor săi. În acest sens, se impune susținerea României pentru proiecte care vizează creșterea bugetului UE pentru apărare și securitate, cu precădere Fondul European pentru Apărare și mobilitatea militară europeană. Pentru a aborda mai bine amenințările actuale și viitoare la adresa securității europene și internaționale, România, ca stat membru al UE, trebuie să ofere suficientă finanțare pentru cercetarea produselor și tehnologiilor inovatoare de apărare menite să consolideze acțiunile de colaborare și cooperare transfrontalieră eficientă în întreaga Uniune. Este vital ca România să participe activ la efortul de consolidare a mobilității militare europene, menit să sprijine statele membre ale UE să acționeze mai rapid și mai eficient în contextul unui viitor posibil conflict, inclusiv prin măsuri precum finanțarea infrastructurii de transport cu dublă utilizare și simplificarea normelor vamale.

- Este necesar ca misiunile diplomatice ale României să își amelioreze sincronizarea cu acțiunea celorlalte state membre, în coordonare cu Delegațiile UE.

- Modernizarea politicii externe a României trebuie să includă și adaptarea instrumentelor și a mentalității la riscurile și provocările de securitate globale din secolul XXI.

- Este necesar ca drepturile omului și valorile pe care se întemeiază Uniunea Europeană să constituie baza configurării oricărei opțiuni de politică externă a României, atât în Uniunea Europeană, cât și în întreaga lume.

- Este necesar ca România să participe mai activ în acțiunile de promovare și apărare a drepturilor europene ale cetățenilor români, atât la nivelul Uniunii, cât și în afara acesteia, prin toate instrumentele de care dispune, inclusiv printr-o abordare mai asertivă în cadrul relațiilor bilaterale. Navigatorii, transportatorii români de pe piețele europene sau lucrătorii sezonieri și transfrontalieri care necesită tratament în țara gazdă sau repatriere urgentă în România, de exemplu, trebuie să-și cunoască drepturile, iar sprijinul statului român trebuie să intervină rapid și eficient

- România are interesul să construiască o politică de ajutor pentru dezvoltare și sprijin umanitar, care să fie dublată cu eforturi de sensibilizare a cetățenilor români

cu privire la importanța acestui domeniu de acțiune pentru orice stat membru al Uniunii.

- Se impune susținerea constantă a societății civile și a presei, mai ales în țările în care spațiul lor de acțiune a fost diminuat sau se află în pericol de a fi diminuat.

- Este nevoie de o încurajare a participării experților electorali și a diplomaților noștri la misiuni UE de observare a alegerilor.

2. Furnizarea de securitate în plan regional și internațional

Ca membru al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), capacitatea României de furnizor de securitate în plan regional și internațional trebuie sporită, militând pentru consolidarea relevanței Articolului 5 al Tratatului de la Washington. NATO este principalul garant al securității țării noastre și este esențial ca România să participe activ la consolidarea Alianței.

- România trebuie să se profileze drept o țară capabilă să joace rolul de mediator în conflicte și de operator în situații post-conflict.

- Realizarea Capabilității Operaționale depline a sistemului Balistic de Apărare Anti-Rachetă a NATO (NATO Ballistic Missile Defense—BMD).

- Promovarea în continuare a expertizei românești în eforturile comune de gestionare a riscurilor din sfera cibernetică și în lupta contra terorismului, precum și în lupta privind contracararea războiului hibrid.

- Este esențial ca România să continue să sprijine prezența consolidată aeriană și navală a NATO în zona Mării Negre.

- Vom urmări ca România să devină un promotor al găzduirii exercițiilor comune desfășurate de statele membre UE și/sau NATO. De asemenea, țara noastră poate fi un lider în discuțiile din cadrul procesului de analiză coordonată a apărării la nivelul NATO.

- România ar putea să conducă procesul de dezvoltare a acțiunilor solidare între statele membre, pe baza art. 222 din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene (TFUE).

- România va participa la edificarea unei culturi strategice europene, la întărirea interoperabilității și a mobilității atât între statele membre UE, cât și în cadrul NATO.

- Consolidarea participării României la misiunile civile și militare europene de gestionare a crizelor, oriunde va fi necesar.

- Sprijinirea acțiunilor OSCE în intervențiile care privesc conflictele înghețate.

- Pe lângă apartenența la NATO, România trebuie să devină un factor activ în promovarea parteneriatelor și inițiativelor regionale în care să fie implicați aliații noștri. Astfel, România trebuie să mențină și chiar să dezvolte gradul de implicare în inițiative regionale precum Intermarium, Bucharest 9.

3. România—actor-cheie la nivel regional

Atât în relația cu statele membre UE, cât și cu ceilalți vecini din regiune ne vom ghida după principiul „zero probleme în relația cu vecinii" iar pozițiile României în domeniul politicii externe vor fi dublate de acțiuni concrete, realizate împreună cu vecinii, pentru a conecta infrastructura, pentru a stimula cooperarea economică și în domeniul energiei. Astfel România va putea deveni partenerul de referință în regiune pentru vecini, asigurând promovarea punctelor de interes comune la nivelul UE și cu parteneri strategici precum SUA.

Susținerea parcursului european al Republicii Moldova

- Crearea unui cadru de cooperare continuă cu Republica Moldova, la toate nivelurile, prin crearea unui departament mai amplu, orizontal în toate ministerele și coordonat de MAE, care să asigure relații permanente cu singurul alt stat românesc.

- Aderarea Republicii Moldova la UE înainte de 2030 trebuie să devină un obiectiv asumat fără echivoc. În acest sens, este necesară reactivarea Grupului de Acțiune Europeană, organizat la nivelul miniștrilor afacerilor externe din statele membre UE care sprijină Chișinăul, iar Republicii Moldova trebuie să i se acorde un traseu de aderare similar cu cel al țărilor candidate din Balcanii de Vest.

- Vom propune crearea unui grup de lucru al Comisiei Europene pentru Moldova, care să susțină—împreună cu Delegația pentru relațiile cu Republica Moldova din Parlamentul European—implementarea Acordului de Asociere UE–Moldova. Acest stat este dependent de sprijinul Bucureștiului pentru o ancorare cât mai solidă în spațiul european. România este datoare celor un milion de cetățeni români care au și cetățenia Republicii Moldova sau sunt originari din spațiul de la est de Prut să își exercite întreaga influență pentru combaterea corupției, curățarea mediului de afaceri și a administrației publice de practici clientelare.

- Vom acorda în ritm susținut cetățenia română cetățenilor Republicii Moldova, pe baza unor proceduri mult simplificate, care să reducă timpul de așteptare la maxim patru luni, dar pe baza unor acte reale și unui test simplu de limba română.

- Vom susține independența justiției, lupta anticorupție și libertatea presei în Republica Moldova. Stimularea investițiilor românești în Republica Moldova, în sectoare strategice, va constitui o prioritate. Cetățenii și societățile comerciale înmatriculate în România vor beneficia de facilități fiscale pentru investiții industriale, agricole, IT, turism, industrii creative și alte domenii din Republica Moldova. Asistența pentru dezvoltare acordată de România va urma principiul proximității și al descentralizării, finanțarea fiind acordată pe cât posibil beneficiarului final, fără a mai tranzita prin autoritățile centrale de la Chișinău. Orice asistență pentru guvernul de la Chișinău va fi legată de condiționalități stricte legate de procesul de reformă și de apropiere cu valorile europene ale României.

- Vom sprijini programe transfrontaliere artistice și culturale, schimburi mai ample de experiență între elevi, studenți și profesori, tabere comune, festivaluri și manifestări de prietenie recurente și educația populației de ambele maluri ale Prutului despre realitățile celeilalte țări. O atenție particulară va fi acordată comunităților alolingve din Republica Moldova, prin asistență și facilitarea accesului la învățarea limbii române și facilitarea accesului la media și cărți în limba română. Ireversibilitatea parcursului european va putea fi atinsă atunci când aceste comunități vor fi convinse de avantajele opțiunii de integrare europeană. Combaterea dezinformării va fi o axă prioritară a acțiunii la est de Prut.

- Vom sprijini interconectarea reală, funcțională—cu fluxuri active de gaze naturale—între România și Republica Moldova, inclusiv prin finalizarea rapidă a segmentului de interconector Onești—Gherăiești—Letcani, segment care se află integral pe teritoriul României—cu fonduri POIM și cofinanțare Transgaz.

- Vom sprijini societatea civilă și media din Republica Moldova printr-un Fond pentru Democrație, care va cofinanța în parteneriat cu UE și alți parteneri internaționali inclusiv proiecte de combatere a propagandei și dezinformării.

- Vom susține companiile care-și desfășoară activitatea în România pentru a-și extinde activitatea în Republica Moldova, prin crearea de locuri de muncă.

Relația cu vecinii

- Interconectarea energetică și la nivelul infrastructurii sunt obiectivele consensuale ale cooperării cu Ungaria. Punțile culturale dintre cele două națiuni, facilitate de comunitatea maghiară din România și de comunitatea românească din Ungaria, vor fi consolidate prin cooperări sectoriale aprofundate. Relația cu Budapesta trebuie articulată pornind de la valorile democrației liberale.

- Ne vom coordona cu Bulgaria în interiorul UE, în domenii sensibile pentru noi și vecinii de la sud de Dunăre, precum aderarea la Spațiul Schengen, cât și în proiecte europene care vizează infrastructura, dar și statul de drept. Prioritizarea regiunii Mării Negre la nivel UE și NATO, ca și sprijinul pentru Balcanii de Vest reprezintă țeluri care necesită conjugarea eforturilor româno-bulgare. Un program ambițios de cooperare academică va fi lansat cu țara vecină de la sud de Dunăre, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă.

- Serbiei îi vom furniza expertiză pentru negocierile de aderare. Realizarea acesteia va depinde de îndeplinirea angajamentului luat de Belgrad la debutul negocierilor, referitor la protecția minorității românești. Vom ajuta Serbia să-și clarifice opțiunile strategice și să întreprindă reformele profunde necesare unei candidaturi credibile.

- În ceea ce privește Ucraina, actor-cheie al Parteneriatului Estic, vom susține în continuare respectarea regimului de sancțiuni decise de UE după agresiunea Rusiei în Estul țării vecine și ocuparea ilegală a Crimeea. Vom acționa pentru implementarea standardelor europene și stimularea reformelor politice, sociale și economice în Ucraina. Ne propunem să soluționăm problemele bilaterale aflate încă pe agendă, precum canalul Bâstroe. Vom ajuta Ucraina în politica de protecție la standarde europene a drepturilor persoanelor aparținând minorităților. Dialogul cu autoritățile de la Kiev va pune accent și pe necesitatea abandonării distincției de sorginte sovietică între români (în nordul Bucovinei) și moldoveni (în sudul Basarabiei). O Ucrainăeuropeană, deziderat pe care România îl susține puternic, nu poate fi clădită în dauna minorităților, ci prin construirea încrederii reciproce. Vom sprijini Ucraina în implementarea standardelor europene în domeniul justiției și al combaterii corupției. Ucraina e o piață de ample dimensiuni: o dinamizare a schimburilor comerciale cu această țară va aduce beneficii substanțiale companiilor din România. Interesele României și Ucrainei converg pe multiple planuri cu cele ale Republicii Moldova: potențialul de cooperare trilaterală trebuie să fie concretizat.

- Vom extinde acest interes și pentru vecinii de peste Marea Neagră, explorând metode noi de a beneficia de potențialul energetic al Caucazului de Sud, în special prin relația dintre Azerbaidjan și Georgia.

4. Procesul de extindere al UE pentru Balcanii de Vest și Turcia

România trebuie să susțină procesul de extindere a UE cu toate țările din Balcanii de Vest, pornind de la ideea respectării stricte a criteriilor de aderare, inclusiv pe tema drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. Pentru toate țările din regiune, asistența tehnică și folosirea expertizei României în procesul de negociere vor fi o formă concretă și utilă de susținere. România trebuie, totodată, să susțină o politică de extindere a Uniunii coerentă, bazată pe acțiuni concrete de apropiere a statelor din regiune de UE și nu pe ezitări și promisiuni vagi. Credibilitatea Uniunii, precum și a României, ca actor în Balcanii de Vest depinde de o astfel de poziționare clară.

- Se impune promovarea unei cooperări regionale și reconciliere post-conflict, inclusiv prin întărirea implicării României în Procesul de Cooperare din Europa de Sud-Est (SEECP) și Consiliul Cooperării Regionale (RCC). Stimularea contactelor la nivel parlamentar între România și țările din Balcanii de Vest, conectarea tinerilor și a investitorilor sunt de asemeni ingrediente necesare pentru o aprofundare a relațiilor cu această regiune.

- Susținerea aderării în 2025 a celor două țări candidate care au deschis negocierile—Serbia și Muntenegru. Dialogului Belgrad–Pristina e esențial pentru atingerea acestui obiectiv de către vecinii noștri. Vom recunoaște statalitatea Kosovo odată cu vecinii noștri sârbi.

- România trebuie să acorde sprijinul Muntenegrului nu doar în parcursul său european, ci și în sânul NATO.

- Susținerea Albaniei și a Macedoniei de Nord în procesul de aderare la UE. Soluționarea diferendului dintre Skopje și Atena e un model pentru întreaga regiune. România poate și trebuie să acorde asistență Albaniei în lupta anti-corupție.

- Bosnia și Herțegovina trebuie susținută pentru a dobândirea statutului de candidat la aderarea la UE, ca și în eforturile de reconciliere între cele trei popoare constitutive (bosniaci, croați, sârbi).

- Negocierile pentru aderarea la UE cu Turcia nu vor putea fi reluate decât după reluarea reformelor democratice și revenirea la o orientare consistentă pro-europeană, un proces pe care suntem gata să-l sprijinim. Pe termen scurt, obiectivul este re-învigorarea dialogului cu Turcia, membru NATO, în chestiuni de politică externă și de securitate, modernizarea uniunii vamale cu această țară ca modalitate de restabilire a încrederii reciproce și re-ancorare la UE. Volumul ridicat al investițiilor și al comerțului trebuie menținut. Cooperarea de securitate româno-turcă la Marea Neagră este o dimensiune importantă a apărării noastre.

5. Parteneriate aprofundate cu actorii internaționali de interes major

România trebuie să vizeze consolidarea parteneriatelor cu actorii internaționali de interes major, pentru a ne spori rolul în plan internațional.

- Parteneriatele strategice cu partenerii cei mai apropiați din UE—Franța, Germania, Italia, Spania și Polonia—trebuie îmbogățite.

- Prioritatea următorului deceniu este implementarea extensivă a Parteneriatului Strategic pentru secolul XXI cu Statele Unite ale Americii (SUA). Avem nevoie de o agendă bianuală bogată, ca și de înmulțirea grupurilor de lucru în cadrul Task Force-ului România-SUA, inclusiv prin dezvoltarea unei structuri de cooperare interparlamentară. Admiterea României în programul Visa Waiver este o urgență absolută. Pentru a extinde parteneriatul cu Statele Unite pe alte paliere, și mai ales în domenii economice strategice, precum energia, e nevoie ca orice majoritate politică de la București să asigure un climat stabil pentru investițiile americane. România trebuie să încerce să beneficieze din prezența militară americană, inclusiv în sensul de competență militară și de beneficii pentru comunități.

- Cooperarea cu Marea Britanie după ieșirea acesteia din UE (Brexit) va lua în seamă cadrul general de cooperare pe care-l va adopta UE cu fostul său stat membru. Londra rămâne un partener major, inclusiv în cadrul NATO. Vom oferi cetățenilor britanici aceleași facilități de care se vor bucura și cetățenii români care au ales sau vor alege să studieze ori să muncească în Marea Britanie.

- Ne propunem să încheiem parteneriate strategice cu Canada și cu Australia. România are relații diplomatice cu Canada de 100 de ani. Această țară reprezintă un model de dezvoltare durabilă și de integrare a comunităților originare din toată lumea, inclusiv peste 200.000 de români. Cooperarea în chestiuni de energie și de securitate este excelentă. Cea economică prezintă un potențial ridicat pentru consolidarea relațiilor româno-canadiene, iar Acordul Economic și Comercial Cuprinzător (CETA) încheiat între Canada și UE poate servi drept instrument de cooperare economică. Pe linia ajutorului pentru dezvoltare și contribuției la pace și stabilitate, Canada e un exemplu, iar colaborarea în acest domeniu poate contribui la profesionalizarea acțiunii românești. Australia găzduiește peste 50 000 de români: relațiile politice bilaterale și sprijinul reciproc în cadrul organizațiilor internaționale pot cunoaște o semnificativă dezvoltare. Având în vedere dinamicile demografice, precum și necesitățile pieței muncii din România, va fi consolidată cooperarea privind integrarea imigranților cu state care au o îndelungată practică în domeniu (Australia, Canada, SUA).

- Relația cu Israelul trebuie așezată în cadrul cooperării cu marile democrații ale lumii. Israelul este singura democrație din Orientul Mijlociu și ameliorarea cooperării cu acest stat poate fi un atu important în perspectiva asigurării stabilității în zonă. Cooperarea cu Israelul trebuie construită pe baze sistematice, care să ne păstreze și chiar să consolideze rolul jucat în articularea unei poziții europene unificate privind Procesul de pace din Orientul Mijlociu. Această relație trebuie dezvoltată în mod comprehensiv, nu numai în termeni economici, ci construind și pe baza experienței Israelului în materie de securitate și luptă împotriva terorismului sau în domeniul cercetării și inovării. Investițiile israeliene, în special în domeniul înaltelor tehnologii, dar și cooperarea pe linie de securitate vor fi priorități ale acțiunii. Investiția în păstrarea limbii și civilizației românești pentru israelienii originari din România este una crucială.

- Aprofundarea și dinamizarea parteneriatelor cu India, Japonia și Coreea de Sud, inclusiv prin contacte și întâlniri la nivel înalt și stimularea schimburilor economice și culturale, este o altă direcție de acțiune care se impune, alături de aprofundarea relațiilor cu Indonezia.

- Deficitul comercial în relația cu India s-a accentuat masiv în ultimii ani, ajungând la aproape 200 de milioane de dolari. O promovare economică ambițioasă este cheia reducerii acestui deficit masiv. Ambasada României în India, țară cu peste un miliard de locuitori, este mult subdimensionată. Cooperarea în tehnologii de vârf, în care India a făcut imense progrese, poate dinamiza legăturile dintre cele două țări. Printr-un program ambițios de burse pentru formarea de specialiști români în India, vom regenera resursele umane necesare unei decolări reale a cooperării bilaterale.

- România trebuie să valorifice disponibilitatea guvernului Japoniei de a finanța proiecte de infrastructură. Japonia este unul dintre principalii parteneri economici asiatici ai României, dar și un partener important în sfera cultural-științifică. Pe de altă parte, relațiile politice, inclusiv diplomația parlamentară, pot fi îmbunătățite semnificativ.

- Parteneriatul cu Coreea de Sud conține premisele unei dezvoltări spectaculoase. Corporațiile coreene de vârf în domeniul tehnologiei merită stimulate pentru investiții în România, ca poartă de intrare pe piețele regionale.

- Relațiile bilaterale cu Indonezia, partener important al UE, pot ieși din actualul con

de umbră, în special prin dinamizarea schimburilor comerciale și cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale, în special la nivelul Asociației națiunilor din Sud-Estul Asiei (ASEAN).

- Consolidarea relațiilor cu Mexic, Brazilia și Argentina va constitui o altă direcție de acțiune, prin încheierea unor parteneriate strategice cu aceste țări.

- Instrumentele de promovare economică trebuie privilegiate, pentru a dinamiza exporturile României în Mexic. În acest sens, considerăm oportună deschiderea unui Institut Cultural Român (ICR) în America Latină.

- Brazilia e un actor internațional important, membru G20 și o putere economică globală, precum și o societate multiculturală și dinamică. România înregistrează un important deficit comercial în relația bilaterală, iar relațiile politice și culturale sunt încă superficiale. Aprofundarea lor ar aduce beneficii reciproce.

- Economic și cultural, relațiile României cu Argentina se situează sub potențialul lor real. Formarea unor specialiști în relațiile cu America de Sud, inclusiv din rândurile amplei comunități românești din Spania, ar putea aduce un suflu nou inclusiv în raport cu Argentina, țară membră a G20.

6. Relații bilaterale

În relațiile bilaterale cu celelalte state, vom acționa în acord cu liniile generale asumate de statele membre ale UE.

- În perspectiva unei tensiuni de lungă durată în relația UE cu Rusia, pot fi avute în vedere încurajarea comerțului exclusiv cu entități care nu se află pe lista de sancțiuni UE, schimburi în domenii științifice și culturale, ca și susținerea sporită a societății civile, a actorilor democratici și apărătorilor libertăților fundamentale. Dialogul intercultural va favoriza tinerii profesioniști independenți și tendințele inovatoare. Acțiunea destabilizatoare și propagarea de știri false (fake news) în spațiul mediatic românesc va antrena simetric o acțiune de combatere a acestor știri false și sprijinire a democrației în Rusia.

- Cooperarea cu China trebuie să fie revizuită, luând în considerare faptul că aceasta este din ce în ce mai mult un rival sistemic pentru Uniunea Europeană și promovează un tip diferit de guvernanță. Actualmente România nu apără public valorile europene, drepturile omului și democrația în relația sa cu China și nici nu e implicată în vreun proiect de cooperare care să amelioreze situația din această țară. Suntem convinși că bunele relații economice și comerciale cu China pot fi combinate în mod inteligent cu o poziționare mai activă a României în privința drepturilor omului, a democrației și a statului de drept. Echilibrarea balanței comerciale deficitare va fi combinată cu stimularea schimburilor culturale și în domeniul educației superioare. Investițiile chineze în România sunt binevenite: în privința domeniilor strategice, abordarea va fi corelată cu cea a partenerilor strategici ai României.

- Pe fondul detensionării relațiilor dintre China și Taiwan, vom explora, de comun acord cu Beijingul, deschiderea unei misiuni comerciale a României la Taipei. Vom recunoaște diplomele universitare eliberate de Universitățile taiwaneze, facilitând astfel schimburile în domeniul educației.

- Cooperarea cu țările arabe nu trebuie să sufere din pricina divizării actuale, urmare a crizei pornite în iunie 2017, care poate influența în chip negativ și relațiile cu Iran sau cu Turcia. România va redeveni un actor imparțial și predictibil în Orientul Mijlociu, iar deschiderea spre regiune presupune și planificarea unor clustere de afaceri sau hub-uri tehnologice în care să poată investi fondurile din aceste țări. Cooperarea cu Arabia Saudită, singurul stat din Golf membru în G20, trebuie intensificată.

- În relația cu Iranul, vom contribui la consolidarea poziției europene comune.

- Experiența tranziției democratice a României este una prețioasă pentru state din zona Orientului Mijlociu și a Nordului Africii, astfel încât prezența românească în zonă se va diversifica, fiind stimulată implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale din România în dialogul cu actori locali. Universitățile din România, sub rezerva consolidării lor, pot constitui poli de atracție pentru viitoarele elite din țări în tranziție.

- Orientarea spre viitorii poli de creștere economică substanțială din Africa sau America de Sud, spre regiunile cu care există experiențe comune (tranziția de la autoritarism spre democrație) va aduce dividende pe termen mediu. O Românie deschisă și inovatoare va fi în mod necesar mai prezentă în spații aflate dincolo de proximitatea sa geografică. Impulsionarea schimburilor de studenți, tineri profesioniști și a cooperării pentru dezvoltare, profilarea mai insistentă în cadrul dialogului UE cu Africa, Asia și America de Sud sunt chei pentru potențarea relațiilor bilaterale și multilaterale.

- Prezența României în Africa sub-sahariană s-a redus foarte mult după 1989. Regiunea se confruntă cu provocări multiple—demografice, de securitate, acces la resurse—unele dintre ele având un impact global. Oferta educațională a României poate contribui la strângerea legăturilor pe viitor, prin formarea de specialiști. România oferă atât formări universitare francofone, cât și anglofone, o raritate în regiune, care o poate face atractivă.

- Regiunea Asiei centrale este una crucială pentru România, prin resursele naturale de care dispune și importanța ei geostrategică. Vom avea o cooperare diferențiată cu Uzbekistan, Kârgâzstan, Kazahstan, Tadjikistan și Tur kmenistan, în acord cu noua strategie a UE în regiune. România va acorde o importanță mult mai mare acestei regiuni și va promova pe agenda partenerilor europeni și euroatlantici aspectele de natură politică, economică și militară din această regiune.

- Asia de Sud și de Sud-Est e regiunea cea mai populată din lume. Ea cuprinde țări cu rol major în relațiile internaționale sau piețe interne foarte mari, precum Filipine, Pakistan, Thailanda, Vietnam. În domeniul relațiilor culturale și științifice, un pas înainte este nu doar necesar, ci inconturnabil. Fără o coerentă politică regională, România nu își poate exploata pe deplin atuurile de țară membră UE, legată prin vechi relații de acest spațiu. Un institut de cercetare dedicat acestei regiuni, sub coordonarea MAE, va pilota o politică mai dinamică, bazată pe parteneriat și dialog.

7. Contribuții substanțiale la organizațiile multilaterale

Vom construi și consolida un profil al României ca partener de încredere, cu potențial de negociere, mediere și facilitare în forurile multilaterale. Prioritățile politice vor fi permanent intersectate cu situațiile reale de criză. În prezent, sistemul multilateral este erodat în mod activ: OMC, WHO, OMS și alte organizații. Statele lumii profită de noua incertitudine pentru a-și promova interese pragmatice. România trebuie să lupte pentru reclădirea sistemului multilateral, fiind atentă la noile realități efective din teren.

- În cadrul Națiunilor Unite, susținem multilateralismul renovat, adică reformat și eficace. Ne vom implica în soluționarea unor dosare sensibile și vom spori participarea românească la misiunile ONU de stabilizare și de menținere a păcii. Pentru aceasta, vom selecționa experți civili și militari români, în primul rând pentru domeniile în care România poate avea un avantaj comparativ, precum reforma din justiție, asistența electorală sau demilitarizarea.

- Vom pregăti o nouă candidatură la un loc nepermanent în Consiliul de Securitate al ONU și vom regândi contribuția românească în formatele ONU.

- Promovarea experților români în formate ONU și încurajarea cooperării pentru dezvoltare cu statele mici, precum și acordarea de burse pentru formarea de specialiști din aceste state în România este una dintre modalitățile prin care prestigiul României va fi reconstituit în zone în care prezența țării noastre a avut de suferit în ultimii 30 de ani.

- Susținem reformarea Organizației Internaționale a Comerțului (OMC), a instituțiilor financiare internaționale și a Consiliului Europei. Contribuția noastră la misiunile OSCE trebuie sporită, precum și finalizarea procesul de aderare la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

- Vom promova lupta anti-corupție din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei

- În acțiunea privind schimbările climatice, susținem implementarea Acordului de la Paris, pregătirea tranziției economice către economia verde și acțiunea internațională pentru sporirea rezilienței în raport cu schimbările climatice.

- Atât la nivel european, cât și la nivel internațional, România va acționa pentru întărirea principiilor, regulilor și proceselor decizionale ce vor permite o mai bună cooperare pentru a gestiona problemele migrației—una dintre cele mai importante provocări actuale. Vom promova în politica externă o abordare comprehensivă a fenomenului migrației, asumând în mod coerent legătura dintre dezvoltare, securitate și migrație. Acțiunea noastră va fi bazată pe dialog cu partenerii din țările în dezvoltare și pe respectarea drepturilor omului. România suferă o depopulare accentuată, prin plecarea a milioane de români în afara țării. Ambasadele și consulatele României vor promova oportunitățile de lucru și rezidență în țara noastră, în țări cu profil cultural similar sau cu capital socioprofesional ridicat. Vom încuraja inserția de muncitori extra-comunitari pe piața românească în regiunile cu deficit de forță de muncă, pe baza salariului mediu pe economie, pentru a descuraja o concurență neloială cu forța de muncă autohtonă, care ar putea împinge alți români să plece din țară.

- Combaterea dezinformării este deopotrivă un obiectiv de politică internă și de politică externă. Actori externi ostili, cu precădere Rusia și China, încearcă să submineze încrederea în UE și NATO, propagând știri false (fake news), iar efectul e adâncirea unor falii în societate. În plan extern, România va lupta împotriva știrilor false atât la sursă (ca răspuns la acțiunile respectivilor actori în spațiul public românesc), cât și în alte zone (Vecinătatea estică, Balcani, Nordul Africii). Vom spori contribuția României la mecanismele europene de combatere a dezinformării, precum EU StratCom. Vom coopera în acest sens cu societatea civilă, asociații profesioniste de media, universitari și magistrați. Vom stimula educația utilizatorilor de știri din țară, dar vom promova și metode rapide de producere și distribuție a dezmințirilor.

- Aprofundarea participării României la Organizația Internațională a Francofoniei (OIF) este nu doar o cerință, dar și o alegere strategică pentru a facilita dialogul cu alte structuri, de pildă cu Organizația Cooperării Islamice. „Stat-far al Francofoniei", cu o contribuție majoră la bugetul OIF, România va coopera cu Franța și Belgia pentru sporirea rolului limbii franceze în UE. Revitalizarea filierelor preuniversitare și universitare francofone, create în anii 1990, precum și întărirea palierului economic al poziționării românești în cadrul francofoniei, sunt acțiuni care se impun. Formarea de elite de pe continentul african, din lumea arabă, din Asia de Sud-Est și din Caraibe la universitățile românești cu

programe în limba franceză va fi ridicată la rang de prioritate.

- Vom dezvolta programul de burse Eugen Ionescu, pentru a facilita accesul studenților și cercetătorilor străini în centrele francofone din Universitățile românești.

8. România—actor al politicii de ajutor pentru dezvoltare și reacții la crize umanitare

Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, țara noastră a devenit stat donator de ajutor umanitar. Trebuie prin urmare să contribuim la efortul colectiv de realizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Politica de cooperare pentru dezvoltare nu este o simplă extensie a politicii externe, iar ajutorul pentru dezvoltare trebuie să răspundă obligației asumate de membrii UE prin tratate de a contribui la reducerea sărăciei, iar aceasta nu numai în țările de interes prioritar pentru România.

- Este necesară crearea unui sistem integrat de reacții la crize umanitare, capabil de intervenție în orice moment, care ia în considerare și dimensiunile prevenirii crizelor umanitare și pregătirea răspunsurilor la crize. România trebuie să își sporească participarea la mecanismul de protecție civilă al Uniunii europene, ca și cooperarea cu agențiile specializate ale Națiunilor Unite.

- Crearea agenției de cooperare internațională pentru dezvoltare RoAid în 2017 a reprezentat un prim pas spre profesionalizarea acestui sector. El trebuie continuat printr-un management orientat în mai măsură spre nevoile beneficiarilor din spații cât mai diverse (Africa, America Latină și Caraibe), în conlucrare cu societatea civilă din România, pentru că orice contribuție la dezvoltarea altor societăți este și o investiție de soft power pentru România. Formatul va fi diferit în funcție de împrejurări. În Nordul Africii, în Maghreb, de pildă, ar putea fi construite proiecte de lungă durată în educație, atât în versiuni francofone, cât și arabofone. În America Latină, pot fi țintite câteva țări, cu proiecte de dezvoltare a organizațiilor civice. Formarea de specialiști străini în România va constitui un obiectiv prioritar. Accentul va cădea pe microproiecte și pe evaluarea impactului, iar cooperarea cu societatea civilă și cu partenerii internaționali de dezvoltare va fi sistematizată.

9. Comerț exterior și diplomație economică

Politica comercială este o competență exclusivă a Uniunii Europene și reprezintă un instrument central pentru reacția la globalizare și transformarea potențialului acesteia în beneficii reale pentru cetățenii români.

- Întrucât Parlamentul European este acum colegiuitor cu Consiliul Uniunii pentru încheierea acordurilor comerciale, România poate influența, prin intermediul reprezentanților noștri aleși în acest for, luarea în considerare a intereselor comerciale ale României în cadrul negocierilor. Trebuie militat pentru încheierea unor acorduri comerciale internaționale solide și avantajoase pentru România, conținând sistematic clauze severe privind drepturile omului și capitole privind dezvoltarea durabilă.

- Construirea unei strategii clare în raport cu partenerii economici-cheie ai României trebuie făcută folosind vocea unică a Europei pe scena internațională. Ca membri ai Uniunii Europene, avem o putere de negociere superioară, ce ne permite să câștigăm mai mult în acordurile internaționale și să ne promovăm mai bine interesele comerciale.

- Promovând politici economice competitive și bazate pe inovare, vom spori oportunitățile de afaceri pentru companiile românești în străinătate.

- Ne vom asigura că problematici precum comerțul și investițiile continuă să fie în centrul discuțiilor politice la nivel euro-

pean, iar liderii politici și din mediul de afaceri au posibilitatea de a discuta deschis aceste chestiuni. O cooperare constantă cu mediul de afaceri în acest domeniu este esențială pentru definirea priorităților politice.

- Vom susține politica Uniunii Europene privind Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și dezvoltarea sistemului comercial multilateral în sensul păstrării predictibilității și corectitudinii acestuia, precum și a unei mai bune monitorizări a respectului regulilor comerciale la nivel internațional. Ameliorarea accesului pe piață mondială pentru bunuri și servicii, precum și reguli comerciale moderne și eficace sunt prioritățile noastre în această materie.

- Diplomația română va milita, atât în cadrul deciziei la nivel european, cât și pe cont propriu, pentru asigurarea accesului României la piețele globale de materii prime și pentru asigurarea unei predictibilități în producția și aprovizionarea cu astfel de materiale. De asemenea va insista pentru libertatea comerțului prin strâmtorile lumii, înlăturarea barierelor protecționiste și împiedicarea obținerii unor poziții dominante ori formării unor monopoluri la nivel mondial sau regional.

- Diplomația economică românească trebuie să contribuie la creșterea exporturilor și atragerea investițiilor străine în România, la creșterea PIB. Firmele românești mici și mijlocii au nevoie de facilități pentru a investi în străinătate. Vecinătatea imediată (Republica Moldova, Ucraina, Serbia) prezintă oportunități de afaceri importante, care ulterior pot contribui la relații bilaterale mai substanțiale.

- România va căuta să aibă relații privilegiate cu statele și entitățile—inclusiv cele de drept privat, ce reprezintă centri de competitivitate și de inovație la nivel global.

- Diplomația română se va asigura că România va rămâne mereu conectată la fluxurile mondiale de capitaluri și că România se va afla în avangarda transformării proceselor economice, ca o garanție a bunăstării propriilor cetățeni și a partenerilor și aliaților noștri. Bursa de Valori de la București va fi promovată prin intermediul misiunilor României, pentru a atrage investiții și a deveni pe termen lung o piață de dimensiune regională.

10. Servicii consulare și organizarea votului în străinătate

Vom extinde digitalizarea serviciilor consulare, pentru a acoperi toate nevoile cetățenilor români și pentru a le adapta la specificul fiecărei țări, asigurând furnizarea de documente și dovezi necesare după caz.

- Extinderea tipului de servicii consulare oferite pentru a asigura informații utile, dar și îndrumarea către asistență juridică necesară sau protecția muncitorilor români din alte țări constituie direcții de acțiune urgente.

- Vom crea pentru fiecare consulat din state cu peste 100.000 de români rezidenți noi servicii, de apărare a drepturilor fundamentale și de muncă, de asistență pentru probleme de familie, repatriere sau reîntoarcerea în România.

- Vom revizui politica de gestiune a personalului consular la toate nivelurile pentru a asigura bună pregătire, o corectă remunerare și acoperire a asigurărilor medicale. Vom revedea structura și vom asigura acoperirea tuturor schemelor de personal.

- Talia misiunilor în străinătate trebuie să permită acțiunea: misiunile prea mici nu pot acoperi activitatea complexă derulată împreună cu partenerii noștri din UE și separat. Unele servicii consulare pot fi împărțite cu țări partenere din UE.

- Vom asigura prezența și implicarea în sprijinirea românilor a unui corp extins de atașați pe probleme specifice—munca, juridic etc.

- Întrucât milioane de cetățeni români trăiesc în străinătate—asumând migrația pendulară sau una definitivă—avem datoria de a le asigura exercitarea dreptului la vot în condiții decente. Înainte de scrutinul din 2024, pentru a îngădui exprimarea opțiunilor politice ale tuturor cetățenilor români, vom sprijini—ca parte a guvernului—introducerea unui sistem de vot la distanță, care să fie sigur din punct de vedere al secretului opțiunilor exprimate de alegători.

11. Diplomație culturală, educațională și sportivă, comunicare publică eficace

Sporirea influenței României în plan internațional are nevoie și de alte componente: diplomația culturală, sportivă și educațională va fi pusă la lucru în mod profesionist.

- Institutul Cultural Român (ICR) trebuie să devină o instituție de carieră, fiind necesară refondarea sa după distrugerea sistematică din 2012 încoace. ICR nu va promova o cultură oficială, ci va constitui o platformă de dialog cu industriile creative din diverse țări. Rolul culturii în dezvoltare, ideea de coproducție, vor constitui reperele acestei politici de relații culturale.

- Institutul Cultural Român va avea un dublu patronaj—MAE și Ministerul Culturii. Rețeaua sa trebuie extinsă în cel puțin alte 25 de țări în afara celor actuale. Personalul ICR va fi alcătuit din specialiști în management cultural și în diplomație culturală și va avea un parcurs de carieră distinct de cel din MAE sau de la Ministerul Culturii. De asemenea, vom asigura o finanțare multianuală a institutelor și ne vom asigura că acestea funcționează în localuri potrivite pentru activitatea acestora.

- Sunt necesare noi institute culturale în vecinătate și în spații strategice (America de Sud, Asia, Africa), dar acestea vor funcționa pe o logică mai apropiată de societatea civilă, în care raportul dintre banii investiți în programe și cei pentru cheltuieli administrative să fie de cel puțin 70%-30%. Ca exemplu, un institut cultural la New York nu poate avea același număr de colaboratori precum cel de la Praga. Recrutarea pe plan local (cu prioritate din cadrul comunității românești locale) va fi încurajată, iar salarizarea va fi adaptată geografic.

- Ministerul Afacerilor Externe (MAE) va prelua gestionarea sistemului de burse de studiu în străinătate și de burse oferite străinilor în România.

- O atenție particulară va fi acordată diplomației sportive, pentru a capitaliza și orienta strategic organizarea de mari competiții sportive în România, astfel încât comunitățile să poată profita de pe urma lor.

- Informarea transparentă, în termeni accesibili, abandonând „limba de lemn", și în timp real a cetățenilor români asupra acțiunii externe a României trebuie să fie o prioritate. MAE trebuie să fie, prin urmare, dotat cu o interfață digitală modernă, ușor de utilizat și cu rubrici aduse la zi, care să permită acest lucru.

- În general, politica de comunicare a MAE la nivel intern și extern trebuie profund revizuită. Diplomația nu poate fi apanajul unei elite deconectate de public, ci trebuie condusă pentru cetățeni. Vom dezvolta informarea sistematică a publicului românesc atât înainte cât și după reuniunile la nivel înalt sau reuniunile internaționale în care se adoptă decizii importante pentru țara noastră.

12. Recrutare și carieră în MAE

Concursurile pentru intrarea în Corpul Diplomatic și Consular al României (CDCR) trebuie să ofere șanse egale tuturor cetățenilor români. Criteriile de selecție trebuie

să fie clare, cunoașterea limbilor străine trebuie testată, iar durata concursurilor trebuie limitată la maximum trei săptămâni. Bibliografiile de concurs trebuie să conțină titluri consacrate și accesibile studenților de la relații internaționale și afaceri europene. Detașările din mediul privat sau public vor fi limitate la maximum, iar recursul la pensionari va fi stopat.

- Pentru a răspunde nevoilor punctuale de expertiză pe diverse spații sau problematici (vorbitori de limbi rare, specialiști în domenii neacoperite de MAE), vor fi organizate concursuri pentru angajări pe durată determinată, la fel ca în alte țări UE.

- CDCR este o instituție de elită. Diplomații au dreptul la o carieră predictibilă și la o evaluare obiectivă a performanțelor profesionale. Legea 269/2003 privind statutul CDCR va fi revizuită în parlament, spre a elimina aspectele neconstituționale constatate de Curtea Constituțională.

- Ministerul Afacerilor Externe are nevoie de diplomați care să aibă planuri de carieră pe minimum un deceniu. La fel ca în alte state-membre UE, va fi elaborată o schemă de carieră pentru a încuraja mobilitatea profesională. Diplomații vor fi încurajați să efectueze misiuni succesive în țări diverse, clasate pe categorii, pentru a asigura o rotație a personalului și o acoperire echitabilă a ariilor geografice. În prezent, în lipsa unui parcurs bine balizat al carierei, sunt privilegiate misiunile din UE și America de Nord, iar pentru alte spații rămân posturi neacoperite. Metodologia de promovare profesională va fi ameliorată, pentru a atrage în CDCR absolvenți români ai universităților de elită din țară și din străinătate.

- O problemă importantă o reprezintă acoperirea cu personal a consulatelor României din străinătate, necesitățile pe această zonă crescând în urma emigrării masive a cetățenilor. De multe ori, aceștia sunt detașați de la alte instituții publice și nu se ridică la standardele profesionale ale MAE. În primul rând, va fi dezvoltată platforma de eliberare electronică a documentelor. În al doilea rând, Direcția Consulară va beneficia de un spor de personal, iar detașările vor fi reduse și treptat eliminate.

- Vom susține accesul transparent al tinerilor în meseria de diplomat în perioade importante din puncte de vedere al aferilor europene sau internaționale, precum exercitarea președinției Consiliului UE.

- Institutul Diplomatic Român (IDR) va forma exclusiv diplomații din minister, prin cooperare cu centre universitare din țară, din UE, SUA, Canada etc. În acest sens, cursurile pentru publicul larg, din ce în ce mai numeroase în ultimii ani, trebuie abandonate. IDR va organiza conferințe publice, care vor permite informarea și dezbaterea în privința opțiunilor asumate de MAE.

- Pentru realizarea obiectivelor României în materie de politică externă este nevoie și de o viziune strategică asupra pozițiilor de conducere pe care le-am putea obține în diversele organizații multilaterale și regionale. Promovarea candidaților români la posturile de funcționari internaționali, precum și susținerea celor care ocupă deja asemenea poziții trebuie privilegiate. Iar selectarea persoanelor ce vor ocupa astfel de poziții trebuie să fie făcută de manieră transparentă și exclusiv pe criteriul competenței.

- Pe lângă profilul generalist, vom sprijini specializarea diplomaților români în câteva tematici care să le dea un profil recognoscibil pe durată medie și lungă.

Apărare

CONTEXT

Chiar dacă discursul public intern și extern prezintă sistemul național de apărare ca deplin funcțional, iar acțiunile Armatei, ca succese peremptorii, este evident că, asemenea tuturor sistemelor administrative românești, eficacitatea și eficiența sistemului sunt afectate de maladii cronice ale societății noastre: meritocrație precară, redundanțe păguboase, management limitat, viziune insuficient de limpede, neconcordanțe flagrante între obiectivele stabilite și acțiunile întreprinse.

Conform tuturor strategiilor naționale în domeniu, apărarea în fața unor eventuale agresiuni externe se bazează pe tratatele semnate de România în domeniu—identificându-se un trinom de sprijin format din NATO, Uniunea Europeană și Parteneriatul Strategic cu SUA—și pe întărirea sistemului național astfel încât acesta să poată face față oricărei agresiuni, până la intervenția sistemelor de apărare colectivă.

NATO rămâne principala organizație politico-militară care poate descuraja orice agresiune asupra spațiului euroatlantic, în baza experienței, nivelului și calității capabilităților militare aflate la dispoziție, precum și a indiscutabilei capacități operaționale finale.

Pe de altă parte, Uniunea Europeană poate avea interese și preocupări externe diferite de cele ale organizației Nord-Atlantice, fapt ce ar impune o aprofundare a domeniului Apărării pentru a putea deveni mai eficientă, în momentul unei cooperări mai strânse între statele membre. Complementaritatea și evitarea duplicării între politicile și acțiunile celor două organizații sunt pe deplin realizabile doar în condițiile dezvoltării unor raporturi de colaborare permanente și transparente între părți, inclusiv în baza declarației comune UE-NATO din 8 iulie 2016.

Totodată, Parteneriatul Strategic cu Statele Unite prevede un mecanism de garanții de securitate solid, România putând, de asemenea, să devină un receptor și un intermediar al transferului tehnologic în domeniul industriei de apărare, a cărei revitalizare întârzie nejustificat.

Oportunitatea oferită de decizia luată în Țara Galilor de liderii NATO permite modernizarea accelerată a capabilităților militare autohtone, dar impune un proces de planificare și implementare riguros și deplin compatibil cu viziunea și obiectivele politicii de apărare.

VIZIUNE

Începând cu ultimul deceniu al secolului trecut, viziunea referitoare la sistemul național de apărare a fost legată de acceptarea ca necesitate a aderării la NATO, pentru a se asigura promovarea și realizarea intereselor naționale ale României.

Astăzi, obiectivul nostru constă în reformarea și modernizarea acestui sistem, astfel încât el să fie deplin integrat în alianțele din care România este parte, să asigure o contribuție semnificativă ca furnizor de securitate și să fie adecvat condițiilor economice existente.

De asemenea, ne propunem să asigurăm buna guvernare și apărarea valorilor democratice, care garantează o Românie credibilă, predictibilă, care își respectă partenerii și se respectă pe sine, consecvent pro-europeană și pro-euroatlantică, o Românie care își respectă militarii.

OBIECTIVE GENERALE

1. Reforma domeniului apărării cu scopul atingerii obiectivelor Strategiei Naționale de Apărare a Țării și implementarea priorităților programului de guvernare asumate prin Cartea Albă a Apărării.

2. Modernizarea accelerată a sistemului național de apărare, respectându-se riguros cerințele de operaționalizare și interoperabilitate cu armatele aliate, astfel încât profilul României să fie în concordanță cu statutul în cadrul NATO și UE.

3. Accederea României la statutul de actor important în domeniul industriei de apărare prin valorificarea resurselor interne de inovare în domenii precum apărarea cibernetică, dezvoltarea tehnologiilor de vârf, a parteneriatelor strategice și participarea în programe europene și internaționale.

4. Garantarea respectării și aplicarea Acordului politic național privind asigurarea resurselor pentru apărare la nivelul minim de 2% din PIB

OBIECTIVE SPECIFICE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

1. **Dezvoltarea cadrului politic și juridic din domeniul apărării și securității naționale**

   Apărarea națională are nevoie de un cadru legal care să asigure modernizare, operaționalizare și gestionarea eficientă a priorităților. Cadrul legal care reglementează acest domeniu este printre cele mai puțin modernizate pachete legislative, iar multe dintre acestea au fost realizate în perioada premergătoare intrării României în NATO. Puținele modificări aduse acestui cadru au vizat doar aspecte presante, în special pe cele legate de nevoile operaționale care implicau participarea României la misiuni internaționale sau la strategia colectivă de apărare a NATO. În contextul conflictului din Ucraina și a invaziei rusești în Crimeea, în eforturile de a adapta legislația pentru noile măsuri privind prezența NATO și cele de descurajare militară, s-a încercat actualizarea acestui cadru legislativ. Rezultatele

însă nu au dus la o creștere accelerată a capacității de apărare și nici la folosirea eficientă a resurselor apărării.

a) Dezvoltarea unui cadru legal pentru un sistem de securitate și apărare modern

- Analiza actualului cadru legislativ va viza armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează domeniul apărării naționale. Vom susține o abordare care să țină seama de bunele practici la nivel european, în special a celor care vizează controlul democratic al forțelor armate, respectarea valorilor statului de drept și o abordare profesionistă a mecanismelor interministeriale.

b) Dezvoltarea „acordului politic național privind creșterea finanțării pentru apărare"

- Dezvoltarea Acordului Politic Național privind creșterea finanțării pentru Apărare care va cuprinde definirea angajamentelor și a responsabilităților structurilor cu rol legislativ și executiv în probleme de securitate/apărare națională. Apreciem că numai în acest mod se va realiza continuitate în domeniul securității și apărării naționale în situația alternanței la guvernare și astfel se va obține consensul politic necesar derulării programelor de dezvoltare/modernizare. De asemenea, aprobarea bugetelor pentru apărare și pentru structurile de securitate nu ar mai avea caracter formal, ci ar reflecta o voință politică majoritară, multipartită, asigurând și transpunerea în practică a principiului controlului parlamentar asupra forțelor de securitate/apărare. Acest proces va include actuala procedură de planificare a apărării, asigurându-i un caracter multianual, un grad sporit de asumare și control la nivel politic.

c) Dezvoltarea pachetului legislativ pentru eficientizarea proceselor de planificare a securității naționale

- Promovarea unui pachet legislativ care să țină seama de nevoia de a gestiona integrat toate mecanismele din domeniul securității și apărării naționale. Acest pachet își propune să elimine blocajele existente între puterile statului și să eficientizeze mecanismul de luare a deciziilor.

- Apreciem că în acest mod gestionarea pe termen lung a deciziilor care ar trebui implementate, în special a celor care decurg din Strategia Națională pentru Apărare și din programele de guvernare, poate fi mult îmbunătățită.

2. Modernizarea Armatei Române

O armată modernă, interoperabilă și adaptată la noile provocări este singura soluție pentru a asigura o apărare credibilă. Apreciem că mediul internațional de securitate este caracterizat de instabilitate, competiție globală și regională. Totodată, observăm o diminuare a rolului organizațiilor internaționale de securitate, pe fondul dificultăților în gestionarea situațiilor de criză.

Complexitatea mediului internațional de securitate ne obligă să ținem seama de faptul că securitatea nu mai poate fi analizată în termeni de alegere politică, de capacități și intenții ale unui singur stat sau ale unei singure entități nestatale, întrucât vulnerabilitățile, riscurile, pericolele și amenințările la adresa securității au căpătat o conotație globală.

Mediul internațional va continua să fie caracterizat de lupta împotriva extremismului în toate formele sale. De asemenea, lumea se va confrunta cu o varietate de provocări de natură hibridă, neconvenționale. Atacurile cibernetice reprezintă o

categorie de amenințări care înregistrează o amplificare fără precedent și afectează proprietatea și cetățenii. Apreciem că astfel de atacuri cibernetice vor deveni tot mai frecvente și vor crește în complexitate.

Securitatea maritimă în regiunea Mării Negre are un rol deosebit pentru situația României. Un factor-cheie care încurajează poziția amenințătoare a Moscovei este structura de securitate ineficientă a Mării Negre, cu o prezență navală prin rotație, dar încă modestă a NATO. În ultimele două decenii, Marea Neagră nu a fost o prioritate pentru SUA sau alți aliați, în timp ce Turcia, aliatul NATO de lungă durată al regiunii, a fost prudentă în implicarea statelor litorale în orice aranjament de securitate maritimă, preferând să mențină status quo-ul. Apreciem că parteneriatul strategic cu SUA și prezența militară a NATO la Marea Neagră reprezintă două premise importante pentru asigurarea apărării Alianței și a României.

a) Analiza strategică a apărării va deveni procesul cel mai important din cadrul politicii de apărare

- Analiza strategică a apărării va oferi răspunsul la întrebarea: Este Armata Română pregătită să îndeplinească misiunile încredințate? Dacă, în urma desfășurării analizei, răspunsul este da, atunci ceea ce există este suficient și nu e nevoie decât de menținerea capacităților și a sistemului existente. Însă, dacă răspunsul este nu, atunci trebuie identificate structurile de comandă și de forțe, care elimină actualele limite.

- De aceea, considerăm că pentru fundamentarea deciziilor privind reforma și modernizarea Armatei României este necesară parcurgerea unui ciclu complet de analiză și revizuire strategică a apărării, un proces cuprinzător și transparent, în care să fie implicate toate puterile statului.

- Obiectivul principal pe care ni-l propunem este finalizarea în termen de un an a procesului de revizuire strategică a apărării și planificarea implementării măsurilor care rezultă în urma acestui proces.

b) Carta Albă a Apărării, un instrument care trebuie revitalizat

- Experiența ultimilor 15 ani ne-a demonstrat că fără o Cartă Albă a Apărării asumată responsabil de guvern, în limita atribuțiilor sale, nu putem susține efortul de alocare eficientă a resurselor destinate cheltuielilor pentru apărare.

- Dorim ca acest document să nu mai fie obiectul de dispută între diferitele agenții sau puteri în stat. Atât NATO, cât și UE solicită în mod constant, pentru evaluare și planificare, analiza Cartei Albe a Apărării ca un document oficial și folosit pe plan internațional.

- Realizarea Cartei Albe a Apărării trebuie să reflecte soluțiile care decurg din coordonarea priorităților asumate prin Programul de guvernare cu obiectivele stabilite prin Strategia Națională de Apărare și cu cele ale controlului parlamentar democratic asupra forțelor militare.

c) Asigurarea pe termen lung a unui buget de 2% din PIB și 20% pentru înzestrare

- Susținem continuarea procesului de transformare, modernizare și înzestrare a Armatei României prin alocarea anuală a minimum 2% din PIB bugetului apărării, din care un procent de minimum 20% să fie destinat înzestrării cu echipamente moderne, realizării capacității operaționale ridicate a forțelor, pe niveluri de pregătire pentru luptă și intervenție, corelate cu misiunile specifice.

d) Dezvoltarea capacităților militare de apărare

- Vom asigura capacități de apărare și securitate moderne. Prin urmare, propunem un set de măsuri necesare să asigure obiectivele Strategiei naționale de apărare și prevederile articolului 3 ale Tratatului de la Washington. Acestea au în vedere descurajarea și contracararea imediată, pe o perioada determinată, a amenințărilor directe (de tip convențional sau chimic, bacteriologic, radiologic, nuclear și informațional) și asigurarea capacității de a gestiona din timp riscurile și vulnerabilitățile identificate.

e) Structuri noi în concordanță cu nivelul național de ambiție

- Ne vom concentra pe reducerea birocrației și realizarea unei structuri organizatorice moderne, flexibile conform nivelului de ambiție adoptat pe baza rezultatelor din procesul de revizuire strategică a apărării, a experienței acumulate în teatrele de operații, a lecțiilor învățate și a bunelor practici din sfera euroatlantică.

f) Rezerva operațională a armatei României un concept nou

- Profesionalizarea Armatei a presupus trecerea la un nou sistem de asigurare a resursei umane necesare forțelor. Procesul a fost însă ineficient, iar în acest moment ne confruntăm cu o criză de personal militar în toate categoriile de forță. Obiectivul de profesionalizare, așa cum a fost definit inițial, nu a prevăzut și corelarea cu nevoia de a avea o rezervă de forțe care să răspundă unor cerințe specifice unei armate moderne.

- Nevoia de a genera o rezervă operațională este stringentă. În acest scop, vom promova dezvoltarea și implementarea rezervei operaționale a Armatei României, precum și a unui sistem național de pregătire și instruire. Propunem elaborarea unei strategii speciale care să conecteze sistemul de forțe active cu grupul de rezerviști și să asigure mobilizarea și regenerarea forțelor în parametri optimi de cantitate, calitate și viteză. Totodată, vom iniția dezbateri naționale privind instituirea serviciului militar pe bază de voluntariat.

g) Dezvoltarea infrastructurii și pregătirea teritorială

- Pentru asigurarea mobilității și scăderea timpului de reacție avem nevoie de infrastructură. De aceea, propunem demararea unui proiect pentru dezvoltarea elementelor de infrastructură militară, (terestră, aeriană, navală), corelat cu planul de dezvoltare al infrastructurii rutiere și feroviare și cu cel din agricultură (cu destinație duală), care să asigure capacități de cartiruire trupe, depozitare și facilități de dislocare, staționare și antrenament pentru forțele naționale și cele aliate, inclusiv prin cofinanțarea proiectelor aprobate României în cadrul Programului NATO de Investiții în Securitate (NSIP).

- Programul de guvernare propus va urmări îndeplinirea tuturor angajamentelor care decurg din statutul de națiune-gazdă, din prezența militară NATO pe teritoriul național. La fel de importante vor fi contribuția la dezvoltarea sistemului de mobilitate militară europeană și asigurarea cadrului național juridic și financiar asociat acestor obiective.

- De asemenea, vom susține completarea graduală/preschimbarea rezervelor/stocurilor proprii și de apărare colectivă, continuarea procesului de identificare, disponibilizare și valorificare a echipamentelor și infrastructurii excedentare sau incompatibile cu cerințele actuale, precum și finalizarea restructurării sistemului logistic la nivel strategic, operativ

și tactic, în scopul asigurării oportune, în cantitatea și la calitatea solicitate, a sprijinului logistic pentru structura de forțe a Armatei României și al creării condițiilor pentru integrarea în logistica NATO.

h) Apărarea cibernetică—o abordare nouă, strategică, de nivel categorie de forță

- Cele mai recente tendințe ne demonstrează că domeniul cibernetic militar a devenit deja o categorie de forțe similară cu cea a forțelor terestre, navale și aeriene. Prin complexitate, importanță și nivel de resurse, apărarea cibernetică trebuie să devină un obiectiv important al operaționalizării Armatei României. Avem în vedere dezvoltarea unui Centru național de excelență în domeniul apărării cibernetice, continuarea dezvoltării sistemului informatic și de comunicații militar, concomitent cu extinderea măsurilor de securitate informațională și implementarea celor de apărare cibernetică.

i) Introducerea de noi tehnologii pentru reducerea costurilor în domeniul militar

- Armatele moderne sunt caracterizate, printre altele și de preocuparea constantă pentru impactul asupra mediului rezultat în urma prezenței capacităților și facilităților militare pe teritoriul național și în misiuni internaționale.

- Vom urmări cu prioritate reducerea cheltuielilor operaționale (mai ales a consumului de energie) prin adoptarea de tehnologii noi, nepoluante, atât în privința echipamentelor militare, cât și a lucrărilor de infrastructură militară.

j) Intensificarea transferului tehnologic dinspre țările aliate în domeniul militar.

- Analiza detaliată a industriei de apărare românești actuale și luarea de măsuri ferme pentru rentabilizarea și dezvoltarea acesteia;

- Negocierea unor componente importante de transfer tehnologic cu ocazia tuturor achizițiilor importante în domeniul militar, atât pentru întreprinderile viabile deja existente, cât, mai ales, pentru firme noi dedicate tehnologiilor moderne;

- Facilitarea și dezvoltarea accesului firmelor private la aceste tehnologii și deschiderea accesului acestora la comenzile de stat.

3. Potențarea profilului militar al României în NATO și UE

Apartenența României la NATO, cea mai importantă și longevivă alianță militară, ne asigură garanții de securitate și un mecanism de apărare colectivă. În același timp, calitatea de membru UE ne implică în cel mai important proiect politic și economic european și care este în concordanță cu asumarea de către România a valorilor europene. Această dublă calitate ne definește profilul de țară și ne oferă oportunitatea de a fi o prezență activă în ambele organizații. Potențialul României poate fi materializat dacă folosim acest dublu statut. În același timp, analiza mediului de securitate regional va influența major profilul nostru de stat NATO de frontieră. Tendințele actuale ne obligă la o analiză lucidă și pragmatică privind profilul de țară.

a) Asigurarea prezenței militare a NATO și a SUA în regiunea mării negre

- Obiectivul nostru este ca România să pledeze și să inițieze acțiuni concrete privind prezența echilibrată pe flancuri a NATO și pentru asigurarea unei apărări colective de 360 de grade în conformitate cu deciziile finale ale celor mai

recente reuniuni NATO. De asemenea, susținem activ implementarea principiului abordării echilibrate și omogene a flancului de est al Alianței (One flank, one threat, one presence).

- Apreciem că un rol deosebit îl joacă Parteneriatul strategic cu SUA pentru asigurarea unei prezențe militare semnificative și adaptate obiectivelor comune româno-americane. În calitate de stat-gazdă pentru elementele de apărare antirachetă de la Deveselu, România beneficiază de un cadru de colaborare strategic deosebit de important pentru apărarea europeană. Aceasta ne și obligă la dezvoltarea parteneriatului și în alte domenii, în special în cel economic.

b) Contribuția la măsurile colective de descurajare și asigurarea prezenței militare NATO în România

- Asigurarea și menținerea operaționalizării pe teritoriul României a Unității de Integrare a Forțelor NATO (NATO Force Integrated Unit—NFIU), a Comandamentului Brigăzii Multinaționale și a Comandamentului Multinațional de Divizie de Sud Est (MND SE HQ) sunt obiectivele cele mai importante. Totodată, susținem dezvoltarea proiectului privind înființarea și a Comandamentului Multinațional NATO de nivel Corp de Armată pe teritoriul României.

c) Participarea la misiunile NATO, UE și internaționale

- După cele mai recente estimări, atât operațiunile de descurajare și apărare colectivă NATO, cât și cele ale UE pentru managementul crizelor vor crește ca număr și intensitate.

- Apreciem că participarea cu efective la misiuni internaționale trebuie să facă obiectul unui Memorandum comun aprobat de CSAT, pentru toate instituțiile statului care vor fi parte la misiune, în funcție de etapa și evoluția misiunii. O astfel de abordare va avea mai multe beneficii. Va conduce la utilizarea mai judicioasă a fondurilor pentru pregătire și participare, vom avea o imagine de ansamblu, la nivel național, a implicării României în misiunile desfășurate în afara teritoriului național și, nu în ultimul rând, vor fi mai bine conturate și urmărite interesele naționale pe zone de interes și domenii de implicare.

- **Contribuția României la forța NATO de reacție rapidă (NRF)**

- România s-a confruntat constant cu provocările de a asigura contribuția națională la Forța NATO de Reacție Rapidă. În special după 2015, odată cu asumarea noilor angajamente în cadrul NATO, așteptările aliaților au impus un ritm rapid de generare a unor forțe naționale capabile să ia parte la Forța NATO de Reacție (NRF). La nivel național, pe fondul subfinanțării cronice, acest ritm nu a putut fi susținut.

- În viziunea noastră, contribuția României la NRF ar trebui stabilită pentru o perioadă medie (cinci ani), inclusiv contribuția pentru Gruparea de Forțe Întrunite cu Grad Ridicat de Operaționalizare (VJTF). Susținem această abordare convinși fiind că va sprijini procesul de planificare a forțelor, în sensul corelării acestuia cu cel de realizare a capacității operaționale ridicate și cu cel de înzestrare și echipare a forțelor.

d) Participarea la programele multinaționale NATO și UE

- Considerăm că participarea la programele multinaționale derulate în cadrul NATO și UE reprezintă soluția pentru accelerarea procesului de modernizare și de achiziție a echipamentelor militare de către România. Susținem și încurajăm participarea la inițiativele și progra-

mele de dezvoltare a capabilităților în cadrul multinațional asigurat de NATO și implicarea în Planul UE pentru apărare. Apreciem că astfel România își poate asigura o apărare credibilă, perfect interoperabilă și va reuși atragerea de programe de cooperare industrială.

e) Accesarea instrumentelor și programelor NATO și UE

- Folosirea cât mai eficientă a acestor programe va fi un obiectiv de guvernare pentru atingerea standardelor de performanță specifice realizării interoperabilității cu armatele celorlalte state membre. O potențare a profilului în ambele structuri va urmări și îndeplinirea, conform cu nivelul de ambiție asumat, în urma analizei strategice de apărare, a angajamentelor asumate de statul român. O altă direcție va fi constituirea și punerea la dispoziția NATO și UE a unor comandamente multinaționale, facilități de staționare și instruire a capabilităților și participare cu forțele naționale solicitate. În contextul lansării Planului și Programului operațional destinat apărării europene și a viitoarei Agende strategice UE 2019–2024, vom elabora o strategie de participare la programele majore conduse de NATO și UE.

4. Dezvoltarea unui sistem național de management integrat al crizelor

România se confruntă cu funcționarea defectuoasă a proceselor de luare a deciziilor la nivelul Guvernului, în calitate de manager al statului. Această situație afectează direct performanțele României, inclusiv în domeniul securității și apărării.

Considerăm că gestionarea crizelor se poate realiza optim doar în condițiile în care statul de drept funcționează pe baza bunelor practici, a competenței și a transparenței decizionale, respectiv prin implementarea conceptului de „bună guvernare" inclusiv în domeniul managementului crizelor.

România se confruntă cu lipsa de viziune și chiar cu neglijarea de către guvernările anterioare a rolului politicilor în ansamblul sistemului de management al crizelor din România. În viziunea noastră, politica de securitate și apărare trebuie armonizată și integrată în mecanismul general al bunei guvernări.

Actualul sistem național pentru gestionarea crizelor este centrat pe coordonarea urgențelor și are un grad redus de integrare. Concepția și legislația existente pun accentul pe centralizare organizațională în detrimentul integrării interministeriale. Această centralizare nu a avut efecte pozitive în ceea ce privește capacitatea de reacție și nu a asigurat o dotare adecvată. Sistemul existent pune accentul pe reacție și mai puțin pe prevenire.

a) Reziliența națională—o abordare echilibrată centrată pe cetățean și instituții

- Implementarea conceptului de reziliență națională ca element central al strategiei naționale pentru managementul integrat al crizelor trebuie să pună accentul pe cetățean în aceeași măsură în care se pune accent pe întărirea instituțiilor.

- De referință trebuie să fie asigurarea interoperabilității și integrării sistemului național cu structurile NATO și UE în domeniu. De asemenea, în sfera rezilienței cibernetice, vom asigura pregătirea instituțiilor și a populației pentru situații de atacuri cibernetice, derularea unor programe de instruire a populației, a administrației publice și a sectorului privat, cu privire la amenințările, vulnerabilitățile și riscurile specifice utilizării spațiului cibernetic.

b) Centru național integrat pentru reziliență la nivelul prim-ministrului

- Propunem configurarea unei structuri (centru național) cu rol executiv în domeniul planificării integrate, organizării unitare și implementării coordonate a activităților din domeniul securității naționale, apărării României și managementului crizelor. Acest centru va realiza și coordona protecția infrastructurii critice naționale, va urmări realizarea interoperabilității cu structuri similare la nivel NATO și UE și va avea rol de pregătire a decidenților pentru acțiune în situații de criză. Nu în ultimul rând, centrul va gestiona programele pentru resursele materiale și umane necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces de planificare.

c) Asigurarea protecției infrastructurii critice

- Societatea modernă este dependentă de funcționarea neîntreruptă a unor sisteme critice care să asigure derularea proceselor economice, sociale, politice, informaționale, militare și furnizarea de bunuri și servicii esențiale: sănătate, siguranță, securitate.

- Apreciem că principalele vulnerabilități în acest domeniu sunt: lipsa unor proceduri operaționale standardizate de control, acceptate la nivel interinstituțional, proiectarea și realizarea elementelor de infrastructură fără luarea în considerare a mecanismelor de apărare adecvate evoluției amenințărilor și lipsa unor mijloace de detecție și de raportare rapidă a activităților nelegale sau a anomaliilor. Ne propunem să dezvoltăm:

  - o abordare strategică, interinstituțională și funcțională într-un sistem integrat al problematicii protecției infrastructurilor critice naționale.

  - un proces de management al riscului, prin care să se evidențieze amenințările și vulnerabilitățile infrastructurii critice definite și modalitățile de diminuare a acestora, pentru fiecare structură în parte, responsabilă/implicată.

  - un standard de evaluare a protecției infrastructurii critice. Acest standard va fi dedicat unei anumite infrastructuri, în funcție de opțiunile de back-up, și de nivelul de reziliență al domeniului/sistemului din care face parte infrastructura.

  - un set al analizelor de risc pe domenii prioritare prin includerea răspunsului la întrebările: „Ce se întâmplă dacă nu se realizează infrastructura critică necesară sau dacă este distrusă?"; „Cu ce o înlocuim, ce back-up avem?

5. Armata României și statutul militarilor—o nouă strategie pentru resursa umană

Criza de personal militar, discrepanțele în asigurarea resursei umane, plecările masive din sistem ale militarilor cu specializări greu de asigurat și decalajele privind drepturile și pensiile militare au fost generate de lipsa unei strategii de resurse umane și de subfinanțarea cronică. Aceasta a condus la instabilitate în ceea ce privește motivația și atractivitatea carierei militare.

Analiza stării personalului armatei scoate în evidență existența a cel puțin două realități. În primul rând, absența managementului de personal bazat pe rigoare științifică și opțiunea excesivă pentru evidența cadrelor militare. Implicit, acest sistem vizează centrarea structurilor superioare de personal pe execuție, în detrimentul concepției, proiectării și elaborării politicilor și strategiilor de eficientizare a utilizării personalului. În al doilea rând, existența unor fenomene și procese generatoare de disfuncții care, necorelate prin politici și măsuri adminis-

trative riguros fundamentate, vor agrava starea resurselor umane ale armatei, într-un viitor nu prea îndepărtat.

Personalul Armatei Române trebuie privit ca o realitate dinamică, ce cumulează și reproduce în structura sa internă toate opțiunile și politicile, presiunile și deciziile de personal luate în ultimii 20–30 de ani.

Empirismul deciziilor și politicilor de planificare, selecție, recrutare, pregătire și utilizare, avansare și promovare, gestiune a carierei militare se regăsesc în deficiențele de structură ale personalului armatei.

a) Asigurarea predictibilității privind statutul, legislația și drepturile militarilor

- Promovarea unui program pentru retenția, motivarea și recompensarea personalului militar și civil în conformitate cu legislația națională și a bunelor practici în cadrul NATO.

- Îmbunătățirea programului dedicat protejării drepturilor veteranilor de război, veteranilor din teatrele de operații, răniților, familiilor și rudelor acestora prin înființarea unui centru național în acest sens.

b) Promovarea tuturor drepturilor fundamentale, a egalității de gen, a libertății de conștiință și de exprimare

- Vom urmări aplicarea prevederilor constituționale, a normelor internaționale și UE la care România a aderat privind protejarea drepturilor omului pentru personalul militar și civil din cadrul Ministerului Apărării Naționale.

c) Promovarea imaginii instituției militare, a valorilor și istoriei ei

- Promovarea unei strategii de comunicare internă și externă cu scopul îmbunătățirii prestigiului și imaginii Armatei române.

- Inițierea unui program dedicat ofițerilor în rezervă și în retragere în vederea implicării acestora în diferite acțiuni privind domeniul apărării.

- Susținem asigurarea resursei umane militare și civile și o reprezentare echilibrată de gen, performantă fizic și mental, suficientă numeric, care să asigure îndeplinirea misiunilor. De asemenea, asigurarea unui sistem de management al personalului bazat pe principiul rotației la stagiu la termen fix, eficient, care folosește bunele practici din statele membre NATO.

6. Dezvoltarea culturii de securitate

Lipsa unei culturi de securitate în rândul populației este o vulnerabilitate pe care trebuie să ne-o asumăm ca un obiectiv prioritar de schimbare. În situații de criză, când viteza de reacție a instituțiilor statului se bazează pe sprijinul și coordonarea cu cetățenii, prezența culturii de securitate în rândul cetățenilor poate să facă diferența dintre dezastru și revenirea rapidă la normalitate. Cele două direcții, dezvoltarea rezilienței și prezența culturii de securitate pot dezvolta semnificativ capacitatea cetățenilor și a instituțiilor de a trece împreună rapid peste situații deosebite, urgențe civile sau crize.

În plan național, strategiile de securitate indică un efort insuficient pentru a implica atât instituțiile militare, cât și pe cele civile, și, nu în ultimul rând, cetățeanul în domeniul culturii de securitate. Este nevoie de o cultură puternică de securitate, promovată în mod susținut în rândul populației și a decidenților politici. Concomitent, trebuie să crească transparența la nivelul instituțiilor abilitate să asigure realizarea securității naționale. Este nevoie de o mare deschidere către crearea unor rețele colaborative

care să integreze instituții specializate, instituții academice și experți din mediul privat.

De aceea, ne propunem:

- promovarea unor programe de pregătire pentru populație și introducerea unui curs opțional în sistemul de educație, dedicat culturii de securitate.
- Dezvoltarea unei culturi organizaționale care să asigure integrarea interinstituțională a măsurilor și acțiunilor din domeniul securității naționale și apărării României.

Diaspora

CONTEXT

O transformare radicală a politicilor și guvernanței pentru Diaspora.

Creștem puterea politica pentru Diaspora: o reprezentare corectă într-un parlament cu 300 de parlamentari, facilitarea tuturor formelor de vot.

Împreună transformăm România într-un partener de încredere pentru Diaspora și un loc unde este ușor și atractiv să investești și să revii.

Aducem administrația în serviciul cetățeanului și simplificam interacțiunea între Diaspora și statul român.

Asigurarea că românii care rămân în afară sunt respectați, protejați și păstrează legături strânse cu țara.

Cream condiții pentru ca limba, cultura și tradițiile românești să prospere în afara granițelor, în comunitățile istorice sau noile centre românești.

VIZIUNE

În 2020, peste un sfert din populația României nu mai este în țară. Și nimeni nu are o cifră exactă a celor plecați în ultimii 20 de ani.

MAE a estimat în 2019 că din cei 9 milioane de români din afara granițelor, peste 5,6 milioane fac parte din noua Diasporă, cei emigrați în ultimele decenii, în special după aderarea la Uniunea Europeană.

Următorii ani decid dacă până în 2040 Diaspora românească se va dubla sau dacă o parte vor reveni acasă. Următoarele două mandate ale Parlamentului României (2020–2024–2028) vor trebui să găsească soluții pentru românii care au plecat, care se întorc, dar și pentru cei care vor să rămână români, dar în afara granițelor țării.

Momentul 10 august 2018 a arătat două fețe ale României. Vechiul politic, care nu înțelege și nu se interesează de cei plecați. Noul, forțele schimbării, care din țară sau străinătate vor să transforme România, aducând acasă toate lecțiile și bunele practici pe care Europa și restul lumii ni le pot oferi.

USR PLUS este singura formațiune politică din România care, prin munca depusă de parlamentarii USR, a arătat până acum inițiative concrete pentru interesele și nevoile Diasporei.

Diaspora nu mai poate fi un capitol secundar. Nu mai poate fi o problemă de afaceri externe, un subdomeniu sau un departament. Diaspora contribuie cu peste 3 miliarde de euro pe an la economia țării și are un potențial uman și financiar imens pentru viitorul ei.

Trebuie să fie tratată ca una dintre problemele existențiale pentru poporul român. Iar dacă stoparea exodului trebuie să se facă prin măsuri în domenii ca sănătatea, educația sau economia, deschiderea drumului spre casă și întărirea relațiilor cu românii care nu se mai întorc necesită propriile măsuri, însoțite de curajul de a regândi din temelii cum legiferăm pentru Diaspora.

Credem și vrem să ajungem la un viitor unde românii prosperă, în securitate și libertate, oriunde s-ar găsi ei. Unde identitatea, tradițiile și cultura românească înfloresc în comunitățile istorice sau noile centre românești din Milano, Londra, Madrid, Bruxelles, Paris și nu numai și unde copiii de a doua sau a treia generație de diasporeni au toate oportunitățile de a reveni și se reintegra pe teritoriul României.

Nu în ultimul rând, credem că România este peste tot acolo unde sunt români. Diasporenii nu pot fi abandonați. Dimpotrivă, ei trebuie mereu să aibă drepturi depline și acces la servicii administrative digitale și moderne și o mobilitate deplină dinspre sau către România, atât pentru relocare, dar și pentru antreprenoriat, educație, turism sau cultură.

OBIECTIV 1

Diaspora este România

Dacă se întorc sau nu, românii din Diaspora nu pot și nu trebuie tratați diferit față de cei din țară. Înainte de a ne gândi la cum să-i aducem acasă, trebuie să substanțiem principiul non-discriminării prin politici gândite în interesul celor din afară. Iar aceasta pentru că interesul lor este sinonim cu interesul României.

Unii și-au pierdut toată încrederea, respectul sau speranța în România. Trebuie recâștigate prin integrarea lor în viitorul politic, economic, social și cultural al țării, prin drepturi de vot și acces modern la documente.

Alții nu își mai doresc reîntoarcerea—dar nu putem renunța la ei, oriunde vor rămâne. Fie că vrem sau nu, se va dezvolta o Românie în afara granițelor țării. Va fi nevoie de eforturi curajoase pentru a ne asigura că aceasta devine un factor pentru dezvoltarea României din interiorul granițelor.

1. **Un nou sistem de guvernanță pentru Diaspora, o reprezentare adecvată și o administrație în linie cu realitatea**

a) Diaspora, o prioritate la guvernare

- Vom crea în subordinea Prim-ministrului o echipă Diaspora (ED) permanentă, mixtă între MAE, MAI, Ministerul Muncii, Justiției, Educației, Culturii și Afacerilor Europene, menită să elaboreze strategia și să coordoneze toate politicile privind Diaspora, condusă de un Vice-prim-ministru însărcinat cu problemele de Diaspora.
- Transformarea și mărirea unei părți din aparatul consular, sub gestiunea ED, pentru a asigura asistență pe probleme de muncă, sociale, juridice și siguranța persoanelor vulnerabile (victime ale traficului de ființe umane) oferită de funcționari pregătiți eficient.
- Crearea unei Celule de Criză pentru Diaspora în cadrul ED, coordonată cu Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale, care să poată interveni rapid în cazurile unde este nevoie de o reacție rapidă pentru protejarea, asistența sau reîntoarcerea unor cetățeni români, în special pentru victimele traficului de ființe

umane (prin asistență imediată, intermediere cu serviciile sociale din statul gazdă dar și ajutor pentru repatriere în siguranță și preluarea în rețele guvernamentale și sociale de protecție) dar și prin crearea unui mecanism rapid și transparent pentru reîntoarcerea corpurilor neînsuflețite.

b) Reprezentare reală și vot facil

- Ajustarea numărului de senatori și deputați proporțional la cifrele reale ale Diasporei pe baza Legii pentru Senat și Camera Deputaților, folosind datele compilate de consulate în cooperare cu țările terțe

- Asigurarea permanentă, prin modificarea cadrului legislativ, de facilități moderne, sigure, proporționale și suficiente de vot pentru Diaspora (pe mai multe zile, prin corespondență, electronic în secții și, digital, online).

- Modificarea legislației electorale pentru ca românii ce dețin acte de identitate românești să poată vota sau candida de oriunde pentru circumscripția de acasă la alegerile locale sau parlamentare.

c) Consulate 2.0

- Transformarea prin amendarea și aplicarea reală a Legii 62/2019 pentru funcțiile consulare și a Legii 86/2016 pentru centrele comunitare românești a consulatelor din toate regiunile/provinciile din țări terțe cu minim 5.000 de români (și crearea lor, acolo unde nu există) în Centre Comunitare românești, echipate cu personal și resurse proporționale, finanțate inclusiv la nivel local, voluntar, menite să deservească, protejeze și întărească comunitatea românească de acolo.

- Completarea serviciilor consulare cu servicii de comunitate, permanente sau itinerante, care să includă în plus pe lângă oferta deja existentă servicii de asistență juridică, socială și în dreptul muncii, resurse pentru educație și integrare culturală dar și de promovarea intereselor românilor (advocacy) la nivel local sau regional.

- Crearea unui mecanism de informare permanentă din ambele sensuri către și dinspre comunitățile românești prin noile consulate/centre comunitare, completând resursele umane necesare din cadrul comunităților locale și regionale.

2. O identitate pentru diaspora, noi servicii pentru românii din afară și promovarea asocierii

a) Registrul Digital și o Carte de Identitate pentru Diaspora

- Transformarea eConsulat într-un Registru Digital pentru Diaspora, disponibil și prin aplicații mobile, care să fie adaptat la un viitor unde cărțile de identitate românești vor oferi posibilitatea de a alege domiciliul în străinătate, eliminând pașapoartele CRDS și conferind toate drepturile oferite de o Carte de Identitate normală.

- Utilizarea Registrului Digital ca un portal unic pentru toate serviciile oferite de consulatele și centrele comunitare, inclusiv cu o linie unică de urgență sau pentru sesizarea de probleme ale celor din Diaspora și crearea de liste permanente al antreprenorilor dar și lucrătorilor, prestatorilor de servicii (bone, instalatori, lăcătuși, grădinari etc.) români din fiecare regiune unde există un centru comunitar, respectând totodată dispozițiile Regulamentului General privind Protecția Datelor (RGPD).

- Crearea primului recensământ real al Diasporei românești prin intermediul Registrului, care va conferi un profil fiecărui utilizator de servicii consulare,

menținut la zi și necesar pentru obținerea asistenței din partea autorităților române și posibilitatea de a lansa studii, comunicate, sondaje și alte campanii utile pentru Diaspora.

b) Acte dintr-un click

- Simplificarea procedurilor necesare de a depune și obține acte de identitate românești sau acte administrative și oferirea posibilității de a obține o nouă carte de identitate sau pașaport, online și accesul neîngrădit pentru cei din Diaspora la orice serviciu administrativ disponibil în țară.

- Eliminarea proceselor administrative dificile sau inutile pentru Diaspora prin implementarea digitalizării și comunicării interne a datelor personale, acceptarea automată a actelor de identitate sau de stare civilă obținute în statele gazdă fără necesitatea de pași separați de înregistrare și acceptarea semnăturii electronice.

- Generalizarea posibilității de a trimite prin poștă sau curierat pașapoartele, și extinderea la alte acte necesare fizic, cu acceptul titularilor. Pașapoartele pot fi trimise la adresa specificată în actele de identitate, sau prin documente solicitate din administrația locală a statului gazdă.

c) Organizații românești stabile

- Restructurarea legislației Consiliului și Congresului Românilor de Pretutindeni pentru a asigura depolitizarea lui și a-l transforma într-o structură strict civică pentru Diaspora, incluzând specialiști români dornici să propună în mod permanent către România soluții și idei de bune practici din țările gazdă ca scop principal.

- Sprijinirea mediului asociativ românesc din Diaspora atât prin facilități financiare dar și prin simplificarea procedurilor de depunere a proiectelor, reclasificarea criteriilor de eligibilitate, punerea la dispoziție de resurse digitale (ghiduri pentru înființare de asociații, formulare, sfaturi pentru obținerea de finanțări etc.) pe site-ul Registrului Digital și asigurarea transferurilor de fonduri în timp util pentru organizațiile care depind de ele pentru funcționare.

- Constituirea unui „Club al aleșilor români din străinătate", organism consultativ care va putea genera puncte de vedere privind dezvoltarea administrației locale și a activității acesteia.

3. O reevaluare a relațiilor cu țările gazdă, promovarea educației și culturii și protejarea comunităților istorice

a) O Românie care se bate pentru români

- Asigurarea de promovare și sprijin permanent, la nivel diplomatic dar și prin centrele comunitare (printr-o rețea de atașați specializați), pentru drepturile dar și interesele românilor față de autoritățile locale, regionale și naționale din țări gazdă, pentru a asigura non-discriminarea, evita abuzurile sociale și de muncă și proteja identitatea românească, dar și obține recunoașterea tuturor diplomelor, calificărilor vocaționale și experienței profesionale obținute în România, dar și promovând identitatea, personalitățile și elementele de cultură românească în regiunile din afară locuite de români (nume de străzi, statui, festivaluri etc.).

- Identificarea oportunităților și lansarea de campanii pentru a obține statuturi specifice unei minorități sau comunități etnice pentru români, acolo unde este posibil, obținând astfel drepturi suplimentare în țările gazdă, ca fonduri și locuri în școlile regionale pentru cursuri de limba română, locuri în consiliile

locale sau sprijin cultural (de exemplu, ora de limba maternă „Herkunftssprachlicher Unterricht" din Germania).

- Susținerea accesului românilor la mecanisme de asociere socială și economică, atât pentru angajați dar și angajatori și crearea și promovarea conceptului de „lucrează cu români" pentru a încuraja companiile și antreprenorii români din diaspora să lucreze cu alți români din țara respectivă dar și din România.

b) Educație și cultură, oriunde

- Lansarea de către ED și împreună cu Ministerul Educației a unei extinderi ample a programului Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR), care să finalizeze calificarea limbii române conform cadrului european, și să creeze pe Registrul Digital o platformă digitală „Limba Română pentru toți" cu numeroase resurse media, pentru toate vârstele, de învățare, reîmprospătare și exersare a limbii române și crearea unui parcurs de studii de limba română care să poată duce la un examen de Bacalaureat în limba română posibil în străinătate și formalizarea legală a statutului profesional al profesorilor care predau limba română în diaspora.

- Crearea și susținerea rețelelor internaționale academice românești, care să faciliteze și promoveze schimbul de experiență, mobilitatea academică dar și tabere de studii sau de cunoaștere.

- Modernizarea și depolitizarea Institutului Cultural Român și extinderea rețelei ICR în zone-cheie din comunitățile istorice (inclusiv un sediu la Cernăuți) și promovarea și susținerea de festivaluri românești anuale în toate regiunile din țări gazdă cu populații de peste 100.000 de români.

c) O identitate care dăinuie

- Strângerea legăturilor cu comunitățile istorice românești din țările vecine și stimularea schimburilor economice și creșterii investițiilor românești în Serbia, Ucraina și alte state vecine, în paralel cu întărirea dialogului la nivel politic privind protecția drepturilor minorităților de etnici români din aceste țări (de exemplu, includerea localităților românești din regiunea Cernăuți, într-o singura unitate administrativ-teritorială).

- Dezvoltarea de programe similare celui de Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR) adaptate comunităților istorice și finanțarea după criterii transparente și cu indici de audiență a publicațiilor în limba română din comunitățile istorice și instituirea unui program de burse pentru formarea jurnaliștilor de limba română.

- Lansarea unui amplu program de salvare etnografică a limbilor și tradițiilor comunităților istorice în declin demografic, inclusiv prin producerea de dicționare de meglenoromână, istroromână, etc. și mărirea susținerii financiare și eforturilor diplomatice bilaterale pentru elevii care studiază în limba română.

OBIECTIV 2

Drumul spre casă

Fie că se va întâmpla peste 1, peste 10 sau peste 30 de ani, un obiectiv ultim al politicilor de Diaspora pe care ni le propunem este inversarea direcției de mișcare a românilor. În cele din urmă, vrem ca ei să aibă toate motivele, fie ele spirituale, raționale, economice și politice, să revină acasă.

Nu putem și nu ne permitem să renunțăm la visul că românii din Diaspora se vor reîntoarce, acum sau la pensie. România pe care vrem să o construim trebuie să fie una unde un copil român născut în Luxemburg, Danemarca, Portugalia, Canada sau Elveția să poată decide în mod complet rațional să se mute în țara de unde vin părinții sau chiar bunicii săi.

Iar pentru cei care nu își doresc reîntoarcerea imediată, cooperarea între ei și românii din țară trebuie susținută, pentru a deschide drumul spre România inclusiv în mod indirect. Forța de muncă românească, experiența și competențele, oriunde s-ar afla, trebuie aduse împreună.

Dar aceasta va necesita munca. Reîntoarcerea, la fel ca emigrarea, nu este ușoară. Va fi nevoie de timp și de eforturi specifice, care să completeze reformele din numeroasele alte domenii publice din România.

1. **Asistență pentru reîntoarcere și o reintegrare ușoară**

a) Departamentul pentru revenire

- Vom crea prin lege un Departament pentru Revenire în cadrul ED, ce va gestiona cele două etape ale pregătirii pașilor administrativi pentru reîntoarcere (obținerea de acte, informații utile, pregătirea de investiții sau înregistrare a copiilor în sistemul de învățământ etc.) dar și pasul reintegrării (suport sau consiliere pentru găsirea unui loc de muncă/deschiderea unei afaceri, sprijin pentru copiii români născuți în statele terțe, consiliere și cursuri de limba română etc.)
- Vom crea un parcurs administrativ al reîntoarcere, unde o persoană care dorește să revină în țară are în față proceduri simplificate, adaptate cu ajutorul Departamentului pentru Revenire la nivel local sau județean, asigurând aceste facilități și pentru descendenții direcți și dinamizând procesul recunoașterii diplomelor, certificărilor vocaționale și competenței profesionale obținute în străinătate.
- Vom intermedia sesiuni online între românii din afară cu structurile responsabile din județele în care își doresc să revină, pentru informare și mitigarea riscurilor și asigura buna coordonare a sistemelor de securitate socială pentru ca toți românii care se reîntorc să poată beneficia facil acasă de drepturile sociale câștigate în afară!

b) Campania „Vino acasă!”

- Vom lansa o campanie de comunicare permanentă pentru diasporeni, care va comunica periodic noile oportunități care apar în România, de pe piața muncii, noile proiecte de dezvoltare, atracții turistice etc. și asigura pe Registrul Digital căi prin care cei din afară pot apela mereu la administrația publică dar și societatea civilă din țară.

- Vom promova exemplele de succes de reintegrare în țară și organiza târguri anuale de locuri de muncă publice și private din țară pentru Diaspora,

- Departamentul pentru reîntoarcere va oferi, în cadrul Registrului Digital, o bază de date actualizată cu ajutorul Ministerului Muncii și ANOFM de oportunități de angajare din țară.

2. Atragerea românilor cu idei, viziune, capital și pasiune pentru România înapoi acasă

a) Țară, caută antreprenori și talent

- Vom extinde și lansa noi programe de tip „Diaspora Start-up", „Diaspora se Întoarce" care să ofere pachete integrate de consultanță și asistență financiară folosind fonduri europene pentru antreprenorii români care decid să revină și să investească în țară, prin proceduri simplificate.

- Vom crea o rețea de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor românești la nivel internațional și atragerea întreprinzătorilor și investitorilor străini în România, constituită în principal de voluntari români din Diaspora, implicând comunitățile de afaceri românești din Diaspora, cu sprijinul MAE și al Ministerului Economiei, al asociațiilor investitorilor străini din România și al camerelor de comerț bilaterale.

- Vom propune un pachet de măsuri de asistență sau consultanță pentru antreprenorii dar și angajații care se întorc în țară, în special în domenii-cheie sau în pericol, cum ar fi agricultura, folosind fonduri europene și vom relaxa fiscalitatea pe termen scurt pentru IMM-uri lansate de persoane repatriate care vor îndeplini criterii clare (crearea de locuri de muncă într-o anumită zonă—rurală, de exemplu—pentru o perioadă minimă, cu impact social sau în economia verde, socială sau inovativă, etc.).

- Vom stimula investițiile Diasporei în România prin comunicări frecvente despre noile oportunități din țară dar și prin propunerea către Diaspora de programe specifice de investiții prin obligațiuni de stat sau obligațiuni municipale.

- Vom propune crearea de noi rețele profesionale între România și Diaspora (ingineri, medici, cercetători etc.) pentru a asigura un transfer permanent de cunoaștere și informații între cele două părți și asigura un cadru de sprijin pentru cei din afară care doresc să revină în țară.

b) Vino și candidează!

- Vom lansa un Sistem de recrutare pentru românii din Diaspora prin introducerea unei proceduri de recrutare online pentru candidații din Diaspora pentru funcțiile publice din România, permițând prin reformă legislativă candidaturile la funcții publice pentru diasporeni.

- Vom facilita organizarea și implicarea în viața politică românească pentru românii din Diaspora prin schimbarea cadrului legislativ al partidelor politice pentru a permite organizarea politică în afară, identificarea și utilizarea pentru procesele politice (până la modernizarea lor) a pașapoartelor CRDS și crearea posibilității românilor care și-au pierdut cetățenia să susțină, inclusiv financiar, partidele politice românești prin formule de membrii onorifici, în condițiile dovedirii calității de cetățean român în trecut.

- Vom facilita procedura de candidaturi la alegerile locale și parlamentare în așa fel încât românii din Diaspora să se poată înscrie online și ușor în cursa electorală.

3. O casă pentru toate generațiile

a) Cetățenie, din nou

- Pentru românii cu certificat de naștere românesc care au devenit cetățeni într-un stat care nu permite dubla cetățenie, dar și pentru descendenții lor imediați, vom crea printr-un nou proiect de lege o formă de identitate intermediară, o Carte de Român, care să confere deținătorului o serie de drepturi egale cu cetățenii români pentru înființarea de firme, înscrierea în programe de studii și universitare, înmatricularea copiilor în cadrul cursurilor de școală primară, gimnazială și liceală dar și acces la servicii culturale.

- Vom crea o facilitate pentru românii care și-au pierdut cetățenia din cauza obținerii unei cetățenii într-un stat care nu permite dubla cetățenie să o poată obține din nou, în regim de urgență, printr-o aplicație simplă și vom facilita, în cazul unor dovezi clare, dobândirea cetățeniei pentru descendenții direcți ai celor plecați din țară.

- Vom promova acorduri bilaterale cu statele gazdă care nu acceptă cetățenia dublă pentru a menține un registru al românilor care au renunțat la cetățenie și vom crea o formulă de comunicare cu ei prin intermediul ED și al centrelor comunitare.

b) Copiii Diasporei, românii de mâine

- Nu vom renunța la copiii români născuți în Diaspora: vom oferi resurse de educație în limba română pentru părinți și posibilitatea de a obține online pentru ei o certificare a limbii materne, urmărind Cadrul de Referință al UE.

- Vom organiza tabere pentru copiii cetățenilor români din Diaspora în România, prin centrele comunitare și Departamentul de reîntoarcere, pentru a facilita cunoașterea României și schimburile de experiență.

- Vom menține un registru al copiilor români născuți în Diaspora și ne vom asigura, împreună cu autoritățile locale și prin centrele comunitare, că au acces, în cazul în care părinții își doresc, la informații despre limba, identitatea și cultura română, inclusiv prin burse de studiu dedicate.

Cultură

VIZIUNE

Începând cu următorul ciclu electoral, USR PLUS își propune să modifice radical modul în care va fi realizat accesul la cultură pentru artiștii și publicul larg, cu o atenție particulară pe mediul rural și al urbanului mic, precum și modul în care se va realiza în viitor finanțarea instituțiilor publice de cultură, a organizațiilor culturale, a industriilor culturale și creative, a artiștilor. Nu în ultimul rând, ne propunem să susținem cu prioritate cultura vie, creativitatea și cercetarea artistică, inovația, industriile creative, precum și stimularea în mod real a creșterii consumului și a vitalității culturale la nivel național, prin investiții strategice în infrastructura culturală de toate tipurile. Pentru ca această investiție să fie una reală, avem nevoie să dezvoltăm mecanisme de finanțare a sectorului cultural și de susținere a creației independente. De asemenea, ne propunem regândirea din temelii a modului de funcționare a Ministerului Culturii și a instituțiilor publice aflate în administrarea lui, precum și activitatea Institutului Cultural Român.

Patrimoniul cultural reprezintă o resursă non-regenerabilă și memorială cu care oamenii se pot identifica, fiind expresia directă a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor în continuă evoluție pe care le-au moștenit. Patrimoniul cultural este un element strategic pentru îmbunătățirea calității vieții, fiind nu numai un factor de dezvoltare durabilă (prin turism cultural, dezvoltarea industriilor creative etc.), ci și unul de coeziune socială, prin dialog și coparticipare activă în viața comunităților locale. În acest context, muzeele, care reprezintă unul din domeniile cu potențialul cel mai mare de angajare și de participare a publicului, pot deveni un agregator principal, atât la nivelul societății cât și la nivelul fiecărei comunități în parte.

În opinia noastră, cultura trebuie să devină o investiție pe termen lung în oameni și în societatea românească, care să aducă capital economic, implicare socială și cunoaștere.

PRINCIPII

1. Autoritățile publice, locale sau centrale, de decizie politică nu sunt judecători ai artelor și nici operatori culturali ei înșiși. Într-un stat democratic, artele și cultura trebuie să fie libere din punct de vedere al conținutului, rolul Statului fiind acela de a crea condițiile de dezvoltare a culturii, în primul rând legislative, și de a juca un rol activ în încurajarea și finanțarea activităților culturale.

2. Misiunea autorității centrale constă în crearea de politici publice: politici de patrimoniu cultural pentru clădiri istorice, arheologie, muzee și arhive, un mediu adecvat legislativ și financiar de susținere a exprimării artistice contemporane. Crearea de mecanisme complexe de finanțare a culturii, cu fonduri alocate pe termen lung, presupune, de asemenea, implementarea lor de către organisme independente și specializate, în directă consultare cu cei cărora li se adresează, în egală măsură operatori și comunități locale/sociale.

3. Cultura nu are domiciliu sau reședință, iar în centrul ei este cetățeanul-beneficiar. Cultura publică nu e în mod necesar doar cea produsă de instituții ale statului. Prioritară este, așadar, eliminarea, pe cât posibil, a discrepanțelor de acces la cultură, ca și a discriminărilor la nivelul oportunităților, a investițiilor și a ofertelor culturale.

Infrastructura culturală

România are nevoie de o piață culturală vie, la înălțimea creatorilor ei, însă acest lucru nu poate exista fără o infrastructură adecvată. Așa cum comerțul nu se poate dezvolta fără autostrăzi și căi ferate moderne, la fel cultura nu se poate dezvolta fără o infrastructură modernă.

Dacă ne referim la infrastructura culturală la nivel rural, precaritatea ei este flagrantă. În cazul orașelor, starea acestor spații variază, atunci când nu li s-a schimbat destinația, iar în multe cazuri starea de degradare a clădirilor face imposibilă derularea de activități. În același timp, sectorul cultural privat—format din companii, organizatori de evenimente, ONG-uri și artiști independenți—, unul dintre motoarele dinamice ale culturii vii, este împiedicat constant să se dezvolte, neavând acces la infrastructura necesară și fiind lipsit de stimulente fiscale și de un cadru legislativ care să-i permită să-și atingă potențialul.

Unul din lucrurile pozitive este dezvoltarea hub-urilor culturale și creative, în spații postindustriale sau/și de patrimoniu. Însă și acestea există într-un context legislativ precar și sub o presiune constantă a instabilității.

Reforma instituțiilor publice de cultură, pornind de la Ministerul Culturii și a serviciilor deconcentrate și până la cele aflate în administrarea autorităților județene și locale, este urgentă și necesară, implicând clarificarea misiunii și a obiectivelor acestora, profesionalizarea conducerii instituțiilor și a echipelor, precum și implicarea comunității în actul de decizie.

Deși beneficiază de o infrastructură impresionantă, activitatea Institutului Cultural Român se află în prezent într-o stare de blocaj, fără o strategie de dezvoltare pe termen mediu și o activitate puternic centralizată, lipsită de o viziune strategică generală. Singura șansă

de renaștere a ICR-ului este demararea de urgență a unui amplu proces de reconstrucție instituțională prin care ICR să se transforme într-o organizație dinamică și profesionistă, capabilă să implementeze politici coerente de diplomație culturală.

PROPUNERI:

1. **Investiții în infrastructura culturală rurală.** Prin recuperarea căminelor culturale și transformarea lor în centre culturale comunitare (care vor avea săli de spectacole, bibliotecă, spații de întâlniri, dotare tehnică), pornind de la modele europene și experimente autohtone reușite, vom crea cadrul pentru accesul sporit la cultură în mediul rural, în urbanul mic și în zone defavorizate cultural.

2. **Extinderea infrastructurii culturale urbane și periurbane.** Reconversia spațiilor industriale abandonate sau a unor spații de patrimoniu cultural abandonat va oferi posibilitatea creării unor centre culturale moderne cu săli de spectacole, studiouri pentru artiști etc. în afara centrului, ducând la o dezvoltare sustenabilă, policentrică, a orașelor.

3. Transformarea unora dintre centrele culturale din țară, aflate în coordonarea Ministerului Culturii, în **Centre de Rezidență artistică** pentru artiști români și străini. De asemenea, Institutul Cultural Român, prin filiale sale din străinătate, va implementa o serie de programe de rezidență pentru artiștii români în străinătate.

4. **Construcția unei noi săli multifuncționale** de spectacole, concerte, galerii, librărie printr-o investiție directă din fonduri europene și/sau Banca Mondială. Sala va fi amplasată la București și va avea o administrare independentă, urmând să prezinte în mod regulat diferite evenimente culturale, precum concertele din cadrul Festivalului „George Enescu", spectacolele de teatru sau alte spectacole realizate de artiști români și străini.

5. **Reformarea instituțiilor publice de cultură, a Ministerului Culturii și a Direcțiilor Județene de Cultură.** Managementul instituțiilor și așezămintelor publice de cultură va fi reformat, în ceea ce privește: criteriile de recrutare a managerilor, tipul de management, misiunile și tipul de activități, precum și trecerea la un model de finanțare bugetară multianuală. Ministerul Culturii va intra într-un proces de profesionalizare, creștere a capacităților profesionale ale angajaților săi, dialog cu cetățenii, sectorul creativ și operatorii culturali. Prin modificarea legii managementului instituțiilor publice de cultură și modificarea misiunilor acestora, acestea își vor diversifica tipul de activități și de public. Instituțiile de spectacol vor avea drept misiune să dezvolte activități educaționale specifice, destinate unor categorii de public diferite și să ofere în regim de parteneriat necomercial spațiile și logistica necesare pentru operatorii culturali privați și artiștii independenți. Vom crește capacitatea și eficiența Direcțiilor Județene de Cultură, ca și integrarea regională a activității lor. Constituirea unor Centre regionale de excelență pentru cercetare, depozitarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural.

6. **Reformarea Institutului Cultural Român este esențială pentru creșterea vizibilității culturii românești pe plan internațional.** Ea se va realiza printr-un serie de inițiative care vor viza:

   a) reforma instituțională, inclusiv debirocratizarea aparatului ICR, profesionalizarea echipelor, demararea unui proces de descentralizare a activității filialelor ICR din străinătate, de clarificare a

misiunii și viziunii instituției, precum și de elaborare a unui plan strategic de dezvoltare pentru ICR pentru următorii 5–10 ani;

b) implementarea unui program de mobilitate transparent și flexibil, prin care artiștii și operatorii culturali români sau cei aflați în diaspora să poată călători în străinătate sau în România, și demararea unor programe de rezidență artistică în străinătate pentru artiștii români;

c) organizarea cu ajutorul filialelor ICR din străinătate a unor evenimente majore în conexiune cu programul strategic „Timișoara Capitală Culturală Europeană 2023", în continuarea parteneriatelor deja realizate și pentru sprijinirea și promovarea internațională a proiectelor generate de acestea;

d) implementarea la nivelul tuturor filialelor a unui nou tip de program educațional pentru arta și cultura românească, adresat diasporei românești.

7. **Creșterea rolului cultural al Televiziunii și Radioului Publice.** Întărirea atribuțiilor educaționale și culturale, depolitizarea și profesionalizarea managementului acestor două instituții esențiale (numirea membrilor în consiliile de administrație ale TVR și SRR, ca și a celor din CNA, prin consultarea publică a societății civile; interdicția explicită pentru membrii consiliilor de administrație ale TVR și SRR de a încheia contracte cu televiziunea sau radioul public în al căror CA activează, pe durata mandatului, eliminarea exercitării interimare/prin delegare a funcțiilor de conducere din cadrul TVR și SRR pe o durată mai mare de șase luni). Ambele instituții media naționale vor avea ca misiune creșterea accesului publicului la cultură. Ne propunem ca un procent semnificativ din programarea TVR și SRR să preia producții independente de interes public și vom iniția, de asemenea, un fond destinat finanțării competitive a dezvoltării de proiecte jurnalistice independente (prioritar, investigație și reportaj).

8. **Susținerea directă a industriilor creative prin crearea unui Hub al Industriilor Creative** instituție independentă aflată sub tutela Ministerului Culturii, care va oferi finanțări, sprijin și asistență în dezvoltarea industriilor creative și promovarea lor pe plan național și internațional.

9. **Reformarea rolului muzeelor în societate.** Misiunea muzeelor va fi regândită pornind de la patru valori fundamentale: valoarea socială, valoarea educativă, valoarea economică și valoarea colecțiilor. Valoarea socială va sublinia capacitatea muzeelor de a scrie agenda justiției și a dreptății sociale, a sănătății, de promova toleranța, înțelegerea, echitatea și integrarea tuturor minorităților. Valoarea educației va trata muzeul ca o prelungire a clasei de școală și ca un spațiu al angajării totale, care va ajuta oamenii să înțeleagă lumea și marile teme contemporane, nu numai pe cele ale istoriilor trecute. Când vom vorbi despre valoarea economică a muzeelor, vom acționa din perspectiva planificării urbane și regionale, a turismului cultural, al creativității și inovației, iar valoarea colecțiilor o vom aborda pentru protejarea, îmbunătățirea, restaurarea și valorificarea lor, în relație cu schimbările digitale.

Cultura vie

Cea mai mare parte a finanțării sectorului cultural se îndreaptă în prezent către instituțiile publice de cultură, iar antreprenoriatul cultural este o activitate temerară, de frontieră. În acest context, este necesară îmbunătățirea cadrului legal în care își desfășoară activitatea artiștii și ceilalți profesioniști din domeniul cultural, precum și reducerea acestui dezechilibru, prin încurajarea antreprenoriatului.

În ciuda succesului artiștilor pe scenele internaționale și în marele orașe din România și deși cultura este un serviciu public de care ar trebui să beneficieze toți cetățenii, resursa culturală românească este insuficient exploatată și aproape invizibilă pe scena locală și mai ales rurală sau în urbanul mic. Ofertele culturale adresate copiilor și publicului tânăr sunt extrem de limitate, iar în mediul rural, aproape inexistente.

Lipsa accesului la cultură începând de la o vârstă fragedă, ca și o educație artistică convențională și lipsită de atractivitate, privează copiii și tinerii de interesul pentru artă și cultură. Mai mult decât atât, e demonstrat la nivel internațional că arta e un instrument educațional esențial pentru formarea civică, dezvoltarea de valori democratice și capacitatea de a înțelege și asimila cunoașterea pe care o furnizează școala.

Deși avem un număr important de scriitori, actori, regizori, operatori, monteuri, editori film/video, designeri, artiști vizuali, fotografi, dansatori, coregrafi, performeri, compozitori, instrumentiști, oameni de circ, creatori de modă, restauratori, artizani, statul român nu le oferă în prezent recunoaștere și o legislație care să-i ajute să se dezvolte. În egală măsură, foarte mulți artiști independenți nu sunt cuprinși în forme de protecție socială, nu beneficiază de asistență medicală, iar cadrul fiscal pe care-l oferă statul nu ține cont de caracteristicile muncii lor. În același timp, operatorii culturali din sectorul cultural privat inovează la nivelul propunerilor artistice, atrag categorii noi de public, sunt un spațiu deschis experimentului și reprezintă un motor dinamic de dezvoltare a sectorului cultural.

Promovând un statut al artistului, arătăm clar și fără echivoc că apreciem munca lucrătorilor culturali și îi ajutăm în chip efectiv să o facă.

PROPUNERI

1. **Creșterea responsabilității socioculturale a instituțiilor publice:**

   a) includerea în misiunea instituțiilor publice de cultură ca furnizori de servicii publice a dezvoltării de programe de educație prin cultură, facilitare și mediere culturală pentru categorii diferite de public (copii, liceeni, public adult, seniori, grupuri sociale defavorizate etc.),

   b) introducerea obligației legale ca instituțiile publice de cultură să ofere în mod real și efectiv servicii culturale în funcție de statutul regional sau național al autorității finanțatoare

2. **Creșterea accesului la actul de cultură.** Prin cofinanțarea de programe naționale, în parteneriat cu autoritățile locale, va fi încurajată mobilitatea culturală (inclusiv caravane cinematografice), vor fi create programe-pilot de sprijinire a centrelor și căminelor culturale din zone defavorizate cultural și programe la nivel național destinate acestor zone.

3. **Acces flexibil și modern la artă și cultură pentru copiii și tinerii României.** Regândirea programei școlare și a activităților școlilor (facultative, de tipul Săptămâna Altfel) în parteneriat cu Ministerul Educației prin:

a) implementarea unor programe de rezidențe artistice în școli;

b) cursuri de introducere în artă realizate de artiști;

c) instituirea, în Legea Educației Naționale, a obligativității ca școlile și liceele să organizeze anual programe de educație culturală și artă în educație, ținute de specialiști cu experiență practică în educație culturală, finanțate prin vouchere.

5. **Creșterea consumului de carte printr-o strategie transsectorială pentru combaterea analfabetismului funcțional.** Principalele direcții de acțiune vor include: campanii de conștientizare a importanței lecturii, desfășurate în școli, grădinițe, biblioteci și spații alternative, cu o importantă componentă mass-media; dotarea bibliotecilor școlare și locale cu carte, conform prevederilor legale; atribuirea de fonduri bugetare majorate pentru programe editoriale și de educație prin carte la AFCN; vouchere de carte pentru copiii care provin din familii sărace (beneficiari de bursă socială); reevaluarea TVA-ului pentru carte și sprijinirea prin facilități fiscale a deschiderii de librării și funcționării acestora.

6. **Sprijinirea mobilității culturale și dezvoltarea prezenței internaționale pentru artiștii și operatorii culturali români.** În acest sens, ICR va deschide noi filiale în țări din Uniunea Europeană mai puțin reprezentate, precum și în America Latină. Susținerea mobilității operatorilor culturali în proiecte și rețele europene și internaționale se va face prin noi linii de finanțare deschise prin intermediul Institutului Cultural Român sau prin intermediul unui Centru de Mobilitate European.

7. **Statutul Artistului și întărirea sectorului non-public.** Crearea unui cadru legislativ adecvat, care să definească poziția celor care lucrează în cultură în ceea ce privește condițiile de angajare/contractare, de protecție socială și de sănătate. Modificarea legii sponsorizării și a mecenatului cultural, creșterea procentului din impozitul pe venit direcționat către ONG-uri culturale, implementarea unui sistem de burse naționale acordate artiștilor români. Recunoașterea juridică a companiilor de spectacol (teatrele, coregrafice, muzicale) din România, prin modificarea legislației incidente, permițând dezvoltarea acestor companii acces la resurse financiare și logistice și, în același timp, dezvoltarea ofertei culturale la nivel local.

8. **Crearea unui birou de export pentru industria muzicală.** Adoptarea unor măsuri legislative care să asigure condițiile de finanțare și acțiune pentru promovarea muzicii și muzicienilor români în străinătate, pe modelul deja existent în statele Uniunii Europene, și participarea la rețeaua europeană a birourilor de export.

Finanțarea

În prezent, România are cel mic buget alocat culturii din Uniunea Europeană (sub 0,1% din PIB) și are, conform Eurostat, cel mai mic număr de lucrători culturali din întreaga Uniune Europeană. Deși Ministerul Culturii, Institutul Cultural Român, Administrația Fondului Cultural Național, Centrul Național al Cinematografiei sau alte instituții și servicii aflate în administrarea primăriilor locale, cum ar fi în ArCuB sau CREART, beneficiază de fonduri importante, de cele mai multe ori aceste fonduri sunt prost administrate, netransparente și aflate sub influența politicului.

Sume extrem de mari sunt folosite pentru evenimente de propagandă politică mascată de tipul concertelor în aer liber cu artificii, mici și bere, în timp ce cultura vie, artiștii și operatorii culturali privați rămân la limita supraviețuirii, iar oferta culturală locală este inexistentă.

Creșterea recentă a salariilor angajaților din instituțiile de spectacol (extrem de necesară) s-a făcut însă, în cele mai multe cazuri, prin diminuarea importantă a sumelor alocate activităților culturale, unele instituții fiind obligate să-și înghețe sau să-și diminueze radical activitatea. Este nevoie de reechilibrare și regândire a alocațiilor bugetare către instituțiile culturale conform nevoilor acestora, posibilităților de susținere prin vânzarea de bilete etc., precum și ținând seamă de impactul pe care activitatea acestor instituții îl are la nivelul publicului și al societății românești.

O altă problemă majoră a sectorului cultural din România este tipul de finanțare, orientat către proiecte mici, pe termen scurt și cu impact limitat, fără a lua în considerație sustenabilitatea și coerența pe termen lung. Bugetele destinate culturii se fac încă din inerție, anual, aleatoriu și fără o evaluare atentă a necesarului și nevoilor culturale, în primul rând ale comunităților locale și de public, iar contextul actual de funcționare conduce la instabilitatea și precaritatea sistemică a întregului sector non-public, inclusiv cel comercial.

PROPUNERI:

1. **Creșterea bugetului alocat culturii.** În prezent, domeniul este puternic subfinanțat, aflându-se sub 0,1% din PIB la nivelul Ministerului Culturii—cu mult sub media țărilor europene. Alocarea trebuie să crească gradual, împreună cu capacitatea administrativă și instituțională. Creșterea bugetului se face inclusiv prin atragerea cu prioritate a fondurilor europene oferite de Uniunea Europeană prin programele de finanțări nerambursabile, a altor granturi de cooperare culturală și a fondurilor oferite de alți donatori internaționali. Ministerul Culturii va operaționaliza, în acest scop, sistemul de acordare de asistență tehnică și expertiză pentru proiectele culturale co-finanțate de Uniunea Europeană.

2. **Un nou sistem de finanțare multianual bazat pe competiție, nevoi și priorități strategice.** Un nou sistem de finanțare va fi introdus în perioada 2022–2024, în urma unei evaluări realizate de experți independenți, va oferi un nou cadru de finanțare multianual bazat pe competiție și va oferi alocații/subvenții bugetare pe bază de concurs pentru un ciclu de cinci ani pentru instituții naționale, respectiv patru sau doi ani pentru instituțiile și așezămintele culturale locale. Această nouă abordare va permite instituțiilor să deruleze programe multianuale predictibile și să beneficieze în egală măsură de fonduri complementare. La finalul fiecărei etape de 5/4/2 ani se va face o evaluare care va conta în acordarea viitoare a unei noi subvenții sau reducerea ulterioară a finanțării, în funcție de indicatorii de calitate, rezultate și impactul programelor implementate. Noul sistem de finanțare va cuprinde și operatori culturali privați atât din zona urbană, cât și din cea rurală cu activitate recunoscută, care vor putea să candideze și ei, pe baza unui caiet de sarcini, pentru fonduri operaționale/structurale multianuale (inclusiv pentru acoperirea costurilor de închiriere a spațiilor sau pentru salarizarea echipelor de management).

3. **Asigurarea unui cadru coerent (proiect prioritar) pentru continuarea, până în 2027, a programelor și colaborărilor** inițiate cu ocazia Capitalei Culturale Europene Timișoara 2023, inclusiv a consolidării capacității sectorului cultural local, în urma evaluării evenimentelor organizate de TM 2023, din perspectiva eficienței, potențialului cultural, organizațional și economic și a corelării acestora cu dosarul de candidatură (bidbook) al Timișoarei.

4. **Modernizarea Administrației Fondului Cultural Național (AFCN).** AFCN reprezintă singurul sistem de finanțare profesio-

nist pentru sectorul cultural, prin creșterea gradului de colectare a sumelor datorate Fondului și diversificarea tipurilor de finanțare accesibile prin AFCN și a modului de alocare a acestor finanțări (la nivel național și regional/local), pentru sprijinirea mobilității și difuzării la nivel rural, susținerea antreprenoriatului cultural și a industriilor creative, dezvoltarea capacităților profesionale ale operatorilor culturali sau a transferului de know-how cultural. Prin dezvoltarea sa instituțională (și minime ajustări legislative imperios necesare de mult timp), AFCN va putea astfel administra un ansamblu de programe de granturi și, în final, de finanțări structurale, susținute prin alocări de la bugetul de stat.

5. **Cofinanțarea programelor naționale destinate mediului rural, urbanului mic și zonelor defavorizate.** Deschiderea unor linii de finanțare distincte și prioritare, accesibile autorităților locale și, după caz, instituțiilor, așezămintelor și operatorilor culturali, pe principiul matching funds, destinate asigurării fondurilor pentru programe culturale, de educație și/sau intervenție culturală în localități unde oferta culturală este deficitară.

6. **Lansarea unui program de finanțări care să sprijine mobilitatea internațională a artiștilor și produselor culturale în străinătate.** Programul ar urma să fie gestionat de Institutul Cultural Român pe baza fostului program „Cantemir" (desființat în 2010) și organizat anual pe bază de apeluri trimestriale. Sumele acordate, între 1.000 și 10.000 euro, vor putea fi folosite fie direct de artiști sau alți operatori culturali pentru a participa în diferite proiecte internaționale sau pentru organizarea unor turnee și itinerări internaționale.

7. **Lansarea unei linii de finanțare destinate proiectelor culturale europene cofinanțate de Uniunea Europeană** (**Europa Creativă**). Prin acest program vor fi acordate finanțări nerambursabile directe, în sesiuni anuale necompetitive, pentru organizațiile lider sau coorganizator în cadrul unui consorțiu care derulează un proiect cultural cu fonduri europene.

8. **Susținerea accesului operatorilor culturali la fonduri europene de coeziune,** prin extinderea eligibilității activităților cultural-creative în cadrul programelor și subprogramelor axate pe educație, integrare socială, integrare pe piața muncii, sprijinirea economiei sociale.

9. **Susținerea și dezvoltarea parteneriatului public-privat la nivelul sectorului cultural** prin susținerea cu prioritate a coproducțiilor și a difuzării de produse culturale, precum și a unor programe speciale cu aport nefinanciar, care să asigure resursele logistice pentru produsele culturale în cauză.

10. **Punerea în discuție a măsurilor legislative privind susținerea cinematografiei din România,** inclusiv prin implementarea de soluții pentru o colectare real eficientă a banilor din Fondul Cinematografic și crearea de fonduri regionale cu alimentare public-privată.

Patrimoniul material și imaterial

Contribuția pe care patrimoniul cultural național o are la susținerea identității și economiei locale justifică responsabilitatea autorităților locale pentru protejarea și punerea în valoare a acestuia și legitimează procesul de descentralizare. Însă, înainte de a putea fi valorificat, patrimoniul cultural, ca și cel natural, trebuie conservat și protejat. Conservarea patrimoniului cultural este de interes public. Astfel, indiferent de forma sa juridică de proprietate, conservarea patrimoniului cultural privește întreaga colectivitate căreia acesta îi aparține direct sau indirect. Monumente istorice și de arhitectură, situri arheologice, opere de artă, tradiții și meșteșuguri, toate reprezintă elemente ale identității și culturii naționale și multe sunt în pericol de dispariție, din ignoranță, neglijență sau rea-voință.

Potrivit datelor oficiale prezentate de Ministerul Culturii, din totalul de 15.520 de monumente istorice non-arheologice, peste 1.500 se află în stare de colaps și precolaps, în condițiile în care cea mai mare parte a monumentelor istorice sunt deținute în proprietate privată. Deși România a ratificat Convenția de la Granada, legislația românească nu are prevederi suficiente care să permită statului să se substituie proprietarului unui obiectiv de patrimoniu cultural imobil pentru a efectua anumite lucrări de conservare în vederea eliminării pericolului de dispariție a respectivului obiectiv, atunci când proprietarul nu dorește sau nu este în măsură să intervină. Privit ca o resursă fundamentală a transmiterii mesajului identitar de la o generație la următoarea, patrimoniul cultural reprezintă temeiul obiectiv al dialogului dintre generații, comunicării dintre categoriile sociale și al solidarității naționale. Acest fapt justifică, printre altele, sprijinul tehnic, financiar sau fiscal al Statului pentru inițiativele private de protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural.

PROPUNERI:

1. **Finalizarea și adoptarea Codului patrimoniului cultural și a Strategiei naționale privind protejarea monumentelor istorice,** astfel încât aceste documente strategice aflate astăzi în lucru să producă efecte în cel mai scurt timp. Pregătirea unui Plan național de acțiune în domeniul patrimoniului, în baza Codului patrimoniului național și în corelare cu Strategia națională privind protejarea monumentelor istorice. Corelarea strategiei în cultură cu strategia națională de dezvoltare durabilă.

2. **Protecția monumentelor istorice aflate în pericol, prin noi prevederi privind patrimoniul imobil.** Vom reglementa parteneriatul în diverse forme dintre Stat și deținătorii monumentelor istorice sau de alte expresii patrimonial-culturale în vederea protejării și punerii lor în valoare și modul de intervenție a statului pentru a împiedica dispariția acestora. Cadrul normativ va conține prevederi referitoare la: (1) posibilitatea autorităților centrale și locale de a participa financiar, în anumite condiții, la efortul proprietarului de a pune în siguranță și de a restaura monumentele istorice de clasă A și B, cu obligarea acestuia de a le include în circuitul de vizitare sau în alte forme de participare la viața comunității (hub-uri culturale, servicii comunitare, rezidențe de creație, industrii creative); (2) eliminarea declasării de drept a unui monument istoric în cazul dispariției sale (pentru a nu lăsa voit clădiri istorice să se degradeze) și introducerea unei obligații la reconstruirea monumentului de către orice investitor interesat să dezvolte respectivul

teren; (3) exproprierea pentru utilitate publică, conform legii, a tuturor monumentelor istorice aflate în stare gravă de degradare din cauza neglijenței proprietarilor, inclusiv în cazurile cu litigii; (4) exproprierea în cazul monumentelor istorice aflate în pericol de prăbușire; (5) susținerea, prin facilități fiscale punctuale, a reconversiei spațiilor industriale abandonate în centre multidisciplinare cu destinație cel puțin parțial cultural-educațională sau în hub-uri creative, în parteneriat public-privat; (6) înăsprirea legislației pentru cazurile de distrugere/alterare a monumentelor istorice sau siturilor arheologice; (7) eliminarea posibilităților de derogare de la coordonatele urbanistice ale zonelor protejate.

3. **Restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice.** (1) Sprijinirea proprietarilor privați ce întreprind pe cheltuiala proprie lucrări de conservare și restaurare a bunurilor din patrimoniul cultural național, prin asigurarea, în baza documentelor justificative, a unor deduceri fiscale sau a unor altfel de stimulente; (2) Crearea unui sistem de formare și atestare, la nivel preuniversitar/profesional și universitar, pentru meșteri și specialiști tehnicieni în domeniul lucrărilor de conservare-restaurare; (3) Asigurarea de condiții și facilități egale tuturor categoriilor de deținători (privat, public, persoane fizice sau juridice) și indiferent de regimul de utilizare (în scop lucrativ sau non-profit) în vederea protejării, întreținerii, conservării și restaurării bunurilor patrimoniului cultural. (4) Extinderea formelor de sprijin sau compensare din domeniile programelor de finanțare și al taxelor și impozitelor asupra tuturor categoriilor de patrimoniu cultural național pentru a stimula interesul de a declara și de a deține bunuri culturale protejate, spre deosebire de situația actuală în care restricțiile necompensate duc frecvent la acțiuni ilicite. (5) Introducerea de reduceri sau scutiri de impozite ale câștigurilor obținute de proprietarii privați ce pun la dispoziția publicului, pentru vizitare în condiții muzeale, monumentele istorice sau bunurile patrimoniului cultural național mobil deținute; (6) Constituirea de fonduri locale/regionale de protejare a patrimoniului cultural (alimentate transparent, spre exemplu, din taxele de autorizare a construcțiilor, prin transferarea la bugetele locale a cotelor prelevate de Inspectoratul de Stat în Construcții) și crearea de condiții pentru ca autoritățile administrației publice locale să aibă capacitatea legală și posibilitatea financiară de a contribui la protejarea tuturor bunurilor de patrimoniu cultural aflate pe teritoriul lor administrativ.

4. **Crearea cadrului legislativ pentru constituirea de asociații de voluntari pentru salvarea monumentelor și încurajarea participării în cadrul Mecanismului european de salvare a patrimoniului cultural** în scopul încurajării schimburilor de bune practici, garantarea oportunităților de implicare în protecția patrimoniului cultural național pentru tinerii europeni și asigurarea asistenței și expertizei specializate între statele membre.

5. **Protejarea siturilor arheologice și profesionalizarea domeniului.** Transformarea Repertoriului Arheologic Național într-un instrument legal de protecție și corelarea acestuia cu Lista Monumentelor Istorice într-un sistem unitar de evidență online (conectat la bazele de date urbane ale administrațiilor locale și cu un nou creat Registru digital al construcțiilor), care se actualizează în timp real. Completarea bazelor de date din domeniile teritoriului (cadastru, registru agricol, inventarul pădurilor, registrul digital al construcțiilor, arhivele administrațiilor locale etc.) cu Lista Monumentelor Istorice și cu instrumentul de protecție a patrimoniului arheologic, pentru a putea gestiona teritoriul în cunoștință de cauză. Adoptarea unei legi a arheologiei și patrimoniului arheologic.

6. **Înlăturarea blocajelor din marile investiții printr-o monitorizare permanentă și o cercetare prioritară a resurselor de patrimoniu cultural.** Realizarea unei politici

publice intersectoriale (cultură–transporturi) pentru crearea cadrului legal prin care statul român să-și asume direct și prioritar obligativitatea de a avea terenurile aferente investițiilor degrevate de sarcini administrative care privesc protejarea patrimoniului. Realizarea unei politici publice intersectoriale (cultură–agricultură) pentru compensarea prin subvenții a terenurilor agricole conținând monumente și situri care se degradează accentuat prin lucrări curente.

7. **Întărirea cooperării cu UNESCO pentru accesul la resurse în vederea conservării și punerii în valoare a monumentelor de valoare universală.** Continuarea demersurilor pentru înscrierea în Patrimoniul Universal UNESCO a peisajului cultural minier de la Roșia Montană, a Limesului Roman, și a Căii Eroilor realizată de Brâncuși la Târgu Jiu. Depunerea unui dosar similar pentru Cetatea Histria (15 secole de iradiere a civilizației antice grecești și romane, apoi a creștinismului în Scythia Minor și în Dacia). Reluarea demersurilor pentru înscrierea în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității a Pelerinajului de la Șumuleu Ciuc (cel mai mare pelerinaj catolic din Europa Centrală și de Est).

8. Patrimoniul mobil: reglementarea corespunzătoare a colecțiilor publice și private și reevaluarea colecțiilor publice potrivit standardelor internaționale, de către specialiștii din domeniu. Reformarea sistemului de evidență și gestiune a bunurilor culturale mobile și încurajarea accesului deținătorilor de drept privat la restaurarea și conservarea patrimoniului mobil. Clarificarea statutului experților și realizarea unor grile noi pentru a obține această calitate. Crearea și activarea unei rețele naționale de laboratoare de restaurare la nivel de centre regionale.

9. **Reevaluarea memoriei comunismului românesc.** În acest sens se vor declasifica toate documentele istorice ale perioadei comunismului. Facilitarea digitalizării și interconectării inventarelor (detaliate descriptiv ale) tuturor arhivelor care dețin materiale legate de perioada comunistă. Vom înființa un muzeu despre victimele Securității.

10. **Reprezentarea istoriei României și conservarea memoriei trecutului recent.** (Re)lansarea la nivel național a dezbaterii privind reprezentarea istoriei poporului român trebuie să conducă la un nou discurs muzeal, care va fi implementat în primul rând în Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei Cluj, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța (închise de mulți ani). Este de asemenea necesară reevaluarea trecutului recent (perioada interbelică și mai ales postbelică), pentru atingerea unui consens privind un set de politici publice (în primul rând muzeale) care să abordeze istoria cotidiană, cea socială și cea generală a comunismului românesc, trăsăturile specifice ale regimului dictatorial local și efectele acestuia (muzeul comunismului).

Comunități etnice

USR PLUS exprimă dorința comună a cetățenilor din România de a revitaliza această țară prin valorificarea potențialului economic și a valorilor culturale, care includ și multiculturalitatea. Caracteristicile culturale ale României constituie o punte, o poarta între și spre Vest și Est. De sute de ani, pe teritoriul actual al României au trăit împreună popoare diverse (români, maghiari, germani, evrei, armeni, romi, tătari, turci, sârbi, slovaci, croați, ruși lipoveni, greci etc.) care și-au lăsat amprenta culturală asupra acestei țări. Am moștenit un patrimoniu cultural mobil și imobil, material și spiritual extraordinar care constituie și azi o bogăție și o marcă culturală pentru țară.

România modernă și europeană nu ar fi atât de diversă și frumoasă fără această istorie multietnică și multiculturală. Pentru a asigura ca toți cetățenii țării să se simtă acasă în România, dar și pentru a valorifica din punct de vedere economic și turistic acest patrimoniu, pentru a putea construi o țară prosperă, și pentru a conserva relații bune cu țările din Europa Centrală și de Est, este necesar să recunoaștem și să protejăm minoritățile naționale și cultura acestora. Considerăm că valorificarea specificului cultural regional va permite constituirea unor branduri care vor crește atractivitatea națională și internațională a României, încurajând turismul și dezvoltarea regională.

USR PLUS dorește revitalizarea și transformarea României într-o țară modernă și europeană pentru toți cetățenii săi, indiferent de apartenența etnică, culturală sau religioasă. Prin respectarea Constituției României, USR PLUS își asumă responsabilitatea ocrotirii drepturilor minorităților etnice din țară.

1. USR PLUS garantează respectarea Constituției României, a legislației în vigoare și a tratatelor internaționale privind drepturile minorităților etnice, ratificate de țara noastră.

2. USR PLUS recunoaște existența comunităților etnice în România, cu provocările specifice, și este gata să colaboreze cu comunitățile locale în vederea soluționării acestor provocări.

3. USR PLUS recunoaște diversitatea regiunilor, acestea având inclusiv caracteristici culturale, istorice și etnice particulare și având un potențial economic și turistic specific. În acest sens vom susține valorizarea habitatului, păstrarea și valorificarea biodiversității, susținerea artizanatului, a obiceiurilor și meșteșugurilor tradiționale, promovarea agroturismului sub semnul dezvoltării sustenabile.

4. Vom susține coborârea la 10% a pragului necesar pentru folosirea limbii materne în relația administrației cu cetățenii aparținând minorităților naționale, pentru ca toți cetățenii României să simtă că aceasta este patria noastră comună. Vom asigura, conform Constituției și Codului Administrativ, folosirea limbii materne în justiție. Vom acționa în spiritul Cartei europene a limbilor regionale și minoritare, ratificată de România prin Legea 282/2007, care prevede facilitarea folosirii limbilor regionale sau minoritare în viața publică.

5. USR PLUS garantează folosirea limbii materne în educație. În acest sens garantează statutul juridic al facultăților, liniilor de studiu și programelor în limba maternă, asigurând respectarea prevederilor din Legea educației.

6. USR PLUS promovează și susține inițiativele care vizează dialogul interetnic și intercultural, construirea de punți și o mai bună cunoaștere între membrii tuturor etniilor, eliminarea prejudecăților și a discursului de ură. Vom contribui la ameliorarea competențelor de limbă română ale elevilor și studenților aparținând minorităților etnice,

pentru a facilita integrarea socială, promovarea studiilor și inserția profesională. Vom susține însușirea valorii diversității culturale în procesul de învățământ și cursurile de limbă maternă și în limba maternă.

7. USR PLUS va susține finanțarea evenimentelor, inițiativelor și programelor culturale, educaționale și sportive minoritare și va asigura protecție împotriva discriminării. USR PLUS va susține valorificarea patrimoniului, patrimoniului cultural și religios regional, și parcursul includerii în lista UNESCO.

8. USR PLUS va susține inițiative și proiecte de promovare a diversității culturale a României, cu păstrarea și integrarea identităților culturale, etnice, lingvistice. Vom susține și vom facilita dialogul și dezbaterea în comunitățile multietnice asupra simbolurilor și elementelor identitare care îi reprezintă.

9. Ne vom asigura că membrii cu un risc socioeconomic crescut ai minorităților etnice nu sunt excluși dintre beneficiarii măsurilor economice și sociale, promovând școlarizarea, diminuarea abandonului școlar și inserția profesională, în colaborare cu organizațiile care reprezintă aceste comunități și cu organizațiile care au contribuit cu succes la integrarea socială a acestora.

10. USR PLUS va colabora cu reprezentanții minorităților etnice pentru identificarea unor soluții în problemele cu care se confruntă comunitățile, cum ar fi, fără a ne limita doar la acestea, lipsa actelor de identitate, accesul la locuire, excluziunea socială, accesul la educație, cultură, sănătate, justiție.

11. USR PLUS va lua măsuri pentru informarea populației cu privire la Holocaust și includerea istoriei minorităților etnice în manualele de istorie, va susține inițiativele de informare în acest sens.

Sport
și Mișcare

CONTEXT

Potențialul neatins al sportului în România

O țară activă din punct de vedere sportiv are cetățeni cu o stare mentală și fizică mai bună, face economii la bugetul de sănătate, deține un motor de creștere economică în plus și are o societate mai coezivă. Pe scurt, sportul și mișcarea aduc calitate vieții de zi cu zi.

În România, din păcate, interesul pentru sport și mișcare este mult sub media UE, fapt dovedit de rata mare de sedentarism și de audiențele scăzute la evenimente sportive. De asemenea, românii se implică puțin în sport fie că este vorba despre voluntariat „la firul ierbii" sau susținerea materială a cluburilor sportive. Totodată, dimensiunea economică a sportului este neglijabilă în România, unde sportul contribuie la formarea a doar 1,04% din PIB față de 2,12% cât este media UE.

Câteva din cauzele care ar putea explica apetitul scăzut pentru sport al românilor se referă la situația precară a infrastructurii sportive (cu precădere în zonele rurale și mic-urbane), costurile practicării unui sport (mai ales în mediul urban mare), susținerea financiară dezechilibrată a statului și slaba sa capacitate de reglementare. Afectat implicit, sportul de înaltă performanță și-a pierdut și el puterea mobilizatoare din trecut, clasările României în competiții internaționale, din 1989 până în prezent, încadrându-se într-o tendință descendentă.

Toate acestea indică un potențial neatins al sportului de a contribui la o viață mai bună în România.

VIZIUNE

Ne dorim prin urmare ca sportul și mișcarea să genereze o creștere a calității vieții românilor.

Că vorbim despre sănătate fizică și mentală, creștere economică, locuri de muncă, capital social sau educație, sportul generează aceste beneficii numai dacă este practicat în număr mare. Astfel, propunerile USR PLUS vor viza creșterea participării românilor în sport.

Dezvoltarea sportului pleacă de la implicarea activă și organizată a autorităților publice. Asigurarea infrastructurii sportive, elaborarea de reglementări care să faciliteze voluntariatul cetățenilor, respectiv finanțarea echilibrată și transparentă a activității sportive, concomitent cu crearea de legături cu mediul antreprenorial, toate vor duce la o dezvoltare accelerată și sustenabilă atât a sportului amator, cât și a celui profesionist.

De asemenea, considerăm necesară o schimbare a modelului de implicare a autorităților publice în sport și astfel transformarea lor din furnizor direct de servicii sportive (prin cluburile de drept public), în special la nivel local, în susținător al asociațiilor sportive care reprezintă comunitatea. În tranziția către un sport preponderent asociativ, cluburile de stat (din subordinea ministerelor) vor putea prelua secții de ramuri sportive cu istoric solid de performanță sportivă la nivel internațional, care riscă să se piardă în acest proces. Această reorganizare a sportului românesc va permite finanțarea sa transparentă și predictibilă de la bugete publice, concurența loială între cluburi, înmulțirea inițiativelor sportive veritabil comunitare și scoaterea mișcării sportive românești din sfera de influență a partidelor politice.

Totodată, în abordarea USR PLUS atenția pentru România rurală și mic-urbană, persoanele cu oportunități reduse, competitivitatea loturilor naționale și diversificarea surselor de finanțare ale mișcării sportive sunt elemente orizontale.

Mișcarea sportivă va fi totodată susținută să ia măsuri care să vizeze combaterea corupției în sport (ex: dopaj, manipularea competițiilor), promovarea transparenței decizionale și adoptarea unei conduite morale solide. Aplicarea principiului bunei guvernanțe de către mișcarea sportivă va reprezenta o condiție esențială pentru acordarea sprijinului autorităților publice.

PRIORITĂȚI

1. **Creșterea numărului de persoane care practică în mod regulat un sport, indiferent de profil socioeconomic sau demografic.**
2. **Revitalizarea educației fizice și a sportului în sistemul școlar și cel universitar.**
3. **Întărirea capacității administrației publice centrale de a reglementa domeniul sport și de a administra eficace propria bază materială și cluburile sportive din subordine.**
4. **Redefinirea manierei de implicare a autorităților publice în sport prin transformarea lor din furnizor direct de servicii sportive în susținător (inclusiv financiar) al inițiativelor sportului asociativ.**
5. **Protejarea sectorului sportiv de efectele crizei COVID-19 și repornirea sa pe baze sigure.**

OBIECTIVE

Creșterea rolului educației fizice și sportului în sistemul național de educație

Maniera în care sunt practicate educația fizică și sportul la școală poate influența decisiv relația pe care un viitor adult o va avea cu sportul și mișcarea în viața sa. În acest context, USR PLUS va acorda prioritate reformei educației fizice pentru a o face mai atrăgătoare pentru elevi și totodată va căuta să creeze punți de cooperare între sportul practicat la școală și cel extraurricular.

MĂSURI

1. **Minimum trei ore de educație fizică și sport de calitate pe săptămână**

   Ne vom asigura că toți copiii din sistemul școlar de la grădiniță până la liceu vor avea minimum trei ore de educație fizică și sport pe săptămână în cadrul unor cursuri și activități care să pună accent pe componenta de recreere și mai puțin pe cea competitivă. Pe lângă dezvoltarea abilităților motrice, vor fi acoperite și elemente ce vizează susținerea unui stil de viața sănătos (nutriție, echilibru mental, obiceiuri și consumul de produse nesănătoase, igienă personală etc.). De asemenea, formarea profesorilor reprezintă un element esențial în vederea implementării cu succes a acestei măsuri.

   - Estimare a impactului bugetar:
     Măsura nu necesită alocare de resurse în plus de la bugetul public, de vreme ce ea poate fi implementată în mare parte cu actualul corp profesoral
   - Sursa de finanțare:
     Nu este cazul.
   - Instituția responsabilă:
     Ministerul Educației și Cercetării.

2. Finanțarea adecvată a competițiilor școlare existente

Principalele competiții din sistemul de educație primar și secundar, Olimpiada Națională a Sportului Școlar (ONSȘ), respectiv Olimpiada Gimnaziilor sunt cronic sub-finanțate, fapt ce inhibă participarea unui număr mai mare de elevi. Prin asigurarea unei finanțări adecvate, ne propunem prin urmare să stimulăm o participare semnificativ mai largă a elevilor ca în prezent.

- Estimare a impactului bugetar:
  1.500.000 de lei anual care reprezintă o dublare a bugetului din 2019.
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MEC și MTS).
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului.

3. Competiții școlare pentru elevii nelegitimați la structuri sportive

În vederea stimulării apropierii de sport a elevilor care au avut contact limitat cu practicarea unui sport, vor fi organizate competiții sportive dedicate special lor. La ONSȘ și Olimpiada Gimnaziilor tind să fie selectați de către profesori elevii cu mai multă experiență, iar aceștia sunt de regulă cei deja legitimați la cluburi sportive. Pentru a ne adresa mai bine segmentului mai degrabă exclus al populației școlare, vom organiza competiții sportive care să îl vizeze direct.

- Estimare a impactului bugetar:
  1.500.000 de lei anual;
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MEC și MTS).
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului.

4. Demararea registrului biomotric

Vom iniția un program în cadrul școlilor care să vizeze măsurarea evoluției taliei, nivelului greutății și calităților motrice ale populației școlare din România, în vederea evaluării stării de sănătate a acesteia. Mai mult, prin Registrul Biomotric vom sprijini și eforturile de selecție ale cluburilor sportive, astfel încât să ne asigurăm că elevii cu probabilitate mare de succes în sport vor avea șansa să fie reperați.

- Estimare a impactului bugetar:
  400.000 de lei alocați în principal pentru realizarea platformei electronice.
- Sursa de finanțare:
  Bugetul MTS.
- Instituția responsabilă:
  Institutul Național de Cercetare pentru Sport, Ministerul Educației și Cercetării.

5. Campionate universitare pentru toți studenții

Va fi sprijinită organizarea de campionate universitare pe ramură sportivă cu participarea deschisă asociațiilor sportive studențești, a căror înființare la o scară mai largă va fi de asemenea încurajată. Totodată, implicarea universităților în susținerea sportului universitare va fi inclusă în sistemul de evaluare a universităților realizat de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).

- Estimare a impactului bugetar:
  1.000.000 de lei anual alocați pentru asigurarea cadrului general organizatoric (promovare evenimente, ambulanțe, medici, arbitraj, cupe, medalii etc.)
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului,

Federația Sportului Școlar și Universitar (FSȘU), ARACIS.

6. **Echipa națională de juniori se formează la școală**

   Vom înființa un program național de utilitate publică gestionat de către Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) și Ministerul Educației, în cooperare cu federațiile sportive naționale, destinat formării și pregătirii loturilor naționale de juniori în cadrul unor clase speciale cu profil vocațional sportiv.

- Estimare a impactului bugetar:
  10–15.000.000 de lei anual, care în principal vor fi transferați de la Ministerul Tineretului și Sportului către federațiile sportive naționale prin contractul anual de finanțare. Contribuția MEC nu va avea impact bugetar, de vreme ce aceste loturi vor fi plasate în clase deja existente cu profil vocațional sportiv.
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat și venituri proprii ale MTS.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului.

Creșterea participării în sportul amator

Înțelegem participarea din multiple perspective: practicarea unui sport, implicarea în acțiuni de voluntariat sportiv sau sprijinirea materială a structurilor sportive, cu accent pe zonele unde sportul poate fi greu accesibil. Astfel, măsurile propuse vor viza accesibilizarea și creșterea atractivității sportului la nivel amator și a mișcării în România.

MĂSURI

1. **Acces mai ușor la finanțare din surse private**

   Vom simplifica mecanismele de sponsorizare ale sportului de către mediul privat, având în vedere inclusiv lărgirea categoriilor de entități private care pot acorda sponsorizări.

- Estimare a impactului bugetar:
  Este estimată o scădere a veniturilor la bugetul de stat de aproximativ 26.000.000 de lei.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul de Finanțe.

2. **Simplificarea procedurii de înființare a cluburilor sportive**

   Vom simplifica procesul de înființare a structurilor sportive de drept privat, în particular procedura de acordare a certificatului de identitate sportivă, prin modificarea HG 884/2001.

- Estimare a impactului bugetar:
  200.000 de lei în vederea realizării unei platforme electronice pentru digitalizarea serviciului.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

3. **Popularizarea sportului în rândul copiilor și părinților**

   Vom realiza campanii media de promovare a practicării sportului în cadrul unui club, care vor avea drept grup țintă copiii și părinții.

- Estimare a impactului bugetar:
  200.000 de lei
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

4. **Mai mult sport pentru copiii din mediul rural și orașele mici**

   Vom crea un program ce va fi implementat prin rețeaua de Cluburi Sportive și Direcții Județene a Ministerului Tineretului și Sportului, în vederea finanțării structurilor sportive cu activitate centrată pe copii și juniori din zone rurale și mic-urbane, unde accesul la sport este mai dificil.

- Estimare a impactului bugetar:
  7.000.000 de lei anual
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

5. **Sprijin pentru programele de dezvoltare ale federațiilor sportive**

   Finanțarea federațiilor sportive naționale se va face și în funcție de abilitatea lor de a crește numărul de structuri sportive amatoare și totodată numărul de sportivi legitimați. În acest sens, va fi modificată metodologia de finanțare a federațiilor sportive naționale.

- Estimare a impactului bugetar:
  5.000.000 de lei
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

Susținerea sportului profesionist și a loturilor naționale

Deși se află în vârful piramidei sportive, componenta sportului profesionist nu trebuie să reprezinte un scop în sine. Prin prisma vizibilității sale, a veniturilor pe care le generează sau a modelelor pe care le furnizează, sportul profesionist împreună cu loturile naționale au rolul de a susține sportul în întreg ansamblul său și implicit de a crește interesul pentru sport în rândul populației generale. În această cheie au fost formulate măsurile USR PLUS pentru sectorul profesionist.

MĂSURI

1. **Protecția veniturilor mișcării sportive**

   Vizăm prin inițierea unor măsuri legislative protecția veniturilor mișcării sportive obținute din comercializarea drepturilor media pe care le dețin și din jocuri de noroc.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului, Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc.

2. **Învățământ superior compatibil cu cariera sportivă**

   Dorim să creăm un cadru specific de facilități în domeniul educațional, pentru a permite celor care aleg o carieră de sportiv profesionist să își desfășoare studiile universitare într-o manieră care să țină cont de specificitatea activității lor, evitând astfel riscul de a absenta de la cursuri și implicit abandonul studiilor.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Tineretului și Sportului.

3. **Un contract de activitate sportivă mai simplu și mai avantajos**

   Contractul de activitate sportivă dorim să poată fi implementat mai ușor din punct de vedere birocratic și să ofere suficientă protecție sportivilor în cazul apariției unor evenimente adverse, care le-ar putea pune în pericol cariera.

- Estimare a impactului bugetar:
  poate fi avută în vedere o creștere a veniturilor la bugetul asigurărilor sociale și de sănătate, în funcție de rezultatul consultărilor cu reprezentanții mișcării sportive.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul de Finanțe.

4. **Evenimente sportive majore în România**

   Vom propune elaborarea unui cadru metodologic în baza căruia autoritățile publice să poată oferi sprijin în organizarea de evenimente sportive internaționale majore în România, numai în măsura în care poate fi estimată o contribuție pozitivă a acestora la finanțarea sportului și la stimularea economiei (locale);

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Economiei.

5. **Zero lipsuri pentru loturile naționale**

   Ne vom asigura că loturile naționale vor dispune de condiții corespunzătoare în vederea pregătirii și participării cu succes la competiții sportive internaționale.

- Estimare a impactului bugetar:
  8.000.000 de lei anual, sumă ce reprezintă o suplimentare cu aproximativ 10% a bugetului destinat de regulă finanțării anuale a federațiilor sportive naționale.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

6. **Protecție împotriva efectelor economice ale COVID-19**

   Vizăm instituirea de măsuri de protecție socială pentru participanții la activitatea sportivă, care vor fi în continuare afectați de criza COVID-19.

- Estimare a impactului bugetar:
  în funcție de evoluția epidemiei de COVID-19, impactul bugetar al unor măsuri de protecție socială poate fi între 0 și 55.000.000 de lei.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (Ministerul Muncii)

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Muncii.

7. **Diaspora tânără în echipa națională**

   Vom aduce înapoi în țară tineri care s-au format în cluburi și academii sportive din străinătate, care sunt eligibili pentru echipele naționale de juniori ale României. Există un potențial sportiv uriaș în rândul copiilor și tinerilor mutați cu familiile lor în străinătate (cu precădere în Europa) de-a lungul timpului. Vizăm nu numai identificarea și simpla lor selecție în echipele naționale, ci și sprijinirea eforturilor lor de a urma o carieră sportivă, fie și în străinătate, ca dovadă a faptului că ei contează pentru România, chiar dacă ei nu mai trăiesc în țară.

   Prin acest program, implementabil prin federațiile naționale, nu numai că vom reconecta România la familiile emigrate, dar totodată vom crește competitivitatea echipelor naționale de juniori, iar pe termen lung a sistemului sportiv românesc.

- Estimare a impactului bugetar:
  prin suplimentarea sumelor acordate federațiilor sportive naționale prin contractul anual de finanțare, estimăm o creștere a alocărilor anuale cu aproximativ 7.000.000 de lei.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS)

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului.

Promovarea sportului în rândul persoanelor cu dizabilități

O persoană cu dizabilități care practică sportul combate prejudecăți, poate să inspire o întreagă societate și are o calitate a vieții mai bună. Faptul că în România trăiesc aproximativ 840.000 de persoane cu dizabilități întărește credința USR PLUS că, prin măsuri specifice, sportul trebuie să li se adreseze pentru a preveni marginalizarea lor și, astfel, pentru le ameliora traiul.

MĂSURI

1. **Program național dedicat sportului pentru persoane cu dizabilități**

   Vom înființa un program național utilitate publică, gestionat de Ministerul Tineretului și Sportului, dedicat promovării sportului în rândul persoanelor cu dizabilități, vizând astfel creșterea finanțării acestui sector;

- Estimare a impactului bugetar: 10.000.000 de lei anual, o sumă 7 ori mai mare decât suma acordată în 2019, de exemplu, sportului pentru persoane cu dizabilități de către MTS.
- Sursa de finanțare: Bugetul de stat (MTS).
- Instituția responsabilă: Ministerul Tineretului și Sportului.

2. **Infrastructură accesibilă**

   Vom accelera procesul de accesibilizare a infrastructurii sportive existente pentru persoanele cu dizabilități;

- Estimare a impactului bugetar: 8.000.000 de lei destinați accesibilizării infrastructurii sportive din subordinea administrației publice centrale.
- Sursa de finanțare: Bugetul de stat (MTS) și Fonduri UE (FEDR și FSE).
- Instituția responsabilă: Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Transporturilor (ministerele care au cluburi sportive în subordine).

3. **Federații mai implicate în sportul pentru persoane cu dizabilități**

   Federațiile sportive vor fi încurajate să se implice în dezvoltarea sportului pentru persoane cu dizabilități, având posibilitatea să solicite finanțare pentru astfel de proiecte prin intermediul contractului anual de finanțare al Ministerului Tineretului și Sportului;

- Estimare a impactului bugetar: sumele necesare pentru a implementa această măsură se regăsesc în impactul de la măsura nr. 1.
- Sursa de finanțare: Bugetul de stat (MTS).
- Instituția responsabilă: Ministerul Tineretului și Sportului.

4. **Staff-uri tehnice pregătite**

   Vor fi introduse module specifice în cursurile Școlii Naționale de Antrenori (CNFPA-ȘNA) în vederea formării și perfecționării staff-urilor tehnice care pregătesc persoanele cu dizabilități;

- Estimare a impactului bugetar: 150.000 de lei
- Sursa de finanțare: Bugetul de stat (MTS).
- Instituția responsabilă: Școala Națională de Antrenori (CNFPA-ȘNA)

5. **Cluburi de stat mai accesibile**

   Vom înființa secții pentru persoane cu dizabilități la structurile sportive din subordinea administrației publice centrale.

- Estimare a impactului bugetar: 3.000.000 de lei în plus față de sumele incluse în impactul de la măsura nr. 1. De asemenea, cluburile din subordinea administrației publice centrale pot fi și sunt de regulă finanțate și din bugetul autorităților publice locale.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat.

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Transporturilor (ministerele care au cluburi sportive în subordine).

Dezvoltarea infrastructurii sportive

O infrastructură sportivă de calitate reprezintă condiția esențială pentru ca elevul să îndrăgească ora de educație fizică, sportivul amator să dorească să ajungă la clubul său local și pentru ca sportul profesionist să aibă șansa de a se dezvolta. USR PLUS este determinat să inițieze un amplu proces de modernizare a bazelor sportive din România.

Vedem de asemenea investițiile în infrastructura sportivă drept un mijloc de repornire a economiei românești după criza COVID-19.

MĂSURI

1. **Acoperim deficitul de infrastructură sportivă medie și mare**

   Ne vom concentra asupra dezvoltării unor centre polisportive regionale, amenajate cu scopul de a găzdui un număr cât mai variat de evenimente sportive. Va fi realizat un standard de centru care va veni în completarea sub-programului Complexuri Sportive Naționale al Companiei Naționale de Investiții, prin care această măsura ar urma să fie implementată.

   Pentru procesul de omologare al acestei infrastructuri vor fi vizate ramuri sportive care la nivel național sunt populare prin numărul de practicanți actuali, la nivel internațional au în prezent potențial comercial, precum și acele ramuri care au obținut rezultate importante pentru România în istoria lor relativ recentă.

   Prin implementarea acestei măsuri vom crește exponențial numărul de practicanți care vor face pasul către sportul profesionist și implicit vom crea premisele pentru investiții în infrastructură sportivă mare necesară găzduirii unor evenimente sportive majore (ex: Campionate Europene sau Mondiale).

   - Estimare a impactului bugetar:
     1.700.000.000 de lei distribuiți pe o perioadă de 4 ani.

   - Sursa de finanțare:
     Bugetul de stat.

   - Instituția responsabilă:
     Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației prin Compania Națională de Investiții.

2. **Mai multe bazine de înot, mai repede**

   Vom accelera implementarea sub-programului „Bazine de înot" al Companiei Naționale de Investiții, în care va fi prioritizată construcția de bazine de mici destinate publicului larg;

   - Estimare a impactului bugetar:
     800.000.000 de lei

   - Sursa de finanțare:
     Bugetul de stat și Fonduri UE (FEDR și FEADR).

   - Instituția responsabilă:
     Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației prin Compania Națională de Investiții

3. Infrastructura sportivă mică creează comunități în jurul cluburilor

De la bugetul de stat, în domeniul infrastructurii mici, vor fi finanțate cu prioritate proiectele de reamenajare a obiectivelor deja existente care sunt fie în funcțiune, dar nemodernizate, fie abandonate cu totul.

De asemenea, în procesul de modernizare vor fi vizate inclusiv montarea de instalații de nocturnă sau amenajarea de spații tip „club-house" (casa clubului), care să permită cluburilor să recruteze și să rețină mai ușor voluntari, dar și să se implice în activități socio-educaționale dedicate propriilor membri (în special copiilor cu risc de abandon școlar).

- Estimare a impactului bugetar:
  1.700.000.000 de lei
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS) și Fonduri UE (FEDR și FEADR).
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației prin Compania Națională de Investiții

4. Întocmim registrul bazelor sportive

Vom realiza Registrul bazelor sportive, demers de altfel cerut de Legea 69/2000 a Sportului, care presupune realizarea unui inventar complet al tuturor obiectivelor de infrastructură sportivă din România și a cărui implementare a fost amânată de la apariția legii. Această inițiativă va ajuta statul român să își planifice mai eficient investițiile în infrastructură sportivă și va stopa procesul de înstrăinare ilegală a bazelor sportive.

- Estimare a impactului bugetar:
  200.000 de lei alocați în principal pentru realizarea platformei electronice.
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS).
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

5. Baze sportive moderne pentru loturile naționale

Vom moderniza și extinde rețeaua de Complexuri Sportive Naționale din subordinea Ministerului Tineretului și Sportului în vederea furnizării condițiilor optime de pregătire pentru loturile naționale;

- Estimare a impactului bugetar:
  60.000.000 de lei
- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS).
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

6. Suprafețe de joc sigure

Vom realiza o clasificare a suprafețelor de joc în funcție de duritatea acestora și a riscului de accidentări la care se expun participanții la activități sportive. În vederea unei bune informări a acestora din urmă, operatorii de infrastructură sportivă vor afișa la intrarea în baza sportivă nivelul de clasificare primit din partea autorităților publice.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

7. Bazine de înot moderne și sigure

Construcția bazinelor de înot se va face conform normelor de igienă și siguranță

existente la nivel european. Calitatea apei și fluxul activității sunt, de asemenea, elemente importante pentru funcționarea în condiții de igiena și siguranță a bazinelor publice. Siguranța înotătorilor va fi îmbunătățită prin înființarea unei noi meserii—salvator în piscină—și pregătirea teoretică și practică corespunzătoare, conform regulilor și recomandărilor europene.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Reforma cadrului legal și instituțional al sistemului național de educație fizică și sport

Reforma sportului românesc este condiționată de cea a cadrului legal și instituțional. Autoritățile publice au o sarcină considerabilă, atât cu privire la gestiunea treburilor curente, cât și referitor la nevoia de a genera o schimbare în sistemul sportiv național. Astfel, USR PLUS consideră absolut necesară introducerea de măsuri care să vizeze ameliorarea actului de management al statului, inclusiv în sport.

MĂSURI

1. **Repornirea sportului pe baze nediscriminatorii**

   În contextul actualei crize COVID-19, vizăm repornirea sectorului sportiv de așa manieră încât acesta să nu fie discriminat în raport cu alte domenii de activitate, care pot beneficia de norme mai puțin restrictive.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.
- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.
- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

2. **Un nou model de implicare a autorităților publice în sport**

   Prin măsuri de modificare a actualului cadru legislativ, vizăm modificarea modelului actual de implicare a autorităților publice (începând cu cele de la nivel local) în sport, transformându-le pe acestea din furnizor direct de servicii și activități sportive în susținător (inclusiv financiar) al sportului asociativ. De asemenea, noul cadru va stabili limite de finanțare pentru a asigura un echilibru între sportul amator și cel profesionist.

   În acest fel, vom obține depolitizarea cluburilor sportive din România, finanțarea sportului din surse publice pe baze predictibile și transparente, deschiderea infrastructurii publice către mai multe cluburi și stimularea apariției inițiativelor sportive comunitare. Sportul românesc va fi mai accesibil publicului larg, mai eficient finanțat și astfel își va recăpăta în timp competitivitatea.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.

- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

3. Reorganizarea direcțiilor județene

Direcțiile Județene de Sport și Tineret vor fi reorganizate în vederea sprijinirii și evaluării mai eficiente a activității sportive la nivel județean. Este vizată o creștere a rolului acestora cu privire la finanțarea structurilor sportive locale, organizare de competiții intercluburi și școlare, contabilizarea și evaluarea calității infrastructurii sportive existente și a proiectelor de amenajare de infrastructură sportivă;

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.

- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

4. Un registru sportiv mai informativ

Vom digitaliza Registrul Sportiv și îl vom extinde pentru a cuprinde inclusiv informații despre sportivii legitimați la fiecare club din România, precum și activitatea sportivă desfășurată de aceștia. Acest demers va furniza date statistice precise statului român, foarte utile în procesul de elaborare de politici publice, precum și pentru o alocare mai judicioasă a banilor destinați sportului;

- Estimare a impactului bugetar:
  200.000 de lei alocați în principal pentru realizarea platformei electronice.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS).

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

5. Fonduri europene pentru sport

Ne propunem crearea unui cadru de reglementare în domeniul fondurilor europene, care să permită utilizarea explicită a intervențiilor sportive pentru a le completa pe acelea care vizează rezolvarea unor nevoi de ordin social sau educațional.

Vizăm în principal facilitarea accesului sectorului sportiv la programe de finanțare susținute din Fondul Social European+, Fondul European de Dezvoltare Regională și Mecanismul de Redresare și Reziliență, din cadrul perioadei 2021–2027.

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar imediat, dar pe termen mediu-lung pot crește veniturile la bugetul de stat prin accesarea de fonduri UE de către MTS și instituțiile din subordinea sa (cluburi sportive și direcții județene).

- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Fondurilor Europene și Ministerul Tineretului și Sportului.

6. Mai multă inovație la institutul național de cercetare pentru sport (INCS)

Vom sprijini demersurile de creștere a capacității INCS de a participa în proiecte colaborative de cercetare internaționale și de a furniza servicii pentru mișcarea sportivă din România;

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar direct, dar pe termen mediu-lung pot crește veniturile la bugetul de stat prin accesarea de Fonduri UE (programele Orizont Europa sau Erasmus) de către INCS.

- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

7. Modernizarea școlii naționale de antrenori (CNFPA-SNA)

Modernizarea va presupune actualizarea tehnicilor de formare și perfecționare a antrenorilor și instructorilor sportivi în vederea sprijinirii mișcării sportive naționale atât cu privire la obținerea de performanțe, cât și cu privire la atragerea de practicanți în cluburi.

- Estimare a impactului bugetar:
  2.000.000 de lei alocați în principal pentru actualizarea dotărilor și modernizarea spațiilor școlii.

- Sursa de finanțare:
  Bugetul de stat (MTS), Fonduri UE (Erasmus).

- Instituția responsabilă:
  Ministerul Tineretului și Sportului

8. O coordonare mai atentă a sportului din sistemul școlar

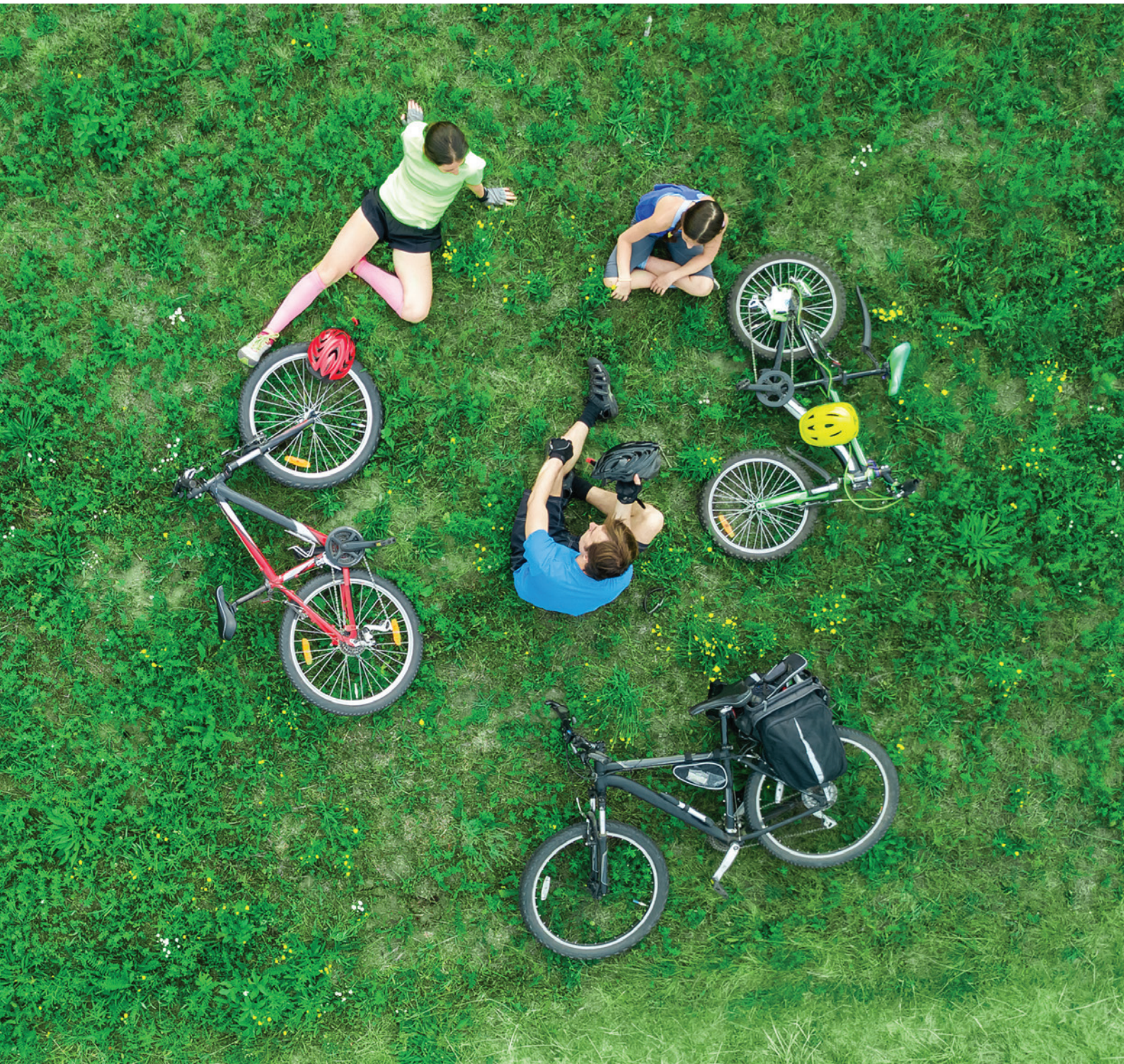
Vom înființa o structură la nivelul Ministerului Educației și Cercetării (MEC) care să gestioneze în strânsă colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului activitatea sportivă desfășurată prin intermediul MEC la nivel local (finanțarea activității sportive, organizarea de competiții școlare, coordonarea cluburilor sportive din subordine, inițierea de proiecte de colaborare cu federațiile sportive naționale etc.);

- Estimare a impactului bugetar:
  Fără impact bugetar.

- Sursa de finanțare:
  Nu este cazul.

- Instituția responsabilă:
  Ministerului Educației și Cercetării.

Tineret

CONTEXT

Tinerii sunt o resursă vitală pentru viitorul României. Adulții de mâine care deja contribuie în mod activ în societatea noastră actuală, în curând vor lua decizii și vor susține economia și fibra socială a României. Cei mai mulți visează la o țară ca afară. Cu o investiție inteligentă și capital adecvat de încredere, aceștia au și capacitatea să o construiască alături de generațiile care iau decizii în acest moment.

Din păcate, nevoile lor reale au fost neglijate, ignorate sau prost înțelese de către autorități și acest lucru se vede în studiile legate de abandonul școlar, analfabetismul funcțional, rata șomajului între tineri, procentul scăzut al tinerilor implicați în comunitate sau acțiuni de voluntariat sau care pornesc afaceri, respectiv numărul tinerilor care trăiesc în sărăcie sau excluziune socială.

De aceea politicile de tineret trebuie să fie despre aspirațiile lor actuale și să fie realizate nu doar pentru, dar mai ales împreună cu tinerii. Avem nevoie de soluții adecvate care să plece de la nevoile și interesele din ce în ce mai variate ale tinerilor. Faliile tot mai mari dintre generații sunt dublate de diferențe din ce în ce mai accentuate în cadrul diverselor categorii de tineri din interiorul aceleiași generații.

O politică inteligentă pentru tineret presupune ca aceasta să aibă atât un caracter incluziv, care să acorde o atenție deosebită tinerilor care provin din grupuri vulnerabile și cu risc de excludere socială, cât și flexibil, pentru a răspunde nevoilor tuturor categoriilor de tineri, în sensul integrării și afirmării acestora în concordanță cu nevoile și aspirațiile lor. O astfel de politică presupune ca tinerii să nu fie dor simpli beneficiari, ci participanți activi în toate etapele elaborării și implementării sale. Acest lucru va contribui atât la dezvoltarea lor personală și profesională, cât și pentru a fructifica la adevărata lor valoare abilitățile tinerilor care pot fi puse în beneficiul comunității.

Investind în tineri, investim în dezvoltarea comunităților din care fac parte și putem în timp reduce discrepanța dintre zonele dezvoltate și cele sub-dezvoltate ale României. Programele de învățare non-formală, de implicare civică, voluntariat sau sociale, investiția în dezvoltarea capacității organizaționale, atragerea de fonduri din bugetul național sau european, orientarea în carieră sau formarea profesională a tinerilor pot fi soluțiile pentru o dezvoltare mai rapidă a orașelor mici și a zonelor defavorizate.

Generația cu cel mai bun acces la educație din istorie, tinerii de astăzi, se confruntă în același timp și cu unele dintre cele mai mari provocări. Cea de a patra revoluție este deja aici. Alături de digitalizare aceasta reprezintă o sursă de progres și implicare dar și de marginalizare pentru cei fără acces la noile tehnologii.

Soluțiile nu mai pot consta în schimbări punctuale, ci într-o schimbare de paradigmă, cu politici integrate și inteligente făcute în primul rând cu și pentru tineri, fără discriminare.

VIZIUNE

O România cu și pentru tineri ACUM în care aceștia sunt implicați și susținuți să își împlinească aspirațiile aici, pentru a fi arhitecții propriilor lor vieți și a contribui la dezvoltarea comunității lor.

În acest sens, ne propunem realizarea unui ecosistem de tineret care are în centrul preocupărilor sale nevoile și interesele generațiilor actuale și viitoare de tineri, prin care aceștia să fie atât beneficiari ai oportunităților oferite, cât și agenți de transformare și co-creatori ai viitorului societății.

Prin ecosistem de tineret ne referim la toți tinerii ghidați de aspirațiile lor, la ansamblul persoanelor implicate în lucrul cu tinerii și organizațiilor care interacționează cu ei (organizații neguvernamentale, companii private sau din economia socială, structuri publice etc.), interacțiunile dintre aceștia, infrastructura necesară și serviciile care le sunt puse la dispoziție (politici și activități de tineret, programe de învățare nonformală, voluntariat sau participare etc.), precum și rezultatele care apar în consecință (de exemplu, competențe sociale, angajabilitate crescută, stil de viață sănătos, servicii pentru comunitate etc.).

Pentru un ecosistem funcțional, este necesar să se asigure o bună participare a tinerilor, care să fie:

- diversificată, oferind mai multe modele de intervenție și forme de implicare astfel încât aceștia să o poată alege pe cea mai relevantă și interesantă pentru ei;
- susținută de resurse: umane, de timp, financiare, experiență (know-how);
- adecvată la nevoile și interesele noilor generații precum și diferitelor categorii de tineri;
- agreabilă, prin faptul că aduce satisfacția și plăcerea de a fi implicat;
- bazată pe un parteneriat real cu ceilalți actori ai comunității, prin comunicarea așteptărilor și temerilor, negocierea rolurilor, împărțirea responsabilităților și a puterii în funcție de capacitate și nevoi;
- ancorată în principii de politică publică, nu doar ca tehnică sau formă de implicare, ci fiind prezentă transversal în diferitele politici și strategii organizaționale, comunitare și naționale

PRINCIPII

Pentru transformarea viziunii în realitate, vor fi urmărite următoarele principii, care stau la baza implicării tinerilor:

- **Accesibilitate,** prin participarea la activități de tineret fără discriminare, indiferent de categoria din care tinerii fac parte;
- **Relevanță** pentru nevoile tinerilor, stimulându-i pe aceștia să se implice în aspectele care îi vizează în mod direct, să caute soluții la probleme printr-o schimbare pozitivă, să capete noi competențe sau să își urmărească interesele și pasiunile, în felul acesta asumându-și responsa-

bilitatea pentru ei înșiși și pentru comunitățile lor;

- **Recunoaștere,** astfel încât fiecare tânăr să simtă că își poate aduce contribuția (indiferent dacă aceasta este extinsă sau mai limitată, important este ca ea să existe);
- **Eficiență,** intervenția fiind benefică pentru toți actorii implicați, fie că sunt tineri, adulți, organizații sau comunități, pe de o parte, dar urmărind și randamentul social al investițiilor, pe de altă parte;
- **Transparență,** toți cei implicați fiind conștienți de scopul și de limitele procesului și având înțelegerea tipului de influență pe care cei implicați o au, ce pot schimba și ce nu;
- **Complementaritate,** astfel încât politicile de tineret să completeze politicile sectoriale cu impact asupra tinerilor;
- **Implicare voluntară,** respectând dreptul tinerilor de a decide dacă, cum și cât vor să se implice.
- **Sinergie,** atât între strategiile care abordează tineretul dar și programele de finanțare locale, naționale, și europene, precum și între serviciile publice și cele oferite de societatea civilă, astfel încât măsurile destinate tinerilor să fie accesibile într-un cadru operațional coordonat, coerent, compatibil, cu management simplificat și flexibil.

PRIORITĂȚI

În vederea susținerii viziunii, dezvoltării ecosistemului și pentru o corectă abordare a problemei identificate, prioritățile de guvernare USR PLUS în perioada 2021–2024 pentru tineret vor fi:

- Tinerii ca resursă pentru comunitate prin susținerea adecvată a participării active a tinerilor în comunitate dar și asigurarea de finanțare atât din bugetul național cât și european pentru proiecte, programe, servicii publice și activități dedicate, inclusiv pentru tineri cu oportunități reduse
- Organizații puternice pentru tineri implicați prin creșterea capacității de management a structurilor publice și din sectorul nonprofit de tineret, pe de o parte prin dezvoltarea de infrastructură în care să se desfășoare activități de tineret, pe de altă parte prin crearea unui corp de lucrători de tineret și prin programe de formare, mentorat și coaching pentru tineri dar și pentru organizațiile și instituțiile care lucrează cu tineri
- Politici publice de tineret pentru secolul 21 prin actualizarea Legii Tinerilor și lansarea unei noi Strategii Naționale pentru Tineret (inclusiv cu instrumente de suport pentru dezvoltarea strategiilor de tineret sau implementare măsurilor sale la nivel local), corelate cu documentele și practicile similare la nivel european, acestea fiind cele mai relevante documente de politică publică pentru domeniu.

OBIECTIVE

În completarea priorităților de mai sus vor mai fi vizate și următoarele obiective interconectate:

- Creșterea participării tinerilor în viața comunității (ex: în ONG-uri, activități de voluntariat și activități extracuriculare);

- Creșterea integrării sociale și angajabilității a tinerilor prin dezvoltarea de competențe sociale, transversale și profesionale;
- Susținerea antreprenoriatului în mediul urban și rural;
- Instituirea unui sistem de monitorizare și evaluare a politicilor și programelor adresate tinerilor;
- Dezvoltarea unui program de cercetare pentru a identifica nevoile și aspirațiile actuale ale tinerilor români (atât din țară, cât și din diaspora);
- Instituirea unui sistem de monitorizare și evaluare a politicilor și programelor adresate tinerilor;
- Dezvoltarea capacității organizaționale a organizațiilor și structurilor care lucrează cu tineri;
- Dezvoltarea dialogului dintre tineri și comunitate prin activarea și susținerea consiliilor consultative de tineret, dar și prin alte forme de consultare și implicare relevante pentru tineri;
- Identificarea și scalarea exemplelor de bună practică de la nivel local la nivel național sau de la un sector la altul;
- Asigurarea unui acces facil la finanțare pentru inițiativele, proiectele și programele de tineret:
- Susținerea tinerilor care doresc să se implice în activități politice.

Și, nu în ultimul rând, de ce să nu fim ambițioși și să susținem:

- Poziționarea României ca exemplu de bună practică și centru regional de participare și învățare nonformală pentru tineri.

MĂSURI

Măsurile de mai jos sunt dezvoltate în jurul a trei piloni tematici care se sprijină reciproc.

polTIN—măsuri pentru realizarea sau actualizarea unor documente de politică publică

1. **O nouă Lege a Tinerilor cu și pentru tineri**

   Modificarea Legii Tinerilor (350/2006) pentru a răspunde nevoilor generațiilor actuale de tineri, pentru a susține actorii relevanți care lucrează alături de aceștia și pentru a o calibra astfel încât să răspundă nevoilor emergente ale viitoarelor generații.

   Actuala lege este în vigoare din anul 2006 și este depășită. O propunere de modificare a fost făcută în anul 2016, ulterior fiind reluată. Momentan se află în circuitul legislativ la Camera Deputaților (cameră decizională).

   Pentru asigurarea unui cadru legal armonizat, modificarea Legii tinerilor nr. 350/2006 va include și actualizarea aspectelor din Legea privind înființarea centrelor de informare și consiliere pentru tineret nr. 333/2006, Legea privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național

al Tineretului din România nr. 351/2006 și Legea privind instituirea Zilei Naționale a Tineretului nr. 425/2004

- Observații:
  Nu presupune alocare bugetară.

2. O nouă Strategie Națională cu și pentru tineri

Conceperea unei noi Strategii Naționale pentru Tineret care să vină în continuarea celei actuale care se încheie în 2020.

Noua strategie trebuie să fie mai pragmatică și însoțită de un plan de lucru multianual cu măsuri și priorități care pot diferi de la un an la altul și cu un buget adecvat care să susțină ecosistemul de tineret. Atât strategia, cât și planul de lucru vor fi ajustate după o evaluare intermediară în funcție de nevoile emergente și va sta la baza alocării financiare pentru sectorul de tineret.

Aceasta va fi dezvoltată pe perioada 2021–2027 pentru a fi corelată cu Strategia Europeană de Tineret.

Totodată va asigura integrarea în politicile naționale de tineret și complementaritatea cu principalele politici internaționale precum Obiectivele de Tineret din cadrul Strategiei Europene, Dialogul Tinerilor cu UE, Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă ale Națiunilor Unite, Pilonul European pentru Drepturi Sociale al Uniunii Europene sau Recomandarea ENTER! a Consiliului Europei pentru a enumera câteva dintre cele mai importante.

Pentru a asigura implementarea prevederilor strategiei la nivel comunitar (subsidiar) autoritățile locale vor fi impulsionate să prevadă în propriile strategii de dezvoltare locală măsuri prevăzute în planul de acțiuni al Strategiei Naționale pentru Tineret sau complementare acestora. În acest sens, se va dezvolta un sistem de monitorizare a implementării Strategiei Naționale pentru Tineret la nivel local.

- Observații:
  Bugetarea se va face în baza planurilor de lucru și va presupune utilizarea unui mix de resurse din bugetul național și al autorităților publice locale, precum și din bugetul european.

3. cerceTIN sau cercetarea ca fundație a politicilor și activităților de tineret

Dezvoltarea unui program de cercetare pentru a identifica nevoile și aspirațiile actuale ale tinerilor români (atât din țară, cât și din diaspora), pentru a răspunde cât mai bine acestora. Evaluarea politicilor publice pentru tineret realizate anterior reprezintă, de asemenea, o condiție pentru creionarea celor viitoare. Pentru aceasta este nevoie să se dezvolte un sistem comprehensiv de monitorizare și evaluare a politicilor și programelor adresate tinerilor. Sistemul de monitorizare și evaluare va permite furnizarea dovezilor necesare fundamentării unor recomandări de politici publice, precum și demararea unor cercetări științifice aprofundate pentru determinarea diverselor tipuri de corelații (cauză-efect, costuri-beneficii, public-privat, local-național-european ș.a.).

Rezultatele cercetărilor vor fi elemente de suport-cheie care vor fi integrate în documentele strategice care stau la baza politicilor de tineret (Strategia Națională pentru Tineret, Planul de Acțiunea care o va însoți, Legea Tineretului), priorităților, obiectivelor și criteriilor programelor de finanțare publică dar și a altor politici care au impact asupra tinerilor.

Acest program va sprijini și monitorizarea și armonizarea strategiilor și elementelor de politică publică din toate domeniile care vizează tinerii (ex: social, cultural, educațional etc.)

Foarte important este recunoașterea socială a activității de tineret prin cuantificarea valorii adăugate pe care o aduce activitatea de tineret („randamentul social al inves-

tițiilor") precum și fundamentarea unui sistem de recunoștere a competențelor transversale obținute în activități de tineret prin învățare nonformală.

Randamentul social este esențial pentru a înțelege impactul economic și social al acesteia în România (de exemplu, există studii externe care arată că, pentru fiecare unitate monetară investită în activități de voluntariat pentru tineri, se întorc în comunitate între 3 și 8 euro). Acest lucru va fundamenta științific investiția în programe și proiecte de tineret.

Sistemul de recunoaștere a competențelor transversale reprezintă o condiție de bază pentru creșterea angajabilității tinerilor.

- Observații:
  Buget estimat total: 9.000.000 de lei (mix din bugetul național și cel european—1.500.000 de lei în 2021, 2.000.000 de lei în 2022, 2.500.000 de lei în 2023 și 3.000.000 de lei în 2024, vezi detalii)

4. finanTIN sau finanțare simplificată cu impact dată

Asigurarea unui acces facil la finanțare pentru inițiativele, proiectele și programele de tineret este crucială. Experiența managementului de programe de finanțare arată că nu este suficientă alocarea financiară de fonduri pentru susținere dacă aceasta nu vine însoțită de un mecanism simplificat și ușor de înțeles și gestionat de către organizații formate din membri care se află la începutul unei experiențe de management de proiect.

Acesta se poate realiza prin:

- scoaterea finanțărilor naționale de tineret de sub incidența (sau modificarea) Legii 350/2005 privind regimul finanțării nerambursabile, în vederea acordării unui avans substanțial la finanțarea publică pentru a permite accesul la finanțare și a evita blocajele cauzate de presiunea fluxului financiar care este pusă pe beneficiar;

- dezvoltarea unor sisteme legale de finanțare simplificate pentru tineret, inspirate din mecanismul european de finanțare folosit în programe precum Erasmus+ sau Corpul European de Solidaritate (costuri unitare și sume forfetare) inclusiv pentru programe de finanțare european prin mecanismul de fonduri structurale astfel încât aceasta să fie utilizată efectiv;

- promovarea și folosirea pe scară largă a principiilor bugetului participativ pentru tineret (în care proiectele sunt propuse de grupuri informale de tineri sau organizații de tineret, dar și selecția este făcută prin vot de către comunitate) sau ale finanțării participative de tip crowd-funding comunitar;

- complementaritatea și crearea de sinergii între activitățile de tineret susținute din bugetul local, național și european (inclusiv din Fondurile Europene Structurale și de Investiții pentru perioada 2021–2027, precum și din Planul Național de Relansare și Reziliență) și folosirea mecanismelor de finanțare simplificate;

- digitalizarea procesului de candidatură, monitorizare și raportare a proiectelor finanțate.

- Observații:
  Nu presupune alocare bugetară fiind modificări legislative.

  Pentru bugetare participativă se poate scala la nivel național experiența căpătată în Cluj-Napoca pentru finanțare de buget participativ pentru tineret în anul 2015, când municipiul a fost Capitala Europeană a Tineretului.

5. sinerTIN sau împreună cu și pentru tineri

Proiectele și programele pentru tineri nu sunt responsabilitatea unei singure autorități publice. Este necesar ca politicile de tineret să fie corelate și complementare cu politicile publice din alte sectoare care vizează tinerii. Putem defini politicile de tineret ca ansamblul de măsuri prin care se creează condițiile pentru ca toți tinerii să își poată împlini potențialul și aspirațiile, să se implice activ în comunitate și să își dezvolte competențe, în special prin programe de învățare nonformală și informală. Aceasta este direcția principală a acestui capitol. Pentru o abordare holistică a tinerilor este importantă corelarea politicilor de tineret, cu cele din sfera:

- educație (ex: complementaritatea între educația formală cu învățarea nonformală și informală, sistem de recunoștere a competențelor obținute în context nonformal în completarea celui formal, educație civică etc.),
- muncă (creșterea accesului la piața muncii pentru tineri, programe de tip primul loc de muncă sau primul internship, formare la locul de muncă etc.),
- social (politici active pentru justiție socială scăderea numărului de tineri care trăiesc în sărăcie și excluziune socială, pentru creșterea natalității și susținerii familiilor tinerilor, asigurarea unui spațiu de locuit decent etc.),
- cultură (sprijin pentru tineri artiști și forme de artă socială sau stradală alături de promovarea acestora, dezvoltarea de centre multifuncționale de tineret cu componentă culturală etc.),
- economie (impactul celei de a patra revoluții industriale, implicarea tinerilor în industrii creative etc.) și antreprenoriat (creșterea numărului de antreprenori, atât din urban cât și rural, programe pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriali sau antreprenoriat social etc.),
- sport și sănătate (programe pentru promovarea unei vieți sănătoase sau de tip sportul pentru toți, educație sanitară etc.),
- mediu (educație ecologică, programe de conștiință civică cu privire la mediu, campanii de ecologizare sau plantare de copaci etc.)
- turism (crearea de standarde atât de cazare dar și de transformare în turism experiențial pentru hostelling, centre de agrement—fostele tabere școlare—sau centre de tineret cu spații de cazare)

Aceste domenii (dar nu numai) au un impact major asupra dezvoltării lor.

- Observații:
  Nu presupune alocare bugetară.

participaTIN—măsuri pentru implicarea activă a tinerilor în viața comunității

1. proiecTIN sau proiecte pe bune cu și pentru tineri

Este cea mai importantă măsură care vizează direct tinerii prin dezvoltarea de scheme de finanțare pentru participarea acestora în proiecte, programe și activități de tineret. Scopul principal este de îi echipa pe aceștia cu un set de abilități de viață precum și competențe sociale și

profesionale, pe de o parte, dar și de a le da ocazia să se implice ca resurse active și creative în dezvoltarea comunității lor.

Finanțarea va putea fi accesibilă prin digitalizare la scală largă și datorită mecanismelor financiare simplificate (corelare și cu măsura 4—finanTIN) și accesată pe bază de concurs transparent prin intermediul structurilor de tineret (atât din rândul societății civile cât și publice), fie direct, ca grup informal de tineri.

Tipurile de activități vizate vor acoperi o arie foarte largă de la programe pentru tineri cu oportunități reduse (asistență, ghidaj, recuperarea decalaje, mentorat, integrare socială etc.) sau pentru tineri din diaspora (schimb culturale, de experiență și bune practici, antreprenoriat, reconectarea la familiile din țară etc.) până la implicarea în activități precum voluntariat, învățare nonformală, solidaritate, expresie culturală, mediu, inovație, antreprenoriat sau antreprenoriat social, educație pentru sănătate (inclusiv sănătate mintală), bunăstare (wellbeing), stil de viață sănătos sau de combatere a obezității, agrement și timp liber, cetățenie activă, educație civică, dezbateri, campanii și proiecte civice, înțelegere interculturală, democrație digitală, protecție împotriva știrilor false și alte forme de participare online. Iar lista nu este exhaustivă.

Principiile care vor sta la baza activităților vor fi cele ale participării active a tinerilor și învățării experiențiale, iar competențele vor fi recunoscute prin crearea unui sistem de recunoaștere a competențelor transversale obținute în activități de tineret și de învățare nonformală și promovarea celor existente la nivel european (de exemplu, YouthPass sau Europass).

Mecanismul de finanțare va fi monitorizat permanent și ajustat periodic în baza rezultatelor cercetărilor.

Observații:
Această măsură presupune două tipuri de sub-măsuri complementare:

a) proiecTINcomunitate, bazat pe proiecte care pun în centrul tânărul ca actor implicat în comunitate vizând teme precum Învățare nonformală, Suport pentru tineri cu oportunități reduse, Artă și cultură, Mediu, Cetățenie activă și educație civică, Democrație participativă, Educație pentru sănătate, Stil de viață sănătos și sportul pentru toți, Diaspora interculturală, Voluntariat național și internațional, Schimburi internaționale de tineri și

b) proiecTINovator, care susține proiecte și activități care pun în centru tânărul ca resursă novatoare care contribuie pentru a găsi soluții vizând teme precum Democrație digitală și contracararea știrilor false, Industrii creative, Soluții digitale pentru comunitate, Robotică, Inventică, Promovare și dezvoltare competențe antreprenoriat, Diaspora antreprenorială

Buget estimat (mix din bugetul național și cel local, pe de o parte și cel european—Fondul de Recuperare și Reziliență, Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate pe de alta) este:

- pentru a) proiecTINcomunitate —1.494.000.000 de lei în total cu o alocare de 270.000.000 de lei în 2021, 324.000.000 de lei în 2022, 408.000.000 de lei în 2023 și 492.000.000 de lei în 2024, vezi detalii)
- pentru b) proiecTINovator —567.000.000 de lei în total cu o alocare de 102.000.000 de lei în 2021, 124.000.000 de lei în 2022, 155.000.000 de lei în 2023 și 186.000.000 de lei în 2024, vezi detalii)

2. TIAlog sau tinerii în conversații cu sens în comunitate

Tinerii și organizațiile de tineret sunt o resursă importantă în creionarea de programe și politici de tineret care chiar servesc nevoilor și intereselor tinerilor din România fiind implicate în proiecte cu impact social și reprezentând un exemplu de urmat în materie de obținerea unor rezultate palpabile cu resurse limitate.

Autoritățile publice din România pot deveni un partener de încredere pentru tinerii și organizațiile de tineret din România și le pot oferi resursele de care au nevoie pentru a-și atinge potențialul. Pentru ca acest lucru să devină realitate, este nevoie de implicarea acestora la toate nivelurile (organizațional, local, sau național) în consilii de tineret, parlamente ale tinerilor, consilii consultative, sisteme de co-management etc. dar și în consultări, inclusiv prin participare la programe de tip dialog structurat la nivel local, național sau european (de exemplu, în procese precum dialogul tinerilor cu UE realizat în cicluri de 18 luni de către țările care dețin Președinția Consiliului UE). Acest lucru se poate realiza prin:

a) Consultarea și implicarea tinerilor și a organizațiilor de tineret în procesul decizional, precum și în implementarea politicilor, strategiilor, programelor, proiectelor și inițiativelor care îi vizează la nivel național sau local;

b) Activarea și susținerea consiliilor consultative de tineret, dar și prin alte forme de consultare și implicare relevante pentru tineri (de exemplu, consilii ale elevilor sau consilii studențești);

c) Promovarea tinerilor ca agenți de schimbare și lideri la nivel local și național;

d) Susținerea dialogului dintre generații;

e) Încurajarea exprimării tinerilor în fața părinților, profesorilor, angajatorilor, consilierilor, reprezentanților politici etc.;

f) Identificarea de proiecte și bune practici implementate de organizațiile de tineret din țară pentru a le putea scala și transmite către comunitățile și tinerii care are au cea mai mare nevoie de ele;

g) Programe de formare și dezvoltare de abilități și atitudini de leadership precum și de susținere a drepturilor tinerilor.

- Observații:
  Buget estimat total: 87.000.000 de lei (mix din bugetul național și cel local) cu o alocare de 16.600.000 de lei în 2021, 20.000.000 de lei în 2022, 23.400.000 de lei în 2023 și 27.000.000 de lei în 2024, vezi detalii)

3. acTIN sau vocea tinerilor în politică

Implicarea tinerilor în politică trebuie susținută nu doar prin încurajare ci și prin acțiune precum:

- stabilirea unui cadru legislativ care să permită alocarea unui procent de minim 10% din sumele primite de către partidele politice ca subvenție către organizațiile de tineret,
- stabilirea unor cote minimale de reprezentarea a tinerilor în structurile politice;
- dezvoltarea unor programe de formare pentru organizațiile de tineret cu mai multe componente, precum dezbateri structurate, comunicare politică, dezvoltare de politici publice etc. pentru care să îi fie alocat cel puțin 50% din susținerea financiară primită.

- Observații:
  Alocarea bugetară medie anuală va depinde de cuantumul primit de către partidele politice parlamentare.

invesTIN—măsuri pentru sprijinirea actorilor care lucrează cu tinerii

1. infraTIN

Infrastructura de tineret reprezintă unul dintre cele mai nevralgice aspecte ale sectorului. De cele mai multe ori activitățile și proiectele de tineret se desfășoare în spații improvizate sau improprii. Astfel dezvoltarea acesteia este o prioritate și o condiție necesară (chiar dacă nu suficientă) pentru asigurarea unor activități de calitate. Este un proces pe termen lung, care, cu siguranță va dura mai mult de 4 ani. Fiecare comunitate ar trebui să beneficieze de centru de tineret sau de un spațiu comunitar care să aibă funcție de centru de tineret. Pentru comunitățile mici sau izolate există soluția centrelor mobile de tineret care se pot deplasa (microbuze reorganizate pentru a permite susținerea de activități). La nivel regional ar trebui să existe un centru care să permită servicii de formare și organizare de evenimente mari pentru lucrătorii de tineret din regiune. Iar la nivel național un centru care să coordoneze activitatea acestora și să acorde suport. Submăsurile necesare pentru identificarea, dezvoltarea și managementul infrastructurii și spațiilor pentru activități de tineret ar fi:

- cartarea spațiilor comunitare în care se desfășoară activități de tineret (centre sau cluburi de tineret, centre comunitare, tabere, hosteluri etc.) gestionate de autorități publice, organizații neguvernamentale sau alți actori și asigurarea de investiții pentru ca ele să fie prietenoase cu tinerii;

- identificarea elementelor de infrastructură care au potențial de a deveni prietenoase în desfășurarea activității de lucru cu tinerii (în interior, dar și în aer liber);

- dezvoltarea de centre regionale și naționale de tineret care să ofere servicii pentru formarea lucrătorilor de tineret și susținerea centrelor locale, inclusiv pentru activități cu participare internațională;

- identificarea centrelor de agrement (fostele tabere școlare) care mai sunt funcționale, precum și a celor nefuncționale care pot fi recuperate, dotarea lor și transformarea acestora în centre de turism pentru tineret care să își păstreze funcția de a găzdui tabere pentru copii, dar și servicii de tip hostel, acolo unde este cazul;

- identificarea și alocarea de resurse pentru susținerea activităților curente ale spațiilor de tineret (inclusiv costuri de personal), dar și pentru dezvoltarea de noi spații (inclusiv prin renovarea acestora cu ajutorul comunității și al tinerilor voluntari;

- specializarea centrelor de tineret în funcție de nevoile tinerilor dar și tipul de comunitate (ex: rural-urban);

- dezvoltarea de standarde naționale în activitatea de tineret în armonie și având ca bază standarde similare internaționale (precum standardele de calitate pentru centre de tineret ale Consiliului Europei sau standardele de calitate pentru lucrul cu tinerii ale Comisiei Europene);

- crearea și susținerea de centre mobile de tineret pentru lucrul cu tinerii din rural și din comunități mici sau izolate pentru a oferi oportunități de implicare tuturor tinerilor;

- asigurarea de personal calificat pentru susținerea activităților;

- asigurarea de investiții pentru ca toate spațiile menționate mai sus să fie prietenoase cu tinerii și a unui cadru pentru susținerea costurilor de administrare.

O măsură specială va fi crearea și susținerea unui centru virtual integrat de tineret care să aibă mai multe funcții: 1) one-stop shop cu resurse pentru tineri și lucrători de tineret, 2) o hartă virtuală a tuturor spațiilor și a activităților care se desfășoară acolo, 3) bază de date pentru finanțarea proiectelor și activităților de tineret (înscriere, selecție, monitorizare, și raportare) dar și pentru bugetare participativă, 4) bancă de date și cadru pentru desfășurarea de activități digitale de tineret.

- Observații:
Buget estimat total: 576.300.000 de lei (mix din bugetul național și cel local, precum și fonduri europene) cu o alocare de 132.350.000 de lei în 2021, 134.310.000 de lei în 2022, 145.100.000 de lei în 2023 și 164.840.000 de lei în 2024, vezi detalii)

Se poate scala la nivel național experiența de dezvoltare a 5 de centre de tineret la Timișoara prin identificarea de spații nefolosite în termocentrale și amenajarea acestora prin ajutorul unor voluntari locali și internaționali și prin implicarea comunității.

2. susTIN

Alături de infrastructură, cel de al doilea aspect nevralgic pentru dezvoltarea capacității de management a structurilor de tineret este reprezentat de lipsa sau slaba susținere a resursei umane care lucrează cu tinerii

- programe de formare sau sprijin sub formă de mentorat sau coaching pentru autoritățile publice care dezvoltă strategii și planuri locale de acțiune pentru tineret, precum și pentru managerii care gestionează spații sau organizații care desfășoară activități de tineret;

- dezvoltarea, instruirea și asigurarea costurilor de personal pentru unui crearea unui corp de lucrători de tineret competent și persoane care să lucreze cu tineri (de exemplu, manageri, animatori, facilitatori, formatori, consilieri, psihologi, asistenți sociali, mentori sau coach etc.), în funcție de nevoile comunității și de tipologia de tineri cu care lucrează (de exemplu, consiliere în carieră, mentorat pentru antreprenoriat, coaching pentru abilități de viață independentă, asistență pentru copiii instituționalizați sau tinerii cu dizabilități etc.) și ancorat cu strategia europeană de formare pentru tineret;

- dezvoltarea unui curriculum de activități de tineret tip animație socio-educativă sau alte forme de învățare nonformală. Implicarea activă a tinerilor prin susținerea activității lucrătorilor de tineret, cu un spectru foarte larg, de la noile tehnologii sau dezvoltare comunitară la forme care să motiveze tinerii cu risc de excludere socială sau cooperarea între actorii din comunitate și diverse sectoare precum educație, cultură, administrație locală, culte etc.;

- crearea și dezvoltarea de programe de formare internaționale care să atragă lucrători de tineret și tineri din toată Europa și să trimită pentru schimb de experiență pe cei din România;

- programe pentru dezvoltarea capacității operaționale a organizațiilor care lucrează cu tineri;

- schimb de bune practici pentru crearea unui set de metode active de consultare și implicare a tinerilor.

- Observații:
Buget estimat total: 142.120.000 de lei (mix din bugetul național și cel local, precum și fonduri europene) cu o alocare de 20.900.000 de lei în 2021, 30.570.000 lei în 2022, 40.240.000 de lei în 2023 și 50.410.000 de lei în 2024, vezi detalii)

Guvernanță

Pentru asigurarea unui ansamblu de bună guvernanță a politicilor de tineret în România (cu o populație tânără, între 14 și 35 de ani conform Legii Tinerilor, de aproximativ un sfert din cea totală) este importantă separarea corectă a diferitelor tipuri de instituții care le gestionează.

Astfel instituțiile care fac politicile de tineret, pentru o corectă monitorizare și evitare a conflictelor de rol, ar trebui să fie diferite de cele care le operaționalizează și gestionează efectiv.

Aspectele legate de dezvoltare, strategie și monitorizare a politicilor de tineret ar trebui să fie realizate de un minister sau autoritate publică care poate avea una din următoarele forme:

- păstrarea status-quo-ului actual: Minister al Tineretului și Sportului,
- un minister nou al „cetățeniei active" care să comaseze aspecte precum tineret, social (inclusiv relația cu vârstnicii), relația cu societatea civilă
- un ministru delegat pentru tineret

O principală provocare la schimbarea status-quo-ului actual este legată de organizarea Ministerului Tineretului și Sportului în teritoriu (Direcții Județene de Sport și Tineret și Casele de Cultură a Studenților) dar și de infrastructura (încă) existentă precum taberele de agrement.

Aspectele legate de operaționalizare și gestiune efectivă a programelor și fondurilor ar putea fi gestionate prin intermediul unei structuri dedicate care să fie monitorizată de către autoritatea de mai sus.

Revolutia Bunei Guvernări din 6 decembrie.